

Program ochrony powietrza dla województwa małopolskiego

Małopolska w zdrowej atmosferze

Uzasadnienie

Zarząd Województwa Małopolskiego:

Jacek Krupa	Marszałek Województwa Małopolskiego
Wojciech Kozak	Wicemarszałek Województwa Małopolskiego
Stanisław Sorys	Wicemarszałek Województwa Małopolskiego
Grzegorz Lipiec	Członek Zarządu Województwa Małopolskiego
Leszek Zegzda	Członek Zarządu Województwa Małopolskiego

Nadzór merytoryczny:

Karolina Laszczak	Dyrektor Departamentu Środowiska UMWM
Tomasz Pietrusiak	Zastępca Dyrektora Departamentu Środowiska UMWM
Piotr Łyczko	Kierownik Zespołu Ochrony Powietrza w Departamencie Środowiska UMWM
Kinga Dudek	Podinspektor ds. ochrony powietrza w Departamencie Środowiska UMWM

Zespół autorski:

pod kierownictwem mgr inż. Anety Lochno

mgr inż. Marta Wawrzynowska
dr Agnieszka Placek
mgr inż. Agata Bechta
mgr inż. Agnieszka Bartocha
mgr inż. Magdalena Załupka
mgr inż. Marta Janowska
mgr inż. Tomasz Przybyła
mgr inż. Ireneusz Sobecki
mgr Wojciech Wahlig
mgr inż. Wojciech Łata
mgr inż. Tomasz Kasjan

ATMOTERM® S.A.

Inteligentne rozwiązania aby chronić środowisko

Sfinansowano ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie. Zrealizowano w ramach projektu „Wdrażanie Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego – Małopolska w zdrowej atmosferze” / LIFE-IP MALOPOLSKA / LIFE14 IPE/PL/021 dofinansowanego ze środków programu LIFE Unii Europejskiej.

SPIS TREŚCI

---

1. CEL, PODSTAWY PRAWNE, METODA I ZAKRES STOSOWANIA DOKUMENTU	8
2. LOKALIZACJA I TOPOGRAFIA STREF	11
2.1. DANE OGÓLNE.....	11
2.2. LOKALIZACJA PUNKTÓW POMIAROWYCH.....	15
2.3. OPIS STREF OBJĘTYCH PROGRAMEM.....	19
2.4. DANE TOPOGRAFICZNE STREF ORAZ CZYNNIKI KLIMATYCZNE MAJĄCE WPŁYW NA POZIOM SUBSTANCJI W POWIETRZU	22
2.5. FORMY OCHRONY PRZYRODY ZNAJDUJĄCE SIĘ NA OBSZARZE STREF	26
3. OPIS STANU JAKOŚCI POWIETRZA W STREFACH WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO – ANALIZA STANU JAKOŚCI POWIETRZA	29
3.1. WYNIKI POMIARÓW JAKOŚCI POWIETRZA.....	29
3.2. OBLICZENIA I ANALIZA STANU ZANIECZYSZCZENIA POWIETRZA W ROKU BAZOWYM 2015	51
3.3. POZIOM TŁA SUBSTANCJI ZANIECZYSZCZAJĄCYCH W ROKU BAZOWYM.....	74
3.4. ANALIZA UDZIAŁU GRUP ŹRÓDEŁ EMISJI – PROCENTOWY UDZIAŁ W ZANIECZYSZCZENIU POWIETRZA POSZCZEGÓLNYCH GRUP ŹRÓDEŁ EMISJI I POSZCZEGÓLNYCH ŹRÓDEŁ EMISJI.....	75
3.5. ŹRÓDŁA POCHODZENIA SUBSTANCJI OBJĘTEJ PROGRAMEM	106
3.6. WPŁYW SUBSTANCJI OBJĘTEJ PROGRAMEM NA ŚRODOWISKO I ZDROWIE LUDZI	108
3.7. CZYNNIKI POWODUJĄCE PRZEKROCZENIA POZIOMU DOPUSZCZALNEGO I DOCELOWEGO Z UWZGLĘDNIENIEM PRZEMIAN FIZYKOCHEMICZNYCH.....	111
3.8. ŁĄCZNA WIELKOŚĆ EMISJI SUBSTANCJI ZANIECZYSZCZAJĄCYCH POWIETRZE POCHODZĄCYCH ZE ŹRÓDEŁ ZNAJDUJĄCYCH SIĘ NA OBSZARZE STREF WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO.....	123
4. PRZEWIDYWANY POZIOM SUBSTANCJI W POWIETRZU W ROKU PROGNOZOWANYM....	127
4.1. PROGNOZY ZMIANY WIELKOŚCI EMISJI ZANIECZYSZCZEŃ DO POWIETRZA PRZY ZAŁOŻENIU NIEPODEJMOWANIA ŻADNYCH DODATKOWYCH DZIAŁAŃ PONAD TE, KTÓRYCH KONIECZNOŚĆ PODJĘCIA WYNIKA Z ISTNIEJĄCYCH PRZEPISÓW.....	127
4.2. PROGNOZA POZIOMU ZANIECZYSZCZENIA POWIETRZA PRZY ZAŁOŻENIU PODJĘCIA WSZYSTKICH DZIAŁAŃ NAPRAWCZYCH DO ROKU PROGNOZY 2023	130
5. DZIAŁANIA NIEZBĘDNE DO PRZYWRÓCENIA STANDARDÓW JAKOŚCI POWIETRZA.....	144
5.1. DOTYCHCZASOWE DZIAŁANIA.....	144
5.2. PODSTAWOWE KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	151
5.3. SCENARIUSZE WDRAŻANIA DZIAŁAŃ NAPRAWCZYCH.....	152
5.4. ANALIZA WARIANTÓW WPROWADZENIA REGULACJI	159
5.5. WYNIKI ZASTOSOWANIA WARIANTÓW	162
5.6. ANALIZA SWOT	177
5.7. KOSZTY REALIZACJI WARIANTÓW	183
6. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA DZIAŁAŃ NAPRAWCZYCH UJĘTYCH W HARMONOGRAMIE RZECZOWO-FINANSOWYM.....	185
7. MONITOROWANIE REALIZACJI PROGRAMU	187
8. DZIAŁANIA NIEWYNIKAJĄCE Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY POWIETRZA, ZAPLANOWANE I PRZEWIDZIANE DO REALIZACJI.....	190
9. PLAN DZIAŁAŃ KRÓTKOTERMINOWYCH.....	191

9.1.	PODSTAWY PRAWNE PDK.....	191
9.2.	TRYB OGŁASZANIA PDK – SPOSÓB POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU RYZYKA PRZEKROCZENIA LUB WYSTĄPIENIA PRZEKROCZENIA.....	192
9.3.	LISTA PODMIOTÓW KORZYSTAJĄCYCH ZE ŚRODOWISKA, OBOWIĄZANYCH DO OGRANICZENIA LUB ZAPRZESTANIA WPROWADZANIA GAZÓW LUB PYŁÓW DO POWIETRZA, KTÓRE EKSPLOATUJĄ INSTALACJĘ OBJĘTĄ POSTĘPOWANIEM KOMPENSACYJNYM.....	209
9.4.	SPOSÓB ORGANIZACJI I OGRANICZEŃ LUB ZAKAZU RUCHU POJAZDÓW I INNYCH URZĄDZEŃ NAPĘDZANYCH SILNIKAMI SPALINOWYMI.....	210
9.5.	SPOSÓB POSTĘPOWANIA ORGANÓW, INSTYTUCJI I PODMIOTÓW KORZYSTAJĄCYCH ZE ŚRODOWISKA ORAZ ZACHOWANIA SIĘ OBYWATELI W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA PRZEKROCZEŃ.....	210
9.6.	SKUTKI REALIZACJI PLANU DZIAŁAŃ KRÓTKOTERMINOWYCH, ZAGROŻENIA I BARIERY REALIZACJI.	212
9.7.	UZASADNIENIE ZAKRESU OKREŚLONYCH I OCENIONYCH ZAGADNIEŃ PLANU DZIAŁAŃ KRÓTKOTERMINOWYCH	213
	CZĘŚĆ II – OBOWIĄZKI I OGRANICZENIA	214
10.	OBOWIĄZKI	215
10.1.	OBOWIĄZKI ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA, WIOŚ I INNYCH JEDNOSTEK	215
10.2.	OBOWIĄZKI SAMORZĄDÓW LOKALNYCH.....	216
10.3.	ZADANIA PODMIOTÓW KORZYSTAJĄCYCH ZE ŚRODOWISKA.....	217
11.	OGRANICZENIA	217
	CZĘŚĆ III – UZASADNIENIE	219
12.	UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STUDIÓW I PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO ORAZ OBSZARÓW OGRANICZONEGO UŻYTKOWANIA LUB STREF PRZEMYSŁOWYCH	220
13.	INWENTARYZACJA ORAZ CHARAKTERYSTYKA TECHNICZNA I EKOLOGICZNA INSTALACJI I URZĄDZEŃ	226
13.1.	ŹRÓDŁA POZYSKIWANIA DANYCH WEJŚCIOWYCH.....	226
13.2.	INWENTARYZACJA ORAZ CHARAKTERYSTYKA TECHNICZNO-EKOLOGICZNA PUNKTOWYCH ŹRÓDEŁ EMISJI	227
13.3.	INWENTARYZACJA ORAZ CHARAKTERYSTYKA TECHNICZNO-EKOLOGICZNA POWIERZCHNIOWYCH ŹRÓDEŁ EMISJI.....	245
13.4.	INWENTARYZACJA ORAZ CHARAKTERYSTYKA TECHNICZNO-EKOLOGICZNA LINIOWYCH ŹRÓDEŁ EMISJI	274
13.5.	INWENTARYZACJA ORAZ CHARAKTERYSTYKA ŹRÓDEŁ EMISJI Z ROLNICTWA I EMISJI NIEZORGANIZOWANEJ.....	295
14.	BILANSE ZANIECZYSZCZEŃ.....	325
14.1.	BILANS ZANIECZYSZCZEŃ POCHODZĄCYCH Z TERENU STREF.....	325
14.2.	EMISJA NAPŁYWOWA	327
15.	CZAS POTRZEBNY NA REALIZACJĘ CELÓW PROGRAMU I PROGNOZY EMISJI ZANIECZYSZCZEŃ DO POWIETRZA	327
16.	OPIS MODELU EMISYJNEGO.....	328
16.1.	WERYFIKACJA MODELU	328
16.2.	DZIAŁANIA NAPRAWCZE, KTÓRE NIE ZOSTAŁY WYTYPOWANE DO WDROŻENIA	333
17.	OPINIOWANIE PROJEKTU DOKUMENTU I KONSULTACJE SPOŁECZNE	333

Część I – opisowa

---

1. CEL, PODSTAWY PRAWNE, METODA I ZAKRES STOSOWANIA DOKUMENTU

Cel Programu

Zapewnienie mieszkańcom możliwości życia w zdrowym, czystym środowisku jest główną przyczyną podejmowania przez władze krajowe, regionalne i lokalne działań związanych z oceną i poprawą jakości powietrza. Elementem strategii w kierunku poprawy jakości życia mieszkańców jest Program ochrony powietrza jako dokument, którego obecna aktualizacja ma na celu zweryfikowanie wyznaczonych działań naprawczych na lata 2017-2023. W pełni zrealizowane działania zapewnią zgodną z normami ilość stężeń substancji w powietrzu. Skuteczna realizacja wskazanych zadań wymaga podejmowania wspólnych zintegrowanych decyzji na szczeblu lokalnym, regionalnym czy krajowym, by stworzyć warunki prawne, organizacyjne i finansowe wspierające osiągnięcie celów.

Podstawy prawne

Konieczność przygotowania Programu ochrony powietrza, a następnie jego zakres i sposób uchwalania determinowany jest przez szereg przepisów prawnych na szczeblu europejskim, krajowym i regionalnym.

Ustawy

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska¹,
- Ustawa z 13 kwietnia 2012 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw²,
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko³,
- Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne⁴
- Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o efektywności energetycznej⁵
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach⁶,
- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych⁷,
- Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny⁸,
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny⁹.

Konwencje, polityki i programy

- Konwencja genewska z 1979 r. o transgranicznym zanieczyszczeniu powietrza na dalekie odległości,
- Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu i Protokół z Kioto,

---

¹ tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 672 z późn. zm.

² Dz. U. z 2012 r. Nr 0, poz. 460

³ Dz. U. Dz. U. z 2016 r. poz. 353 z późn. zm.

⁴ Dz. U. z 2012 r. poz. 1059, z późn. zm.

⁵ Dz. U. z 2015 r. poz. 2167 z późn. zm.

⁶ Dz. U. z 2013 r. poz. 21 z późn. zm.

⁷ Dz. U. z 1997 r. Nr 123, poz. 779, z późn. zm.

⁸ Dz. U. z 1964 r. Nr 16, poz. 93, z późn. zm.

⁹ Dz. U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.

- VII Program działań środowiskowych z wizją do roku 2050 i inne programy Unii Europejskiej,
- Polityka klimatyczna Polski (konwencja klimatyczna),
- Krajowa strategia ograniczania emisji metali ciężkich.

Dyrektywy Unii Europejskiej

- Dyrektywa 2008/50/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystsze powietrze dla Europy (CAFE),
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010 r., w sprawie emisji przemysłowych - IED, (zintegrowane zapobieganie zanieczyszczeniom i ich kontrola).

Rozporządzenia

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu¹⁰,
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 września 2012 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych¹¹,
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza¹²,
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 10 września 2012 r. w sprawie zakresu i sposobu przekazywania informacji dotyczących zanieczyszczenia powietrza¹³,
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 września 2012 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu¹⁴.

Inne dokumenty

- Wskazówki dla wojewódzkich inwentaryzacji emisji na potrzeby ocen bieżących i programów ochrony powietrza, Krajowe Centrum Inwentaryzacji Emisji w Instytucie Ochrony Środowiska; ATMOTERM S.A.; Warszawa 2003,
- Zasady sporządzania naprawczych programów ochrony powietrza w strefach, Ministerstwo Środowiska; Warszawa 2003,
- Aktualizacja zasad sporządzania naprawczych programów ochrony powietrza w strefach, Ministerstwo Środowiska; Warszawa 2008,
- Wskazówki metodyczne dotyczące modelowania matematycznego w systemie zarządzania jakością powietrza, Ministerstwo Środowiska i Główny Inspektor Ochrony Środowiska; Warszawa 2003,
- Roczne oceny jakości powietrza w województwie małopolskim, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Krakowie.

---

¹⁰ Dz. U. z 2012 r. poz. 1031

¹¹ Dz. U. z 2012 r. poz. 1028

¹² Dz. U. z 2012 r. poz. 914

¹³ Dz. U. z 2012 r. poz. 1034

¹⁴ Dz. U. z 2012 r. poz. 1032

Zakres POP

Program ochrony powietrza dla województwa małopolskiego jest dokumentem przygotowanym w celu określenia działań zmierzających do przywrócenia odpowiedniej jakości powietrza na terenie Małopolski.

Uchwałą Nr XLII/662/13Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 30 września 2013 został przyjęty Program ochrony powietrza do województwa małopolskiego obejmujący 3 strefy jakości powietrza, w których zostały przekroczone wartości normatywne w zakresie pyłu zawieszonego PM10 i benzo(a)pirenu, dwutlenku azotu i dwutlenku siarki.

Aktualizacja Programu została opracowana zgodnie z wymaganiami Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 11 września 2012 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych¹⁵ i składa się z trzech części. Opisowej, uwzględniającej charakterystykę stref poddanych analizie, analizę stanu jakości powietrza w województwie, działania naprawcze i efekty ich realizacji, sposób monitorowania realizacji Programu oraz Plan działań krótkoterminowych. W II części znajduje się zestaw obowiązków wynikających z realizacji Programu przypisanych Zarządowi Województwa, samorządom i innym realizującym zadania. W III części dotyczącej uzasadnienia znajdują się informacje dotyczące uwarunkowań wynikających z planów zagospodarowania przestrzennego, charakterystyka źródeł emisji wraz z bilansem zanieczyszczeń oraz weryfikacja wyników przeprowadzonego modelowania matematycznego rozkładu stężeń substancji w powietrzu.

Aktualizacja Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego związana jest z weryfikacją kierunków poprawy jakości powietrza w oparciu o dokładniejsze dane, zmienione uregulowania prawne, finansowe i organizacyjne oraz doświadczenia płynące z dotychczasowego procesu ograniczania emisji zanieczyszczeń. Dokument został oparty na analizach dla roku 2015 jako roku bazowego natomiast realizacja zaplanowana jest do roku 2023.

Mając na uwadze nowelizację ustawy Prawo ochrony środowiska z 2015 r., dzięki której Sejmik Województwa za pomocą uchwał może określać rodzaj i jakość paliw stałych dopuszczonych do stosowania i parametry techniczne lub parametry emisji urządzeń do spalania w programie uwzględniono również analizę możliwych do wprowadzenia wariantów realizacji art. 96 ustawy Prawo ochrony środowiska. Warianty działań naprawczych zostały przeanalizowane dla całego województwa małopolskiego. Aby zapewnić uzyskanie jak najlepszego efektu poprawy jakości powietrza oraz racjonalne lokowanie publicznych środków finansowych, wskazane działania zostały przeanalizowane pod kątem efektywności ekonomicznej przewidywanego do osiągnięcia efektu ograniczenia emisji zanieczyszczeń. Efektem analiz i wyliczeń są zawarte w dokumencie mapy rozkładu stężeń poszczególnych substancji oraz wielkości stężeń substancji po zastosowaniu każdego z wariantów wraz ze wskazaniem wybranego wariantu do zastosowania.

Metoda wykonania

Analiza jakości powietrza została wykonana w oparciu o Ocenę jakości powietrza w województwie małopolskim w roku 2015 wykonaną przez WIOŚ w Krakowie. W celu wskazania właściwych działań naprawczych w Programie została dokonana diagnoza występowania ponadnormatywnych stężeń substancji w oparciu o:

- wykonaną inwentaryzację źródeł emisji zlokalizowanych na obszarze stref województwa małopolskiego oraz w ich sąsiedztwie, mających wpływ na jakość powietrza w zakresie analizowanych zanieczyszczeń,
- modelowanie dyspersji zanieczyszczeń wykonane modelem CALMET/CALPUFF, dzięki któremu tworzony jest model imisyjny stref, wskazujący na obszary występowania przekroczeń poziomów dopuszczalnych lub docelowych substancji w powietrzu.

---

¹⁵ Dz. U. z 2012 r. poz. 1028

2. LOKALIZACJA I TOPOGRAFIA STREF

2.1. DANE OGÓLNE

Strefę jakości powietrza, w myśl art. 87 ust. 2 ustawy POŚ i rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza¹⁶ stanowią:

- aglomeracja o liczbie mieszkańców większej niż 250 tysięcy,
- miasto o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy,
- pozostały obszar województwa, niewchodzący w skład aglomeracji oraz miast o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy.

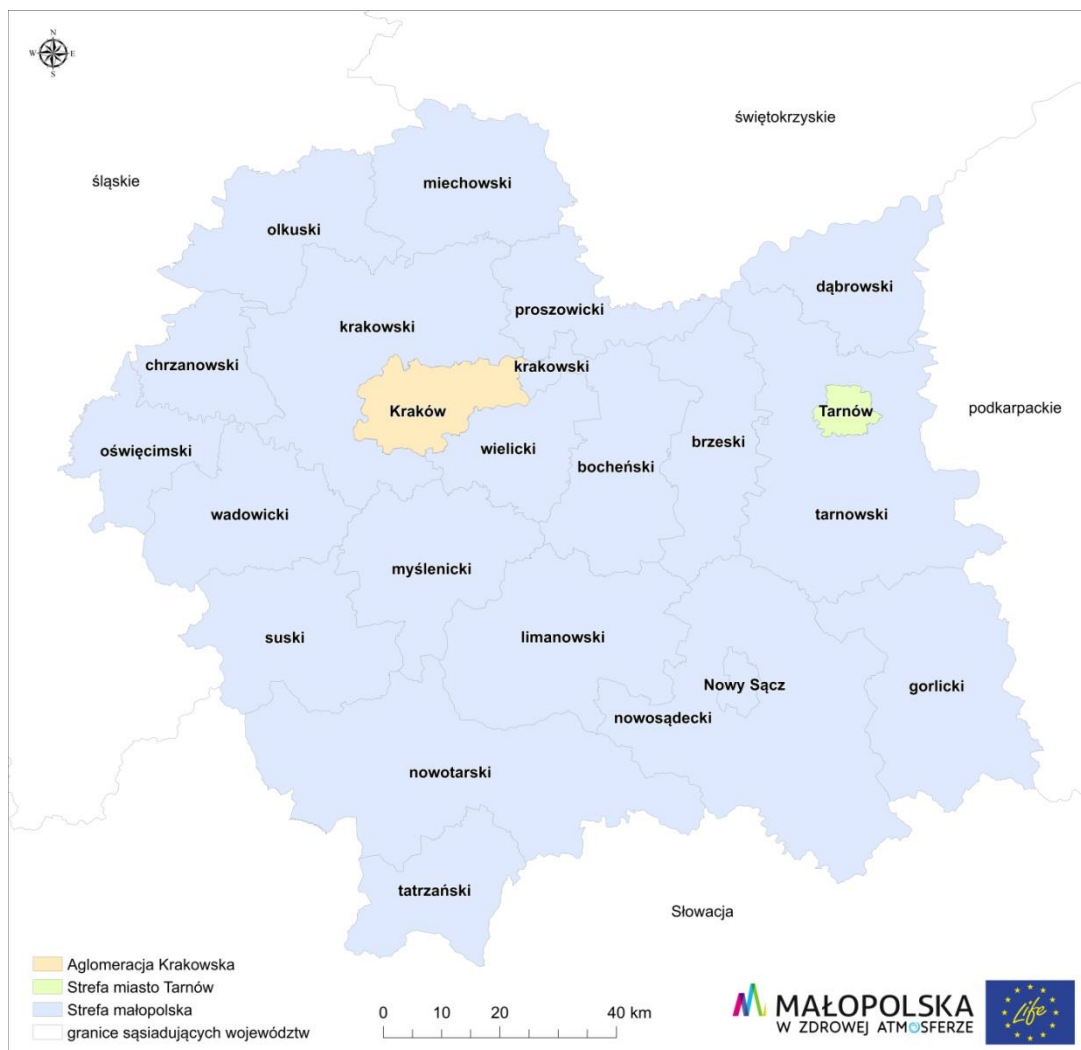
Zgodnie z ww. przepisami na obszarze województwa małopolskiego znajdują się trzy strefy (Tabela 1 i Rysunek 1).

Tabela 1. Strefy województwa małopolskiego.¹⁷

Lp.	Nazwa strefy	Kod strefy	Typ strefy [A- aglomeracja, M- miasto > 100 tys., P – pozostałe]	Obszar strefy [km ²]	Klasyfikacja wg kryteriów dot. ochrony roślin [tak/nie]
1.	Aglomeracja Krakowska	PL1201	A	327	nie
2.	miasto Tarnów	PL1202	M	72	nie
3.	strefa małopolska	PL1203	P	14 784	tak

¹⁶ Dz. U. z 2012 r. poz. 914

¹⁷ źródło: Ocena jakości powietrza w województwie małopolskim za 2015 r. WIOŚ Kraków, 2016 r.

Rysunek 1. Lokalizacja stref województwa małopolskiego.¹⁸

Województwo małopolskie położone jest w południowej Polsce, zajmując powierzchnię 15 182 km² i jest jednym z mniejszych województw w kraju (zajmuje 12 miejsce pod względem wielkości). Województwo małopolskie graniczy od południa ze Słowacją, od wschodu z województwem podkarpackim, od zachodu z województwem śląskim a od północy z województwem świętokrzyskim. Województwo małopolskie tworzą 22 powiaty, 182 gminy oraz 1904 sołectwa. Województwo ma 3,4 mln mieszkańców (30 czerwca 2015)¹⁹, zajmując pod tym względem 4. miejsce w Polsce. Gęstość zaludnienia jest drugą najwyższą w kraju po woj. śląskim (małopolskie – 222 osób/km², śląskie – 372 osób/km², średnia krajowa – 123 osób/km²) Dokładny podział administracyjny województwa małopolskiego został przedstawiony na poniższej mapie.

¹⁸ Źródło: opracowanie własne

¹⁹ Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Wojew%C3%B3dztwo_ma%C5%82opolskie - cite_note-Ludno.C5.9B.C4.872014-06-2

Rysunek 2. Podział województwa małopolskiego na powiaty i gminy. ²⁰

Około 30% powierzchni województwa leży powyżej 500 m n.p.m., sięgając do wysokości 2 499 m n.p.m. – wierzchołek Rysów, natomiast tylko 9% poniżej 200 m n.p.m.. Obszar województwa stanowią fragmenty ułożonych równoleżnikowo następujących jednostek fizyczno–geograficznych:

- w części centralnej, pas kotlin: Kotlina Sandomierska i Kotlina Oświęcimska połączone Bramą Krakowską,
- w części północnej, wyżynnej: Jura Krakowsko – Częstochowska i Niecka Nidziańska,
- w części południowej, wyżynno – górskiej: Karpaty Zachodnie.

Odmienne środowisko geograficzne województwa małopolskiego powoduje znaczne zróżnicowanie warunków klimatycznych, hydrologicznych, glebowych, roślinnych itp. Przez to południowy obszar województwa małopolskiego charakteryzuje się niespotykanym w skali kraju bogactwem i różnorodnością walorów przyrodniczych i krajobrazowych, co przekłada się na wysoki ruch turystyczny.

Natomiast w północnej część województwa małopolskiego dominuje gospodarka rolna ze względu na zdecydowanie lepsze gleby i klimat sprzyjający produkcji rolnej.

AGLOMERACJA KRAKOWSKA

²⁰ źródło: <http://www.odkryjmalopolske.pl/podzial-administracyjny.html>

Aglomeracja krakowska obejmuje cały obszar w granicach administracyjnych miasta Kraków, zlokalizowana jest nad Wisłą w północnej części województwa małopolskiego. Kraków leży na obszarze Bramy Krakowskiej, Niecki Nidziańskiej i Pogórza Zachodniobeskidzkiego. Zajmuje powierzchnię równą 327 km² i otoczona jest przez powiat krakowski i wielicki, liczba ludności kształtuje się na poziomie 761,069 tys. mieszkańców, gęstość zaludnienia wynosi 2 327 osób/km². Kraków podzielony jest na 18 dzielnic oznaczonych cyframi rzymskimi i nazwami (Rysunek 3).

Kraków pełni funkcję centrum administracyjnego, kulturalnego, edukacyjnego, naukowego, gospodarczego, usługowego i turystycznego. We wschodniej części miasta leży Nowohucki Obszar Gospodarczy na terenie którego znajdują się zakłady z branży przemysłowej, związanej z hutnictwem (Huta Arcelor Mittal), przemysłem cementowym oraz materiałów budowlano-ceramicznych. Kraków jest drugim co do wielkości, po Warszawie, rynkiem nowoczesnej powierzchni biurowej, a także jednym z kluczowych węzłów drogowych i kolejowych w Polsce. Przez miasto przechodzą drogi krajowe i europejskie: droga krajowa nr 7, droga krajowa nr 44, droga krajowa nr 75, droga krajowa nr 79, droga krajowa nr 94, a w relacji wschód-zachód, południowym obejściem miasta, przebiega autostrada A4. Kraków posiada połączenia z większością miast w kraju, dodatkowo połączenia międzynarodowe z Wiedniem, Pragą, Budapesztem oraz Lwowem.

Rysunek 3. Podział miasta Krakowa na dzielnice.²¹

STREFA MIASTO TARNÓW

Miasto Tarnów zajmuje powierzchnię 72 km² i otoczone jest przez powiat tarnowski. Liczba ludności kształtuje się na poziomie ok. 110,644 tys. mieszkańców (na koniec 2015 r.), gęstość zaludnienia wynosi 1 537 osób/km². Tarnów podzielony jest na 16 dzielnic (Rysunek 4).

Miasto Tarnów leży na Płaskowyżu Tarnowskim na granicy Niziny Sandomierskiej i Pogórza Karpackiego w północno-wschodniej części Województwa Małopolskiego. Przez jego centrum przepływa potok Wątok, a w granicach administracyjnych rzeka Biała, która tuż za granicą miasta wpływa do rzeki Dunajec. Miasto leży przy drodze krajowej nr 94, oraz autostradzie A4 na linii wschód-zachód. Tarnów jest ośrodkiem przemysłowym i gospodarczym z wyspecjalizowanymi

²¹ źródło: opracowanie własne

zakładami chemicznymi, maszynowymi, metalowymi, budowlanymi, szklarskimi i spożywczymi. Na terenie Tarnowa znajduje się tarnowska podstrefa, Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Krakowie.

Rysunek 4. Podział miasta Tarnobrzeg na dzielnice. ²²

STREFA MAŁOPOLSKA

Strefa małopolska obejmuje obszar województwa małopolskiego z wyłączeniem stref Aglomeracji Krakowskiej i miasta Tarnobrzeg. Strefa małopolska zajmuje powierzchnię 14 784 km². Pod względem liczby ludności jest to czwarte województwo w Polsce. W strefie małopolskiej mieszka 2 489,469 tys. ludzi, a średnia gęstość zaludnienia wynosi 169 osób/km².

2.2. LOKALIZACJA PUNKTÓW POMIAROWYCH

W województwie małopolskim roczna ocena jakości powietrza realizowana jest przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Krakowie. Przy opracowaniu oceny stopnia zanieczyszczenia powietrza analizie poddano wyniki pomiarów poziomów stężeń zanieczyszczeń z 20 stacji pomiarowych włączonych do wojewódzkiej sieci monitoringu powietrza. Ich lokalizacja została przedstawiona na poniższym rysunku. Prowadzone badania obejmują pomiar stężenia pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5}, dwutlenku siarki (SO₂), tlenków azotu (NO_x), dwutlenku azotu (NO₂), ozonu (O₃), benzenu (C₆H₆), tlenku węgla (CO) oraz ołowiu (Pb), arsenu (As), niklu (Ni), kadmu (Cd) i benzo(a)pirenu (B(a)P) w pyłe PM₁₀.

²² źródło: opracowanie własne

Rysunek 5. Lokalizacja punktów pomiarowych²³

AGLOMERACJA KRAKOWSKA

Na terenie aglomeracji krakowskiej pomiary zanieczyszczeń powietrza prowadzone były w 2015 r. na 3 stacjach pomiarowych, należących do WIOŚ w Krakowie.

Tabela 2. Stacje pomiarowe na terenie aglomeracji krakowskiej, na których prowadzono pomiary stężeń zanieczyszczeń ze względu na ochronę zdrowia²⁴.

Lp.	Kod krajowy stacji	Nazwa i adres stacji	Badane substancje	Metoda pomiaru	Współrzędne geograficzne	
			2015 r.		długość geograficzna	szerokość geograficzna
Aglomeracja krakowska kod strefy: PL1201						
1.	MpKrakAlKras	Kraków, Aleja Krasińskiego	BZN, CO, NO, NO ₂ , NO _x , PM ₁₀ , PM _{2,5}	automatyczny	19°55'34,28"	50°3'27,64"
2.	MpKrakBujaka	Kraków, ul. Bujaka	NO, NO ₂ , NO _x , PM ₁₀ , PM _{2,5} , SO ₂ , O ₃	automatyczny	19°56'57,08"	50°0'38,07"
3.	MpKrakBulwar	Kraków, ul. Bulwarowa	BZN, CO, NO,	automatyczny	20°3'12,57"	50°4'09,5"

²³ źródło: opracowanie własne

²⁴ źródło: Ocena jakości powietrza w województwie małopolskim za 2015 r. WIOŚ Kraków, 2016 r.

Lp.	Kod krajowy stacji	Nazwa i adres stacji	Badane substancje	Metoda pomiaru	Współrzędne geograficzne	
			2015 r.		długość geograficzna	szerokość geograficzna
Aglomeracja krakowska kod strefy: PL1201						
			NO ₂ , NO _x , PM10, PM2,5, SO ₂			

Stacja monitoringu zlokalizowana w Krakowie przy al. Krasińskiego jest stacją automatyczną służącą do pomiaru wpływu komunikacji na jakość powietrza w warunkach „kanionu ulicznego” obszaru charakteryzującego się zwartą zabudową o słabym przewietrzaniu ulic.

Stacja pomiarowa przy ulicy Bujaka znajduje się południowej części miasta w odległości ok. 1 km od autostrady A4, w sąsiedztwie stacji znajdują się głównie zabudowa wielorodzinna.

W wschodniej części miasta znajduje się stacja pomiarowa przy ul. Bulwarowej, stacja ta zlokalizowana jest w sąsiedztwie drogi krajowej nr 79, na której obserwowane jest dość duże natężenie ruchu pojazdów. W sąsiedztwie stacji pomiarowej przeważa zabudowa jednorodzinna i tereny zielone (ogródki działkowe).

STREFA MIASTO TARNÓW

Na terenie strefy miasto Tarnów pomiary zanieczyszczeń powietrza prowadzone były w 2015 r. na 1 stacji pomiarowej, należących do WIOŚ w Krakowie.

Tabela 3. Stacje pomiarowe na terenie strefy miasto Tarnów, na których prowadzono pomiary stężeń zanieczyszczeń ze względu na ochronę zdrowia.²⁵

Lp.	Kod krajowy stacji	Nazwa i adres stacji	Badane substancje	Metoda pomiaru	Współrzędne geograficzne	
			2015 r.		długość geograficzna	szerokość geograficzna
Strefa miasto Tarnów kod strefy: PL1202						
1.	MpTarBitStud	Tarnów, ul. Bitwy pod Studziankami	CO, NO, NO ₂ , NO _x , O ₃ , PM10	automatyczny	21°0'15"	50°1'12,60"

Stacja monitoringu znajduje się w wschodniej części miasta, zlokalizowana jest w sąsiedztwie drogi krajowej nr 73, drogi krajowej 94 oraz drogi wojewódzkiej 973 na których notuje się wzmożony ruch pojazdów silnikowych. Stacja znajduje się w otoczeniu zabudowy wielorodzinnej.

STREFA MAŁOPOLSKA

Na terenie strefy małopolskiej pomiary zanieczyszczeń powietrza prowadzone były w 2015 r. na 16 stacjach pomiarowych, należących do WIOŚ w Krakowie.

Tabela 4. Stacje pomiarowe na terenie strefy małopolskiej, na których prowadzono pomiary stężeń zanieczyszczeń ze względu na ochronę zdrowia.²⁶

Lp.	Kod krajowy stacji	Nazwa i adres stacji	Badane substancje	Metoda pomiaru	Współrzędne geograficzne
-----	--------------------	----------------------	-------------------	----------------	--------------------------

²⁵ źródło: Ocena jakości powietrza w województwie małopolskim za 2015 r. WIOŚ Kraków, 2016 r.

²⁶ źródło: Ocena jakości powietrza w województwie małopolskim za 2015 r. WIOŚ Kraków, 2016 r.

			2015 r.		długość geograficzna	szerokość geograficzna
Strefa małopolska kod strefy: PL1203						
1.	MpBochKonfed	Bochnia, ul. Konfederatów Barskich	PM10, PM2,5	manualna	20°26'22,23"	49°58'8,46"
2.	MpBukowKolejM OB	Bukowno, ul. Kolejowa	SO ₂ , PM10, B(a)P	mobilna	19°27'44,22"	50°15'58,46"
3.	MpGorlKrasin	Gorlice, ul. Krasieńskiego	PM10, B(a)P	manualna	21°9'48"	49°39'32"
4.	MpKetyWyspiaM OB	Kęty, ul. Wyspiańskiego	SO ₂ , PM10, B(a)P	mobilna	19°12'56,15"	49°52'36,96"
5.	MpLimanoBoleM OB	Limanowa, ul. Matki Bożej Bolesnej	SO ₂ , PM10, B(a)P	mobilna	20°25'26,82"	49°41'54,68"
6.	MpMysleRynekM OB	Myślenice, Rynek	SO ₂ , PM10, B(a)P	mobilna	19°56'17,21"	49°50'5,71"
7.	MpNiepo3Maja	Niepołomice, ul. 3 Maja	PM10, B(a)P	manualna	20°12'45,68"	50°2'6,42"
8.	MpNoSacznadb	Nowy Sącz, ul. Nadbrzeżna	BZN, NO, NO ₂ , NO _x , PM10, SO ₂	automatyczna	20°42'51,85"	49°37'9,41"
9.	MpOlikuFrNull	Olkusz, ul. Francesco Nullo	PM10, SO ₂	automatyczna	19°34'11,52"	50°16'39,24"
10.	MpSkawOsOgro	Skawina, os. Ogrody	NO, NO ₂ , NO _x , PM10, SO ₂	automatyczna	19°49'49,51"	49°58'15,76"
11.	MpSlomWolnosM OB	Słomniki, ul. Wolności	SO ₂ , PM10, B(a)P	mobilna	20°4'55,89"	50°14'36,39"
12.	MpSzczaWJanaM OB	Szczawnica, ul. Jana Wiktora	SO ₂ , PM10, B(a)P	mobilna	20°29'5,80"	49°25'33,18"
13.	MpSzymbaGorl	Szymbark	NO, NO ₂ , NO _x , O ₃ , SO ₂	automatyczna	21°7'0,59"	49°38'1,37"
14.	MpTrzebOsZWM	Trzebinia, os. Związku Walki Młodych	CO, NO, NO ₂ , NO _x , O ₃ , SO ₂ , PM10	automatyczna	19°28'38,87"	50°9'33,86"
15.	MpTuchChopin	Tuchów, ul. Chopina	B(a)P, PM10	manualna	21°3'2,93"	49°53'38,29"
16.	MpZakopaSien	Zakopane, ul. Sienkiewicza	CO, NO, NO ₂ , NO _x , O ₃ , PM10, SO ₂	automatyczna	19°57'36,29"	49°17'36,83"

Stacje monitoringu jakości powietrza położone są w otoczeniu wolnostojących budynków lub zwartej zabudowy jednorodzinnej.

2.3. OPIS STREF OBJĘTYCH PROGRAMEM

Ocena jakości powietrza w województwie małopolskim za 2014 rok została wykonana przez WIOŚ w Krakowie według zasad określonych w art. 89 ustawy Prawo Ochrony Środowiska oraz w oparciu o wyniki pomiarów przeprowadzonych na stałych stacjach monitoringu. W ocenie jakości powietrza dokonuje się klasyfikacji stref w zakresie jakości powietrza według ustalonych klas:

- **klasa A** – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych, poziomów celów długoterminowych (**D1**);
- **klasa B** – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziom dopuszczalny, lecz nie przekraczają wartości dopuszczalnej powiększonej o margines tolerancji;
- **klasa C** – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziom wartości dopuszczalnej powiększonej o margines tolerancji, lub w przypadku, gdy margines tolerancji nie jest określony – przekraczają poziomy dopuszczalny, poziomy docelowy, poziomy celów długoterminowych (**D2**).

AGLOMERACJA KRAKOWSKA

Aglomeracja krakowska została zakwalifikowana, jako strefa C ze względu na:

- przekroczenie poziomu dopuszczalnego dla pyłu zawieszonego PM10 (z powodu przekroczenia dopuszczalnej częstości przekroczeń dla stężeń 24-godzinnych);
- przekroczenie poziomu dopuszczalnego średniorocznego dla pyłu zawieszonego PM10;
- przekroczenie poziomu dopuszczalnego średniorocznego dla pyłu zawieszonego PM2,5;
- przekroczenie poziomu dopuszczalnego średniorocznego dla NO₂;
- przekroczenie poziomu docelowego średniorocznego dla B(a)P.

Poniżej w tabelach przedstawiono charakterystykę aglomeracji krakowskiej oraz wynikowe klasy strefy dla substancji objętych analizą jakości powietrza, z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia.

Tabela 5. Charakterystyka aglomeracji krakowskiej.²⁷

Nazwa		aglomeracja krakowska
Kod strefy		PL1201
Na terenie lub części strefy obowiązują dopuszczalne poziomy substancji określone	ze względu na ochronę zdrowia [tak/nie]	Tak
	ze względu na ochronę roślin [tak/nie]	Nie
Agglomeracja [tak/nie]		Tak
Powierzchnia strefy [km ²] (2015 r.)		327
Ludność (2015 r.)*		761 873

* wg miejsca zamieszkania (GUS)

Wyniki klasyfikacji aglomeracji krakowskiej, dla normowanych substancji w latach 2012-2015 przedstawiono poniżej.

Tabela 6. Wynikowe klasy strefy dla poszczególnych zanieczyszczeń, z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia.²⁸

²⁷ źródło: Ocena jakości powietrza w województwie małopolskim za 2015 r. WIOŚ Kraków, 2016 r.

²⁸ źródło: Ocena jakości powietrza w województwie małopolskim w latach 2012-2015, WIOŚ Kraków

Nazwa strefy		aglomeracja krakowska			
Kod strefy		PL1201			
Rok		2012	2013	2014	2015
Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy	SO ₂	A	A	A	A
	NO ₂	C	C	C	C
	PM10	C	C	C	C
	PM2,5*	C	C	C	C
	Pb	A	A	A	A
	As	A	A	A	A
	Cd	A	A	A	A
	B(a)P	C	C	C	C
	Ni	A	A	A	A
	C6H6	A	A	A	A
	CO	A	A	A	A
O ₃	A	A	A	A	

* wg poziomu dopuszczalnego powiększonego o margines tolerancji

Klasyfikacja aglomeracji krakowskiej nie zmienia się od ostatnich 4 lat. Dla wskazanych substancji objętych Programem stale utrzymuje się klasa C wskazująca na przekroczenia poziomów normy.

STREFA MIASTO TARNÓW

Strefa miasto Tarnów o nadanym kodzie PL1202 podlega ocenie jakości powietrza ze względu na ochronę zdrowia ludności.

Zgodnie z wykonaną oceną jakości powietrza za rok 2014, strefa miasto Tarnów została zakwalifikowana do wykonania POP z uwagi na:

- przekroczenie poziomu dopuszczalnego dla pyłu zawieszonego PM10 (z powodu przekroczenia dopuszczalnej częstości przekroczeń dla stężeń 24-godzinnych);
- przekroczenie poziomu docelowego średniorocznego dla B(a)P;
- przekroczenie poziomu celu długoterminowego O₃.

Poniżej w tabelach przedstawiono charakterystykę strefy miasto Tarnów oraz wynikowe klasy strefy dla substancji objętych analizą jakości powietrza, z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia.

Tabela 7. Charakterystyka strefy miasto Tarnów.²⁹

Nazwa		strefa miasto Tarnów
Kod strefy		PL1202
Na terenie lub części strefy obowiązują dopuszczalne poziomy substancji określone	ze względu na ochronę zdrowia [tak/nie]	Tak
	ze względu na ochronę roślin [tak/nie]	Nie
Agglomeracja [tak/nie]		Nie
Powierzchnia strefy [km ²] (2015 r.)		72
Ludność (2015 r.)*		111 376

* wg miejsca zamieszkania (GUS)

Wyniki klasyfikacji aglomeracji krakowskiej, dla normowanych substancji w latach 2012-2015 przedstawiono poniżej.

Tabela 8. Wynikowe klasy strefy dla poszczególnych zanieczyszczeń, z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia.³⁰

²⁹ źródło: Ocena jakości powietrza w województwie małopolskim za 2015 r. WIOŚ Kraków, 2016 r.

Nazwa strefy		strefa miasto Tarnów			
Kod strefy		PL1202			
Rok		2012	2013	2014	2015
Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy	SO ₂	A	A	A	A
	NO ₂	A	A	A	A
	PM10	C	C	C	C
	PM2,5*	C	C	A	A
	Pb	A	A	A	A
	As	A	A	A	A
	Cd	A	A	A	A
	B(a)P	C	C	C	C
	Ni	A	A	A	A
	C ₆ H ₆	A	A	A	A
	CO	A	A	A	A
	O ₃	A	A	A	A

* wg poziomu dopuszczalnego powiększonego o margines tolerancji

W strefie miasto Tarnów klasa w odniesieniu do pyłu PM10 i B(a)P nie ulega zmianie od ostatnich 4 lat. Dla pyłu PM2,5 dla strefy miasto Tarnów ustalono klasę A w latach 2014-2015 z uwagi na brak przekroczeń wartości poziomu docelowego.

STREFA MAŁOPOLSKA

Strefa małopolska o nadanym kodzie PL1203 podlega ocenie jakości powietrza ze względu na ochronę zdrowia ludności oraz ze względu na ochronę roślin.

Zgodnie z wykonaną oceną jakości powietrza za rok 2014, strefa małopolska została zakwalifikowana do wykonania POP z uwagi na:

- przekroczenie poziomu dopuszczalnego dla pyłu zawieszonego PM10 (z powodu przekroczenia dopuszczalnej częstości przekroczeń dla stężeń 24-godzinnych);
- przekroczenie poziomu dopuszczalnego średniorocznego dla pyłu zawieszonego PM10;
- przekroczenie poziomu dopuszczalnego średniorocznego dla pyłu zawieszonego PM2,5;
- przekroczenie poziomu docelowego średniorocznego dla B(a)P;
- przekroczenie poziomu docelowego i poziomu celu długoterminowego dla O₃.

Tabela 9. Charakterystyka strefy małopolskiej.³¹

Nazwa		Strefa małopolska
Kod strefy		PL1203
Na terenie lub części strefy obowiązują dopuszczalne poziomy substancji określone	ze względu na ochronę zdrowia [tak/nie]	Tak
	ze względu na ochronę roślin [tak/nie]	Tak
Aglomeracja [tak/nie]		Nie
Powierzchnia strefy [km ²] (2015 r.)		14 783
Ludność (2015 r.)*		2 495 087

* wg miejsca zamieszkania (GUS)

Wyniki klasyfikacji strefy małopolskiej, dla normowanych substancji w latach 2012-2015 przedstawiono poniżej.

³⁰ źródło: Ocena jakości powietrza w województwie małopolskim w latach 2012-2015, WIOŚ Kraków

³¹ źródło: Ocena jakości powietrza w województwie małopolskim za 2015 r. WIOŚ Kraków, 2016 r.

Tabela 10. Wynikowe klasy strefy dla poszczególnych zanieczyszczeń, z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia.³²

Nazwa strefy		strefa małopolska			
Kod strefy		PL1203			
Rok		2012	2013	2014	2015
Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy	SO ₂	A	A	A	A
	NO ₂	A	A	A	A
	PM10	C	C	C	C
	PM2,5*	C	C	C	C
	Pb	A	A	A	A
	As	A	A	A	A
	Cd	A	A	A	A
	B(a)P	C	C	C	C
	Ni	A	A	A	A
	C ₆ H ₆	A	A	A	A
	CO	A	A	A	A
O ₃	A	A	A	C	

* wg poziomu dopuszczalnego powiększonego o margines tolerancji

W strefie małopolskiej klasa w odniesieniu do pyłu PM10, PM2,5 i B(a)P nie ulega zmianie od ostatnich 4 lat. W 2015 r. strefie nadano klasę C ze względu na przekroczenia poziomu docelowego ozonu.

Tabela 11. Wynikowe klasy strefy dla poszczególnych zanieczyszczeń, z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin.³³

Nazwa strefy		strefa małopolska			
Kod strefy		PL1203			
Rok		2012	2013	2014	2015
Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy	SO ₂	A	A	A	A
	NO _x	A	A	A	A
	O ₃	A	A	A	C

W analizowanych latach strefa małopolska spełnia kryteria określone dla ochrony roślin, został jedynie przekroczony poziom celu długoterminowego oraz poziomu docelowego ozonu.

2.4. DANE TOPOGRAFICZNE STREF ORAZ CZYNNIKI KLIMATYCZNE MAJĄCE WPŁYW NA POZIOM SUBSTANCJI W POWIETRZU

Województwo małopolskie położone w południowej części Polski od zachodu graniczy z województwem śląskim, od północy z województwem świętokrzyskim, od wschodu z województwem podkarpackim i od południa z Republiką Słowacką. Zajmuje powierzchnię 15 183 km² (4,9% powierzchni kraju), co stawia go na 12 miejscu pod względem wielkości w kraju. Tworzy je 19 powiatów, 2 miasta na prawach powiatu, 61 miast i 182 gminy. W 2014 roku województwo małopolskie zamieszkiwało 3 368,3 tys. osób.

Na obszarze Małopolski znajdują się trzy duże jednostki fizjograficzne o randze prowincji i podprowincji. Są to: Wyżyna Małopolska - 24 264 km², Północne Podkarpacie - 16 216 km² i pasmo Karpat – 19 620 km². W Małopolsce znajduje się także niewielki skrawek Wschodniego Podkarpacia o powierzchni 98 km².

Granice Małopolski biegną od północy wzdłuż granicy Wyżyny Małopolskiej i Podkarpacia, jedynie na Wyżynie Śląskiej w mezoregionach Garb Tarnogórski i Wyżyna Katowicka granica na odcinku 42 km

³² źródło: Ocena jakości powietrza w województwie małopolskim w latach 2012-2015, WIOŚ Kraków

³³ źródło: Ocena jakości powietrza w województwie małopolskim w latach 2012-2015, WIOŚ Kraków

przebiega m.in. wzdłuż rzeki Przemszy i Brynicy. Południową i częściowo wschodnią granicę Małopolski stanowi granica państwa.

Charakterystyczną cechą tego województwa jest występowanie różnorodnych typów rzeźby gór i pogórzy, od niskich, poprzez średnie, aż do wysokich. Pod względem górskiego charakteru, obszar ten jest najbardziej atrakcyjny w Polsce. Wiąże się to z bardzo dużym zróżnicowaniem wyniesienia terenu, które wynosi od około 130 do 2 499 m n.p.m. (Rysy).

Na terenie Małopolski lasy zajmują około 30,5% powierzchni, co jest wskaźnikiem nieco niższym niż przeciętna lesistość kraju, która wynosi 30,9% (GUS 2014). Lesistość terenu jest jednak bardzo zróżnicowana.

Obszar Małopolski jest intensywnie eksploatowany rolniczo z wyjątkiem wyższych partii Karpat. Grunty użytkowane rolniczo zajmują około 60,9% powierzchni (GUS 2014).

AGLOMERACJA KRAKOWSKA

Aglomeracja Krakowska położona jest w południowej części województwa małopolskiego i obejmuje całe miasto Kraków. Powierzchnia miasta wynosi 327 km² i jest drugim co do wielkości miastem w Polsce. Zamieszkuje je 761 069 osób.

Kraków położony jest w dolinie Wisły, na styku czterech krain geograficznych. Od północy graniczy z Wyżyną Krakowsko - Częstochowską, od południa z Pogórzem Wielickim, od zachodu z Kotliną Oświęcimską, a od wschodu z Kotliną Sandomierską. Położenie geograficzne Krakowa i związany z tym klimat miasta z przewagą słabych wiatrów zachodnich i częstymi inwersjami temperatur, są przyczyną słabej wentylacji miasta, co pogarsza stan środowiska naturalnego poprzez zanieczyszczenia komunikacyjne, niską emisję oraz emisje związane z przemysłem.

Kraków posiada strategiczne położenie komunikacyjne, łączące główne szlaki turystyczne i tranzytowe (Tatry – Morze Bałtyckie, Frankfurt – Kijów). Przez miasto przechodzą drogi krajowe i europejskie: droga krajowa nr 7, droga krajowa nr 44, droga krajowa nr 75, droga krajowa nr 79, droga krajowa nr 94, a w relacji wschód-zachód, południowym obejściem miasta przebiega autostrada A4.

Kraków Airport im. Jana Pawła II jest drugim pod względem ruchliwości lotniskiem w Polsce. Lotnisko zlokalizowane jest w Balicach, 11 km na zachód od centrum miasta.

W 2000 roku Kraków jako pierwsze miasto z Polski, zostało Europejską Stolicą Kultury. W 2006 roku miasto to zostało wymienione wśród 5 najbardziej popularnych miast Europy.

STREFA MIASTO TARNÓW

Tarnów to miasto położone we wschodniej części województwa małopolskiego, nad rzeką Białą i Dunajcem. Zajmuje obszar 72,38 km² i jest drugą co wielkości aglomeracją w Małopolsce. Pod względem administracyjnym Tarnów jest gminą miejską i powiatem grodzkim.

Miasto położone jest na skrzyżowaniu ważnych europejskich szlaków handlowych. Istotnym dla dostępności komunikacyjnej jest obecność międzynarodowej drogi E40 oraz drogi krajowej nr 73. Niemalże znaczenie ma tu również obecność linii kolejowej, która znajduje się na wysokim poziomie.

Międzynarodowy Port Lotniczy im. Jana Pawła II w Krakowie-Balicach znajduje się w odległości około 100 km od Tarnowa.

Tarnów jest ważnym i dużym ośrodkiem przemysłowym i gospodarczym z wyspecjalizowanymi zakładami chemicznymi (Grupa Azoty, Becker Farby Przemysłowe Sp. z o.o.), maszynowymi (Zakłady Mechaniczne Tarnów, Fabryka Silników Elektrycznych ATB „Tamel”), spożywczymi (Zakłady Mięsne „Mięstar”, Zakłady Mleczarskie „Mlektar”), materiałów budowlanych (Bruk-Bet), włókienniczymi (Spółdzielnia „Tarnowska Odzież”), szklarskimi (Huta Szkła Gospodarczego Tarnów).

Niewątpliwym atutem całego powiatu tarnowskiego są walory przyrodnicze, stwarzające dogodne warunki do rozwoju turystyki. Szczególnie interesujące atrakcje Tarnowa to:

- zabudowa rynku Starego Miasta;
- Ratusz (poł. XIV w.);
- Dom Mikołajowski (1524 r., najstarsza kamienica w Tarnowie);
- Ruiny Zamku Tarnowskich (XIV w.);
- Bima – pozostałość po starej synagodze;
- Młyn Szancera.

STREFA MAŁOPOLSKA

Strefa małopolska obejmuje obszar województwa małopolskiego z wyłączeniem stref: Aglomeracji Krakowskiej oraz Miasta Tarnowa. Powierzchnia strefy wynosi 14 784 km².

Warunki meteorologiczne

Wpływ czynników meteorologicznych na zanieczyszczenie powietrza jest niezwykle istotny. Od nich zależy stężenie zanieczyszczeń i wartość opadu pyłu na danym obszarze. Zależnie od rodzaju emitora oraz czynników meteorologicznych obszar oddziaływania źródła emisji zanieczyszczeń może wynosić nawet setki kilometrów, czasami przekraczając granice państw.

Zasadniczymi elementami wpływającymi na zanieczyszczenia wyemitowane do atmosfery mają prędkość i kierunek wiatru oraz charakter turbulencji powietrza, temperatura powietrza, opady atmosferyczne, zachmurzenie i ciśnienie atmosferyczne.

Poziom zanieczyszczenia atmosfery pyłami w dużej mierze zależy od warunków meteorologicznych, przede wszystkim od kierunku i prędkości wiatru, opadów, wilgotności względnej powietrza oraz temperatury powietrza i pionowej struktury termicznej warstwy granicznej atmosfery.

- Prędkość wiatru wpływa na tempo przemieszczania zanieczyszczeń powietrza, natomiast kierunek decyduje o trasie ich transportu. Cisze wiatrowe i małe prędkości wiatru pogarszają poziomą wentylację powietrza, co przyczynia się do wzrostu stężeń zanieczyszczeń. Największe stężenia zanieczyszczeń atmosferycznych występują w przyziemnej, najniższej warstwie powietrza.
- Opady atmosferyczne oraz wilgotność powietrza stanowią dodatkowy element decydujący o przemieszczaniu się i zasięgu zanieczyszczeń. Opady, głównie deszcze, powodują zmniejszenie stężenia zanieczyszczeń powietrza, w wyniku rozpuszczania ich w wodzie, absorpcji zanieczyszczeń na powierzchni kropel i mechanicznego działania opadów.
- Temperatura wpływa pośrednio na jakość powietrza. W sezonie zimowym przy niskich temperaturach zwiększa się m.in. niska emisja z systemów ogrzewania. A podczas letnich upałów, na skutek zmniejszenia pionowego gradientu, może sprzyjać powstawaniu sytuacji smogowych.
- Rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń w powietrzu w znacznym stopniu zależy od stanu równowagi warstwy granicznej. Przy równowadze stalej występują warunki sprzyjające koncentracji zanieczyszczeń w przyziemnej warstwie atmosfery, natomiast równowaga chwiejna sprzyja rozpraszaniu się zanieczyszczeń. Czasami może dojść do wystąpienia warstwy inwersyjnej, która w istotnym stopniu wpływa na rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń w atmosferze, ponieważ stanowi naturalną barierę w transporcie zanieczyszczeń. W warstwie inwersyjnej zanieczyszczenia unoszone ku górze w pewnej objętości powietrza są zimniejsze od gazów stanowiących ich otoczenie. W takich warunkach termicznych siła wyporu jest skierowana w dół i w tym jedynie kierunku mogą przemieszczać się zanieczyszczenia.

Charakterystykę warunków meteorologicznych województwa małopolskiego w 2015 roku przedstawiono na podstawie takich elementów klimatu jak: temperatura powietrza, opady atmosferyczne i pokrywa śnieżna, wiatr.

Dane do opracowania zaczerpnięto z opracowań udostępnionych przez IMGW.

AGLOMERACJA KRAKOWSKA

Miasto Kraków, znajdując się na południu Polski, posiada klimat o wyraźnym wpływie klimatu kontynentalnego. Bywają więc tu gorące lata i mroźne zimy. Klimat Krakowa wykazuje charakterystyczne dla gór długotrwałe intensywne opady, trwające nawet kilka dni. Zdarzają się też lokalne ulewy do 100 mm w ciągu doby.

Podstawowe cechy klimatu Aglomeracji Krakowskiej:

- średnia roczna temperatura powietrza: 8,5°C;
- średnia suma słonecznych godzin w skali roku: 1 523;
- przeciętne roczne ilości opadów: od 650 do 700 mm;
- średnia liczba dni w roku z opadem: 173;
- średnio przez 119 dni leży śnieg w mieście;
- średnia prędkość wiatru w skali roku: 1,9 m/s.

Temperatura

Średnia roczna temperatura powietrza w Krakowie w 2015 r. wyniosła 10°C, gdzie w okresie letnim wyniosła ona 21°C, a w okresie zimowym 0°C. Najcieplejszym miesiącem roku był sierpień (22°C), a najzimniejszym luty (0°C).

Wiatr

O głównych kierunkach wiatrów w Krakowie decyduje nie tylko ogólna cyrkulacja prądów powietrznych, ale też położenie miasta w dolinie Wisły. Przeważają na tym terenie wiatry zachodnie i południowo-zachodnie. O połowę mniejszą częstość mają wiatry ze wschodu i północnego wschodu. Średnia prędkość wiatru w 2015 r. wyniosła 3,0 km/h.

STREFA MIASTO TARNÓW

Rejon ten należy do najcieplejszych regionów Polski. Notuje się tu stosunkowo wysokie temperatury roczne, najwyższe w lipcu i najniższe w styczniu. Tarnów uważany jest za polski biegun ciepła. Obszar miasta pod względem klimatycznym znajduje się w strefie klimatu podgórskiego, co przejawia się występowaniem stosunkowo dużej ilości opadów.

Podstawowe cechy klimatu miasta Tarnów:

- średnia roczna temperatura powietrza: 7,7°C;
- przeciętne roczne ilości opadów: od 586 mm;
- średnia liczba dni w roku z opadem: 149;
- średnia prędkość wiatru w skali roku: 1,8 m/s.

Temperatura

Średnia roczna temperatura w mieście Tarnów w 2015 r. wyniosła 12°C. Najwyższą temperaturę odnotowano w sierpniu (37,7°C), a najniższą w grudniu (-8,6°C). W ciągu roku wystąpiło 68 dni z przymrozkiem, 12 dni z silnym mrozem, 37 dni z gorącymi dniami ($\geq 30^{\circ}\text{C}$) oraz 10 dni z falami upałów ($\geq 35^{\circ}\text{C}$).

Wiatr

Na terenie miasta Tarnowa przeważają ciepłe wiatry z kierunków zachodnich i południowych oraz suchy wiatr halny. Średnia prędkość wiatru w 2015 r. wyniosła 1,4 m/s, z kierunku zachodniego. Najbardziej wietrznym miesiącem był kwiecień (2,2 m/s). Odnotowano 15 dni z wiatrem.

STREFA MAŁOPOLSKA

Klimat Nowego Sącza kształtują następujące czynniki:

- położenie na obszarze gór i pogórza;

- duże, pionowe urozmaicenie rzeźby terenu;
- bogata sieć hydrograficzna, położenie w widłach Kamienicy, Dunajca i Popradu;
- bezpośrednie sąsiedztwo rozległego pasma Karpat.

Obszar miasta położony jest w regionie Karpackim. Charakteryzuje się on malejącym w kierunku wschodnim i południowo-wschodnim wpływem oceanicznym, a rosnącym wpływem kontynentu. W kierunku południowym zdecydowanie wzrasta wpływ wyżyn i gór na warunki klimatyczne. Zmienia się nie tylko poziomy ale i pionowy rozkład składników pogody (temperatura powietrza, opady atmosferyczne, ciśnienie atmosferyczne itd.).

Różnorodność napływających mas powietrza przyczynia się bezpośrednio do występowania różnorodnej pogody, wielkości i ilości opadów deszczu, śniegu, gradobicia oraz siły wiatru i różnic temperaturowych. Rejony podgórski i górski posiadają zdecydowanie większą ilość średniorocznych opadów deszczu, śniegu oraz silnych wiatrów tzw. huraganów w porównaniu do terenów nizinnych Polski. Również występowanie ekstremalnych zjawisk pogodowych na terenie miasta Nowy Sącz, w porównaniu do innych terenów w Polsce, jest zdecydowanie wyższe i niekorzystne dla tego regionu.

Podstawowe cechy klimatu miasta Nowy Sącz:

- średnia roczna temperatura powietrza: 5,6°C;
- przeciętne roczne ilości opadów: około 800 mm;
- średnia liczba dni w roku z opadem: 150;
- średnio przez 111 dni leży śnieg w mieście;
- średnia prędkość wiatru w skali roku: 1,8 m/s.

Temperatura

Średnia roczna temperatura w mieście Nowy Sącz w 2015 r. wyniosła 12°C. Najwyższą temperaturę odnotowano w sierpniu (37,7°C), a najniższą w grudniu (-8,6°C). W ciągu roku wystąpiło 68 dni z przymrozkiem, 12 dni z silnym mrozem, 37 dni z gorącymi dniami ($\geq 30^{\circ}\text{C}$) oraz 10 dni z falami upałów ($\geq 35^{\circ}\text{C}$).

Wiatr

Przeważają wiatry z kierunku południowo-wschodniego i południowego. Kierunki południowe są źródłem największych prędkości wiatrów. Szczególnie silne są wiatry typu fenowego (wiatr halny), zwłaszcza zimą i wiosną.

Średnia prędkość wiatru w 2015 r. wyniosła 1,7 km/h. Najbardziej wietrznym miesiącem był kwiecień (2,5 m/s) oraz styczeń.

2.5. FORMY OCHRONY PRZYRODY ZNAJDUJĄCE SIĘ NA OBSZARZE STREF

W obowiązującym w Polsce prawie ochrona przyrody regulowana jest przepisami ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. W jej rozumieniu ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody. Ustawa wprowadza 10 form ochrony przyrody. Każda z form spełnia inną rolę w polskim systemie ochrony przyrody i służy innym celom, dlatego charakteryzuje się odmiennym reżimem ochronnym oraz zakresem ograniczeń w użytkowaniu. Formy ochrony przyrody tworzą duży i zróżnicowany zespół środków pozwalających realizować ochronę przyrody, powstały w efekcie rozwoju naukowych podstaw ochrony przyrody i jej wieloletniej praktyki.

Województwo małopolskie pod względem geograficznym jest bardzo zróżnicowane. Ukształtowanie powierzchni (charakter górski i wyżynny) stwarza dogodne warunki bytowania dla wielu gatunków roślin, zwierząt i grzybów oraz decyduje o dużej różnorodności biologicznej.

System obszarów i obiektów chronionych na terenie województwa małopolskiego tworzą:

- 6 parków narodowych:

- Babiogórski Park Narodowy;
- Gorczański Park Narodowy;
- Magurski Park Narodowy;
- Ojcowski Park Narodowy;
- Pieniński Park Narodowy;
- Tatrzański Park Narodowy;
- 85 rezerwatów przyrody;
- 11 parków krajobrazowych;
- 10 obszarów chronionego krajobrazu;
- 2 obszary Natura 2000;
- 2211 pomników przyrody;
- 80 stanowisk dokumentacyjnych;
- 43 użytki ekologiczne;
- 6 zespołów przyrodniczo-krajobrazowych.
- Ponadto wyodrębniono:
  - 11 Obszarów Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000;
  - 86 Obszarów Ochrony Siedlisk Natura 2000.

AGLOMERACJA KRAKOWSKA

Aglomeracja Krakowska, położona w dolinie Wisły, charakteryzuje się wyjątkowymi walorami środowiska naturalnego i krajobrazu. Dzięki swemu położeniu, na skraju Jury Krakowsko-Częstochowskiej i Puszczy Niepołomickiej, znajdują się w jej obrębie tereny o zróżnicowanym układzie topograficznym i urozmaiconym pokryciu.

Obszary chronione na terenie Aglomeracji Krakowskiej:

- 5 rezerwatów przyrody;
- 3 parki krajobrazowe;
- 279 pomników przyrody;
- 11 użytków ekologicznych;
- 3 obszary Natura 2000.

STREFA MIASTO TARNÓW

Strefa miasto Tarnów jest obszarem o wysokiej atrakcyjności turystycznej ze względu na interesującą budowę geologiczną, urozmaiconą rzeźbę terenu, liczne malownicze przełomy rzek i potoków, występowanie cennych, naturalnych zbiorowisk roślinnych, wielu rzadkich i chronionych gatunków roślin, bogatej fauny, licznych źródeł wód mineralnych, a przy tym wysoki stopień czystości środowiska naturalnego.

Obszary chronione na terenie strefy miasta Tarnów:

- 1 rezerwat przyrody;
- 1 obszar Natura 2000;
- 41 pomniki przyrody.

STREFA MAŁOPOLSKA

Strefa małopolska, stanowi pozostałą część województwa małopolskiego (z wyłączeniem stref: Aglomeracji Krakowskiej oraz Miasta Tarnowa) i jest najbardziej zróżnicowana wysokościowo, mająca charakter głównie wyżynny i górski. Stwarza to dogodne warunki bytowania wielu gatunków flory i fauny o różnorodnych wymaganiach siedliskowych i warunkuje, rzadko spotykaną w skali kraju różnorodność biologiczną.

Obszary chronione na terenie strefy małopolskiej:

- 6 parków narodowych;
- 79 rezerwatów przyrody;
- 8 parków krajobrazowych;
- 10 obszarów chronionego krajobrazu;
- 95 Obszarów Natura 2000;
- 1891 pomników przyrody;
- 80 stanowisk dokumentacyjnych;
- 32 użytki ekologiczne;
- 6 zespołów przyrodniczo-krajobrazowych.

Obszary ochrony uzdrowiskowej

W województwie małopolskim istnieje 9 uzdrowisk statutowych:

- Krynica Zdrój – charakterystyczne cechy klimatu lokalnego Krynicy wynikające z położenia w dolinie górskiej to: ograniczenie dopływu energii słonecznej w dnie doliny Krynicy, inwersyjny układ temperatury kształtujący się pomiędzy dnem doliny i szczytem Góry Parkowej, słaba wentylacja doliny, częste występowanie mgieł. W uzdrowisku dość często występują niekorzystne warunki biotermiczne.
- Analizując stan zanieczyszczenia powietrza w uzdrowisku – jego dolinne położenie a także niekorzystny układ komunikacyjny sprawiają, że średnie zanieczyszczenie powietrza w uzdrowisku jakkolwiek nie przekracza dopuszczalnych norm (dla wartości średnich rocznych) wykazuje bardzo duże zróżnicowanie sezonowe. Koncentracja pyłu zawieszonego w powietrzu oraz NO₂ i SO₂ jest kilkakrotnie większa zimą niż latem.
- Muszyna – położona jest w Dolinie Popradu, a właściwości klimatu wynikają z położenia doliny górskiej: krótsze lato bez męczących upałów i łagodna, śnieżna zima. Działanie klimatu korzystnie wpływa na schorzenia układu oddechowego, odpornościowego (wykorzystując przeciwwzpalne i bakteriobójcze zdolności fitoncydów). Niekorzystną cechą położenia dolinnego jest, obok niedoboru energii słonecznej, słabe przewietrzenie terenu i częste występowanie mgieł w chłodnej porze roku. W Muszynie obserwuje się duże zróżnicowanie lokalne klimatu.
- Piwniczna – podgórskie uzdrowisko, położone w Beskidzie Sądeckim w Dolinie Popradu. Piwniczna dzięki obecności źródeł mineralnych, klimatu podgórskiego i dużemu nasłonecznieniu, posiada dobre warunki do leczenia lżejszych schorzeń narządu trawienia, krążenia, zaburzeń gruczołów dokrewnych oraz stanów wyczerpania. Niekorzystną cechą dolinnego położenia jest niedobór energii słonecznej, a także słabe przewietrzenie terenu. Na dnie doliny, w chłodnej porze roku, często występują mgły i inwersje termiczne, zalega tak także chłodne powietrze, spływające z gór. Uzdrowisko wolne od zagrożeń przemysłowych.
- Rabka Zdrój – specjalizuje się w leczeniu chorób układu oddechowego, alergii, układu krążenia, chorób reumatycznych i przewlekłych schorzeń układu nerwowego. Klimat -górski, o cechach klimatu właściwego wypukłym forum terenu. Obserwuje się duże wartości usłonecznienia oraz okresowo, znaczne prędkości wiatru, powodujące intensywne przewietrzenie terenu W uzdrowisku zachowane są dobre warunki ekologiczne, brak wszelkich uciążliwości przemysłowych, oddalenie od głównych szlaków komunikacyjnych. W Rabce zachowano charakter uzdrowiskowy miejscowości dzięki swobodnej zabudowie. Uzdrowisko ma nadal możliwości rozwojowe.

- Swoszowice – jedno z najstarszych uzdrowisk nizinnych, znane od XVI w. w dolinie rzeki Wilgi. Klimat - nizinny, umiarkowanie bodźcowy, charakterystyczny dla obniżeń terenowych. Uzdrowisko cechuje się również bodźcami klimatycznymi o różnym natężeniu, w zależności od rodzaju podłoża, pokrycia terenu i stosunków wodnych. Około 40% dni w roku posiada komfortowe warunki odczuwalne. Specjalizuje się w leczeniu chorób ortopedyczno-urazowych, reumatycznych, układu nerwowego, układu trawienia oraz chorób skóry.
- Wapienne – niewielkie, lokalne uzdrowisko podgórskie w Beskidzie Niskim u stóp Magury Wąlkowskiej, zlokalizowane w głębokiej kotlinie rzeki Wapnianki. Należy podkreślić, duże walory krajobrazowe uzdrowiska. Uzdrowisko zaciszne, wolne od zagrożeń środowiskowych (I klasa czystości biologicznej i chemicznej wody). Piękne okolice, lasy mieszane, dogodne trasy turystyczne.
- Wysowa – jest uzdrowiskiem górskim położonym w Beskidzie Niskim w dolinie rzeki Ropy. Klimat - podgórski, umiarkowanie i silnie bodźcowy, charakterystyczny dla dolin i kotlin śródgórskich. Usłonecznienie z powodu zasłonięcia horyzontu jest ograniczone. Teren uzdrowiska wzdłuż Doliny Ropy jest dobrze przewietrzany. Ogranicza to pojawienie się mgieł, zastoisk chłodnego powietrza i inwersji termicznej. Duże przestrzenne zróżnicowanie klimatu. W szczytowych partiach otaczających gór lasy jodłowo-bukowe. Nieskażone środowisko naturalne. Sąsiedztwo dużych kompleksów leśnych. Atrakcyjne trasy spacerowe i wycieczkowe. Specjalizuje się w leczeniu chorób układu trawienia, górnych i dolnych dróg oddechowych, cukrzycy, otyłości.
- Żegiestów Zdrój – niewielkie lecz renomowane zdrojowisko podgórskie w Beskidzie Sądeckim, usytuowane w najwyższym miejscu przełomu Popradu. Klimat - podgórski, umiarkowanie i silnie bodźcowy, o dużej zaciszności. Dolina Popradu jest słabo przewietrzana. Może to powodować zaleganie chłodnego powietrza na dnie doliny oraz występowanie inwersji termicznych. Duże przestrzenne zróżnicowanie lokalnego klimatu. Wokół zdrojowiska rozległe lasy reglowe. Żegiestów ma nadzwyczajne warunki przyrodnicze i krajobrazowe. Stosunkowo mało opadów. Atrakcyjne tereny spacerowe i wycieczkowe.

3. OPIS STANU JAKOŚCI POWIETRZA W STREFACH WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO – ANALIZA STANU JAKOŚCI POWIETRZA

3.1. WYNIKI POMIARÓW JAKOŚCI POWIETRZA

AGLOMERACJA KRAKOWSKA

W wyniku rocznej oceny jakości powietrza, strefa aglomeracja krakowska została zakwalifikowana do strefy C/D1, a tym do opracowania programu ochrony powietrza, z uwagi na:

- przekroczenie średniorocznego dopuszczalnego poziomu dwutlenku azotu;
- przekroczenie dopuszczalnego poziomu średniorocznego oraz dopuszczalnej częstości przekraczania poziomu dopuszczalnego 24-godz. stężeń pyłu zawieszonego PM10;
- przekroczenie średniorocznego dopuszczalnego poziomu pyłu zawieszonego PM2,5;
- przekroczenie średniorocznego poziomu docelowego benzo(a)pirenu;
- przekroczenie poziomu celu długoterminowego ozonu.

Dwutlenek azotu

W 2015 r. pomiary poziomu zanieczyszczenia powietrza dwutlenkiem azotu prowadzone były w Krakowie w 3 stacjach pomiarowych, w tym 1 stacji komunikacyjnej.

Tabela 12. Charakterystyka stanowisk pomiarowych i stężenia NO₂ w strefie aglomeracja krakowska w 2015 r.

Lp.	Kod krajowy stacji	Stanowisko	Typ stacji	Stężenie średnioroczne	% normy ¹	Liczba przekroczeń normy dla stężeń 1-godzinnych ^{2/}	Percentyl 99.8 (ze stężeń 1-godzinnych)
				[µg/m ³]			
1.	MpKraKAlKras	Kraków, Aleja Krasieńskiego	komunikacyjna	63,1	158%	1	157,9
2.	MpKraKBujaka	Kraków, ul. Bujaka	tło miejskie	31,9	80%	0	128,4
3.	MpKraKBulwar	Kraków, ul. Bulwarowa	przemysłowa	27,9	70%	0	95,9

^{1/} dopuszczalny poziom średnioroczny NO₂: 40 µg/m³

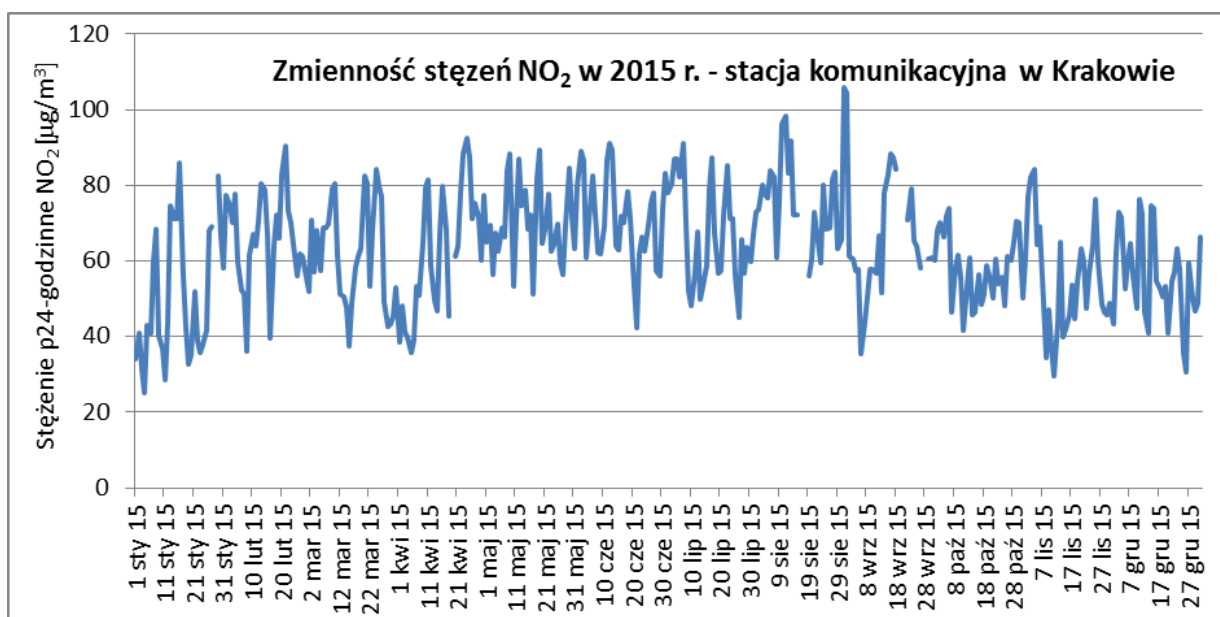
^{2/} dopuszczalny poziom 1-godz. NO₂: 200 µg/m³, dopuszczalna liczba przypadków powyżej poziomu dopuszczalnego: 18 razy

Pomiary realizowane w 2015 r. wskazują na wysoki – ponadnormatywny poziom dwutlenku azotu w bezpośrednim sąsiedztwie drogi o znacznym natężeniu ruchu drogowego. Stężenie średnioroczne zarejestrowane w stacji komunikacyjnej przy al. Krasieńskiego wyniosło 158% normy rocznej. Stężenia na pozostałych dwóch stacjach kształtowały się na poziomie 70-80% normy rocznej.

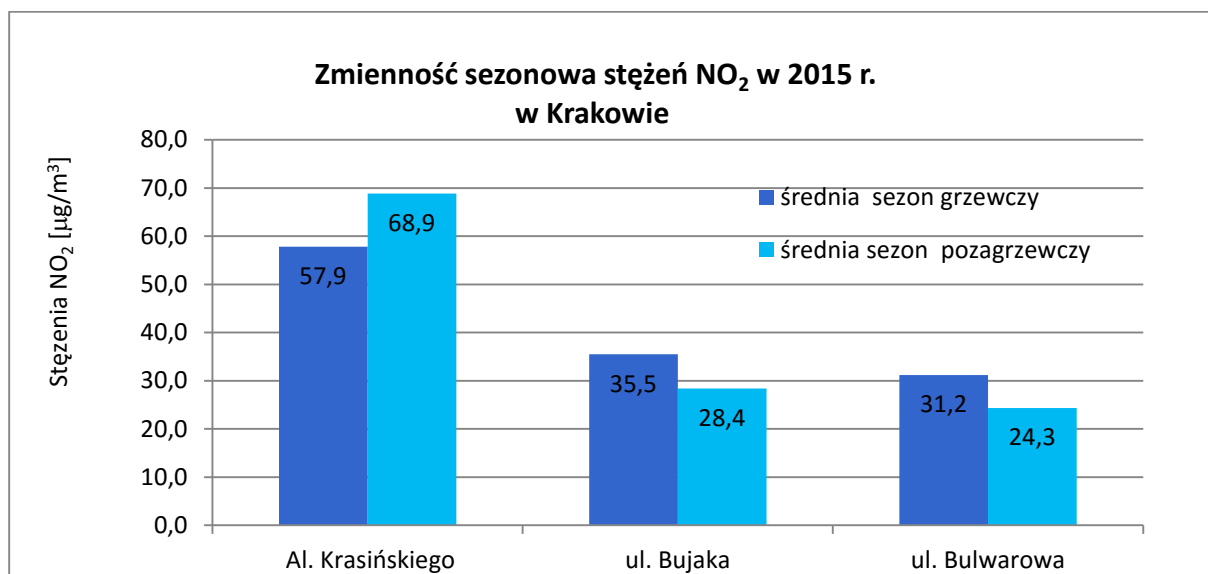
Na stacji przy al. Krasieńskiego wystąpiło również 1-krotne przekroczenie normy 1-godzinowej NO₂ która dla terenu kraju, ze względu na ochronę zdrowia ludzi, wynosi 200 µg/m³.

Na wykresie przedstawiono rozkład stężeń 24-godz. dwutlenku azotu w ciągu roku kalendarzowego, na stacji przy al. Krasieńskiego. Wykazuje on utrzymywanie się podobnego poziomu stężeń przez cały rok, przy czym wyższe stężenie średnie NO₂ wystąpiło w sezonie letnim (pozagrzewczym) – odwrotnie do pozostałych stacji gdzie widoczny jest wyższy poziom stężeń w sezonie grzewczym.

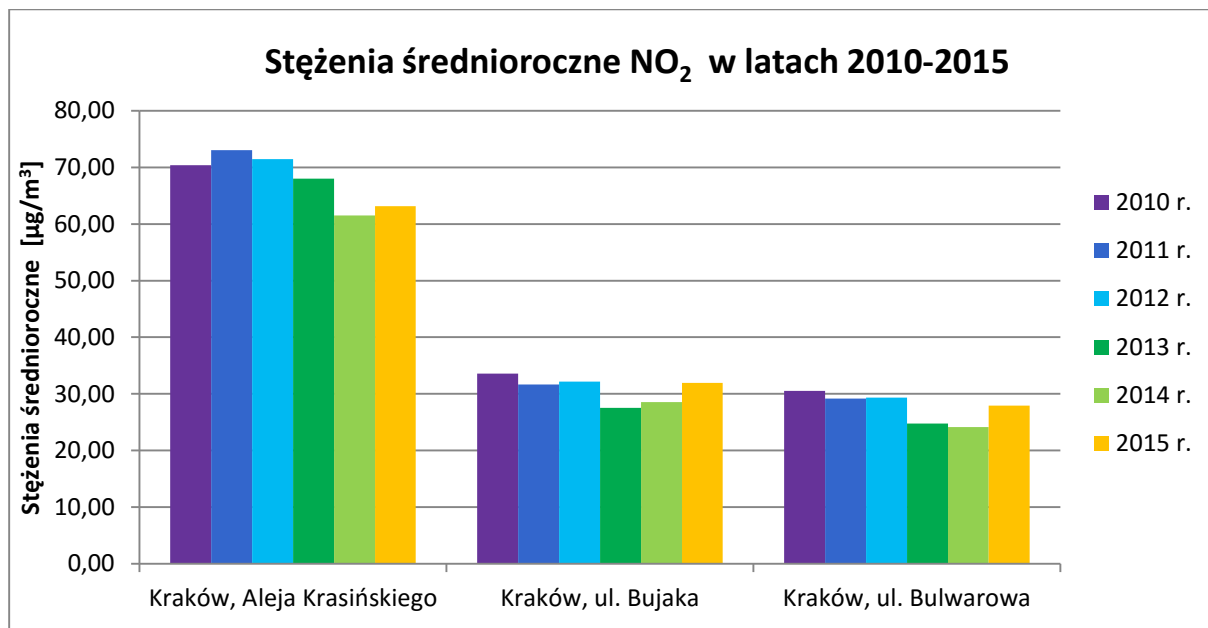
W latach 2010-2015 corocznie rejestrowane były przekroczenia normy średniorocznej, zauważalne jest jednak obniżenie poziomu stężeń średniorocznych na stacji komunikacyjnej oraz utrzymywanie się podobnego poziomu stężeń na pozostałych stacjach oddalonych od bezpośredniego wpływu emisji drogowej.

Rysunek 6. Rozkład stężeń 24-godz. NO₂ w 2015 r. na stacji pomiarowej na Al. Krasińskiego w Krakowie.

Rysunek 7. Poziom stężeń NO₂ w sezonie grzewczym i pozagrzewczym w 2015 r. w Krakowie.

Rysunek 8. Wartości stężeń średniorocznych NO₂ w Krakowie dla lat 2010-2015.

Pył zawieszony PM10

W 2015 r. pomiary poziomu zanieczyszczenia powietrza pyłem zawieszonym PM10 w Krakowie prowadzone były w 3 stacjach pomiarowych.

Tabela 13. Charakterystyka stanowisk pomiarowych i stężenia pyłu zawieszzonego PM10 w Krakowie w 2015 r.

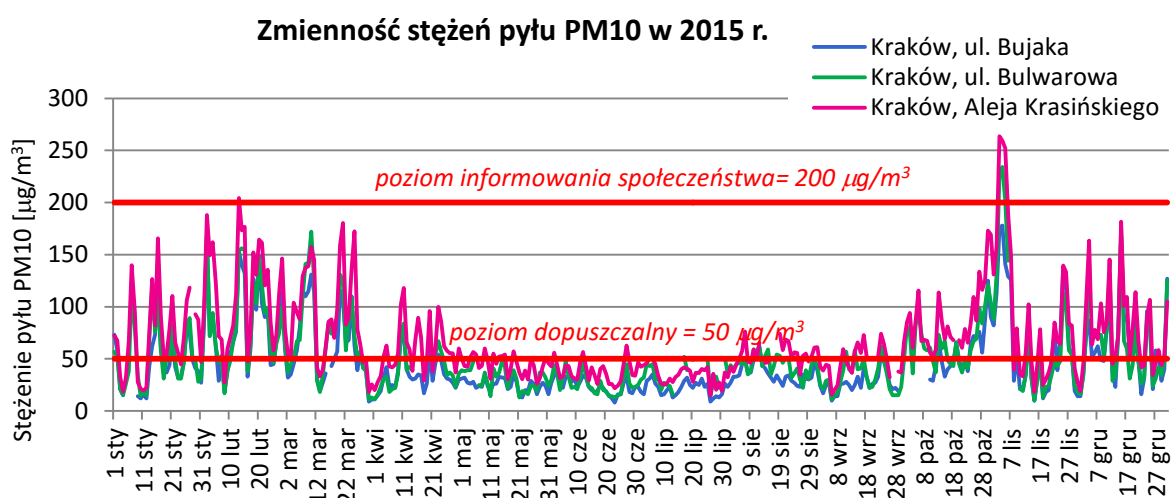
Lp.	Kod krajowy stacji	Stanowisko	Typ stacji	Stężenie średnioroczne	% normy ^{1/}	Liczba dni z przekroczeniem ^{2/}
				[µg/m ³]		
1.	MpKraAlKras	Kraków, Aleja Krasińskiego	komunikacyjna	68	170%	200
2.	MpKraBujaka	Kraków, ul. Bujaka	tle miejskie	45	113%	99
3.	MpKraBulwar	Kraków, ul. Bulwarowa	przemysłowa	52	129%	120

^{1/} dopuszczalny poziom średnioroczny pyłu PM10: 40 µg/m³

^{2/} dopuszczalny poziom 24-godz. pyłu PM10: 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, dopuszczalna liczba przypadków powyżej poziomu dopuszczalnego: 35 razy

W 2015 r. wszystkie stacje zarejestrowały przekroczenia zarówno dopuszczalnego poziomu średniorocznego, jak i poziomu średniodobowego (dopuszczalnej częstości przekroczeń). Najwyższe przekroczenia wystąpiły w stacji komunikacyjnej przy al. Krasińskiego, na którym stężenie średnioroczne osiągnęło 170% normy rocznej, a przekroczenia normy dobowej utrzymywały się przez 200 dni w roku. Stacje przy ul. Bujaka oraz Bulwarowej wykazały występowanie stężeń średniorocznych na poziomie 113% i 129% normy rocznej.

Zdecydowana większość dni z przekroczeniami normy dobowej wystąpiła w sezonie grzewczym: w miesiącach styczeń-marzec i październik-grudzień na osiedlu Kurdwanów (ul. Bujaka) zarejestrowano 94%, na osiedlu Nowa Huta 84% i przy al. Krasińskiego 71% wszystkich przypadków przekroczeń normy dobowej. Świadczy to o dominującym wpływie emisji z systemów grzewczych na wysoki poziom pyłu zawieszanego PM10.

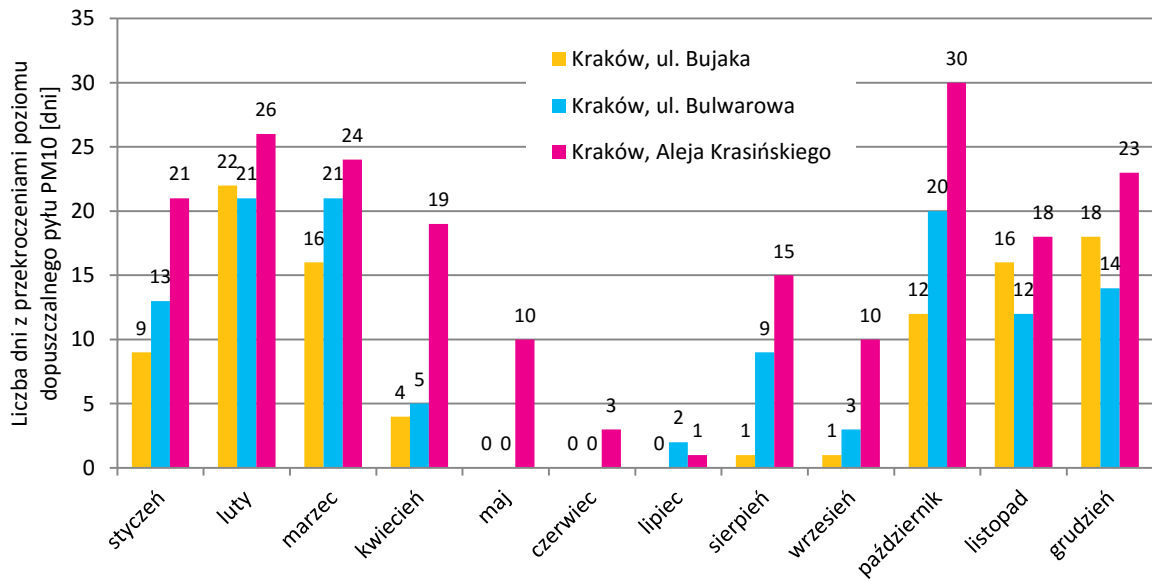

Rysunek 9. Rozkład stężeń pyłu PM10 w roku 2015 na stacjach pomiarowych w Krakowie.

Najwyższe stężenia średniodobowe, przekraczające wartość progową informowania społeczeństwa o ryzyku wystąpienia przekroczenia poziomu alarmowego pyłu PM10 (200 $\mu\text{g}/\text{m}^3$), wystąpiły w lutym i na początku listopada 2015 r. - w dniach, które charakteryzowały się bardzo niekorzystnymi warunkami rozprzestrzenienia zanieczyszczeń - silną inwersją termiczną w warstwie granicznej troposfery oraz bardzo słabym wiatrem.

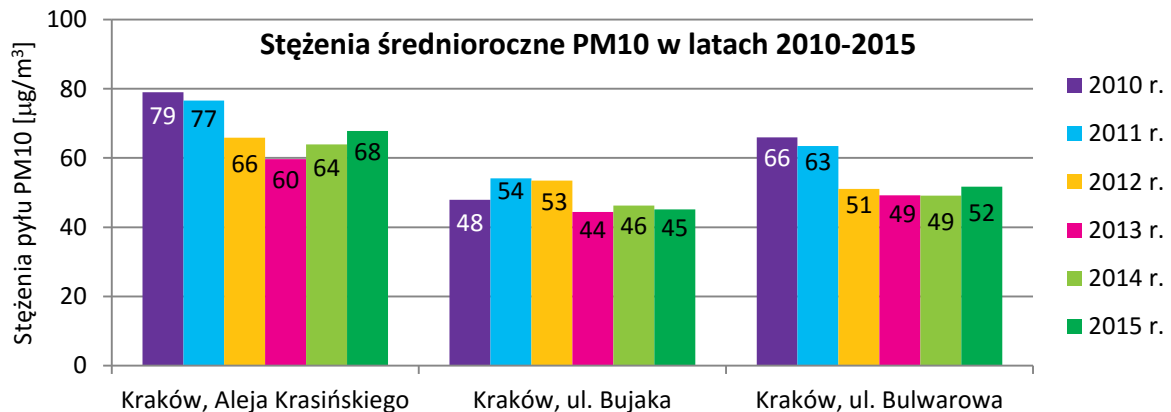
Poza sezonem grzewczym – przekroczenia poziomu dopuszczalnego rejestrowane były z największą częstością przez stację komunikacyjną przy al. Krasińskiego, co związane jest z emisją pyłu PM10 z transportu drogowego.

Liczba dni z przekroczeniami normy dobowej pyłu PM10 w 2015 r.

Rysunek 10. Liczba dni z przekroczeniami 24-godzinowego poziomu dopuszczalnego pyłu PM10 w roku 2015 na stacjach pomiarowych w Krakowie.

Wyniki pomiarów wskazują, iż na terenie Krakowa, w okresie od 2010 do 2015 roku, na wszystkich stanowiskach pomiarowych była przekraczana zarówno norma średnioroczna, jak i średniodobowa – dopuszczalna częstość przekroczeń. Mierzone stężenia w 2015 r. były niższe od poziomów stężeń rejestrowanych w latach 2010-2011. Od 2013 r. zauważa się wzrost stężeń przy al. Krasińskiego (stacja komunikacyjna), a w pozostałych stacjach stężenia utrzymują się na podobnym poziomie.

Rysunek 11. Wartości stężeń średniorocznych pyłu PM10 w Krakowie dla lat 2010-2015.

Pył zawieszony PM2,5

W 2015 r. pomiary poziomu zanieczyszczenia powietrza pyłem zawieszonym PM2,5 w strefie aglomeracja Krakowska prowadzone były w 3 stacjach pomiarowych.

Stacja w Krakowie przy ul. Bujaka należy do stacji, w których prowadzone są pomiary pyłu PM2,5 dla potrzeb monitorowania tzw. wskaźników średniego narażenia (WŚN). Na podstawie wyliczonej wartości WŚN dla każdego miasta w Polsce, o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy, ocenia się dotrzymanie pułapu stężenia ekspozycji, który jest standardem jakości powietrza i wynosi 20 µg/m³ (średnia 3-letnia). Wartości wskaźników średniego narażenia publikowane są corocznie w drodze obwieszczenia w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

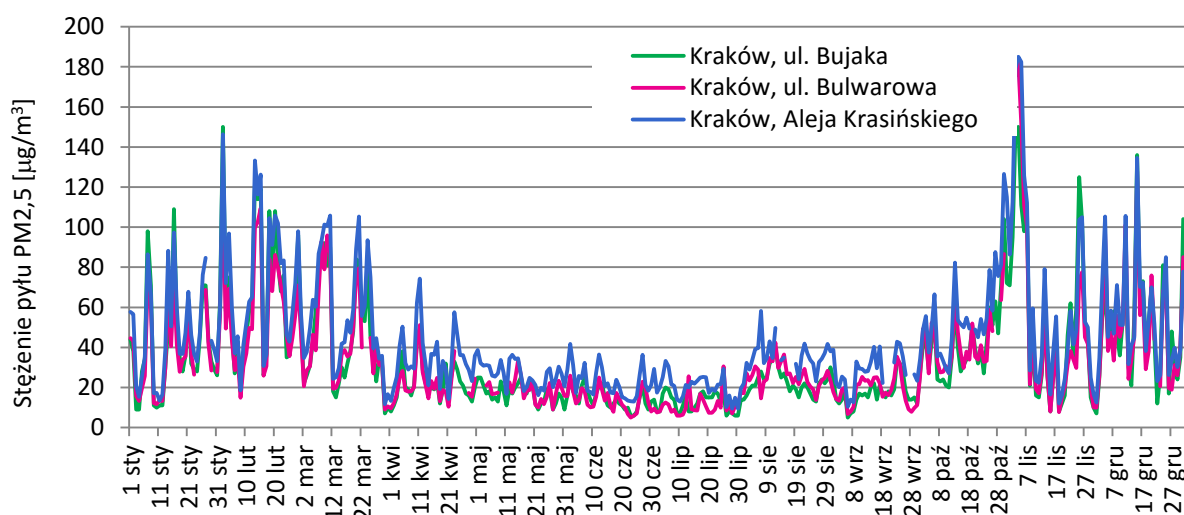
Tabela 14. Charakterystyka stanowisk pomiarowych i stężenia pyłu zawieszzonego PM_{2,5} w strefie aglomeracja krakowska w 2015 r.

Lp.	Kod krajowy stacji	Stanowisko	Typ stacji	Stężenie średnioroczne	% normy ^{1/}
				[µg/m ³]	
1.	MpKraKAlKras	Kraków, Aleja Krasińskiego	komunikacyjna	44	176%
2.	MpKraKBujaka	Kraków, ul. Bujaka	tło miejskie	34	135%
3.	MpKraKBulwar	Kraków, ul. Bulwarowa	przemysłowa	33	133%

^{1/} dopuszczalny poziom średnioroczny pyłu PM_{2,5}: 25 µg/m³

Pomiary wykazały przekroczenia poziomu dopuszczalnego na wszystkich stanowiskach – największe stężenia zarejestrowała stacja komunikacyjna przy al. Krasińskiego. Średnie stężenia pyłu PM₁₀ w sezonie grzewczym były ponad 2-krotnie wyższe niż w sezonie pozagrzewczym. Podobnie, jak w przypadku pyłu PM₁₀, najwyższe stężenia na wszystkich stacjach wystąpiły w na początku listopada 2015 r. - w dniach, które charakteryzowały się bardzo niekorzystnymi warunkami rozprzestrzeniania zanieczyszczeń.

Zmienność stężeń pyłu PM_{2,5} w 2015 r.

Rysunek 12. Rozkład stężeń pyłu PM_{2,5} w roku 2015 na stacjach pomiarowych w Krakowie.

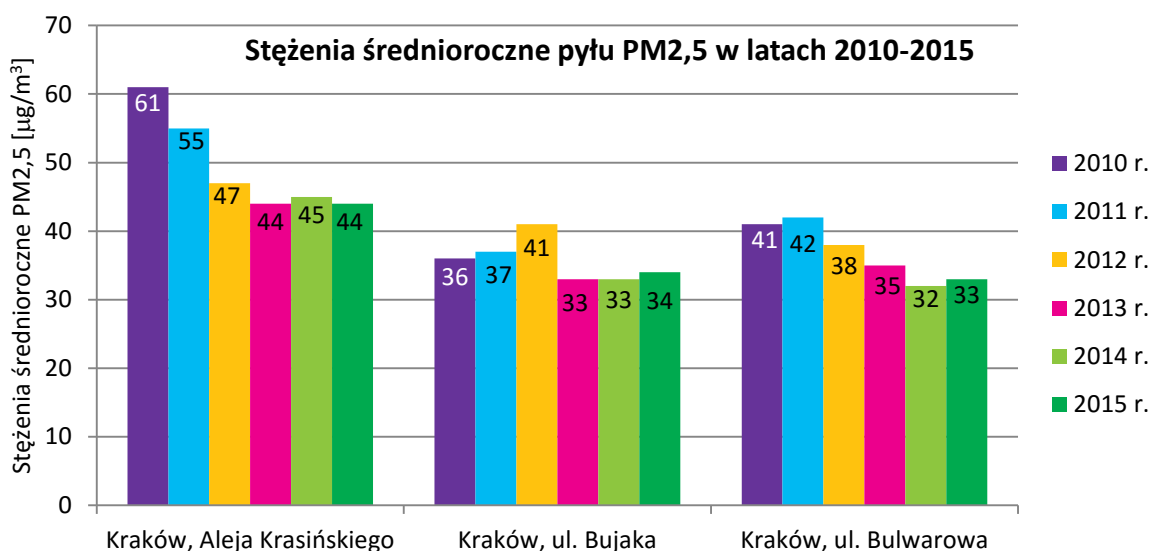
Wyniki pomiarów wskazują, iż na terenie Krakowa, w okresie od 2010 do 2015 roku, na wszystkich stanowiskach pomiarowych był przekraczany poziom dopuszczalny pyłu PM_{2,5}. W porównaniu do 2010 r. zauważalne jest zmniejszenie stężeń pyłu drobnego w powietrzu – największe obniżenie stężeń średniorocznych pyłu PM_{2,5} zarejestrowała stacja komunikacyjna – o 39%, stacja tła miejskiego na osiedlu Kurdwanów o 6%, natomiast stacja na osiedlu Nowa Huta (ul. Bulwarowa) o 24%.

W latach 2012 – 2014 przekraczany był w Krakowie również pułap stężenia ekspozycji, Wskaźnik średniego narażenia wyliczany dla aglomeracji krakowskiej obok aglomeracji górnośląskiej, należy do najwyższych w Polsce.

Rysunek 13. Wartości wskaźników średniego narażenia na pył PM_{2,5} dla lat 2012-2014 w aglomeracji krakowskiej

Rysunek 14. Wartości stężeń średniorocznych pyłu PM_{2,5} dla Krakowa dla lat 2010-2015.

Benzo(a)piren

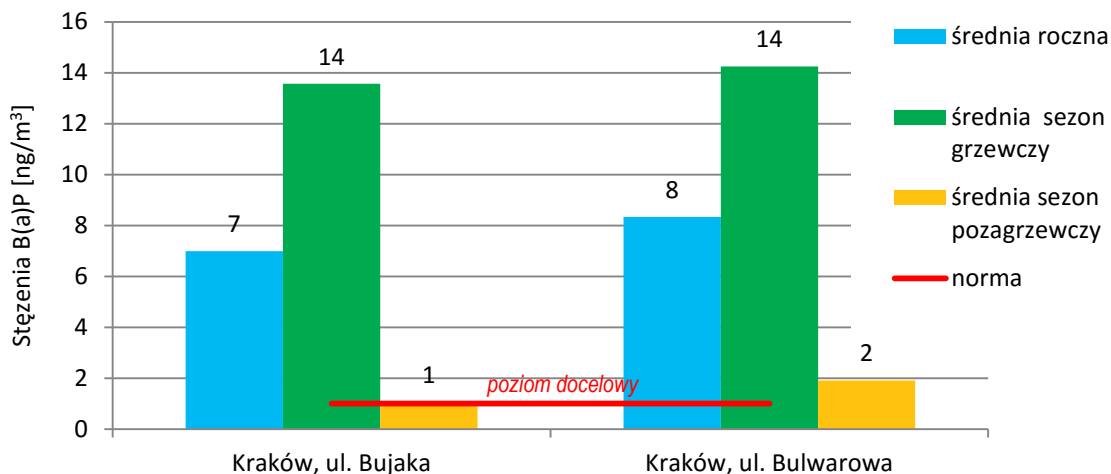
Stężenia średnioroczne z 2015 roku przekroczyły poziom docelowy na obydwu stacjach pomiarowych w Krakowie, w których mierzony był poziom stężenia benzo(a)pirenu w pylenie zawieszonym PM₁₀.

Tabela 15. Charakterystyka stanowisk pomiarowych i stężenia benzo(a)pirenu w strefie aglomeracja krakowska w 2015 r.

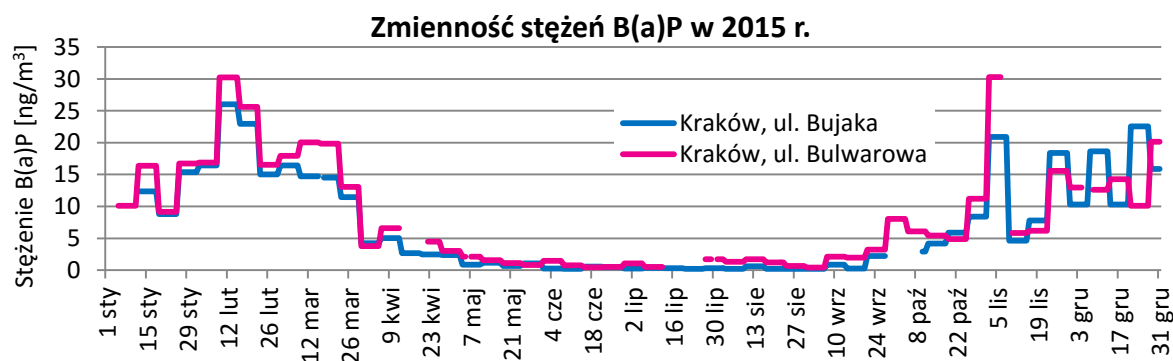
Lp.	Kod krajowy stacji	Stanowisko	Typ stacji	Stężenie średnioroczne	% poziomu docelowego ^{1/}
				[ng/m ³]	
1.	MpKraKBujaka	Kraków, ul. Bujaka	tle miejskie	7	700%
2.	MpKraKBulwar	Kraków, ul. Bulwarowa	przemysłowa	8	800%

^{1/} docelowy poziom średnioroczny pyłu B(a)P: 1 ng/m³

Na osiedlu Kurdwanów (ul. Bujaka) poziom docelowy został przekroczony 7-krotnie, na osiedlu Nowa Huta 8-krotnie. O tak wysokim stężeniu średniorocznym zdecydowały stężenia benzo(a)pirenu w sezonie grzewczym. Jednak, nawet w sezonie pozagrzewczym, na osiedlu Nowa Huta średni poziom stężenia B(a)P 2-krotnie przekraczał wartość rocznego poziomu docelowego (1 ng/m³).

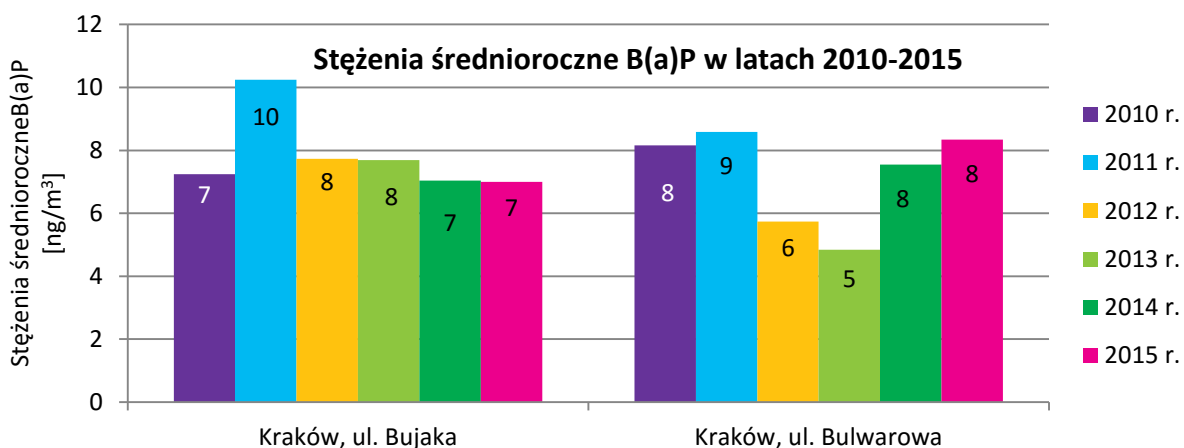

Rysunek 15. Średni poziom stężeń benzo(a)pirenu w 2015 r. oraz w sezonie grzewczym i pozagrzewczym w Krakowie

Rysunek 16. Rozkład czasowy stężeń benzo(a)pirenu w 2015 r. w Krakowie.

W latach 2010-2015 na obydwu stacjach corocznie rejestrowano kilkukrotne przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu. Od 2011 zauważalne jest nieznaczne zmniejszenie poziomu średniorocznego B(a)P na osiedlu Kurdwanów. Na osiedlu Nowa Huta w latach 2011-2013 rejestrowano obniżanie poziomu stężeń B(a)P, jednak od 2014 nastąpił ponowny wzrost stężeń średniorocznych.

Rysunek 17. Stężenia benzo(a)pirenu w latach 2010 - 2015 r. w Krakowie.

Ozon

W 2015 r. pomiary poziomu zanieczyszczenia powietrza ozonem prowadzone były w Krakowie na 1 stacji pomiarowej zlokalizowanej na osiedlu Kurdwanów (ul. Bujaka).

Tabela 16. Charakterystyka stanowisk pomiarowych i stężenia O₃ w strefie aglomeracja krakowska w 2015 r.

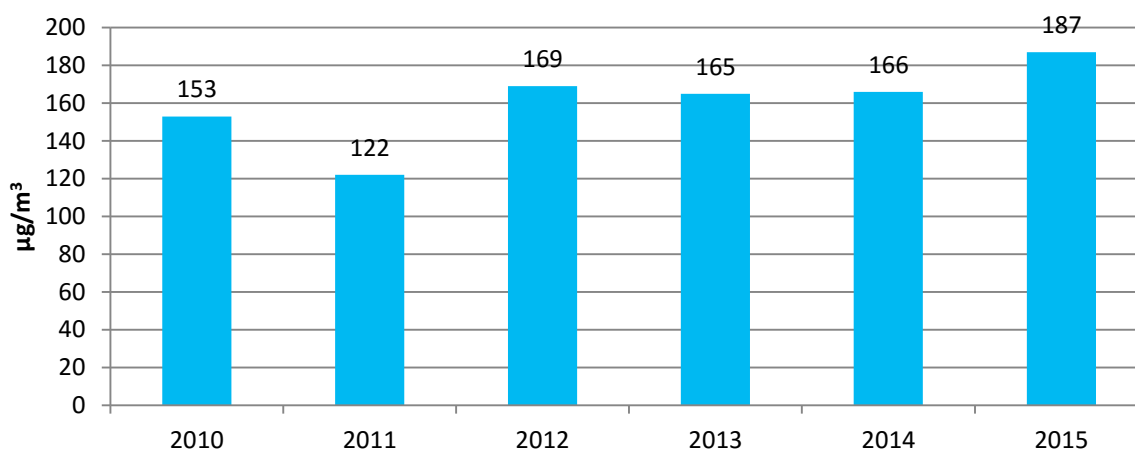
Lp.	Kod krajowy stacji	Stanowisko	Typ stacji	Liczba dni z przekroczeniem m ^{1/}	Max. stężenie 8-godzinne ^{2/}	% poziomu celu długoterminowego
					[µg/m ³]	
1.	MpKrakBujaka	Kraków, ul. Bujaka	tło miejskie	23	164	137%

^{1/} Dopuszczalna liczba dni z przekroczeniem poziomu docelowego O₃ równego 120 µg/m³: 25 dni

^{2/} dopuszczalny poziom celu długoterminowego O₃: 120 µg/m³

Na stacji przy ul. Bujaka w 2015 roku nie doszło do przekroczenia dopuszczalnej liczby dni z wartościami przekraczającymi poziom docelowy (120 µg/m³), natomiast w przypadku poziomu celu długoterminowego zarejestrowano przekroczenie. Na wysokość stężenia ozonu w powietrzu miały niekorzystne warunki meteorologiczne i klimatyczne w szczególności wysokie nasłonecznienie oraz wysoka temperatura powietrza.

Maksymalne stężenia 8-godzinne O₃ w latach 2010-2015

Rysunek 18. Maksymalne 8-godzinne średnie kroczące stężenia ozonu w latach 2010-2015.

W latach 2010-2015 corocznie rejestrowane były dni, w których 8-godzinna średnia krocząca stężenia ozonu przekroczyła wartość 120µg/m³.

STREFA MIASTO TARNÓW

W wyniku rocznej oceny jakości powietrza strefa miasto Tarnów została zakwalifikowana jako strefa C, a tym samym zobligowana do opracowania programu ochrony powietrza, z uwagi na:

- przekroczenie dopuszczalnej częstości przekraczania poziomu dopuszczalnego 24-godz. stężeń pyłu zawieszonego PM10;
- przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu (B(a)P);
- przekroczenie poziomu celu długoterminowego ozonu.

Pył zawieszony PM10

W 2015 r. pomiary poziomu zanieczyszczenia pyłem zawieszonym PM10 prowadzone były w 1 stacji pomiarowej zlokalizowanej w Tarnowie przy ul. Bitwy pod Studziankami.

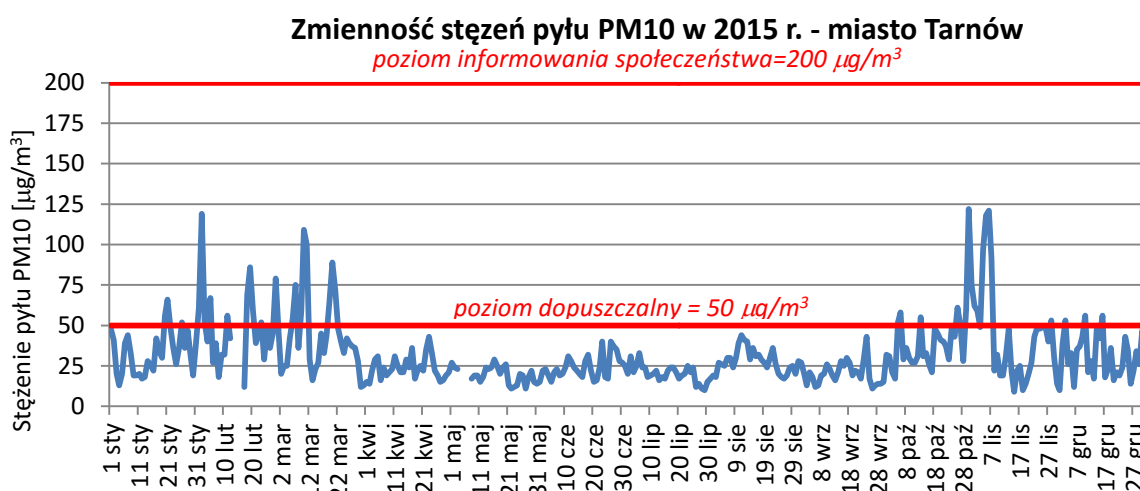
Pomiary wykazały przekroczenie dopuszczalnej częstości przekraczania poziomu dopuszczalnego 24-godz. stężeń pyłu zawieszonego PM10 – liczba dni ze średniodobowym poziomem stężenia powyżej 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ wyniosła 38 dni (przy dopuszczalnych 35 dniach). W 2015 r. stężenie średnioroczne wynosiło 78% normy.

Tabela 17. Charakterystyka stanowisk pomiarowych i stężenia pyłu zawieszonego PM10 w Tarnowie w 2015 r.

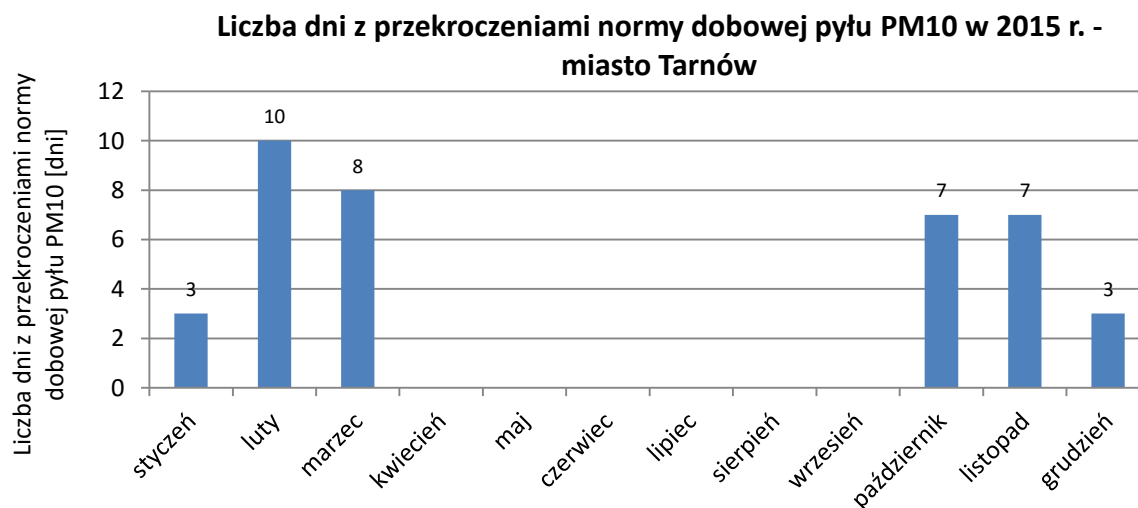
Lp.	Kod krajowy stacji	Stanowisko	Typ stacji	Stężenie średnioroczne	% normy	Liczba dni z przekroczeniem
				[$\mu\text{g}/\text{m}^3$]		
1.	MpTarBitStud	Tarnów, ul. Bitwy pod Studziankami	tło miejskie	31	78%	38

^{1/} dopuszczalny poziom średnioroczny pyłu PM10: 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$

^{2/} dopuszczalny poziom 24-godz. pyłu PM10: 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, dopuszczalna liczba przypadków powyżej poziomu dopuszczalnego: 35 razy

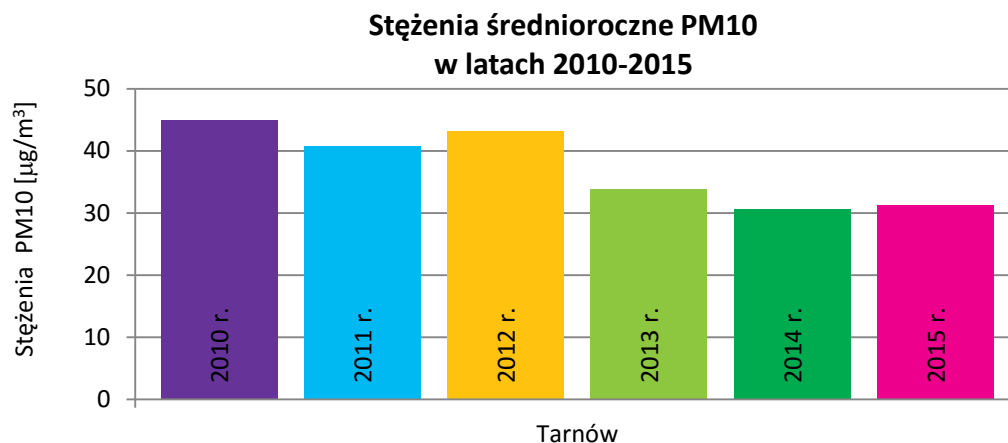

Rysunek 19. Liczba dni z przekroczeniami 24-godzinnego poziomu dopuszczalnego pyłu PM10 w Tarnowie w roku 2015.

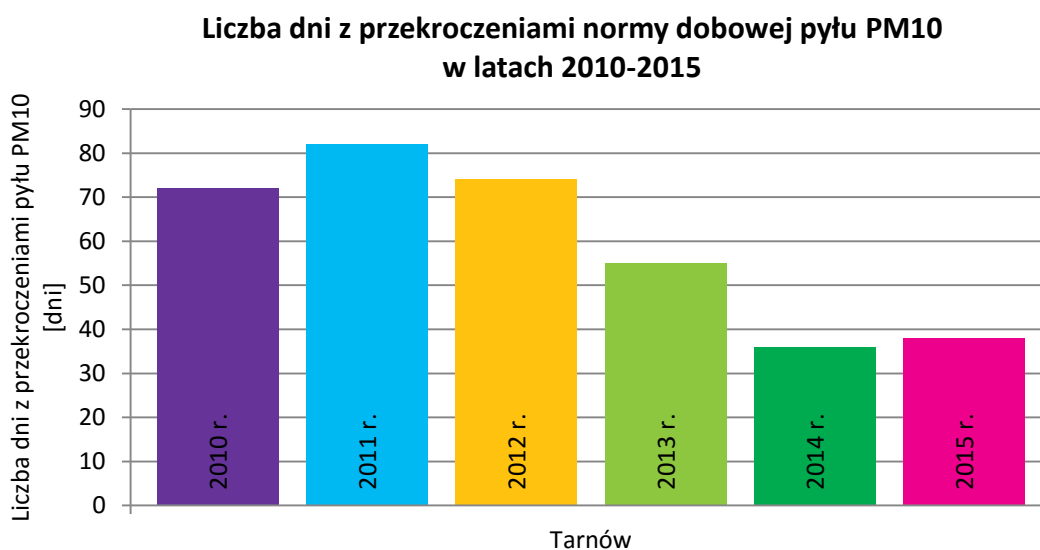

Rysunek 20. Liczba dni z przekroczeniami 24-godzinnego poziomu dopuszczalnego pyłu PM10 w Tarnowie w roku 2015.

W latach 2010-2015 nastąpiło ograniczenie średniorocznego poziomu stężeń pyłu PM10 w Tarnowie – od 2013 r. stężenia średnioroczne nie przekraczają poziomu dopuszczalnego. Około 2-krotnie zmniejszyła się również liczba dni z przekroczeniami normy dobowej pyłu PM10 – w 2015 r. wynosiła ona 38 dni – przy dopuszczalnej częstotliwości przekroczeń 35 dni.

Rysunek 21. Stężenia średnioroczne pyłu PM10 w Tarnowie w latach 2010-2015.

Rysunek 22. Liczba dni z przekroczeniami 24-godzinnego poziomu dopuszczalnego pyłu PM10 w Tarnowie w latach 2010-2015.

Pył zawieszony PM2,5

W 2015 r. pomiary poziomu zanieczyszczenia powietrza pyłem zawieszonym PM2,5 w strefie miasto Tarnów prowadzone były na stacji pomiarowej przy ul. Bitwy pod Studziankami.

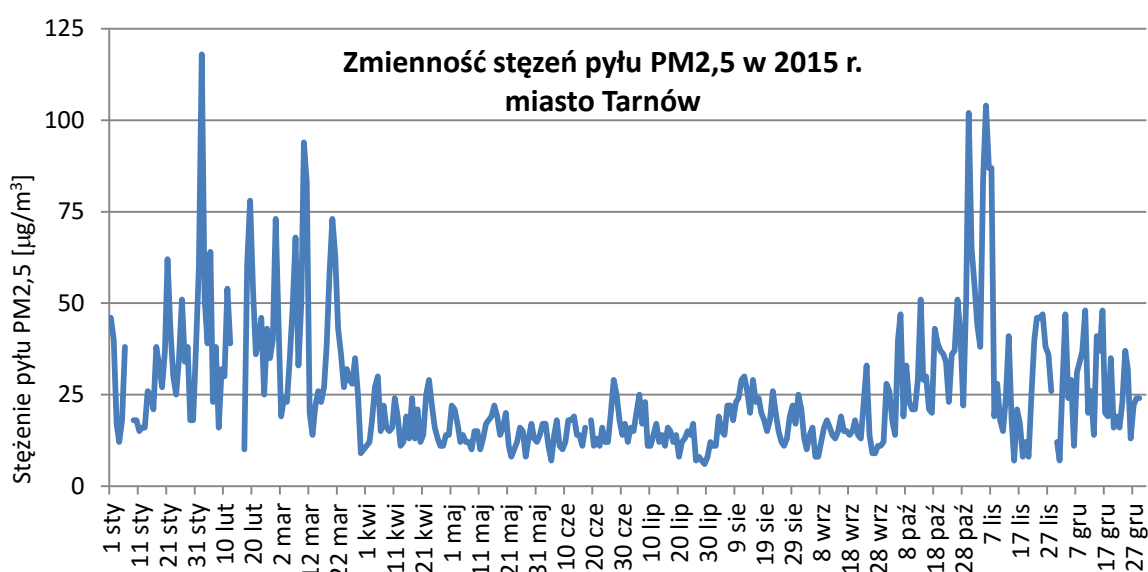
Na stacji w Tarnowie prowadzone są pomiary pyłu PM2.5 dla potrzeb monitorowania tzw. wskaźników średniego narażenia (WŚN). Na podstawie wyliczonej wartości WŚN dla każdego miasta w Polsce, o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy, ocenia się dotrzymanie pułapu stężenia ekspozycji, który jest standardem jakości powietrza i wynosi 20 µg/m³ (średnia 3-letnia). Wartości wskaźników średniego narażenia publikowane są corocznie w drodze obwieszczenia w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

Tabela 18. Charakterystyka stanowisk pomiarowych i stężenia pyłu zawieszonego PM2.5 w strefie miasto Tarnów w 2015 r.

Lp.	Kod krajowy stacji	Stanowisko	Typ stacji	Stężenie średnioroczne	% normy ^{1/}
				[$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	
1.	MpTarBitStud	Tarnów, ul. Bitwy pod Studziankami	tło miejskie	25	100%

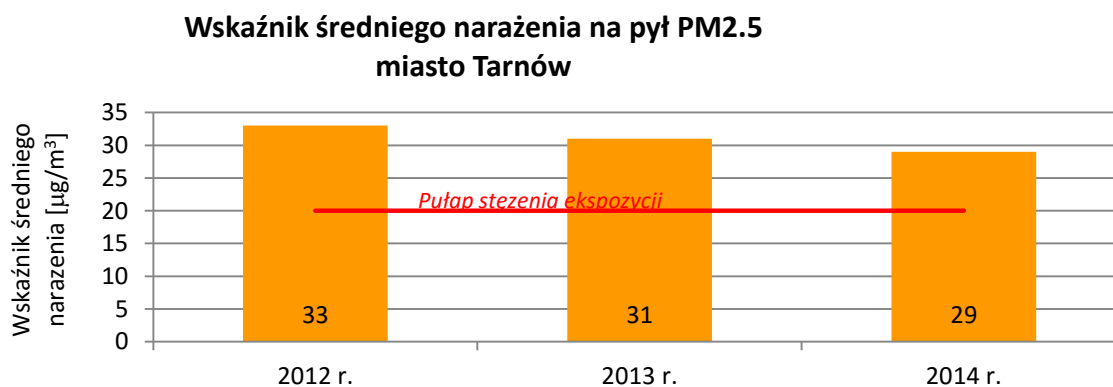
^{1/} dopuszczalny poziom średnioroczny pyłu PM2,5: 25 $\mu\text{g}/\text{m}^3$

Pomiary nie wykazały przekroczenia poziomu dopuszczalnego na stacji monitoringu. Średnie stężenia pyłu PM10 w sezonie grzewczym były ponad 2 i 3 -krotnie wyższe niż w sezonie pozagrzewczym. Podobnie, jak w przypadku pyłu PM10, najwyższe stężenia wystąpiły w na początku listopada 2015 r kiedy panowały bardzo niekorzystne warunki do rozprzestrzeniania zanieczyszczeń.

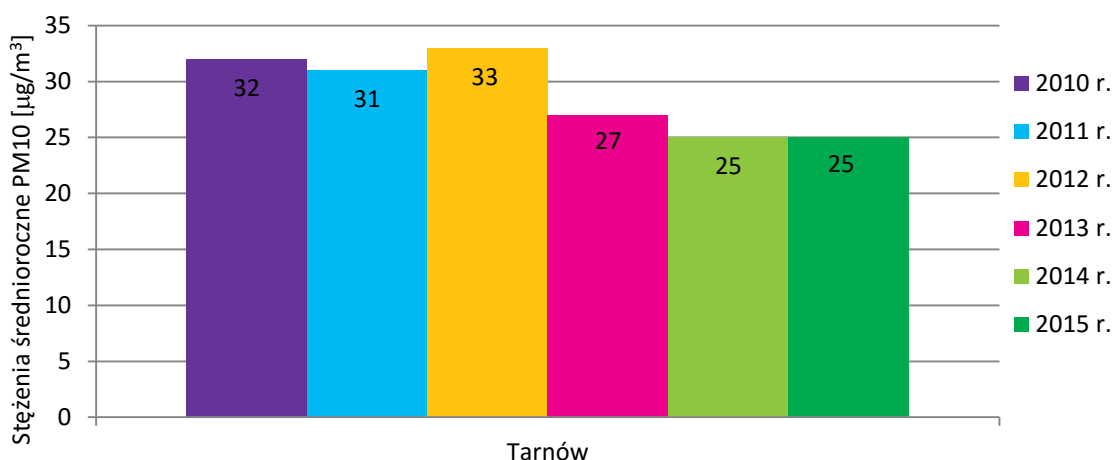
Rysunek 23. Rozkład stężeń pyłu PM2.5 w roku 2015 na stacji pomiarowej w Tarnowie.

W latach 2012 – 2014 przekraczany był w Tarnowie pułap stężenia ekspozycji. A od 2014 roku nie zanotowano przekroczeń wartości dopuszczalnej.

Rysunek 24. Wartości wskaźników średniego narażenia na pył PM2,5 dla lat 2012-2014 w Tarnowie

Stężenia średnioroczne pyłu PM_{2,5} w latach 2010-2015

Rysunek 25. Wartości stężeń średniorocznych pyłu PM_{2,5} dla Tarnowa dla lat 2010-2015.

Benzo(a)piren

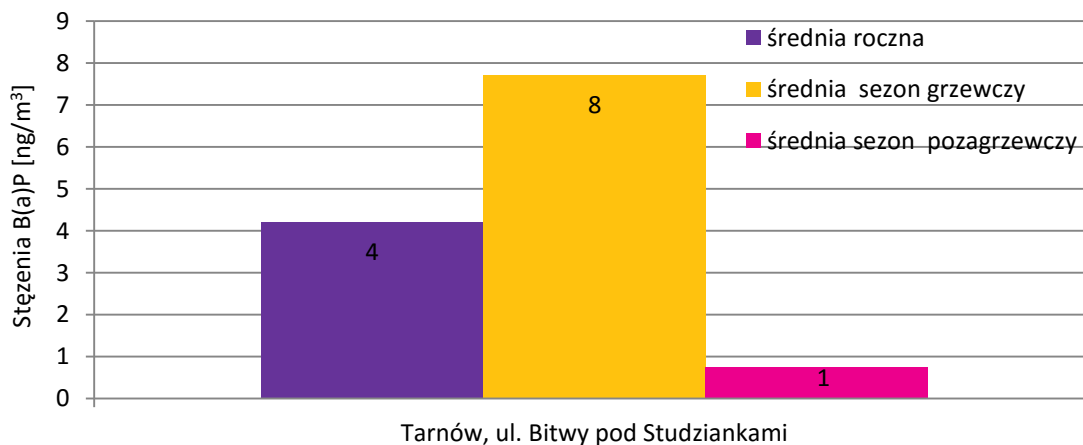
Stężenia średnie z 2015 roku przekroczyły poziomu docelowego w Tarnowie, w których mierzony był poziom stężeń benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀. Poziom docelowy został przekroczony ok. 4-krotnie. O tak wysokim stężeniu średniorocznym zdecydowały stężenia benzo(a)pirenu w sezonie grzewczym, w którym średni poziom stężeń był ok. 10-krotnie wyższy niż w pozagrzewczym.

Najwyższe stężenia rejestrowane były w miesiącach marzec, listopad, grudzień.

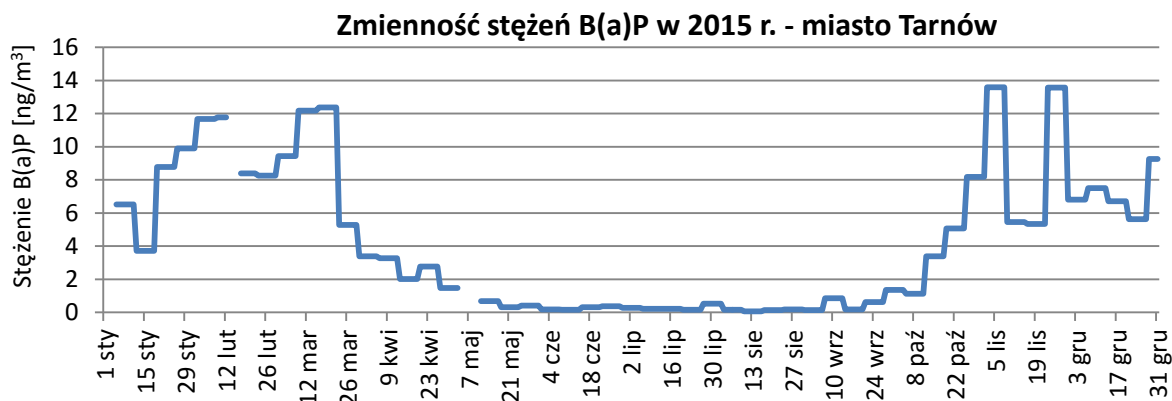
Tabela 19. Charakterystyka stanowisk pomiarowych i stężenia benzo(a)pirenu w strefie miasto Tarnów w 2015 r.

Lp.	Kod krajowy stacji	Stanowisko	Typ stacji	Stężenie średnioroczne	% poziomu docelowego ^{1/}
				[ng/m ³]	
1.	MpTarBitStud	Tarnów, ul. Bitwy pod Studziankami	tle miejskie	4	400%

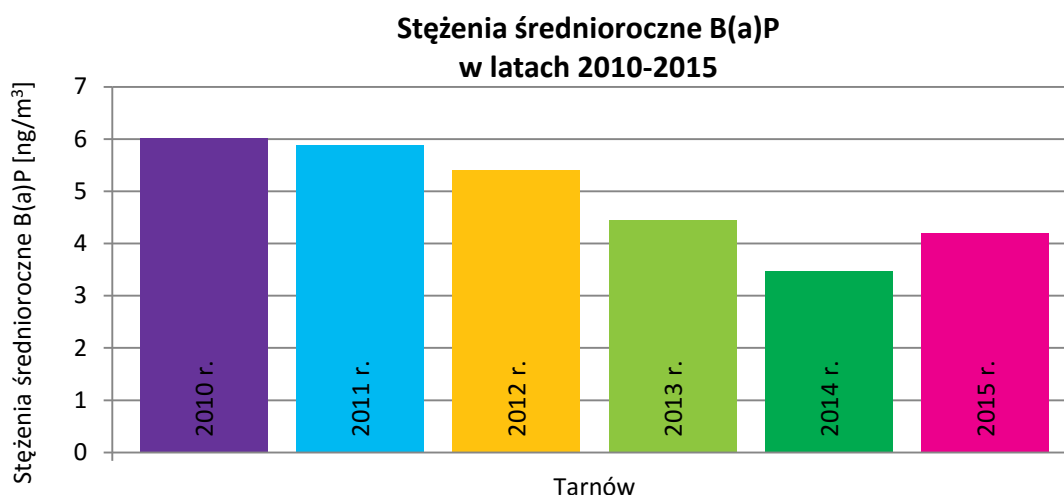
^{1/} docelowy poziom średnioroczny pyłu B(a)P: 1 ng/m³

Rysunek 26. Średni poziom stężeń benzo(a)pirenu w 2015 r. oraz w sezonie grzewczym i pozagrzewczym w mieście Tarnów.

Rysunek 27. Stężenia benzo(a)pirenu w 2015 r. w mieście Tarnów.

Rysunek 28. Stężenia średnioroczne B(a)P w Tarnowie w latach 2010-2015.

Ozon

W 2015 r. pomiary poziomu zanieczyszczenia powietrza ozonem prowadzone były na 1 stacji pomiarowej zlokalizowanej w Tarnowie przy ul. Bitwy pod Studziankami.

Tabela 20. Charakterystyka stanowisk pomiarowych i stężenia O₃ w strefie miasto Tarnów w 2015 r.

Lp	Kod krajowy stacji	Stanowisko	Typ stacji	Liczba dni z przekroczeniem ^{1/}	Max. stężenie 8-godzinne ^{2/}	% poziomu celu długoterminowego
					[µg/m ³]	
1.	MpTarBitStud	Tarnów, ul. Bitwy pod Studziankami	tle miejskie	20	162	135%

^{1/} Dopuszczalna liczba dni z przekroczeniem poziomu docelowego O₃ równego 120 µg/m³: 25 dni

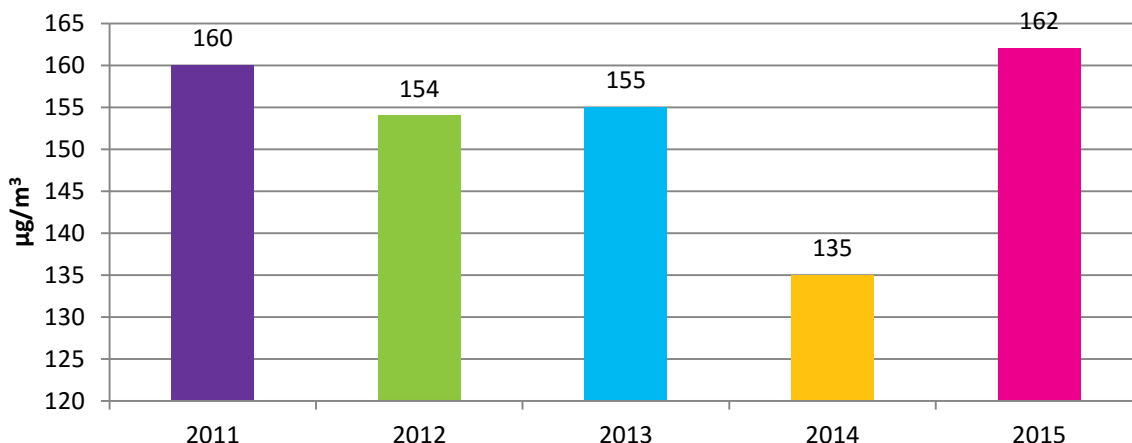
^{2/} dopuszczalny poziom celu długoterminowego O₃: 120 µg/m³

Na stacji pomiarowej w Tarnowie w 2015 nie zarejestrowano przekroczenia dopuszczalnej liczby dni z wartościami powyżej docelowego stężenia (120 µg/m³), natomiast w przypadku poziomu celu długoterminowego przekroczenia wystąpiły. Najczęściej przekroczenia poziomu docelowego stężeń ozonu notuje się w okresie od czerwca do września, kiedy przy wysokich temperaturach

i nasłonecznieniu występują najkorzystniejsze warunki do przebiegu procesów fotochemicznych prowadzących do powstawania ozonu.

Maksymalne stężenia 8-godzinne O₃ w latach 2010-2015

Rysunek 29. Maksymalne 8-godzinne wartości średniej kroczącej stężenia ozonu w Tarnobrzegu

Od 2011 roku corocznie rejestrowane były dni, w których 8-godzinna średnia krocząca stężenia ozonu przekroczyła wartość 120µg/m³ jednak nie doszło do przekroczenia dopuszczalnej liczby dni z wartościami powyżej poziomu docelowego. W 2014 roku notowany był spadek stężeń 8-godzinnych ozonu, nagły wzrost stężenia ozonu wystąpił w 2015 r. kiedy to zanotowano najwyższe stężenie (162 µg/m³) w przeciągu całego analizowanego okresu.

STREFA MAŁOPOLSKA

W wyniku rocznej oceny jakości powietrza strefa małopolska została zakwalifikowana jako strefa C, a tym samym zobligowana do opracowania programu ochrony powietrza, z uwagi na:

- przekroczenie średniorocznego dopuszczalnego poziomu pyłu zawieszonego PM10;
- przekroczenie dopuszczalnej częstości przekraczania poziomu dopuszczalnego 24-godz.stężeń pyłu zawieszonego PM10;
- przekroczenie średniorocznego dopuszczalnego poziomu pyłu zawieszonego PM2,5;
- przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu ;
- przekroczenie dopuszczalnej częstości przekraczania poziomu docelowego oraz celu długoterminowego ozonu.

Pył zawieszony PM10

W 2015 r. pomiary poziomu zanieczyszczenia powietrza pyłem zawieszonym PM10 prowadzone były w strefie małopolskiej w 9 stacjach pomiarowych oraz w 6 punktach, w których wykonywano pomiary okresowe.

Tabela 21. Charakterystyka stanowisk pomiarowych i stężenia pyłu zawieszonego PM10 w strefie małopolskiej w 2015 r.

Lp.	Kod krajowy stacji	Stanowisko	Typ stacji	Stężenie średnioroczne	% normy	Liczba dni z przekroczeniem	Percentyl 90,4
				[µg/m ³]			
Stacje stałe							
1.	MpBochKonfed	Bochnia, ul. Konfederatów	tło	36	91%	74	70,3

Lp.	Kod krajowy stacji	Stanowisko	Typ stacji	Stężenie średnioroczne	% normy	Liczba dni z przekroczeniem	Percentyl 90,4
				[$\mu\text{g}/\text{m}^3$]			
		Barskich	miejskie				
2.	MpGorIKrasin	Gorlice, ul. Krasińskiego	tło miejskie	29	74%	38	53,0
3.	MpNiepo3Maja	Niepołomice, ul. 3 Maja	tło miejskie	43	108%	93	86,3
4.	MpNoSacznadb	Nowy Sącz, ul. Nadbrzeżna	tło miejskie	46	114%	118	93,1
5.	MpOlkuFrNull	Olkusz, ul. Francesco Nullo	tło miejskie	31	77%	44	58,0
6.	MpSkawOsOgro	Skawina, os. Ogrody	tło miejskie	44	110%	104	90,7
7.	MpTrzebOsZWM	Trzebinia, os. Związku Walki Młodych	tło miejskie	34	84%	52	64,0
8.	MpTuchChopin	Tuchów, ul. Chopina	tło miejskie	44	110%	101	56,7
9.	MpZakopaSien	Zakopane, ul. Sienkiewicza	tło miejskie	33	83%	67	91,3
Pomiary wskaźnikowe ^{3/}							
10.	MpBukowKolejMO B	Bukowno, ul. Kolejowa	tło miejskie	37	93%	25	74,0
11.	MpKetyWyspiaMO B	Kęty, ul. Wyspiańskiego	tło miejskie	49	124%	31	104,8
12.	MpLimanoBoleMO B	Limanowa, ul. Matki Bożej Bolesnej	tło miejskie	28	69%	6	44,0
13.	MpMysleRynekMO B	Myślenice, Rynek	tło miejskie	35	91%	18	56,7
14.	MpSlomWolnosMO B	Słomniki, ul. Wolności	tło miejskie	37	74%	24	67,4
15.	MpSzcZawJanaMO B	Szczawnica, ul. Jana Wiktora	tło miejskie	38	96%	28	73,3

^{1/} dopuszczalny poziom średnioroczny pyłu PM10: 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$

^{2/} dopuszczalny poziom 24-godz. pyłu PM10: 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, dopuszczalna liczba przypadków powyżej poziomu dopuszczalnego: 35 razy

^{3/} pomiary realizowane okresowo w roku na stacjach mobilnych - minimalne pokrycie czasu pomiarami wynosi co najmniej 14% czasu w roku kalendarzowym

W 2015 r. przekroczenie średniorocznego poziomu dopuszczalnego pyłu PM10 zarejestrowały stacje w: Niepołomicach, Nowym Sączu, Skawinie i Tuchowie oraz w Kętach.

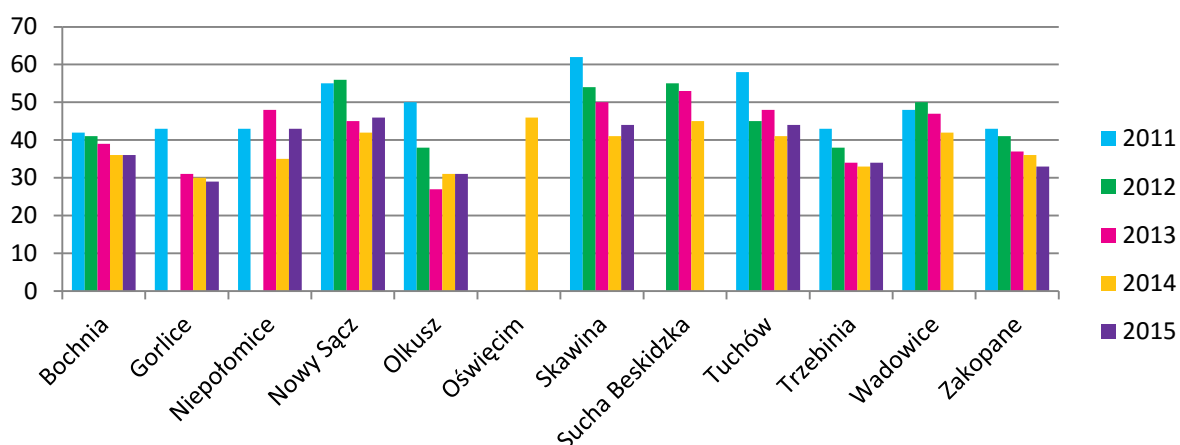
Przekroczenie dopuszczalnej częstości przekroczeń średniodobowego poziomu dopuszczalnego pyłu PM10 wykazała większość stacji, zarówno wykonujących pomiary całoroczne, jak i okresowe (pomiary wskaźnikowe na stacjach mobilnych). Najwyższe stężenia średnioroczne rejestrowane na stacjach stałych zanotowano w Nowym Sączu, Skawinie i Tuchowie.

Przekroczenia poziomu dopuszczalnego występowały głównie w sezonie grzewczym, największą liczbę dni z przekroczeniami normy dobowej stwierdzono w miesiącach: luty, marzec i grudzień.

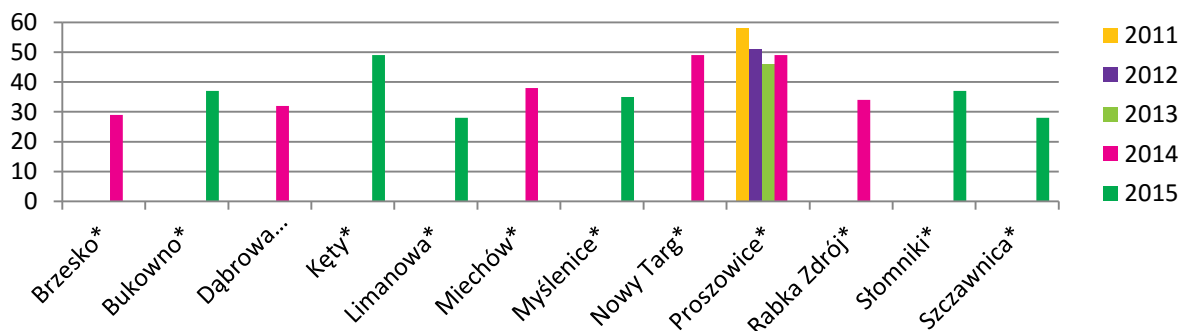
Najwyższe stężenia średniodobowe, przekraczające wartość progową informowania społeczeństwa o ryzyku wystąpienia przekroczenia poziomu alarmowego pyłu PM10 (200 $\mu\text{g}/\text{m}^3$), wystąpiły w lutym i na początku listopada 2015 r. - w dniach, które charakteryzowały się bardzo niekorzystnymi warunkami rozprzestrzeniania zanieczyszczeń - silną inwersją termiczną w warstwie granicznej troposfery oraz bardzo słabym wiatrem. Wartości stężeń wyższe od 200 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ zarejestrowano w Niepołomicach i Tuchowie.

Na tak wysokie wartości stężeń miały wpływ głównie niekorzystne warunki meteorologiczne: w szczególności występowanie inwersji termicznej, bardzo słaby wiatr oraz niskie temperatury. Podczas niskich temperatur nasilone są procesy grzewcze – spalanie surowców energetycznych w paleniskach indywidualnych, natomiast inwersja termiczna blokuje przemieszczanie się spalin ku górze. Problem ten jest szczególnie nasilony w miejscowościach położonych w kotlinach górskich – a tym samym dotyczy znacznej części strefy małopolskiej.

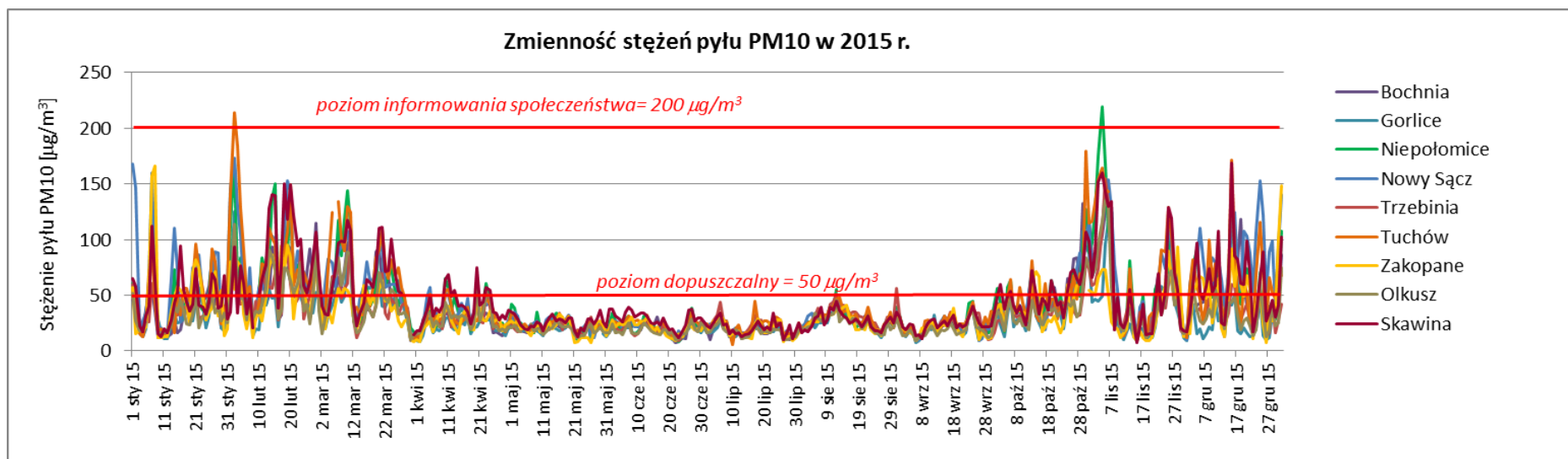
Analizując wartości stężeń średniorocznych dla strefy małopolskiej na przestrzeni lat 2010-2015 zauważa się zmniejszenie poziomu stężeń pyłu zawieszonego PM10. Nieznaczną poprawę jakości powietrza wykazują pomiary prowadzone we wszystkich stacjach, jednak najbardziej widoczna jest w Bochni, Gorlicach, Trzebini, Zakopanem i Olkuszu, gdzie w 2015 r. zarejestrowano przekroczenia dopuszczalnego poziomu średniorocznego.

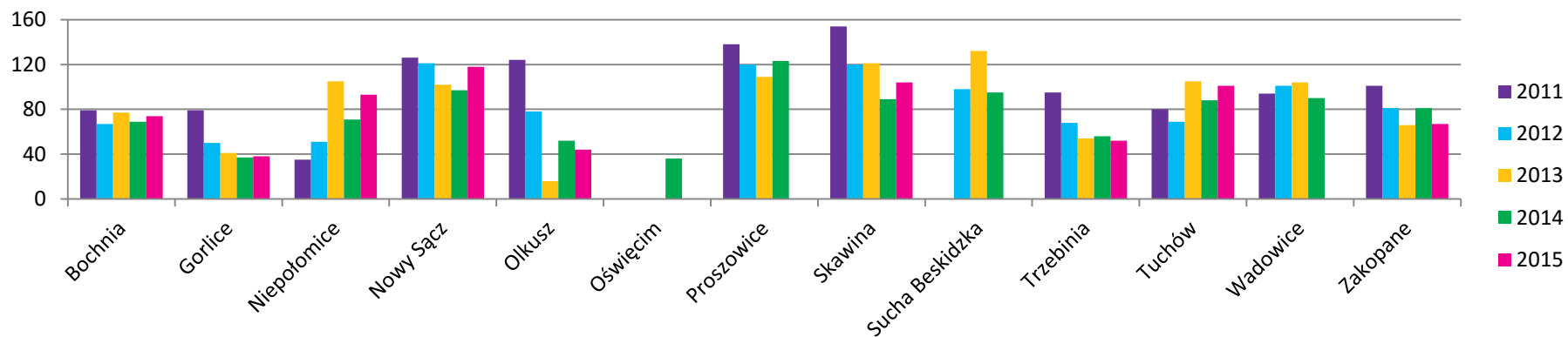
Rysunek 30. Stężenia średnioroczne pyłu zawieszonego PM10 w strefie małopolskiej w latach 2010-2015 zarejestrowane na stacjach stałych.

Rysunek 31. Stężenia średnioroczne pyłu zawieszonego PM10 w strefie małopolskiej w latach 2010-2015 zarejestrowane na stacjach mobilnych.

Rysunek 32. Stężenia 24-godzinne pyłu PM10 w 2015 r. w strefie małopolskiej (bez pomiarów okresowych).

Rysunek 33. Liczba dni z przekroczeniami 24-godzinnego poziomu dopuszczalnego pyłu PM10 w 2015 r. w strefie małopolskiej na stacjach stałych.

Pył zawieszony PM_{2,5}

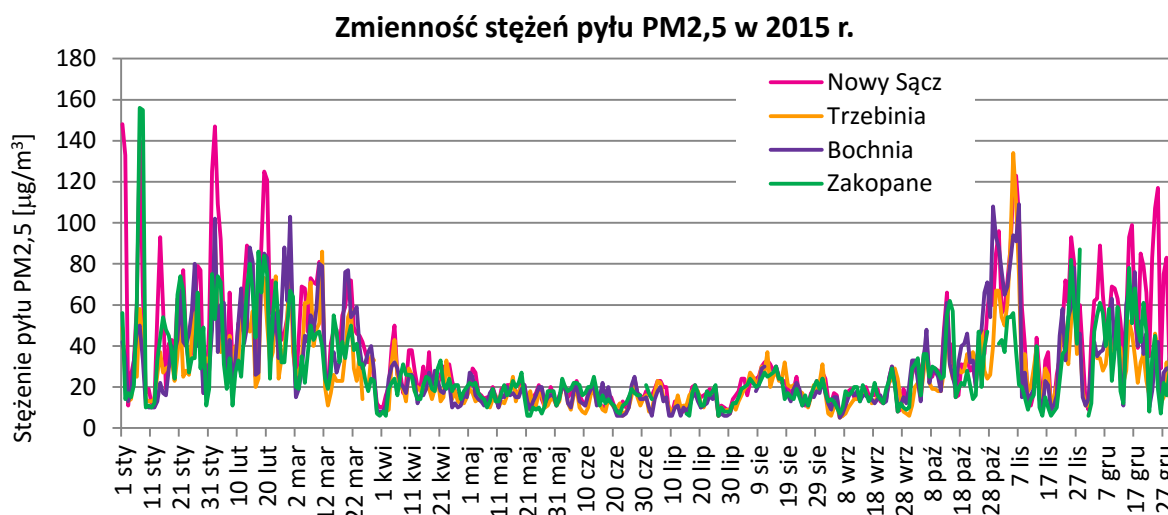
W 2015 r. pomiary poziomu zanieczyszczenia powietrza w strefie małopolskiej pyłem zawieszonym PM_{2,5} realizowane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska prowadzone były w 4 stałych stacjach pomiarowych.

Tabela 22. Charakterystyka stanowisk pomiarowych i stężenia pyłu zawieszzonego PM_{2,5} w strefie małopolskiej w 2015 r.

Lp.	Kod krajowy stacji	Stanowisko	Typ stacji	Stężenie średnioroczne	% normy ^{1/}
				[µg/m ³]	
1	MpBochKonfed	Bochnia, ul. Konfederatów Barskich	tło miejskie	29	117%
2	MpNoSacznadb	Nowy Sącz, ul. Nadbrzeżna	tło miejskie	36	144%
3	MpTrzebOsZWM	Trzebinia, os. Związku Walki Młodych	tło miejskie	26	103%
4	MpZakopaSien	Zakopane, ul. Sienkiewicza	tło miejskie	28	113%

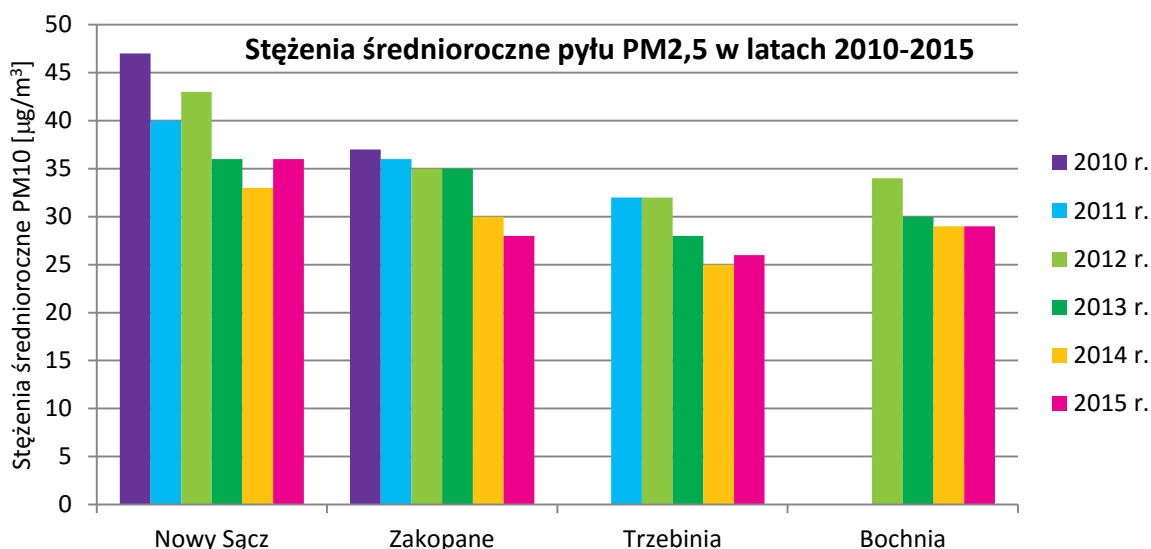
^{1/} dopuszczalny poziom średnioroczny pyłu PM_{2,5}: 25 µg/m³

Pomiary wykazały przekroczenia poziomu dopuszczalnego na wszystkich stanowiskach – największe stężenia zarejestrowała stacja w Nowym Sączu, która również wykazała najwyższe stężenia pyłu PM₁₀. Średnie stężenia pyłu PM_{2,5} w sezonie grzewczym były ponad 2-krotnie wyższe niż w sezonie pozagrzewczym. Najwyższe stężenia na wszystkich stacjach wystąpiły w miesiącach: styczeń, luty, listopad i grudzień - w dniach, które charakteryzowały się niską temperaturą oraz niekorzystnymi warunkami rozprzestrzenienia zanieczyszczeń (brak wiatru, inwersja termiczna).

Rysunek 34. Rozkład stężeń pyłu PM_{2,5} w roku 2015 na stacjach pomiarowych w strefie małopolskiej.

Wyniki pomiarów wskazują, iż na terenie strefy małopolskiej, w okresie od 2010 do 2015 roku, na wszystkich stanowiskach pomiarowych był przekraczany poziom dopuszczalny pyłu PM_{2,5}. W porównaniu do 2010 r. zauważalne jest zmniejszenie stężeń pyłu drobnego w powietrzu – w Nowym Sączu o 23%, Zakopanem o 24%, w Trzebini o 19% (w odniesieniu do 2011 r.) i w Bochni o 15% (w odniesieniu do 2012 r.).

Rysunek 35. Wartości stężeń średniorocznych pyłu PM2,5 w strefie małopolskiej w latach 2010-2015.

Benzo(a)piren

W 2015 r. pomiary poziomu zanieczyszczenia powietrza w strefie małopolskiej benzo(a)pirenu prowadzone były w 13 stacjach pomiarowych, z których dane WIOŚ w Krakowie wykorzystał do rocznej oceny jakości powietrza.

Tabela 23. Charakterystyka stanowisk pomiarowych i stężenia benzo(a)pirenu w strefie małopolskiej w 2015 r.

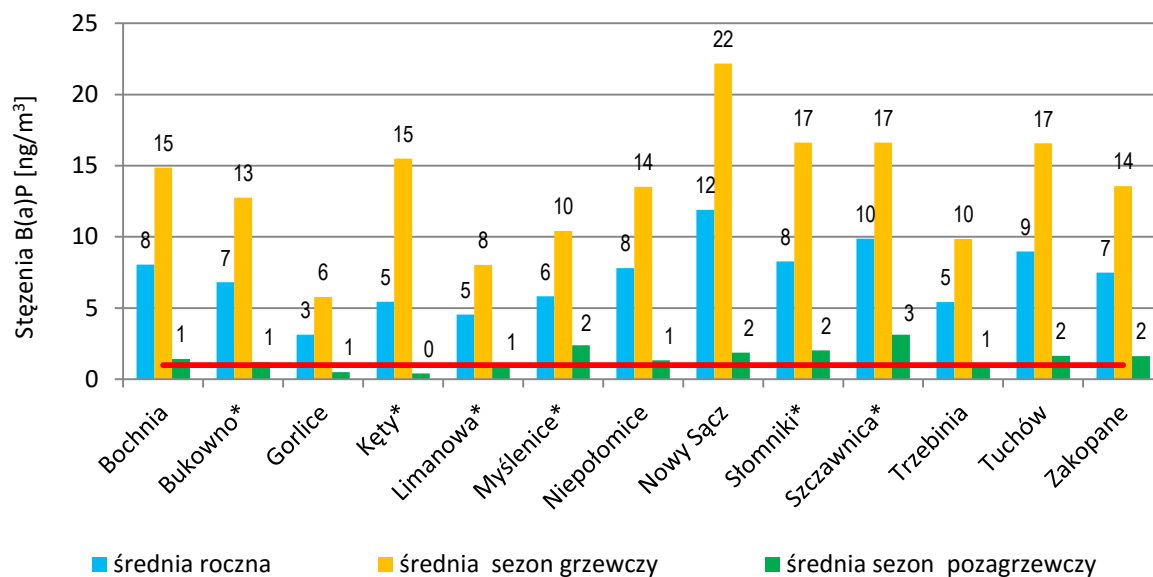
Lp.	Kod krajowy stacji	Stanowisko	Typ stacji	Stężenie średnioroczne	% poziomu docelowego
				[ng/m ³]	
1.	MpBochKonfed	Bochnia, ul. Konfederatów Barskich	tło miejskie	8	800%
2.	MpGorIKrasin	Gorlice, ul. Krasieńskiego	tło miejskie	3	300%
3.	MpNiepo3Maja	Niepołomice, ul. 3 Maja	tło miejskie	8	800%
4.	MpNoSacznadb	Nowy Sącz, ul. Nadbrzeżna	tło miejskie	12	1200%
5.	MpTrzebOsZWM	Trzebinia, os. Związku Walki Młodych	tło miejskie	5	50%
6.	MpTuchChopin	Tuchów, ul. Chopina	tło miejskie	9	900%
7.	MpZakopaSien	Zakopane, ul. Sienkiewicza	tło miejskie	8	800%
8.	MpBukowKolejMOB	Bukowno, ul. Kolejowa	tło miejskie	7	700%
Pomiary wskaźnikowe					
9.	MpKetyWyspiaMOB	Kęty, ul. Wyspiańskiego	tło miejskie	10	1000%
10.	MpLimanoBoleMOB	Limanowa, ul. Matki Bożej Bolesnej	tło miejskie	5	500%
11.	MpMysleRynekMOB	Myślenice, Rynek	tło miejskie	6	600%
12.	MpSlomWolnosMOB	Słomniki, ul. Wolności	tło miejskie	8	800%
13.	MpSzczawJanaMOB	Szczawnica, ul. Jana Wiktora	tło miejskie	10	1000%

^{1/} docelowy poziom średnioroczny pyłu B(a)P: 1 ng/m³

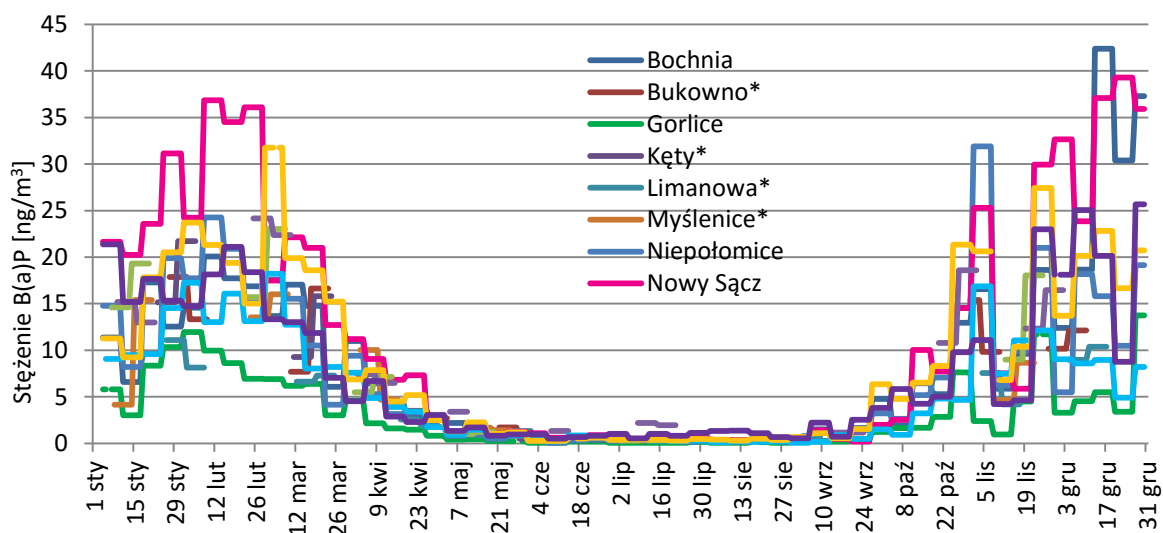
Wszystkie stanowiska pomiarowe w strefie małopolskiej wykazały w 2015 r. przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu. Najwyższe stężenie średnioroczne wystąpiło w Nowym Sączu, osiągając

poziom 12 ng/m^3 . O tak wysokim stężeniu średniorocznym zdecydowały stężenia benzo(a)pirenu w sezonie grzewczym – wielokrotnie wyższe niż w sezonie pozagrzewczym. Jednak, nawet w sezonie pozagrzewczym, większość stacji wykazała średni poziom stężeń B(a)P wyższy od poziomu docelowego (1 ng/m^3).

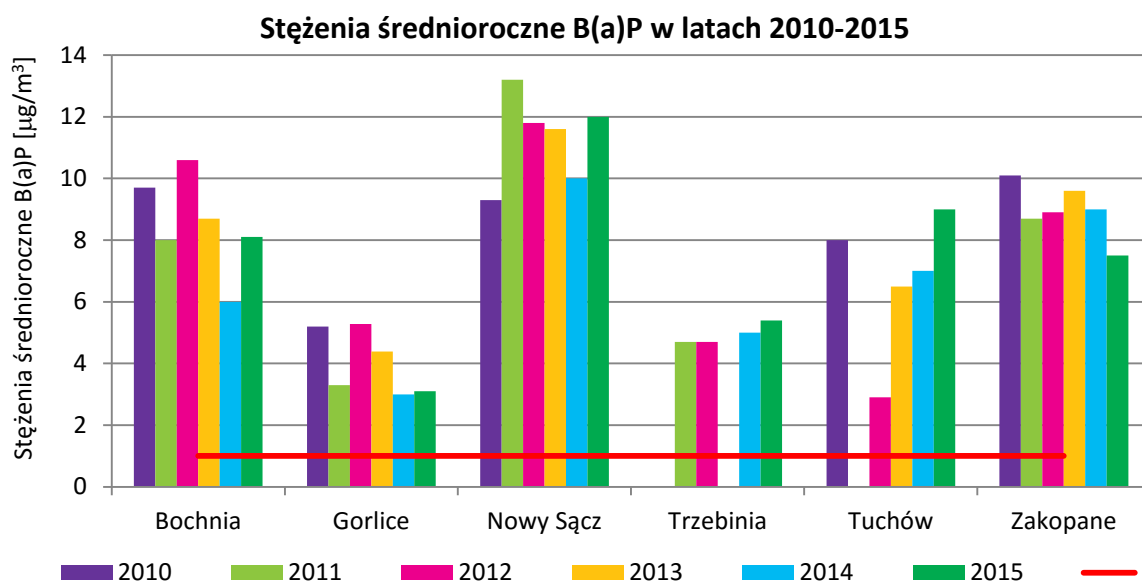
W latach 2010-2015 na wszystkich stacjach corocznie rejestrowano kilkukrotne przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu. Wyniki pomiarów z okresu 6 lat nie wskazują jednoznacznie na tendencję obniżania się stężeń tego zanieczyszczenia w powietrzu – pomiary w niektórych punktach (Tuchów) wykazują natomiast wzrost średniorocznego poziomu benzo(a)pirenu w powietrzu.

Rysunek 36. Średni poziom stężeń benzo(a)pirenu w 2015 r. oraz w sezonie grzewczym i pozagrzewczym w strefie małopolskiej.

Rysunek 37. Stężenia benzo(a)pirenu w 2015 r. w strefie małopolskiej – bez pomiarów wskaźnikowych.

Rysunek 38. Stężenia benzo(a)pirenu w latach 2010 - 2015 r. w strefie małopolskiej.

Ozon

W 2015 r. pomiary poziomu zanieczyszczenia powietrza ozonem prowadzone były w strefie małopolskiej na 4 stacjach pomiarowych.

Tabela 24. Charakterystyka stanowisk pomiarowych i stężenia O₃ w strefie małopolskiej w 2015 r.

Lp	Kod krajowy stacji	Stanowisko	Typ stacji	Liczba dni z przekroczeniem ^{1/}	Max. stężenie 8-godzinne ^{2/}	% poziomu celu długoterminowego
					[µg/m ³]	
1.	MpSzarowSpok	Szarów, 32-014, Spokojna	tle miejskie	25	168	140%
2.	MpSzymbaGorl	Szymbark, 38-311, Bystrzyca 430	tle miejskie	21	155	129%
3.	MpTrzebOsZWM	Trzebinia, os. Związku Walki Młodych	tle miejskie	38	179	144%
4.	MpZakopaSiEn	Zakopane, ul. Sienkiewicza	tle miejskie	25	161	134%

^{1/} Dopuszczalna liczba dni z przekroczeniem poziomu docelowego O₃ równego 120 µg/m³: 25 dni

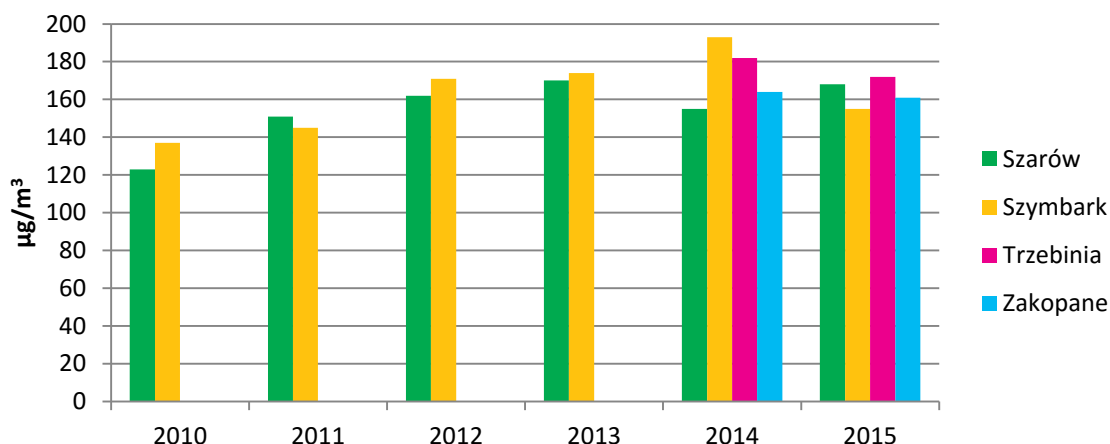
^{2/} dopuszczalny poziom celu długoterminowego O₃: 120 µg/m³

W 2015 r. na stacji w Trzebini zarejestrowano przekroczenie dopuszczalnej liczby dni z wartością docelową, natomiast w przypadku poziomu celu długoterminowego przekroczenie zanotowano na wszystkich stacjach.

Najczęściej przekroczenia poziomu docelowego stężeń ozonu notowane były w okresie od kwietnia do września, kiedy przy wysokich temperaturach i nasłonecznieniu występują najkorzystniejsze warunki do przebiegu procesów fotochemicznych prowadzących do powstawania ozonu.

Maksymalne stężenia 8-godzinne O₃ w latach 2010-2015

Rysunek 39. Maksymalne 8-godzinne średnie kroczące stężenia ozonu w strefie małopolskiej w latach 2010-2015.

Pomiary stężeń ozonu w powietrzu na stacji zlokalizowanej w Zakopanem oraz Trzebini prowadzony było od 2014 r., natomiast na pozostałych stacjach pomiar odbywał się od 2010 r.

Od 2014 r. na stacjach w Trzebini, Zakopanem oraz Szymbarku odnotowano spadek stężenia 8-godzinne ozonu, natomiast w Szarówie nastąpił wzrost poziomu stężenia do 168 µg/m³. Mimo poprawy jakości powietrza corocznie rejestrowane były dni, w których 8-godzinna średnia krocząca stężenia ozonu przekroczyła wartość 120 µg/m³. Najwyższe maksymalne 8-godzinne stężenie ozonu zarejestrowano w 2014 r. na stacji w Szymbarku – 193 µg/m³.

3.2. OBLICZENIA I ANALIZA STANU ZANIECZYSZCZENIA POWIETRZA W ROKU BAZOWYM 2015

Kody sytuacji przekroczenia

W województwie małopolskim zanotowano przekroczenia standardów jakości powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM₁₀, pyłu zawieszonego PM_{2,5}, benzo(a)pirenu oraz dwutlenku azotu na stacjach monitoringu powietrza zlokalizowanych na terenie całego województwa.

Wyniki badań modelowych dla roku bazowego 2015 zostały określone dla każdej gminy w postaci kodów sytuacji przekroczeń w województwie.

Każdą sytuację przekroczenia definiują:

- obszar, gdzie stwierdzono przekroczenie poziomu dopuszczalnego powiększonego o margines tolerancji lub poziomu docelowego;
- zanieczyszczenie, dla którego stwierdzono przekroczenie poziomu dopuszczalnego powiększonego o margines tolerancji lub poziomu docelowego;
- poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji lub poziom docelowy wraz z czasem uśredniania stężeń, obszarem obowiązywania, w tym obszary ochrony uzdrowiskowej.

Każdej sytuacji przekroczenia, opisanej w kolejnych tabelach przydziela się unikatowy kod. Kod sytuacji składa się z 6 pól:

- kod województwa (dwa znaki);
- rok referencyjny (dwie cyfry);
- skrót nazwy strefy (trzy znaki);
- symbol zanieczyszczenia;
- symbol czasu uśredniania (godzina – h, doba –d, rok - a) stężeń przekraczających poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji lub poziom docelowy;
- numer kolejny obszaru przekroczeń w strefie (dwa znaki).

AGLOMERACJA KRAKOWSKA

Stężenia średnioroczne pyłu PM10

Występowanie obszarów przekroczeń dopuszczalnej wartości stężenia średniorocznego pyłu zawieszonego PM10 stwierdzono we wszystkich strefach województwa małopolskiego.

Tabela 25. Obszary przekroczeń dopuszczalnego stężenia średniorocznego pyłu zawieszonego PM10 w Aglomeracji Karków w roku 2015.

Lp.	Kod przekroczenia	Gmina	Maksymalne stężenia średnioroczne PM10 [µg/m ³]	Obszar przekroczeń [km ²]	Narażona ludność
Aglomeracja krakowska					
1.	Ma15aKrPM10a01	Kraków	68,87	42,31	285 653

Stężenia średniodobowe pyłu PM10

Tabela 26. Obszary przekroczeń dopuszczalnego stężenia 24-godzinnego pyłu zawieszonego PM10 w Aglomeracji Kraków roku 2015.

Lp.	Kod przekroczenia	Gmina	Maksymalne stężenia dobowe PM10 [µg/m ³]	Obszar przekroczeń [km ²]	Narażona ludność
Aglomeracja krakowska					
1.	Ma15AKrPM10d01	Kraków	175,80	321,89	761 069

Stężenia średnioroczne pyłu PM2,5

Tabela 27. Obszary przekroczeń dopuszczalnego stężenia średniorocznego pyłu zawieszonego PM2,5 w Aglomeracji Krakowskiej w roku 2015.

Lp.	Kod przekroczenia	Gmina	Maksymalne stężenia średnioroczne PM2,5 [µg/m ³]	Obszar przekroczeń [km ²]	Narażona ludność
Aglomeracja krakowska					
1.	Ma15aKrPM25a01	Kraków	55,43	155,01	695 363

Stężenia średnioroczne B(a)P

Tabela 28. Obszary przekroczeń docelowego stężenia średniorocznego benzo(a)pirenu w Aglomeracji Kraków w roku 2015.

Lp.	Kod przekroczenia	Gmina	Maksymalne stężenia średnioroczne B(a)P [ng/m ³]	Obszar przekroczeń [km ²]	Narażona ludność
Aglomeracja krakowska					
1.	Ma15aKrBaPa01	Kraków	14,02	326,38	761 069

Stężenia średnioroczne dwutlenku azotu

Tabela 29. Obszary przekroczeń dopuszczalnego stężenia średniorocznego dwutlenku azotu w Aglomeracji Kraków w roku 2015.

Lp.	Kod przekroczenia	Gmina	Maksymalne stężenia średnioroczne NO ₂ [µg/m ³]	Obszar przekroczeń [km ²]	Narażona ludność
Aglomeracja krakowska					
1.	Ma15aKrNO2a01	Kraków	59	2,18	14 753

STREFA MIASTO TARNÓW

Stężenia średnioroczne pyłu PM10

Tabela 30. Obszary przekroczeń dopuszczalnego stężenia średniorocznego pyłu PM10 w Tarnowie w roku 2015.

Lp.	Kod przekroczenia	Gmina	Maksymalne stężenia średnioroczne PM10 [µg/m ³]	Obszar przekroczeń [km ²]	Narażona ludność
Strefa miasta Tarnów					
1.	Ma15sTaPM10a01	Tarnów	44,74	0,19	1 342

Stężenia średniodobowe pyłu PM10

Tabela 31. Obszary przekroczeń dopuszczalnego stężenia dobowego pyłu PM10 w Tarnowie w roku 2015.

Lp.	Kod przekroczenia	Gmina	Maksymalne stężenia dobowe PM10 [µg/m ³]	Obszar przekroczeń [km ²]	Narażona ludność
Strefa miasta Tarnów					
1.	Ma15sTaPM10d01	Tarnów	55,38	2,06	4 048

Stężenia średnioroczne pyłu PM2,5

Tabela 32. Obszary przekroczeń dopuszczalnego stężenia średniorocznego pyłu PM2,5 w Tarnowie w roku 2015.

Lp.	Kod przekroczenia	Gmina	Maksymalne stężenia średnioroczne PM _{2,5} [µg/m ³]	Obszar przekroczeń [km ²]	Narażona ludność
Strefa miasta Tarnów					
1.	Ma15sTaPM25a01	Tarnów	34,65	5,95	32 301

Stężenia średnioroczne B(a)P

Tabela 33. Obszary przekroczeń docelowego stężenia średniorocznego benzo(a)pirenu w Tarnowie w roku 2015.

Lp.	Kod przekroczenia	Gmina	Maksymalne stężenia średnioroczne B(a)P [ng/m ³]	Obszar przekroczeń [km ²]	Narażona ludność
Strefa miasta Tarnów					
1.	Ma15sTaBaPa01	Tarnów	6,28	72,31	110 644

STREFA MAŁOPOLSKA

Stężenia średnioroczne pyłu PM₁₀

Tabela 34. Obszary przekroczeń dopuszczalnego stężenia średniorocznego pyłu PM₁₀ w strefie małopolskiej w roku 2015.

Lp.	Kod przekroczenia	Gmina	Maksymalne stężenia średnioroczne PM ₁₀ [µg/m ³]	Obszar przekroczeń [km ²]	Narażona ludność
Strefa małopolska					
1.	Ma15sMaPM10a01	Bochnia	44,79	0,50	2 279
2.	Ma15sMaPM10a02	Chrzanów	54,28	1,50	6 134
3.	Ma15sMaPM10a03	Trzebinia	36,51	0,37	2
4.	Ma15sMaPM10a04	Skawina	42,55	0,19	1 615
5.	Ma15sMaPM10a05	Słomniki	46,57	0,50	1 691
6.	Ma15sMaPM10a06	Miechów	43,24	0,13	457
7.	Ma15sMaPM10a07	Nowy Sącz	77,42	10,88	36 286
8.	Ma15sMaPM10a08	Nowy Targ	55,14	1,69	9 207
9.	Ma15sMaPM10a09	Bukowno	56,23	0,34	1
10.	Ma15sMaPM10a10	Oświęcim	42,47	0,12	740
11.	Ma15sMaPM10a11	Kęty	52,47	1,31	3 796
12.	Ma15sMaPM10a12	Proszowice	43,27	0,06	219
13.	Ma15sMaPM10a13	Sucha Beskidzka	43,97	0,44	1 695
14.	Ma15sMaPM10a14	Tuchów	42,41	0,25	846
15.	Ma15sMaPM10a15	Andrychów	40,77	0,06	325

Stężenia średniodobowe pyłu PM10

Tabela 35. Obszary przekroczeń dopuszczalnego stężenia średniodobowego pyłu PM10 w strefie małopolskiej w roku 2015.

Lp.	Kod przekroczenia	Gmina	Maksymalne stężenia dobowe PM10 [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	Obszar przekroczeń [km^2]	Narażona ludność
Strefa małopolska					
1.	Ma15sMaPM10d01	Alwernia	58,33	6,44	4 921
2.	Ma15sMaPM10d02	Andrychów	71,26	9,49	18 894
3.	Ma15sMaPM10d03	Babice	57,50	4,46	4 540
4.	Ma15sMaPM10d04	Biały Dunajec	58,61	2,68	3 060
5.	Ma15sMaPM10d05	Biecz	54,33	0,63	1 237
6.	Ma15sMaPM10d06	Biskupice	55,20	1,88	486
7.	Ma15sMaPM10d07	Bobowa	58,90	0,75	2 196
8.	Ma15sMaPM10d08	Bochnia	91,18	23,36	37 709
9.	Ma15sMaPM10d09	Bolesław	62,57	14,20	5 332
10.	Ma15sMaPM10d10	Brzesko	62,55	8,44	14 534
11.	Ma15sMaPM10d11	Brzeszcze	77,57	21,47	19 221
12.	Ma15sMaPM10d12	Brzeźnica	50,84	0,06	358
13.	Ma15sMaPM10d13	Bukowina Tatrzańska	58,07	1,31	1 631
14.	Ma15sMaPM10d14	Bukowno	92,92	24,08	7 284
15.	Ma15sMaPM10d15	Chełmek	62,37	19,12	11 939
16.	Ma15sMaPM10d16	Chełmiec	76,71	31,63	20 552
17.	Ma15sMaPM10d17	Chrzanów	113,22	56,42	41 641
18.	Ma15sMaPM10d18	Ciężkowice	56,04	2,06	2 878
19.	Ma15sMaPM10d19	Czarny Dunajec	60,49	1,31	2 247
20.	Ma15sMaPM10d20	Czchów	51,58	0,62	1 116
21.	Ma15sMaPM10d21	Czernichów	59,65	7,79	5 946
22.	Ma15sMaPM10d22	Czorsztyn	54,20	0,25	185
23.	Ma15sMaPM10d23	Dąbrowa Tarnowska	52,50	0,50	1 705
24.	Ma15sMaPM10d24	Dobczyce	78,24	5,06	6 515
25.	Ma15sMaPM10d25	Dobra	51,17	0,06	198
26.	Ma15sMaPM10d26	Drwinia	52,24	1,44	1 768
27.	Ma15sMaPM10d27	Gdów	56,83	1,87	3 477
28.	Ma15sMaPM10d28	Gorlice	64,62	2,50	8 972
29.	Ma15sMaPM10d29	Gromnik	52,49	0,69	1 643
30.	Ma15sMaPM10d30	Grybów	58,17	2,19	4 999
31.	Ma15sMaPM10d31	Igołomia-Wawrzeńczyce	54,95	10,69	2 925

Lp.	Kod przekroczenia	Gmina	Maksymalne stężenia dobowe PM10 [µg/m ³]	Obszar przekroczeń [km ²]	Narażona ludność
32.	Ma15sMaPM10d32	Iwanowice	51,29	0,12	238
33.	Ma15sMaPM10d33	Jabłonka	53,95	0,63	1 072
34.	Ma15sMaPM10d34	Jerzmanowice-Przegonia	51,45	0,31	310
35.	Ma15sMaPM10d35	Jodłownik	51,83	0,06	323
36.	Ma15sMaPM10d36	Jordanów	55,78	1,00	2 066
37.	Ma15sMaPM10d37	Kalwaria Zebrzydowska	67,55	3,12	4 337
38.	Ma15sMaPM10d38	Kamienica	55,49	0,19	606
39.	Ma15sMaPM10d39	Kamionka Wielka	52,09	1,08	2 335
40.	Ma15sMaPM10d40	Kęty	109,70	22,12	23 344
41.	Ma15sMaPM10d41	Klucze	57,53	4,25	2 390
42.	Ma15sMaPM10d42	Kłaj	56,07	4,77	7 544
43.	Ma15sMaPM10d43	Kocmyrzów-Luborzycza	62,97	37,70	6 760
44.	Ma15sMaPM10d44	Koniusza	52,55	1,22	1 620
45.	Ma15sMaPM10d45	Kościelisko	53,03	0,50	416
46.	Ma15sMaPM10d46	Krościenko nad Dunajcem	56,64	0,88	2 947
47.	Ma15sMaPM10d47	Krynica-Zdrój	52,31	0,50	1 243
48.	Ma15sMaPM10d48	Krzeszowice	61,02	13,63	12 502
49.	Ma15sMaPM10d49	Książ Wielki	50,94	0,06	125
50.	Ma15sMaPM10d50	Lanckorona	52,07	0,31	1 066
51.	Ma15sMaPM10d51	Laskowa	52,01	0,12	172
52.	Ma15sMaPM10d52	Libiąż	71,06	29,78	20 901
53.	Ma15sMaPM10d53	Limanowa	74,69	5,13	11 745
54.	Ma15sMaPM10d54	Liszki	60,45	25,89	10 238
55.	Ma15sMaPM10d55	Łapanów	52,53	0,38	1 231
56.	Ma15sMaPM10d56	Łącko	61,85	1,06	3 409
57.	Ma15sMaPM10d57	Łososina Dolna	54,60	1,00	1 851
58.	Ma15sMaPM10d58	Łukowica	56,04	0,19	34
59.	Ma15sMaPM10d59	Maków Podhalański	80,34	5,25	5 759
60.	Ma15sMaPM10d60	Michałowice	62,17	26,04	4 808
61.	Ma15sMaPM10d61	Miechów	86,27	9,31	7 950
62.	Ma15sMaPM10d62	Mogilany	62,66	17,92	6 157
63.	Ma15sMaPM10d63	Mszana Dolna	57,14	0,75	1 327
64.	Ma15sMaPM10d64	Myślenice	77,01	7,44	18 057
65.	Ma15sMaPM10d65	Nawojowa	58,89	2,30	4 129
66.	Ma15sMaPM10d66	Niepołomice	82,91	25,28	19 206

Lp.	Kod przekroczenia	Gmina	Maksymalne stężenia dobowe PM10 [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	Obszar przekroczeń [km^2]	Narażona ludność
67.	Ma15sMaPM10d67	Nowe Brzesko	57,26	1,31	1 685
68.	Ma15sMaPM10d68	Nowy Sącz	184,34	51,68	80 765
69.	Ma15sMaPM10d69	Nowy Targ	123,95	12,44	33 115
70.	Ma15sMaPM10d70	Nowy Wiśnicz	54,00	1,63	2 942
71.	Ma15sMaPM10d71	Olkusz	56,78	1,78	5 014
72.	Ma15sMaPM10d72	Osiek	53,07	3,50	3 499
73.	Ma15sMaPM10d73	Oświęcim	84,97	38,28	50 117
74.	Ma15sMaPM10d74	Piwniczna-Zdrój	51,40	0,06	166
75.	Ma15sMaPM10d75	Pleśna	51,95	0,50	2 166
76.	Ma15sMaPM10d76	Podegrodzie	56,15	2,09	1 848
77.	Ma15sMaPM10d77	Polanka Wielka	51,37	0,06	91
78.	Ma15sMaPM10d78	Poronin	56,67	2,07	3 184
79.	Ma15sMaPM10d79	Proszowice	86,91	12,34	6 567
80.	Ma15sMaPM10d80	Przeciszów	52,64	0,75	941
81.	Ma15sMaPM10d81	Rabka-Zdrój	61,95	6,19	12 092
82.	Ma15sMaPM10d82	Raciechowice	52,33	0,63	967
83.	Ma15sMaPM10d83	Ryglice	52,73	0,75	1 293
84.	Ma15sMaPM10d84	Rzezawa	57,49	4,68	4 168
85.	Ma15sMaPM10d85	Siepraw	54,44	6,39	1 850
86.	Ma15sMaPM10d86	Skała	66,46	2,25	2 582
87.	Ma15sMaPM10d87	Skawina	88,19	25,99	29 491
88.	Ma15sMaPM10d88	Skrzyszów	51,45	0,12	13
89.	Ma15sMaPM10d89	Słomniki	98,38	13,00	7 093
90.	Ma15sMaPM10d90	Spytkowice	55,30	0,94	1 541
91.	Ma15sMaPM10d91	Stary Sącz	76,73	4,59	5 914
92.	Ma15sMaPM10d92	Sucha Beskidzka	88,74	6,62	7 840
93.	Ma15sMaPM10d93	Sułkowice	54,75	1,69	6 334
94.	Ma15sMaPM10d94	Sułszowa	51,01	0,06	2
95.	Ma15sMaPM10d95	Szaflary	54,65	0,69	1 689
96.	Ma15sMaPM10d96	Szczawnica	73,20	2,88	2 602
97.	Ma15sMaPM10d97	Szerzyny	50,53	0,06	3
98.	Ma15sMaPM10d98	Świątniki Górne	55,59	11,63	6 890
99.	Ma15sMaPM10d99	Tarnów	55,38	2,06	4 048
100.	Ma15sMaPM10d100	Tomice	52,83	1,52	2 451
101.	Ma15sMaPM10d101	Trzebinia	72,06	41,87	26 923

Lp.	Kod przekroczenia	Gmina	Maksymalne stężenia dobowe PM10 [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	Obszar przekroczeń [km^2]	Narażona ludność
102.	Ma15sMaPM10d102	Tuchów	88,37	9,37	8 595
103.	Ma15sMaPM10d103	Tymbark	54,32	0,50	1 371
104.	Ma15sMaPM10d104	Wadowice	71,32	8,29	20 337
105.	Ma15sMaPM10d105	Wieliczka	70,04	55,58	46 252
106.	Ma15sMaPM10d106	Wielka Wieś	57,83	6,38	1 487
107.	Ma15sMaPM10d107	Wieprz	50,39	0,15	201
108.	Ma15sMaPM10d108	Wierzchosławice	51,09	0,04	4
109.	Ma15sMaPM10d109	Wiśniowa	53,75	0,50	74
110.	Ma15sMaPM10d110	Wojnicz	57,02	2,44	2 387
111.	Ma15sMaPM10d111	Wolbrom	53,57	1,37	1 707
112.	Ma15sMaPM10d112	Zabierzów	58,94	16,61	7 590
113.	Ma15sMaPM10d113	Zakliczyn	56,95	2,37	1 750
114.	Ma15sMaPM10d114	Zakopane	64,40	2,94	7 629
115.	Ma15sMaPM10d115	Zator	58,20	1,31	2 486
116.	Ma15sMaPM10d116	Zembrzyce	59,67	0,69	1 511
117.	Ma15sMaPM10d117	Zielonki	75,54	25,34	13 138
118.	Ma15sMaPM10d118	Żabno	51,71	0,06	72
119.	Ma15sMaPM10d119	Żegocina	53,47	0,37	867

Stężenia średnioroczne pyłu PM2,5

Tabela 36. Obszary przekroczeń dopuszczalnego stężenia średniorocznego pyłu PM2,5 w strefie małopolskiej w roku 2015.

Lp.	Kod przekroczenia	Gmina	Maksymalne stężenia średnioroczne PM2,5 [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	Obszar przekroczeń [km^2]	Narażona ludność
Strefa małopolska					
1.	Ma15sMaPM25a01	Alwernia	25,72	0,19	426
2.	Ma15sMaPM25a02	Andrychów	35,63	3,56	11 012
3.	Ma15sMaPM25a03	Biały Dunajec	26,88	0,19	170
4.	Ma15sMaPM25a04	Bochnia	35,97	3,50	16 298
5.	Ma15sMaPM25a05	Bolesław	26,13	0,32	177
6.	Ma15sMaPM25a06	Brzesko	28,34	1,62	5 070
7.	Ma15sMaPM25a07	Brzeszcze	34,33	4,81	10 487

Lp.	Kod przekroczenia	Gmina	Maksymalne stężenia średnioroczne PM _{2,5} [µg/m ³]	Obszar przekroczeń [km ²]	Narażona ludność
8.	Ma15sMaPM25a08	Bukowina Tatrzańska	26,13	0,06	129
9.	Ma15sMaPM25a09	Bukowno	31,32	2,17	3 190
10.	Ma15sMaPM25a10	Chelmek	28,23	2,55	4 096
11.	Ma15sMaPM25a11	Chelmiec	29,55	3,67	6 171
12.	Ma15sMaPM25a12	Chrzanów	49,45	13,72	29 912
13.	Ma15sMaPM25a13	Czarny Dunajec	27,92	0,25	447
14.	Ma15sMaPM25a14	Dobczyce	34,41	0,81	3 690
15.	Ma15sMaPM25a15	Gorlice	29,56	1,00	4 260
16.	Ma15sMaPM25a16	Grybów	25,56	0,19	466
17.	Ma15sMaPM25a17	Kalwaria Zebrzydowska	30,56	0,25	1 524
18.	Ma15sMaPM25a18	Kęty	35,28	3,62	9 127
19.	Ma15sMaPM25a19	Klucze	27,18	0,31	604
20.	Ma15sMaPM25a20	Krzyszowice	27,20	0,44	752
21.	Ma15sMaPM25a21	Libiąż	32,32	7,19	13 927
22.	Ma15sMaPM25a22	Limanowa	35,84	2,19	7 376
23.	Ma15sMaPM25a23	Liszki	25,58	0,14	10
24.	Ma15sMaPM25a24	Łącko	27,49	0,25	862
25.	Ma15sMaPM25a25	Maków Podhalański	32,73	1,61	3 404
26.	Ma15sMaPM25a26	Miechów	36,65	2,44	3 700
27.	Ma15sMaPM25a27	Mogilany	26,87	0,35	83
28.	Ma15sMaPM25a28	Myślenice	34,97	1,94	6 641
29.	Ma15sMaPM25a29	Niepołomice	26,90	0,31	912
30.	Ma15sMaPM25a30	Nowy Sącz	60,85	21,58	57 925
31.	Ma15sMaPM25a31	Nowy Targ	51,08	6,69	26 974
32.	Ma15sMaPM25a32	Olkusz	27,09	0,50	1 669
33.	Ma15sMaPM25a33	Oświęcim	37,90	15,45	34 190
34.	Ma15sMaPM25a34	Poronin	26,37	0,62	911
35.	Ma15sMaPM25a35	Proszowice	34,25	0,87	1 769
36.	Ma15sMaPM25a36	Rabka-Zdrój	29,16	2,44	6 675
37.	Ma15sMaPM25a37	Skala	28,18	0,25	496
38.	Ma15sMaPM25a38	Skawina	37,25	4,50	17 660
39.	Ma15sMaPM25a39	Słomniki	35,82	1,25	3 045
40.	Ma15sMaPM25a40	Stary Sącz	34,98	0,81	1 786
41.	Ma15sMaPM25a41	Sucha Beskidzka	30,04	1,00	3 697
42.	Ma15sMaPM25a42	Szczawnica	33,21	0,94	1 305

Lp.	Kod przekroczenia	Gmina	Maksymalne stężenia średnioroczne PM _{2,5} [µg/m ³]	Obszar przekroczeń [km ²]	Narażona ludność
43.	Ma15sMaPM25a43	Tarnów	26,12	0,17	421
44.	Ma15sMaPM25a44	Trzebinia	32,12	5,35	6 494
45.	Ma15sMaPM25a45	Tuchów	29,68	0,94	3 099
46.	Ma15sMaPM25a46	Wadowice	34,61	1,94	7 550
47.	Ma15sMaPM25a47	Wieliczka	30,34	6,76	20 090
48.	Ma15sMaPM25a48	Wielka Wieś	25,83	0,16	8
49.	Ma15sMaPM25a49	Wieprz	21,03	0,00	11
50.	Ma15sMaPM25a50	Zabierzów	26,03	0,28	275
51.	Ma15sMaPM25a51	Zakopane	28,89	0,38	1 135
52.	Ma15sMaPM25a52	Zembrzyce	26,09	0,19	613

Stężenia średnioroczne B(a)P

Tabela 37. Obszary przekroczeń docelowego stężenia średniorocznego benzo(a)pirenu w strefie małopolskiej w roku 2015.

Lp.	Kod przekroczenia	Gmina	Maksymalne stężenia średnioroczne B(a)P [ng/m ³]	Obszar przekroczeń [km ²]	Narażona ludność
Strefa małopolska					
1.	Ma15sMaPMBaPa01	Alwernia	4,31	75,30	11 594
2.	Ma15sMaPMBaPa02	Andrychów	7,21	100,26	41 712
3.	Ma15sMaPMBaPa03	Babice	4,76	54,21	8 268
4.	Ma15sMaPMBaPa04	Biały Dunajec	5,79	35,19	6 775
5.	Ma15sMaPMBaPa05	Biecz	4,01	98,18	15 755
6.	Ma15sMaPMBaPa06	Biskupice	3,86	41,09	9 872
7.	Ma15sMaPMBaPa07	Bobowa	4,61	49,73	7 633
8.	Ma15sMaPMBaPa08	Bochnia	11,28	160,56	49 216
9.	Ma15sMaPMBaPa09	Bolesław	4,92	76,32	10 554
10.	Ma15sMaPMBaPa10	Borzęcin	3,58	102,59	8 397
11.	Ma15sMaPMBaPa11	Brzesko	5,13	102,55	32 282
12.	Ma15sMaPMBaPa12	Brzeszcze	7,46	45,54	20 179
13.	Ma15sMaPMBaPa13	Brzeźnica	3,28	66,34	9 950
14.	Ma15sMaPMBaPa14	Budzów	3,15	73,46	8 444

Lp.	Kod przekroczenia	Gmina	Maksymalne stężenia średnioroczne B(a)P [ng/m ³]	Obszar przekroczeń [km ²]	Narażona ludność
15.	Ma15sMaPMBaPa15	Bukowina Tatrzańska	5,97	74,18	12 388
16.	Ma15sMaPMBaPa16	Bukowno	5,64	64,50	10 341
17.	Ma15sMaPMBaPa17	Bystra-Sidzina	3,33	30,16	5 467
18.	Ma15sMaPMBaPa18	Charsznica	2,93	78,35	7 563
19.	Ma15sMaPMBaPa19	Chełmek	4,50	27,28	11 961
20.	Ma15sMaPMBaPa20	Chełmiec	7,20	111,85	24 888
21.	Ma15sMaPMBaPa21	Chrzanów	11,97	79,33	41 674
22.	Ma15sMaPMBaPa22	Ciężkowice	3,66	103,29	9 394
23.	Ma15sMaPMBaPa23	Czarny Dunajec	6,54	80,71	17 941
24.	Ma15sMaPMBaPa24	Czchów	2,95	66,36	7 530
25.	Ma15sMaPMBaPa25	Czernichów	4,63	84,10	14 316
26.	Ma15sMaPMBaPa26	Czorsztyn	5,17	23,01	7 577
27.	Ma15sMaPMBaPa27	Dąbrowa Tarnowska	4,39	116,36	19 148
28.	Ma15sMaPMBaPa28	Dębno	3,30	81,51	13 899
29.	Ma15sMaPMBaPa29	Dobczyce	7,78	66,31	12 919
30.	Ma15sMaPMBaPa30	Dobra	4,16	83,64	9 876
31.	Ma15sMaPMBaPa31	Drwinia	3,29	108,21	6 535
32.	Ma15sMaPMBaPa32	Gdów	4,59	108,59	17 758
33.	Ma15sMaPMBaPa33	Gnojnik	3,57	54,93	7 414
34.	Ma15sMaPMBaPa34	Golcza	3,32	89,90	5 924
35.	Ma15sMaPMBaPa35	Gorlice	4,93	113,76	43 653
36.	Ma15sMaPMBaPa36	Gręboszów	2,72	48,46	3 405
37.	Ma15sMaPMBaPa37	Gromnik	3,40	69,67	8 807
38.	Ma15sMaPMBaPa38	Gródek nad Dunajcem	3,36	88,10	9 216
39.	Ma15sMaPMBaPa39	Grybów	5,24	162,34	29 945
40.	Ma15sMaPMBaPa40	Igołomia-Wawrzeńczyce	3,37	62,71	7 714
41.	Ma15sMaPMBaPa41	Iwanowice	3,28	71,00	8 970
42.	Ma15sMaPMBaPa42	Iwkowa	2,93	47,17	6 183
43.	Ma15sMaPMBaPa43	Jabłonka	4,71	69,35	11 032
44.	Ma15sMaPMBaPa44	Jerzmanowice-Przegonia	3,44	68,05	10 842
45.	Ma15sMaPMBaPa45	Jodłownik	3,83	72,11	8 515
46.	Ma15sMaPMBaPa46	Jordanów	4,97	100,40	14 782
47.	Ma15sMaPMBaPa47	Kalwaria Zebrzydowska	6,01	75,16	13 654
48.	Ma15sMaPMBaPa48	Kamienica	5,19	45,58	6 241
49.	Ma15sMaPMBaPa49	Kamionka Wielka	4,53	63,94	10 106

Lp.	Kod przekroczenia	Gmina	Maksymalne stężenia średnioroczne B(a)P [ng/m ³]	Obszar przekroczeń [km ²]	Narażona ludność
50.	Ma15sMaPMBaPa50	Kęty	9,10	75,97	30 365
51.	Ma15sMaPMBaPa51	Klucze	5,45	119,34	15 174
52.	Ma15sMaPMBaPa52	Kłaj	3,40	64,90	10 567
53.	Ma15sMaPMBaPa53	Kocmyrzów-Luborzycza	4,91	80,71	14 193
54.	Ma15sMaPMBaPa54	Koniusza	3,11	88,41	8 500
55.	Ma15sMaPMBaPa55	Korzenna	3,64	106,84	14 242
56.	Ma15sMaPMBaPa56	Koszyce	4,02	65,98	5 544
57.	Ma15sMaPMBaPa57	Kościelisko	5,24	30,18	7 573
58.	Ma15sMaPMBaPa58	Kozłów	3,04	85,64	4 715
59.	Ma15sMaPMBaPa59	Krościenko nad Dunajcem	5,32	35,39	6 669
60.	Ma15sMaPMBaPa60	Krynica-Zdrój	4,32	25,62	14 231
61.	Ma15sMaPMBaPa61	Krzeszowice	4,58	138,84	32 012
62.	Ma15sMaPMBaPa62	Książ Wielki	3,44	137,66	5 211
63.	Ma15sMaPMBaPa63	Lanckorona	3,72	40,37	6 148
64.	Ma15sMaPMBaPa64	Laskowa	3,79	72,40	7 723
65.	Ma15sMaPMBaPa65	Libiąż	6,11	56,99	21 333
66.	Ma15sMaPMBaPa66	Limanowa	8,04	170,73	38 824
67.	Ma15sMaPMBaPa67	Lipinki	2,41	41,10	6 278
68.	Ma15sMaPMBaPa68	Lipnica Murowana	3,81	60,23	5 587
69.	Ma15sMaPMBaPa69	Lipnica Wielka	3,18	14,83	4 527
70.	Ma15sMaPMBaPa70	Lisia Góra	3,31	104,03	13 972
71.	Ma15sMaPMBaPa71	Liszki	3,78	71,97	16 294
72.	Ma15sMaPMBaPa72	Lubień	3,54	73,20	9 714
73.	Ma15sMaPMBaPa73	Łabowa	2,72	47,81	4 884
74.	Ma15sMaPMBaPa74	Łapanów	3,03	71,62	7 748
75.	Ma15sMaPMBaPa75	Łapsze Niżne	3,70	26,95	6 973
76.	Ma15sMaPMBaPa76	Łącko	5,76	115,75	15 427
77.	Ma15sMaPMBaPa77	Łososina Dolna	4,06	84,67	10 050
78.	Ma15sMaPMBaPa78	Łukowica	5,29	69,57	9 715
79.	Ma15sMaPMBaPa79	Łużna	3,40	56,22	8 285
80.	Ma15sMaPMBaPa80	Maków Podhalański	6,22	97,04	14 263
81.	Ma15sMaPMBaPa81	Mędrzechów	2,44	44,36	3 422
82.	Ma15sMaPMBaPa82	Michałowice	3,91	51,07	7 609
83.	Ma15sMaPMBaPa83	Miechów	8,73	148,16	16 633
84.	Ma15sMaPMBaPa84	Mogilany	3,99	43,57	10 905

Lp.	Kod przekroczenia	Gmina	Maksymalne stężenia średnioroczne B(a)P [ng/m ³]	Obszar przekroczeń [km ²]	Narażona ludność
85.	Ma15sMaPMBaPa85	Moszczenica	2,70	37,59	4 897
86.	Ma15sMaPMBaPa86	Mszana Dolna	5,08	166,25	24 583
87.	Ma15sMaPMBaPa87	Mucharz	3,09	37,25	3 863
88.	Ma15sMaPMBaPa88	Muszyna	3,87	20,21	8 269
89.	Ma15sMaPMBaPa89	Myślenice	6,70	153,32	40 926
90.	Ma15sMaPMBaPa90	Nawojowa	5,68	49,19	8 289
91.	Ma15sMaPMBaPa91	Niedźwiedź	3,49	38,27	6 504
92.	Ma15sMaPMBaPa92	Niepołomice	7,23	96,16	24 039
93.	Ma15sMaPMBaPa93	Nowe Brzesko	4,46	54,35	4 709
94.	Ma15sMaPMBaPa94	Nowy Sącz	19,61	57,52	81 979
95.	Ma15sMaPMBaPa95	Nowy Targ	12,56	159,27	54 469
96.	Ma15sMaPMBaPa96	Nowy Wiśnicz	3,59	82,06	12 329
97.	Ma15sMaPMBaPa97	Ochoznica Dolna	3,08	55,98	5 717
98.	Ma15sMaPMBaPa98	Olesno	2,96	77,53	7 706
99.	Ma15sMaPMBaPa99	Olkusz	5,65	150,60	40 033
100.	Ma15sMaPMBaPa100	Osiek	3,72	40,71	8 179
101.	Ma15sMaPMBaPa101	Oświęcim	7,28	104,69	55 311
102.	Ma15sMaPMBaPa102	Patecznica	3,19	47,82	3 545
103.	Ma15sMaPMBaPa103	Pcim	3,62	88,66	10 982
104.	Ma15sMaPMBaPa104	Piwniczna-Zdrój	4,26	43,59	9 975
105.	Ma15sMaPMBaPa105	Pleśna	3,31	82,99	11 656
106.	Ma15sMaPMBaPa106	Podegrodzie	4,88	64,66	12 192
107.	Ma15sMaPMBaPa107	Polanka Wielka	3,27	23,85	3 930
108.	Ma15sMaPMBaPa108	Poronin	5,82	54,72	10 300
109.	Ma15sMaPMBaPa109	Proszowice	7,30	99,92	14 284
110.	Ma15sMaPMBaPa110	Przeciszów	3,51	35,41	6 733
111.	Ma15sMaPMBaPa111	Raba Wyżna	3,94	65,45	13 319
112.	Ma15sMaPMBaPa112	Rabka-Zdrój	6,05	65,67	17 162
113.	Ma15sMaPMBaPa113	Raciechowice	3,73	61,07	6 231
114.	Ma15sMaPMBaPa114	Raclawice	2,63	59,04	2 456
115.	Ma15sMaPMBaPa115	Radgoszcz	2,88	88,03	7 190
116.	Ma15sMaPMBaPa116	Radłów	3,22	86,11	9 050
117.	Ma15sMaPMBaPa117	Radziemice	2,65	57,90	3 439
118.	Ma15sMaPMBaPa118	Ropa	2,93	35,09	5 120
119.	Ma15sMaPMBaPa119	Ryglice	3,14	117,01	11 343

Lp.	Kod przekroczenia	Gmina	Maksymalne stężenia średnioroczne B(a)P [ng/m ³]	Obszar przekroczeń [km ²]	Narażona ludność
120.	Ma15sMaPMBaPa120	Rytko	3,90	23,12	3 857
121.	Ma15sMaPMBaPa121	Rzepiennik Strzyżewski	2,43	70,65	6 764
122.	Ma15sMaPMBaPa122	Rzezawa	4,38	86,26	11 117
123.	Ma15sMaPMBaPa123	Sękowa	2,16	17,78	1 187
124.	Ma15sMaPMBaPa124	Siepraw	4,22	31,81	8 354
125.	Ma15sMaPMBaPa125	Skąła	6,03	74,74	9 291
126.	Ma15sMaPMBaPa126	Skawina	7,23	99,71	39 860
127.	Ma15sMaPMBaPa127	Skrzyszów	3,48	85,95	13 121
128.	Ma15sMaPMBaPa128	Słaboszów	3,00	76,68	3 652
129.	Ma15sMaPMBaPa129	Słomniki	7,61	112,84	12 399
130.	Ma15sMaPMBaPa130	Słopnice	3,36	44,90	5 836
131.	Ma15sMaPMBaPa131	Spytkowice	3,83	71,30	13 566
132.	Ma15sMaPMBaPa132	Stary Sącz	8,20	90,95	22 904
133.	Ma15sMaPMBaPa133	Stryżawa	3,47	96,58	11 777
134.	Ma15sMaPMBaPa134	Stryżów	3,70	45,84	6 824
135.	Ma15sMaPMBaPa135	Sucha Beskidzka	7,87	27,62	9 109
136.	Ma15sMaPMBaPa136	Sułkowice	4,44	60,30	9 528
137.	Ma15sMaPMBaPa137	Sułoszowa	3,51	53,31	5 836
138.	Ma15sMaPMBaPa138	Szaflary	5,29	52,06	9 921
139.	Ma15sMaPMBaPa139	Szczawnica	8,40	33,08	6 619
140.	Ma15sMaPMBaPa140	Szczucin	4,09	119,38	12 310
141.	Ma15sMaPMBaPa141	Szczurowa	4,40	134,77	9 662
142.	Ma15sMaPMBaPa142	Szerzyny	2,45	81,93	8 003
143.	Ma15sMaPMBaPa143	Świątniki Górne	3,44	20,32	8 236
144.	Ma15sMaPMBaPa144	Tarnów	4,16	82,86	23 271
145.	Ma15sMaPMBaPa145	Tokarnia	3,20	68,46	8 581
146.	Ma15sMaPMBaPa146	Tomice	4,22	41,47	7 688
147.	Ma15sMaPMBaPa147	Trzciana	2,74	44,03	5 004
148.	Ma15sMaPMBaPa148	Trzebinia	7,62	105,26	30 457
149.	Ma15sMaPMBaPa149	Trzyciąż	3,46	95,60	6 593
150.	Ma15sMaPMBaPa150	Tuchów	8,51	99,77	14 432
151.	Ma15sMaPMBaPa151	Tymbark	4,37	32,66	6 381
152.	Ma15sMaPMBaPa152	Uście Gorlickie	2,65	13,05	1 758
153.	Ma15sMaPMBaPa153	Wadowice	7,68	112,68	36 351
154.	Ma15sMaPMBaPa154	Wieliczka	5,63	99,55	54 707

Lp.	Kod przekroczenia	Gmina	Maksymalne stężenia średnioroczne B(a)P [ng/m ³]	Obszar przekroczeń [km ²]	Narażona ludność
155.	Ma15sMaPMBaPa155	Wielka Wieś	3,99	48,21	10 006
156.	Ma15sMaPMBaPa156	Wieprz	3,66	74,31	10 389
157.	Ma15sMaPMBaPa157	Wierzchosławice	3,11	75,08	10 721
158.	Ma15sMaPMBaPa158	Wietrzychowice	2,68	48,35	3 997
159.	Ma15sMaPMBaPa159	Wiśniowa	4,80	67,02	7 249
160.	Ma15sMaPMBaPa160	Wojnicz	3,69	79,23	9 547
161.	Ma15sMaPMBaPa161	Wolbrom	4,04	146,58	19 666
162.	Ma15sMaPMBaPa162	Zabierzów	4,20	99,29	24 471
163.	Ma15sMaPMBaPa163	Zakliczyn	3,31	121,93	10 302
164.	Ma15sMaPMBaPa164	Zakopane	7,46	46,09	27 442
165.	Ma15sMaPMBaPa165	Zator	4,25	51,56	8 620
166.	Ma15sMaPMBaPa166	Zawoja	3,57	42,97	6 712
167.	Ma15sMaPMBaPa167	Zembrzyce	5,43	39,14	5 622
168.	Ma15sMaPMBaPa168	Zielonki	5,83	48,52	16 197
169.	Ma15sMaPMBaPa169	Żabno	3,64	101,47	19 005
170.	Ma15sMaPMBaPa170	Żegocina	3,79	34,85	4 454

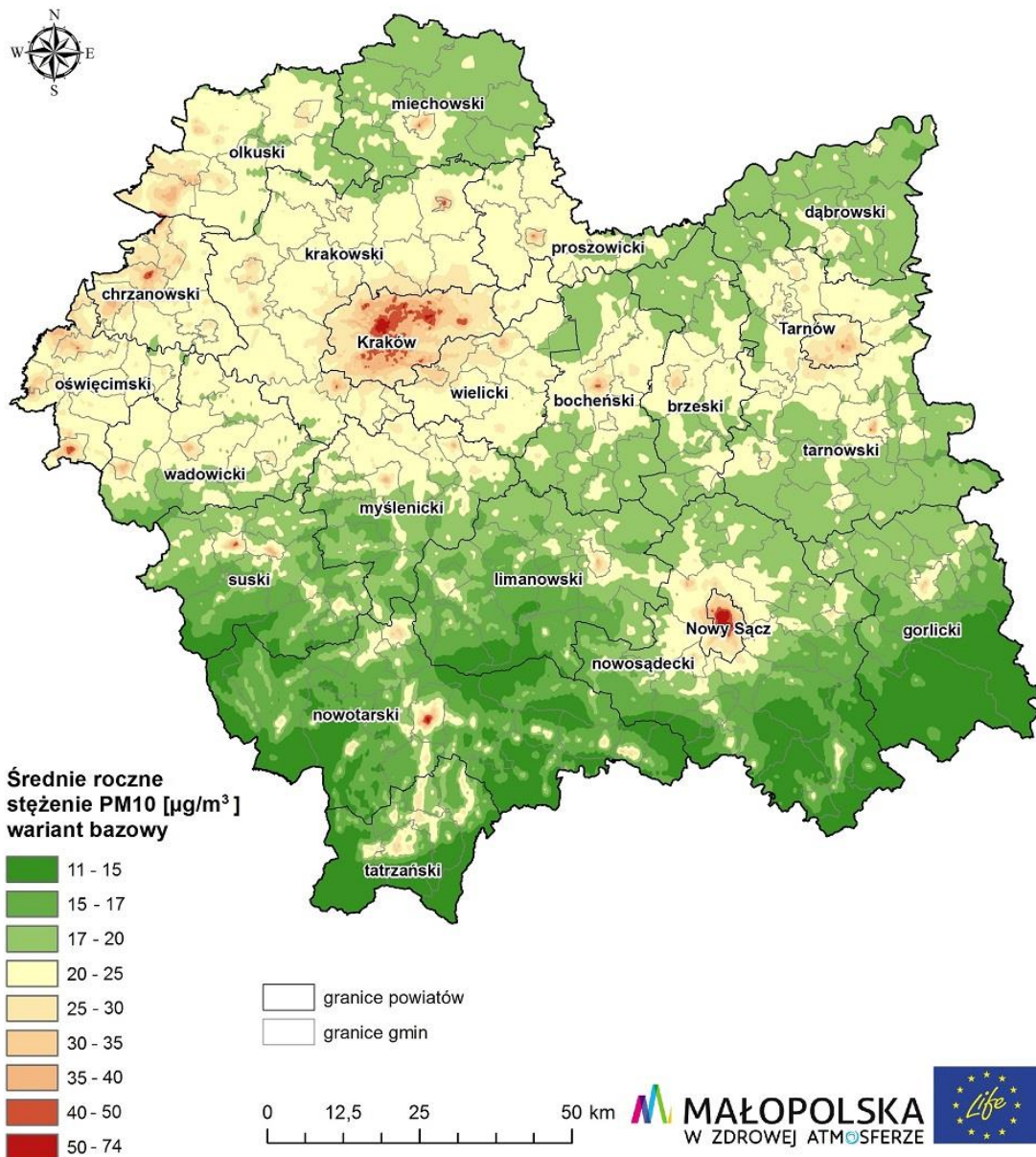
Stężenia 8-godzinne ozonu

Tabela 38. Obszary przekroczeń docelowego maksymalnego stężenia 8 godzinnego ozonu w strefie małopolskiej w roku 2015.

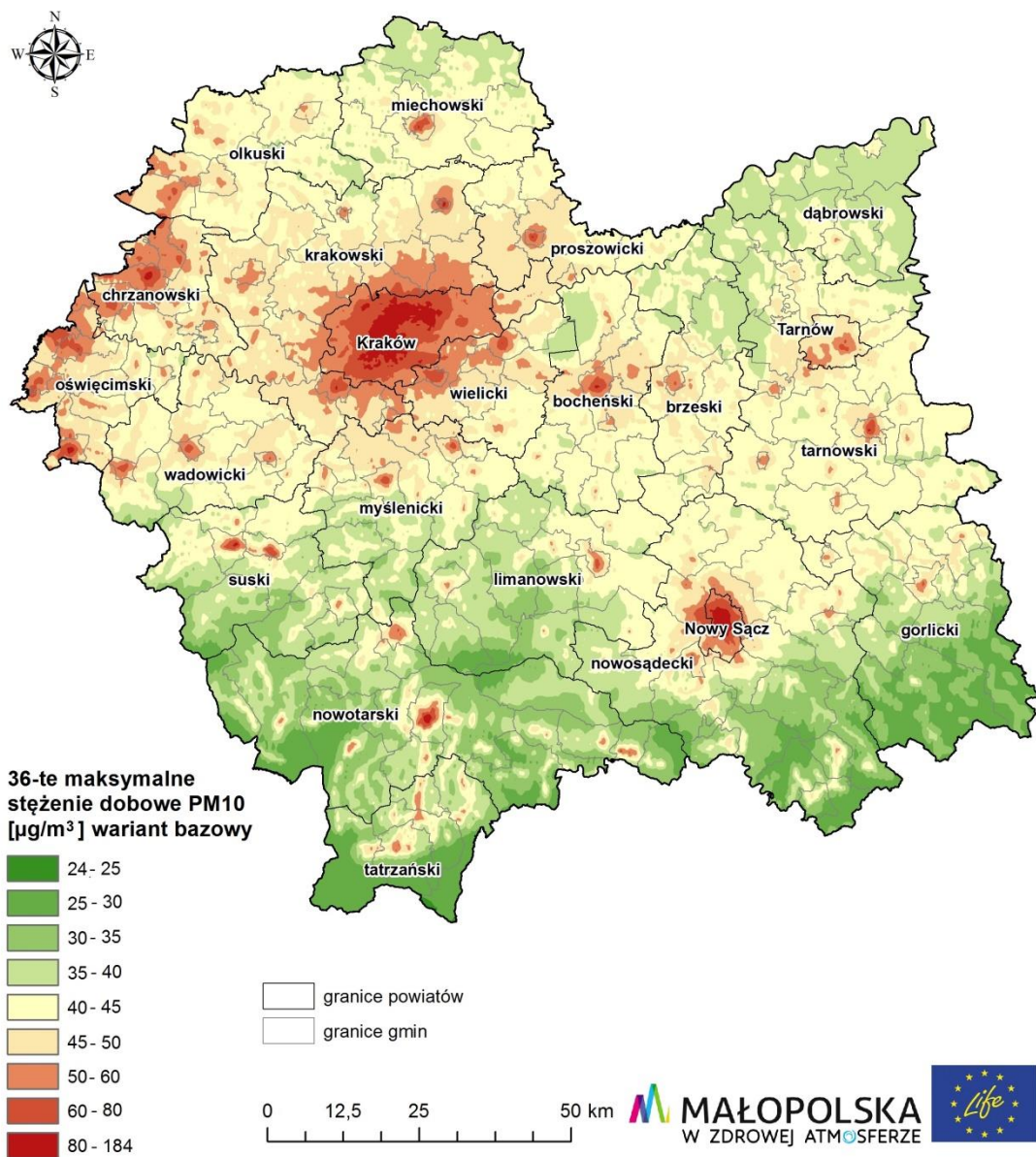
Lp.	Kod przekroczenia	Gmina	Maksymalne stężenia ośmiogodzinne ozonu [µg/m ³]	Obszar przekroczeń [km ²]	Narażona ludność
Strefa małopolska					
1.	Ma15sMaOzond01	Alwernia	162,90	32,01	6580
2.	Ma15sMaOzond02	Andrychów	153,48	50,61	11841
3.	Ma15sMaOzond03	Babice	163,21	46,37	7438
4.	Ma15sMaOzond04	Bolesław	171,41	40,66	7999
5.	Ma15sMaOzond05	Brzeszcze	155,27	43,96	21337
6.	Ma15sMaOzond06	Bukowina Tatrzańska	151,50	43,63	81
7.	Ma15sMaOzond07	Bukowno	181,91	64,50	10690
8.	Ma15sMaOzond08	Chelmek	163,40	27,28	12052
9.	Ma15sMaOzond09	Chrzanów	179,27	79,33	50068
10.	Ma15sMaOzond10	Czarny Dunajec	138,91	36,85	4278
11.	Ma15sMaOzond11	Jabłonka	145,52	60,04	3674
12.	Ma15sMaOzond12	Jerzmanowice-Przegonia	168,66	18,72	3651

Lp.	Kod przekroczenia	Gmina	Maksymalne stężenia ośmiogodzinne ozonu [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	Obszar przekroczeń [km^2]	Narażona ludność
Strefa małopolska					
13.	Ma15sMaOzond13	Kęty	156,28	73,33	31915
14.	Ma15sMaOzond14	Klucze	167,03	55,14	7465
15.	Ma15sMaOzond15	Kościelisko	150,13	96,16	2739
16.	Ma15sMaOzond16	Krzeszowice	171,68	112,53	30366
17.	Ma15sMaOzond17	Libiąż	168,88	56,99	22587
18.	Ma15sMaOzond18	Lipnica Wielka	144,83	33,86	850
19.	Ma15sMaOzond19	Mucharz	149,45	1,01	9
20.	Ma15sMaOzond20	Olkusz	172,82	84,26	37919
21.	Ma15sMaOzond21	Osiek	156,22	40,71	8493
22.	Ma15sMaOzond22	Oświęcim	157,93	102,65	57424
23.	Ma15sMaOzond23	Polanka Wielka	155,81	23,84	4081
24.	Ma15sMaOzond24	Poronin	149,65	24,50	82
25.	Ma15sMaOzond25	Przeciszów	156,95	11,09	1777
26.	Ma15sMaOzond26	Stryżawa	144,42	30,48	4134
27.	Ma15sMaOzond27	Trzebinia	179,27	105,26	33674
28.	Ma15sMaOzond28	Wadowice	151,07	3,41	20
29.	Ma15sMaOzond29	Wielka Wieś	166,82	0,31	5
30.	Ma15sMaOzond30	Wieprz	155,06	42,25	7140
31.	Ma15sMaOzond31	Zabierzów	166,85	13,14	5209
32.	Ma15sMaOzond32	Zakopane	151,65	46,10	138
33.	Ma15sMaOzond33	Zator	154,88	1,48	66
34.	Ma15sMaOzond34	Zawoja	146,10	80,29	4717
35.	Ma15sMaOzond35	Zembrzyce	149,19	0,12	1

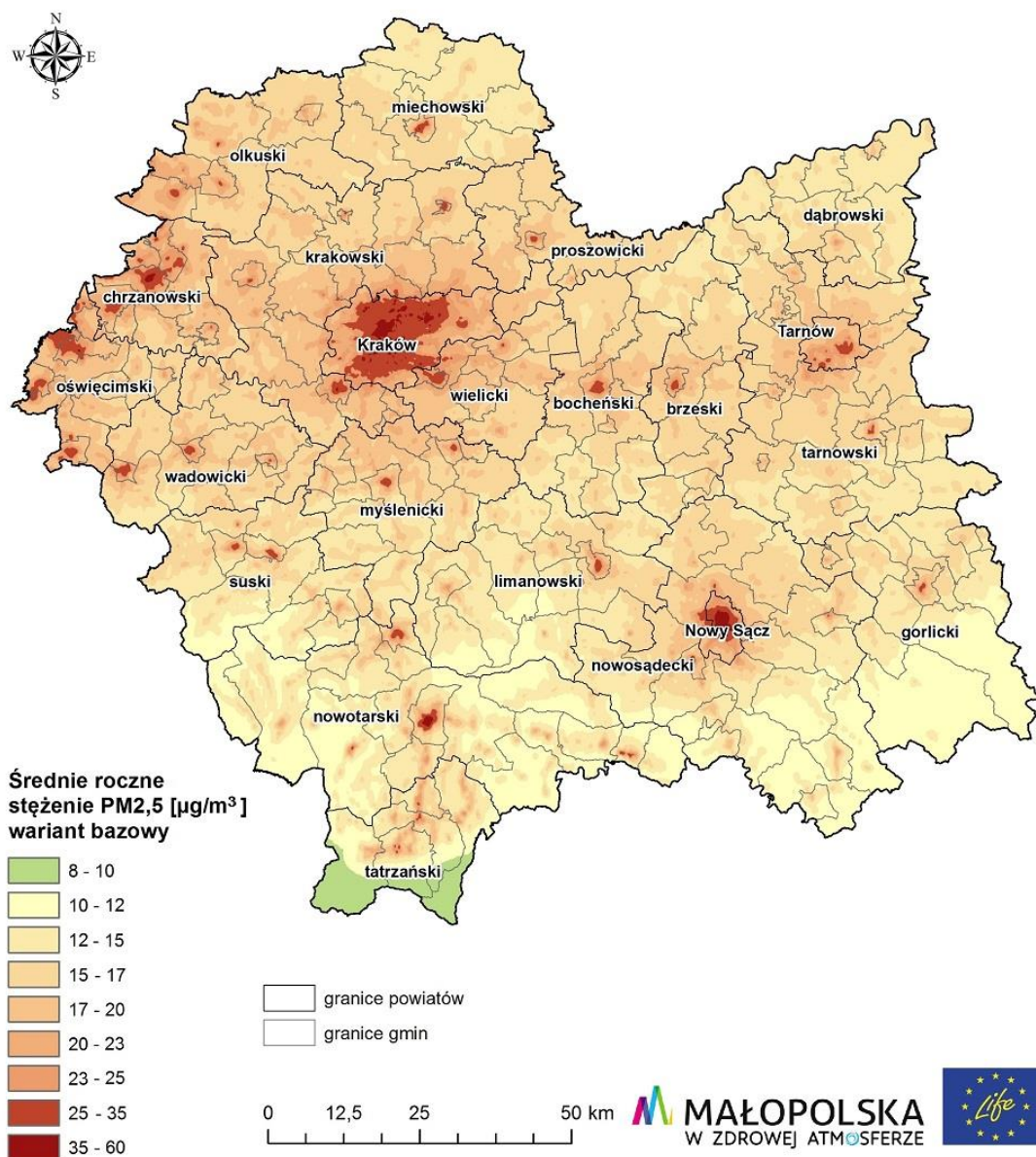

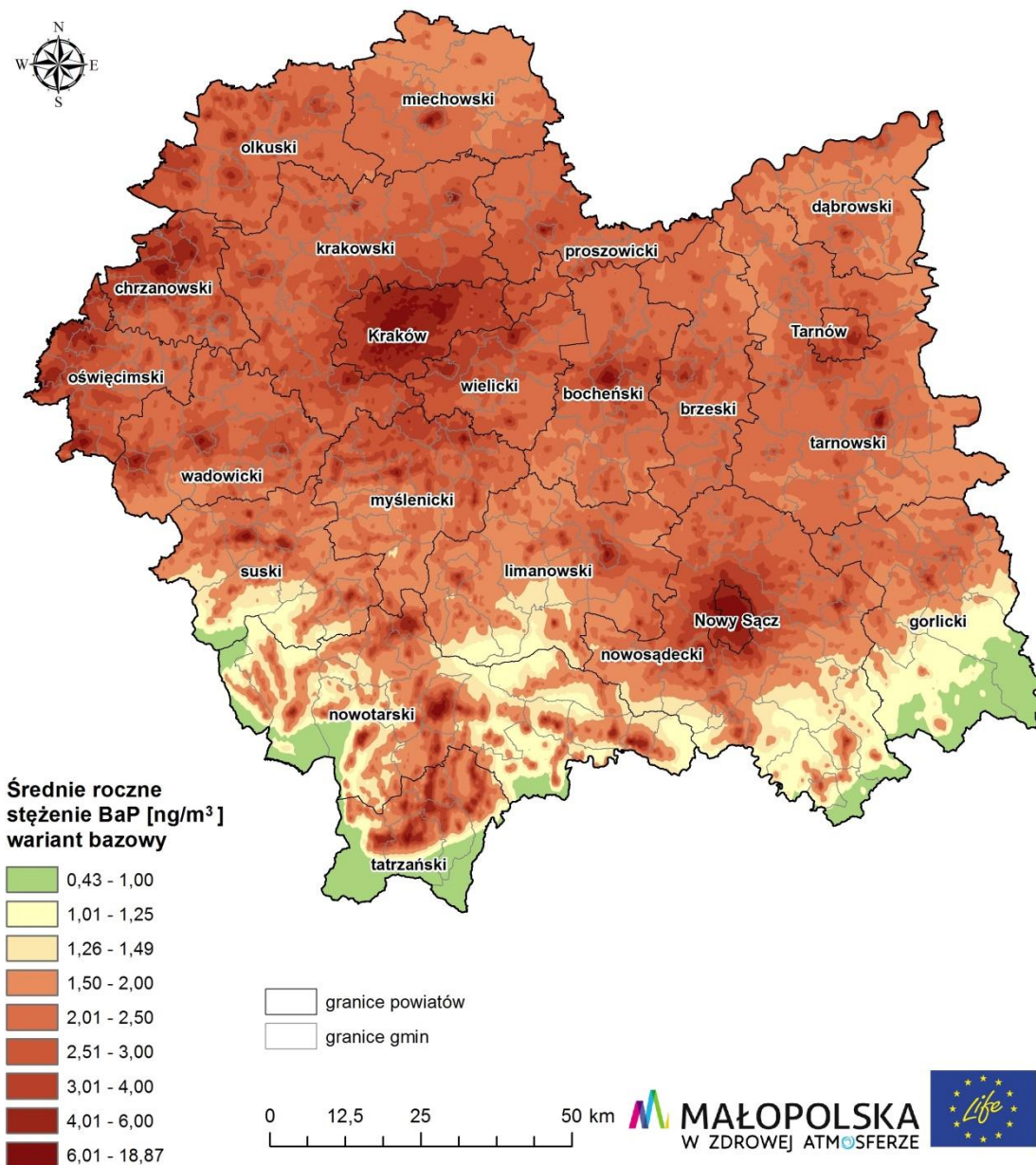
Rysunek 40. Średnie roczne stężenie pyłu PM10 w 2015 roku w Małopolsce (źródło: opracowanie na podstawie wyników modelowania modelem CALPUFF dla roku 2015).

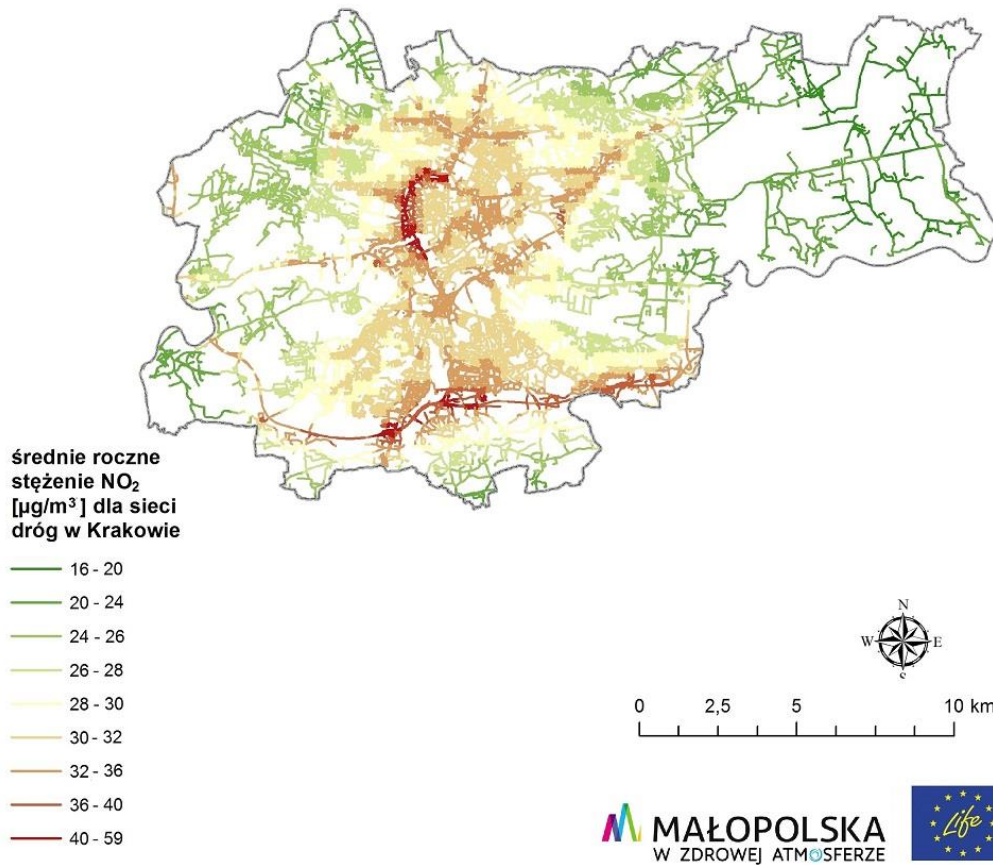
Rysunek 41. Maksymalne 36-te stężenie dobowe pyłu PM10 w 2015 roku w Małopolsce (źródło: opracowanie na podstawie wyników modelowania modelem CALPUFF dla roku 2015).

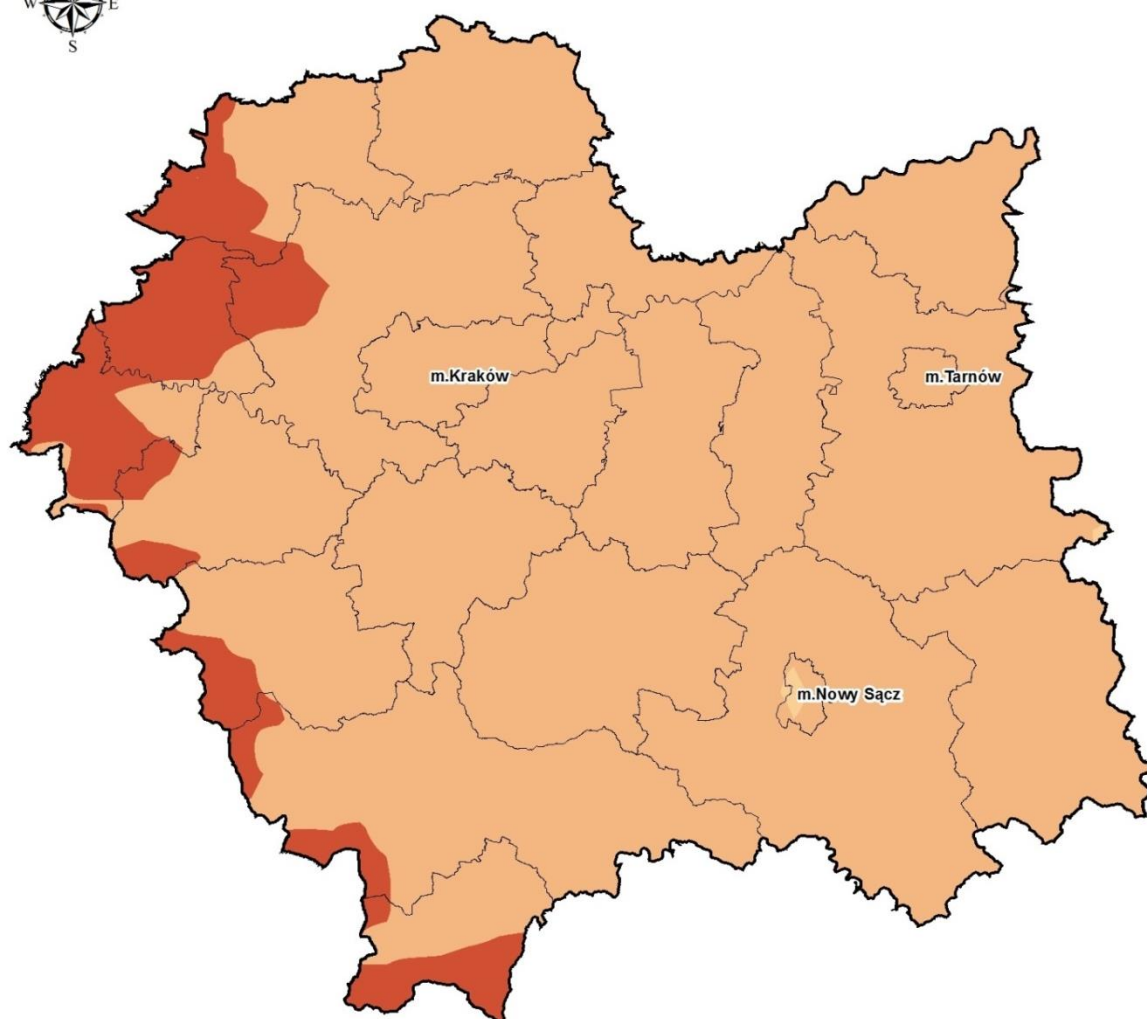
Rysunek 42. Średnie roczne stężenie pyłu PM_{2,5} w 2015 roku w Małopolsce (źródło: opracowanie na podstawie wyników modelowania modelem CALPUFF dla roku 2015).

Rysunek 43. Średnie roczne stężenie benzo(a)pirenu w 2015 roku w Małopolsce (źródło: opracowanie na podstawie wyników modelowania modelem CALPUFF dla roku 2015).

Rysunek 44. Rozkład średnioroczny dwutlenku azotu dla sieci dróg w Krakowie w 2015 roku (źródło: opracowanie na podstawie wyników modelowania modelem CALPUFF dla roku 2015).

Legenda

Liczba dni z przekroczeniami 8-godz. średniej kroczącej stężenia ozonu

14 - 15

16 - 25

26 - 37

granicę województwa

granicę powiatów

0 15 30 60 km

 MAŁOPOLSKA
W ZDROWEJ ATMOSFERZE

Rysunek 45. Liczba dni z przekroczeniami 8 godzinnej średniej kroczącej ozonu w Małopolsce w 2015 roku (źródło: opracowanie na podstawie wyników modelowania modelem CAMx dla roku 2015).

Podsumowanie

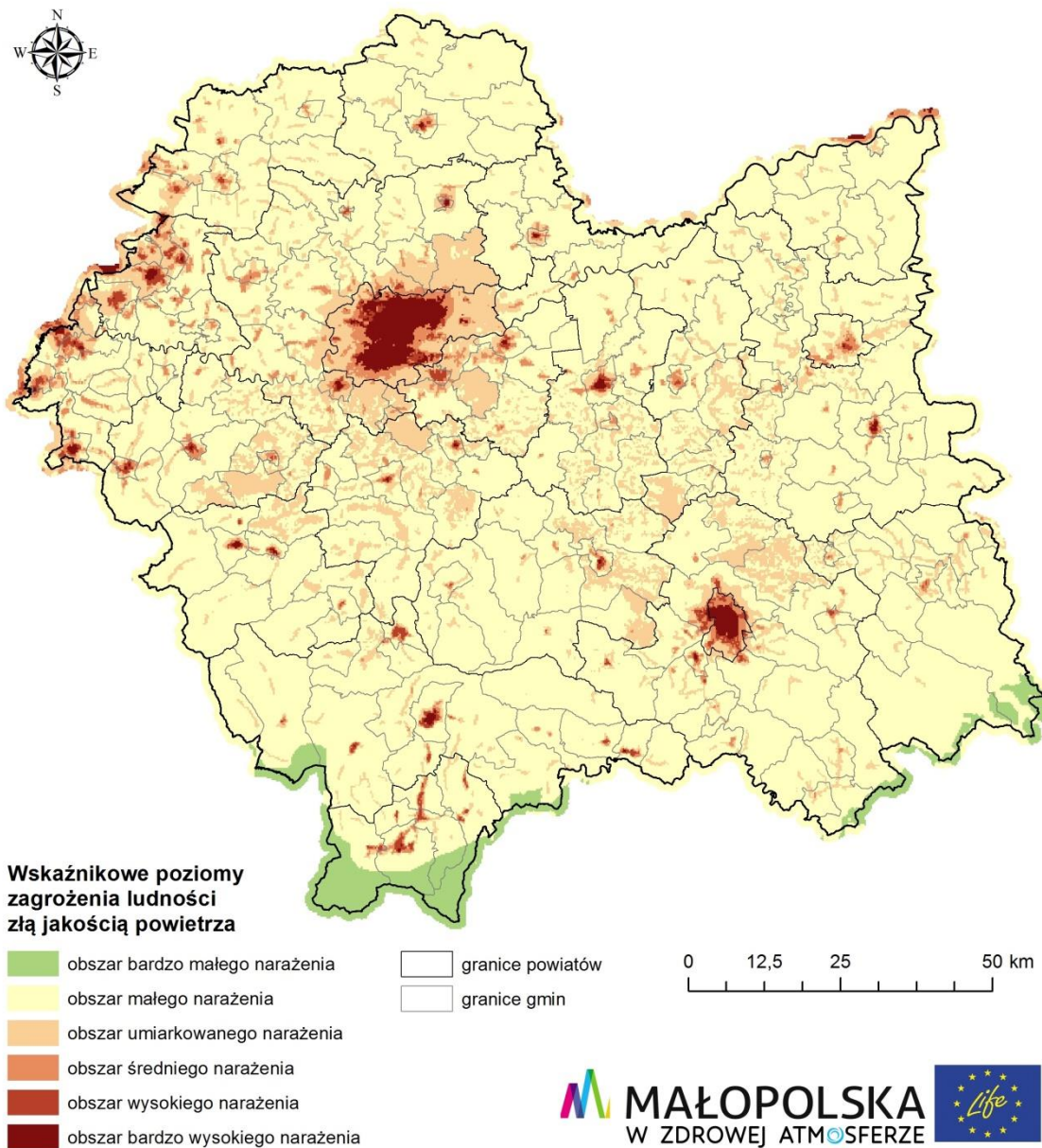
Na terenie stref wyznaczone obszary przekroczeń stężeń średniorocznych pyłu PM₁₀ objęły blisko 61 km², dobowych pyłu PM₁₀ 1 253 km², średniorocznych pyłu PM_{2,5} objęły niespełna 300 km² i docelowych benzo(a)pirenu objęły niemal całość województwa – 12 878 km². Na podstawie obliczeń

wysokości stężeń i gęstości ludności w poszczególnych gminach województwa określone zostały obszary szczególnego narażenia mieszkańców małopolski na wysokie stężenia substancji wpływających na zdrowie i jakość życia.

Tabela 39. Klasy narażenia ludności na stężenia substancji w powietrzu.

Substancja		Stężenie substancji					
B(a)P		0-1	1-2	2-3	3-4	5-6	>6
PM2,5		0-10	10-20	20-25	25-30	30-40	>40
PM10/NO ₂		0-20	20-30	30-40	40-50	50-60	>60
PM10_36		0-30	30-40	40-50	50-60	60-70	>70
gęstość zaludnienia	0-150	1*	2	2	3	4	6
	150-300	1	2	3	3	4	6
	300-500	1	2	3	4	5	6
	500-1000	1	2	3	4	5	6
	>1000	1	3	3	4	5	6
	>1000	1	3	3	4	5	6

*-najniższy przedział (1) odpowiada wysokości stężeń pyłu PM10 i PM2,5 wymaganych przez WHO

Rysunek 46. Mapa narażenia ludności województwa małopolskiego na złą jakość powietrza (źródło: opracowanie na podstawie wyników modelowania modelem CALPUFF dla roku 2015)..

3.3. POZIOM TŁA SUBSTANCJI ZANIECZYSZCZAJĄCYCH W ROKU BAZOWYM

Jakość powietrza w Małopolsce kształtowana jest przez szereg czynników niezależnych od funkcjonowania źródeł emisji na terenie województwa. Stężenia zanieczyszczeń ze źródeł pochodzących spoza województwa kształtują poziom tła zanieczyszczeń w podziale na:

- tło ponadregionalne, w skład którego wchodzi stężenia zanieczyszczeń pochodzące z wysokich źródeł punktowych zlokalizowanych poza pasem 50 km od strefy oraz aerozole wtórne powstające w atmosferze;
- tło regionalne, w skład którego wchodzi stężenia zanieczyszczeń pochodzące ze źródeł zlokalizowanych w pasie 50 km wokół strefy;

- tło całkowite, obejmujące stężenia zanieczyszczeń zarówno z pasa 30 km wokół strefy, jak i stężenia pochodzące z istotnych źródeł zlokalizowanych poza pasem 30 km od granic strefy.

Tabela 40. Zestawienie parametrów tła dla województwa małopolskiego.³⁴

Tło	PM10 [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	PM2,5 [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	B(a)P [ng/m^3]	NO ₂ [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]
ponadregionalne	10,09-11,64	7,76-8,81	0,19-0,22	3,77-8,92
regionalne	0,34-17,00	0,31-16,06	0,07-4,04	0,39-4,3
całkowite	10,34-17,00	8,09-16,06	0,26-4,04	4,16-13,22

3.4. ANALIZA UDZIAŁU GRUP ŹRÓDEŁ EMISJI – PROCENTOWY UDZIAŁ W ZANIECZYSZCZENIU POWIETRZA POSZCZEGÓLNYCH GRUP ŹRÓDEŁ EMISJI I POSZCZEGÓLNYCH ŹRÓDEŁ EMISJI

Na podstawie inwentaryzacji wielkości emisji z poszczególnych grup źródeł wykonano ocenę jakości powietrza na terenie województwa małopolskiego i wyznaczono obszary przekroczeń stężeń dopuszczalnych i docelowych. W wyniku modelowania matematycznego określono udział każdej grupy źródeł w podziale na źródła lokalne z obszaru stref (powierzchniowe, liniowe, punktowe, rolnictwo i emisja naturalna). W analizie wzięto również pod uwagę zanieczyszczenia ze źródeł zlokalizowanych poza województwem jak i oddziaływanie graniczących ze sobą stref.

Dla wszystkich stref wyznaczono stężenia średnioroczne odpowiadające oddziaływaniu poszczególnych grup źródeł, a następnie określono ich udziały w strefie.

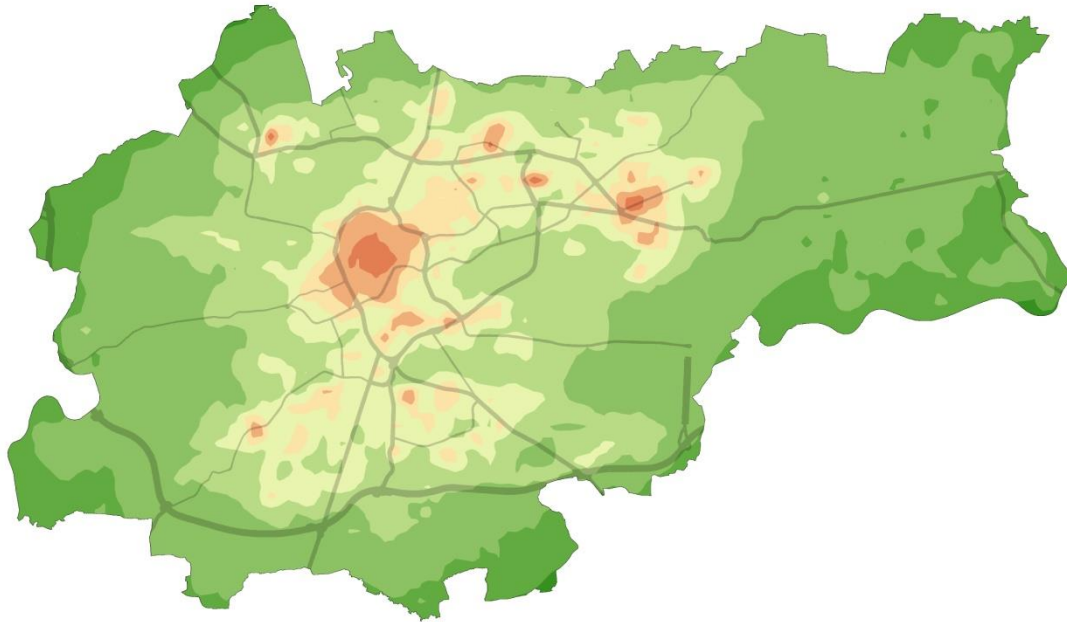
AGLOMERACJA KRAKOWSKA

Pył zawieszony PM10

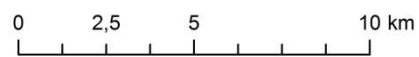
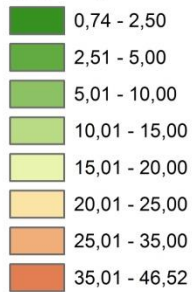
³⁴ źródło: na podstawie wyników pomiarów oraz wyników modelowania

Aglomeracja krakowska

**Średnie roczne stężenie
PM10 z lokalnych źródeł
powierzchniowych
[$\mu\text{g}/\text{m}^3$]**

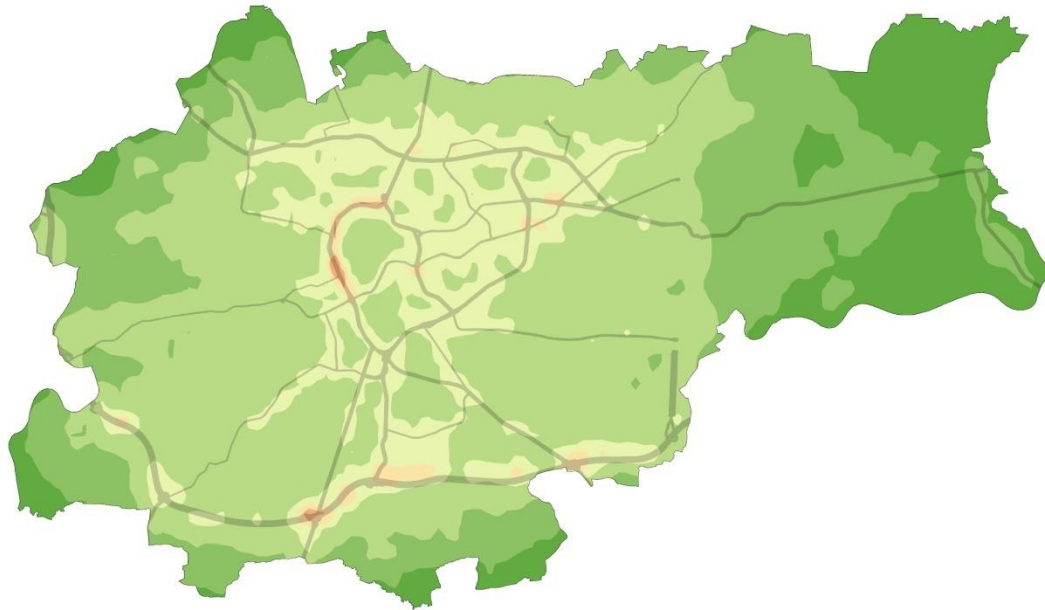

Rysunek 47. Średnie roczne stężenie pyłu PM10 ze źródeł powierzchniowych zlokalizowanych w aglomeracji krakowskiej.³⁵

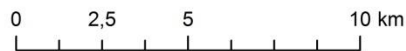
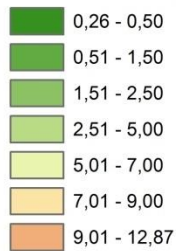
³⁵ źródło: opracowanie własne na podstawie wyników pomiarów oraz wyników modelowania

Aglomeracja krakowska

**Średnie roczne stężenie
PM10 z lokalnych źródeł
liniowych [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]**

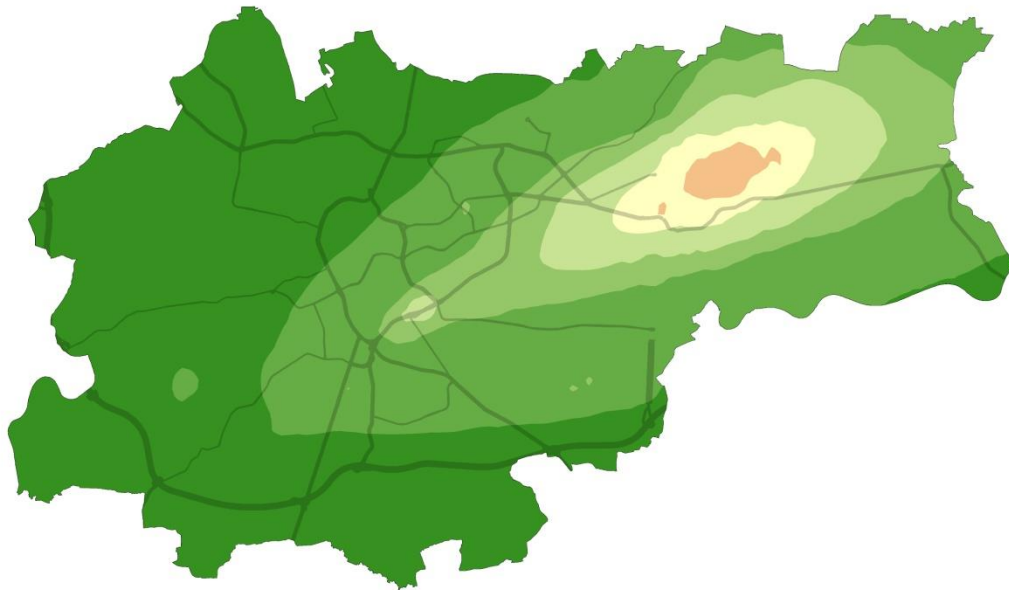

Rysunek 48. Średnie roczne stężenie pyłu PM10 ze źródeł liniowych zlokalizowanych w aglomeracji krakowskiej.³⁶

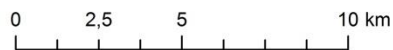
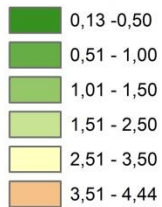
³⁶ źródło: opracowanie własne na podstawie wyników pomiarów oraz wyników modelowania

Aglomeracja krakowska

**Średnie roczne stężenie
PM10 z lokalnych źródeł
punktowych [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]**

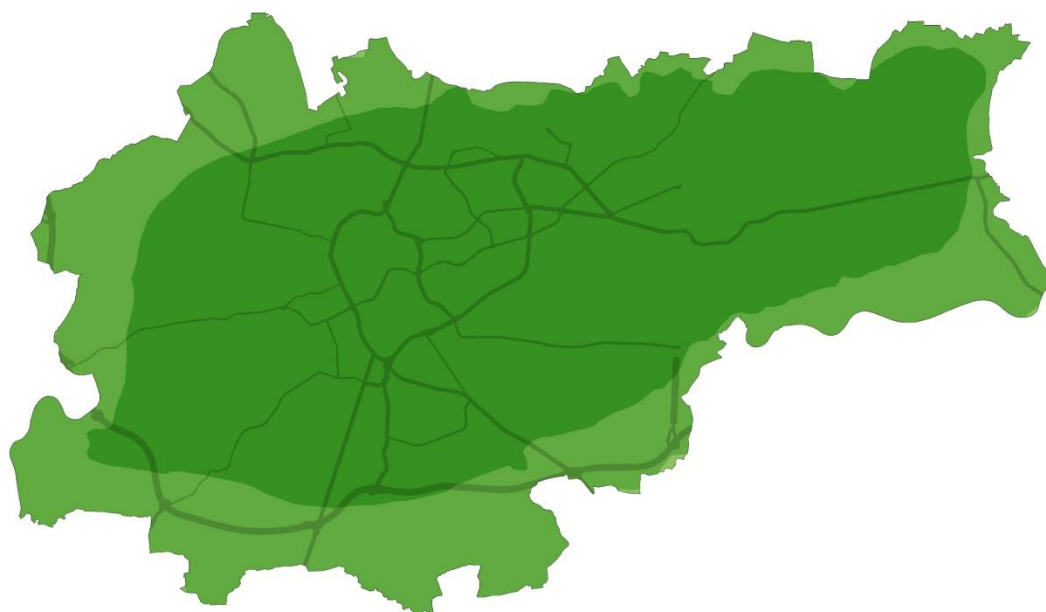

Rysunek 49. Średnie roczne stężenie pyłu PM10 ze źródeł punktowych zlokalizowanych w aglomeracji krakowskiej.³⁷

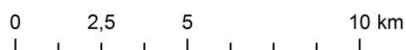
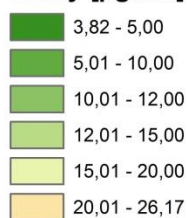
³⁷ źródło: opracowanie własne na podstawie wyników pomiarów oraz wyników modelowania

Aglomeracja krakowska

**Średnie roczne stężenie
PM10 ze źródeł spoza
strefy [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]**

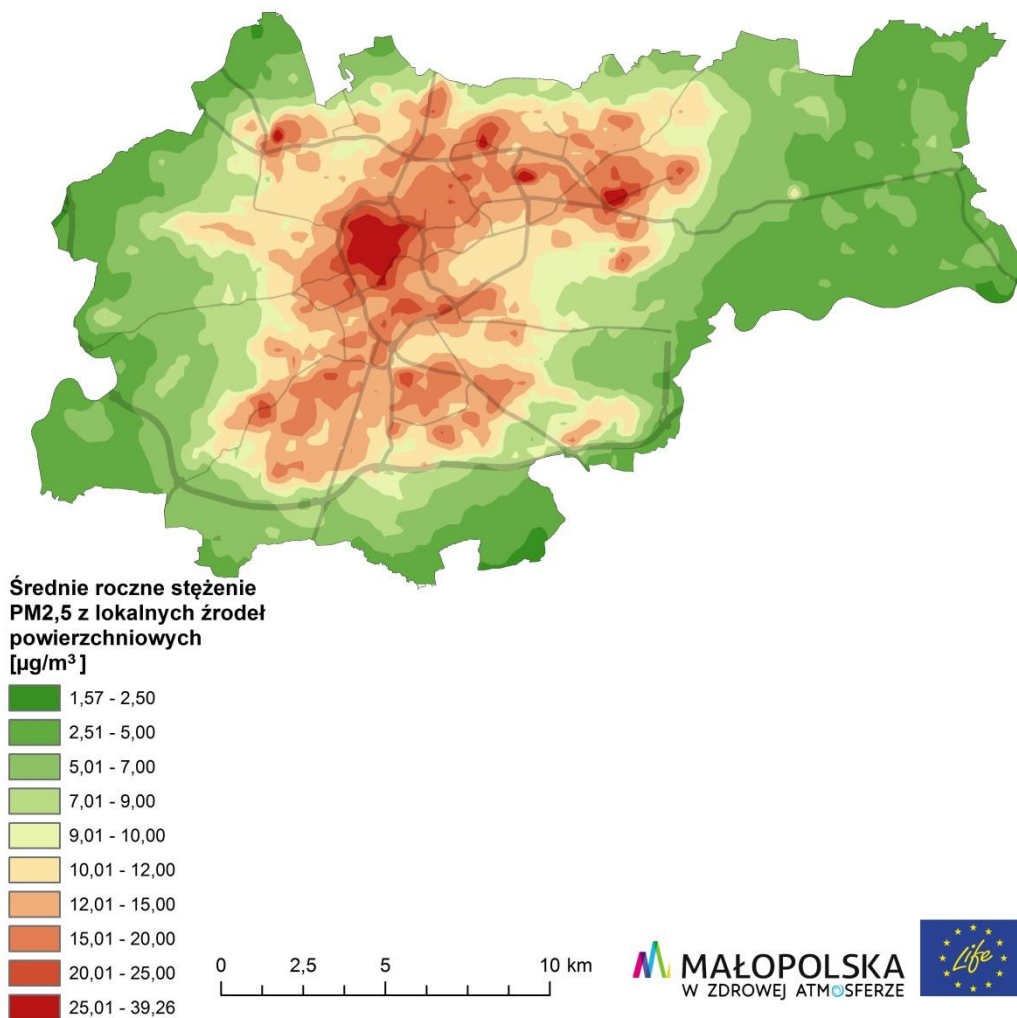

Rysunek 50. Średnie roczne stężenie pyłu PM10 ze źródeł zlokalizowanych poza aglomeracją krakowską.³⁸

³⁸ źródło: opracowanie własne na podstawie wyników pomiarów oraz wyników modelowania

Aglomeracja krakowska

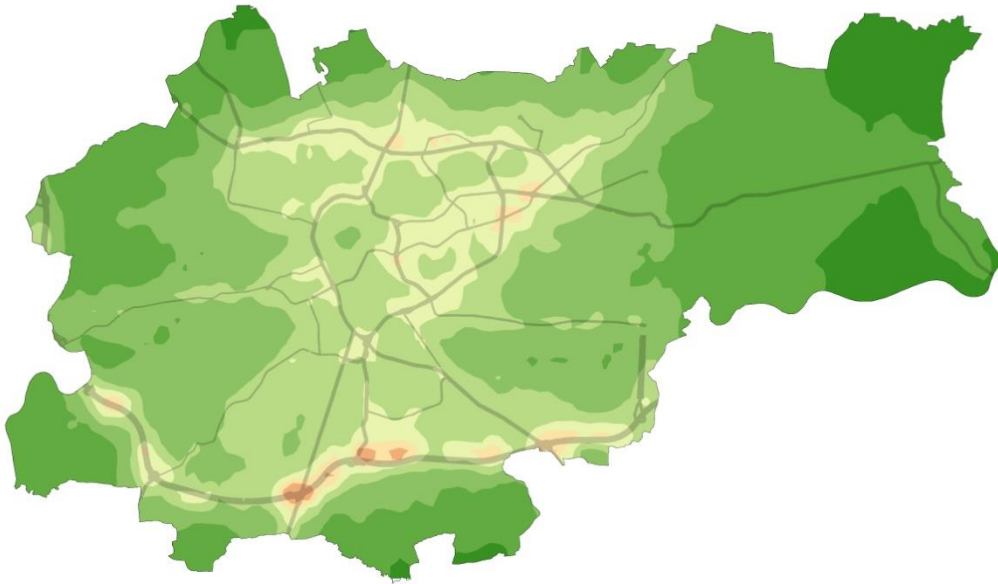

Rysunek 51. Średnie roczne stężenie pyłu PM2,5 ze źródeł powierzchniowych zlokalizowanych w aglomeracji krakowskiej.³⁹

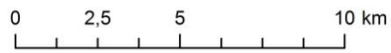
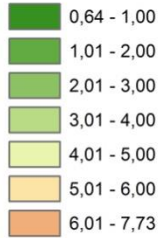
³⁹ źródło: opracowanie własne na podstawie wyników pomiarów oraz wyników modelowania

Aglomeracja krakowska

Średnie roczne stężenie
PM_{2,5} z lokalnych źródeł
liniowych [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]

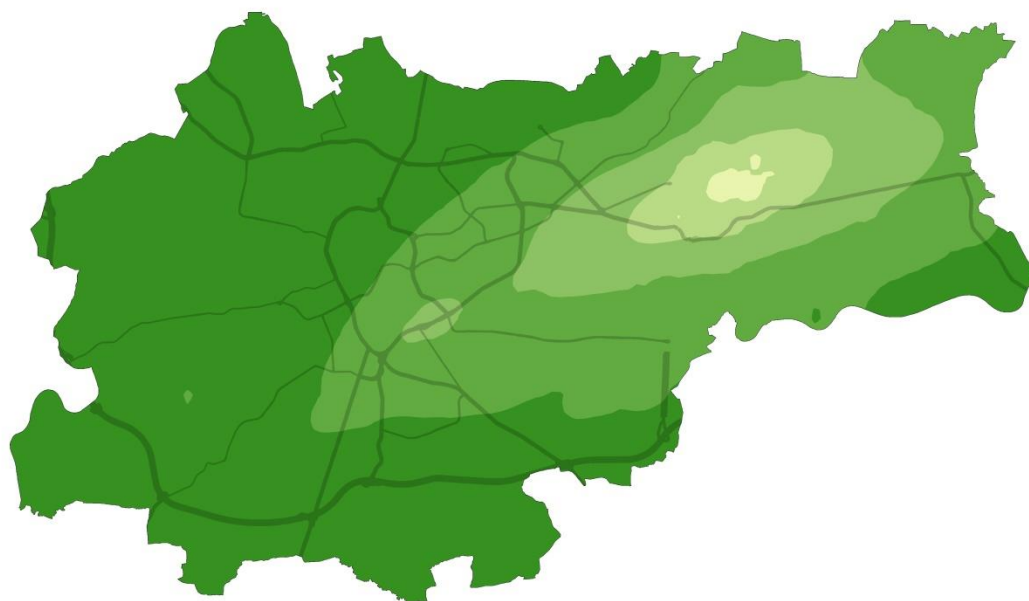

Rysunek 52. Średnie roczne stężenie pyłu PM_{2,5} ze źródeł liniowych zlokalizowanych w aglomeracji krakowskiej.⁴⁰

⁴⁰ źródło: opracowanie własne na podstawie wyników pomiarów oraz wyników modelowania

Aglomeracja krakowska

Średnie roczne stężenie
PM_{2,5} z lokalnych źródeł
punktowych [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]

	0,15 - 0,50
	0,51 - 1,00
	1,01 - 2,00
	2,01 - 3,00
	3,01 - 3,52

0 2,5 5 10 km

 MAŁOPOLSKA
W ZDROWEJ ATMOSFERZE

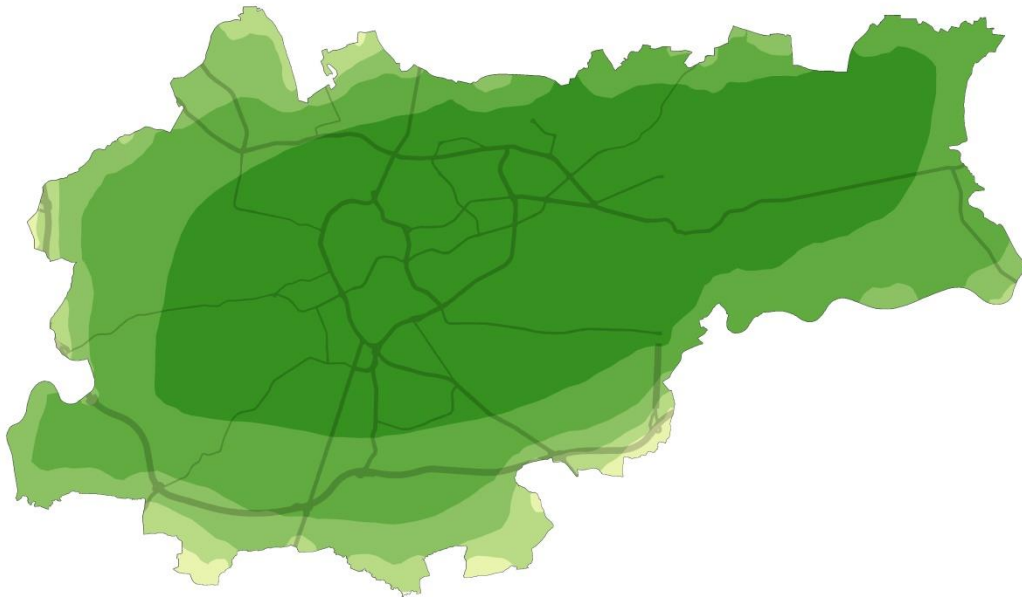
Rysunek 53. Średnie roczne stężenie pyłu PM_{2,5} ze źródeł punktowych zlokalizowanych w aglomeracji krakowskiej.⁴¹

⁴¹ źródło: opracowanie własne na podstawie wyników pomiarów oraz wyników modelowania

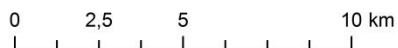
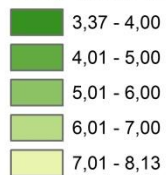

Aglomeracja krakowska

Średnie roczne stężenie
PM_{2,5} ze źródeł spoza
strefy [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]

 MAŁOPOLSKA
W ZDROWEJ ATMOSFERZE

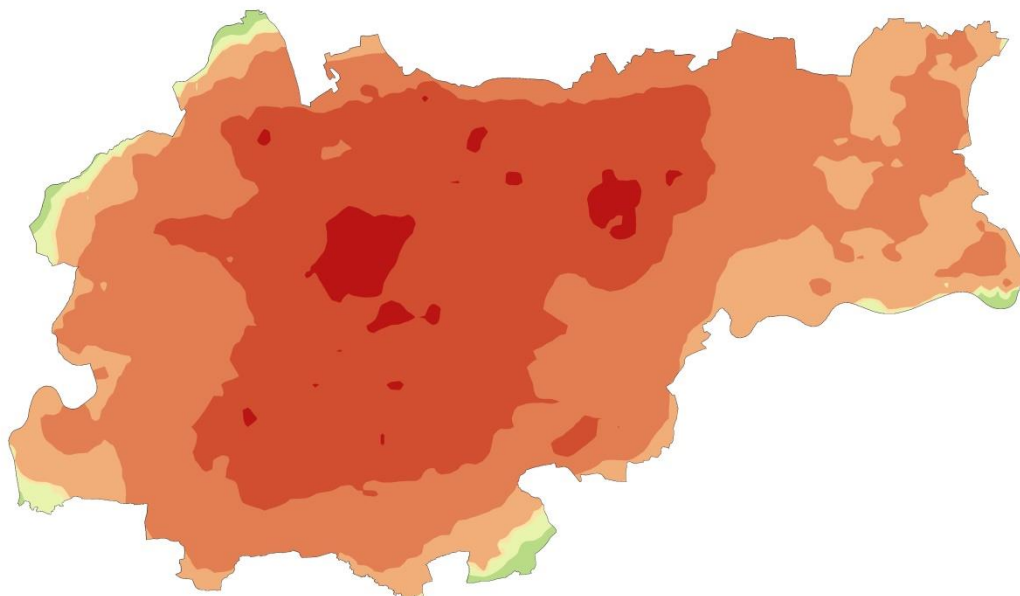
Rysunek 54. Średnie roczne stężenie pyłu PM_{2,5} ze źródeł zlokalizowanych poza Aglomeracją krakowską.⁴²

⁴² źródło: opracowanie własne na podstawie wyników pomiarów oraz wyników modelowania

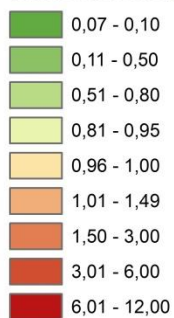
Benzo(a)piren

Aglomeracja krakowska

Średnie roczne stężenie
B(a)P z lokalnych źródeł
powierzchniowych [ng/m³]

MAŁOPOLSKA
W ZDROWEJ ATMOSFERZE

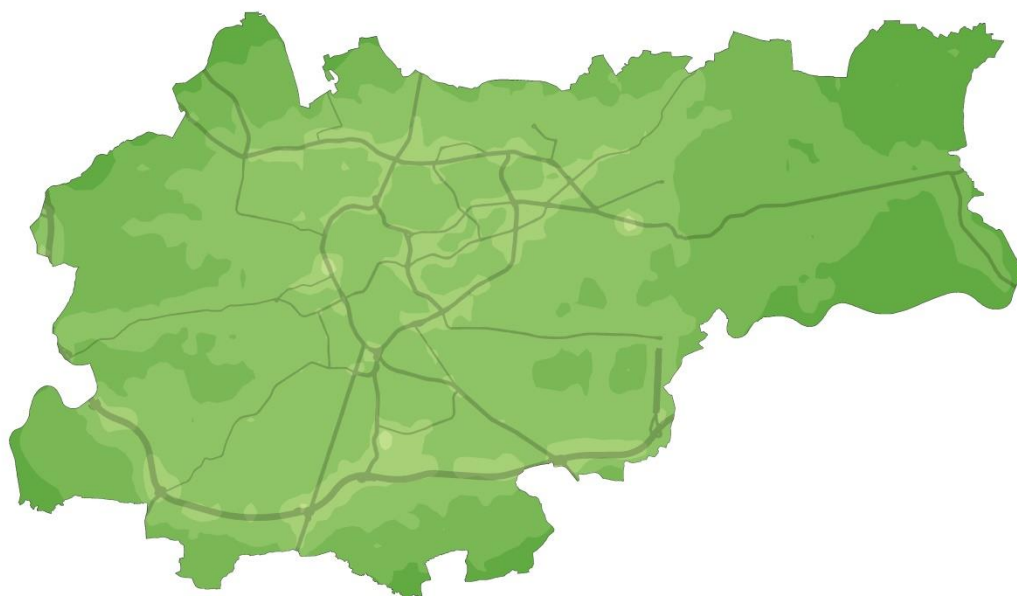

Rysunek 55. Średnie roczne stężenie benzo(a)pirenu ze źródeł powierzchniowych zlokalizowanych w aglomeracji krakowskiej⁴³

⁴³ źródło: opracowanie własne na podstawie wyników pomiarów oraz wyników modelowania

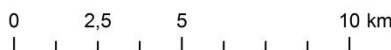

Aglomeracja krakowska

**Średnie roczne stężenie
B(a)P z lokalnych źródeł
liniowych [ng/m³]**

	0,00018 - 0,00050
	0,00051 - 0,00100
	0,00101 - 0,00250
	0,00251 - 0,00500
	0,00501 - 0,01000
	0,01001 - 0,02000
	0,02001 - 0,03188

MAŁOPOLSKA
W ZDROWEJ ATMOSFERZE

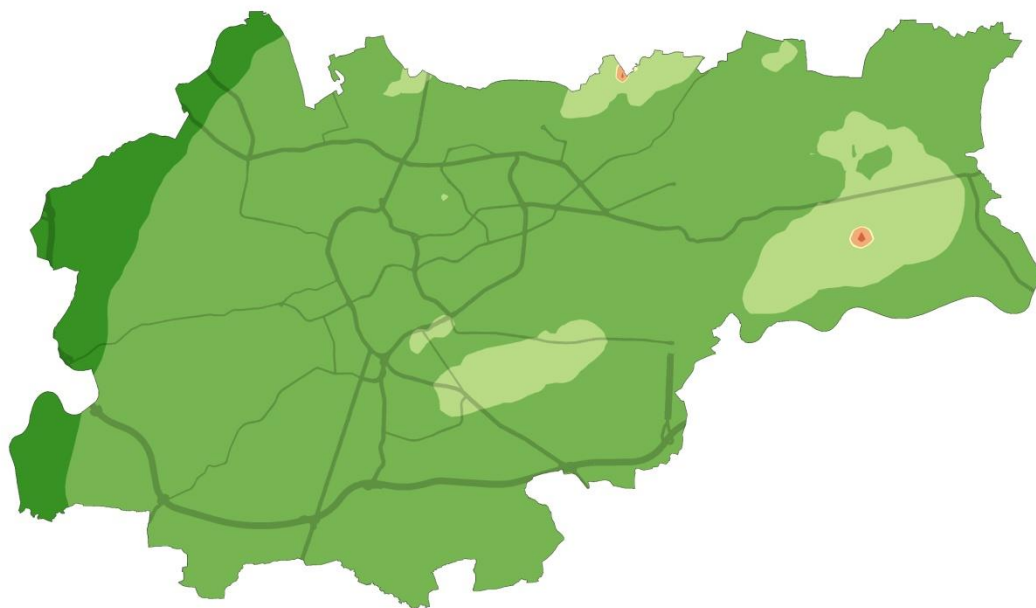

Rysunek 56. Średnie roczne stężenie benzo(a)pirenu ze źródeł liniowych zlokalizowanych w aglomeracji krakowskiej.⁴⁴

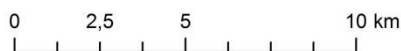
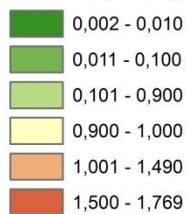
⁴⁴ źródło: opracowanie własne na podstawie wyników pomiarów oraz wyników modelowania

Aglomeracja krakowska

Średnie roczne stężenie
B(a)P z lokalnych źródeł
punktowych [ng/m³]

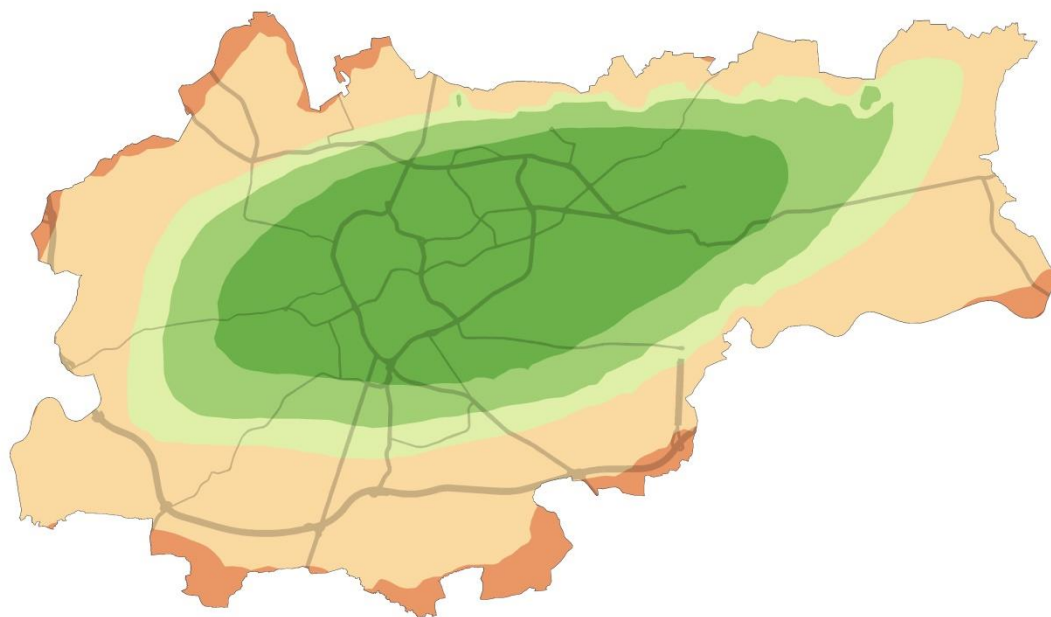

Rysunek 57. Średnie roczne stężenie benzo(a)pirenu ze źródeł punktowych zlokalizowanych w aglomeracji krakowskiej.⁴⁵

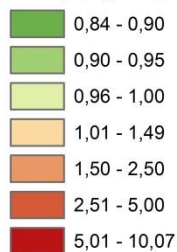
⁴⁵ źródło: opracowanie własne na podstawie wyników pomiarów oraz wyników modelowania

Aglomeracja krakowska

**Średnie roczne stężenie
B(a)P ze źródeł spoza
strefy [ng/m³]**

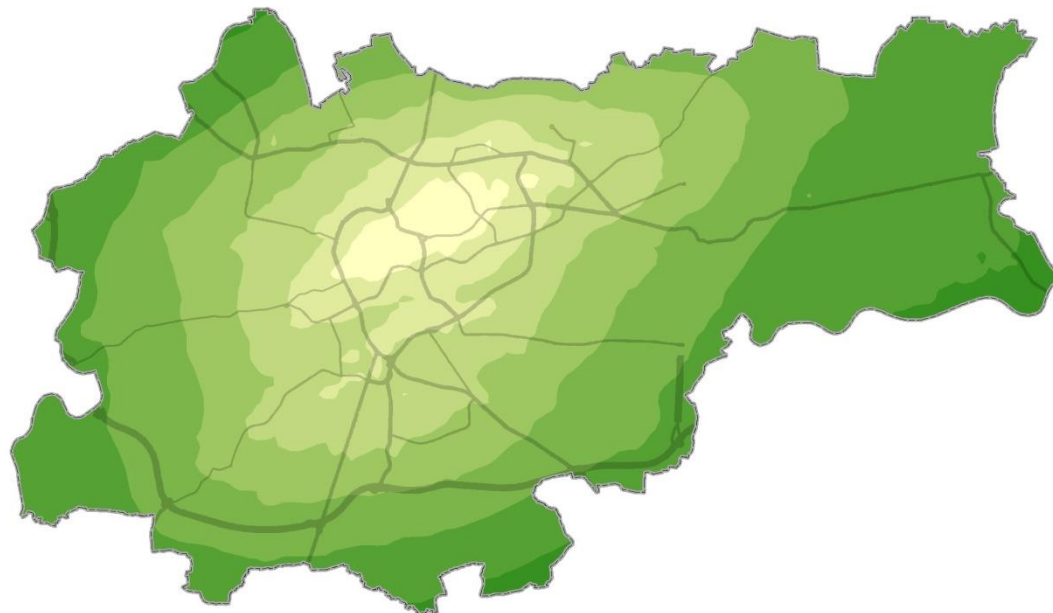
Rysunek 58. Średnie roczne stężenie benzo(a)pirenu ze źródeł zlokalizowanych poza aglomeracją krakowską.⁴⁶

⁴⁶ źródło: opracowanie własne na podstawie wyników pomiarów oraz wyników modelowania

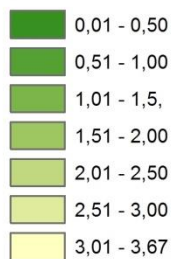
Dwutlenek azotu

Aglomeracja krakowska

Średnie roczne stężenie
NO₂ pochodzącego
z lokalnych źródeł
powierzchniowych [µg/m³]

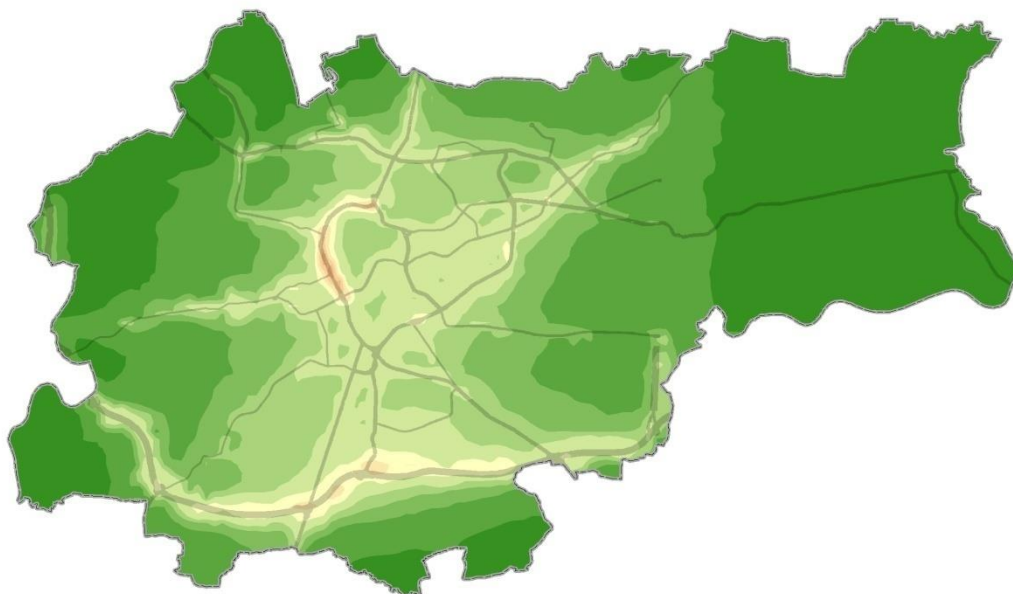

Rysunek 59. Średnie roczne stężenie dwutlenku azotu ze źródeł powierzchniowych zlokalizowanych w aglomeracji krakowskiej.⁴⁷

⁴⁷ źródło: opracowanie własne na podstawie wyników pomiarów oraz wyników modelowania

Aglomeracja krakowska

Średnie roczne stężenie
NO₂ pochodzącego z lokalnych
źródeł liniowych [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]

0 2,5 5 10 km

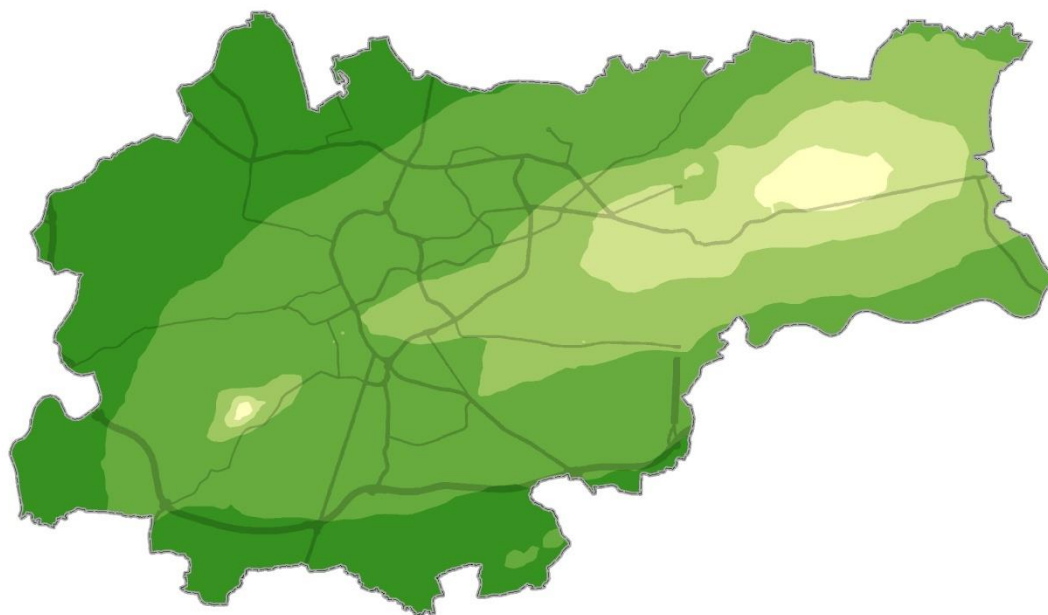

Rysunek 60. Średnie roczne stężenie dwutlenku azotu ze źródeł liniowych zlokalizowanych w Aglomeracji krakowskiej.⁴⁸

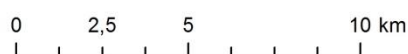
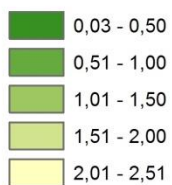
⁴⁸ źródło: opracowanie własne na podstawie wyników pomiarów oraz wyników modelowania

Aglomeracja krakowska

Średnie roczne stężenie
NO₂ pochodzącego
z lokalnych źródeł
punktowych [μg/m³]

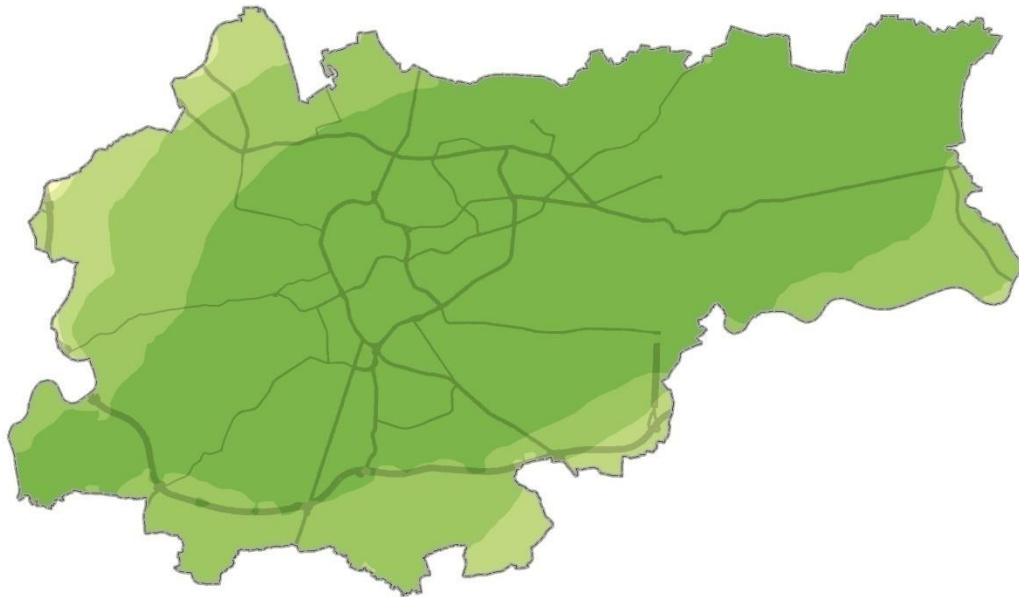
Rysunek 61. Średnie roczne stężenie dwutlenku azotu ze źródeł punktowych zlokalizowanych w aglomeracji krakowskiej.⁴⁹

⁴⁹ źródło: opracowanie własne na podstawie wyników pomiarów oraz wyników modelowania

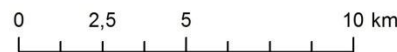
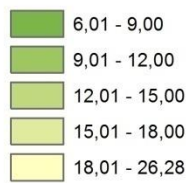

Aglomeracja krakowska

Średnie roczne stężenie
NO₂ pochodzącego
ze źródeł spoza strefy
[µg/m³]

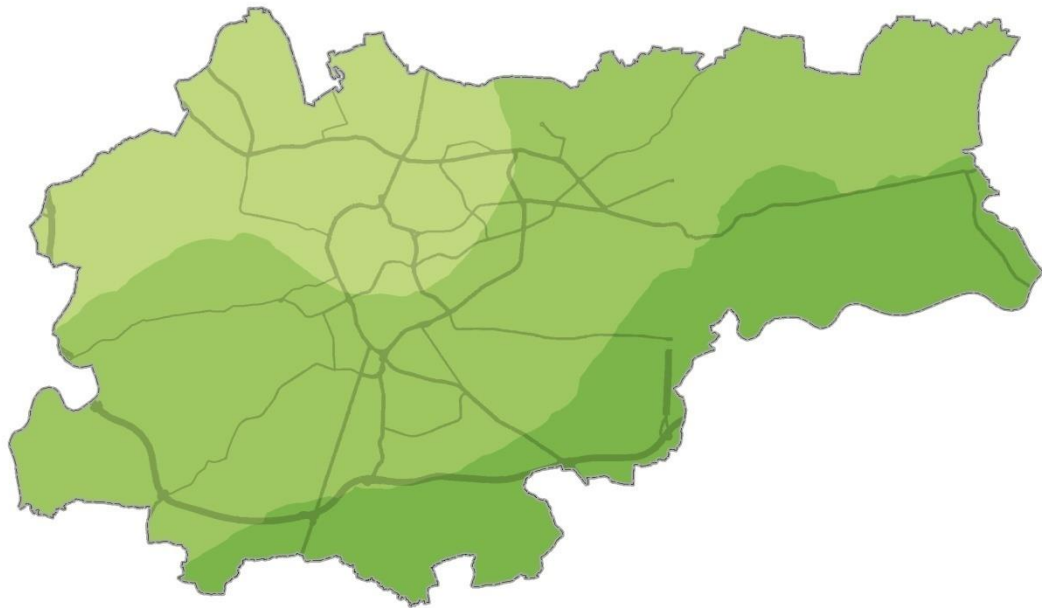

Rysunek 62. Średnie roczne stężenie dwutlenku azotu ze źródeł zlokalizowanych poza aglomeracją krakowską.⁵⁰

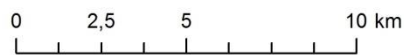
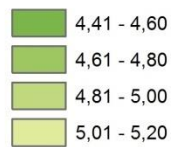
⁵⁰ źródło: opracowanie własne na podstawie wyników pomiarów oraz wyników modelowania

Aglomeracja krakowska

**Średnie roczne stężenie
NO₂ pochodzącego
ze źródeł spoza
województwa [µg/m³]**

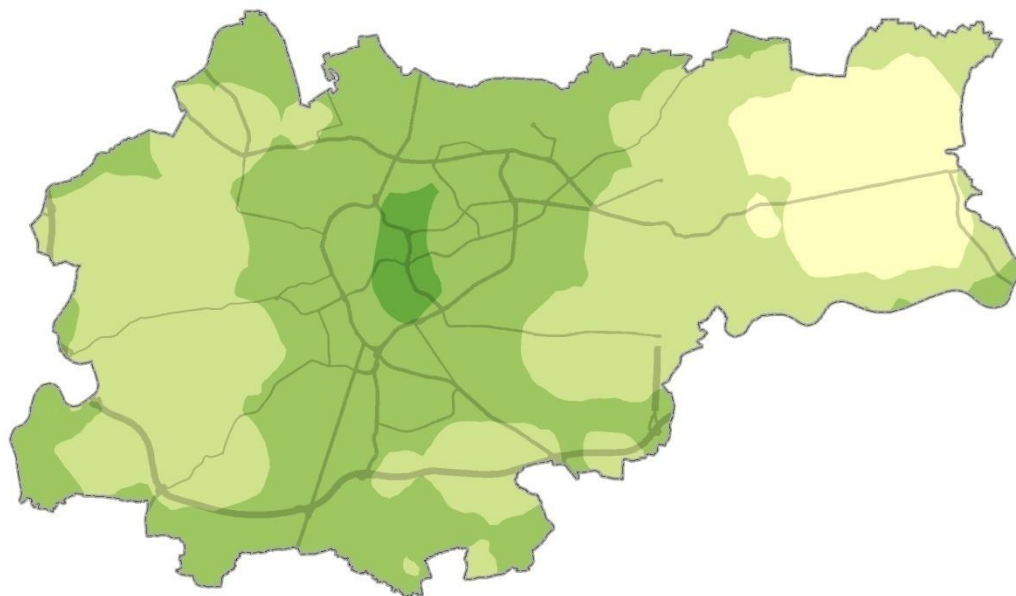

Rysunek 63. Średnie roczne stężenie dwutlenku azotu ze źródeł liniowych zlokalizowanych poza województwem małopolskim.⁵¹

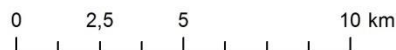
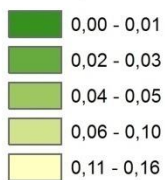
⁵¹ źródło: opracowanie własne na podstawie wyników pomiarów oraz wyników modelowania

Aglomeracja krakowska

**Średnie roczne stężenie
NO₂ pochodzącego
z lokalnych źródeł
rolniczych i emisji
niezorganizowanej [μg/m³]**

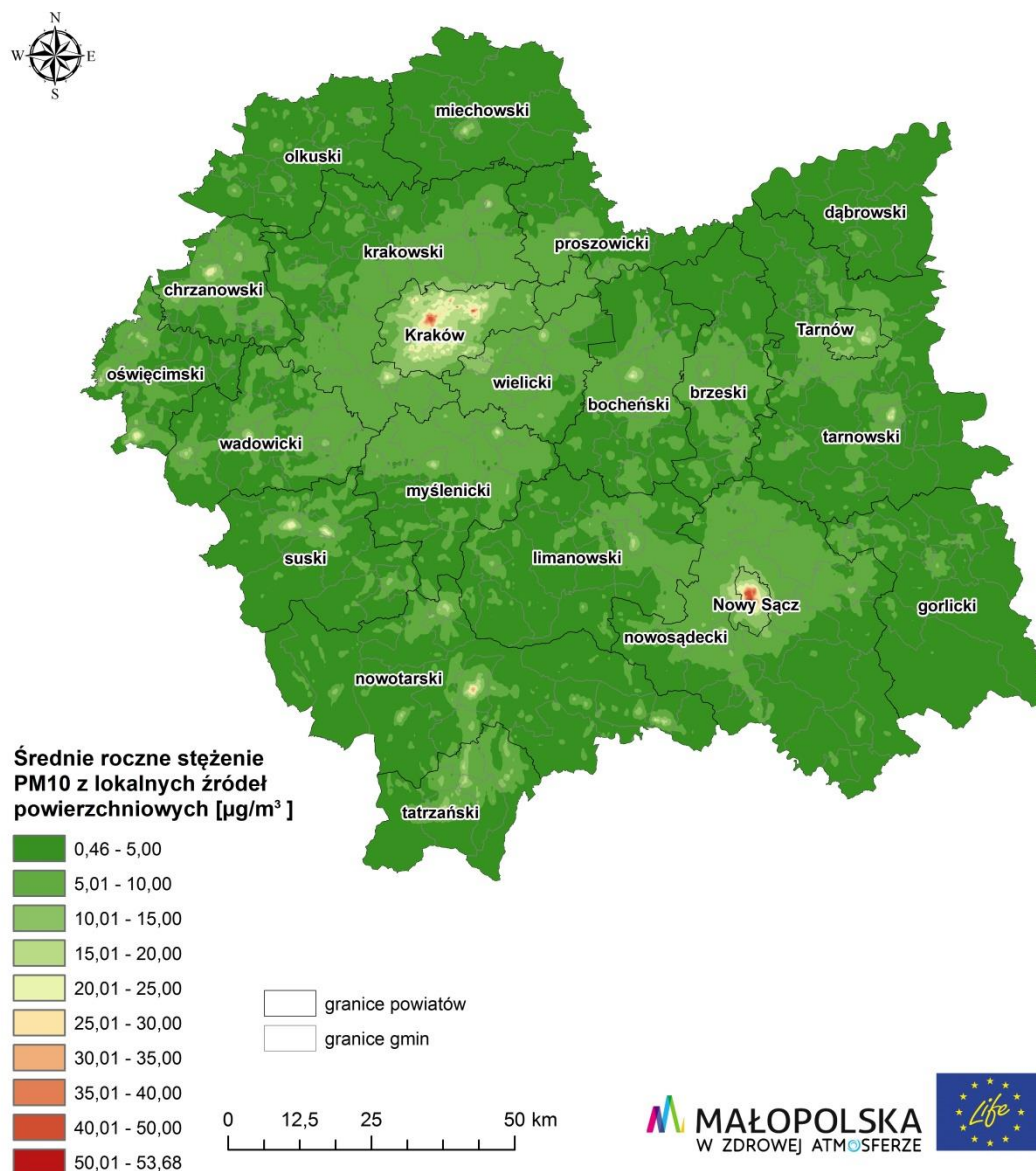

Rysunek 64. Średnie roczne stężenie dwutlenku azotu ze źródeł rolniczych zlokalizowanych w aglomeracji krakowskiej.⁵²

⁵² źródło: opracowanie własne na podstawie wyników pomiarów oraz wyników modelowania

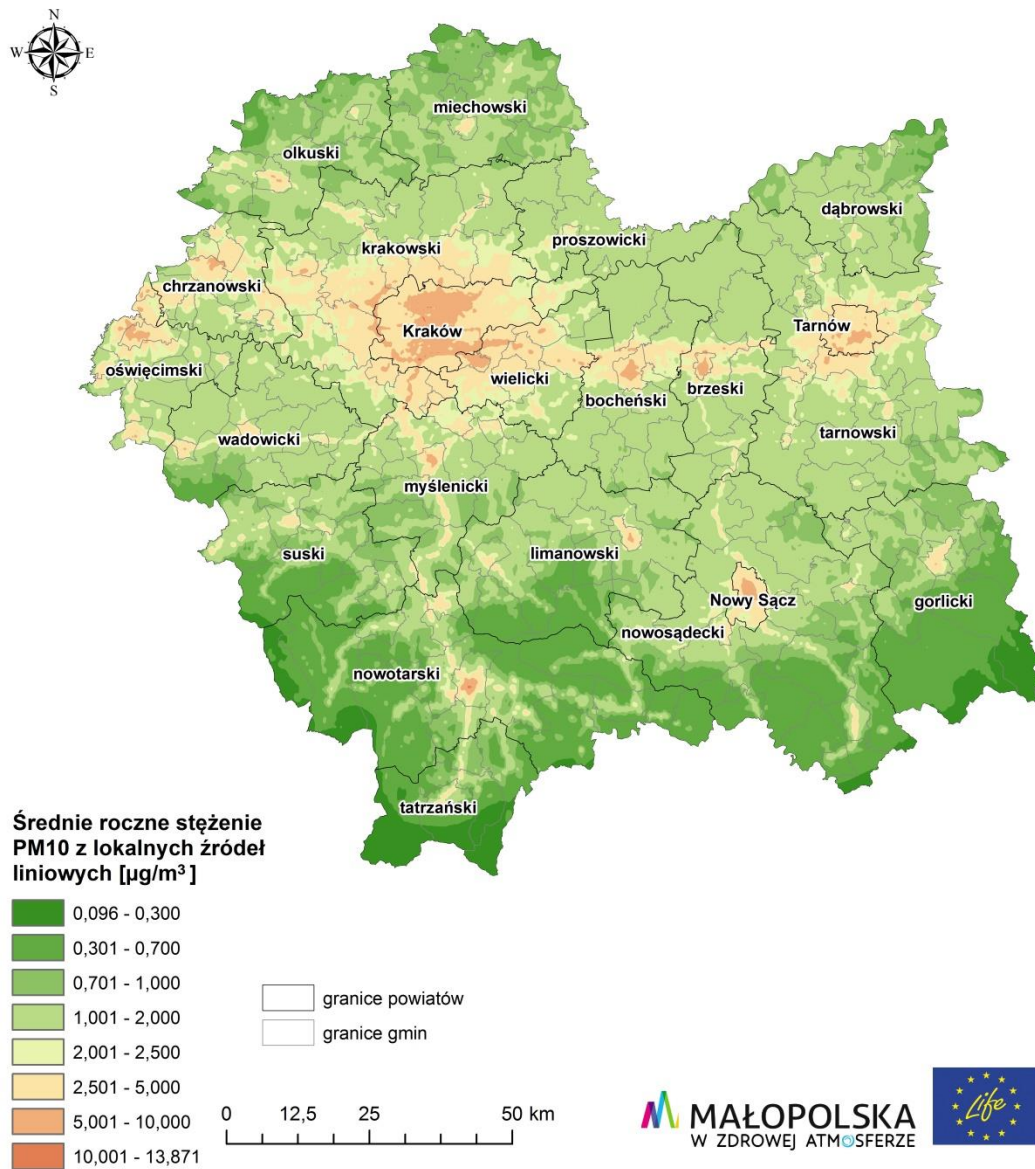
STREFA MAŁOPOLSKA

Pył zawieszony PM10

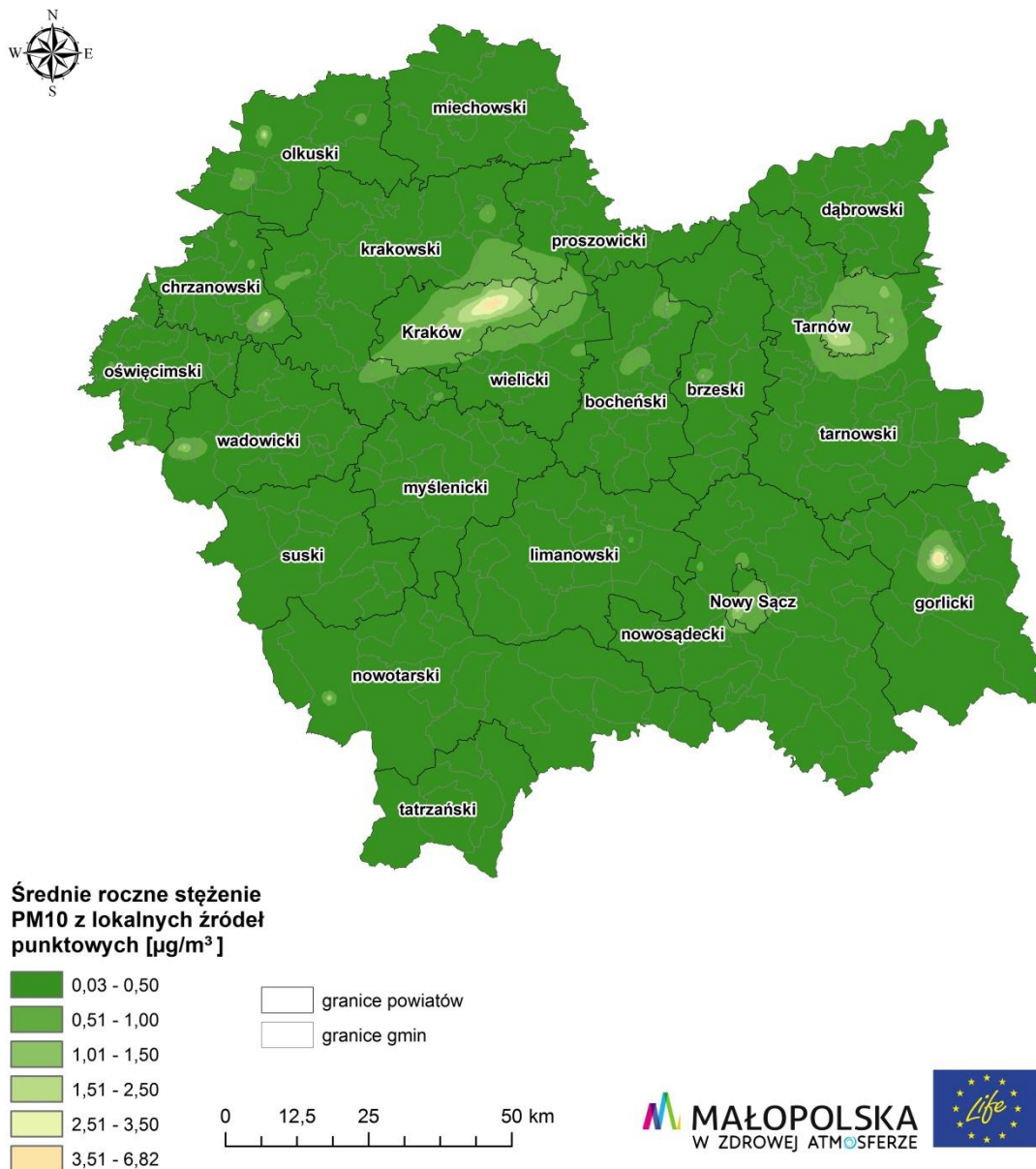
Rysunek 65. Średnie roczne stężenie pyłu PM10 ze źródeł powierzchniowych zlokalizowanych w województwie małopolskim.⁵³

⁵³ źródło: opracowanie własne na podstawie wyników pomiarów oraz wyników modelowania

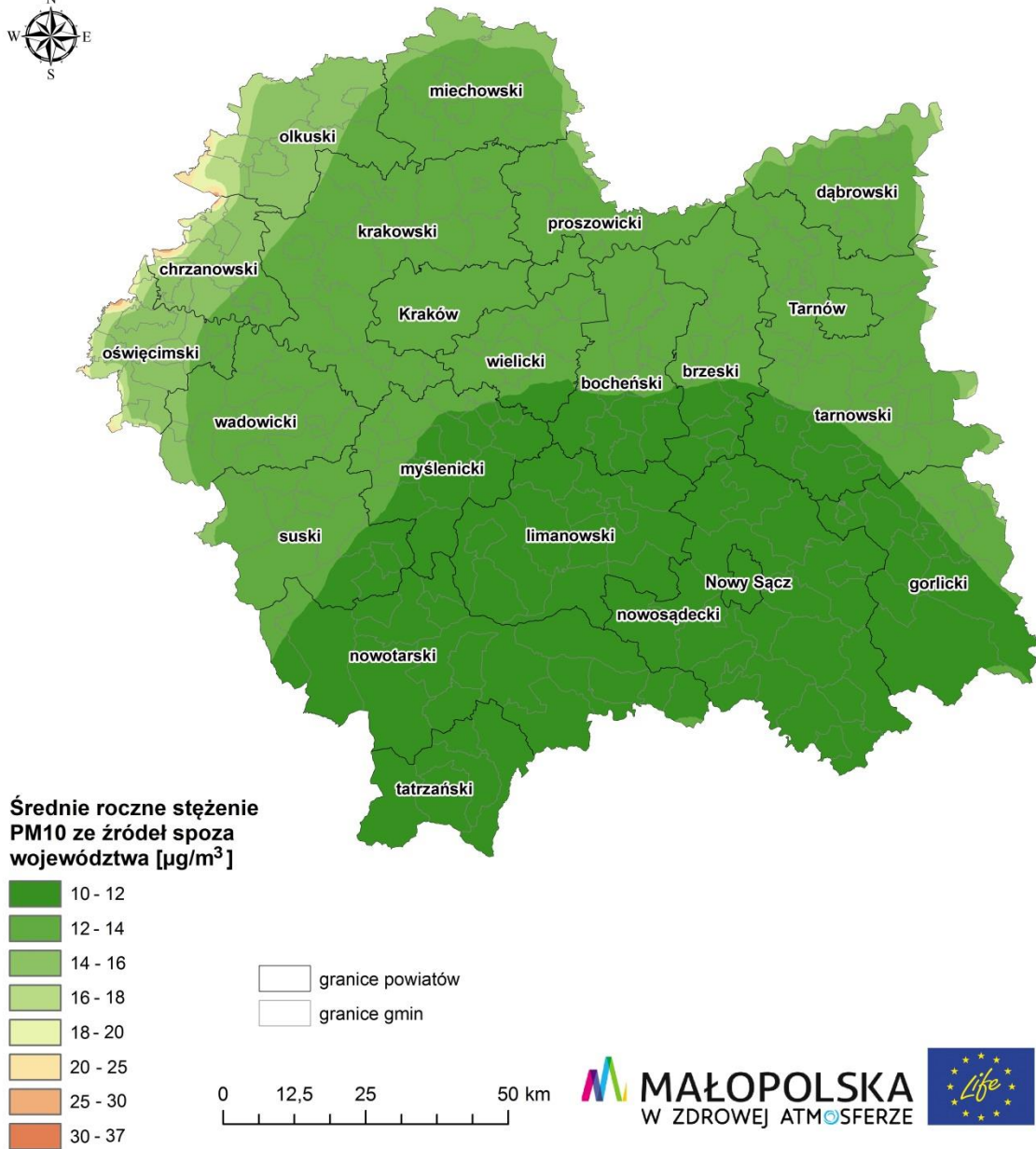
Rysunek 66. Średnie roczne stężenie pyłu PM10 ze źródeł liniowych zlokalizowanych w województwie małopolskim.⁵⁴

⁵⁴ źródło: opracowanie własne na podstawie wyników pomiarów oraz wyników modelowania

Rysunek 67. Średnie roczne stężenie pyłu PM10 ze źródeł punktowych zlokalizowanych w województwie małopolskim.⁵⁵

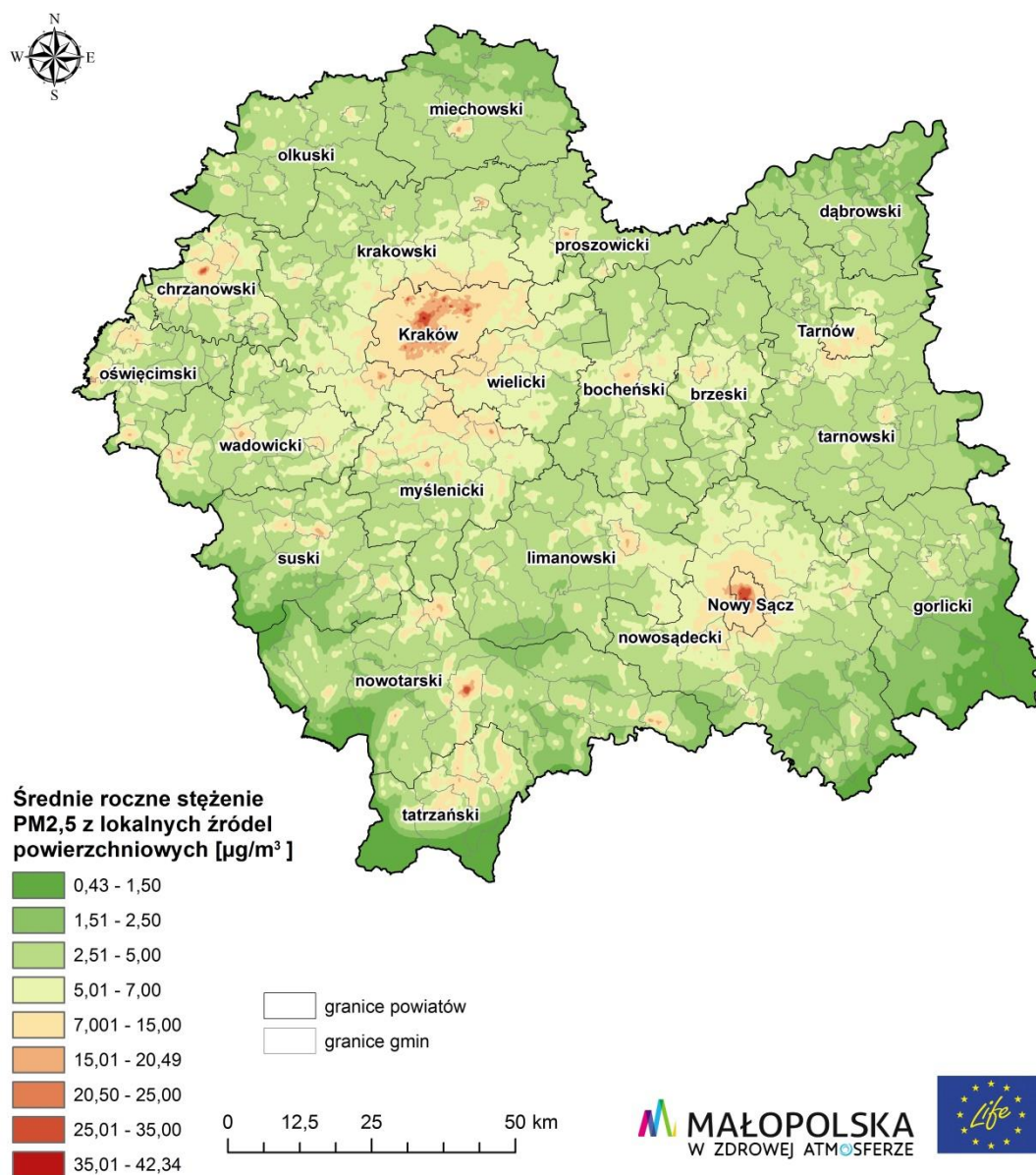
⁵⁵ źródło: opracowanie własne na podstawie wyników pomiarów oraz wyników modelowania

Rysunek 68. Średnie roczne stężenie pyłu PM10 ze źródeł zlokalizowanych poza województwem małopolskim.⁵⁶

⁵⁶ źródło: opracowanie własne na podstawie wyników pomiarów oraz wyników modelowania

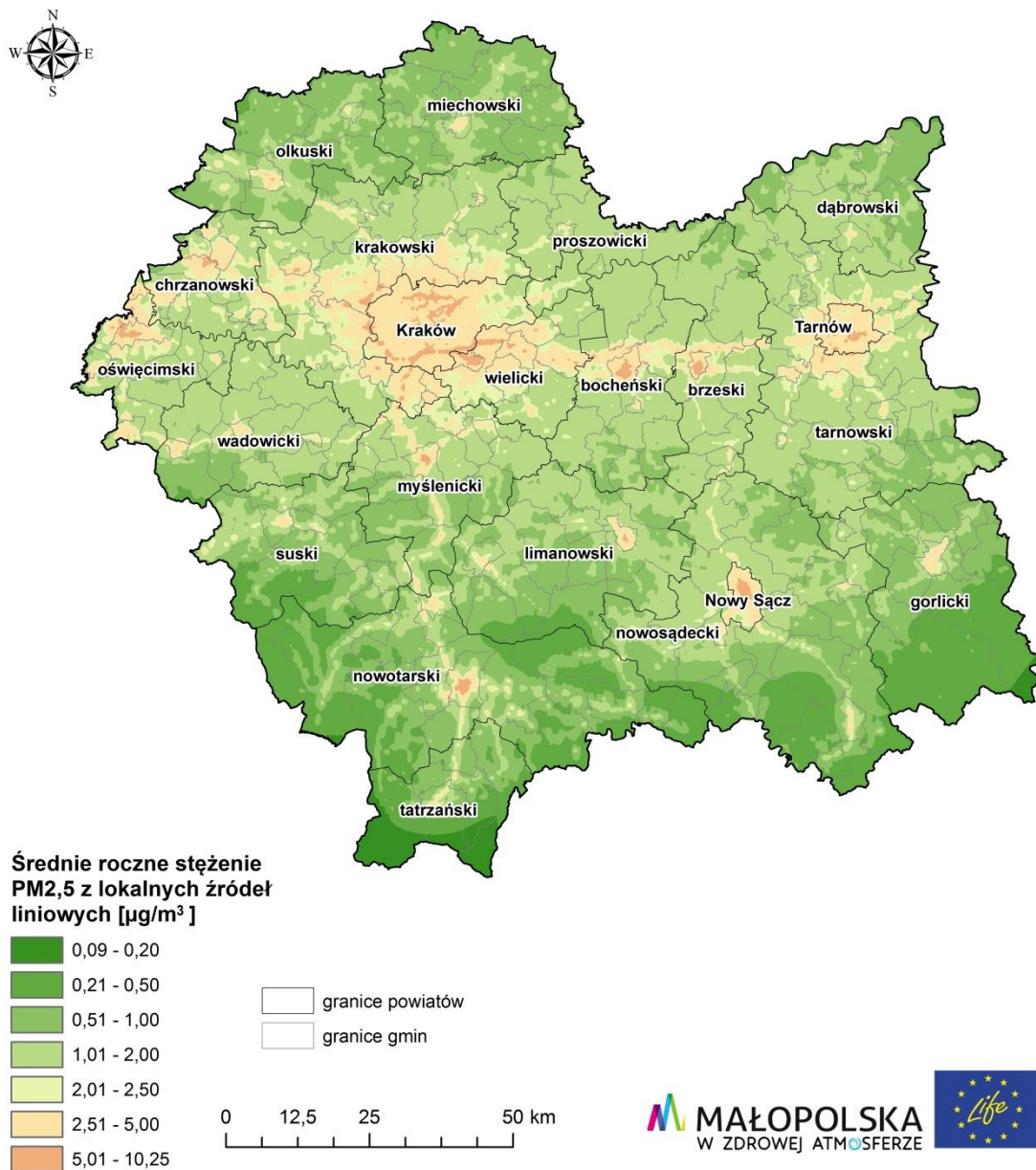
Pył zawieszony PM_{2,5}

Rysunek 69. Średnie roczne stężenie pyłu PM_{2,5} ze źródeł powierzchniowych zlokalizowanych w województwie małopolskim.⁵⁷

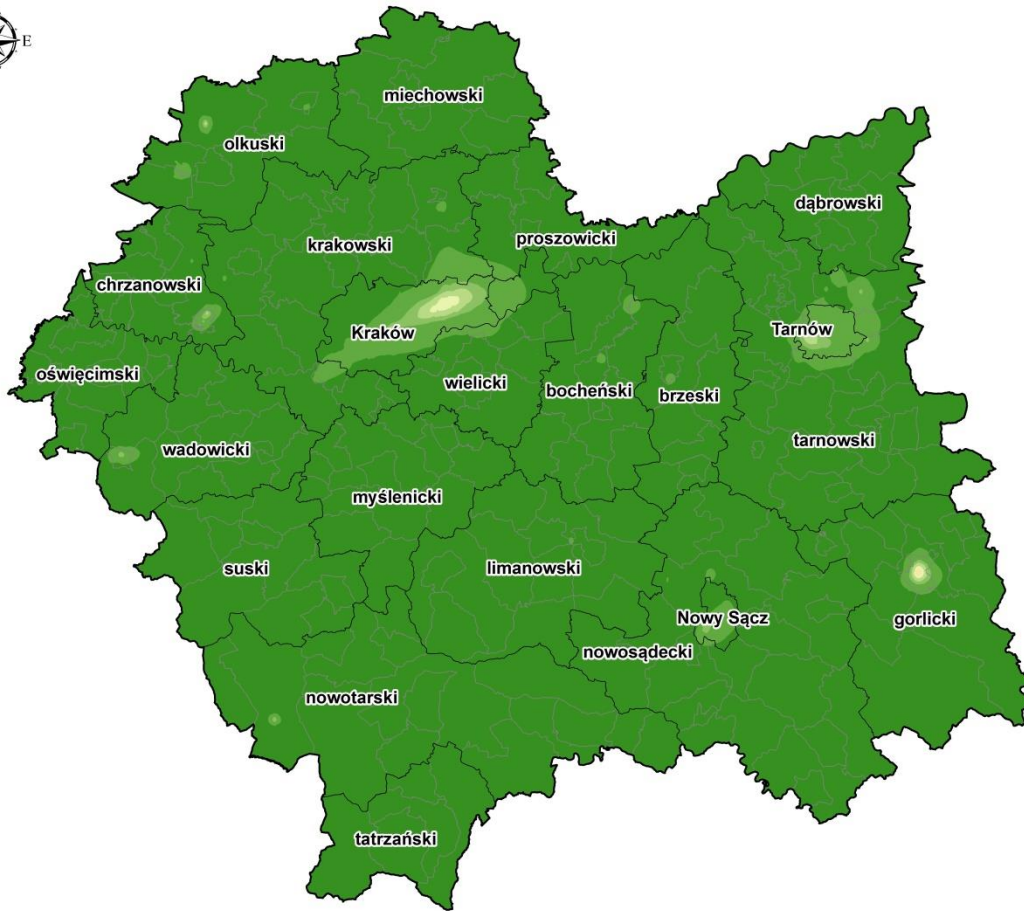
⁵⁷ źródło: opracowanie własne na podstawie wyników pomiarów oraz wyników modelowania

Rysunek 70. Średnie roczne stężenie pyłu PM_{2,5} ze źródeł liniowych zlokalizowanych w województwie małopolskim.⁵⁸

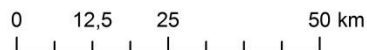
⁵⁸ źródło: opracowanie własne na podstawie wyników pomiarów oraz wyników modelowania

Średnie roczne stężenie
PM_{2,5} z lokalnych źródeł
punktowych [µg/m³]

granicze powiatów
granicze gmin

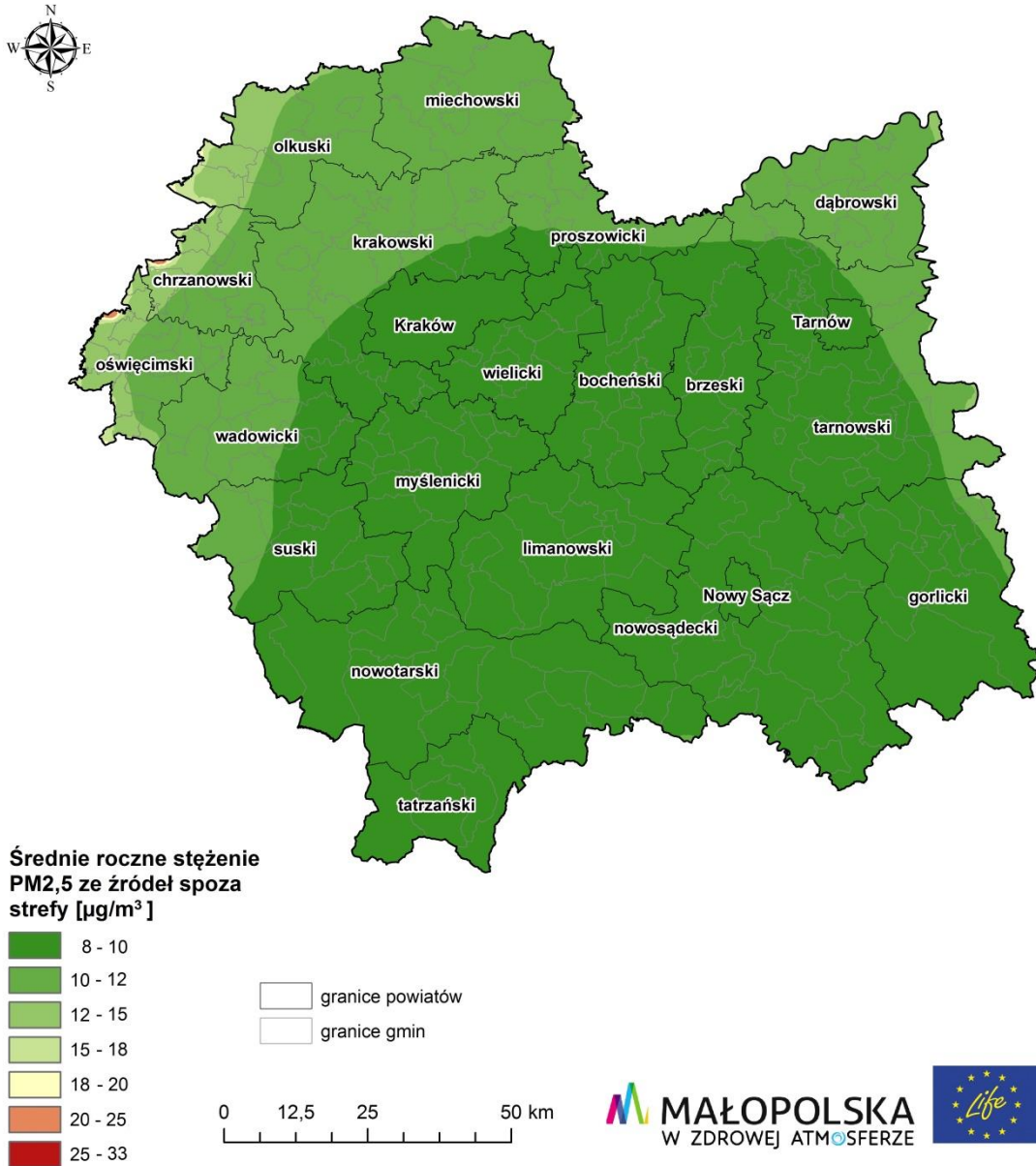

MAŁOPOLSKA
W ZDROWEJ ATMOSFERZE

Rysunek 71. Średnie roczne stężenie pyłu PM_{2,5} ze źródeł punktowych zlokalizowanych w województwie małopolskim.⁵⁹

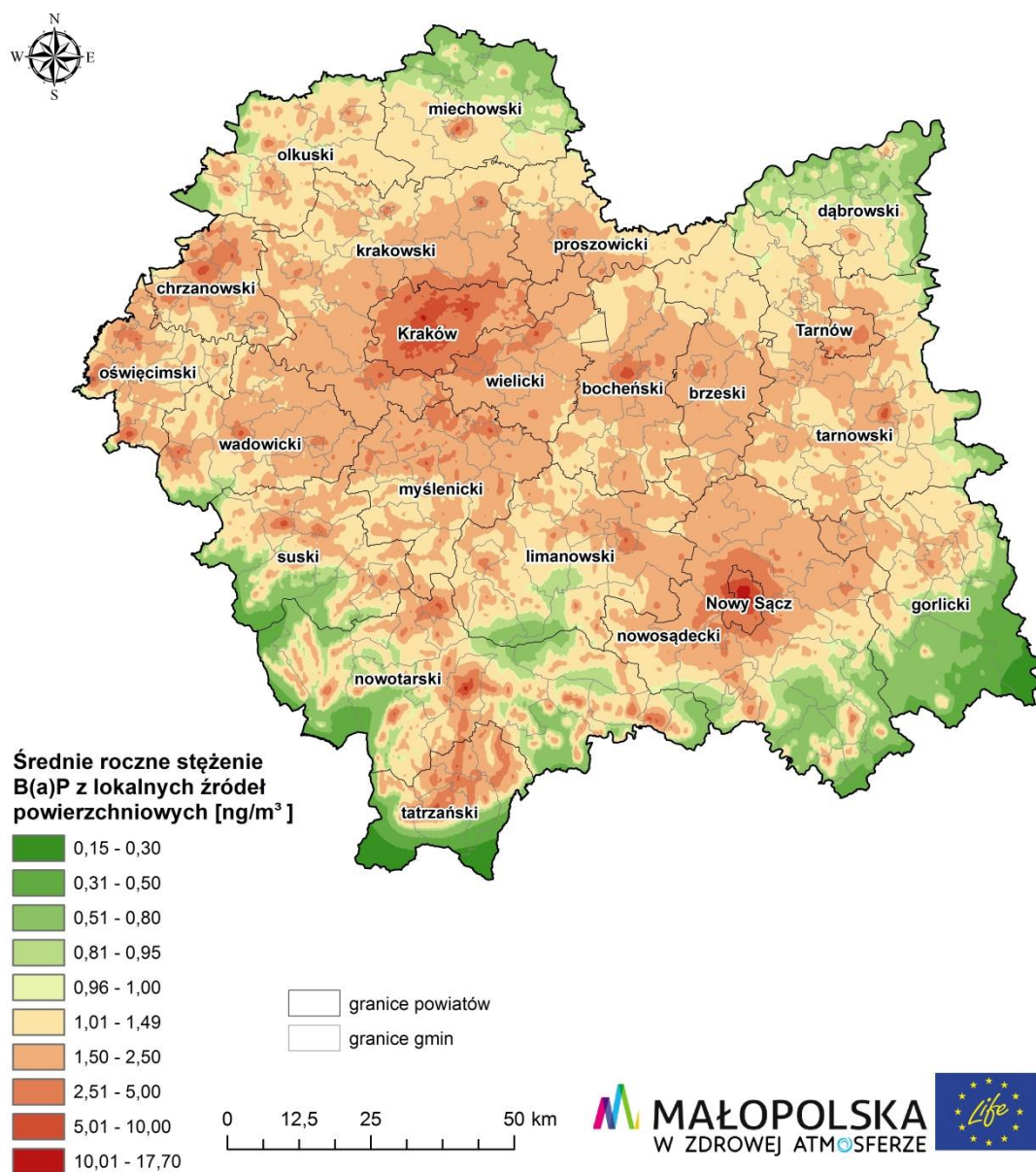
⁵⁹ źródło: opracowanie własne na podstawie wyników pomiarów oraz wyników modelowania

Rysunek 72. Średnie roczne stężenie pyłu PM_{2,5} ze źródeł zlokalizowanych poza województwem małopolskim.⁶⁰

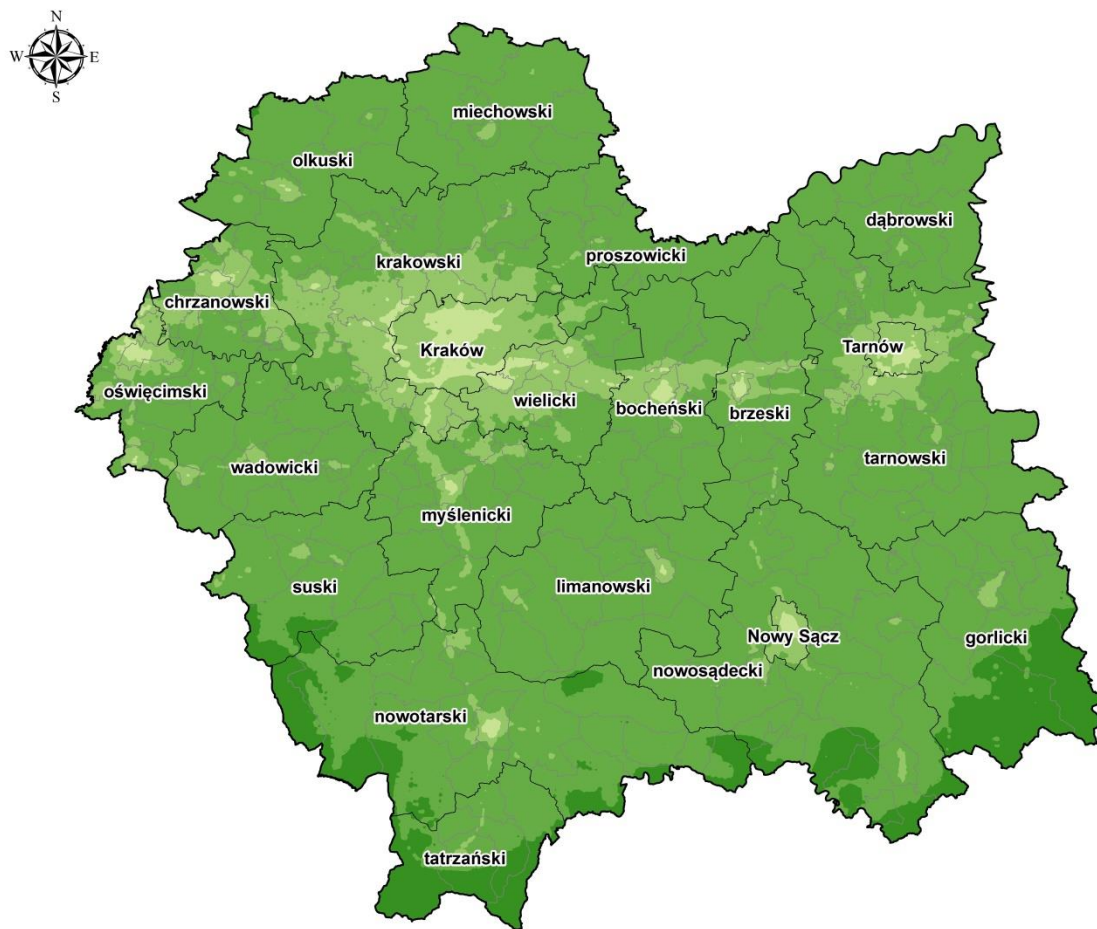
⁶⁰ źródło: opracowanie własne na podstawie wyników pomiarów oraz wyników modelowania

Benzo(a)piren

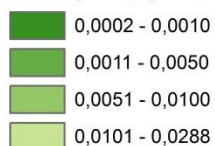

Rysunek 73. Średnie roczne stężenie benzo(a)pirenu ze źródeł powierzchniowych zlokalizowanych w województwie małopolskim.⁶¹

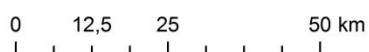
⁶¹ źródło: opracowanie własne na podstawie wyników pomiarów oraz wyników modelowania

Średnie roczne stężenie B(a)P z lokalnych źródeł liniowych [ng/m³]

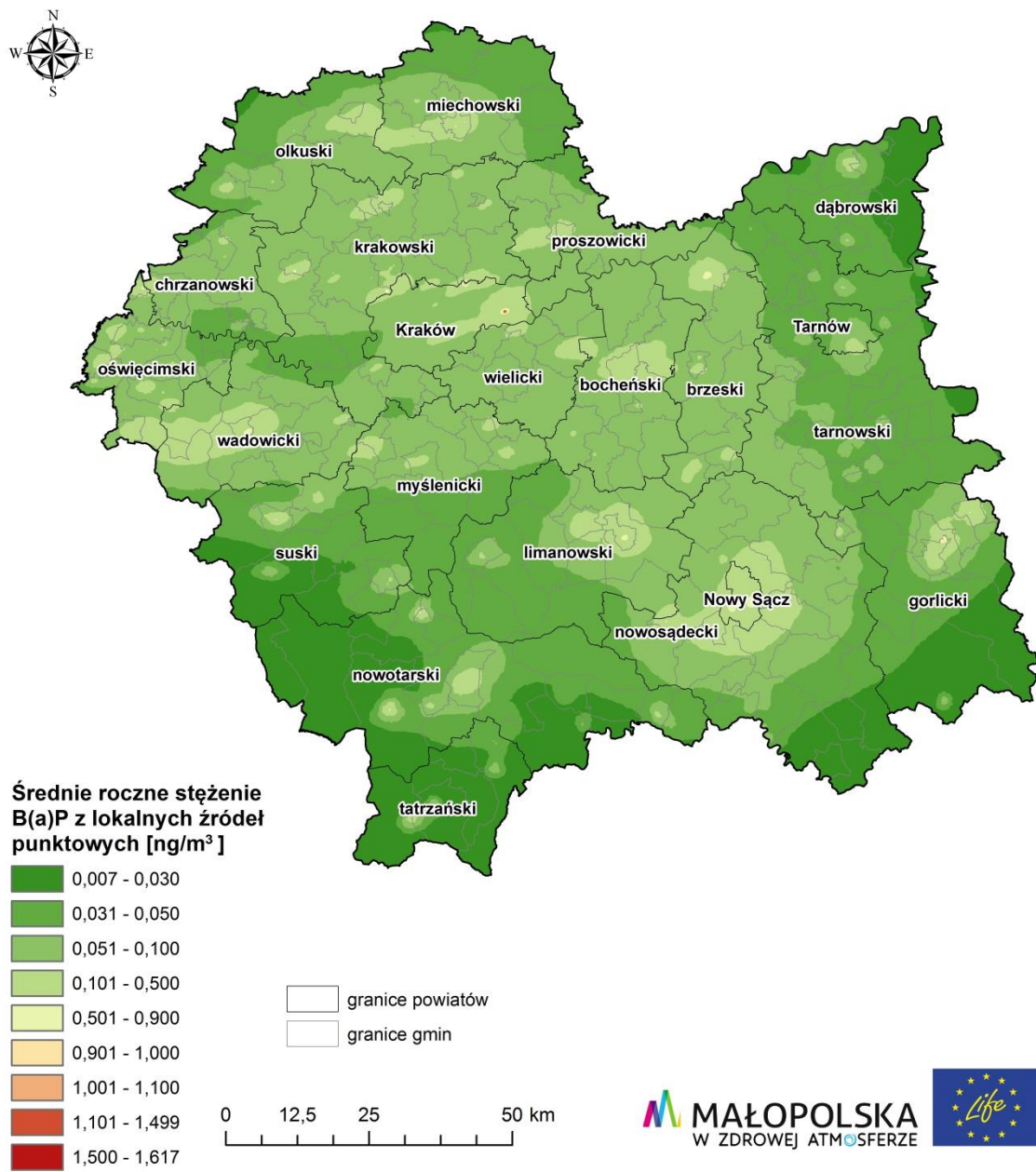

granice powiatów
 granice gmin

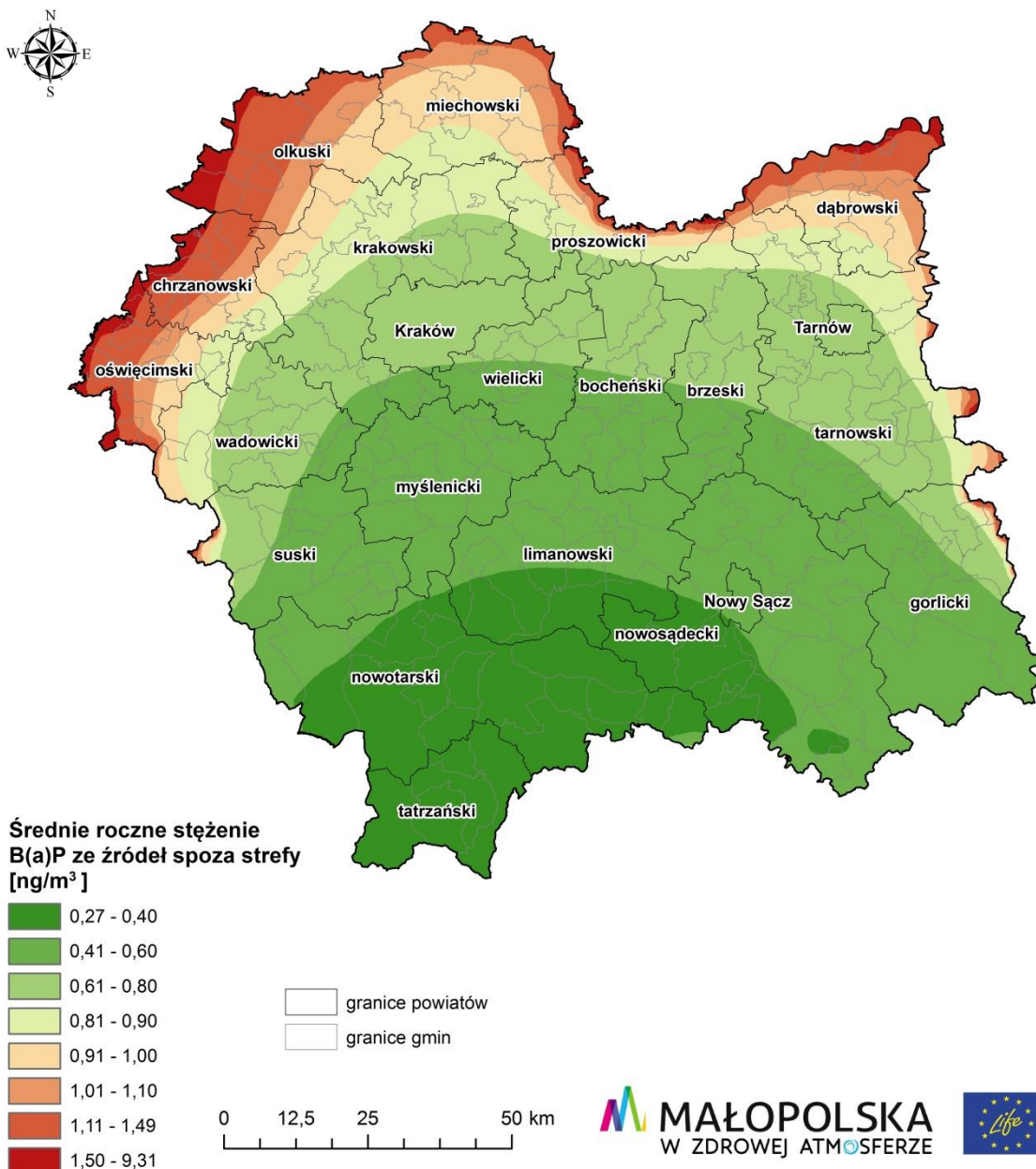
Rysunek 74. Średnie roczne stężenie benzo(a)pirenu ze źródeł liniowych zlokalizowanych w województwie małopolskim.⁶²

⁶² źródło: opracowanie własne na podstawie wyników pomiarów oraz wyników modelowania

Rysunek 75. Średnie roczne stężenie benzo(a)pirenu ze źródeł punktowych zlokalizowanych w województwie małopolskim.⁶³

⁶³ źródło: opracowanie własne na podstawie wyników pomiarów oraz wyników modelowania

Rysunek 76. Średnie roczne stężenie benzo(a)pirenu ze źródeł zlokalizowanych poza województwem małopolskim.⁶⁴

Podsumowanie

Dominujący udział w stężeniach pyłów PM₁₀ i PM_{2,5} na obszarze województwa mają źródła związane z emisją komunalno-bytową i liniową oraz napływ zanieczyszczeń ze źródeł zlokalizowanych poza województwem. W zakresie udziału stężeń benzo(a)pirenu zdecydowanie dominujący udział mają powierzchniowe źródła emisji oraz napływ na zachodnią część województwa, natomiast w przypadku stężeń dwutlenku azotu w Aglomeracji Kraków dominują źródła liniowe i źródła zlokalizowane poza strefą.

⁶⁴ źródło: opracowanie własne na podstawie wyników pomiarów oraz wyników modelowania

3.5. ŹRÓDŁA POCHODZENIA SUBSTANCJI OBJĘTEJ PROGRAMEM

Pył zawieszony PM10, pył zawieszony PM2,5

Pył (PM – ang. Particulate matter) jest zanieczyszczeniem powietrza składającym się z mieszaniny cząstek stałych i ciekłych, zawieszonych w powietrzu. Cząsteczki te zawierają różne składniki jak np.: siarkę, związki organiczne (np. wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne), metale ciężkie, dioksyny oraz alergeny (takie jak pyłki roślin i zarodniki grzybów). Pył PM10 zawiera cząstki o średnicy mniejszej niż 10 µm, natomiast pył drobny PM2,5 cząstki o średnicy mniejszej niż 2,5 µm.

Ze względu na pochodzenie pyłu można sklasyfikować:

- naturalne – nieorganiczne powstają w wyniku zjawisk przyrody (np. wybuchy wulkanów, wietrzenie skał);
- pierwotne – emitowane bezpośrednio ze źródeł, powstają głównie podczas spalania,;
- wtórne – powstają w wyniku przemian chemicznych w atmosferze prekursorów pyłu (np. dwutlenku siarki, tlenków azotu, amoniaku).

Pył jest zanieczyszczeniem transgranicznym. Rozmiary cząstek pyłu określają czas spędzony przez nie w atmosferze. Sedymentacja i opady usuwają pyły PM10 z atmosfery w ciągu kilku godzin, natomiast pył drobny PM2,5 może pozostawać w niej przez dni, a nawet tygodnie.

Główne przyczyny zanieczyszczenia pyłem zawieszonym:

- sektor bytowo-komunalny – spalanie w indywidualnych systemach grzewczych paliw stałych takich jak węgiel, drewno i biomasa;
- transport samochodowy – wielkość emisji zależna od stanu technicznego pojazdów i ich eksploatacji;
- źródła przemysłowe - duże instalacje spalania paliw oraz źródła technologiczne.

Naturalnymi źródłami pyłu zawieszonego są: erozja gleb, erupcje wulkanów, pożary, aerozol morski.

Na wysokość stężeń średniorocznych pyłu PM10 i PM2,5 duży wpływ mają lokalne źródła powierzchniowe, a w przypadku Krakowa również źródła liniowe i punktowe. Dodatkowo w powiatach leżących przy granicy z województwem śląskim: oświęcimskim, chrzanowskim, olkuskim i wadowickim znaczący udział mają również źródła powierzchniowe zlokalizowane poza województwem małopolskim.

B(a)P

Benz(a)piren to rakotwórczy i mutageny związek chemiczny będący przedstawicielem wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA). Powstaje w wyniku przyłączenia pierścienia benzenu do pirenu podczas niecałkowitego spalania substancji organicznych w temperaturze pomiędzy 300 °C a 600 °C. Występuje w smole węglowej (0,65% wag.), surowej ropie, olejach silnikowych (świeży do 0,27 mg/kg, przerepracowany do 35 mg/kg). Ponadto, związek ten obecny jest w powietrzu, wodzie, glebach oraz osadach, z reguły w ilościach śladowych, z wyjątkiem obszarów znajdujących się w pobliżu źródeł emisji.

Najwyższe wartości stężeń benzo(a)piranu zaobserwować można w okresie zimowym, gdyż węglowodory aromatyczne powstają głównie w procesie spalania paliw stałych lub odpadów w warunkach z miejscowym deficytem tlenu w powietrzu. Zjawisko to zachodzi głównie w piecach centralnego ogrzewania, które są odpowiedzialne za niską emisję.

Głównym źródłem tej substancji jest spalanie paliw stałych w niskiej temperaturze, a więc węgla i drewna w domowych instalacjach grzewczych.

Źródła antropogeniczne występowania B(a)P:

- procesy spalania – głównie węgla, drewna i biomasy, spalanie ropy naftowej w transporcie;
- przemysł – produkcja benzyny syntetycznej, produkcja koksu, działalność elektrowni, produkcja nawierzchni drogowych;
- palenie tytoniu.

Do źródeł naturalnych B(a)P zaliczamy:

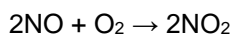
- naturalne procesy powstawania ropy naftowej, łupków bitumicznych, węgla;
- erupcje wulkanów;
- pożary lasów, łąk.

Wysokości stężeń średniorocznych benzo(a)pirenu zależą od wielkości emisji ze źródeł powierzchniowych zlokalizowanych nie tylko na terenie danego powiatu, ale również powiatów sąsiadujących, a nawet tych zlokalizowanych poza województwem małopolskim.

Dwutlenek azotu (NO₂)

Dwutlenek azotu to gaz o czerwonobrunatnej barwie, charakterystycznym nieprzyjemnym zapachu, silnie trujący. Bardzo łatwa się skrapla. Oziębiony krzepnie w temperaturze -9°C i tworzy bezbarwne kryształy. Ma bardzo silne działanie utleniające.

NO₂ powstaje w wyniku reakcji tlenku azotu i tlenu, która zachodzi natychmiast po zmieszaniu obu gazów:

a jego rozkład termiczny zachodzi w temperaturze 150°C wg reakcji:

Cały szereg reakcji fotochemicznych, w których uczestniczą tlenki azotu, powoduje powstawanie tzw. „smogu” – zjawiska występującego w aglomeracjach miejskich oraz w dużych okręgach przemysłowych, szczególnie niebezpiecznego dla organizmów żywych.

Emisja NO_x następuje zarówno w wyniku zjawisk naturalnych, jak i w wyniku działalności człowieka. Wielkość emisji tlenku azotu związana jest w szczególności z gęstością zaludnienia, ponieważ głównym jej źródłem są procesy spalania paliw, transport samochodowy oraz produkcja energii.

Antropogeniczne źródła emisji NO_x to:

- spalanie paliw stałych, ciekłych i gazowych lub ich mieszanin, np. energetyka przemysłowa,
- reakcje spalania przebiegające w ruchomych lub stacjonarnych silnikach spalinowych, np. transport;
- procesy, w których wysoka temperatura jest niezbędnym warunkiem prawidłowego przebiegu operacji technologicznych, np. proces wielkopiecowy w hutnictwie żelaza i stali, proces martenowski i konwertorowy;
- przemysł syntezy chemicznej;
- przemysł odczynnikowy;
- wydzielanie do atmosfery w sposób okresowy lub ciągły, o stałym lub zmieniającym się w czasie natężeniu emisji.

Naturalnymi źródłami dwutlenku azotu w atmosferze są: wyładowania elektryczne, erupcje wulkanów, burze piaskowe, aktywność bakterii, pożary lasów.

W przypadku stężeń dwutlenku azotu widoczny jest wpływ źródeł komunikacyjnych zlokalizowanych na obszarze Krakowa. Znaczenie ma również wpływ źródeł przemysłowych zlokalizowanych na

obszarze Nowej Huty. Źródła powierzchniowe związane z sektorem komunalno-bytowym nie odgrywają większego znaczenia.

Ozon

Ozon troposferyczny stanowi sumę ozonu antropogenicznego, powstałego w wyniku przemian fizykochemicznych emitowanych do atmosfery zanieczyszczeń pierwotnych oraz ozonu pochodzenia naturalnego. Ozon pochodzenia naturalnego ma swoje źródło w procesach fotochemicznych zachodzących w troposferze, takich jak: procesy utleniania naturalnych zanieczyszczeń atmosfery (metanu i tlenku węgla) w obecności katalitycznie działających tlenków azotu. Powstaje również na skutek wymiany powietrza pomiędzy stratosferą a troposferą oraz w mniejszym stopniu w wyniku wyładowań atmosferycznych. Formowaniu ozonu sprzyja wysoka temperatura, duże nasłonecznienie i duża wilgotność powietrza. Głównymi źródłami antropogenicznymi emisji prekursorów ozonu są w zakresie tlenków azotu procesy spalania w produkcji i transformacji energii oraz w przemyśle, a także transport drogowy. Natomiast w przypadku niemetanowych lotnych związków organicznych (NMLZO) – przede wszystkim zastosowanie rozpuszczalników i innych produktów, zarówno w przemyśle jak i w gospodarstwach domowych. Do naturalnych źródeł emisji prekursorów ozonu zalicza się tereny leśne, gdzie emitowane są do powietrza węglowodory warunkujące możliwość powstawania ozonu. Są one rezultatem wydzielania, zwłaszcza przez drzewa iglaste, lotnych związków organicznych w postaci olejków eterycznych, np. terpenów czy izoprenu. Ozon powstaje również w warunkach naturalnych, lokalnie w przyziemnej warstwie atmosfery w wyniku wyładowań atmosferycznych w czasie burzy.

3.6. WPŁYW SUBSTANCJI OBJĘTEJ PROGRAMEM NA ŚRODOWISKO I ZDROWIE LUDZI

Pył zawieszony PM10 i PM2,5

Cząsteczki pyłu są mieszaniną stałych i płynnych cząstek zawieszonych w powietrzu. Mogą być bardzo zróżnicowane zarówno pod względem składu chemicznego jak i wielkości. Pył zawieszony może zawierać substancje toksyczne takie jak wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne (np. benzo(a)piren), metale ciężkie oraz dioksyny i furany.

Źródła pyłu zawieszonego można podzielić na antropogeniczne i naturalne. Do źródeł antropogenicznych zaliczamy m.in. produkty spalania paliw stałych, przetwarzanie substratów stosowanych w przemyśle, energetyce oraz rolnictwie, a także spaliny samochodowe. Natomiast źródła naturalne to przede wszystkim pylenie traw, erozja gleb, aerozol morski oraz wietrzenie skał.

Czynnikiem sprzyjającym szkodliwemu oddziaływaniu pyłu na zdrowie jest przede wszystkim wielkość cząstek. W pyłe zawieszonym całkowitym (TSP), ze względu na wielkość cząstek, wyróżnia się frakcje o ziarnach: powyżej 10 µm oraz poniżej 10 µm (pył zawieszony PM10). W skład frakcji PM10 wchodzi frakcja o średnicy ziaren poniżej 2,5 µm (pył zawieszony PM2,5).

Zwiększone stężenia pyłu PM10 i pyłu PM2,5 wpływa negatywnie zarówno na zdrowie ludności jak i środowisko. Oddziaływanie pyłów ma charakter bezpośredni, ponieważ przedostają się do organizmów podczas oddychania, ale również mogą oddziaływać w sposób pośredni - wchodząc w łańcuch pokarmowy, poprzez oddziaływanie na rośliny i zwierzęta mogą trafiać później do organizmu człowieka będąc przyczyną m.in. alergii.

Z badań epidemiologicznych wynika, iż pył PM10 podnosi ryzyko przede wszystkim chorób układu oddechowego, powodując m.in. świszczący oddech, ataki kaszlu i astmy, przewlekłą obturacyjną chorobę płuc, a także ostre zapalenie oskrzeli. Pośrednio może zwiększać ryzyko zawału serca oraz udaru mózgu.

Nasilenie objawów zależy w dużym stopniu od stężenia pyłu w powietrzu, czasu ekspozycji, dodatkowego narażenia na czynniki pochodzenia środowiskowego oraz zwiększonej podatności

osobniczej. Według raportów Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) frakcja PM_{2,5} uważana jest za bardziej groźną dla zdrowia niż PM₁₀. Ziarna o tak niewielkich średnicach z łatwością wnikają do pęcherzyków płucnych gdzie są akumulowane i skąd mogą przenikać do krwiobiegu. W ten sposób do organizmu człowieka dostają się rakotwórcze wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne oraz metale ciężkie. Wysokie stężenie pyłu PM_{2,5} może mieć istotny wpływ na przebieg chorób serca (nadciśnienie, zawał) lub nawet zwiększać ryzyko zachorowania na choroby nowotworowe, szczególnie płuc. Nowe dane świadczą o negatywnym wpływie inhalowanego pyłu na zdrowie kobiet ciężarnych oraz rozwijającego się płodu (niski ciężar urodzeniowy, wady wrodzone, powikłania przebiegu ciąży).⁶⁵

Jak wynika z raportów Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), długotrwałe narażenie na działanie pyłu PM_{2,5} skraca życie statystycznego mieszkańca UE o ponad 8 miesięcy, a w przypadku mieszkańców Polski – aż o 10 miesięcy.

Grupami wysokiego ryzyku są osoby starsze, dzieci, oraz osoby mające problemy z sercem i układem oddechowym.

Pyły oddziałują szkodliwie nie tylko na zdrowie ludzkie ale także na roślinność, glebę i wodę. Wysokie stężenie pyłu w powietrzu może prowadzić do ograniczenia widoczności - powstawanie mgieł i smogu. Obecność pyłów w atmosferze ogranicza dostęp do promieniowania UV hamującego rozwój pleśni i bakterii. Zanieczyszczenia pyłowe mają również znaczący wpływ na rośliny poprzez blokowanie fotosyntezy spowodowane zatykaniem aparatów szparkowych liści, a tym samym są przyczyną redukcji liczby chloroplastów, matowienia powierzchni liści, pojawienia się plamek na powierzchni liści. Cząstki pyłu przenoszone są przez wiatr na duże odległości (do 2 500 km), następnie osiadają na powierzchni gleby lub wody. Skutki zanieczyszczenia drobnym pyłem unoszonym obejmują również: zmianę pH (podwyższenie kwasowości jezior i strumieni); zmiany w bilansie składników pokarmowych w wodach przybrzeżnych i dużych dorzeczach; zanik składników odżywczych w glebie, wyniszczenie wrażliwych gatunków roślin na terenie lasów i upraw rolnych, a także niekorzystny wpływ na różnorodność ekosystemów. Wysokie stężenie pyłów w powietrzu powodować może również wzrost podatności ekosystemów na szkodniki i choroby powodując zubożenie gatunków. Pył obecny w powietrzu może mieć nawet negatywny wpływ na walory estetyczne otaczającego nas krajobrazu. Zanieczyszczenia mogą uszkodzić kamień i inne materiały, w tym ważnych kulturowo obiektów takich jak rzeźby czy pomniki i budowle historyczne.

B(a)P

B(a)P jest głównym przedstawicielem wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA). Źródłem powstawania B(a)P mogą być silniki spalinowe, spalarnie odpadów, liczne procesy przemysłowe (np. produkcja koksu), pożary lasów, dym tytoniowy, a także wszelkie procesy rozkładu termicznego związków organicznych przebiegające przy niewystarczającej ilości tlenu. Nośnikiem B(a)P w powietrzu jest pył, dlatego jego szkodliwe oddziaływanie jest ściśle związane z oddziaływaniem pyłu oraz jego specyficznymi właściwościami fizycznymi i chemicznymi.

B(a)P oddziałuje szkodliwie nie tylko na zdrowie ludzkie ale także na roślinność, glebę i wodę. Jego stężenie jest normowane w każdym z tych komponentów:

- w powietrzu normowane jest stężenie B(a)P zawartego w pył zawieszonym PM₁₀: poziom docelowy - 1 ng/m³;
- w wodzie pitnej – poziom docelowy – 10 ng/dm³;
- w glebie – poziom docelowy – 0,02 mg/kg suchej masy (gleby klasy A), 0,03 mg/kg suchej masy (gleby klasy B).

---

⁶⁵źródło: <http://sojp.wios.warszawa.pl>

W powietrzu B(a)P ulega pod wpływem działania promieni słonecznych zjawisku fotoindukcji, które powoduje wzrost podatności do tworzenia się połączeń z materiałem genetycznym – DNA co prowadzi do mutacji genów, a w konsekwencji prowadzi do powstawania nowotworów. Przeciętny okres między pierwszym kontaktem z czynnikiem rakotwórczym a powstaniem zmian nowotworowych wynosi ok. 15 lat, ale może być krótszy. Benzo(a)piren, podobnie jak inne WWA, wykazuje toksyczność układową, powodując uszkodzenie nadnerczy, układu chłonnego, krwiotwórczego i oddechowego.

Bezpośredni kontakt z B(a)P w wodzie może powodować podrażnienie, zaczerwienienie i uczucie pieczenia skóry, dodatkowo spotęgowane w przypadku narażenia na promienie ultrafioletowe. W przypadku narażenia na wysokie stężenie B(a)P w powietrzu może wystąpić podrażnienie górnych dróg oddechowych, kaszel oraz łzawienie oczu.

B(a)P przedostający się wraz z opadami do wód i gleb wpływa również na środowisko i organizmy poprzez działanie toksyczne na mikroflorę bakteryjną ekosystemów zaburza ich równowagę. Dodatkowo poprzez kumulację w organizmach żywych może wpływać negatywnie na różne piętra troficzne. Zbyt wysoka zawartość B(a)P w glebie może wpływać negatywnie między innymi poprzez zmiany w bioróżnorodności i naruszenia siedliskowych funkcji gleb.

Ozon

Ozon, który w wysokich warstwach atmosfery spełnia rolę filtra dla promieniowania ultrafioletowego, w warstwie przyziemnej jest zanieczyszczeniem i wykazuje szkodliwe działanie zarówno na ludzi jak i na ekosystemy. Wpływ ozonu troposferycznego na zdrowie może mieć charakter⁶⁶:

długoterminowy:

- zmiana aktywności enzymatycznej oskrzeli,
- morfologiczne i histologiczne zmiany tkanki płucnej, obrzęk płuc,
- utlenianie nienasyconych kwasów tłuszczowych w organizmie,
- obniżenie odporności na infekcje,

krótkoterminowy:

- podrażnienie oczu i błony śluzowej,
- utrudnienie w oddychaniu wraz ze zmniejszeniem pojemności respiracyjnej płuc,
- krwotoki z nosa,
- kaszel,
- bóle klatki piersiowej i głowy,
- zawroty głowy.

Na temat sposobu oddziaływania zanieczyszczenia powietrza ozonem na zdrowie nie ma jednoznacznych opinii. Według Sjaak Slanina⁶⁷ możliwym mechanizmem oddziaływania może być depozycja ozonu w warstwie otaczającej komórki płuc, w wyniku czego uwalnia się O₂ oraz szereg radykalnych jonów (HO₂^{*}, HO⁺, OH^{*} i O₂), które z kolei wpływają na enzymy w membranach komórek.

---

⁶⁶ źródło: VDI (Verein Deutscher Ingenieure 1989): Maximale Immissionskonzentrationen für Ozon. VDI-Richtlinie 2310, Blatt 6, 1989 r., GUADERIAN R., TINGEY D., RABE R.: Wirkungen und Photooxidantien auf Pflanzen. Umweltbundesamt: Luftqualitätskriterien für photochemische Oxidantien, Berlin Bericht 5/83., 1983r, FUCHS F.: Modellierung der Ozon-Immissionsbelastung in Reinland-Pfalz. Mainzer geographische Studien (38), 1994 r.

⁶⁷ S. Slanina, Air pollution and air quality, 2008

Uznaje się, że stężenie ozonu na poziomie 180 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ jest już stężeniem, które może oddziaływać szkodliwie na szczególnie podatne osoby, jak np. dzieci, osoby starsze i chore, które powinny unikać przebywania w tak zanieczyszczonym powietrzu.

Zanieczyszczenie ozonem prowadzi też do uszkodzania roślin, a nawet może je całkowicie niszczyć. Wysoki poziom stężenia ozonu i długość okresu występowania wysokich stężeń ozonu może przynieść negatywne konsekwencje dla roślin poprzez:

- zmiany w procesie wzrostu rośliny,
- zwiększona podatność na biotyczne i abiotyczne czynniki stresogenne,
- zakłócenia w owocowaniu,
- obniżenie jakości skutkiem ograniczonego wzrostu rośliny i zmian w wyglądzie rośliny (np. przebarwienia),
- obumarcie rośliny.

3.7. CZYNNIKI POWODUJĄCE PRZEKROCZENIA POZIOMU DOPUSZCZALNEGO I DOCELOWEGO Z UWZGLĘDNIENIEM PRZEMIAN FIZYKOCHEMICZNYCH

Na jakość powietrza w województwie małopolskim wpływa szereg czynników. Wśród nich należy wymienić źródła emisyjne znajdujące się na terenie województwa jak i poza nim. Poza źródłami emisyjnymi istotne znaczenie dla jakości powietrza mają również czynniki takie jak:

Warunki meteorologiczne:

- temperatura otoczenia – niska temperatura otoczenia determinuje zwiększoną ilość spalanych paliw do celów grzewczych co z kolei przyczynia się do zwiększenia emisji gazów i pyłów do powietrza ze źródeł powierzchniowych;
- prędkość i kierunek wiatru – prędkość decyduje o tempie rozprzestrzeniania substancji w powietrzu, a kierunek determinuje trasę transportu zanieczyszczeń. Duża prędkość wiatru sprzyja szybszemu rozrzedzaniu stężeń tym szybciej substancje są rozpraszane w powietrzu atmosferycznym;
- natężenie promieniowania słonecznego – duże natężenie promieniowania słonecznego sprzyja formowaniu ozonu w niskich warstwach atmosfery. W czasie występowania wzajemnie wysokich stężeń tlenków azotu i węglowodorów w powietrzu oraz dużego natężenia promieniowania słonecznego wzrastają stężenia zanieczyszczeń fotochemicznych;
- wilgotność i opady atmosferyczne – duża wilgotność powietrza jak i opady atmosferyczne sprzyjają agregowaniu cząstek zanieczyszczeń znajdujących się w powietrzu i szybsze ich opadanie. Natomiast duża wilgotność podłoża utrudnia unoszenie cząstek zanieczyszczeń i dalszy ich transport;
- wysokość warstwy mieszania – pionowy zasięg skutecznego mieszania i rozprowadzania zanieczyszczeń w powietrzu. Im wyższa wysokość warstwy mieszania tym zanieczyszczenia rozpraszane są na dalsze odległości;
- stan równowagi atmosfery – jako pionowy ruch wznoszący i opadający powietrza, w zależności od wilgotności, stanu atmosfery i ukształtowania terenu przyczynia się do transportu cząstek znajdujących się w powietrzu. Przy chwiejnym stanie cząsteczki unoszą się, przy stałym cząstki osiadają, podczas równowagi obojętnej cząstki pozostają

w określonej pozycji (położenie cząstek zależne jest od występujących frontów atmosferycznych lub topografii terenu).

Położenie topograficzne – położenie terenów o gęstej zabudowie w kotlinach znacząco utrudnia przepływ mas powietrza (utrudnia rozpraszanie zanieczyszczeń powietrza jak i możliwość zmiany warunków meteorologicznych).

Gęstość rozmieszczenia źródeł emisji oraz wysokość emitorów – gęsto rozlokowana zabudowa w centralnej części miast utrudnia rozpraszanie emisji zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł komunalnych i komunikacyjnych.

Przemiany fizykochemiczne substancji w powietrzu – zanieczyszczenia powietrza mogą pochodzić ze źródeł emisyjnych bądź ulegać przemianom fizykochemicznym, w wyniku których powstają nowe substancje w powietrzu. Przemiany fizykochemiczne w powietrzu zachodzą z udziałem zanieczyszczeń gazowych takich jak SO₂, czy NO₂, LZO i NH₃. Reakcjom fotochemicznym zawartych substancji w powietrzu atmosferycznym sprzyjają warunki pogodowe (prędkość wiatru, nasłonecznienie, wilgotność) przyczyną monitorowanych zanieczyszczeń mogą być emisje zanieczyszczeń ze źródeł położonych w znacznej odległości od poszczególnych stref.

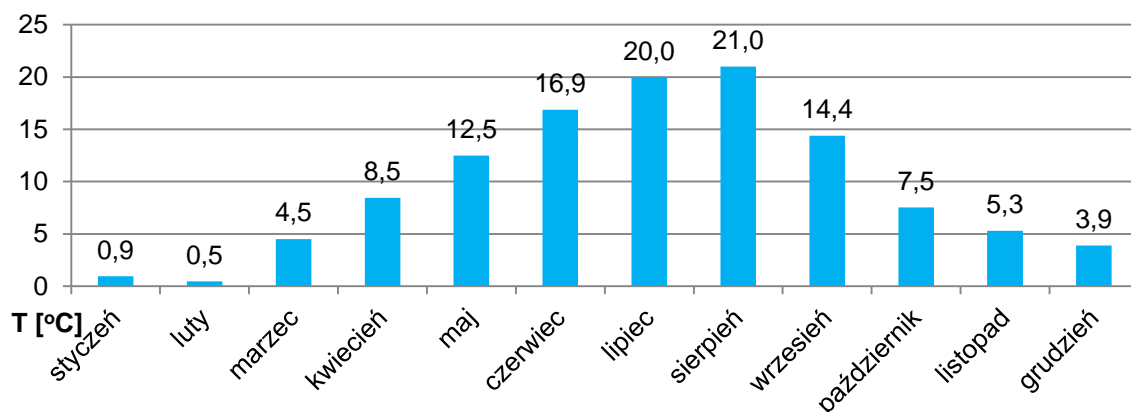
Poza czynnikami emisyjnymi w województwie największy wpływ na przekroczenia stężeń dopuszczalnych i docelowych mają warunki meteorologiczne i położenie topograficzne. W dalszej części przedstawiono analizę tych czynników występującą w poszczególnych strefach województwa.

AGLOMERACJA KRAKOWSKA

Kraków położony jest w dolinie Wisły, a więc we wklęsłej formie terenowej co warunkuje tworzenie się zastoisk zimnego powietrza i częste inwersje temperatury, większą liczbę dni z przymrozkiem i mrozem, większą liczbę cisz atmosferycznych i słabych wiatrów, oraz zwiększoną liczbę dni z mgłą. W centralnej części Krakowa, w obszarze najgęstszej zabudowy i sieci dróg gdzie występuje największa koncentracja emisji substancji do powietrza obserwuje się występowanie miejskiej wyspy ciepła czyli podwyższenie temperatury o 1-2°C. Na tym obszarze obserwuje się też mniejsze prędkości wiatru co utrudnia rozpraszanie zanieczyszczeń. Na terenie Krakowa dominują wiatry na osi północny wschód i południowy zachód.

Temperatura

Średnia roczna temperatura Krakowa w 2015 roku wynosiła 9,7°C. W okresie letnim było to 15,6°C, a w zimowym 3,8°C. Najcieplejszym miesiącem był sierpień z średnią temperaturą równą 21°C, najchłodniejszym był luty z temperaturą równą 0,5°C. Poniżej przedstawiono średnie miesięczne temperatury w Krakowie w 2015 roku.

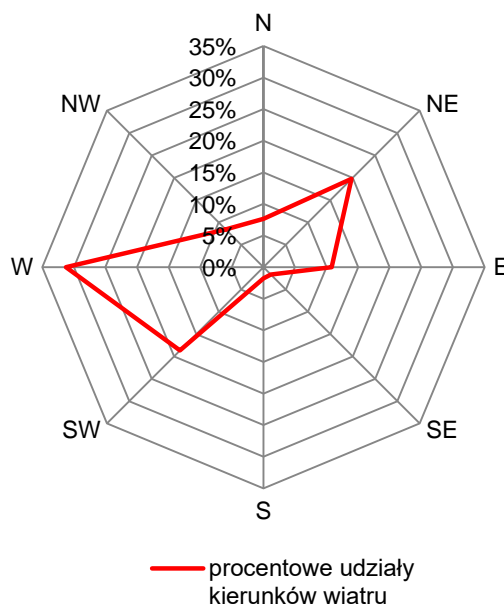

Rysunek 77. Średnie miesięczne temperatury w 2015 roku w Krakowie.

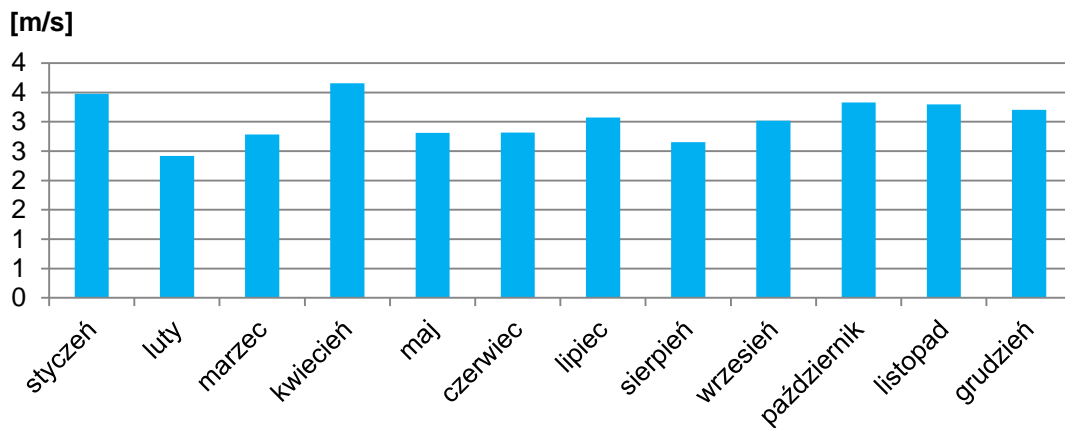
Wiatr

Na terenie miasta przeważają wiatry na osi południowy-zachód i północny-wschód. Średnia prędkość wiatru w Krakowie w 2015 roku wyniosła 3,05 m/s co stanowi o niskich prędkościach ruchu mas powietrza. Na terenie strefy nie zanotowano dni bezwietrznych w 2015 roku. Najniższe prędkości wiatru poniżej 1 m/s notowano w lutym, marcu, lipcu i grudniu. Nie rejestruje się znaczących różnic w prędkościach wiatru pomiędzy okresem zimowym i letnim jak i poszczególnymi miesiącami. Poniżej zostały przedstawione procentowe udziały kierunków wiatrów w Krakowie w 2015 roku, średnie miesięczne prędkości wiatru, średnie dobowe temperatury i prędkości wiatru.

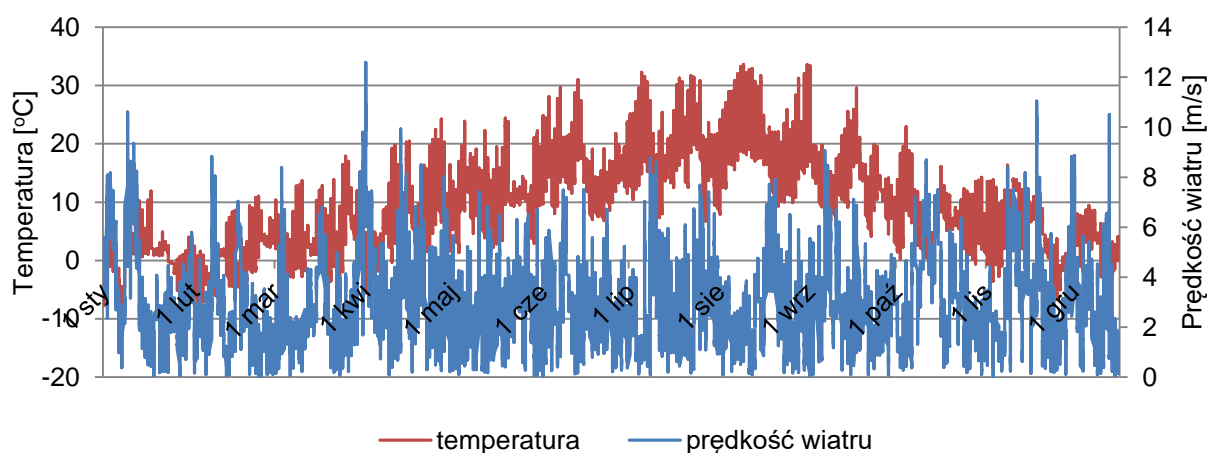
Procentowe udziały kierunków wiatru

Rysunek 78. Procentowe udziały kierunków wiatru w Krakowie w 2015 roku.

Rysunek 79. Średnie prędkości wiatru w poszczególnych miesiącach 2015 roku w Krakowie.

Rysunek 80. Przebieg zmienności temperatury i prędkości wiatru w Krakowie w 2015 roku.

MIASTO TARNÓW

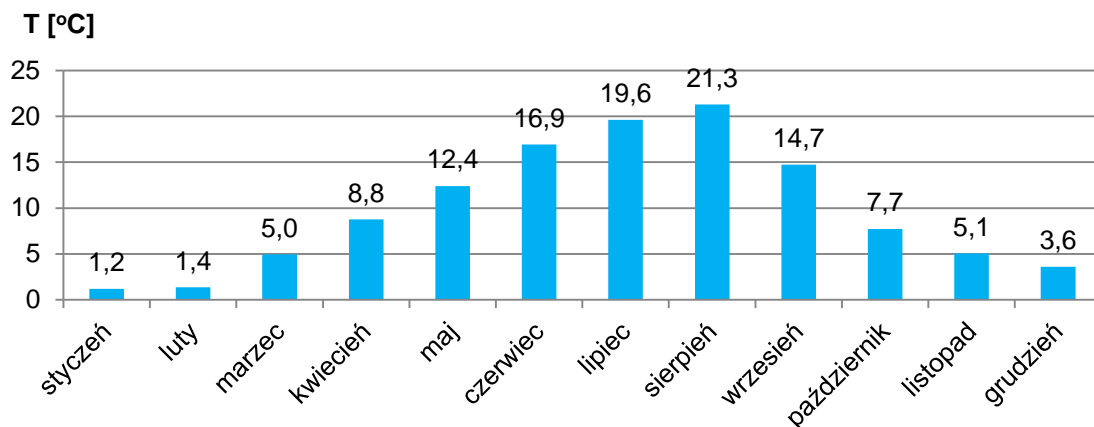
Tarnów należy do najcieplejszych miast w Polsce i został uznany polskim biegunem ciepła przez IMGW w Krakowie⁶⁸. Podczas gdy w Krakowie średnia miesięczna temperatura w lutym wyniosła 0,5°C w 2015 roku, w Tarnowie zarejestrowano średnią miesięczną temperaturę na poziomie 1,4°C.

Temperatura

Średnia temperatura w Tarnowie w 2015 roku wyniosła 9,9°C. W okresie letnim była na poziomie 15,7°C, a w zimowym 4°C. Najcieplejszym miesiącem był sierpień z średnią temperaturą 21,3°C, natomiast najchłodniejszym był styczeń z średnią temperaturą 1,2°C. W 2015 roku było 31 dni z przymrozkiem. Poniżej przedstawiono średnie miesięczne temperatury w Tarnowie w 2015 roku.

⁶⁸ na podstawie opracowania „Charakterystyka wybranych elementów klimatu Tarnowa” IMGW Kraków

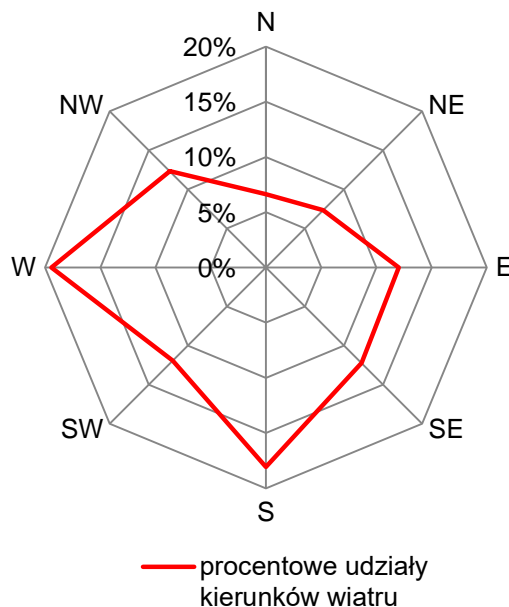

Rysunek 81. Średnie miesięczne temperatury w 2015 roku w Tarnobrzegu.

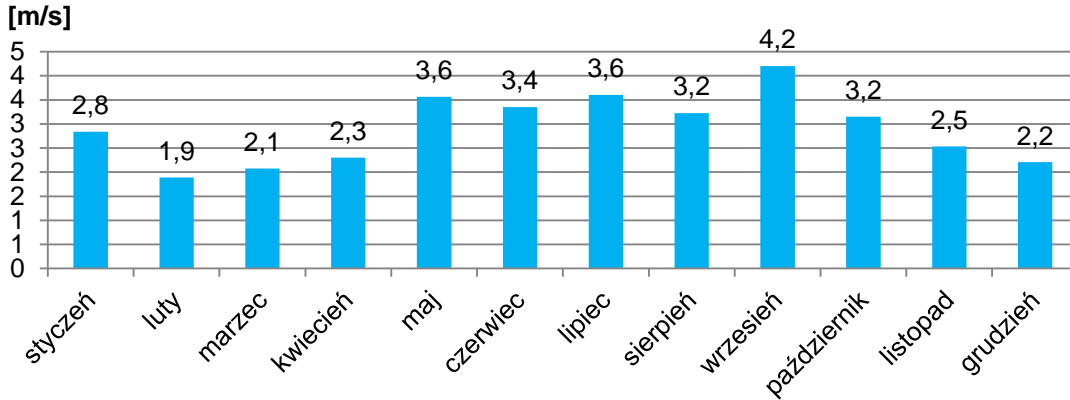
Wiatr

Na terenie miasta występują głównie wiatry zachodnie i południowe, najmniej wiatrów wieje z kierunku północno- i południowowschodniego. Średnia prędkość wiatru w 2015 roku w Tarnobrzegu wynosiła 2,9 m/s co stanowi o niskich prędkościach ruchu mas powietrza. W 2015 roku nie zanotowano dni bezwietrznych. Najniższe prędkości wiatru notowano w lutym, marcu i grudniu co niekorzystnie wpływa na stan jakości powietrza ze względu na utrudnione rozpraszanie zanieczyszczeń w okresie grzewczym kiedy to zwiększona jest intensywność emisji substancji ze źródeł powierzchniowych. W analizowanym okresie notowano średnio o 1 m/s wyższe prędkości wiatru w miesiącach letnich w porównaniu do miesięcy zimowych. Poniżej przedstawiono procentowy rozkład kierunków wiatrów w 2015 roku w Tarnobrzegu, średnie miesięczne prędkości wiatrów oraz przebieg zmienności temperatury i prędkości wiatru.

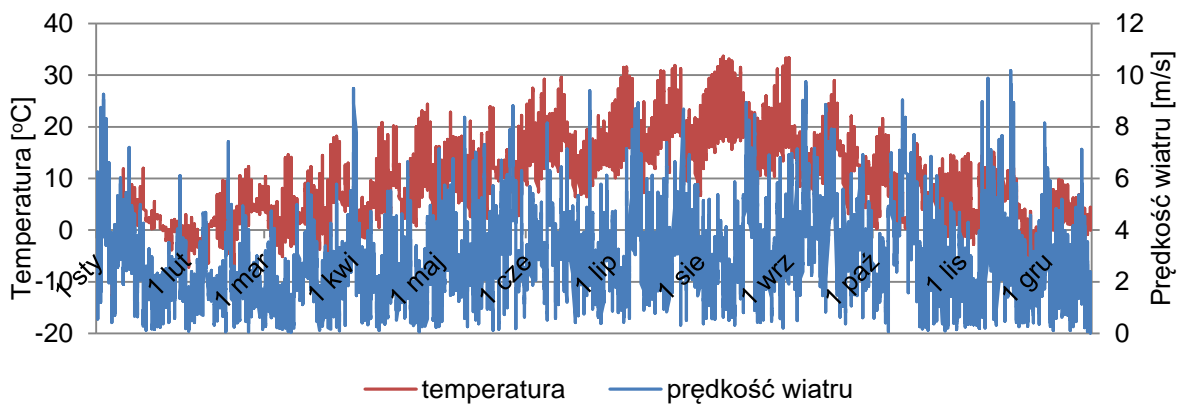
Procentowe udziały kierunków wiatru

Rysunek 82. Procentowe udziały kierunków wiatru w Tarnobrzegu w 2015 roku.

Rysunek 83. Średnie prędkości wiatru w poszczególnych miesiącach 2015 roku w Tarnowie.

Rysunek 84. Przebieg zmienności temperatury i prędkości wiatru w Tarnowie w 2015 roku.

STREFA MAŁOPOLSKA

Strefa małopolska ze względu na charakterystyczne położenie i dużą zmienność warunków fizjograficznych cechuje się znacznym zróżnicowaniem zjawisk klimatycznych. W strefie wyróżnić należy 4 regiony klimatyczne (górski, Pogórza Karpackiego, kotlin podgórskich i region klimatu wyżyn). Region górski charakteryzuje się surowymi warunkami klimatycznymi co potęguje uczucie chłodu (duże spadki temperatur otoczenia, duże prędkości wiatru, wysokie sumy opadów w ciągu roku, długo zalegająca pokrywa śnieżna) dodatkowo charakterystyczne ukształtowanie terenu powoduje tworzenie się lokalnych mikroklimatów oraz utrudnia rozpraszanie emitowanych substancji pochodzenia bytowo-komunalnego. Region Pogórza Karpackiego charakteryzuje się klimatem umiarkowanie ciepłym i wilgotnym. Obejmuje północny pas Karpat i ma charakter wyżynny. Region kotlin podgórskich charakteryzuje się zróżnicowaniem klimatu. Występuje tu klimat ciepły i umiarkowanie wilgotny (Kotlina Oświęcimska), ciepły i umiarkowanie suchy (Kotlina Sandomierska, która należy do najcieplejszych regionów w Polsce) oraz ciepły i suchy (Dolina Wisły). Region klimatu wyżyn Śląsko-Krakowskiej i Małopolskiej charakteryzuje się najniższymi rocznymi sumami opadów (poniżej 600 mm). Szczegółowej analizie warunków meteorologicznych poddano wybrane miejscowości strefy małopolskiej.

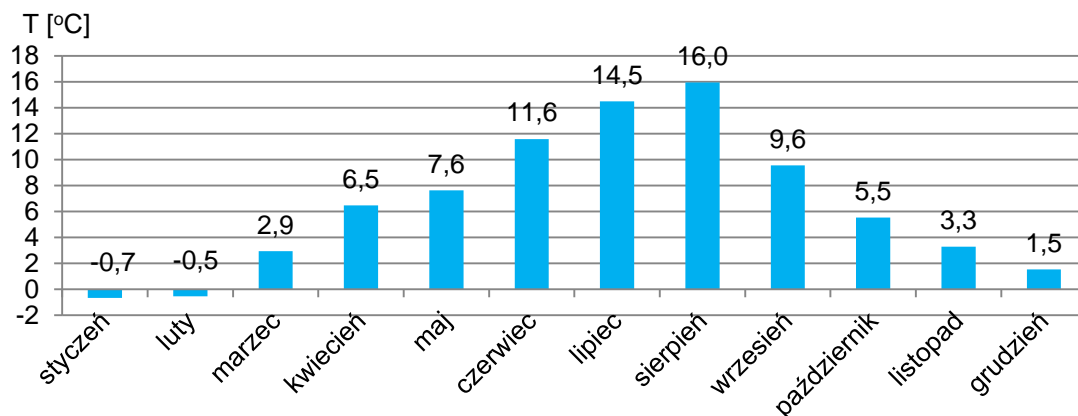
Nowy Sącz

Nowy Sącz położony jest w Kotlinie Sądeckiej w dolinie rzeki Dunajec. Na miasto napływają masy powietrza z zachodu oraz chłodne masy powietrza górskiego. Zarówno ukształtowanie terenu jak

i charakter lokalnego klimatu sprzyja powstawaniu warstw inwersyjnych, zastoisk zimnego powietrza oraz powoduje koncentrację zanieczyszczeń nad miastem.

Temperatura

Nad miastem często zalegają masy powietrza, które powodują okresy chłodne w lecie i ciepłe zimą. Inwersje temperatur pojawiają się głównie w okresie jesienno-zimowym. Średnia temperatura otoczenia w 2015 roku w Nowym Sączu była wyraźnie niższa niż w przypadku Krakowa czy Tarnowa i wyniosła 6,5°C. Dla okresu letniego była na poziomie 11°C, a w okresie zimowym było to 2,1°C. Najcieplejszym miesiącem był sierpień z średnią temperaturą 16°C, a najchłodniejszym styczeń z średnią temperaturą na poziomie - 0,7°C. W 2015 roku były 54 dni z przymrozkiem. Poniżej przedstawiono średnie miesięczne temperatury w Nowym Sączu w 2015 roku.

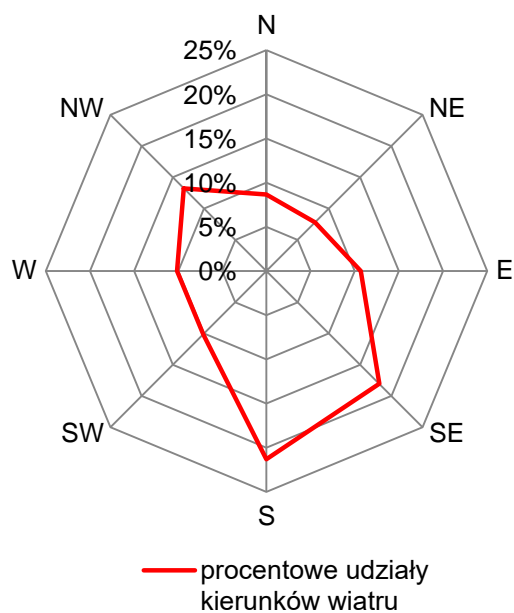

Rysunek 85. Średnie miesięczne temperatury w 2015 roku w Nowym Sączu.

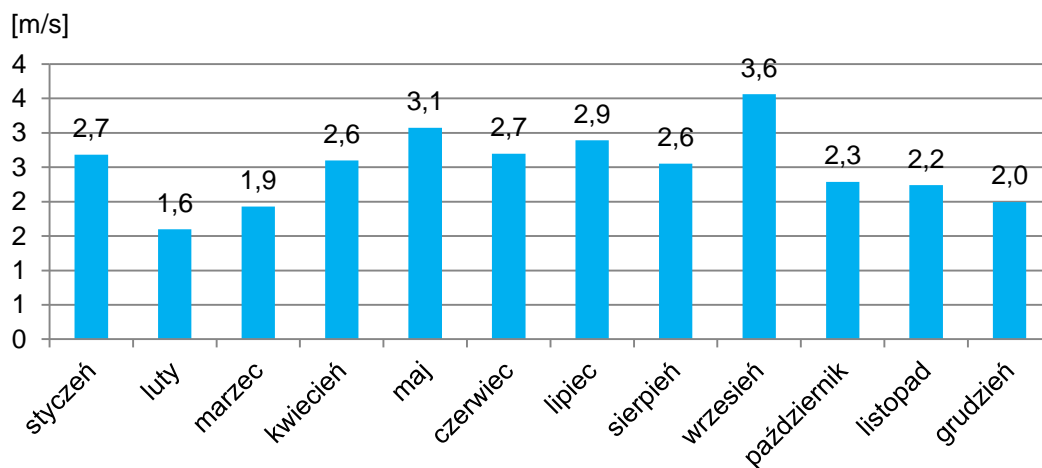
Wiatr

Na terenie miasta występują wiatry na osi południowy wschód – północny zachód. Najmniej wiatrów wieje z kierunku północno-wschodniego. Średnia prędkość wiatru w 2015 roku w mieście wyniosła 2,5 m/s co stanowi o niskich prędkościach ruchu mas powietrza. W 2015 roku nie odnotowano dni bezwietrznych, a różnice w prędkościach wiatrów między okresem letnim i zimowym były niewielkie. Poniżej przedstawiono różę wiatrów dla Nowego Sącza z 2015 roku, średnie prędkości wiatru w poszczególnych miesiącach 2015 roku oraz przebieg zmienności temperatury i prędkości wiatru.

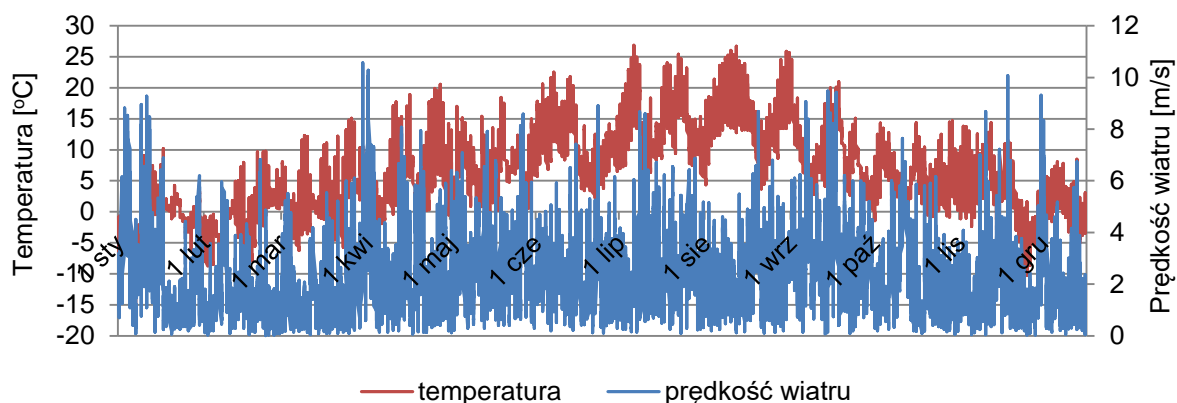
Procentowe udziały kierunków wiatru

Rysunek 86. Procentowe udziały kierunków wiatru w Nowym Sączu w 2015 roku.

Rysunek 87. Średnie prędkości wiatru w poszczególnych miesiącach 2015 roku w Nowym Sączu.

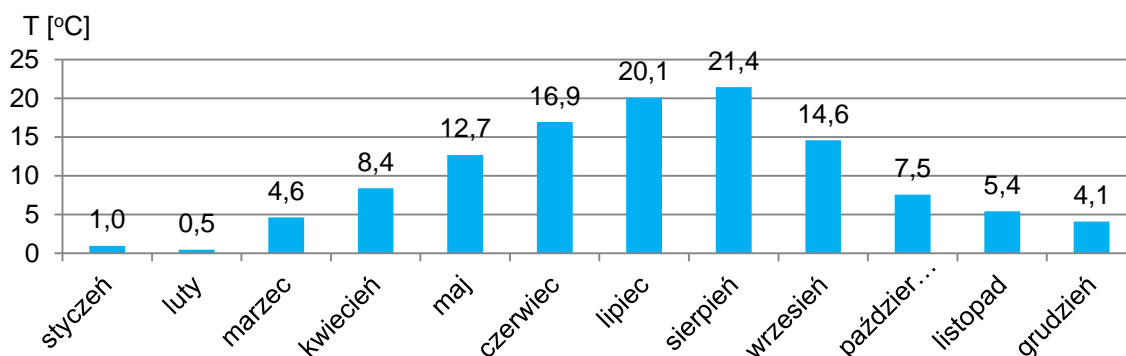
Rysunek 88. Przebieg zmienności temperatury i prędkości wiatru w Nowym Sączu w 2015 roku.

Olkusz

Olkusz położony jest na wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej, w zachodniej części miasta położony jest na wyżynie Śląskiej. Nad miastem ścierają się masy powietrza wilgotnego i suchego co powoduje dużą zmienność warunków pogodowych. Cechą charakterystyczną klimatu regionu jest duża ilość wilgoci w podłożu dolin, która w ciągu dnia odparowuje poprzez dosyć szybkie ruchy mas powietrza powodując tym samym napływ zimnego powietrza w wyżej położonych partiach. Na skutek tego zjawiska dochodzi do powstawania mgieł i zastoisk chłodnego powietrza szczególnie w okresie jesiennym.

Temperatura

Średnia temperatura otoczenia w 2015 roku wyniosła 9,8°C. Najchłodniejszym miesiącem był luty ze średnią temperaturą na poziomie 0,5°C, a najcieplejszym sierpień z temperaturą 21,4°C. Średnia temperatura w okresie letnim to 15,7°C, a w zimowym 3,9°C. W 2015 roku zanotowano 30 dni z przymrozkiem, które występowały w styczniu, lutym, listopadzie i grudniu. Poniżej przedstawiono średnie temperatury w poszczególnych miesiącach 2015 roku.

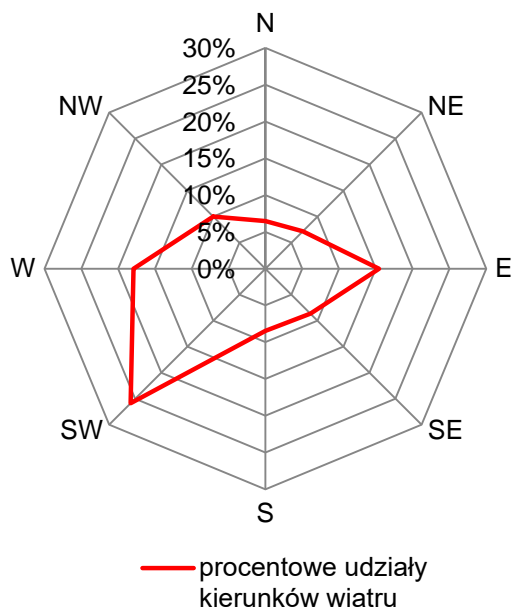
Rysunek 89. Średnie miesięczne temperatury w 2015 roku w Olkuszu.

Wiatr

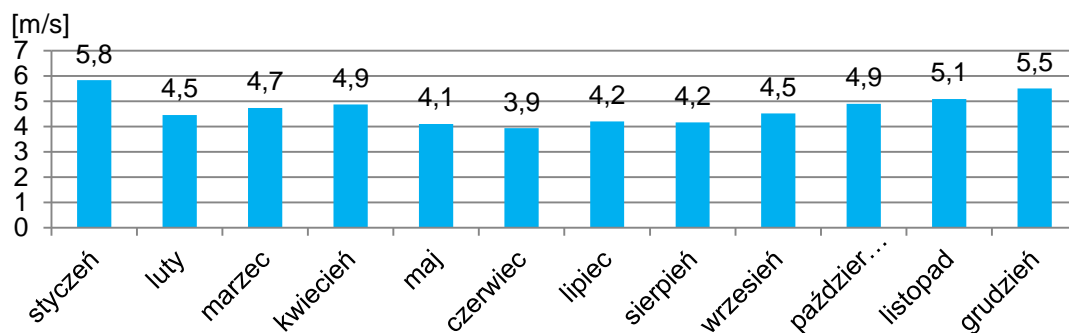
Na terenie miasta występują głównie wiatry południowo-zachodnie oraz na osi wschód-zachód. Średnia roczna prędkość wiatru w Olkuszu w 2015 roku wynosiła 4,7 m/s co stanowi o dosyć dobrym przewietrzaniu miasta. W analizowanym okresie nie odnotowano dni bezwietrznych. Najniższe notowane prędkości wiatru były o około 1 m/s większe niż na pozostałym analizowanym obszarze. W okresie letnim notowano niższe średnie prędkości wiatru niż w okresie chłodnym.

Poniżej przedstawiono różę wiatrów dla Olkusza, średnie prędkości wiatru w poszczególnych miesiącach 2015 roku oraz przebieg zmienności temperatury i prędkości wiatru.

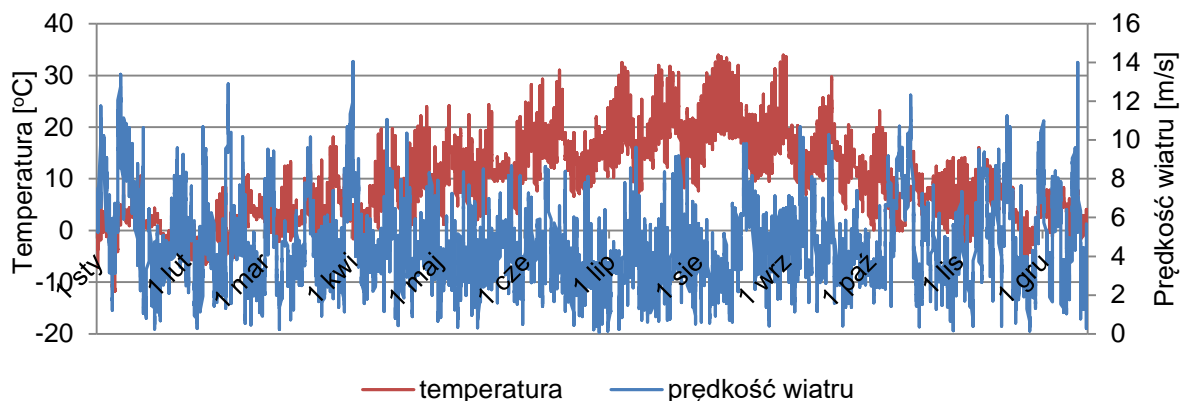
Procentowe udziały kierunków wiatru

Rysunek 90. Procentowe udziały kierunków wiatru w Olkuszu w 2015 roku.

Rysunek 91. Średnie prędkości wiatru w poszczególnych miesiącach 2015 roku w Olkuszu.

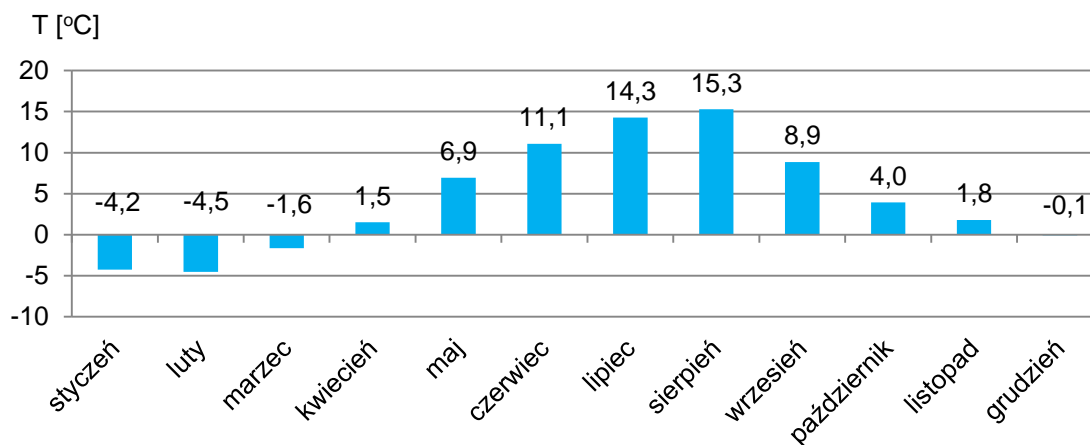
Rysunek 92. Przebieg zmienności temperatury i prędkości wiatru w Olkuszu w 2015 roku.

Zakopane

Zakopane leży w strefie umiarkowanego zimnego klimatu górskiego. Panują tu dość surowe warunki klimatyczne.

Temperatura

Ze względu na położenie pomiędzy dużymi wzniesieniami charakterystyczne jest występowanie inwersji temperatury w Zakopanem. W najniższej położonych partiach miasta notowane są niższe wartości temperatur niż w rejonach wyżej położonych. Ciężkie zimne masy powietrza spływają w dół kotliny tworząc zastoiska zimnego powietrza dlatego charakterystyczne dla Zakopanego są niskie średnioroczne temperatury. Od października do kwietnia notowane są temperatury ujemne więc uznaje się ten okres za zimowy w Zakopanem. Natomiast od drugiej połowy kwietnia do października w zasadzie występuje jedna pora roku łącząca wiosnę i jesień, lato kiedy to dobowe średnie wartości temperatur powinny być wyższe od 15°C w zasadzie nie występuje. W 2015 roku średnia roczna temperatura była na poziomie 4,5°C. Najzimniejszym miesiącem był luty z średnią temperaturą na poziomie - 4,5°C, a najcieplejszym sierpień (15,3°C). W 2015 roku było 116 dni z przymrozkiem, które występowały od stycznia do kwietnia i od października do grudnia. Poniżej przedstawiono średnie temperatury w poszczególnych miesiącach 2015 roku.

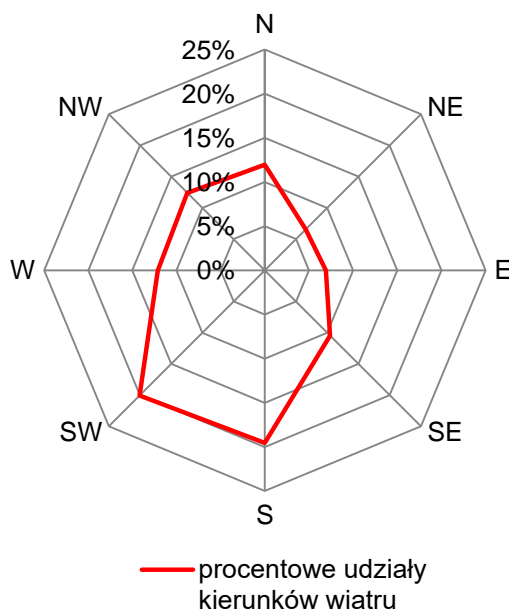

Rysunek 93. Średnie miesięczne temperatury w 2015 roku w Zakopanem.

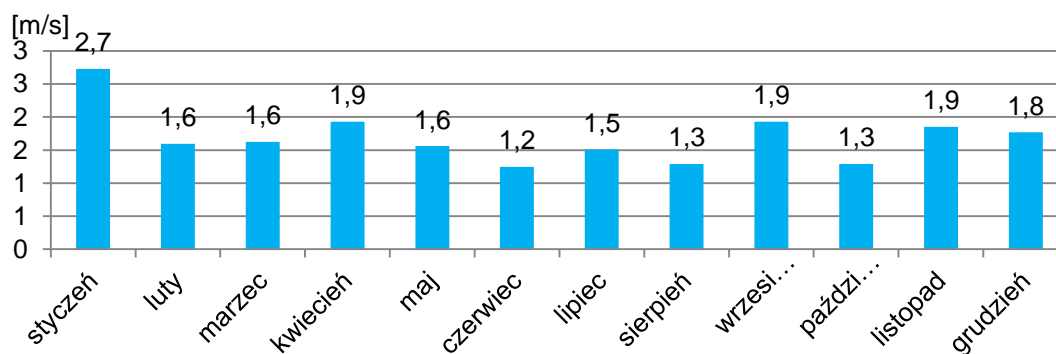
Przepływ mas powietrza

W Zakopanem przeważają wiatry zachodnie i południowo-zachodnie. Ze względu na położenie miasta w kotlinie panują tam niewielkie prędkości wiatru. Charakterystyczny dla tego rejonu jest wiatr halny. Po północnej stronie Tatr jest silny, ciepły i suchy. W 2015 roku średnia roczna prędkość wiatru wyniosła zaledwie 1,7 m/s, nie zanotowano całkowicie bezwietrznych dni, natomiast 67 dni było z wiatrem o prędkości poniżej 1 m/s. Poniżej przedstawiono różę wiatrów dla Zakopanego, średnie prędkości wiatru w poszczególnych miesiącach 2015 roku oraz przebieg zmienności temperatury i prędkości wiatru.

Procentowe udziały kierunków wiatru

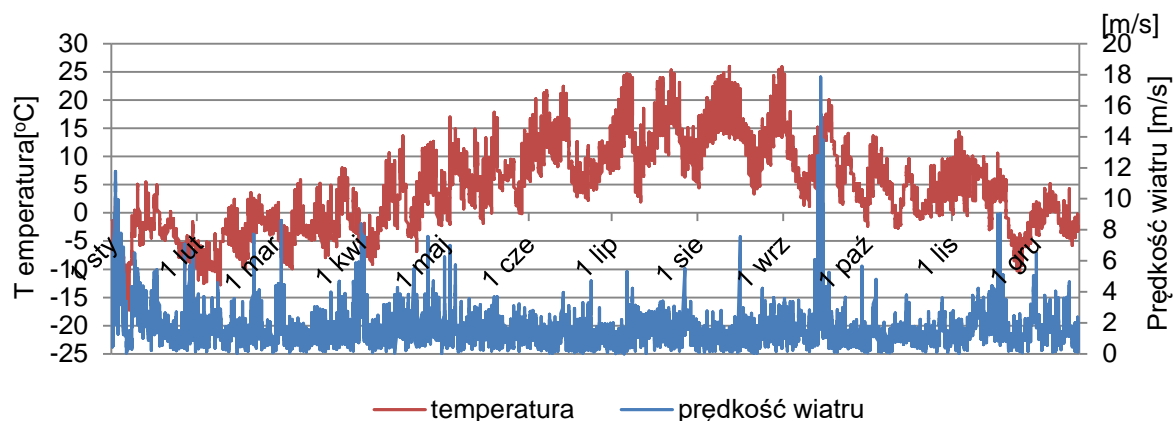

Rysunek 94. Procentowe udziały kierunków wiatru w Zakopanem w 2015 roku.

Rysunek 95. Średnie prędkości wiatru w poszczególnych miesiącach 2015 roku w Zakopanem.

Rysunek 96. Przebieg zmienności temperatury i prędkości wiatru w Zakopanem w 2015 roku.

3.8. ŁĄCZNA WIELKOŚĆ EMISJI SUBSTANCJI ZANIECZYSZCZAJĄCYCH POWIETRZE POCHODZĄCYCH ZE ŹRÓDEŁ ZNAJDUJĄCYCH SIĘ NA OBSZARZE STREF WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO

W celu określenia przyczyn występowania przekroczeń poziomów dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu przeprowadzona została inwentaryzacja źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza. Wielkości emisji substancji zanieczyszczających powietrze obejmuje funkcjonujące w 2015 r. źródła emisji punktowych, powierzchniowych, liniowych, rolniczych (uprawy i hodowla) oraz niezorganizowanych (kopalnie odkrywkowe, obszary zakładów przerobczych oraz hałdy materiałów sypkich). Całkowita wielkość emisji w każdej ze stref jest sumą emisji pochodzących z każdego rodzaju źródeł na terenie strefy. Efekty wykonanego bilansu ilościowego przedstawiono na mapach poglądowych prezentujących udziały poszczególnych źródeł emisji.

AGLOMERACJA KRAKOWSKA

Zestawienie emisji pyłu PM10, PM2,5 i B(a)P ze źródeł zlokalizowanych na terenie miasta Kraków w roku bazowym 2015 jest wynikiem inwentaryzacji źródeł emisji w oparciu o dostępne dane GUS, dane GDDKiA, danych Zarządów Dróg Wojewódzkich, raportów z bazy emisji KOBiZE, bazy i systemu opłat za korzystanie ze środowiska SOZAT oraz innych raportów i dokumentów planistycznych obowiązujących na terenie aglomeracji krakowskiej.

Tabela 41. Zestawienie wielkości emisji substancji ze źródeł zlokalizowanych na terenie aglomeracji krakowskiej w roku bazowym 2015.⁶⁹

Rodzaj źródeł	Wielkość emisji [Mg/rok]				
	PM10	PM2,5	BaP	NO ₂	CO ₂
punktowa	1 094,66	876,24	0,0144	6 619,38	4 863 029,06
krajowe	115,7	42,33	0,0003	160,40	-
wojewódzkie	29,45	9,57	0,00008	25,52	-
powiatowe i gminne	336,57	106,45	0,0009	245,83	-

⁶⁹ źródło: opracowanie własne na podstawie metodyki inwentaryzacji źródeł emisji.

Rodzaj źródeł	Wielkość emisji [Mg/rok]				
	PM10	PM2,5	BaP	NO ₂	CO ₂
uprawy	12,26	2,45	-	2,02	-
hodowla	9,1	0,22	-	-	-
powierzchniowa	1 213,09	1 191,96	0,56920	65,98	629 108,67
niezorganizowana	90,74	21,77	-	-	-
SUMA	2 901,57	2 250,99	0,58488	7 119,13	5 492 137,73

Jak wynika z zestawienia największy udział w całkowitej emisji zanieczyszczeń emitowanych do powietrza na terenie aglomeracji krakowskiej mają źródła emisji powierzchniowej.

STREFA MIASTO TARNÓW

Wyniki bilansu źródeł emisji zlokalizowanych na obszarze strefy miasto Tarnów wskazują na udział poszczególnych grup źródeł w wielkości emisji pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 oraz B(a)P. Wyniki inwentaryzacji dotyczą roku 2015 jako roku bazowego Programu.

Tabela 42. Zestawienie wielkości emisji substancji ze źródeł zlokalizowanych na strefy miasto Tarnów w roku bazowym 2015.⁷⁰

Rodzaj źródeł	Wielkość emisji [Mg/rok]				
	PM10	PM2,5	BaP	NO ₂	CO ₂
punktowa	319,29	258,85	0,05521	7 002,00	1 249 437,16
krajowe	20,09	7,97	0,000054	36,48	
wojewódzkie	16,62	5,41	0,000045	14,55	
powiatowe i gminne	90,03	28,58	0,000242	65,68	
uprawy	3,88	0,76		0,63	
hodowla	5,25	0,13			
powierzchniowa	455,55	447,65	0,23589	14,49	126 111,22
niezorganizowana	16,40	3,93			
SUMA	927,11	753,28	0,29146	7 133,83	1 375 548,38

Źródła emisji powierzchniowej stanowią największy udział w całkowitej emisji wszystkich substancji objętych Programem.

STREFA MAŁOPOLSKA

Zestawienie wielkości emisji pyłu zawieszonego PM10, pyłu zawieszonego PM2,5 i B(a)P pochodzących ze źródeł emisji funkcjonujących w 2015 r. na terenie strefy małopolskiej wskazują na udział poszczególnych grup źródeł w wielkości emisji.

⁷⁰ źródło: opracowanie własne na podstawie metodyki inwentaryzacji źródeł emisji.

Tabela 43. Zestawienie wielkości emisji substancji ze źródeł zlokalizowanych na strefy małopolskiej w roku bazowym 2015.⁷¹

Rodzaj źródeł	Wielkość emisji [Mg/rok]				
	PM10	PM2,5	BaP	NO ₂	CO ₂
punktowa	1 543,94	1 219,61	0,37649	8 047,87	5 195 787,20
krajowe	987,63	360,95	0,00267	1 384,02	
wojewódzkie	516,11	173,85	0,00139	517,56	
powiatowe i gminne	3 128,99	1 008,51	0,00839	2 400,75	
uprawy	708,04	132,57		107,90	
hodowla	948,48	22,61			
powierzchniowa	12 022,43	11 759,50	6,62185	354,91	3 015 824,23
niezorganizowana	1 347,16	323,24			
SUMA	21 202,78	15 000,86	7,01080	12 813,00	8 211 611,44

Jak wynika z zestawienia największy udział w całkowitej emisji poszczególnych zanieczyszczeń stanowią źródła emisji powierzchniowej (komunalno-bytowe) - ponad 50% całkowitej ilości tego zanieczyszczenia.

Podsumowanie

Na podstawie powyższych zestawień udziałów poszczególnych źródeł emisji można stwierdzić, iż we wszystkich strefach województwa małopolskiego największy wpływ na sumaryczną wielkość emisji mają źródła powierzchniowe. W przypadku pyłu zawieszonego źródła emisji powierzchniowej odpowiadają za ponad 50% całkowitej emisji tego zanieczyszczenia, jedynie w aglomeracji krakowskiej źródła powierzchniowe stanowią 41,82% emisji. Ze względu na charakter województwa źródła emisji rolniczej i niezorganizowanej mają znikomy wpływ na wielkość emisji analizowanych zanieczyszczeń. Udziały źródeł emisji punktowej i liniowej w Tarnowie są blisko o połowę mniejsze niż udział emisji powierzchniowej i kształtują się na poziomie około 25,20% oraz 22,47%. Najbardziej uprzemysłowioną częścią małopolski jest Kraków, stąd też aglomeracja krakowska w porównaniu do pozostałych stref charakteryzuje się najwyższym udziałem źródeł punktowych (37,47%). Rozkład udziałów źródeł w emisji pyłu zawieszonego PM_{2,5} kształtuje się na podobnym poziomie co wielkość emisji pyłu PM₁₀. W przypadku B(a)P źródła powierzchniowe odpowiadają średnio za 93,2% udział w emisji tego zanieczyszczenia, następnie są źródła punktowe (ok. 6,6%) i liniowe 0,1%. Emisja wynikająca z działalności rolniczej oraz emisja niezorganizowana nie mają wpływu na wielkość emisji B(a)P.

Porównanie wielkości emisji z Programem z 2013 roku.

Wielkości emisji oszacowane obecnie dla poszczególnych rodzajów źródeł emisji w podziale na strefy województwa małopolskiego zostały porównane z wielkością emisji danej substancji oszacowanej w ramach poprzedniego Programu ochrony powietrza. Zakres rzeczowy inwentaryzacji źródeł emisji uwzględnionych w obecnej inwentaryzacji źródeł emisji uwzględniał inne dane wejściowe, które posłużyły do oszacowania wielkości emisji z terenu województwa.

⁷¹ Źródło: opracowanie własne na podstawie metodyki inwentaryzacji źródeł emisji.

Tabela 44. Zestawienie różnicy wielkości oszacowanej emisji dla roku 2011 i 2015 w podziale na strefy województwa małopolskiego.

2011/2015	Emisja powierzchniowa			
	PM10	PM2,5	B(a)P	NO ₂
Województwo małopolskie	147% ↓	146% ↓	138% ↓	129% ↓
Kraków	91%	65%	104%	71%
Tarnów	70%	70%	65%	62%
	Emisja liniowa			
	PM10	PM2,5	B(a)P	NO ₂
Województwo małopolskie	57% ↑	173% ↓	0%	45% ↑
Kraków	94%	285%	0%	74%
Tarnów	38%	113%	0%	31%
	Emisja punktowa			
	PM10	PM2,5	B(a)P	NO ₂
Województwo małopolskie	123% ↓	139% ↓	109% ↓	93% ↑
Kraków	159%	179%	444%	96%
Tarnów	84%	93%	53%	86%
	Emisja z rolnictwa			
	PM10	PM2,5		
Województwo małopolskie	71% ↑	156% ↓		
Kraków	189%	123%		
Tarnów	89%	182%		

W przypadku emisji punktowej w stosunku do danych dla 2011 roku nastąpił spadek wielkości emisji dla poszczególnych zanieczyszczeń dla strefy małopolskiej i aglomeracji Krakowskiej, natomiast nastąpił wzrost wielkości emisji dla Tarnowa. Podobnie nastąpił wzrost wielkości emisji dla dwutlenku azotu ze źródeł punktowych.

Na różnice w wielkości emisji dla źródeł powierzchniowych miała wpływ zmiana metodyki obliczania wielkości emisji z sektora komunalno-bytowego oparta na danych rzeczywistych dotyczących wielkości powierzchni zabudowy w danej gminie na podstawie warstw GIS oraz wielkości zapotrzebowania na ciepło dla obiektów mieszkalnych i pozostałych. Dodatkowo uwzględnienie przeprowadzonych inwentaryzacji źródeł emisji na podstawie ankietyzacji w Krakowie, Nowym Sączu i dodatkowych 10 gminach województwa małopolskiego oraz zmienionych wskaźników emisji również miało wpływ na zmianę wielkości emisji powierzchniowej. Sumarycznie dla województwa małopolskiego nastąpił spadek wielkości emisji pyłu PM10, PM2,5 oraz NO₂, natomiast biorąc pod uwagę zmianę metodyki i danych wejściowych dla Krakowa oraz Tarnowa nastąpił wzrost wielkości emisji dla PM10 oraz PM2,5 i NO₂.

Dla emisji liniowej w stosunku do 2011 roku nastąpił wzrost emisji zanieczyszczeń. Trzeba mieć jednak na względzie zmiany zarówno wskaźników emisji, metodyki obliczenia natężenia ruchu na drogach, szczegółowe dane odnośnie ruchu pojazdów na drodze jak i wykorzystanie innych wskaźników emisji oraz modelu COPERT. Wszystkie te elementy powodują, że wielkość emisji była liczona w inny sposób i dane o wielkości emisji są ciężkie do jednoznacznego porównania.

4. PRZEWIDYWANY POZIOM SUBSTANCJI W POWIETRZU W ROKU PROGNOZOWANYM

4.1. PROGNOZY ZMIANY WIELKOŚCI EMISJI ZANIECZYSZCZEŃ DO POWIETRZA PRZY ZAŁOŻENIU NIEPODEJMOWANIA ŻADNYCH DODATKOWYCH DZIAŁAŃ PONAD TE, KTÓRYCH KONIECZNOŚĆ PODJĘCIA WYNIKA Z ISTNIEJĄCYCH PRZEPISÓW

Emisja punktowa

Zgodnie z krajowymi prognozami w horyzoncie czasowym do 2030 r. największym wyzwaniem dla przemysłu będzie adaptacja do postanowień pakietu klimatyczno-energetycznego UE. Związane będzie to z koniecznością podejmowania działań na rzecz poprawy efektywności energetycznej we wszystkich sektorach gospodarki⁷². Celem polityki UE w zakresie energii i klimatu w perspektywie do 2030 r. jest przyjęta 40% redukcja emisji gazów cieplarnianych. Dotyczy ona poziomu z 1990 r., który ma zostać osiągnięty wyłącznie za pomocą środków krajowych. Natomiast emisje z sektorów nieobjętych europejskim systemem handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych powinny zostać ograniczone o 30% poniżej poziomu z 2005 r. Zwiększenie efektywności energetycznej wiązać się będzie z koniecznością wprowadzenia odpowiedniej infrastruktury, która umożliwiłaby wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych i włączenie jej do systemu elektroenergetycznego.

Dodatkowo wprowadzona do polskiego prawa Dyrektywa IED znacznie zaostrza standardy dla tzw. dużych obiektów energetycznego spalania (moc cieplna doprowadzona w paliwie ≥ 50 MW), pod kątem wprowadzenia zmian w przepisach w celu zapobiegania zanieczyszczeniom wynikającym z działalności przemysłowej, ich redukcji oraz zapewnienia zintegrowanego podejścia do zapobiegania emisjom do powietrza, wody i gleby oraz ich kontroli, jak również w kwestii gospodarowania odpadami, efektywności energetycznej i zapobiegania wypadkom. Mając na uwadze fakt, że polski sektor energetyczny, który oparty jest na wysokoemisyjnych paliwach konieczne będzie podjęcie przez zakłady działań wiążących się z dużymi nakładami inwestycyjnymi na wysokosprawne instalacje oczyszczania spalin oraz wykorzystanie niskoemisyjnych paliw. Wiąże się to z koniecznością stosowania nowoczesnych technologii i ciągłego zmniejszania wielkości emisji głównie dla dużych jednostek organizacyjnych. Dodatkowo od 2018 roku zaczną obowiązywać standardy emisyjne dla nowych obiektów MCP (o mocy cieplnej w paliwie nie mniejszej niż 1 MW i mniejszej niż 50 MW) w ramach Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady UE 2015/2193 z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie ograniczenia emisji niektórych zanieczyszczeń do powietrza ze średnich obiektów energetycznego spalania. Dla obiektów istniejących o mocy powyżej 5 MW ostrzejsze standardy będą wprowadzone od 2025 roku. W przypadku pyłów wymagana redukcja w stosunku do obecnie obowiązującego rozporządzenia MŚ⁷³ będzie wynosić od 50 do 75%.

W prognozie do 2023 roku, przyjęto założenie, że na terenie stref prowadzone będą następujące działania:

---

⁷² źródło: Priorytety Polityki Przemysłowej 2015-2020+

⁷³ źródło: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 listopada 2014 r. w sprawie standardów emisyjnych dla niektórych rodzajów instalacji, źródeł spalania paliw oraz urządzeń spalania lub współspalania odpadów, Dz. U. z 2014 r., poz. 1546

- sukcesywne wprowadzanie do pozwoleń na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza i do pozwoleń zintegrowanych zapisów odnośnie ograniczania emisji pyłu PM10, czego konsekwencją jest redukcja emisji pyłu zawieszonego PM2,5, poprzez stosowanie najlepszych dostępnych technik (BAT);
- zmiana wielkości emisji pyłu zawieszonego PM10, PM2,5 wynikająca z zaplanowanych inwestycji;
- modernizacja kotłowni komunalnych;
- modernizacja dużych obiektów energetycznego spalania paliw;
- wprowadzanie przez przedsiębiorców nowoczesnych i przyjaznych środowisku technologii,
- hermetyzacja układów technologicznych;
- modernizacja instalacji (spełnienie wymagań BAT oraz standardów emisyjnych).

Ze względu na przyjęte prognozy zmian prawnych w przemyśle, szacuje się 10% redukcję emisji z sektora przemysłu w roku prognozy. Dla przemysłu możliwe jest osiągnięcie tego poziomu do 2023 r. ze względu na postęp technologiczny oraz wymagania unijne w zakresie handlu uprawnieniami do emisji oraz przepisami prawnymi i dostosowaniem do nowych wymogów. Nie jest konieczne wprowadzanie dodatkowych działań redukujących emisję z przedsiębiorstw ponad te, których realizacja wynika z istniejących przepisów. Prowadzić należy działania kompensacyjne i kontrolne w zakładach przemysłowych:

- Na etapie wydawania pozwoleń na emisję gazów lub pyłów do powietrza lub pozwoleń zintegrowanych dla nowych i istotnie zmienianych instalacji lokalizowanych w obszarach przekroczeń poziomów dopuszczalnych zanieczyszczeń wskazanych w niniejszym Programie zalecane jest również bezwzględne egzekwowanie obowiązku przeprowadzania postępowania kompensacyjnego zgodnie z art. 225 ustawy Prawo ochrony środowiska. Konieczność przeprowadzenia postępowania kompensacyjnego powinna być również wskazywana w decyzjach o uwarunkowaniach środowiskowych. Kompensacja powinna być przeprowadzona poprzez ograniczenie emisji zanieczyszczeń z innego źródła zlokalizowanego na terenie tej samej gminy lub w uzasadnionych przypadkach gminy sąsiedniej. Dopuszcza się prowadzenie kompensacji na terenie jednej gminy poprzez redukcję emisji z innego źródła (powierzchniowe) w celu zbilansowania emisji z nowopowstałego źródła punktowego.
- Koniecznym jest zintensyfikowanie działań kontrolnych, w ramach kompetencji Małopolskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska, w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw na terenie województwa w celu zapewnienia odpowiednich standardów jakości środowiska poprzez egzekwowanie przestrzegania przepisów z zakresu ochrony środowiska.

Emisja powierzchniowa

Na terenie stref województwa małopolskiego największy wpływ na jakość powietrza spośród wszystkich źródeł emisji ma emisja powierzchniowa. W przypadku niepodejmowania działań w zakresie wymiany kotłów w dotychczasowym zakresie i w ramach dostępnych środków finansowych przy niekontrolowanym przyroście nowych źródeł do roku 2020 dokonano analizy czynników i ich wpływ na zmianę ładunku emisji ze źródeł powierzchniowych jak i jakość powietrza w roku 2023.

W analizie zmian emisji ze źródeł powierzchniowych dla roku prognozy uwzględniono wskaźniki zmian zapotrzebowania na ciepło wynikające z przeprowadzanych termomodernizacji oraz nowopowstającej

zabudowy, wskaźnik powstawania nowych źródeł spalania paliw stałych do roku 2023 w oparciu o zmiany związane z rynkiem nowych kotłów i wprowadzeniem sparametryzowanych emisyjnie wymagań jakie stawia dyrektywa Ecodesign. Przyrost nowych kotłów węglowych w Małopolsce na podstawie prognozy przyrostu liczby ludności w latach 2017-2013 oszacowano na około 12,5 tysiąca sztuk rocznie przy czym założono iż wszystkie nowe kotły po roku 2020 będą spełniały wymagania dyrektywy Ecodesign i część nowoinstalowanych do 2020 roku będzie spełniać te wymagania. Dodatkowo uwzględniono wzrost wskaźników emisyjnych dla kotłów, w których spalane są paliwa gorszej jakości. Dla gazu i oleju przyjęto wzrost o 5%, a dla paliw węglowych 20% wzrost emisji. Innymi uwzględnionymi czynnikami był spadek ilości spalanych odpadów w roku 2023 na poziomie 10%. Na terenie województwa nie przyjęto zmian emisji związanych ze zmianą stosowanych paliw, jedynie dla obszaru Krakowa w związku z podjętą uchwałą Sejmiku Województwa dotyczącą zakazu stosowania paliw stałych przyjęto całkowitą redukcję emisji.

W przypadku prognoz niepodejmowania dodatkowych działań niż opisane redukcja emisji pyłu PM10 w roku 2023 w skali województwa będzie na poziomie 30% w stosunku do roku 2015. Redukcja na poziomie 30% jest niewystarczająca i nie doprowadzi do braku występowania przekroczeń dopuszczalnych stężeń średniorocznych pyłu PM10 i PM2,5 w roku prognozy. Brak podejmowanych działań naprawczych nie spowoduje poprawy w zakresie przekroczeń stężeń docelowych benzo(a)pirenu w roku prognozy. Konieczne jest zatem wprowadzenie dodatkowych regulacji w celu poprawy stanu jakości powietrza w województwie.

Emisja liniowa

Zmiany emisji ze źródeł liniowych warunkowane są wytycznymi zawartymi w dokumentach unijnych i krajowych. Komisja europejska w 2011 roku przedstawiła Białą Księgę - plan utworzenia jednolitego europejskiego obszaru transportu, który ma na celu dążenie do osiągnięcia konkurencyjnego i zasobooszczędnego systemu transportu. Biała Księga stanowi wytyczne najbardziej pożądaných działań UE w obszarze transportu w perspektywie roku 2050. Na poziomie krajowym podstawowym dokumentem jest Strategia Rozwoju Transportu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030. Środki finansowe w ramach POIS 2014-2020 przeznaczono na rozwój infrastruktury drogowej miast, rozwój transportu kolejowego, rozwój sieci drogowej TENT oraz rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego w miastach. Uwzględnione czynniki polityki transportowej i klimatycznej, strategie transportowe, obowiązujące i zmieniające się prawo, przeznaczane fundusze, uwarunkowania gospodarcze i polityczne pozwoliły określić trend zmian i wpływu transportu na jakość powietrza w kolejnych latach.

W zakresie natężenia ruchu:⁷⁴

- 50% wzrostu przewozu towarów i 36% wzrostu transportu indywidualnego do roku 2025,
- 120% wzrost popytu na transport kolejowy do roku 2030;
- około 30% wzrostu natężenia ruchu samochodów osobowych (36% w Małopolsce) do roku 2020 i około 40% wzrostu natężenia do roku 2025 (56% wzrostu w Małopolsce);
- około 27% wzrostu natężenia ruchu samochodów ciężarowych do roku 2020 i 38% wzrostu natężenia do roku 2025;
- 10% wzrostu natężenia ruchu autobusów do roku 2025.

W zakresie emisji spalinowej:

- 20% spadku emisji spalinowej pyłów drobnych (g/km * pojazd) dla samochodów osobowych w okresie lat 2020 i 2025;

---

⁷⁴ źródło: opracowanie własne na podstawie „Prognozy stężeń pyłu PM10 i PM2,5 dla lat 2020 i 2025 oraz określenie tła zanieczyszczeń dla okresu 2016-2020”

- 36% spadku emisji spalinowej pyłów drobnych (g/km * pojazd) dla samochodów ciężarowych oraz autobusów.

Mimo coraz wyższych wymagań stawianych w zakresie norm emisji spalin EURO i spadku emisyjności spalin produkowanych w pojazdach nie prognozuje się obniżenia łącznego ładunku emisji ze źródeł komunikacyjnych. Spadek emisji bilansowany jest prognozowanym wzrostem natężenia ruchu. Szacuje się niewielki wzrost emisji z transportu o 1% do roku 2020 i 3% do roku 2025.

Mając na uwadze powyższe konieczne jest wprowadzenie dodatkowych działań ograniczających i redukujących emisję ze źródeł liniowych.

Emisja z rolnictwa

Wspólna Polityka Rolna (WPR) wprowadzona w 2003 r. w krajach Unii Europejskiej zakłada uwzględnienie zmian w wielkości emisji substancji z sektora rolnictwa poprzez działania na rzecz ochrony środowiska, między innymi wsparcie modernizacji gospodarstw, wydajne energetycznie wyposażenie i budynki, szkolenia i usługi doradcze oraz promocję produkcji z wykorzystaniem biogazu. Trend zmian w rolnictwie jest wynikiem ulepszeń w technice rolniczej, systematycznego spadku liczebności bydła, rozwiązań reformatorskich i legislacji dotyczącej ochrony środowiska⁷⁵.

Podsumowanie

Mając na uwadze iż działania jakie będą prowadzone w kierunku ograniczenia emisji wynikające jedynie ze zmian prawnych, struktury podaży rynku paliw czy urządzeń grzewczych, gospodarczych i innych, nie są wystarczające do osiągnięcia w roku prognozy stanu jakości powietrza odpowiadającego normom jakości powietrza.

Emisja napływowa – przewidywane zmiany emisji napływowej

Zgodnie z założeniami Programów ochrony powietrza dla stref województw sąsiadujących z województwem małopolskim, w wyniku realizacji działań naprawczych związanych z redukcją emisji powierzchniowej i liniowej będzie następowała znaczna redukcja emisji z sektora komunalno-bytowego. Wielkości redukcji emisji zanieczyszczeń z tych obszarów stanowią element programów ochrony powietrza uchwalonych w strefach województw: śląskiego, podkarpackiego i świętokrzyskiego.

4.2. PROGNOZA POZIOMU ZANIECZYSZCZENIA POWIETRZA PRZY ZAŁOŻENIU PODJĘCIA WSZYSTKICH DZIAŁAŃ NAPRAWCZYCH DO ROKU PROGNOZY 2023

Emisja punktowa

Nie proponuje się zmian emisji punktowej ponad te, których realizacja wynika z istniejących przepisów.

Emisja powierzchniowa

W wyniku analiz wysokości stężeń poszczególnych substancji oszacowano konieczny stopień redukcji emisji ze źródeł powierzchniowych, który w roku prognozy umożliwi dotrzymanie standardów jakości powietrza. W tym celu przeanalizowano szereg wariantów działań naprawczych z czego najskuteczniejszym okazał się wariant obejmujący podjęcie uchwały dla terenu stref małopolskiej i miasta Tanowa wprowadzającej regulacje dotyczące stosowania urządzeń grzewczych zasilanych paliwem stałym. W roku prognozy wszystkie urządzenia grzewcze zasilane paliwem stałym

⁷⁵ źródło: Rolnictwo UEEU – podejmując wyzwanie zmian klimatycznych – Komisja Europejska Dyrekcja Generalna Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich

funkcjonujące na terenie województwa będą musiały spełniać wymagania klasy 5 zgodnie z normą PN-EN 303-5:2012 Dyrektywy Ecodesign. W ramach analiz dokonano porównania efektów ekologicznych działań związanych z ograniczeniem niskiej emisji bez wprowadzania regulacji w zakresie stosowanych urządzeń grzewczych i efektu ekologicznego jaki będzie osiągnięty po wprowadzeniu regulacji. Jedynie wprowadzenie regulacji dotyczącej urządzeń grzewczych na terenie strefy małopolskiej i miasta Tarnowa (w Aglomeracji Kraków wprowadzono uchwałę zakazującą spalania paliw stałych) doprowadzi do osiągnięcia zadawalającego stanu jakości powietrza w roku prognozy n przeważającym terenie województwa.

Tabela 45. Zestawienie emisji ze źródeł powierzchniowych w roku bazowym oraz w roku prognozy dla wariantu W1.

Nazwa gminy	Powiat	Wielkość emisji powierzchniowej bazowa 2015 [Mg/rok]				Wielkość emisji po realizacji wariantu W1 [Mg/rok]				Obecność sieci w 2023 roku		Ilość kotłów do wymiany szt.
		PM10	PM2,5	B(a)P	CO ₂	PM10	PM2,5	B(a)P	CO ₂	gazowej	cieplnej	
Alwernia - miasto	chrzanowski	15,7	15,4	0,009	4677,6	1,08	1,07	0,001	4558,7	tak	tak	409
Alwernia - obszar wiejski	chrzanowski	72,7	71,3	0,041	17821,9	6,41	6,31	0,007	20375,7	tak	nie	2631
Andrychów - miasto	wadowicki	58,1	57,1	0,032	15411,7	4,03	3,96	0,004	15122,1	tak	tak	1293
Andrychów - obszar wiejski	wadowicki	147,5	145,1	0,083	36161,2	13,29	13,08	0,015	42257,8	tak	nie	5768
Babice	chrzanowski	73,6	72,2	0,041	17858,9	6,51	6,41	0,007	20541,2	tak	nie	2494
Biały Dunajec	tatrzański	114,5	112,4	0,061	25107,5	13,87	13,60	0,012	29217,6	nie	tak	3434
Biecz - miasto	gorlicki	16,1	15,6	0,009	4585,0	1,03	1,01	0,001	4359,3	tak	tak	756
Biecz - obszar wiejski	gorlicki	65,7	64,0	0,037	15767,2	5,73	5,64	0,006	18174,6	tak	nie	3041
Biskupice	wielicki	31,6	30,8	0,018	9088,7	2,92	2,88	0,003	10419,9	tak	nie	2010
Bobowa - miasto	gorlicki	15,3	14,9	0,009	3879,7	0,99	0,98	0,001	3770,5	tak	tak	576
Bobowa - obszar wiejski	gorlicki	36,0	34,9	0,021	8370,3	3,11	3,06	0,003	9761,4	tak	nie	1552
Bochnia	bocheński	48,2	47,3	0,022	16216,5	5,93	5,80	0,003	16522,2	tak	tak	1434
Bochnia	bocheński	79,7	77,3	0,046	20455,9	7,00	6,89	0,008	23350,4	tak	nie	4624
Bolesław	dąbrowski	11,1	10,8	0,006	2995,1	0,98	0,96	0,001	3370,3	tak	nie	651
Bolesław	olkuski	52,7	51,9	0,030	12892,5	4,67	4,59	0,005	14562,0	tak	tak	2038
Borzęcin	brzeski	28,3	27,3	0,016	6938,5	2,42	2,38	0,003	7855,8	tak	nie	1822
Brzesko - miasto	brzeski	13,9	13,6	0,007	6548,4	1,34	1,32	0,001	7058,3	tak	tak	463
Brzesko - obszar wiejski	brzeski	50,6	49,8	0,028	14572,3	4,79	4,71	0,005	16862,8	tak	nie	3316
Brzeszcze - miasto	oświęcimski	57,5	56,6	0,032	14123,1	3,39	3,34	0,004	12619,5	tak	tak	1547

Nazwa gminy	Powiat	Wielkość emisji powierzchniowej bazowa 2015 [Mg/rok]				Wielkość emisji po realizacji wariantu W1 [Mg/rok]				Obecność sieci w 2023 roku		liczba kotłów do wymiany
		PM10	PM2,5	B(a)P	CO ₂	PM10	PM2,5	B(a)P	CO ₂	gazowej	cieplnej	szt.
Brzeszcze - obszar wiejski	oświęcimski	59,1	58,1	0,033	14291,5	5,22	5,14	0,006	16378,0	tak	nie	1872
Brzeźnica	wadowicki	65,0	63,4	0,037	16159,0	5,47	5,38	0,006	18080,8	tak	nie	2706
Budzów	suski	47,3	45,9	0,027	10510,3	4,10	4,03	0,005	12451,8	nie	nie	2472
Bukowina Tatrzańska	tatrzański	203,1	199,6	0,106	44660,9	25,03	24,53	0,020	51529,2	nie	tak	5761
Bukowno	olkuski	39,0	38,4	0,022	10076,5	2,70	2,66	0,003	9847,3	tak	tak	1253
Bystra-Sidzina	suski	43,2	42,0	0,025	9641,4	3,75	3,69	0,004	11370,6	nie	nie	2037
Charsznica	miechowski	33,4	32,4	0,019	7781,0	2,81	2,77	0,003	8753,2	tak	nie	2359
Chelmek - miasto	oświęcimski	20,8	20,4	0,011	5661,9	1,38	1,36	0,001	5348,5	tak	tak	596
Chelmek - obszar wiejski	oświęcimski	26,4	25,9	0,015	6443,5	2,35	2,32	0,003	7440,7	tak	nie	917
Chelmiec	nowosądecki	138,4	135,0	0,075	32496,7	13,78	13,52	0,012	35112,9	tak	nie	6195
Chrzanów - miasto	chrzanowski	114,2	112,4	0,063	29661,1	8,06	7,93	0,008	29148,2	tak	tak	1983
Chrzanów - obszar wiejski	chrzanowski	75,5	74,2	0,042	19256,5	6,78	6,67	0,008	22082,0	tak	nie	2620
Ciężkowice - miasto	tarnowski	10,3	10,0	0,006	2661,2	0,66	0,65	0,001	2531,6	tak	tak	661
Ciężkowice - obszar wiejski	tarnowski	35,0	34,0	0,020	8208,4	3,01	2,96	0,003	9441,4	tak	nie	2311
Czarny Dunajec	nowotarski	165,2	161,1	0,091	36314,8	15,80	15,52	0,015	41206,7	tak	nie	6360
Czchów - miasto	brzeski	9,4	9,1	0,005	2485,5	0,61	0,60	0,001	2392,7	tak	tak	582
Czchów - obszar wiejski	brzeski	27,7	26,8	0,016	6884,5	2,39	2,36	0,003	7847,7	tak	nie	1660
Czernichów	krakowski	79,9	78,1	0,045	18880,9	6,28	6,18	0,007	20463,9	tak	nie	4461
Czorsztyn	nowotarski	66,1	64,6	0,036	14606,7	6,72	6,60	0,007	17296,9	nie	nie	2070
Dąbrowa Tarnowska - miasto	dąbrowski	18,5	17,9	0,010	7128,7	1,43	1,41	0,001	7288,9	tak	tak	793

Nazwa gminy	Powiat	Wielkość emisji powierzchniowej bazowa 2015 [Mg/rok]				Wielkość emisji po realizacji wariantu W1 [Mg/rok]				Obecność sieci w 2023 roku		liczba kotłowni do wymiany
		PM10	PM2,5	B(a)P	CO ₂	PM10	PM2,5	B(a)P	CO ₂	gazowej	cieplnej	szt.
Dąbrowa Tarnowska - obszar wiejski	dąbrowski	33,2	32,4	0,019	8405,8	2,96	2,91	0,003	9733,1	tak	nie	2010
Dębno	brzeski	42,5	41,1	0,024	10853,3	3,71	3,65	0,004	12399,1	tak	nie	2393
Dobczyce - miasto	myślenicki	47,9	47,0	0,027	12296,1	2,88	2,84	0,003	12282,5	tak	nie	2251
Dobczyce - obszar wiejski	myślenicki	85,7	84,0	0,048	20459,8	7,57	7,44	0,008	23688,3	tak	nie	4904
Dobra	limanowski	50,6	49,3	0,029	12100,0	4,38	4,31	0,005	13857,8	tak	nie	2553
Drwinia	bocheński	27,5	26,7	0,016	6586,4	2,37	2,33	0,003	7548,2	tak	nie	1615
Gdów	wielicki	62,4	60,7	0,035	17036,8	5,62	5,53	0,006	19462,1	tak	nie	4063
Gnojnik	brzeski	31,3	30,3	0,018	7447,2	2,65	2,61	0,003	8407,9	tak	nie	1989
Gołcza	miechowski	39,6	38,6	0,023	9062,0	3,35	3,30	0,004	10269,2	tak	nie	2114
Gorlice	gorlicki	32,0	31,5	0,017	12071,9	2,89	2,84	0,002	12969,4	tak	tak	832
Gorlice	gorlicki	89,0	86,7	0,051	22231,8	7,86	7,74	0,009	25609,6	tak	nie	4155
Gręboszów	dąbrowski	14,4	13,9	0,008	3500,8	1,22	1,20	0,001	3934,9	tak	nie	912
Gromnik	tarnowski	34,3	33,3	0,020	8130,8	2,96	2,92	0,003	9367,0	tak	nie	2262
Gródek nad Dunajcem	nowosądecki	48,2	47,0	0,026	11168,3	5,23	5,13	0,005	12724,0	tak	nie	3163
Grybów	nowosądecki	23,3	22,9	0,012	5914,9	1,75	1,72	0,002	5878,5	tak	nie	1062
Grybów	nowosądecki	113,1	109,8	0,062	25805,8	11,41	11,20	0,010	28618,8	tak	nie	5681
Igołomia-Wawrzeńczyce	krakowski	33,6	32,5	0,019	8916,1	2,98	2,94	0,003	10204,9	tak	nie	1626
Iwanowice	krakowski	46,1	44,7	0,026	11814,0	4,00	3,94	0,004	13320,8	tak	nie	2529
Iwkowa	brzeski	23,9	23,1	0,014	5899,3	2,07	2,04	0,002	6759,2	tak	nie	1253
Jabłonka	nowotarski	145,5	142,3	0,080	32105,5	14,70	14,44	0,015	37604,4	nie	nie	5502

Nazwa gminy	Powiat	Wielkość emisji powierzchniowej bazowa 2015 [Mg/rok]				Wielkość emisji po realizacji wariantu W1 [Mg/rok]				Obecność sieci w 2023 roku		liczba kotłów do wymiany
		PM10	PM2,5	B(a)P	CO ₂	PM10	PM2,5	B(a)P	CO ₂	gazowej	cieplnej	szt.
Jerzmanowice-Przegonia	krakowski	61,7	60,4	0,035	15558,9	4,78	4,70	0,005	16716,4	tak	nie	3030
Jodłownik	limanowski	47,8	46,7	0,027	11607,4	4,21	4,14	0,005	13384,8	tak	nie	2196
Jordanów	suski	29,2	28,7	0,016	6750,7	1,85	1,82	0,002	6324,7	tak	tak	1516
Jordanów	suski	65,4	63,7	0,037	14819,5	4,83	4,75	0,005	15803,6	tak	nie	3193
Kalwaria Zebrzydowska - miasto	wadowicki	29,0	28,4	0,015	7318,9	2,61	2,56	0,002	6589,9	tak	tak	832
Kalwaria Zebrzydowska - obszar wiejski	wadowicki	102,5	100,3	0,053	23828,8	13,09	12,82	0,009	25480,4	tak	tak	3534
Kamienica	limanowski	46,6	45,4	0,027	10375,3	4,05	3,98	0,005	12240,7	nie	nie	2177
Kamionka Wielka	nowosądecki	45,5	44,1	0,025	10491,7	4,93	4,84	0,004	12160,9	tak	nie	2249
Kęty - miasto	oświęcimski	72,9	71,6	0,041	19717,1	4,69	4,62	0,005	18512,1	tak	tak	1800
Kęty - obszar wiejski	oświęcimski	93,8	92,3	0,053	22795,7	8,46	8,32	0,009	26736,9	tak	nie	3698
Klucze	olkuski	117,3	114,8	0,066	27802,6	10,13	9,97	0,011	31493,1	tak	nie	3934
Kłaj	wielicki	27,1	26,4	0,015	8814,2	2,61	2,57	0,003	10064,5	tak	nie	1778
Kocmyrzów-Luborzycza	krakowski	54,5	53,3	0,031	16419,6	4,70	4,62	0,005	17996,5	tak	nie	2851
Koniusza	proszowicki	38,0	37,0	0,022	9596,2	3,34	3,29	0,004	11014,5	tak	nie	2131
Korzenna	nowosądecki	65,7	63,7	0,036	14808,5	7,09	6,96	0,006	17378,2	tak	nie	3220
Koszyce	proszowicki	25,4	24,6	0,015	5616,6	2,14	2,11	0,002	6458,5	nie	nie	1824
Kościelisko	tatrzański	153,9	151,2	0,082	35130,4	17,14	16,81	0,014	38563,5	tak	nie	5259
Kozłów	miechowski	21,1	20,6	0,012	4734,4	1,81	1,78	0,002	5462,4	nie	nie	1777
Krościenko nad Dunajcem	nowotarski	57,0	55,8	0,031	12574,9	5,76	5,66	0,006	14708,0	nie	nie	2149

Nazwa gminy	Powiat	Wielkość emisji powierzchniowej bazowa 2015 [Mg/rok]				Wielkość emisji po realizacji wariantu W1 [Mg/rok]				Obecność sieci w 2023 roku		liczba kotłów do wymiany
		PM10	PM2,5	B(a)P	CO ₂	PM10	PM2,5	B(a)P	CO ₂	gazowej	cieplnej	szt.
Krynica-Zdrój - miasto	nowosądecki	23,1	22,7	0,010	11079,2	3,02	2,96	0,002	11169,1	tak	tak	358
Krynica-Zdrój - obszar wiejski	nowosądecki	31,4	30,8	0,017	7654,2	3,62	3,56	0,003	9038,6	tak	nie	1355
Krzeszowice - miasto	krakowski	10,0	9,9	0,005	6629,1	1,03	1,02	0,001	6932,7	tak	tak	346
Krzeszowice - obszar wiejski	krakowski	79,1	77,8	0,044	22032,2	7,34	7,22	0,008	25291,1	tak	nie	4668
Książ Wielki	miechowski	25,4	24,7	0,014	5715,5	2,13	2,10	0,002	6418,4	tak	nie	2118
Lanckorona	wadowicki	42,8	41,7	0,024	10117,9	3,71	3,65	0,004	11625,3	tak	nie	1817
Laskowa	limanowski	39,4	38,3	0,022	9365,5	3,44	3,38	0,004	10900,7	tak	nie	2028
Libiąż - miasto	chrzanowski	82,5	81,1	0,046	20258,3	5,50	5,42	0,006	19587,9	tak	tak	2141
Libiąż - obszar wiejski	chrzanowski	37,2	36,6	0,021	9224,1	3,34	3,28	0,004	10656,6	tak	nie	1393
Limanowa	limanowski	46,0	45,3	0,026	15194,9	2,90	2,86	0,003	14169,9	tak	tak	1816
Limanowa	limanowski	109,8	106,6	0,063	26597,1	9,55	9,40	0,011	30677,3	tak	nie	6315
Lipinki	gorlicki	33,0	32,1	0,019	8060,9	2,86	2,82	0,003	9196,2	tak	nie	1798
Lipnica Murowana	bocheński	30,8	30,0	0,018	7301,0	2,66	2,62	0,003	8375,9	tak	nie	1523
Lipnica Wielka	nowotarski	43,0	41,9	0,024	9330,9	4,62	4,54	0,004	11086,0	nie	nie	1517
Lisia Góra	tarnowski	53,9	52,4	0,031	14068,1	4,81	4,73	0,005	16172,9	tak	nie	3195
Liszki	krakowski	59,0	57,7	0,032	17308,4	6,19	6,08	0,006	19650,5	tak	tak	3196
Lubień	myślenicki	49,0	47,7	0,028	11774,0	4,09	4,02	0,005	13294,8	tak	nie	2586
Łabowa	nowosądecki	28,1	27,3	0,015	6285,3	3,21	3,15	0,003	7305,8	tak	nie	1271
Łapanów	bocheński	33,9	32,9	0,019	8589,6	2,96	2,91	0,003	9754,9	tak	nie	2223
Łapsze Niżne	nowotarski	78,6	76,8	0,041	16933,3	10,10	9,90	0,008	20033,3	nie	nie	2528
Łącko	nowosądecki	89,5	87,1	0,048	19316,8	10,00	9,81	0,009	22390,4	tak	nie	4587

Nazwa gminy	Powiat	Wielkość emisji powierzchniowej bazowa 2015 [Mg/rok]				Wielkość emisji po realizacji wariantu W1 [Mg/rok]				Obecność sieci w 2023 roku		liczba kotłów do wymiany
		PM10	PM2,5	B(a)P	CO ₂	PM10	PM2,5	B(a)P	CO ₂	gazowej	cieplnej	szt.
Łososina Dolna	nowosądecki	58,8	57,2	0,033	13597,1	5,56	5,46	0,006	15960,6	tak	nie	3241
Łukowica	limanowski	48,7	47,4	0,028	10857,0	4,14	4,07	0,005	12532,9	tak	nie	2783
Łużna	gorlicki	49,6	48,4	0,028	11640,1	4,31	4,24	0,005	13442,8	tak	nie	2202
Tarnów	m. Tarnów	455,6	447,6	0,236	126111,2	33,26	32,69	0,03148 4	121684,0	tak	tak	5282
Maków Podhalański - miasto	suski	33,8	33,0	0,018	7433,9	2,40	2,36	0,002	6305,7	tak	tak	1324
Maków Podhalański - obszar wiejski	suski	62,8	61,6	0,036	14154,6	4,80	4,73	0,005	15929,5	nie	nie	3185
Mędrzechów	dąbrowski	14,3	13,9	0,008	3465,2	1,23	1,21	0,001	3949,2	tak	nie	828
Michałowice	krakowski	40,4	39,7	0,022	13882,7	4,04	3,97	0,004	15833,3	tak	nie	1866
Miechów - miasto	miechowski	46,6	45,3	0,026	10914,8	2,97	2,92	0,003	10308,4	tak	tak	1450
Miechów - obszar wiejski	miechowski	33,4	32,4	0,019	7563,0	2,81	2,76	0,003	8566,2	tak	nie	2581
Mogilany	krakowski	47,1	46,4	0,026	17385,1	4,89	4,81	0,005	19990,0	tak	nie	2041
Moszczenica	gorlicki	26,3	25,6	0,015	6321,7	2,30	2,27	0,003	7325,2	tak	nie	1277
Mszana Dolna	limanowski	28,3	27,8	0,016	8558,0	1,98	1,95	0,002	8445,0	tak	tak	1353
Mszana Dolna	limanowski	103,3	100,7	0,059	24496,9	9,04	8,90	0,010	28491,9	tak	nie	4341
Mucharz	wadowicki	33,1	32,4	0,019	7425,5	2,84	2,79	0,003	8524,3	tak	nie	1538
Muszyna - miasto	nowosądecki	15,7	15,3	0,009	4840,3	1,19	1,17	0,001	5018,8	tak	nie	712
Muszyna - obszar wiejski	nowosądecki	39,4	38,6	0,022	9420,9	3,81	3,74	0,004	10979,1	tak	nie	1747
Myślenice - miasto	myślenicki	46,1	45,3	0,025	16783,6	3,54	3,49	0,003	16996,8	tak	tak	1775
Myślenice - obszar wiejski	myślenicki	196,9	193,7	0,111	48046,1	17,75	17,47	0,020	56260,4	tak	nie	10414

Nazwa gminy	Powiat	Wielkość emisji powierzchniowej bazowa 2015 [Mg/rok]				Wielkość emisji po realizacji wariantu W1 [Mg/rok]				Obecność sieci w 2023 roku		liczba kotłów do wymiany
		PM10	PM2,5	B(a)P	CO ₂	PM10	PM2,5	B(a)P	CO ₂	gazowej	cieplnej	szt.
Nawojowa	nowosądecki	43,0	42,0	0,024	9688,6	3,87	3,80	0,004	11075,9	tak	nie	2163
Niedźwiedź	limanowski	38,6	37,6	0,022	9297,1	3,40	3,34	0,004	10833,8	tak	nie	1912
Niepołomice - miasto	wielicki	17,5	17,2	0,009	9706,7	1,61	1,59	0,001	10161,4	tak	tak	859
Niepołomice - obszar wiejski	wielicki	41,7	41,0	0,023	13571,0	4,12	4,06	0,004	15678,3	tak	nie	2629
Nowe Brzesko - miasto	proszowicki	8,5	8,3	0,005	2011,2	0,53	0,52	0,001	1886,1	tak	tak	487
Nowe Brzesko - obszar wiejski	proszowicki	19,9	19,3	0,011	4435,8	1,67	1,64	0,002	5070,8	tak	nie	1219
Nowy Sącz	m. Nowy Sącz	342,3	335,8	0,155	85101,0	32,01	31,35	0,02099 2	77484,3	tak	tak	5380
Nowy Targ	nowotarski	134,3	132,0	0,071	34210,9	9,90	9,71	0,008	30871,0	tak	tak	3164
Nowy Targ	nowotarski	166,0	162,0	0,089	36774,5	18,98	18,62	0,016	42790,6	tak	nie	6370
Nowy Wiśnicz - miasto	bocheński	7,3	7,0	0,004	2287,2	0,54	0,53	0,001	2348,8	tak	tak	304
Nowy Wiśnicz - obszar wiejski	bocheński	62,0	60,5	0,035	15161,9	5,44	5,35	0,006	17418,2	tak	nie	2829
Ochotnica Dolna	nowotarski	69,0	67,5	0,037	15068,1	7,94	7,79	0,007	17779,4	nie	nie	2471
Olesno	dąbrowski	26,3	25,4	0,015	6857,5	2,32	2,29	0,003	7870,0	tak	nie	1584
Olkusz - miasto	olkuski	44,5	43,7	0,024	13493,0	4,17	4,10	0,003	15250,3	tak	tak	739
Olkusz - obszar wiejski	olkuski	87,8	86,4	0,049	21217,9	8,05	7,92	0,009	24802,2	tak	tak	3098
Osiek	oświęcimski	68,3	67,2	0,038	15958,5	6,07	5,97	0,007	18686,5	tak	nie	2050
Oświęcim	oświęcimski	67,7	66,6	0,037	18086,5	4,98	4,90	0,005	17795,7	tak	tak	970
Oświęcim	oświęcimski	120,2	118,2	0,067	30095,4	10,23	10,06	0,011	33750,0	tak	nie	4411
Pałecznicza	proszowicki	15,3	14,8	0,009	3378,5	1,25	1,23	0,001	3886,8	nie	nie	1056

Nazwa gminy	Powiat	Wielkość emisji powierzchniowej bazowa 2015 [Mg/rok]				Wielkość emisji po realizacji wariantu W1 [Mg/rok]				Obecność sieci w 2023 roku		liczba kotłów do wymiany
		PM10	PM2,5	B(a)P	CO ₂	PM10	PM2,5	B(a)P	CO ₂	gazowej	cieplnej	szt.
Pcim	myślenicki	59,4	57,9	0,034	13953,2	4,72	4,64	0,005	15439,4	tak	nie	3227
Piwniczna-Zdrój - miasto	nowosądecki	27,2	26,5	0,015	5986,9	2,02	1,98	0,002	5618,7	tak	tak	1649
Piwniczna-Zdrój - obszar wiejski	nowosądecki	22,6	22,1	0,012	5017,1	2,47	2,42	0,002	5978,6	nie	nie	1258
Pleśna	tarnowski	40,9	39,8	0,023	10640,5	3,64	3,59	0,004	12220,4	tak	nie	2735
Podegrodzie	nowosądecki	64,3	62,7	0,036	14280,6	6,31	6,20	0,006	16739,4	nie	nie	3330
Polanka Wielka	oświęcimski	27,9	27,4	0,016	6819,6	2,50	2,46	0,003	7920,2	tak	nie	932
Poronin	tatrzański	212,9	209,3	0,113	47206,2	24,90	24,42	0,021	53797,6	tak	tak	6462
Proszowice - miasto	proszowicki	22,2	21,8	0,011	5195,6	2,24	2,19	0,001	4793,5	tak	tak	611
Proszowice - obszar wiejski	proszowicki	42,8	42,1	0,024	9999,6	3,59	3,53	0,004	11290,2	tak	nie	2816
Przeciszów	oświęcimski	42,2	41,5	0,024	10273,2	3,80	3,74	0,004	12020,1	tak	nie	1555
Raba Wyżna	nowotarski	106,6	103,9	0,057	24334,1	11,98	11,74	0,010	27395,2	tak	nie	3383
Rabka-Zdrój - miasto	nowotarski	60,4	59,2	0,032	18875,4	4,72	4,64	0,004	18110,0	tak	tak	1565
Rabka-Zdrój - obszar wiejski	nowotarski	28,8	28,3	0,016	6617,6	2,88	2,83	0,003	7690,8	tak	tak	1040
Raciechowice	myślenicki	63,0	61,8	0,036	14443,9	5,48	5,40	0,006	16689,2	tak	nie	4155
Raclawice	miechowski	14,7	14,3	0,008	3272,4	1,26	1,24	0,001	3782,7	nie	nie	970
Radgoszcz	dąbrowski	29,4	28,5	0,017	6892,6	2,51	2,47	0,003	7905,8	tak	nie	1833
Radłów - miasto	tarnowski	9,5	9,3	0,005	2495,0	0,62	0,61	0,001	2394,2	tak	tak	601
Radłów - obszar wiejski	tarnowski	22,3	21,7	0,013	5662,1	1,96	1,93	0,002	6481,9	tak	nie	1667
Radziemice	proszowicki	17,0	16,5	0,010	3773,0	1,45	1,43	0,002	4395,7	nie	nie	1087
Ropa	gorlicki	35,1	34,2	0,020	8139,7	3,03	2,98	0,003	9403,1	tak	nie	1571

Nazwa gminy	Powiat	Wielkość emisji powierzchniowej bazowa 2015 [Mg/rok]				Wielkość emisji po realizacji wariantu W1 [Mg/rok]				Obecność sieci w 2023 roku		liczba kotłów do wymiany
		PM10	PM2,5	B(a)P	CO ₂	PM10	PM2,5	B(a)P	CO ₂	gazowej	cieplnej	szt.
Ryglice - miasto	tarnowski	13,1	12,7	0,007	3116,7	0,82	0,81	0,001	2947,2	tak	tak	767
Ryglice - obszar wiejski	tarnowski	37,2	36,1	0,021	8709,4	3,18	3,13	0,004	10006,7	tak	nie	2237
Rytko	nowosądecki	21,1	20,6	0,012	4727,4	2,16	2,12	0,002	5645,6	nie	nie	1012
Rzepiennik Strzyżewski	tarnowski	21,8	21,0	0,013	5195,2	1,85	1,82	0,002	5914,6	tak	nie	1654
Rzezawa	bocheński	43,4	42,1	0,025	10890,6	3,77	3,71	0,004	12389,0	tak	nie	2585
Sękowa	gorlicki	26,1	25,5	0,015	6222,3	2,26	2,23	0,003	7118,7	tak	nie	1434
Siepraw	myślenicki	92,0	90,1	0,049	21539,7	10,53	10,32	0,009	24061,0	tak	nie	4159
Skąpa - miasto	krakowski	16,1	15,8	0,009	4221,8	0,97	0,95	0,001	3853,6	tak	tak	917
Skąpa - obszar wiejski	krakowski	27,3	26,8	0,015	7830,8	2,55	2,51	0,003	8951,1	tak	nie	1680
Skawina - miasto	krakowski	44,7	43,9	0,020	12800,1	5,52	5,40	0,003	12749,3	tak	tak	977
Skawina - obszar wiejski	krakowski	78,8	77,5	0,044	21322,5	7,32	7,20	0,008	24799,7	tak	nie	4025
Skrzyszów	tarnowski	44,5	43,4	0,025	11893,5	4,03	3,96	0,004	13729,0	tak	nie	2893
Słaboszów	miechowski	17,4	16,8	0,010	3839,8	1,47	1,45	0,002	4417,0	nie	nie	1499
Słomniki - miasto	krakowski	19,4	18,9	0,011	4581,4	1,04	1,03	0,001	3913,0	tak	tak	890
Słomniki - obszar wiejski	krakowski	49,3	48,1	0,028	11186,6	4,20	4,13	0,005	12594,0	tak	tak	2852
Słupnice	limanowski	25,4	24,6	0,015	6259,8	2,25	2,22	0,002	7370,8	tak	nie	1252
Spytkowice	nowotarski	62,7	61,1	0,036	15036,7	5,50	5,41	0,006	17456,6	tak	nie	2384
Spytkowice	wadowicki	35,1	34,2	0,019	7957,9	3,95	3,87	0,003	9012,4	tak	nie	1138
Stary Sącz - miasto	nowosądecki	31,1	30,3	0,017	7948,6	2,33	2,29	0,002	7494,5	tak	tak	1429
Stary Sącz - obszar wiejski	nowosądecki	63,0	61,6	0,035	14775,2	6,26	6,14	0,006	16793,3	tak	nie	3373

Nazwa gminy	Powiat	Wielkość emisji powierzchniowej bazowa 2015 [Mg/rok]				Wielkość emisji po realizacji wariantu W1 [Mg/rok]				Obecność sieci w 2023 roku		liczba kotłów do wymiany
		PM10	PM2,5	B(a)P	CO ₂	PM10	PM2,5	B(a)P	CO ₂	gazowej	cieplnej	szt.
Stryżawa	suski	75,5	73,6	0,043	16845,5	6,49	6,38	0,007	19508,6	nie	nie	4475
Stryżów	wadowicki	42,0	41,3	0,024	10154,8	3,40	3,34	0,004	11178,1	tak	nie	1997
Sucha Beskidzka	suski	45,6	44,9	0,026	10672,9	2,51	2,47	0,003	9184,6	tak	tak	2215
Sułkowice - miasto	myślenicki	26,4	25,7	0,015	6743,5	1,65	1,63	0,002	6894,2	tak	nie	1262
Sułkowice - obszar wiejski	myślenicki	36,7	35,7	0,021	9078,7	3,10	3,05	0,003	10255,8	tak	nie	1937
Sułoszowa	krakowski	34,7	33,9	0,020	7998,8	2,71	2,67	0,003	8707,6	tak	nie	1649
Szaflary	nowotarski	76,5	74,8	0,041	16477,6	9,03	8,85	0,008	19262,9	nie	tak	2629
Szczawnica - miasto	nowotarski	60,5	59,4	0,033	13490,8	5,84	5,74	0,006	15141,2	nie	tak	1492
Szczawnica - obszar wiejski	nowotarski	13,6	13,3	0,007	3025,5	1,38	1,36	0,001	3545,3	nie	nie	460
Szczucin - miasto	dąbrowski	14,7	14,3	0,008	4394,9	1,00	0,99	0,001	4321,6	tak	tak	656
Szczucin - obszar wiejski	dąbrowski	34,1	33,2	0,019	7943,6	2,92	2,88	0,003	9099,7	tak	nie	2375
Szczurowa	brzeski	35,4	34,4	0,020	8555,2	3,04	2,99	0,003	9700,9	tak	nie	2469
Szerzyny	tarnowski	26,8	25,9	0,015	6398,4	2,28	2,25	0,003	7298,2	tak	nie	1959
Świątniki Górne - miasto	krakowski	6,7	6,6	0,004	2468,4	0,48	0,47	0,000	2438,1	tak	tak	331
Świątniki Górne - obszar wiejski	krakowski	23,0	22,4	0,013	7329,9	2,23	2,19	0,002	8463,2	tak	nie	1224
Tarnów	tarnowski	69,3	67,5	0,039	21811,9	6,40	6,29	0,007	24666,3	tak	nie	4038
Tokarnia	myślenicki	45,0	43,8	0,026	10551,2	3,56	3,50	0,004	11645,2	tak	nie	2402
Tomice	wadowicki	49,5	48,3	0,028	12028,8	4,16	4,09	0,005	13555,2	tak	nie	1854
Trzciana	bocheński	24,6	24,0	0,014	6128,1	2,18	2,14	0,002	7069,4	tak	nie	1426
Trzebinia - miasto	chrzanowski	93,7	92,0	0,046	22118,3	9,25	9,06	0,007	21132,0	tak	tak	1939

Nazwa gminy	Powiat	Wielkość emisji powierzchniowej bazowa 2015 [Mg/rok]				Wielkość emisji po realizacji wariantu W1 [Mg/rok]				Obecność sieci w 2023 roku		liczba kotłów do wymiany
		PM10	PM2,5	B(a)P	CO ₂	PM10	PM2,5	B(a)P	CO ₂	gazowej	cieplnej	szt.
Trzebinia - obszar wiejski	chrzanowski	109,7	107,9	0,061	28040,8	9,90	9,74	0,011	32251,8	tak	nie	3647
Trzyciąż	olkuski	59,3	58,1	0,034	13454,2	5,09	5,01	0,006	15359,9	tak	nie	2200
Tuchów - miasto	tarnowski	20,2	19,8	0,010	5080,3	2,08	2,04	0,001	4557,8	tak	tak	866
Tuchów - obszar wiejski	tarnowski	35,8	35,1	0,020	8946,9	3,23	3,17	0,004	10447,8	tak	nie	2724
Tymbark	limanowski	34,4	33,5	0,020	8398,6	3,04	3,00	0,003	9645,0	tak	tak	1292
Uście Gorlickie	gorlicki	49,3	48,3	0,028	11135,2	4,26	4,19	0,005	12847,6	tak	nie	2383
Wadowice - miasto	wadowicki	51,8	50,9	0,029	15029,0	3,68	3,62	0,004	14827,6	tak	tak	1288
Wadowice - obszar wiejski	wadowicki	105,4	103,6	0,059	26984,9	9,58	9,43	0,011	31332,6	tak	nie	4650
Wieliczka - miasto	wielicki	7,5	7,4	0,003	13848,5	1,43	1,41	0,001	14773,7	tak	tak	236
Wieliczka - obszar wiejski	wielicki	81,0	79,6	0,045	30662,8	8,46	8,32	0,008	35141,7	tak	nie	5039
Wielka Wieś	krakowski	38,4	37,7	0,021	14466,5	3,82	3,76	0,004	16215,6	tak	nie	1753
Wieprz	wadowicki	70,1	68,3	0,040	16564,8	5,87	5,77	0,007	18508,5	tak	tak	2851
Wierzchosławice	tarnowski	34,3	33,5	0,019	9623,5	3,03	2,98	0,003	10851,4	tak	nie	2216
Wietrzychowice	tarnowski	13,7	13,3	0,008	3422,8	1,19	1,17	0,001	3889,8	tak	nie	1019
Wiśniowa	myślenicki	88,4	86,6	0,050	20254,4	6,99	6,88	0,008	22296,2	tak	nie	4921
Wojnicz - miasto	tarnowski	11,6	11,4	0,007	3427,3	0,77	0,76	0,001	3303,5	tak	tak	601
Wojnicz - obszar wiejski	tarnowski	31,0	30,4	0,017	8291,4	2,73	2,68	0,003	9435,9	tak	nie	2170
Wolbrom - miasto	olkuski	16,8	16,5	0,009	4833,3	1,39	1,36	0,001	5113,0	tak	tak	445
Wolbrom - obszar wiejski	olkuski	110,7	108,9	0,062	25930,0	9,73	9,57	0,011	29898,9	tak	nie	4267
Zabierzów	krakowski	108,4	106,6	0,060	35999,9	9,38	9,23	0,009	38806,5	tak	nie	4334

Nazwa gminy	Powiat	Wielkość emisji powierzchniowej bazowa 2015 [Mg/rok]				Wielkość emisji po realizacji wariantu W1 [Mg/rok]				Obecność sieci w 2023 roku		liczba kotłów do wymiany
		PM10	PM2,5	B(a)P	CO ₂	PM10	PM2,5	B(a)P	CO ₂	gazowej	cieplnej	szt.
Zakliczyn - miasto	tarnowski	6,7	6,5	0,004	1954,0	0,46	0,45	0,000	1915,8	tak	tak	302
Zakliczyn - obszar wiejski	tarnowski	40,4	39,3	0,023	9712,6	3,49	3,44	0,004	11114,7	tak	nie	3030
Zakopane	tatrzański	275,2	270,4	0,140	63355,3	23,76	23,28	0,018	56662,9	tak	tak	6275
Zator - miasto	oświęcimski	19,1	18,8	0,011	4985,0	1,22	1,20	0,001	4705,4	tak	tak	693
Zator - obszar wiejski	oświęcimski	34,0	33,5	0,019	8325,2	3,06	3,01	0,003	9715,9	tak	nie	1358
Zawoja	suski	68,8	67,3	0,039	15456,8	6,06	5,96	0,007	18310,7	nie	nie	3684
Zembrzyce	suski	33,5	32,8	0,019	7792,3	2,77	2,72	0,003	8713,1	tak	nie	1735
Zielonki	krakowski	53,6	52,7	0,029	24699,8	5,85	5,75	0,005	27659,8	tak	nie	2318
Żabno - miasto	tarnowski	9,1	8,9	0,005	3138,6	0,67	0,66	0,001	3165,7	tak	tak	469
Żabno - obszar wiejski	tarnowski	40,5	39,5	0,023	11463,7	3,74	3,68	0,004	13224,8	tak	nie	2651
Żegocina	bocheński	35,6	34,8	0,020	8519,6	3,14	3,09	0,004	9921,8	tak	nie	1416

Emisja liniowa

Transport drogowy, a zatem emisja liniowa jest źródłem, w którym należy prowadzić działania naprawcze. W związku z szacowanym wzrostem liczby pojazdów w perspektywie kolejnych lat, który bilansuje spadek emisji spalinowej w związku z zaostrzającymi się normami jakości spalin EURO oraz mimo poprawy stanu technicznego dróg i floty pojazdów konieczne jest wprowadzenie działań naprawczych redukujących emisję ze źródeł komunikacyjnych.

Z uwagi na fakt iż dominujący udział emisji pyłów z transportu to emisja pozaspalinowa, działania naprawcze muszą uwzględniać redukcję emisji z unosu poprzez czyszczenie ulic na mokro. Szacunkowo w zależności od intensywności czyszczenia można uzyskać do 20% redukcji emisji pyłu zawieszonego wyniku mokrego czyszczenia ulic. Szczególnie częstotliwość mycia dróg powinna być zwiększona w okresie wiosennym w celu dokładnego wyczyszczenia dróg po zimie i powinna obejmować 90% dróg na terenach zabudowanych.

W ramach działań mających na celu redukcję emisji liniowej konieczne jest ograniczenia w ruchu pojazdów w centrum miast poprzez strefy ograniczonego ruchu i system płatnego parkowania z równoczesnym udostępnieniem parkingów Parkuj i Jedź przy pętlach tramwajowych lub autobusowych, zapewnienie płynności ruchu, ograniczenie ruchu samochodów ciężarowych w centrum największych miast Małopolski, rozwój komunikacji publicznej przyjaznej dla pasażera oraz rozwój komunikacji rowerowej.

Dodatkowym kierunkiem, który należy przyjąć w celu redukcji przyrostu natężenia ruchu jest rozwój i upowszechnienie nowych form mobilności w województwie obejmujących działania edukacyjno-informacyjne w zakresie promocji zrównoważonego transportu, rozwój systemu telepracy, wykorzystanie możliwości prowadzenia wideokonferencji oraz promocje wspólnego podróżowania.

Emisja z rolnictwa

Nie proponuje się zmian emisji punktowej ponad te, których realizacja wynika z istniejącej polityki i uwarunkowań gospodarczych.

Emisja niezorganizowana

Nie proponuje się zmian w emisji niezorganizowanej ponad działania które będą wynikały z inwestycji własnych zakładów.

Emisja napływowa

Pozostaje bez zmian w stosunku do zaplanowanych działań naprawczych w województwach ościennych.

Podsumowanie

W wyniku wdrożenia działań naprawczych w roku prognozy stężenia dopuszczalne pyłów PM10, PM2,5 oraz dwutlenku azotu nie będą przekraczane, a stężenia docelowe benzo(a)pirenu nie będą przekraczały wartości normowanej na dominującej powierzchni województwa.

5. DZIAŁANIA NIEZBĘDNE DO PRZYWRÓCENIA STANDARDÓW JAKOŚCI POWIETRZA

5.1. DOTYCHCZASOWE DZIAŁANIA

Województwo Małopolskie od wielu lat boryka się z problemem złej jakości powietrza. Poprawa jakości powietrza w roku 2023 ma nastąpić poprzez realizację działań naprawczych określonych w Programie ochrony powietrza dla województwa małopolskiego.

Głównymi kierunkami działań w zakresie ochrony powietrza wyznaczonymi w Programie jest m.in.:

- wprowadzenie ograniczeń w stosowaniu paliw stałych na obszarze Krakowa;
- realizacja gminnych programów ograniczania niskiej emisji – eliminacja niskosprawnych urządzeń na paliwa stałe;
- rozbudowa i modernizacja sieci ciepłowniczych i sieci gazowych zapewniająca podłączenie nowych użytkowników;
- termomodernizacja budynków oraz wspieranie budownictwa energooszczędnego w budownictwie mieszkaniowym oraz w obiektach użyteczności publicznej;
- ograniczenie emisji z transportu;
- ograniczenie emisji przemysłowej;
- edukacja ekologiczna mieszkańców;
- poprawa warunków przewietrzania miast i ochrona terenów zielonych.

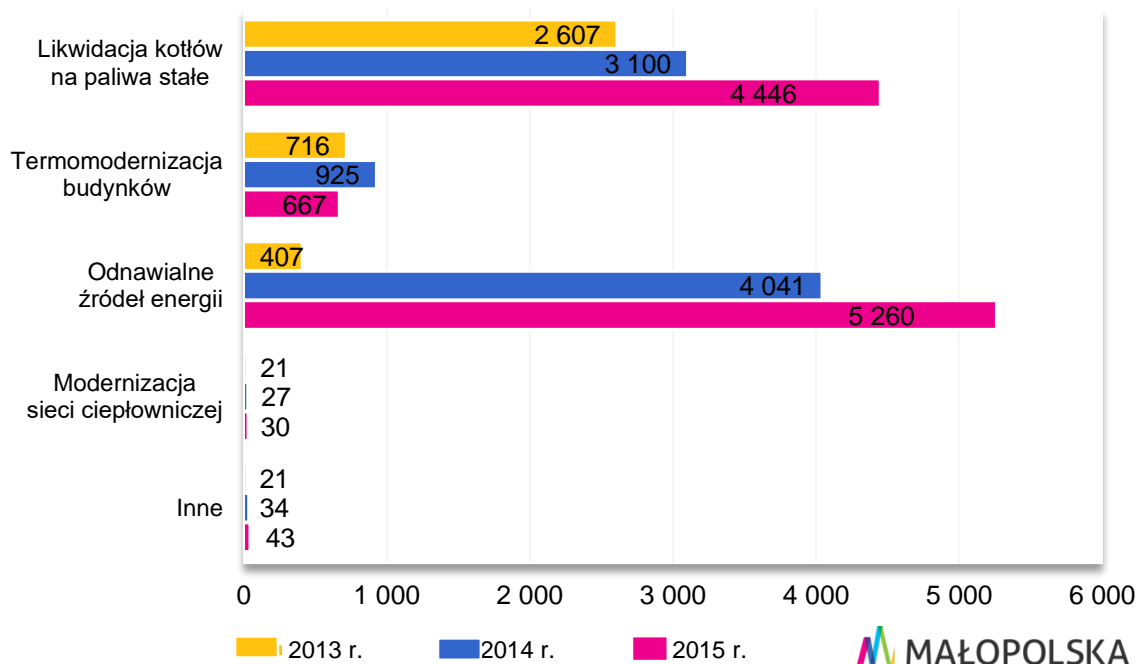
Efektom realizacji celów programu powinno być zmniejszenie emisji zanieczyszczeń: pyłu PM10, pyłu PM2,5, benzo(a)pirenu, dwutlenku siarki i dwutlenku azotu. Działania naprawcze dotyczą całego województwa małopolskiego, jednakże szczególne cele poprawy jakości powietrza zostały wyznaczone na obszarach gmin w których zdiagnozowano obszary przekroczeń wartości normatywnych substancji objętych Programem. W ramach sprawdzenia stopnia realizacji Programu ochrony powietrza samorządy lokalne zobowiązane są do składania corocznych sprawozdań. Obowiązek sprawozdawczy wynika bezpośrednio z Prawa ochrony środowiska - art. 94 ust. 2a. Sprawozdanie z realizacji programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych powinno być sporządzane, co trzy lata począwszy od dnia wejścia w życie uchwały w sprawie określenia programu ochrony powietrza lub planów działań krótkoterminowych do dnia zakończenia realizacji odpowiednio tego programu.

Rodzaje przeprowadzonych inwestycji

Głównym celem osiągnięcia poprawy jakości powietrza jest zmniejszenie emisji substancji zanieczyszczających pochodzących ze źródeł powierzchniowych. W przeciągu trzech lat od rozpoczęcia wdrażania zapisów Programu ochrony powietrza w województwie małopolskim najliczniej przeprowadzano działania związane z likwidacją starych, niskosprawnych urządzeń (piece i kotły) wykorzystujących paliwa stałe - 10 152 szt.. Jako zastępcze źródło ciepła wybierano głównie kotły gazowe (6 584 inwestycje – 64,9%), dokonywano również podłączeń do sieci ciepłowniczej nowych odbiorców (2 416 podłączeń – 23,8%) oraz wybierano urządzenia na energię elektryczną i niskoemisyjne kotły na paliwa stałe (węgiel lub biomasę).

Informacje dotyczące ilości przeprowadzonych inwestycji różnią się od danych przedstawionych przez Województwo Małopolskie w corocznych podsumowaniach realizacji programu ochrony powietrza ze względu na wykonanie przez jedną z gmin korekty w sprawozdaniu za poprzednie 2 lata.

Liczba inwestycji ograniczających niską emisję przeprowadzonych w Małopolsce w latach 2013-2015

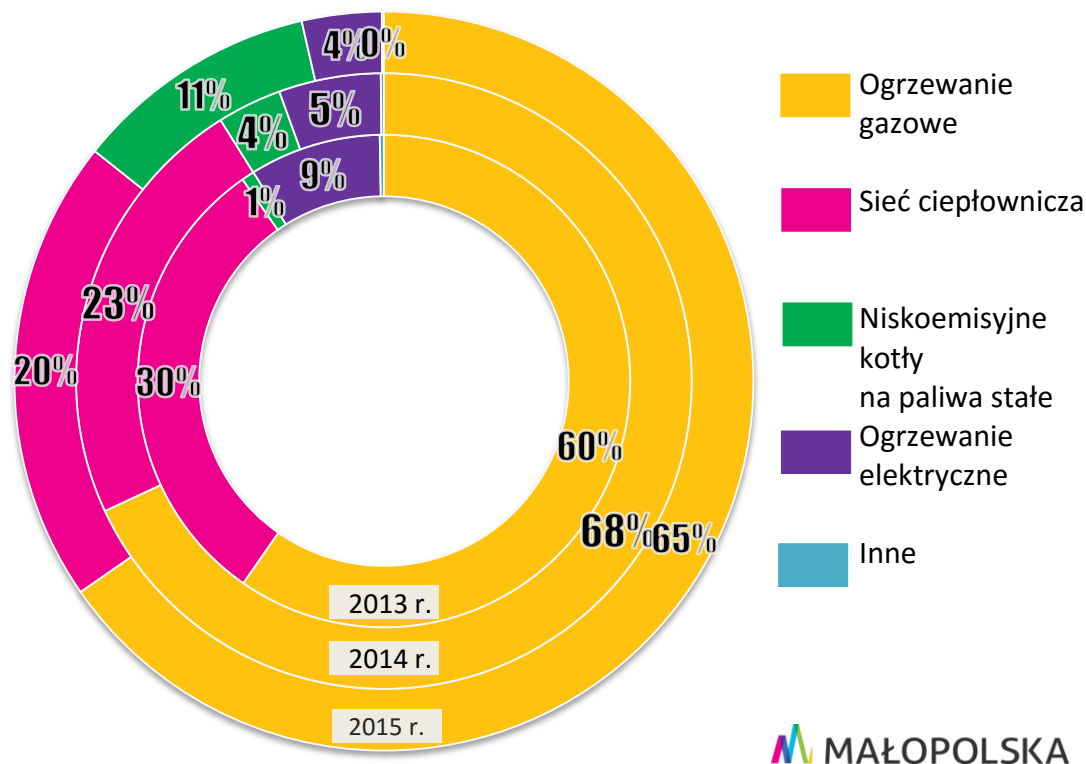

Rysunek 97. Liczba inwestycji ograniczających emisję powierzchniową w Małopolsce w latach 2013-2015.

Największą liczbę inwestycji likwidacji źródeł ciepła wykorzystujących paliwa stałe przeprowadzono w 2015 roku, podobnie jak inwestycji w odnawialne źródła energii. Niskosprawne urządzenia (piece i kotły) wykorzystujące paliwa stałe były wymieniane głównie w Krakowie (7 857 inwestycji), Suchoj Beskidzkiej (489 inwestycji), Nowym Sączu (301 inwestycji) oraz Kętach (114 inwestycji) i mieście Gorlicach (102 inwestycje).

Rodzaje nowych źródeł ogrzewania zastosowanych po likwidacji starych kotłów węglowych w latach 2013-2015

MAŁOPOLSKA

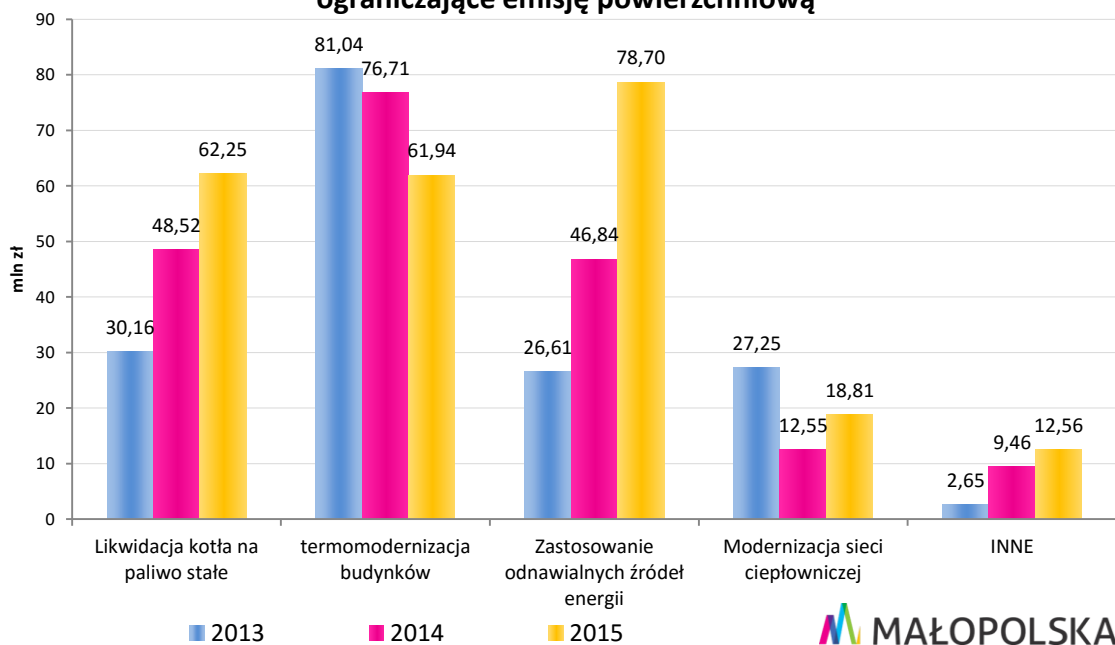
Rysunek 98. Udział rodzajów źródeł ogrzewania, które zastąpiły kotły węglowe w latach 2013-2015.

W tym czasie przeprowadzono również 2 314 inwestycji termomodernizacyjnych. Działania termomodernizacyjne dotyczyły 770 budynków publicznych oraz 1 544 budynków mieszkalnych. Ponadto w 9 708 budynkach zastosowano odnawialne źródła energii. Najczęściej wybieranym alternatywnym źródłem były panele słoneczne (8 821 szt.), w następnej kolejności zdecydowano się na panele fotowoltaiczne (830 szt.) oraz pompy ciepła (56 szt.). Oprócz tego zrealizowano 78 inwestycji związanych z modernizacją i rozbudową sieci ciepłowniczej.

Koszty działań

Koszty działań związanych z ograniczaniem emisji powierzchniowej latach 2013-2015 oszacowano na poziomie - 585 mln zł, w tym 275 mln zł stanowiło dofinansowanie z funduszy ochrony środowiska, funduszy unijnych itp. Najwięcej kosztów poniesionych zostało na termomodernizację budynków - 219,6 mln zł oraz odnawialne źródła energii - 152,1 mln zł, następnie na inwestycje związane z likwidacją niskoprężnych kotłów i pieców na paliwa stałe – 140,9 mln zł oraz modernizację sieci ciepłowniczej – 58,6 mln zł.

Wysokość kosztów poniesionych w latach 2013-2015 na inwestycje ograniczające emisję powierzchniową

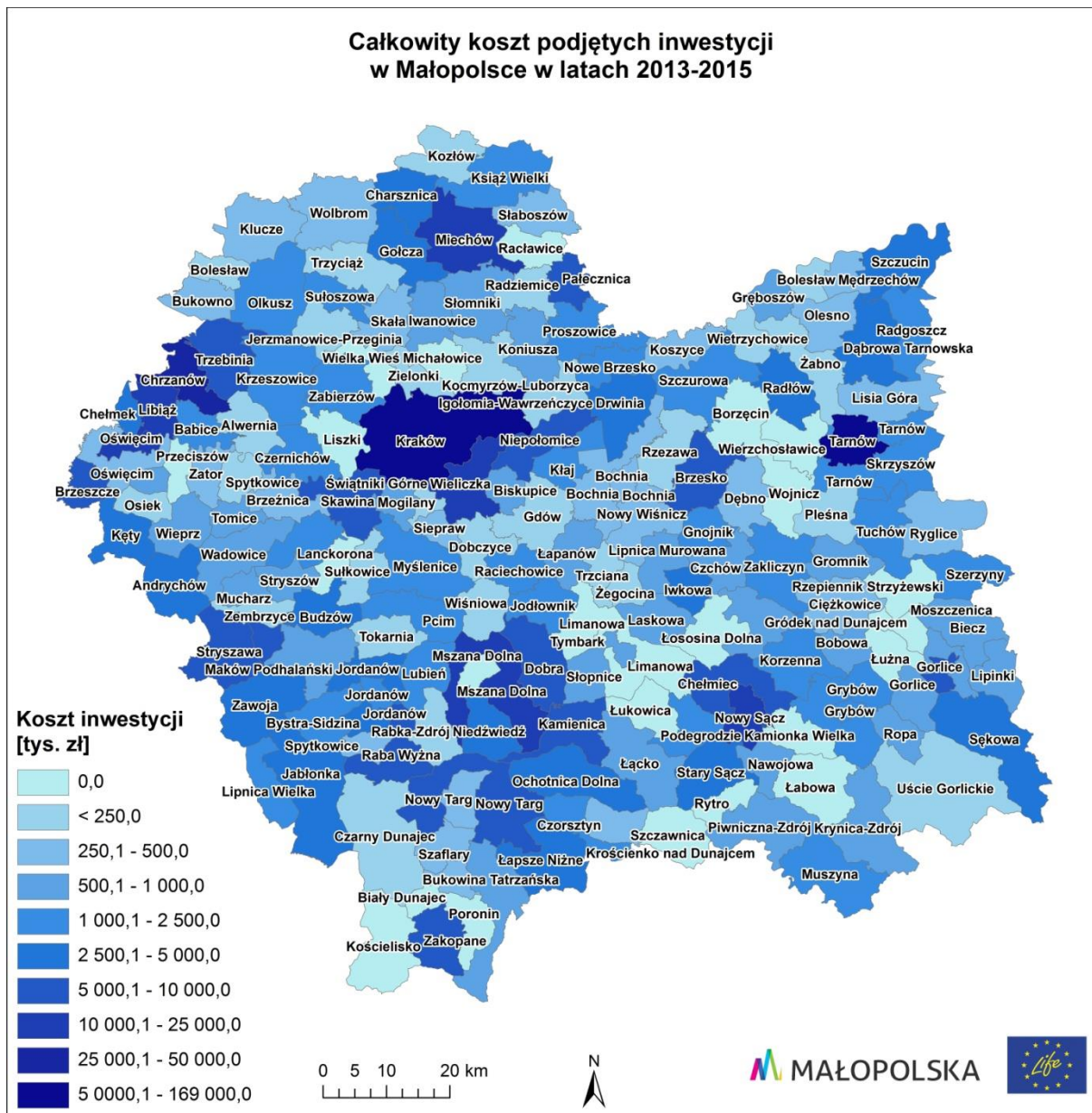

 MAŁOPOLSKA

Rysunek 99. Koszty inwestycji na ograniczenie emisji powierzchniowej w latach 2013-2015.

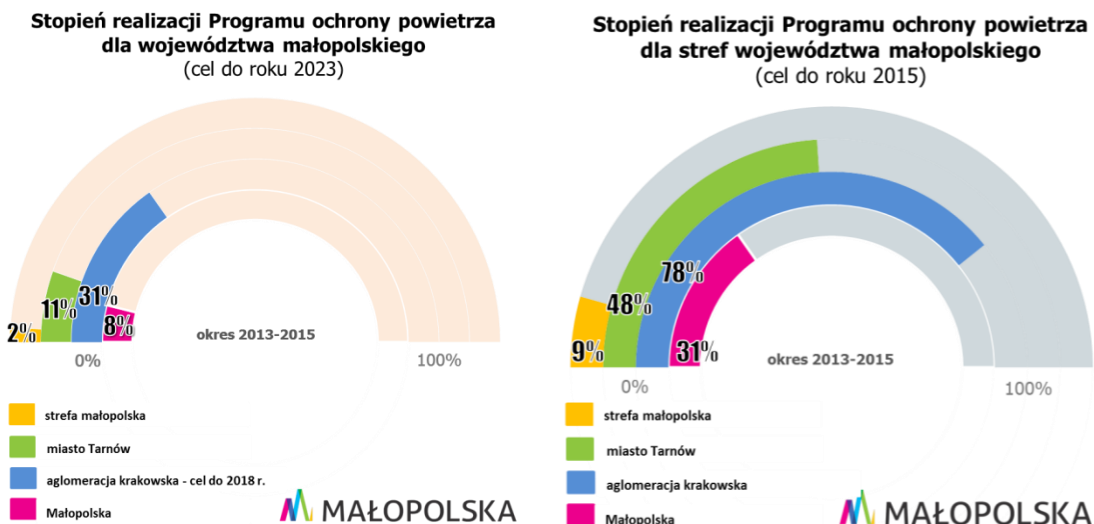
Osiągnięte efekty ekologiczne

Działania w zakresie ograniczenia emisji powierzchniowej podejmowane przez gminy i powiaty pozwoliły na redukcję emisji pyłu PM10 o 356,9 Mg i 348,87 Mg PM2,5, 207,5 kg benzo(a)pirenu oraz 52 575,3 Mg dwutlenku węgla.

Rysunek 100. Wysokość kosztów inwestycji w gminach w latach 2013-2015.

Osiągnięty w latach 2013-2015 efekt redukcji emisji pyłu zawieszonego stanowi około 8% celu założonego w Programie ochrony powietrza do realizacji do 2023 r. dla województwa małopolskiego. W przypadku miasta Krakowa efekt ten wyniósł około 31% założonego celu.

Rysunek 101. Stopień realizacji zadań w latach 2013-2015 wyznaczonych w POP do roku 2015 i 2013.

Inne działania

Program ochrony powietrza województwa małopolskiego wskazuje również działania naprawcze związane z ograniczeniem emisji ze źródeł liniowych. W ramach tych działań wykonano m.in. oznakowania drogowe znakami ograniczającymi tonaż pojazdów, rozszerzono strefę ograniczonego ruchu, utworzono strefy płatnego parkowania oraz rozszerzono liczby płatnych miejsc postojowych, przebudowano ciągi pieszo - jezdne wraz z miejscami postojowymi, wykonano projekty zmian organizacji ruchu drogowego, realizowano budowy ścieżek rowerowych oraz prowadzono działania związane z komunikacją publiczną polegającymi głównie na wymianie taboru na nowe niskoemisyjne i energooszczędne środki transportu, prowadzono również czyszczenie ulic na mokro oraz poprawę stanu nawierzchni dróg w celu uniknięcia emisji wtórnej.

W skali województwa małopolskiego prowadzone były dodatkowo działania, które w sposób pośredni lub bezpośredni przyczyniają się do poprawy jakości powietrza w województwie:

- w ramach ograniczenia emisji powierzchniowej w województwie małopolskim zostały przeprowadzone kontrole pod kątem spalania odpadów w paleniskach domowych oraz spalania odpadów i pozostałości roślinnych na powierzchni ziemi;
- w całym województwie organizowano spotkania informacyjne, prelekcje, warsztaty, szkolenia, seminaria, konkursy ekologiczne, teatryki dla najmłodszych, rajdy rowerowe, i inne elementy edukacyjne. Wiele samorządów prowadziło dystrybucję materiałów w postaci plakatów, ulotek, broszur, a także udostępniało informacje na stronach internetowych. Akcje edukacyjne szeroko zakrojone były również w mediach takich jak radio, prasa, telewizja, internet, reklama w przestrzeni publicznej;
- kontynuowane są prognozy stężeń zanieczyszczeń powietrza w Małopolsce, które udostępniane są na stronie: <http://www.malopolska.pl/powietrze>. Prognozy te są częścią planu działań krótkoterminowych będącego elementem Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego. Na stronie publikowane są również informacje o wprowadzeniu I, II lub III stopnia zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza w oparciu o dane z monitoringu prowadzonego przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Krakowie oraz prognoz przygotowywanych przez Wydział Inżynierii Środowiska Politechniki Warszawskiej.

Podsumowanie

Analiza podjętych działań wskazuje, że osiągnięty efekt redukcji emisji zanieczyszczeń ma niewielki wpływ na poprawę stanu powietrza w województwie małopolskim. W skali całego województwa w przeciągu trzech lat udało się obniżyć poziom emisji o 8% w stosunku do planowanych efektów ekologicznych. Jednym z powodów uzyskania takiego poziomu redukcji emisji zanieczyszczeń jest to, iż nie wszystkie gminy wskazane w Programie ochrony powietrza wykonały działania naprawcze i uzyskały efekt ekologiczny, część gmin w ogóle nie podjęła się realizacji działań.

Największe efekty przynosiły działania związane z likwidacją starych, niskospawnych źródeł spalania paliw węglowych i wymiana na nowe niskoemisyjne źródła ciepła. Działania te ze względu na osiągnięte efekty ekologiczne i ekonomiczną efektywność powinny być w dalszym ciągu prowadzone poprzez realizację Programów ograniczania niskiej emisji.

W przypadku licznie prowadzonych działań związanych z zastosowaniem odnawialnych źródeł energii w celu poprawy energooszczędności budynków osiągnięty poziom redukcji emisji zanieczyszczeń jest niewspółmierny do poniesionych kosztów. W porównaniu do inwestycji polegających na zastosowaniu odnawialnych źródeł energii nieco większy efekt ekologiczny w postaci obniżenia zużycia paliw daje termomodernizacja budynków, jednak mimo znacznej skali realizacji nie przynoszą odpowiednich efektów ekologicznych redukcji emisji zanieczyszczeń. Dlatego działania prowadzone w kierunku wykorzystania alternatywnych źródeł ciepła i termomodernizacji budynków powinny być traktowane jako działania wspomagające, a nie naprawcze.

Program ochrony powietrza określał wiele działań naprawczych, których realizacja uzależniona była od wielu czynników lokalnych jak prawno-organizacyjnych. Zadania polegające m.in. na ograniczeniu stosowania paliw o określonej jakości powietrza, wprowadzeniu strefy ograniczonej emisji komunikacyjnej czy też kontrolach diagnostycznych pojazdów z uwagi na wiele ograniczeń prawnych nie były realizowane na obszarze całego województwa.

Wnioski z prowadzonych działań są wskaźnikiem do tego jakie działania powinny być podejmowane w dalszej części realizacji Programu ochrony powietrza, aby osiągnąć wymagane efekty ekologiczne. W pierwszej kolejności należy dokładnie przeanalizować możliwości realizacyjne działań wskazując działania mające najmniejszy wpływ na wielkość redukcji zanieczyszczeń a jednocześnie charakteryzujące się najwyższym poziomem kosztochłonności. Należy również podjąć działania mające na celu zwiększenie stopnia mobilizacji gmin i ich mieszkańców do realizacji postawionych celów. Ponieważ wspólne podejmowanie działań i konsekwentne realizowanie wytyczonych celów pozwoli na stopniową poprawę komfortu życia mieszkańców regionu poprzez poprawę jakości powietrza. Zważywszy na wielkość redukcji emisji poszczególnych zanieczyszczeń w dalszym ciągu powinny być realizowane działania naprawcze związane z ograniczeniem ze źródeł powierzchniowych polegające głównie na eliminacji starych i niskospawnych urządzeń grzewczych.

5.2. PODSTAWOWE KIERUNKI DZIAŁAŃ

Działania naprawcze zaproponowane w Programie ochrony powietrza mają na celu uzyskanie efektu ekologicznego w postaci zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do powietrza z procesów które w największy sposób wpływają na zanieczyszczenie powietrza.

W skali województwa małopolskiego działania naprawcze podzielone zostały na działania operacyjne i wspomagające. Spośród wszystkich zaproponowanych działań największy rezultat zostanie osiągnięty dzięki możliwości wprowadzenia regulacji, zgodnie z art. 96 ustawy POŚ, dotyczącej stosowanych urządzeń na paliwa stałe w obrębie województwa. Wprowadzone ograniczenie w znaczący sposób poprawi jakość powietrza w województwie w roku prognozy. Przedstawione w Programie działania naprawcze mają charakter:

- działań ograniczających emisję z sektora komunalnego;

- działań ograniczających emisję z liniową;
- działań ograniczających wpływ przemysłu na jakość powietrza, działania te wynikają z przepisów odrębnych;
- działań innych, wspomagających;
- działań uzupełniających zaplanowanych w innych dokumentach.

5.3. SCENARIUSZE WDRAŻANIA DZIAŁAŃ NAPRAWCZYCH

Zestaw wariantów wprowadzenia regulacji prawnych dla województwa małopolskiego w zakresie ograniczania emisji z sektorze komunalno-bytowym obejmuje analizę efektów wprowadzenia regulacji opartych na art. 96 ustawy Prawo ochrony środowiska, wraz z analizą możliwości organizacyjnych, technicznych i prawnych wdrożenia regulacji w województwie małopolskim w zakresie:

- wymagań odnośnie jakości paliw stałych;
- wymagań technicznych stosowania kominków na biomasę;
- wymagań technicznych stosowania urządzeń na paliwa stałe;

Propozycje obejmują:

- **Wariant 0_2023.** Wariant bazowy prognozy;
- **Wariant 1.** Ograniczenie dla kotłów poniżej klasy 5 normy EN-303:5/2-012 dla terenu województwa;
- **Wariant 2.** Ograniczenie dla kotłów poniżej klasy 3 normy EN-303:5/2-012 dla terenu województwa;
- **Wariant 3.** Wprowadzenie zakazu stosowania paliw stałych województwa - wariant maksymalny porównawczy;
- **Wariant 4.** Ograniczenie dla kotłów poniżej klasy 4 normy EN-303:5/2-012 dla całego województwa - wariant opcjonalny.

Każdy z wariantów odnosi się do roku 2023 jako roku prognozy.

Opisane klasy kotłów odnoszą się do klas kotłów według normy PN-EN 303:5/2012 dotyczącej kotłów grzewczych na paliwa stałe z ręcznym i automatycznym zasypem paliwa o mocy nominalnej do 500kW.

W celu określenia efektów wdrożenia regulacji prawnych w województwie uwzględniono również inne czynniki, które mogą wpływać na sytuację w sektorze komunalno-bytowym. Założenia zmian w ramach analizowanych wariantów uwzględniają:

- wskaźnik zmiany zapotrzebowania na ciepło w roku 2023 w stosunku do 2015. Wskaźnik ten uwzględnia zmiany w wielkości zapotrzebowania na ciepło wynikające z przeprowadzanych termomodernizacji oraz nowej powstającej zabudowy. W ramach wariantów wskaźnik zmiany poziomu wielkości zapotrzebowania na ciepło dla obiektów budowlanych w stosunku do roku 2015 został przyjęty na poziomie 0,95;
- wskaźnik zmiany wykorzystania drewna w związku z wymianami źródeł ciepła i innymi działaniami i ograniczeniami w roku 2023. Przyjęto, że na skutek działań realizowanego POP będzie mniejsze zapotrzebowanie na ciepło pokrywane przez spalane drewno. Wskaźnik przyjęto osobno dla:
  - a. Miast - 0,6

- b. Krakowa - 0
- c. Nowego Sącza - 0,4
- d. Tarnowa - 0,3
- e. pozostałej części województwa - 0,75

(wskaźnik 1 oznaczania pozostanie bez zmian, a 0 nie używa się drewna);

- wskaźnik przepływu zapotrzebowania na ciepło z węgla i drewna do innych paliw, który określa ile może zmienić się struktura pokrycia zapotrzebowania na ciepło w ramach prowadzonych działań naprawczych. Uwzględniono spalanie oleju, gazu i podłączenia do sieci ciepłowniczej. Przyjęto, że zmiany zapotrzebowania na ciepło z drewna i węgla będą następować w podziale na podłączenie do gazu, oleju i sieci ciepłej.

Tabela 46. Wskaźnik przepływu zapotrzebowania na ciepło.

Obszar	Podłączenie do gazu	Podłączenie do oleju	Podłączenie do sieci ciepłej
miasta	70,0%	1,0%	29,0%
Kraków	50,0%	1,0%	49,0%
Nowy Sącz	60,0%	1,0%	39,0%
Tarnów	60,0%	1,0%	39,0%
reszta województwa	80,0%	5,0%	15,0%

Uwzględniono wskaźnik powstawania nowych źródeł spalania paliw stałych do roku 2023 w oparciu o zmiany związane z rynkiem nowych kotłów i z wprowadzeniem Eco Design, roczna sprzedaż nowych kotłów węglowych w Polsce (określonej na poziomie 140 000 szt.) oraz przyrost nowych kotłów w Małopolsce na podstawie prognozy przyrostu liczby ludności w latach 2017-2023. Na podstawie wskazanych założeń przyjęto, iż rocznie nowych źródeł powstawać będzie około 12,5 tysiąca w poszczególnych latach Programu.

Tabela 47. Wskaźnik przyrostu liczby nowych kotłów.

Rok	Nowe urządzenia
2016	12 327
2017	12 362
2018	12 397
2019	12 432
2020	12 466
2021	12 501
2022	12 535
2023	12 570

We wszystkich wariantach założono, iż wszystkie nowe kotły od 2020 roku spełniać będą normę Ecodesign.

- ze względu na wskaźniki emisji odnoszące się do normy PN-EN 303:5/2012, przyjęto wskaźnik wzrostu emisji w warunkach eksploatacji (przelicznik z warunków laboratoryjnych na rzeczywiste pracy źródła). Przyjęto, iż praca nowych źródeł z wykorzystaniem obecnych na rynku paliw może wpływać na zwiększenie wielkości emisji dla poszczególnych rodzajów paliw ze względu na warunki eksploatacyjne oraz sposób użytkowania urządzeń. Założenia obejmują wzrost emisji zgodnie ze wskaźnikami w tabeli.

Tabela 48. Wskaźnik wzrostu emisji dla poszczególnych rodzajów paliw.

Rodzaj paliwa	Wskaźnik wzrostu emisji
gaz	1,05

olej	1,05
drewno	1,10
paliwo stałe	1,20

Warunki te uwzględniane zostały dla wariantów od 1 do 4.

- ze względu na jakość paliw dostępnych na rynku, zwłaszcza węgla, dla każdego z wariantów przyjęto wskaźnik wzrostu emisji ze względu na stosowanie gorszego paliwa w urządzeniach. Wskaźnik odnosi się do spalania paliw w całym województwie. Najwyższy wskaźnik przyjęto dla spalania węgla (około 20% wzrost emisji ze względu na gorszą jakość paliwa).

Tabela 49. Wskaźnik wzrostu emisji dla poszczególnych rodzajów paliw ze względu na ich jakość.

Rodzaj paliwa	Wskaźnik wzrostu emisji
gaz	1,00
olej	1,05
drewno	1,00
paliwo stałe	1,20

Dla każdego z wariantów wprowadzenia regulacji prawnych w województwie małopolskim przyjęto również zmienne wpływające na sposób realizacji uchwały oraz z uwzględnieniem czynników, które mogą wystąpić niezależnie od wprowadzonych regulacji prawnych.

Przyjęte zostało założenie, iż w ramach wprowadzonych regulacji oraz zmian stosowanych urządzeń na paliwa stałe zmieni się również skala procederu spalania odpadów w kotłach sektora komunalno-bytowego. Wskaźnik ten odnosi się do każdego wariantu oddzielnie. Przy czym wskaźnik równy 0 oznacza, że odpady nie są spalane, a 1 oznacza, że sytuacja nie uległa zmianie.

Tabela 50. Wskaźnik zmiany spalania odpadów.

Wariant numer	Wskaźnik zmiany
Wariant 0 dla roku 2023	0,9
wariant 1	0
wariant 2	0,3
wariant 3	0
Wariant 4	0,2

Według powyższego założenia w wariantcie w którym pozostaną kotły spełniające klasę 3 oraz 4 normy, możliwe będzie jeszcze spalanie odpadów przez mieszkańców, które będzie wynosiło 30% obecnego procederu spalania odpadów. W wariantcie bazowym założono, że w stosunku do stanu obecnego jeszcze 90% z obecnie korzystających z urządzeń na paliwa stałe będzie spalało częściowo odpady komunalne.

Zmianę wymaganej sprawności odpylania w kominkach przyjęto, jako stopień redukcji emisji pyłu ze spalania drewna. Wskaźnik ten uwzględnia wprowadzenie na rynek kominków z filtrem cząstek stałych i odpowiedniej sprawności spalania drewna. Wpłynie to na wielkość emisji z drewna.

Tabela 51. Stopień redukcji emisji pyłu ze spalania drewna.

Wariant numer	Stopień redukcji emisji pyłu %
Wariant 0 dla roku 2023	0%
wariant 1	80%
wariant 2	70%
wariant 3	100%
Wariant 4	70%

Warianty 1-3 zakładają wprowadzenie ograniczenia w stosowaniu określonego rodzaju urządzeń na paliwa stałe, dlatego przyjęto rodzaje wskaźników emisji dla każdego z wariantów. Wskaźniki opierają się na podziale na klasy urządzeń oraz rodzaj urządzenia. Dodatkowo dla wariantu 0 prognozy przyjęto założenie, że nowe kotły instalowano po 2020 roku wszystkie zgodnie z przepisami będą spełniały normę Ecodesign, a także założenie, iż określony procent z nowo instalowanych kotłów na paliwo stałe do 2020 roku będzie również spełniało normę Ecodesign.

Założenie dotyczy stanu docelowego w roku 2023.

Tabela 52. Przewidywana zmiana stosowanych kotłów.

Wariant	Istniejące	Nowe do 2019	Nowe 2020
wariant 0	zasilanie ręczne kotły pozaklasowe	zasilanie automatycznie kotły pozaklasowe	zasilanie automatyczne, kotły - Ecodesign
wariant 1	zasilanie ręczne, kotły - Ecodesign	zasilanie automatyczne, kotły - Ecodesign	zasilanie automatyczne, kotły - Ecodesign
wariant 2	zasilanie ręczne, kotły - klasa 3	zasilanie automatyczne kotły - klasa 3	zasilanie automatyczne, kotły - Ecodesign
wariant 3	zasilanie ręczne, kotły - Ecodesign	zasilanie automatyczne, kotły - Ecodesign	zasilanie automatyczne, kotły - Ecodesign
wariant 4	zasilanie ręczne, kotły - klasa 4	zasilanie automatyczne kotły - klasa 4	zasilanie automatyczne, kotły - Ecodesign

Przyjęto wskaźnik redukcji użycia paliw stałych wynikający z wprowadzenia ograniczenia w stosowaniu paliw stałych na podstawie danych dla każdego wariantu w podziale obszarowym. Dla Krakowa ze względu na wprowadzoną uchwałę ograniczającą paliw stałe określono jeden wskaźnik dla każdego z wariantów. Przy czym wskaźnik 0 oznacza brak redukcji, a 1 oznacza całkowitą redukcję.

Tabela 53. Wskaźnik redukcji zużycia paliw wg poszczególnych wariantów.

Obszar	Warianty				
	W0_2023	W1	W2	W3	W4
miasta	0	0,3	0	1	0,1
Kraków	1	1	1	1	1
Nowy Sącz	0	0,3	0	1	0,2
Tarnów	0	0,3	0	1	0,2
reszta województwa	0	0,05	0	1	0,05

Zastosowane wskaźniki emisji przyjęte dla każdego z wariantów.

Tabela 54. Wskaźniki emisji dla nowych kotłów węglowych wg normy PN EN 303-5:2012.

Paliwa węglowe	Wskaźniki emisji wyznaczone dla nowych kotłów według normy PN EN 303-5:2012 przy założeniu 10% tlenu w spalinach (zgodnie z metodyką przeliczania USEPA www.epa.gov/ttn/emc/methods/method19.html)													
	SO ₂ [g/GJ]	NO _x [g/GJ]	NO ₂ [g/GJ]	Pył ogółem TSP [g/GJ]	PM10 [g/GJ]	PM2,5 [g/GJ]	B(a)P [g/GJ]	CO ₂ [g/GJ]	CO [g/GJ]	NMLZO [g/GJ]	NH ₃ [g/GJ]	As [mg/GJ]	Hg** [mg/GJ]	Cd [mg/GJ]
zasilanie ręczne kotły pozaklasowe	400	110	11	444	404	398	0,23	91	4600	484	0,3	2,5	5,1	1,5
zasilanie automatycznie kotły pozaklasowe	282,8	150	15	250	240	220	0,15	95	2000	300	0	1,5	5	1
zasilanie ręczne, kotły - klasa 3	400	110	11	250,00	200,00	150,00	0,2	91	2 466,78	74,00	0,3	2,5	5,1	1,5
zasilanie ręczne, kotły - klasa 4	200	110	11	55,00	49,50	47,03	0,084	91	860,00	40,00	0,3	2,5	5,1	1,5
zasilanie ręczne, kotły - klasa 5	0	202	20,2	29,60	23,68	23,33	0,045	104	345,35	14,80	0,3	2,5	5,1	1,5
zasilanie ręczne, kotły - Ecodesign	0	203	20,3	29,60	23,68	23,33	0,045	104	345,35	14,80	0,3	2,5	5,1	1,5
zasilanie automatyczne kotły - klasa 3	282,8	340	34	59,20	49,34	48,60	0,075	92	1 140,00	49,34	0	1,5	5	1
zasilanie automatyczne kotły - klasa 4	200	340	34	29,60	23,68	23,33	0,045	92	670,00	14,80	0	1,5	5	1
zasilanie automatyczne, kotły - klasa 5	0	190	19	19,73	15,79	15,55	0,011	92	246,88	9,87	0	1,5	5	1
zasilanie automatyczne, kotły - Ecodesign	0	190	19	19,73	15,79	15,55	0,011	92	246,88	9,87	0	1,5	5	1

Tabela 55. Wskaźniki emisji dla nowych kotłów na biomasę wg normy PN EN 303-5:2012.

Biomasa	Wskaźniki emisji wyznaczone dla nowych kotłów według normy PN EN 303-5:2012 przy założeniu 10% tlenu w spalinach (zgodnie z metodyką przeliczania USEPA www.epa.gov/ttn/emc/methods/method19.html)													
paliwo - biomasa (warianty stosowanych kotłów)	SO ₂ [g/GJ]	NO _x [g/GJ]	NO ₂ [g/GJ]	TSP [g/GJ]	PM10 [g/GJ]	PM2,5 [g/GJ]	B(a)P [g/GJ]	CO ₂ [g/GJ]	CO [g/GJ]	NMLZO [g/GJ]	NH ₃ [g/GJ]	As [mg/GJ]	Hg** [mg/GJ]	Cd [mg/GJ]
zasilanie ręczne kotły pozaklasowe	11	80	8	800	760	740	0,121	88	4000	600	70	0,19	0,56	13
zasilanie automatycznie kotły pozaklasowe	11	80	8	800	760	740	0,121	88	4000	600	70	0,19	0,56	13
zasilanie ręczne, kotły - klasa 3	10	80	8	120,00	108,00	102,60	0,02	80	2 850,00	290,00	0,3	2,5	5,1	1,5
zasilanie ręczne, kotły - klasa 4	10	110	11	55,00	49,50	47,03	0,069	91	592,03	24,67	0,3	2,5	5,1	1,5
zasilanie ręczne, kotły - klasa 5	10	130	13	40,00	36,00	34,20	0,05	80	440,00	20,00	0,3	2,5	5,1	1,5
zasilanie ręczne, kotły - Ecodesign	10	130	13	40,00	36,00	34,20	0,05	80	440,00	20,00	0,3	2,5	5,1	1,5
zasilanie automatyczne kotły - klasa 3	20	115	11,5	55,00	49,50	47,03	0,038	86	670,00	40,00	0	1,5	5	1
zasilanie automatyczne kotły - klasa 4	20	341	34,1	29,60	23,68	23,33	0,007	92	493,36	14,80	0	1,5	5	1
zasilanie automatyczne, kotły - klasa 5	0	100	10	20,00	18,00	17,10	0,005	87	246,88	9,87	0	1,5	5	1

Biomasa	Wskaźniki emisji wyznaczone dla nowych kotłów według normy PN EN 303-5:2012 przy założeniu 10% tlenu w spalinach (zgodnie z metodyką przeliczania USEPA www.epa.gov/ttn/emc/methods/method19.html)													
paliwo - biomasa (warianty stosowanych kotłów)	SO ₂ [g/GJ]	NO _x [g/GJ]	NO ₂ [g/GJ]	TSP [g/GJ]	PM10 [g/GJ]	PM2,5 [g/GJ]	B(a)P [g/GJ]	CO ₂ [g/GJ]	CO [g/GJ]	NMLZO [g/GJ]	NH ₃ [g/GJ]	As [mg/GJ]	Hg** [mg/GJ]	Cd [mg/GJ]
zasilanie automatyczne, kotły - Ecodesign	0	100	10	20,00	18,00	17,10	0,005	87	246,88	9,87	0	1,5	5	1

5.4. ANALIZA WARIANTÓW WPROWADZENIA REGULACJI

Wariant 0_2023. Wariant bazowy dla roku prognozy 2023

Realizacja działań w zakresie wymiany kotłów w dotychczasowym zakresie w ramach dostępnych środków finansowych. Niekontrolowany przyrost nowych źródeł do roku 2020. Od roku 2020 nowo powstające źródła będą spełniały wymagania ekoprojektu (zbliżone do klasy 5). Brak ograniczeń jakości stosowanych paliw. Od 2022 roku nowo powstające kominki będą spełniały wymagania ekoprojektu.

Wariant 1. Ograniczenie dla kotłów poniżej klasy 5 normy EN-303:5/2-012 kotłów dla terenu województwa małopolskiego

Tabela 56. Charakterystyka wariantu 1.

klasa kotła/rozporządzenie Ecodesign	Ekoprojekt / klasa 5 kotłów	
Obszar, który obejmuje obowiązek posiadania kotła o wybranej klasie	całe województwo	
kotły na paliwa stałe	data wejścia w życie	
	posiadacz starego kotła	2023
	posiadacz nowego pozaklasowego	2023
	posiadacz nowego klasa 3/4	2023
	kupujący nowy kocioł po wejściu w życie uchwały	czerwiec 2017
kominki	sprawność >80%, filtr na cząstki stałe	
	istniejące	2023
	nowe	2019
jakość paliwa stałego	TAK	
	węgiel	Brak mułów i flotów
	biomasa	o wilgotności powyżej 20%

Wariant 2. Ograniczenie dla kotłów poniżej klasy 3 normy EN-303:5/2-012 kotłów dla terenu województwa małopolskiego

Tabela 57. Charakterystyka wariantu 2.

klasa kotła/rozporządzenie Ecodesign	klasa 3 kotłów

obszar, który obejmuje obowiązek posiadania kotła o wybranej klasie	całe województwo	
kotły na paliwa stałe	data wejścia w życie	
	posiadacz starego kotła	2023
	posiadacz nowego bezklasowego	2023
	kupujący nowy kocioł po wejściu w życie uchwały	czerwiec 2017
kominki	sprawność >70%, filtr na cząstki stałe	
	istniejące	2023
	nowe	2019
jakość paliwa stałego	TAK	
	węgiel	Zakaz mułów i flotów
	biomasa	o wilgotności powyżej 20%

Wariant 3. Wprowadzenie zakazu stosowania paliw stałych we wszystkich istniejących kotłach i kominkach.

Tabela 58. Charakterystyka wariantu 3.

klasa kotła/rozporządzenie Ecodesign		-
obszar na którym obejmuje obowiązek	Całe województwo	
kotły na paliwa stałe	data wejścia w życie	
	posiadacz starego kotła	2023
	posiadacz nowego bezklasowego	2023
	posiadacz nowego klasa 3/4	2023
	Nowe inwestycje w system ogrzewania po wejściu w życie uchwały	czerwiec 2017
kominki	sprawność >80%	-
	filtr na cząstki stałe	-
	istniejące	2023
	nowe	czerwiec 2017
jakość paliwa stałego	NIE	Całkowity zakaz paliw stałych

Wariant 4. Ograniczenie dla kotłów poniżej klasy 4 normy EN-303:5/2-012 kotłów dla terenu województwa małopolskiego

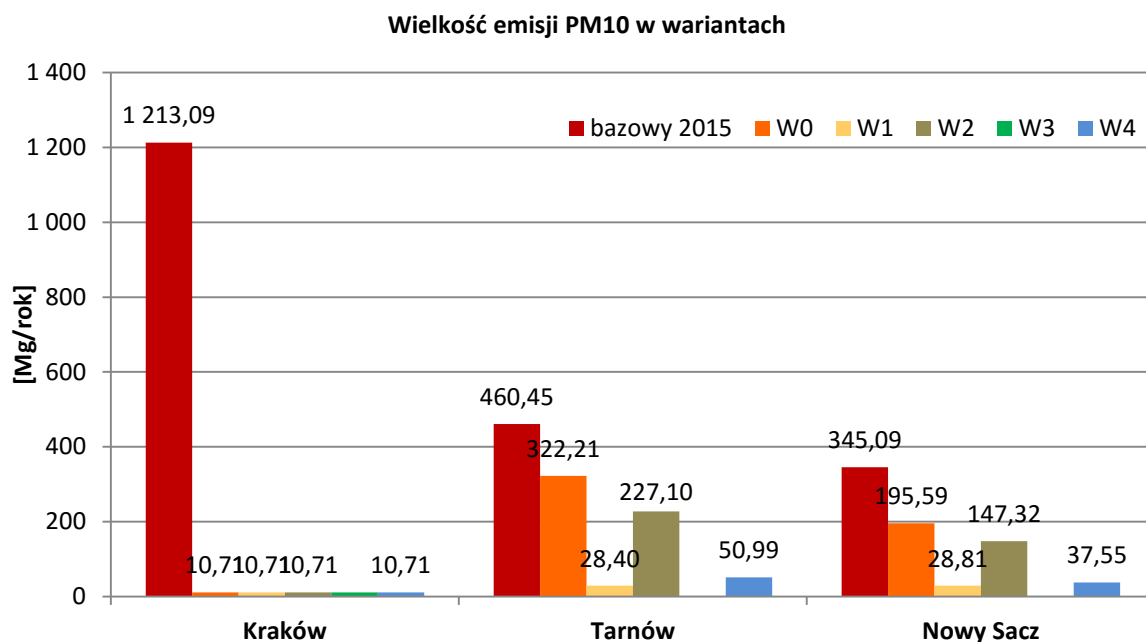
Tabela 59. Charakterystyka wariantu 4.

klasa kotła/rozporządzenie Ecodesign	klasa 4 kotłów	
obszar, który obejmuje obowiązek posiadania kotła o wybranej klasie	całe województwo	
kotły na paliwa stałe	data wejścia w życie	
	posiadacz starego kotła	2023
	posiadacz nowego bezklasowego	2023
	kupujący nowy kocioł po wejściu w życie uchwały	czerwiec 2017
kominki	sprawność >70%, filtr na cząstki stałe	
	istniejące	2023
	nowe	2019
jakość paliwa stałego	TAK	
	węgiel	Zakaz mułów i flotów
	biomasa	o wilgotności powyżej 20%

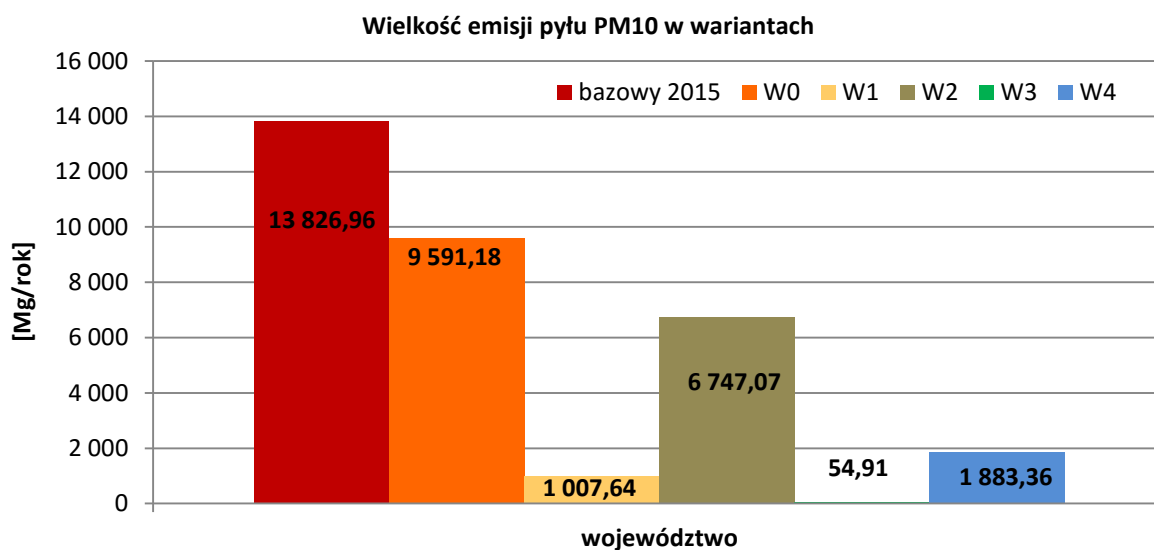
5.5. WYNIKI ZASTOSOWANIA WARIANTÓW

Na podstawie wskazanych założeń określono zmianę wielkości emisji dla każdego z wariantów w strefach jakości powietrza, a także określono zmiany w wysokości stężeń na terenie województwa. W zakresie wielkości emisji wzięto pod uwagę głównie zmianę w wysokości emisji pyłu PM10, na który kładziony jest szczególny nacisk ze względu na występujące przekroczenia wartości dopuszczalnych.

Po uwzględnieniu wszystkich założeń oraz zastosowaniu wariantów zmian emisja pyłu PM10 spada nawet o 92%. Największy spadek emisji ze źródeł powierzchniowych jest uwzględniony w ramach wariantu 3, który jest wariantem porównawczym.

Rysunek 102. Wielkość emisji pyłu PM10 w poszczególnych wariantach dla Krakowa, Tarnowa i Nowego Sącza.

Rysunek 103. Wielkość emisji pyłu PM10 w poszczególnych wariantach dla województwa małopolskiego.

Zmiana wielkości emisji dla wariantów została zamodelowana w odniesieniu do stężeń substancji dla całego województwa. W analizie porównano zmianę wysokości stężeń w punktach stacji pomiarowych po uwzględnieniu zmiany emisji w ramach wprowadzonych regulacji prawnych. Emisja ze źródła liniowych i punktowych w wariantach bazowym i wariantach zmian pozostaje na jednym poziomie. Zmiany stężeń wynikają głównie ze zmian w emisji z sektora komunalno-bytowego.

Tabela 60. Wysokość stężeń średniorocznych pyłu zwieszzonego PM10 w punktach stacji pomiarowych w roku bazowym 2015 oraz w wariantach wprowadzenia działań naprawczych dla roku prognozy 2023 (źródło: wynik modelowania modelem Calpuff).

Kod stacji	Stężenie średnioroczne pyłu PM10										
	WO_bazowy [µg/m ³]	W1WO %	W1 [µg/m ³]	W2WO %	W2 [µg/m ³]	W3WO %	W3 [µg/m ³]	W4WO %	W4 [µg/m ³]	WO_2023WO %	WO_2023 [µg/m ³]
MpBochKonfed	35,511	59,1%	20,98	79,5%	28,23	55,5%	19,72	62,2%	22,08	89,3%	31,71
MpBukowKolej MOB	38,768	70,6%	27,36	86,0%	33,36	68,2%	26,43	72,7%	28,19	93,2%	36,13
MpGorIKrasin	27,461	75,1%	20,62	88,0%	24,17	73,1%	20,06	77,1%	21,17	94,2%	25,88
MpKetyWyspia MOB	42,934	54,5%	23,40	78,7%	33,77	50,9%	21,87	57,5%	24,70	87,9%	37,76
MpKrakAlKras	62,857	44,9%	28,22	46,8%	29,40	44,6%	28,03	45,1%	28,37	47,5%	29,89
MpKrakBujaka	43,089	51,3%	22,08	54,5%	23,48	50,7%	21,85	51,7%	22,27	55,9%	24,07
MpKrakBulwar	48,157	47,5%	22,88	50,0%	24,06	47,1%	22,69	47,8%	23,04	51,0%	24,56
MpLimanoBole MOB	31,827	56,6%	18,02	79,4%	25,28	53,1%	16,90	60,2%	19,15	90,2%	28,70
MpMysleRynek MOB	37,424	56,1%	21,00	79,2%	29,64	52,4%	19,61	59,1%	22,13	88,6%	33,15
MpNiepo3Maja	40,585	54,2%	21,99	74,4%	30,20	50,4%	20,45	57,0%	23,12	84,6%	34,32
MpNoSacznad b	49,486	44,6%	22,07	68,1%	33,72	38,4%	19,01	45,2%	22,36	74,4%	36,83
MpOikuFrNull	32,529	71,5%	23,25	86,4%	28,09	69,2%	22,50	73,5%	23,92	93,2%	30,32
MpSkawOsOgr o	42,552	47,2%	20,07	71,0%	30,22	43,0%	18,29	50,1%	21,31	80,3%	34,18
MpSlomWolno sMOB	44,078	61,7%	27,21	80,5%	35,49	58,5%	25,77	64,1%	28,23	87,9%	38,73
MpSzczawJan aMOB	30,568	49,0%	14,98	75,6%	23,10	43,4%	13,26	51,9%	15,86	86,1%	26,32
MpSzymbaGor l	18,027	78,4%	14,14	89,5%	16,13	76,6%	13,81	80,1%	14,43	94,6%	17,06
MpTarBitStud	33,485	62,9%	21,06	80,6%	27,00	60,2%	20,16	64,8%	21,70	88,4%	29,59
MpTrzebOsZWM	31,248	67,0%	20,93	84,3%	26,35	64,3%	20,09	69,3%	21,64	91,9%	28,71
MpTuchChopin	42,408	47,4%	20,10	74,7%	31,68	43,1%	18,26	51,7%	21,93	87,6%	37,15
MpZakopaSien	35,074	48,6%	17,03	75,2%	26,39	41,9%	14,70	50,4%	17,67	83,8%	29,41
MpChrzaPITys MOB	47,040	52,6%	24,73	77,8%	36,61	48,7%	22,90	55,9%	26,28	88,9%	41,83
MpDobczSzkol MOB	38,168	48,4%	18,45	75,4%	28,79	44,0%	16,79	51,9%	19,82	86,5%	33,00
MpKalZebRyn	34,772	53,4%	18,58	77,4%	26,93	49,3%	17,14	56,5%	19,64	87,3%	30,37

Stężenie średnioroczne pyłu PM10											
Kod stacji	W0_bazowy [µg/m ³]	W1/W0 %	W1 [µg/m ³]	W2/W0 %	W2 [µg/m ³]	W3/W0 %	W3 [µg/m ³]	W4/W0 %	W4 [µg/m ³]	W0_2023/W0 %	W0_2023 [µg/m ³]
eMOB											
MpKaszowLisz	23,864	71,2%	17,00	82,8%	19,76	69,2%	16,52	72,7%	17,34	87,4%	20,86
MpKraKDietaM OB	54,242	38,0%	20,62	40,2%	21,78	37,7%	20,43	38,3%	20,77	41,1%	22,27
MpKraKOspias	35,086	54,9%	19,28	58,6%	20,55	54,3%	19,06	55,4%	19,44	60,1%	21,08
MpKraKZloRog	34,455	58,6%	20,18	62,3%	21,47	57,9%	19,96	59,0%	20,34	63,9%	22,01
MpMuszynKity MOB	20,446	68,5%	14,00	84,5%	17,28	65,1%	13,30	70,3%	14,37	90,8%	18,56
MpPiwnZdrojo MOB	21,069	64,6%	13,62	82,5%	17,39	60,8%	12,81	66,7%	14,04	89,5%	18,86
MpSuchaNiesz	43,974	44,2%	19,45	74,7%	32,85	39,9%	17,54	48,4%	21,29	85,9%	37,79
MpSuchSemika	41,070	43,4%	17,82	74,3%	30,53	39,0%	16,01	47,6%	19,57	85,7%	35,20
MpSzarowSpok	26,613	69,3%	18,45	82,7%	22,02	66,8%	17,79	71,2%	18,94	89,3%	23,76
MpTarRoSitko	41,013	54,6%	22,37	76,2%	31,25	51,3%	21,05	56,8%	23,30	85,6%	35,12
MpWielDembowMOB	34,456	61,0%	21,01	77,3%	26,63	57,9%	19,97	63,2%	21,77	85,3%	29,38

Stężenia średnioroczne pyłu zawieszonego PM10 w poszczególnych wariantach działań naprawczych w stosunku do roku 2015 spadają i utrzymują się na poziomie poniżej poziomu dopuszczalnego. Jedynie w wariantcie bazowym prognozy W0_2023 w punkcie jednej ze stacji może wystąpić przekroczenie poziomu dopuszczalnego.

Tabela 61. Wysokość stężeń średniorocznych pyłu zawieszonego PM2,5 w punktach stacji pomiarowych w roku bazowym 2015 oraz w wariantach wprowadzenia działań naprawczych dla roku prognozy 2023 (źródło: wynik modelowania modelem Calpuff).

Stężenie średnioroczne pyłu PM2,5											
Kod stacji	W0_bazowy [µg/m ³]	W1/W0 %	W1 [µg/m ³]	W2/W0 %	W2 [µg/m ³]	W3/W0 %	W3 [µg/m ³]	W4/W0 %	W4 [µg/m ³]	W0_2023/W0 %	W0_2023 [µg/m ³]
MpBochKonfed	27,95	59,7%	16,69	74,8%	20,89	56,2%	15,71	62,4%	17,44	89,2%	24,92
MpBukowKolej MOB	30,63	64,3%	19,69	78,3%	23,97	61,3%	18,79	66,7%	20,42	91,7%	28,08
MpGorIKrasin	23,19	71,2%	16,51	82,4%	19,11	68,8%	15,96	73,3%	16,99	93,3%	21,63
MpKetyWyspia MOB	29,36	62,9%	18,46	77,5%	22,75	60,0%	17,61	65,2%	19,13	90,0%	26,41
MpKraKAlKras	40,45	38,1%	15,40	40,2%	16,25	37,6%	15,21	38,4%	15,53	42,1%	17,01
MpKraKBujaka	32,05	48,7%	15,62	51,9%	16,63	48,0%	15,39	49,2%	15,77	54,7%	17,53
MpKraKBulwar	32,25	50,5%	16,30	53,2%	17,14	49,9%	16,11	50,9%	16,43	55,5%	17,91

Kod stacji	Stężenie średnioroczne pyłu PM2,5										
	WO_bazowy [µg/m ³]	W1/WO %	W1 [µg/m ³]	W2/WO %	W2 [µg/m ³]	W3/WO %	W3 [µg/m ³]	W4/WO %	W4 [µg/m ³]	WO_2023/WO %	WO_2023 [µg/m ³]
MpLimanoBole MOB	27,60	52,3%	14,43	71,1%	19,61	48,4%	13,36	55,8%	15,40	89,0%	24,57
MpMysleRynek MOB	33,01	52,2%	17,23	70,9%	23,42	48,1%	15,89	55,2%	18,22	87,5%	28,87
MpNiepo3Maja	26,90	61,7%	16,59	73,9%	19,89	58,6%	15,77	63,7%	17,13	85,9%	23,10
MpNoSacznad b	36,70	47,5%	17,41	64,7%	23,73	41,6%	15,28	48,0%	17,61	76,1%	27,93
MpOlkuFrNull	27,09	67,5%	18,29	80,2%	21,71	64,9%	17,57	69,7%	18,88	92,2%	24,98
MpSkawOsOgr o	37,25	42,6%	15,86	62,3%	23,19	38,0%	14,14	45,5%	16,95	79,1%	29,45
MpSlomWolno sMOB	33,01	51,0%	16,83	69,0%	22,79	46,8%	15,43	53,7%	17,72	84,5%	27,90
MpSzczaJan aMOB	27,15	44,7%	12,15	66,2%	17,97	38,6%	10,49	47,5%	12,89	84,8%	23,01
MpSzymbaGor l	14,68	74,3%	10,90	84,2%	12,35	72,1%	10,58	76,0%	11,16	93,6%	13,73
MpTarBitStud	26,34	63,2%	16,65	76,5%	20,16	60,5%	15,95	65,0%	17,13	88,5%	23,32
MpTrzebOsZW M	26,98	62,6%	16,88	77,2%	20,84	59,5%	16,05	64,9%	17,52	90,8%	24,50
MpTuchChopin	29,68	51,8%	15,36	70,5%	20,92	47,7%	14,17	55,2%	16,40	88,3%	26,20
MpZakopaSien	28,89	47,8%	13,81	67,9%	19,61	41,1%	11,87	49,4%	14,28	83,5%	24,13
MpChrzaPITys MOB	42,34	48,2%	20,40	68,8%	29,12	43,9%	18,60	51,6%	21,83	87,8%	37,18
MpDobczSzkol MOB	33,20	42,9%	14,23	65,2%	21,65	38,0%	12,62	46,4%	15,42	84,9%	28,20
MpKalZebRyn eMOB	30,56	49,1%	15,00	68,7%	20,99	44,5%	13,61	52,1%	15,92	86,1%	26,32
MpKaszowLisz	19,07	67,2%	12,81	77,3%	14,74	64,8%	12,36	68,7%	13,10	86,0%	16,40
MpKrakDietlaM OB	43,29	36,1%	15,63	38,1%	16,48	35,7%	15,45	36,4%	15,77	39,8%	17,23
MpKrakOsPias	28,13	52,1%	14,66	55,4%	15,58	51,4%	14,45	52,6%	14,80	58,3%	16,40
MpKrakZloRog	27,60	55,5%	15,33	59,0%	16,28	54,8%	15,12	56,1%	15,48	62,0%	17,11
MpMuszynKity MOB	17,44	63,8%	11,12	77,5%	13,52	59,8%	10,43	65,6%	11,43	89,2%	15,56
MpPiwnZdrojo MOB	17,96	59,5%	10,70	74,9%	13,45	55,1%	9,90	61,5%	11,05	87,9%	15,79
MpSuchaNiesz	30,04	51,1%	15,34	70,9%	21,30	47,2%	14,18	54,3%	16,33	87,4%	26,25
MpSuchSemik a	27,60	50,2%	13,86	70,4%	19,43	46,3%	12,78	53,6%	14,78	87,1%	24,05
MpSzarowSpo k	21,51	67,1%	14,43	78,0%	16,77	64,4%	13,85	68,9%	14,81	88,5%	19,04
MpTarRoSitko	31,86	55,8%	17,79	71,8%	22,87	52,6%	16,78	57,9%	18,45	86,0%	27,41
MpWielDembo wMOB	29,11	57,8%	16,82	71,2%	20,73	54,4%	15,85	60,0%	17,45	84,3%	24,53

Stężenia średnioroczne pyłu PM_{2,5}, którego norma od 2020 roku wynosić będzie 20 µg/m³ dotrzymane zostaną w przypadku wdrożenia wariantu 1 oraz 4, przy czym w wariantcie 4 tylko w jednym punkcie stacji pomiarowej w Chrzanowie mogłoby wystąpić przekroczenie normy przewidzianej po roku 2020.

W wariantach W2 i W0_2023 przekroczenia normy średniorocznej mogą jeszcze występować w wielu punktach na terenie województwa.

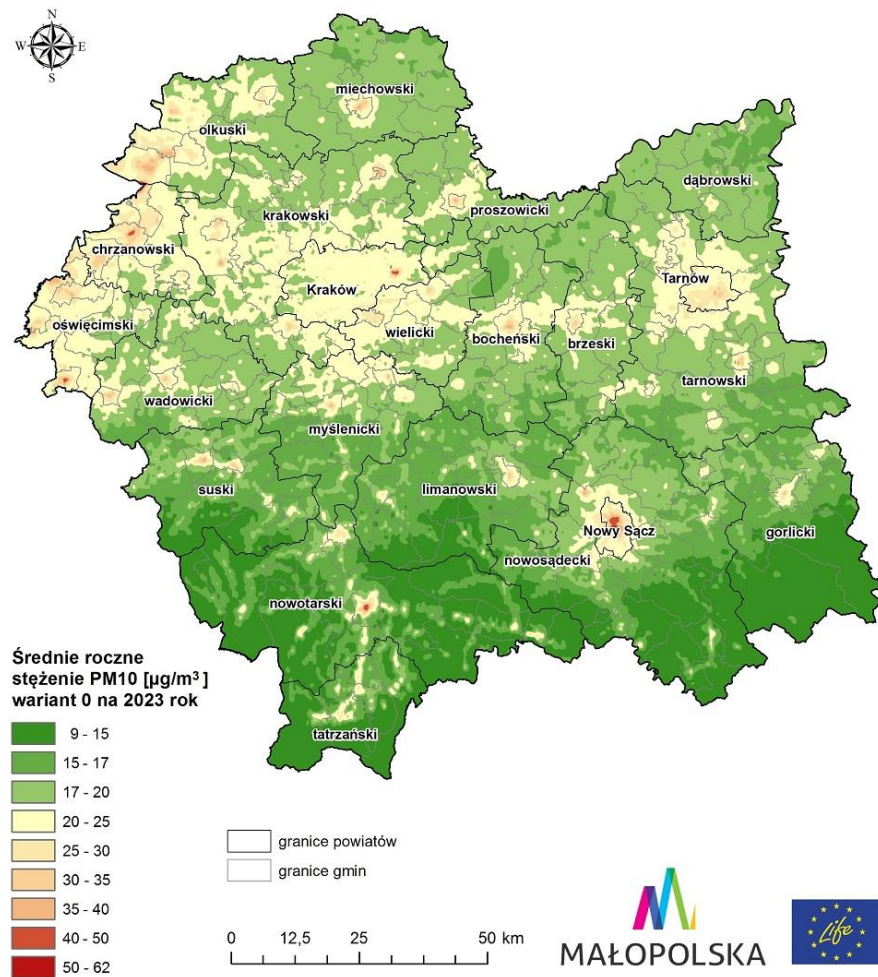
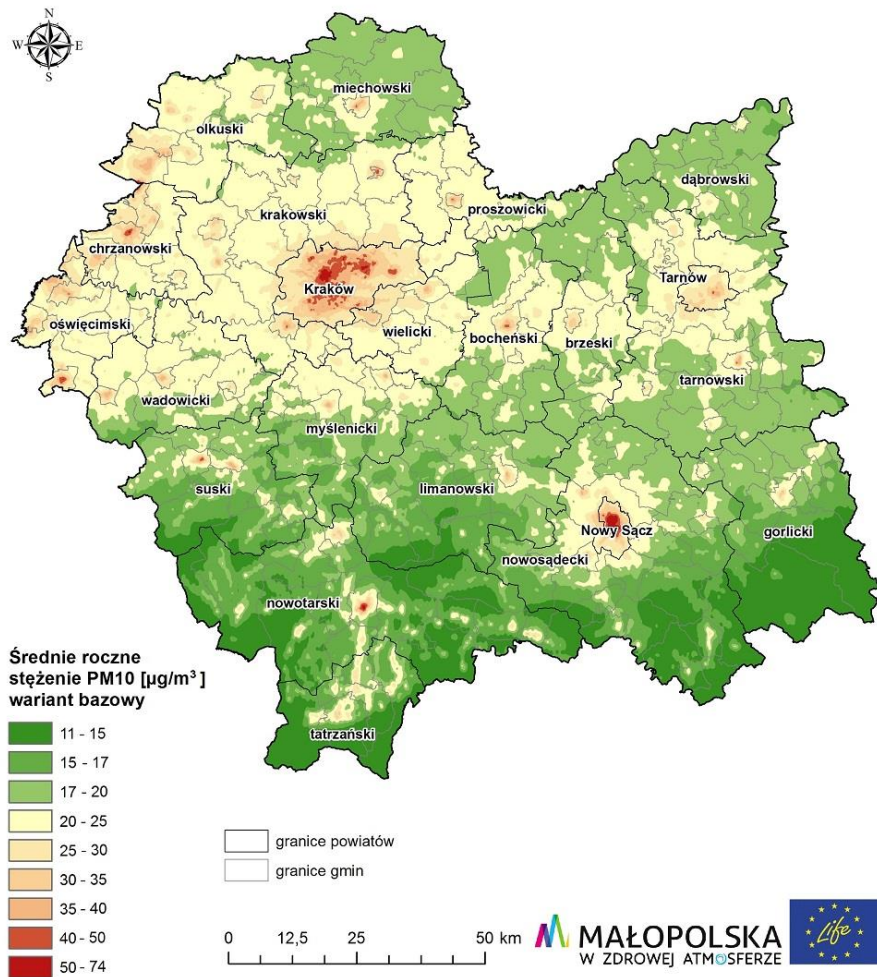
Tabela 62. Wysokość stężeń średniorocznych benzo(a)pirenu w punktach stacji pomiarowych w roku bazowym 2015 oraz w wariantach wprowadzenia działań naprawczych dla roku prognozy 2023 (źródło: wynik modelowania modelem Calpuff).

Kod stacji	Stężenie średnioroczne benzo(a)pirenu										
	W0_bazowy [ng/m ³]	W1W0 %	W1 [ng/m ³]	W2W0 %	W2 [ng/m ³]	W3W0 %	W3 [ng/m ³]	W4W0 %	W4 [ng/m ³]	W0_2023W0 %	W0_2023 [ng/m ³]
MpBochKonfed	7,8389	22,8%	1,79	71,2%	5,58	10,2%	0,80	37,0%	2,90	82,4%	6,46
MpBukowKolej MOB	5,2153	40,4%	2,11	79,4%	4,14	30,4%	1,59	50,7%	2,65	86,7%	4,52
MpGorIKrasin	3,1285	33,9%	1,06	76,3%	2,39	23,1%	0,72	46,0%	1,44	85,5%	2,67
MpKetyWyspia MOB	6,6457	32,4%	2,15	77,0%	5,12	21,4%	1,42	43,0%	2,86	82,2%	5,46
MpKrakAlKras	8,7613	10,1%	0,89	15,3%	1,34	8,8%	0,77	11,4%	1,00	16,1%	1,41
MpKrakBujaka	6,7532	13,1%	0,89	20,9%	1,41	11,1%	0,75	15,1%	1,02	22,2%	1,50
MpKrakBulwar	7,7634	11,5%	0,90	17,4%	1,35	10,0%	0,78	13,1%	1,01	18,3%	1,42
MpLimanoBole MOB	5,0182	27,3%	1,37	74,3%	3,73	15,3%	0,77	40,6%	2,04	84,0%	4,22
MpMysleRynek MOB	5,9567	24,5%	1,46	73,7%	4,39	11,7%	0,70	36,9%	2,20	80,9%	4,82
MpNiepo3Maja	7,2251	22,0%	1,59	66,0%	4,77	10,2%	0,74	34,3%	2,47	75,5%	5,45
MpNoSacznad b	11,502 7	18,0%	2,07	68,2%	7,85	6,5%	0,74	27,7%	3,18	73,3%	8,43
MpOlkuFrNull	5,1172	35,6%	1,82	77,6%	3,97	24,8%	1,27	46,7%	2,39	85,4%	4,37
MpSkawOsOgr o	7,2304	21,2%	1,54	65,4%	4,73	9,5%	0,69	32,2%	2,33	71,3%	5,15
MpSlomWolno sMOB	6,4832	26,3%	1,71	71,6%	4,64	14,3%	0,93	37,6%	2,44	77,7%	5,04
MpSzczawJan aMOB	5,6319	21,3%	1,20	73,0%	4,11	7,3%	0,41	34,5%	1,94	81,6%	4,60
MpSzymbaGor l	1,9779	39,0%	0,77	77,8%	1,54	29,0%	0,57	49,9%	0,99	85,9%	1,70
MpTarBitStud	4,0807	29,8%	1,21	74,0%	3,02	20,4%	0,83	39,9%	1,63	81,8%	3,34
MpTrzebOsZW M	5,4896	33,0%	1,81	77,3%	4,24	22,3%	1,23	44,5%	2,44	85,1%	4,67
MpTuchChopin	8,5138	21,5%	1,83	71,6%	6,10	8,7%	0,74	35,9%	3,06	82,4%	7,02
MpZakopaSien	7,4574	19,9%	1,48	73,6%	5,49	5,1%	0,38	32,5%	2,42	79,7%	5,94
MpChrzaPITys MOB	9,4130	26,2%	2,46	75,5%	7,11	14,4%	1,35	39,0%	3,67	84,2%	7,92

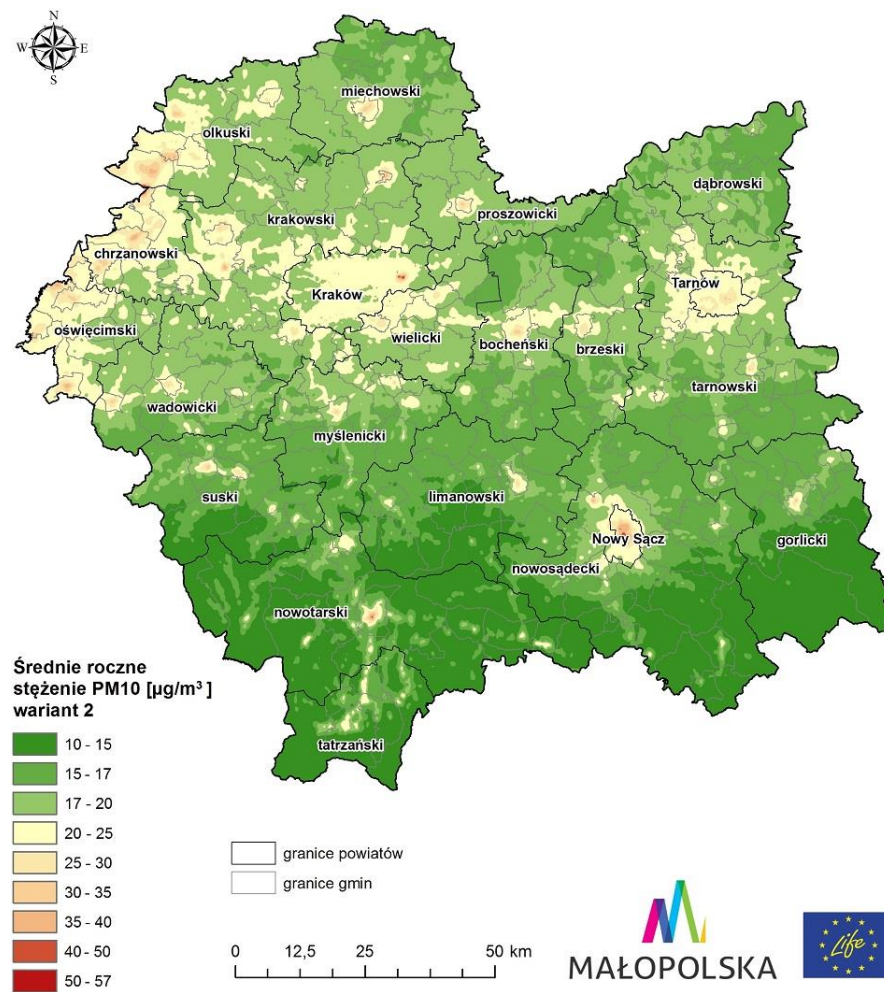
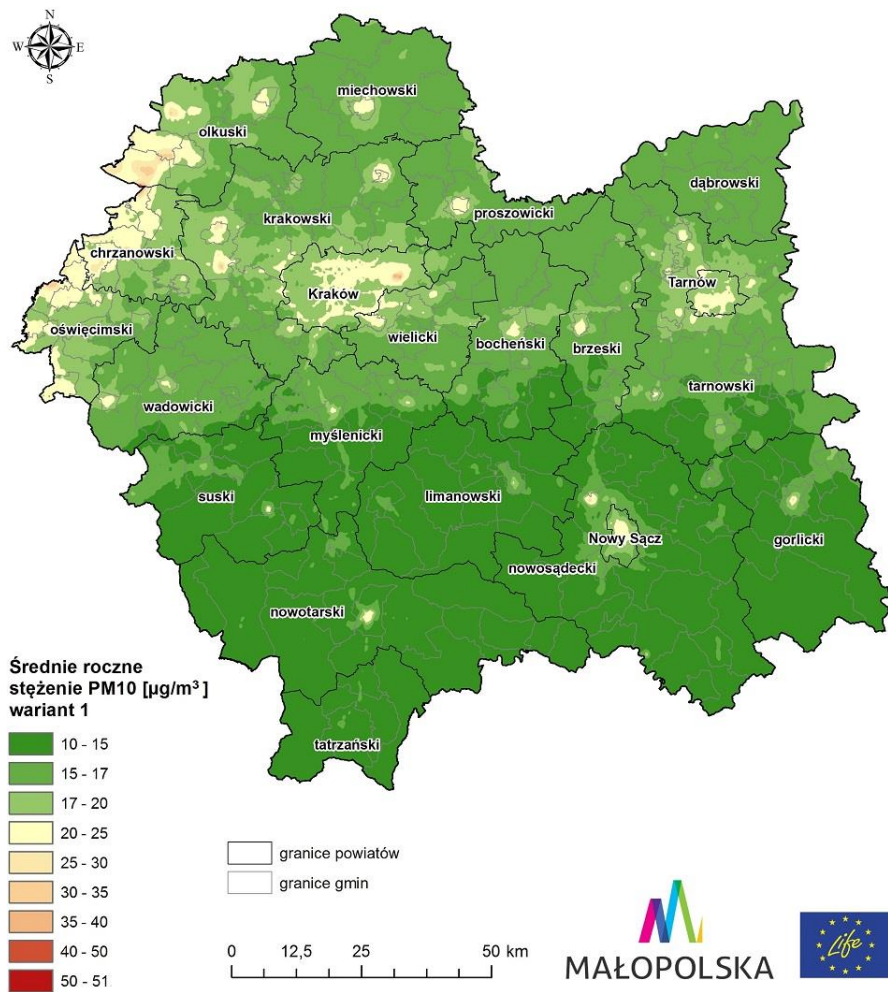
Kod stacji	Stężenie średnioroczne benzo(a)pirenu										
	W0_bazowy [ng/m ³]	W1/W0 %	W1 [ng/m ³]	W2/W0 %	W2 [ng/m ³]	W3/W0 %	W3 [ng/m ³]	W4/W0 %	W4 [ng/m ³]	W0_2023/W0 %	W0_2023 [ng/m ³]
MpDobczSzkol MOB	7,1426	22,4%	1,60	72,8%	5,20	9,3%	0,67	35,2%	2,51	80,2%	5,73
MpKalZebRyn eMOB	6,0117	24,1%	1,45	72,9%	4,38	11,4%	0,68	36,6%	2,20	80,5%	4,84
MpKaszowLisz	2,5873	36,9%	0,96	67,9%	1,76	28,8%	0,74	44,7%	1,16	72,3%	1,87
MpKrakDietlaMOB	9,8153	8,7%	0,86	13,3%	1,30	7,6%	0,74	9,9%	0,97	14,0%	1,37
MpKrakOsPias	5,0451	19,4%	0,98	29,1%	1,47	16,9%	0,85	21,9%	1,10	30,6%	1,54
MpKrakZloRog	4,5660	19,9%	0,91	30,8%	1,41	17,1%	0,78	22,7%	1,04	32,5%	1,48
MpMuszynKity MOB	2,8168	27,7%	0,78	74,0%	2,08	15,2%	0,43	40,0%	1,13	81,6%	2,30
MpPiwnZdrojo MOB	3,2240	26,3%	0,85	73,4%	2,37	13,6%	0,44	38,7%	1,25	81,1%	2,61
MpSuchaNiesz	7,8713	22,8%	1,80	74,5%	5,86	9,9%	0,78	35,6%	2,80	80,6%	6,34
MpSuchSemika	7,0493	24,8%	1,75	75,1%	5,29	12,2%	0,86	37,2%	2,62	81,0%	5,71
MpSzarowSpok	2,8111	34,9%	0,98	70,4%	1,98	25,5%	0,72	44,7%	1,26	77,6%	2,18
MpTarRoSitko	5,5990	24,7%	1,38	72,2%	4,04	14,9%	0,84	35,3%	1,98	80,5%	4,51
MpWielDembowMOB	5,1045	24,1%	1,23	64,8%	3,31	13,2%	0,67	35,3%	1,80	73,2%	3,74

Stężenia benzo(a)pirenu według dokonanej analizy wyników wprowadzonych wariantów działań naprawczych mogą przekraczać wartość docelową w wielu punktach na terenie województwa we wszystkich wariantach poza wariantem porównawczym W3. Wysokość stężeń z emisji powierzchniowej sektora komunalno-bytowego w wariantach 1 może przekraczać normę jedynie w Nowym Sączu i Nowym Targu. Natomiast biorąc pod uwagę stężenia również z napływu, emisji punktowej i liniowej, wówczas norma jest przekroczona w innych punktach również. szczególnie znaczący jest udział napływu benzo(a)pirenu z terenu województwa śląskiego, gdzie stężenia w gminach zachodnich województwa małopolskiego (Oświęcim, Brzeszcze, Bukowno, Olkusz, Chrzanów, Kęty, Libiąż, Trzebinia, Klucze, Babice) mogą dochodzić do poziomu 1,75 ng/m³.

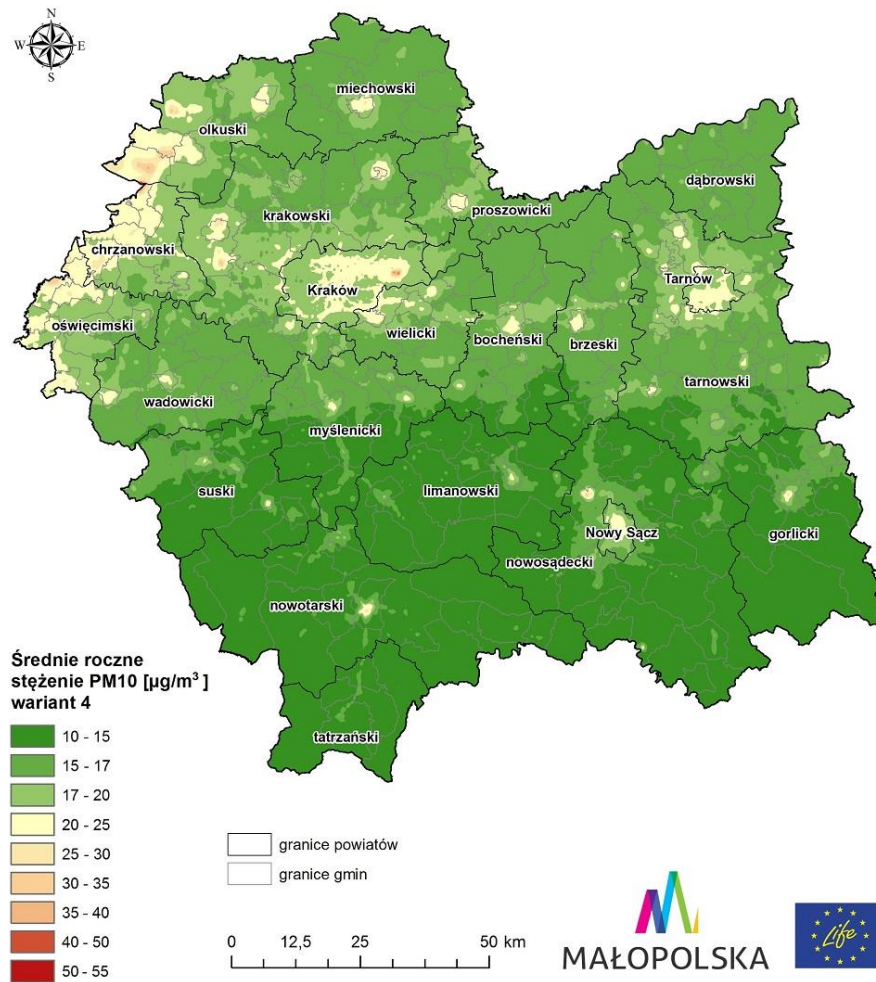
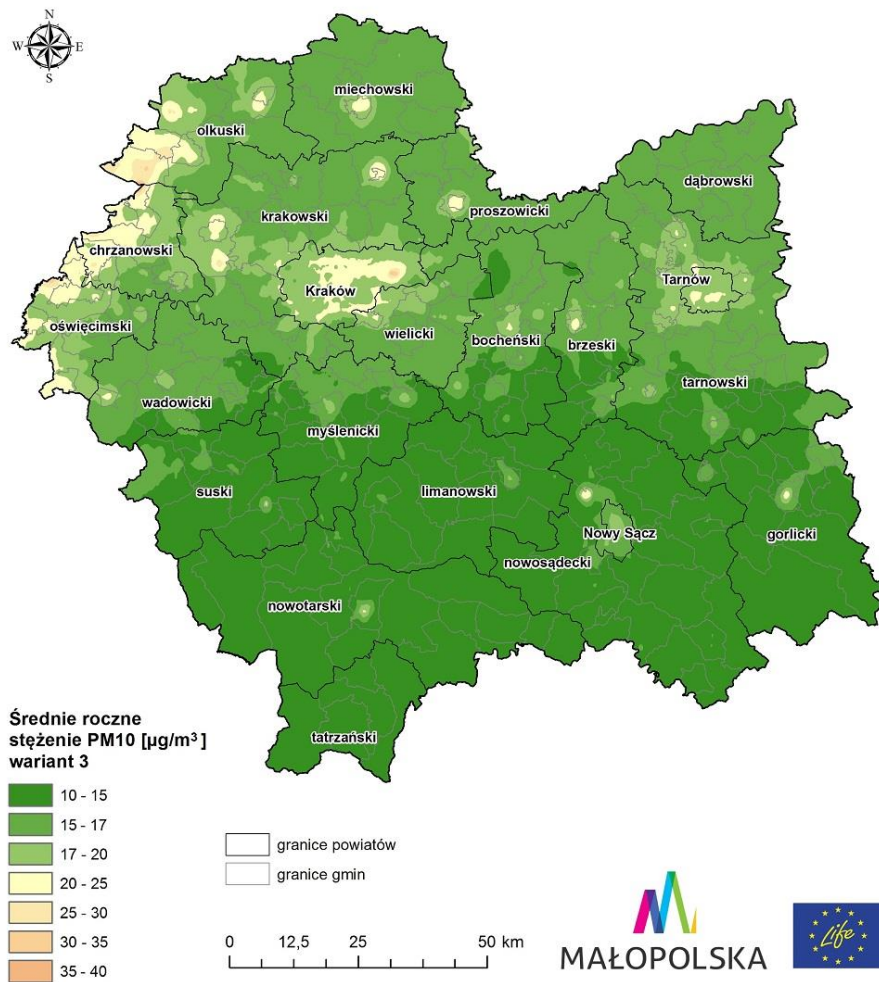
Analizując wyniki modelowania dla wariantów wprowadzenia działań naprawczych należy jednak mieć na uwadze czynniki wpływające na wyniki stężeń, do których szczególnie należą warunki meteorologiczne do których odnosiło się modelowanie (rok 2015). Rok 2015 był pod względem meteorologicznym bardzo łagodny, dlatego w przypadku wystąpienia znacznie gorszych warunków meteorologicznych stężenia mogą być wyższe. Wyniki modelowania dla poszczególnych wariantów zostały przedstawione w postaci map rozkładu stężeń poszczególnych substancji na obszarze województwa małopolskiego.

Rysunek 104. Rozkład stężeń średniorocznych pyłu PM10 w wariantie bazowym i wariantie 0 dla roku 2023.

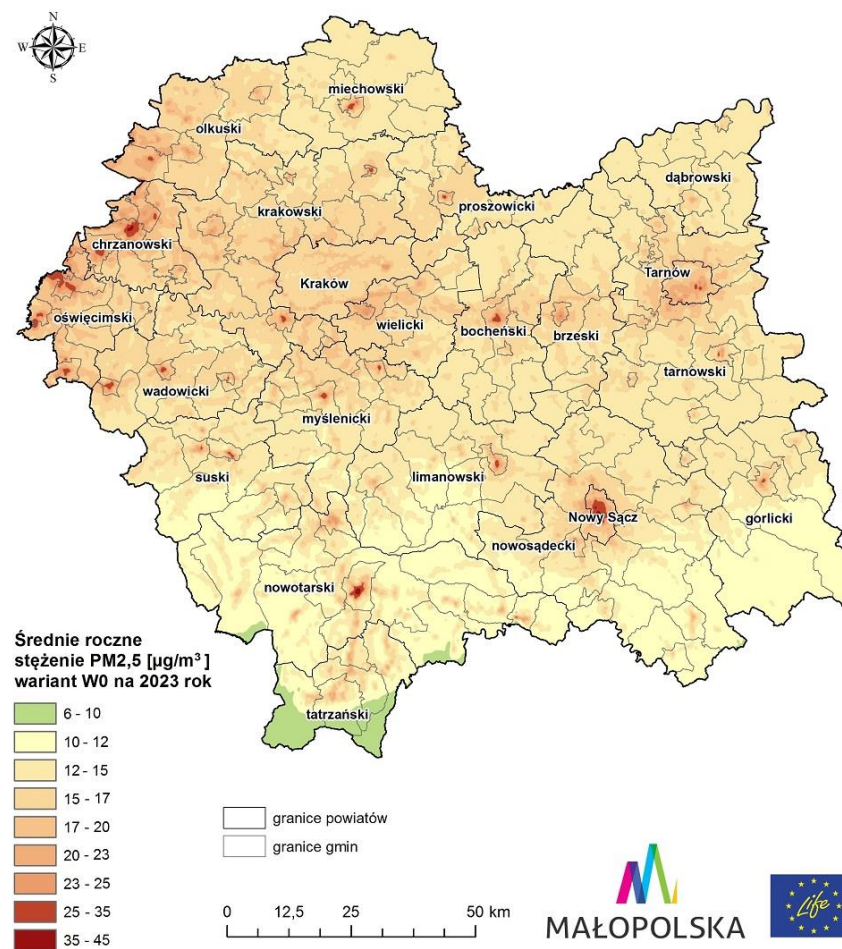
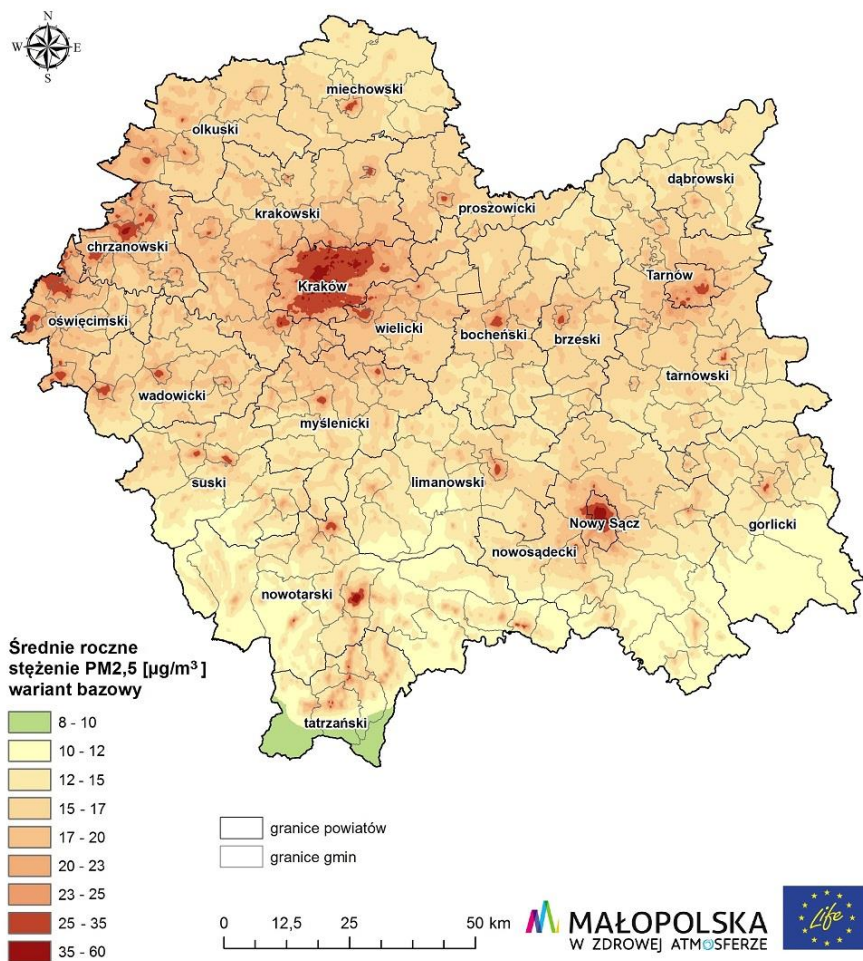

Rysunek 105. Rozkład stężeń średniorocznych pyłu PM10 w wariantie 1 i wariantie 2 dla roku 2023.

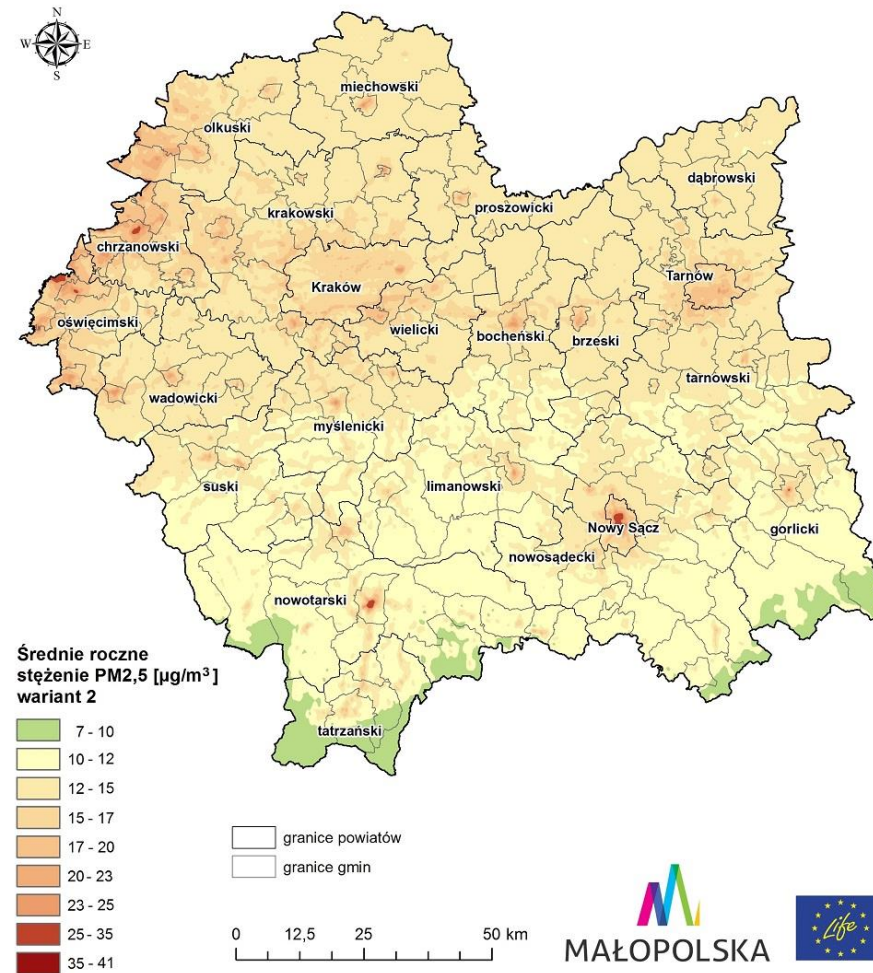
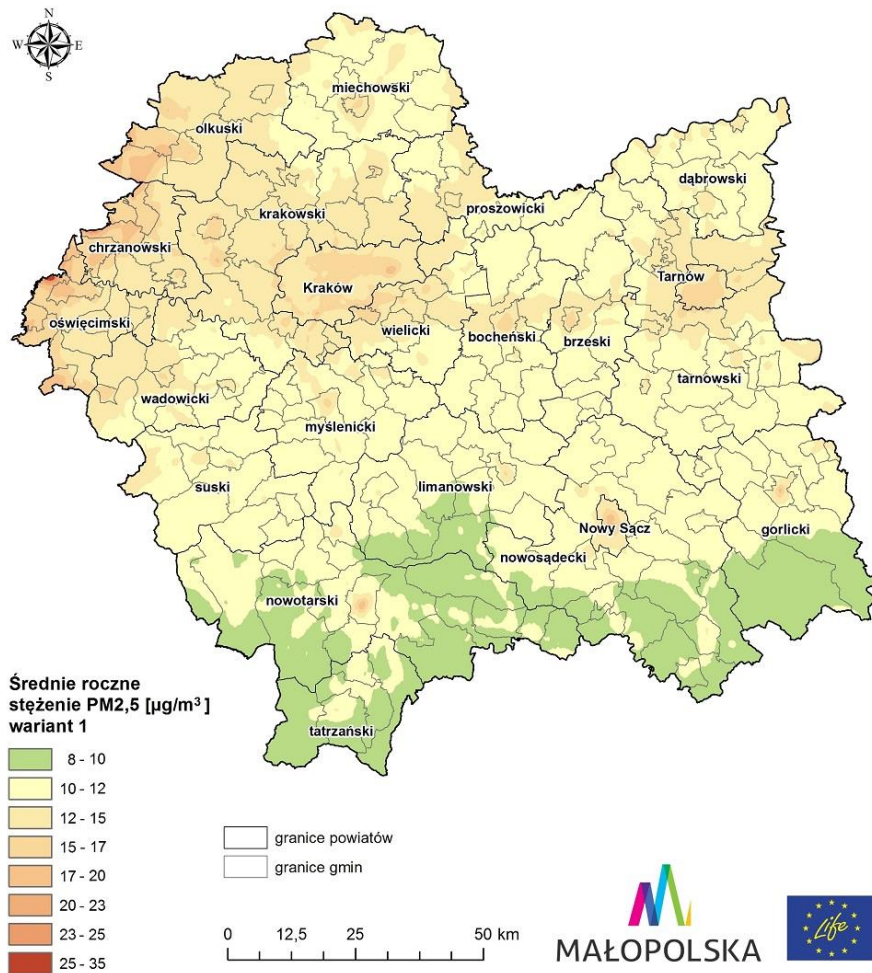

Rysunek 106. Rozkład stężeń średniorocznych pyłu PM10 w wariantcie 3 i wariantcie 4 dla roku 2023.

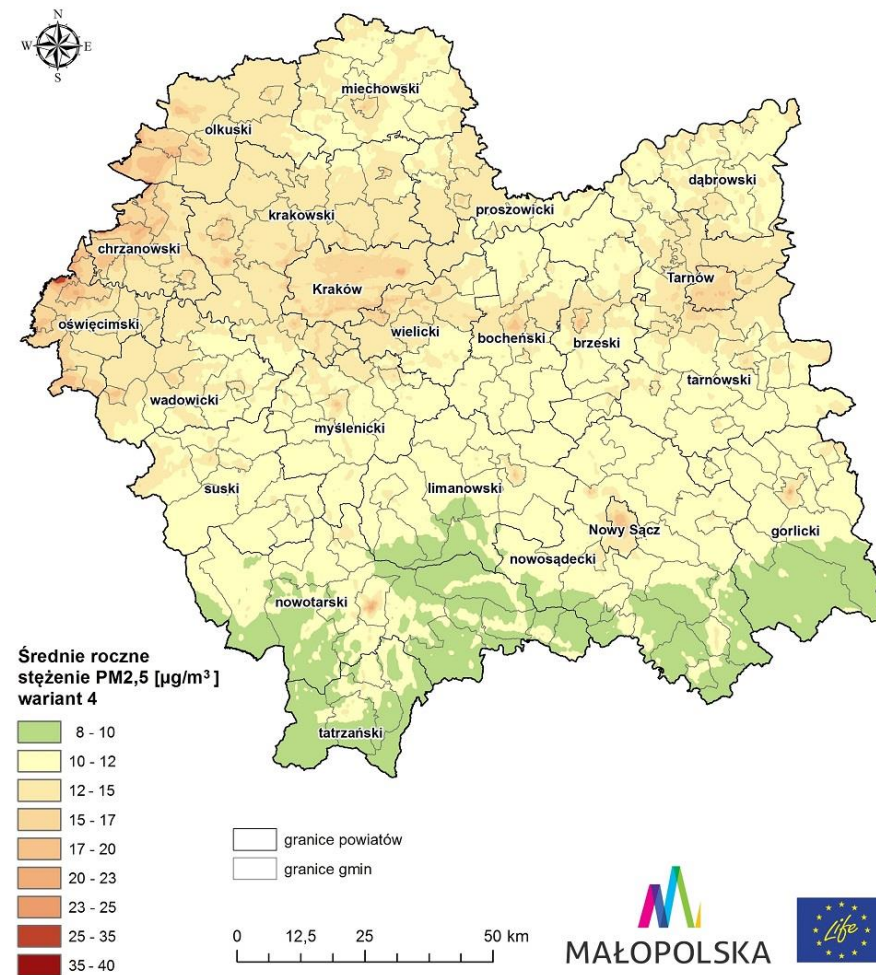
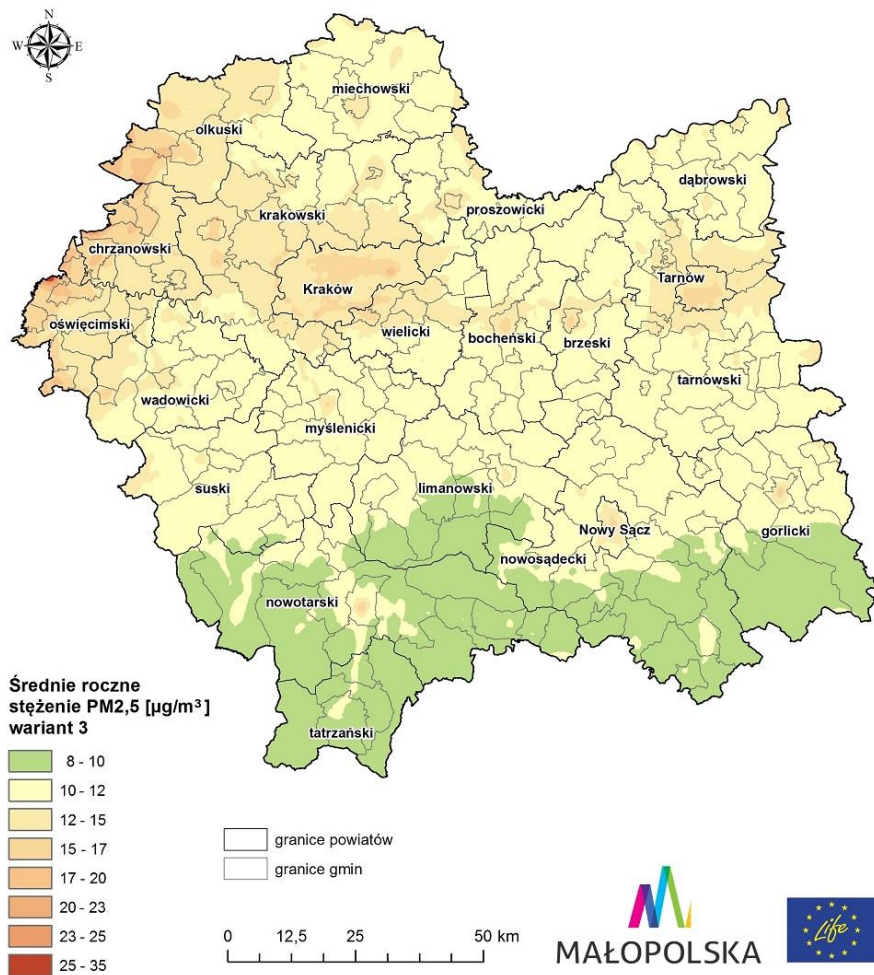

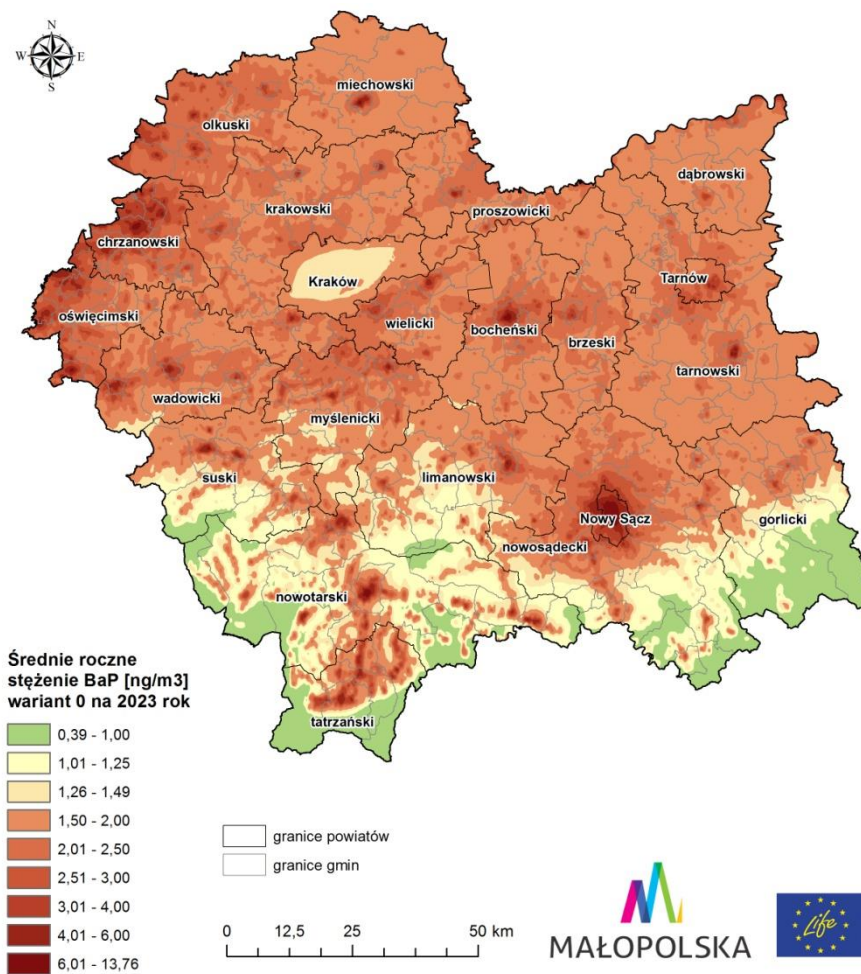
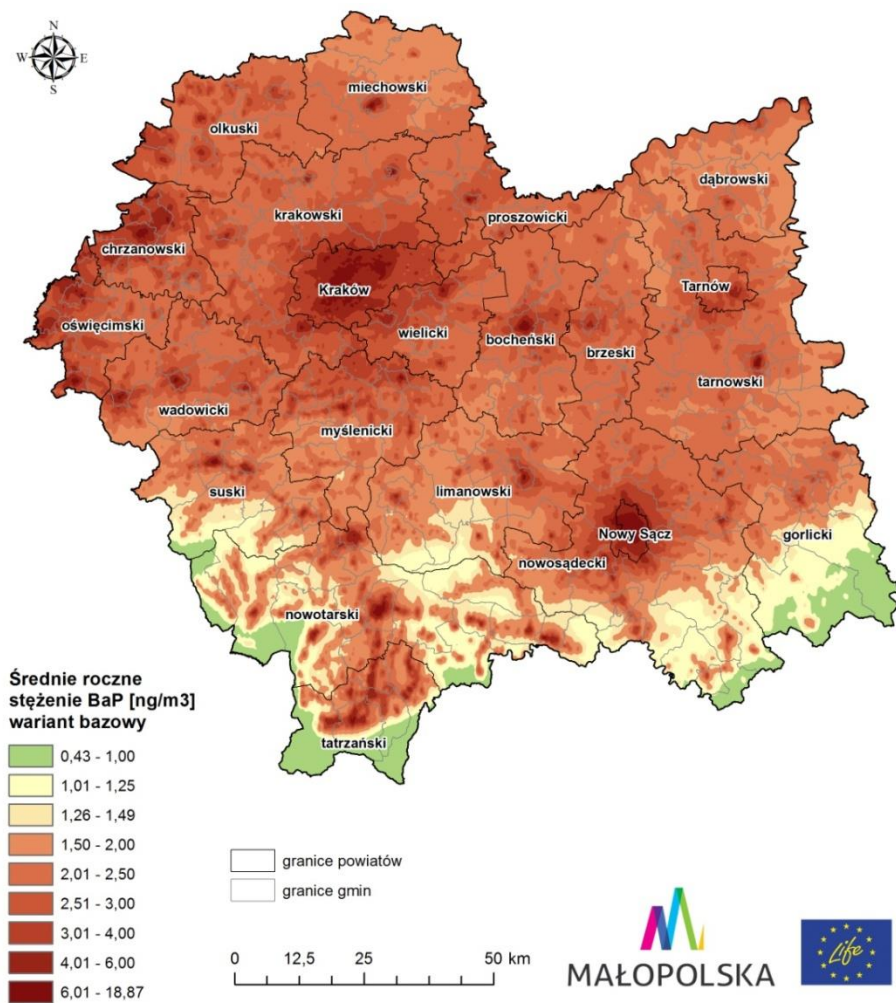
Rysunek 107. Rozkład stężeń średniorocznych pyłu PM_{2,5} w wariantie bazowym i wariantie 0 dla roku 2023.

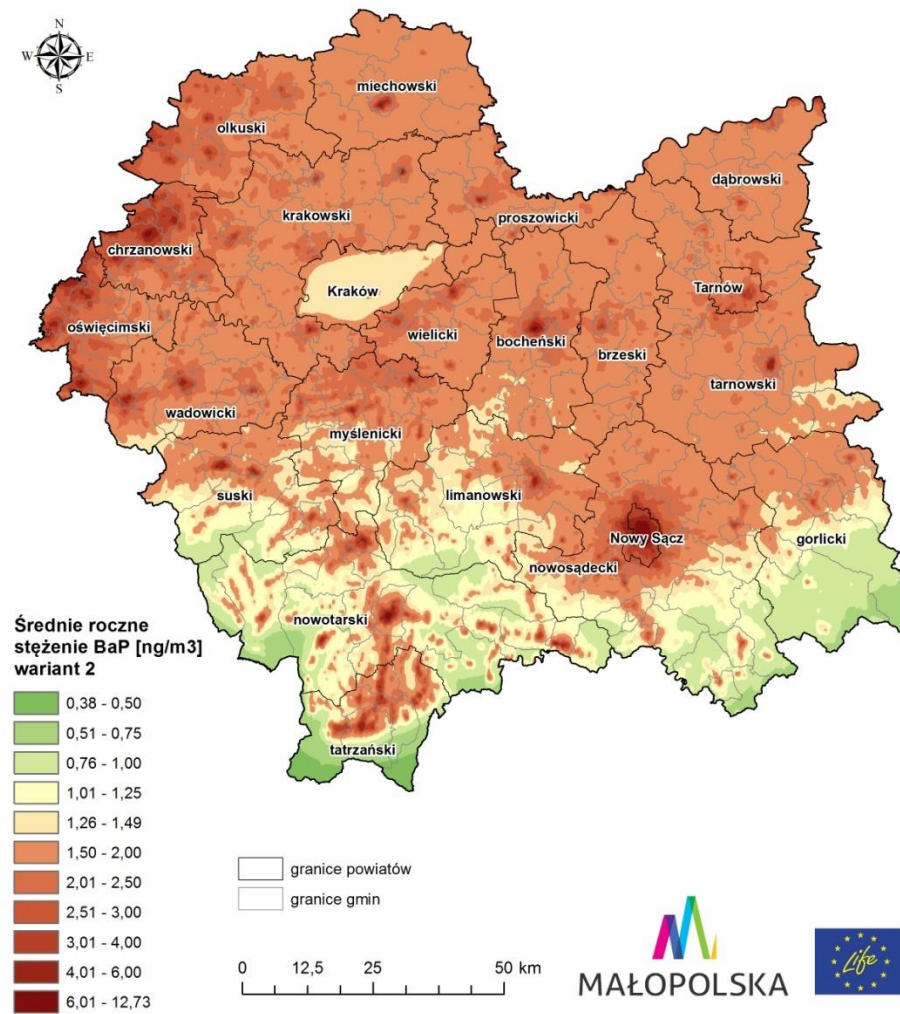
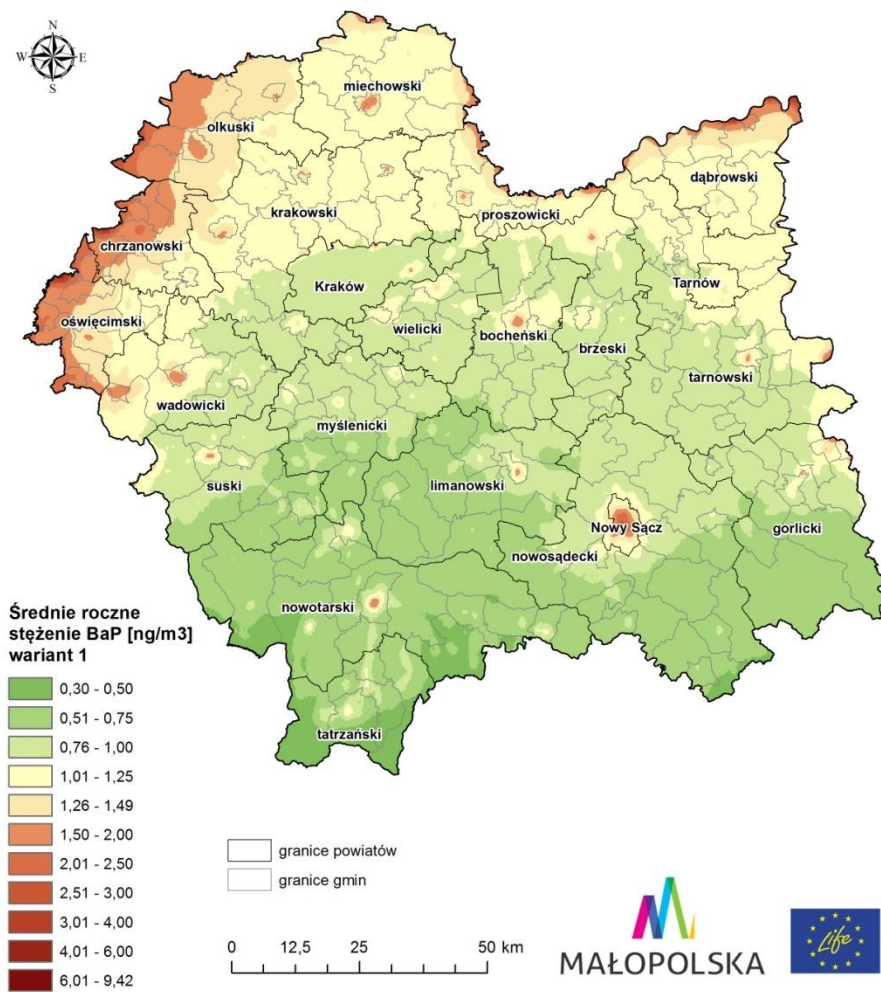
Rysunek 108. Rozkład stężeń średniorocznych pyłu PM_{2,5} w wariantach 1 i wariantach 2 dla roku 2023.

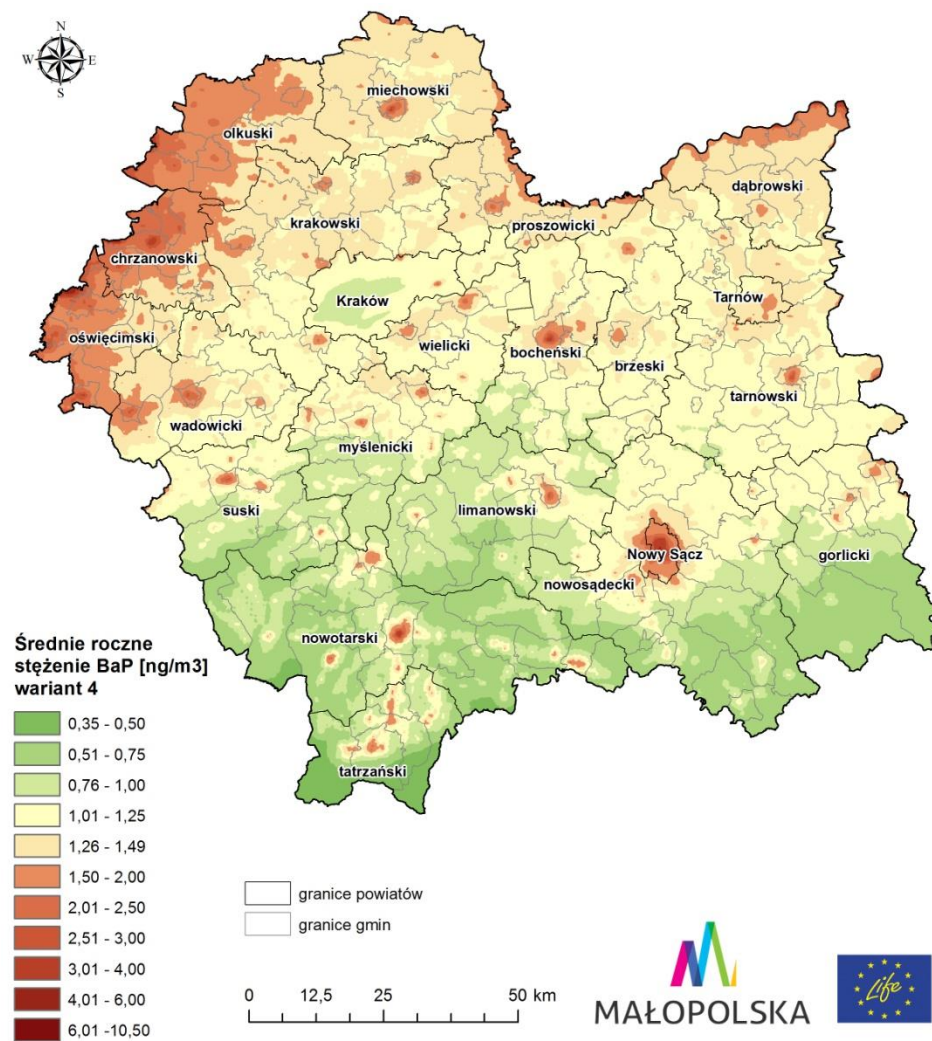
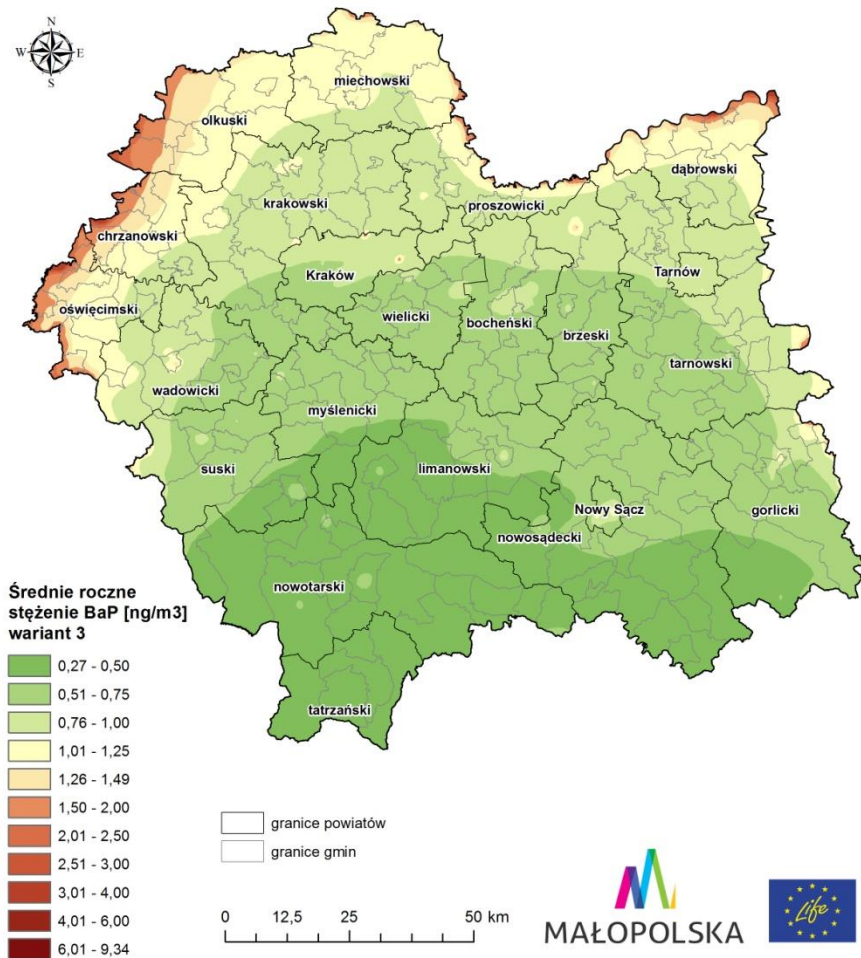
Rysunek 109. Rozkład stężeń średniorocznych pyłu PM_{2,5} w wariantach 3 i wariantach 4 dla roku 2023.

Rysunek 110. Rozkład stężeń średniorocznych benzo(a)pirenu w wariacie bazowym i wariacie 0 dla roku 2023.

Rysunek 111. Rozkład stężeń średniorocznych benzo(a)pirenu w wariantie 1 wariantie 2

Rysunek 112. Rozkład stężeń średniorocznych benzo(a)pirenu w wariantach 3 i wariant 4

5.6. ANALIZA SWOT

Wprowadzenie działań naprawczych w postaci regulacji prawnej partej na art. 96 ustawy POŚ wiąże się z czynnikami wpływającymi na efektywność realizacji działań oraz na możliwości organizacyjne, techniczne i finansowe wprowadzenia zmian.

Tabela 63. Analiza SWOT dla wariantu 0 prognozy.

Wariant 0_2023 prognozy	
Atuty	Słabości
<ul style="list-style-type: none"> większa dowolność realizacji działań poza obszarami przekroczeń przez samorządy, skupienie środków finansowych na obszarach przekroczeń wskazanych w POP, naturalny trend wprowadzania nowoczesnych kotłów klasy 5 na rynek i wypieranie starych urządzeń, kontrole WIOŚ dotyczą mniejszej ilości samorządów lokalnych, zwiększona realizacja działań w hotspotach, kontynuacja dotychczasowych działań w ramach POP, 	<ul style="list-style-type: none"> brak kontroli nad nowymi urządzeniami wchodzącymi na rynek do 2020 roku, zwiększona podaż na kotły poniżej 5 klasy, ze względu na ograniczenia od 2020 roku, brak szczególnych działań na obszarach, gdzie nie ma przekroczeń lub gminy nie zostały wskazane w POP, brak kontroli nad jakością paliw wykorzystywanych w sektorze komunalno-bytowym, możliwość wystąpienia ujemnego bilansu nowych kotłów spełniających normę w stosunku do nowych kotłów pozaklasowych instalowanych w sektorze komunalno-bytowym.
Ograniczenia	Ryzyka
<ul style="list-style-type: none"> ograniczona liczba gmin, które mogą podejmować działania ze środków WFOŚiGW lub NFOSiGW, ograniczone środki finansowe na realizację działań, brak kontroli nowych urządzeń na paliwa stałe, 	<ul style="list-style-type: none"> zbyt duża liczba niekontrolowanych kotłów poza klasą 5, które będą instalowane w Małopolsce do 2020 roku, efekty działań mogą nie wystarczyć do osiągnięcia poprawy jakości powietrza, przy występowaniu niekorzystnych warunków meteorologicznych występowanie przekroczeń norm jakości powietrza w roku prognozy, środki finansowe zostaną ulokowane w działania przynoszące mniejsze efekty ekologiczne jak np. kolektory słoneczne zamiast w termomodernizację czy likwidację źródeł spalania paliw stałych,

Tabela 64. Analiza SWOT dla wariantu 1 prognozy.

Wariant 1	
Atuty	Słabości
<ul style="list-style-type: none"> • cały obszar województwa ma jednolitą normę na urządzenia na paliwa stałe, • kontrolowana ilość nowych powstających źródeł spalania - norma dla tych urządzeń, • ograniczenie spalania odpadów ze względu na automatykę procesów spalania, • zmniejszenie emisji zanieczyszczeń ze spalania paliw stałych, • edukacyjny charakter ograniczenia spalania złej jakości paliw, • skupienie środków finansowych na obszarach przekroczeń wskazanych w POP, ale dostarczenie również możliwości finansowania na pozostałych obszarach, • naturalny trend wprowadzania nowoczesnych kotłów klasy 5 na rynek i wypieranie starych urządzeń, • poprawa jakości powietrza i spełnienie norm jakości powietrza w 2023 roku, • rozwój nowoczesnych technologii producentów urządzeń na paliwa stałe, • ograniczenie rynku złej jakości paliw na terenie województwa małopolskiego, • oszczędność zużycia paliw węglowych i biomasy przez mieszkańców ze względu na sprawność spalania 	<ul style="list-style-type: none"> • brak kontroli nad nowymi urządzeniami, które nie będą wymieniane - konieczność zbudowania wojewódzkiej bazy danych o urządzeniach, • zwiększone koszty inwestycyjne i eksploatacyjne dla mieszkańców, • konieczność ponoszenia kosztów wsparcia dla najuboższych mieszkańców, • brak kontroli nad jakością paliw - nie można zakazać obrotu, tylko wykorzystania paliw, • brak kontroli nad jakością paliw - potrzebne certyfikaty paliw dla mieszkańców, • konieczność zaangażowania dodatkowych środków finansowych poza obszarami, gdzie występują przekroczenia PM10 i PM2,5, • producenci urządzeń na paliwa stałe w Małopolsce będą musieli w szybkim okresie czasu przestawić produkcję na nowoczesne urządzenia, • konieczność przygotowania samorządów na wzmożone działania w zakresie wymiany źródeł spalania
Ograniczenia	Ryzyka
<ul style="list-style-type: none"> • duży popyt na urządzenia w stosunku do możliwej podaży na urządzenia klasy 5 normy, • Obciążenie kosztami wszystkich mieszkańców województwa - najubożsi mają problem z dotrzymaniem zobowiązania i wprowadzeniem uchwały w życie, • ograniczone środki finansowe na realizację działań w gminach, 	<ul style="list-style-type: none"> • nieskuteczny monitoring wymiany urządzeń - konieczność budowy systemu informacji o wymianach i bazy urządzeń. • nieskuteczna kontrola urządzeń i jakości stosowanych paliw - brak mechanizmów prawnych, • możliwy brak środków na dokończenie działań do 2023 roku - wyczerpanie środków finansowych na

Wariant 1	
<ul style="list-style-type: none"> dostępność dobrej jakości paliw kwalifikowanych, wykorzystanie drewna kawałkowego w urządzeniach spełniających klasę 5 normy 	<p>wcześniejszym etapie realizacji,</p> <ul style="list-style-type: none"> ryzyko zapewnienia zaopatrzenia w kwalifikowane paliwo dobrej jakości, brak rozwiązań prawnych gwarantujących trwałość efektu i możliwość monitorowania działania i kontroli efektu - brak zaangażowania nadzoru budowlanego w procesy zmian urządzeń na paliwa stałe, brak przygotowania samorządów do skali działań koniecznych do podjęcia wśród mieszkańców,

Tabela 65. Analiza SWOT dla wariantu 2 prognozy.

Wariant 2	
Atuty	Słabości
<ul style="list-style-type: none"> cały obszar województwa ma jednolitą normę na urządzenia na paliwa stałe, kontrolowana ilość nowych powstających źródeł spalania - norma dla tych urządzeń, ograniczenie spalania odpadów ze względu na automatykę procesów spalania, zmniejszenie emisji zanieczyszczeń ze spalania paliw stałych, edukacyjny charakter ograniczenia spalania złej jakości paliw i ograniczenie rynku złej jakości paliw w województwie, skupienie środków finansowych na obszarach przekroczeń wskazanych w POP, ale dostarczenie również możliwości finansowania na pozostałych obszarach, naturalny trend wprowadzania nowoczesnych kotłów klasy 3 na rynek i wypieranie pozaklasowych urządzeń, poprawa jakości powietrza, rozwój nowoczesnych technologii producentów urządzeń na paliwa stałe, oszczędność zużycia paliw węglowych i biomasy przez mieszkańców ze względu na sprawność spalania 	<ul style="list-style-type: none"> brak kontroli nad nowymi urządzeniami które nie będą wymieniane - konieczność zbudowania wojewódzkiej bazy danych o urządzeniach, zwiększone koszty inwestycyjne i eksploatacyjne dla mieszkańców, konieczność ponoszenia kosztów wsparcia dla najuboższych mieszkańców, brak kontroli nad jakością paliw - nie można zakazać obrotu, tylko wykorzystania paliw, brak kontroli nad jakością paliw - potrzebne certyfikaty paliw dla mieszkańców, konieczność zaangażowania dodatkowych środków finansowych poza obszarami, gdzie występują przekroczenia PM10 i PM2,5. rozwiązanie tymczasowe do 2020 kiedy wejdzie Ekoprojekt

Wariant 2	
Ograniczenia	Ryzyka
<ul style="list-style-type: none"> • duży popyt na urządzenia w stosunku do możliwej podaży na urządzenia klasy 3 normy, • Obciążenie kosztami wszystkich mieszkańców województwa - najubożsi mają problem z dotrzymaniem zobowiązania i wprowadzeniem uchwały w życie,' • ograniczone środki finansowe na realizację działań w gminach, • dostępność dobrej jakości paliw kwalifikowanych, • wykorzystanie drewna kawałkowego w urządzeniach spełniających klasę 3 normy 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczające efekty ekologiczne działań, aby dotrzymać normy jakości powietrza w roku prognozy, • zbyt mały wymiar wymian źródeł spalania paliwami stałymi na inny rodzaj paliw (gazowe) lub sieć ciepłowniczą, • nieskuteczny monitoring wymiany urządzeń - nie wszystkie urządzenia zostaną wymienione, ze względu na brak informacji o tych urządzeniach - brak dokładnych baz danych w samorządach, • nieskuteczna kontrola jakości stosowanych paliw - brak mechanizmów prawnych do eliminacji z obrotu paliw złej jakości, • nieskuteczna kontrola urządzeń instalowanych w sektorze komunalno-bytowym - brak mechanizmów prawnych do przeprowadzania kontroli przez nadzór budowlany, • możliwy brak środków na dokończenie działań do 2023 roku - wyczerpanie środków finansowych na wcześniejszym etapie realizacji, • brak przygotowania samorządów do skali działań koniecznych do podjęcia wśród mieszkańców,

Tabela 66. Analiza SWOT dla wariantu 3 prognozy.

Wariant 3	
Atuty	Słabości
<ul style="list-style-type: none"> • cały obszar województwa nie wykorzystuje paliw stałych do celów grzewczych, • jakość powietrza odpowiada normom, • kontrolowana ilość nowych powstających źródeł spalania, • eliminacja spalania odpadów w urządzeniach grzewczych, • zmniejszenie emisji zanieczyszczeń ze 	<ul style="list-style-type: none"> • bardzo mocno zwiększone koszty inwestycyjne i eksploatacyjne dla mieszkańców, • konieczność ponoszenia kosztów wsparcia dla najuboższych mieszkańców, • konieczność poniesienia kosztów rozbudowy sieci gazowej i ciepłowniczej w obszarach, w których obecnie nie

Wariant 3	
<p>spalania paliw stałych,</p> <ul style="list-style-type: none"> • łatwiejsza kontrola prowadzonych działań naprawczych • skupienie środków finansowych na obszarach przekroczeń wskazanych w POP, ale dostarczenie również możliwości finansowania na pozostałych obszarach 	<p>funkcjonują te media,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wzrost zapotrzebowania na moc do systemów ciepłowniczych, • konieczność zaangażowania dodatkowych środków finansowych poza obszarami, gdzie występują przekroczenia PM10 i PM2,5. • brak dostępności gazu i sieci ciepłowniczej części gmin i powiatów w województwie, • konieczność znalezienia alternatywy do paliw stałych poza gazem i siecią ciepłowniczą
Ograniczenia	Ryzyka
<ul style="list-style-type: none"> • Obciążenie kosztami wszystkich mieszkańców województwa - najubożsi mają problem z dotrzymaniem zobowiązania i wprowadzeniem uchwały w życie, • ograniczone środki finansowe na realizację działań w gminach 	<ul style="list-style-type: none"> • możliwy brak środków na dokończenie działań do 2023 roku - wyczerpanie środków finansowych na wcześniejszym etapie realizacji, • brak możliwości wyeliminowania paliw stałych z wszystkich obszarów, • konieczność wprowadzania wyjątków do uchwały • zaskarżenie uchwały przez mieszkańców województwa, • zmarnowanie środków, które obecnie zostały przeznaczone na wymianę źródeł spalania na nowoczesne kotły na paliwa stałe

Tabela 67. Analiza SWOT dla wariantu 4 prognozy.

Wariant 4	
Atuty	Słabości
<ul style="list-style-type: none"> • cały obszar województwa ma jednolitą normę na urządzenia na paliwa stałe, • kontrolowana ilość nowych powstających źródeł spalania - norma dla tych urządzeń, • ograniczenie spalania odpadów ze względu na automatykę procesów spalania, 	<ul style="list-style-type: none"> • brak kontroli nad nowymi urządzeniami które nie będą wymieniane - konieczność zbudowania wojewódzkiej bazy danych o urządzeniach, • zwiększone koszty inwestycyjne i eksploatacyjne dla mieszkańców, • konieczność ponoszenia kosztów wsparcia dla najuboższych

Wariant 4

<ul style="list-style-type: none"> • zmniejszenie emisji zanieczyszczeń ze spalania paliw stałych, • edukacyjny charakter ograniczenia spalania złej jakości paliw i ograniczenie rynku złej jakości paliw w województwie, • skupienie środków finansowych na obszarach przekroczeń wskazanych w POP, ale dostarczenie również możliwości finansowania na pozostałych obszarach, • naturalny trend wprowadzania nowoczesnych kotłów klasy 4 na rynek i wypieranie pozaklasowych urządzeń, • poprawa jakości powietrza, • rozwój nowoczesnych technologii producentów urządzeń na paliwa stałe, • oszczędność zużycia paliw węglowych i biomasy przez mieszkańców ze względu na sprawność spalania, • mniejszy koszt urządzenia z klasą 4 niż z klasą 5 pomimo podobnych parametrów technicznych • 	<p>mieszkańców,</p> <ul style="list-style-type: none"> • brak kontroli nad jakością paliw - nie można zakazać obrotu, tylko wykorzystania paliw, • brak kontroli nad jakością paliw - potrzebne certyfikaty paliw dla mieszkańców, • konieczność zaangażowania dodatkowych środków finansowych poza obszarami, gdzie występują przekroczenia PM10 i PM2,5. • ograniczona ilość urządzeń tej klasy na rynku obecnie, • rozwiązanie tymczasowe do 2020 kiedy wejdzie Ekoprojekt
<p>Ograniczenia</p>	<p>Ryzyka</p>
<ul style="list-style-type: none"> • duży popyt na urządzenia w stosunku do możliwej podaży na urządzenia klasy 3 normy, • Obciążenie kosztami wszystkich mieszkańców województwa - najubożsi mają problem z dotrzymaniem zobowiązania i wprowadzeniem uchwały w życie,' • ograniczone środki finansowe na realizację działań w gminach, • dostępność dobrej jakości paliw kwalifikowanych, • wykorzystanie drewna kawałkowego w urządzeniach spełniających klasę 3 normy 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczające efekty ekologiczne działań, aby dotrzymać normy jakości powietrza w roku prognozy, • zbyt mały wymiar wymian źródeł spalania paliwami stałymi na inny rodzaj paliw (gazowe) lub sieć ciepłowniczą, • nieskuteczny monitoring wymiany urządzeń - nie wszystkie urządzenia zostaną wymienione, ze względu na brak informacji o tych urządzeniach - brak dokładnych baz danych w samorządach, • nieskuteczna kontrola jakości stosowanych paliw - brak mechanizmów prawnych do eliminacji z obrotu paliw złej jakości, • nieskuteczna kontrola urządzeń

Wariant 4	
	<p>instalowanych w sektorze komunalno-bytowym - brak mechanizmów prawnych do przeprowadzania kontroli przez nadzór budowlany,</p> <ul style="list-style-type: none"> • możliwy brak środków na dokończenie działań do 2023 roku - wyczerpanie środków finansowych na wcześniejszym etapie realizacji, • brak przygotowania samorządów do skali działań koniecznych do podjęcia wśród mieszkańców, • naturalny trend wymiany będzie dążył do urządzeń klasy 5, ze względu na dofinansowanie, a klasa 4 będzie używana sporadycznie.

5.7. KOSZTY REALIZACJI WARIANTÓW

W celu określenia kosztów inwestycyjnych związanych z wdrożeniem wariantów regulacji prawnych oszacowano ilości kotłów na paliwa stałe istniejących, oraz nowopowstających do 2023 r. Uwzględniono wielkość zapotrzebowania na ciepło dla obiektów budowlanych zaopatrywanych z paliw węglowych oraz ilość budynków na terenie stref na podstawie warstw GIS. Uwzględniono budynki wielorodzinne, jednorodzinne, letniskowe i pozostałe wchodzące w sektor komunalno-bytowy (handel, usługi, pensjonaty).

W skali województwa małopolskiego oszacowana liczba urządzeń na paliwa stałe wynosić może ponad 540 tys.

Tabela 68. Liczba urządzeń na paliwo stałe w Małopolsce w wariantcie bazowym.

Strefa	Liczba budynków wg GUS	Liczba urządzeń na paliwo stałe razem
miasto Tarnów	13 317	5 282
aglomeracja krakowska	76 096	13 564
strefa małopolska	702 981	521 896
województwo małopolskie	792 394	540 743

W ramach każdego z wariantów oszacowano ilość urządzeń na paliwa stałe, które mogą być poddane wymianie lub likwidacji, biorąc pod uwagę założenia z każdego wariantu, trend wymiany źródeł spalania oraz wymagania w każdym wariantcie.

Tabela 69. Liczba urządzeń na paliwo stałe w Małopolsce w wariantach prognozy 0 i 1.

Strefa	Wariant 0_2023				Wariant 1			
	ilość kotłów do działań	ilość nowych do 2020	ilość nowych od 2020	przejście na gaz/sieć	ilość kotłów do wymiany	ilość nowych do 2020	ilość nowych od 2020	przejście na gaz/sieć
miasto Tarnów	3 837	472	476	1437	2 682	327	330	2 592

Strefa	Wariant 0_2023				Wariant 1			
	ilość kotłów do działań	ilość nowych do 2020	ilość nowych od 2020	przejście na gaz/sieć	ilość kotłów do wymiany	ilość nowych do 2020	ilość nowych od 2020	przejście na gaz/sieć
aglomeracja krakowska	0	0	0	13 556	0	0	0	13 556
strefa małopolska	393 048	34 255	34 634	128 136	360 974	30 989	31 330	160 210
województwo małopolskie	396 885	34 727	35 110	143 129	363 656	31 316	31 660	176 358

Tabela 70. Liczba urządzeń na paliwo stałe w Małopolsce w wariantach prognozy 2 i 4.

Strefa	Wariant 2				Wariant 4			
	ilość kotłów do wymiany	ilość nowych do 2020	ilość nowych od 2020	przejście na gaz/sieć	ilość kotłów do wymiany	ilość nowych do 2020	ilość nowych od 2020	przejście na gaz/sieć
miasto Tarnów	3 837	472	476	1 437	3 070	377	379	2204
aglomeracja krakowska	0	0	0	13 556	0	0	0	13 556
strefa małopolska	393 048	34 255	34 634	128 710	387 720	33 577	33 957	134 038
województwo małopolskie	396 885	34 727	35 110	143 703	390 790	33 954	34 336	149 798

Koszty określono na podstawie średnich cen obecnie funkcjonujących na rynku urządzeń spełniających określone klasy normy oraz innych jak pozaklasowe. Na podstawie określonych średnich cen wyznaczono średnie koszty inwestycyjne dla każdego z wariantów.

Tabela 71. Koszty inwestycyjne dla zakupu nowego kotła zgodnie z poszczególnymi wariantami.

Koszty inwestycyjne	Zakup nowego kotła:		
	od	do	średnio
Kocioł klasa 5	7 000	12 000	9 500
kocioł klasa 4	4 000	10 000	7 000
kocioł klasa 3	2 200	7 000	4 600
kocioł gazowy	2 000	7 000	4 500
kocioł pozaklasowy	800	5 000	2 900
kocioł zgazowujący klasa 56	6 000	11 000	8 500

Na podstawie średnich kosztów dla poszczególnych urządzeń oszacowano sumaryczne koszty wprowadzenia wariantów. Jednocześnie biorąc pod uwagę coroczny przyrost nowych urządzeń na paliwa stałe oszacowano, iż mieszkańcy Małopolski do 2020 roku zanim nie zostanie wdrożona Dyrektywa Ekoprojekt mogą wydać ponad 100 mln zł na kotły niespełniające żadnej z klas wskazanej normy. Natomiast po 2020 roku przyrost nowych urządzeń już spełniających klasę 5 normy i wymagania Ekoprojektu może kosztować ponad 333 mln zł.

Tabela 72. Koszty wdrożenia działań zgodnie z wariantami działań naprawczych

Obszar	Koszt nowo powstających źródeł spalania w wariantcie W0_2023 [mln zł]		Koszt sumaryczny [mln zł]			
	do 2020	po 2020	wariant 0_2023	wariant 1	wariant 2	wariant 4
miasto Tarnów	1,36	4,52	17,83	44,09	31,57	40,30
aglomeracja krakowska	0	0	94,89	94,89	94,89	94,89

strefa małopolska	99,33	329,02	1 565,07	4 464,26	2 873,81	3 874,84
województwo małopolskie	100,71	333,54	1 643,89	4 613,74	2 965,62	3 973,49

Podsumowanie

Przedstawiona analiza możliwych do zastosowania wariantów działań naprawczych mających umożliwić redukcję emisji substancji do powietrza ze źródeł powierzchniowych została dokonana pod kątem możliwego do osiągnięcia efektu ekologicznego przy równoczesnym uwzględnieniu aspektu ekonomicznego prowadzonych działań. W analizie uwzględniono przewidywane zmiany trendów w popycie i podaży zarówno paliw jak i urządzeń grzewczych oraz możliwości technicznych zastosowania poszczególnych działań. Analizy rozkładu stężeń zanieczyszczeń po zastosowaniu poszczególnych wariantów przedstawiono na mapach. Obok zestawień liczbowych wartości możliwych do osiągnięcia efektów ekologicznych po zastosowaniu poszczególnych wariantów naprawczych jak i środków finansowych jakie będą wydatkowane na etapie podjęcia inwestycji i eksploatacji urządzeń, dokonano analizy SWOT, która uwzględni aspekty pozaliczne w postaci atutów i słabych punktów wariantów.

Analizy wszystkich czynników efektu ekologicznego, ekonomicznego i społecznego pozwoliły wybrać najkorzystniejszy możliwy do zastosowania wariant naprawczy. Z uwagi na brak wystarczającej poprawy jakości powietrza w Małopolsce warianty 0 prognozy, 2 i 4 zostały odrzucone. Wariant 3, po zastosowaniu którego nie byłyby rejestrowane przekroczenia normowanych substancji, jest zbyt restrykcyjny do zastosowania w całym województwie i został odrzucony ze względów społecznych i ekonomicznych. Wskazany do wprowadzenia na terenie Małopolski wariant 1 (ograniczenie stosowania urządzeń poniżej klasy 5) jest najlepszym kompromisem aspektów społecznych, ekonomicznych i wystarczającym pod kątem osiągniętego efektu ekologicznego.

6. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA DZIAŁAŃ NAPRAWCZYCH UJĘTYCH W HARMONOGRAMIE RZECZOWO-FINANSOWYM

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

<https://www.nfosigw.gov.pl/>

Środki krajowe

Programy 2015-2023:

- Program priorytetowy „Poprawa jakości powietrza”:
<http://www.nfosigw.gov.pl/oferta-finansowania/srodki-krajowe/programy-priorytetowe/poprawa-jakosci-powietrza/>
- Współfinansowanie opracowania programów ochrony powietrza i planów działań krótkoterminowych (program realizowany będzie w latach 2015 – 2018)
- Gazela BIS - Niskoemisyjny zbiorowy publiczny transport miejski (program realizowany będzie w latach 2016 – 2023)
- Program priorytetowy „Poprawa efektywności energetycznej”:
- LEMUR – Energooszczędne Budynki Użyteczności Publicznej (program realizowany będzie w latach 2015 – 2020):

<https://www.nfosigw.gov.pl/oferta-finansowania/srodki-krajowe/programy-priorytetowe/lemur-energooszczedne-budynki-uzytecznosci-publicznej/>

- Dopłaty do kredytów na budowę domów energooszczędnych (program jest wdrażany w latach 2013-2018):

<https://www.nfosigw.gov.pl/oferta-finansowania/srodki-krajowe/programy-priorytetowe/dopłaty-do-kredytów-na-domy-energooszczędne/informacje-o-programie/>

Program priorytetowy „Wspieranie rozproszonych, odnawialnych źródeł energii”:

- BOCIAN – Rozproszone, odnawialne źródła energii (program realizowany będzie w latach 2015 - 2023):

<https://www.nfosigw.gov.pl/oferta-finansowania/srodki-krajowe/programy-priorytetowe/rys---termomodernizacja-budynko-jednorodzinnych/informacje-o-programie/>

- PROSUMENT – linia dofinansowania z przeznaczeniem na zakup i montaż mikroinstalacji odnawialnych źródeł energii (program realizowany będzie w latach 2015 – 2022):

<https://www.nfosigw.gov.pl/oferta-finansowania/srodki-krajowe/programy-priorytetowe/prosument-dofinansowanie-mikroinstalacji-oze/informacje-o-programie/>

- Inwestycje energooszczędne w małych i średnich przedsiębiorstwach

www.nfosigw.gov.pl/oferta-finansowania/srodki-krajowe/programy-priorytetowe/inwestycje-energooszczędne-w-msp/

Wsparcie dla innowacji sprzyjających zasobooszczędnej i niskoemisyjnej gospodarce

- SOKÓŁ – wdrożenie innowacyjnych technologii środowiskowych

<https://www.nfosigw.gov.pl/oferta-finansowania/srodki-krajowe/programy-priorytetowe/sokol-innowacyjne-technologie-srodowiskowe/>

- Wsparcie przedsięwzięć niskoemisyjnej gospodarki
- E-KUMULATOR – Ekologiczny Akumulator dla Przemysłu

<https://www.nfosigw.gov.pl/oferta-finansowania/srodki-krajowe/programy-priorytetowe/wsparcie-przedsiębiorczych/>

- Współfinansowanie projektów Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko w ramach I osi priorytetowej

<https://www.nfosigw.gov.pl/oferta-finansowania/srodki-krajowe/programy-priorytetowe/wsparcie-przedsiębiorczych/czesc-2-wspolfinansowanie-projektow-programu/>

- Efektywne systemy ciepłownicze i chłodnicze

<https://www.nfosigw.gov.pl/oferta-finansowania/srodki-krajowe/programy-priorytetowe/wsparcie-przedsiębiorczych/czesc-3-efektywne-systemy-cieplownicze-i-chlodnicze/>

- System Zielonych Inwestycji – GIS

<https://www.nfosigw.gov.pl/oferta-finansowania/system-zielonych-inwestycji---gis/>

Środki unijne

- Program operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014 – 2020:

<https://www.nfosigw.gov.pl/oferta-finansowania/srodki-zagraniczne/program-operacyjny-infrastruktura-i-srodowisko-2014-2020/>

- Program LIFE (program realizowany będzie w latach 2015-2025):

<https://www.nfosigw.gov.pl/oferta-finansowania/srodki-zagraniczne/instrument-finansowy-life/>

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie

- Finansowanie zadań związanych z ograniczeniem niskiej emisji

- Dofinansowania na modernizację kotłowni, dla których moc budowanych urządzeń wynosi minimum 40 kW,
- Dofinansowania na źródła ciepła w nowo wybudowanych obiektach, jeżeli pochodzą one z odnawialnych źródeł energii

<http://www.wfos.krakow.pl/srodki-krajowe/dziedziny-finansowania/ochrona-powietrza>

Program Priorytetowy „Poprawa efektywności energetycznej

- „Jawor” termomodernizacja budynków jednorodzinnych

<http://www.wfos.krakow.pl/srodki-krajowe/konkursy-i-programy/programy/jawor>

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

<http://www.prow.malopolska.pl/>

Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020

<http://www.rpo.malopolska.pl/>

7. MONITOROWANIE REALIZACJI PROGRAMU

We wdrażaniu Programu ochrony powietrza istotna jest systematyczna kontrola przebiegu tego procesu oraz ocena stopnia realizacji zadań wyznaczonych w programie, przy jednoczesnej ocenie stanu środowiska oraz kontroli przestrzegania prawa w zakresie ochrony środowiska. Niezbędne jest opracowanie systemu monitorowania, który umożliwi dokonywanie ocen procesu wdrażania działań naprawczych.

*Samorządy lokalne oraz inne jednostki realizujące zapisy POP zobowiązani są do sporządzania sprawozdań z sprawozdań z realizacji działań naprawczych w danym roku i przekazywania ich w terminie do dnia **31 marca marca każdego roku** (za rok poprzedni) Zarządowi Województwa. Sprawozdania powinny być przekazywane w przekazywane w formie elektronicznej na wskazany adres, według wzoru umieszczonego na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego. Monitorowanie postępu realizacji działań realizacji działań naprawczych musi być prowadzone w oparciu o wskaźniki wskazane w poniższej tabeli (*

tabeli (

Tabela 73).

Sprawozdania powinny obejmować wszystkie działania ujęte w harmonogramie rzeczowo-finansowym, które zostały zrealizowane. Należy przedstawić koszty podjętych działań, a także wskazać źródła ich finansowania.

Na podstawie przekazywanych sprawozdań z realizacji działań naprawczych, a także w oparciu o wyniki pomiarów zanieczyszczeń powietrza prowadzonych przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Krakowie, Zarząd Województwa Małopolskiego powinien dokonywać, co 3 lata, szczegółowej oceny wdrożenia Programu ochrony powietrza, która powinna sugerować ewentualną korektę kierunków działań i poszczególnych zadań.

Efekty ekologiczne działań naprawczych

Efekt ekologiczny realizowanych działań w obszarach przekroczeń, w zakresie ograniczania emisji z indywidualnych systemów grzewczych, określić będzie można na podstawie wskaźników zamieszczonych w poniższej tabeli.

Tabela 73. Wskaźniki efektu ekologicznego dla województwa małopolskiego.

Rodzaj działań naprawczych	Efekt redukcji PM10	Efekt redukcji PM2,5	Efekt redukcji B(a)P	Efekt redukcji SO ₂	Efekt redukcji NO ₂	Efekt redukcji CO ₂
	[kg/mieszkanie*rok]					
podłączenie do sieci ciepłej	34,67	34,67	0,0203	77,22	9,44	8065,06
wymiana ogrzewania węglowego na elektryczne	34,67	34,67	0,0203	77,22	9,44	8065,06
wymiana starych kotłów węglowych na nowe zasilane ręcznie	2,07	3,26	0,0000	0,00	-1,72	1613,01
wymiana starych kotłów węglowych na nowe zasilane automatycznie	14,08	15,27	0,0070	38,61	-3,43	2434,53
wymiana kotłów węglowych na kotły na biomasę zasilane ręcznie	-24,96	-25,48	-0,0011	75,50	3,05	8065,06
wymiana kotłów węglowych na kotły na biomasę zasilane automatycznie	14,08	13,56	0,0112	75,50	1,72	8065,06
wymiana kotłów węglowych na kotły na pelety zasilane automatycznie	28,15	27,63	0,0154	75,50	1,72	8065,06
wymiana ogrzewania węglowego na gazowe	34,63	34,10	0,0197	77,18	4,55	3275,79
wymiana ogrzewania węglowego na olejowe	34,35	33,83	0,0178	65,21	3,60	1493,75
wymiana ogrzewania węglowego na pompę ciepła	34,67	34,67	0,0203	77,22	9,44	8065,06
zastosowanie kolektorów słonecznych	2,67	2,63	0,0015	5,95	0,73	8065,06
termomodernizacja	10,40	10,24	0,0059	23,17	2,83	2419,52

Termomodernizacja budynków stanowi istotny element ograniczania zanieczyszczeń pochodzących z ogrzewania zarówno indywidualnego jak i zbiorowego. Wynika to ze zwiększenia izolacyjności budynku, dzięki czemu spada ilość ciepła koniecznego do ogrzania budynku. W przypadku budynków ogrzewanych indywidualnie termomodernizacja bezpośrednio wpływa na redukcję emisji proporcjonalnie do spadku zużycia ciepła.

Efekt ekologiczny przy wymianie stolarki okiennej związany z redukcją zanieczyszczeń szacowany jest na poziomie 10-15%, natomiast w przypadku ocieplenia ścian na 15-20%.

Poniżej w tabeli zebrano szacunkowy efekt ekologiczny wynikający z termomodernizacji budynków w zależności od stosowanego paliwa wyznaczony w oparciu o posiadane wskaźniki. Należy wziąć pod uwagę, iż efekt ten zależy również od sprawności źródła oraz wartości opałowej stosowanego w źródle paliwa i w niektórych przypadkach może być zawyżony.

Tabela 74. Efekt ekologiczny termomodernizacji.

Paliwo	Wymiana stolarki okiennej i drzwiowej (1)	Docieplenie ścian (2)	(1)+(2)	Wymiana stolarki okiennej i drzwiowej (1)	Docieplenie ścian (2)	(1)+(2)	Wymiana stolarki okiennej i drzwiowej (1)	Docieplenie ścian (2)	(1)+(2)
	PM10 [kg/100m ²]			PM2,5 [kg/100m ²]			B(a)P [g/100m ²]		
	Węgiel	11,46	17,19	32,08	5,728	8,591	16,03	2,02	3,03

Paliwo	Wymiana stolarki okiennej i drzwiowej (1)	Docieplenie ścian (2)	(1)+(2)	Wymiana stolarki okiennej i drzwiowej (1)	Docieplenie ścian (2)	(1)+(2)	Wymiana stolarki okiennej i drzwiowej (1)	Docieplenie ścian (2)	(1)+(2)
	PM10 [kg/100m ²]			PM2,5 [kg/100m ²]			B(a)P [g/100m ²]		
			8			7			
Koks	0,913	1,37	2,558	0,783	1,175	2,192			
Olej	0,162	0,243	0,454	0,162	0,243	0,454			
Gaz	0,002	0,003	0,005	0,002	0,003	0,005			
Drewno	6,5	9,75	18,2	6,297	9,445	17,63 1	3,34	5,01	9,36
LPG	0,004	0,007	0,012	0,004	0,007	0,012			
Ekogroszek	0,374	0,561	1,047	0,355	0,533	0,995	0,23	0,35	0,65
Pelety	0,036	0,054	0,102	0,035	0,053	0,098			

Skuteczność poszczególnych metod czyszczenia jezdni dla obniżenia emisji PM10.

Tabela 75. Skuteczność poszczególnych metod czyszczenia jezdni w odniesieniu do emisji PM10.

Technika kontroli	Typ ulicy	Skuteczność (obniżenie emisji PM10)	Uwagi
Zamiatanie ulic na sucho, bez odkurzania z częstotliwością raz na 14 dni	Ulice lokalne	7%	Średnio po 5,5 dniach od zamiatania osiągnięty zostaje stan zabrudzenia sprzed zamiatania
	Główne arterie	11%	
Zamiatanie ulic na sucho, z odkurzaniem PM10 z częstotliwością raz na 14 dni	Ulice lokalne	16%	Średnio po 8,6 dniach od zamiatania osiągnięty zostaje stan zabrudzenia sprzed zamiatania
	Główne arterie	26%	
Zamiatanie ulic na sucho, bez odkurzania z częstotliwością raz na miesiąc	Ulice lokalne	4%	Średnio po 5,5 dniach od zamiatania osiągnięty zostaje stan zabrudzenia sprzed zamiatania
	Główne arterie	4%	
Zamiatanie ulic na sucho, z odkurzaniem PM10 z częstotliwością raz na miesiąc	Ulice lokalne	9%	Średnio po 8,6 dniach od zamiatania osiągnięty zostaje stan zabrudzenia sprzed zamiatania
	Główne arterie	9%	
Mycie na mokro	Wszystkie ulice	do 100%	W celu uzyskania skuteczności 100% zakłada się całkowite wysuszenie drogi przed wznowieniem ruchu. W praktyce niemożliwe jest uzyskanie całkowitej redukcji emisji z unosu, ze względu na brak praktyki zamykania dróg na czas mycia na mokro

W poniższej tabeli zamieszczono wskaźniki efektywności mycia jezdni w zależności od średniego dobowego ruchu i częstotliwości mycia. Wielkość spadku emisji dotyczy całego mytego odcinka jezdni, w ciągu miesiąca.

Tabela 76. Miesięczne obniżenie emisji pyłu PM10 w zależności od częstości mycia jezdni.

SDR	Częstotliwość mycia	1/m-c	2/m-c	3/m-c	4/m-c	Liczba dni, po których emisja wraca do początkowego stanu
		obniżenie emisji [%]				
do 500		8	16	24	32	5
500-5000		7	11	17	23	3
5000-10000		3	7	11	15	2
>10000		2	3	5	7	1

Zamieszczone w powyższej tabeli współczynniki redukcji emisji określono dla 4 grup ulic, w zależności od wielkości średniego dobowego ruchu.

8. DZIAŁANIA NIETYKAJĄCE Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY POWIETRZA, ZAPLANOWANE I PRZEWIDZIANE DO REALIZACJI

W celu przygotowania zestawu działań naprawczych zmierzających do przywrócenia w województwie małopolskim jakości powietrza spełniającej normy, poddano analizie działania wynikające z istniejących planów, programów i strategii, które będą realizowane niezależnie od Programu ochrony powietrza.

Działania zmierzające do ograniczenia emisji liniowej:

- uzyskanie jednorodności funkcjonalnej układu drogowego;
- zmniejszenie uciążliwości funkcjonalnych transportu, takich jak zatłoczenie i rozcięcia więzi;
- usprawnienie systemów sterowania i zarządzania ruchem drogowym;
- wprowadzenie rozwiązań dotyczących multimodalnego transportu zbiorowego (m.in. parkingi w systemie „parkuj i jedź”, komunikacja rowerowa, piesza);
- modernizacja istniejącego układu drogowo – ulicznego;
- rozbudowa sieci dróg i ulic lokalnych na nowych terenach budowlanych;
- poprawa stanu technicznego infrastruktury kolejowej i podniesienie standardów technicznych istniejącej linii kolejowej;
- budowa ścieżek rowerowych oraz systemów bezobsługowego wypożyczenia rowerów miejskich;
- ograniczenie ruchu pojazdów ciężarowych;
- rozwój komunikacji publicznej oraz wdrożenie energooszczędnych i niskoemisyjnych rozwiązań w transporcie publicznym;
- włączenie transportu kolejowego do obsługi transportu miejskiego;
- wyprowadzenie ruchu tranzytowego.

Działania zmierzające do ograniczenia emisji powierzchniowej:

- likwidacja źródeł niskiej emisji;

- modernizacja i rozwój sieci ciepłowniczych umożliwiających podłączenie nowych odbiorców;
- wykreowanie źródeł energii zapewniających niezawodność, odpowiednie warunki ekologiczne i ekonomiczne (w tym szersze wykorzystanie odnawialnych źródeł energii);
- ograniczenie zużycia paliw kopalnych i sukcesywne zastępowanie ich ekologicznym nośnikiem ciepła;
- wykorzystanie odnawialnych źródeł energii;
- kompleksowa modernizacja budynków (zwłaszcza użyteczności publicznej oraz mieszkalnych) w kierunku budownictwa energooszczędnego;
- wspieranie budownictwa energooszczędnego i pasywnego;
- budowa nowych stacji redukcyjnych I stopnia oraz modernizacja stacji istniejących,
- budowa nowych odcinków magistralnych gazociągów średnioprężnych;
- sukcesywna rozbudowa i modernizacja sieci gazowych rozdzielczych średniego i niskiego ciśnienia;
- wyeliminowanie spalania odpadów oraz ograniczenie spalania pozostałości roślinnych na powierzchni ziemi.

Działania zmierzające do ograniczenia emisji poprzez edukację ekologiczną i reklamy:

- zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie szkodliwości spalania odpadów;
- zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie OZE;
- promocja budownictwa energooszczędnego i pasywnego;
- promocja nowoczesnych, niskoemisyjnych źródeł ciepła;
- promocja transportu zbiorowego.

Działania zmierzające do ograniczenia emisji punktowej:

- zmiana technologii produkcji, w tym likwidacja źródeł o znaczącej emisji pyłu modernizację technologii w celu prowadzenia mniej energochłonnej produkcji;
- hermetyzacja procesów technologicznych w celu zmniejszenia materiałochłonności;
- stosowanie efektywnych technik odpylania, odsiarczania i odazotowania gazów odlotowych;
- zmniejszenie strat przesyłu energii poprzez modernizację sieci przesyłowych energii i ciepła;
- wprowadzenie systemów zarządzania środowiskiem w obiektach najbardziej uciążliwych;
- spalanie paliw lepszej jakości lub zastosowanie ekologicznych nośników energii.

9. PLAN DZIAŁAŃ KRÓTKOTERMINOWYCH

9.1. PODSTAWY PRAWNE PDK

Podstawą prawną Planu działań krótkoterminowych (PDK) skierowanych na redukcję nadmiernej emisji szkodliwych substancji do powietrza jest art. 92 ustawy Prawo ochrony środowiska. Zgodnie z tym artykułem Zarząd województwa w terminie 15 miesięcy od dnia otrzymania informacji o wystąpieniu ryzyka przekroczenia poziomu alarmowego, dopuszczalnego lub docelowego substancji w powietrzu, opracowuje i przedstawia do zaopiniowania właściwym wójtom, burmistrzom lub prezydentom miast i starostom projekt uchwały w sprawie planu działań krótkoterminowych. Sejmik województwa w terminie 18 miesięcy od dnia otrzymania informacji o tym ryzyku określa w drodze uchwały plan działań krótkoterminowych.

Dla stref województwa małopolskiego przyjęto Uchwałą Nr XLII/662/13 z dnia 30 września 2013 r. zaktualizowany Program ochrony powietrza dla województwa małopolskiego, którego częścią jest Plan Działań Krótkoterminowych. W związku z koniecznością ponownej aktualizacji Programu ochrony powietrza i Planu Działań Krótkoterminowych zebrano informacje i doświadczenia organów realizujących zapisy poprzedniego PDK i zmodyfikowano je.

Plan Działań Krótkoterminowych dla stref województwa małopolskiego opracowany został zgodnie z Rozporządzeniem MŚ z dnia 11 września 2012 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać programy ochrony powietrza oraz plany działań krótkoterminowych.

Zgodnie z obowiązującym Rozporządzeniem MŚ w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu poziomy alarmowe zostały określone dla pyłu PM₁₀, NO₂, SO₂ i O₃. Dlatego w Planie Działań Krótkoterminowych ustalono iż progi wdrażania poszczególnych stopni zagrożenia będą odbywać się w oparciu o poziomy stężenie pyłu PM₁₀ oraz ozonu i w przypadku poziomów alarmowych w oparciu o stężenia dwutlenków siarki i azotu.

9.2. TRYB OGŁASZANIA PDK – SPOSÓB POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU RYZYKA PRZEKROCZENIA LUB WYSTĄPIENIA PRZEKROCZENIA

Na podstawie Wytycznych dla wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska do określania ryzyka przekroczeń poziomów dopuszczalnych, docelowych lub alarmowych zanieczyszczeń w powietrzu oraz przekazywania informacji o stwierdzonym ryzyku przekroczenia lub przekroczeniu tych poziomów⁷⁶, określono sposób oceny jakości powietrza w celu określenia poziomów i przekroczeń wartości normowanych.

WIOŚ w Krakowie jako jednostka działająca w ramach PMS dokonyuje bieżącej oceny jakości powietrza i zobowiązany jest do przekazywania informacji wskazanym jednostkom.

Dla obszaru stref województwa małopolskiego wyznaczone zostały trzy stopnie zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza w ramach PDK:

- I stopień zagrożenia (kod żółty) o charakterze informacyjno-organizacyjnym i operacyjnym.
- II stopień zagrożenia (kod pomarańczowy) o charakterze ochronno-ostrzegawczym i organizacyjno-operacyjnym.
- III stopień zagrożenia (kod czerwony) o charakterze informacyjno-ostrzegawczym i operacyjno-nakazowym.

Wprowadzanie stopni zagrożenia zanieczyszczeniem odbywa się we współpracy służb Wojewody, Małopolskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska i Marszałka Województwa Małopolskiego, przy wykorzystaniu informacji pochodzących ze stacji automatycznego monitoringu powietrza oraz systemu prognoz jakości powietrza. Wprowadzanie stopni zagrożenia odbywa się w 8 obszarach, ustalonych przez WIOŚ w Krakowie, z przypisanymi im reprezentatywnymi stacjami automatycznego monitoringu powietrza, na których prowadzony jest monitoring stężeń pyłu PM₁₀.

Tabela 77. Reprezentatywność stacji automatycznego monitoringu powietrza dla celów wprowadzania stopni zagrożenia.

Obszar	Adres automatycznej stacji monitoringu	Obszar powiatów objętych stopniem zagrożenia
--------	--	--

⁷⁶ Wytyczne opracowano w Departamencie Monitoringu i Informacji o Środowisku Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska

Obszar	Adres automatycznej stacji monitoringu	Obszar powiatów objętych stopniem zagrożenia
Obszar 1 - Kraków	Kraków, ul. Bujaka Kraków, ul. Bulwarowa Kraków, Al. Krasińskiego Kraków, ul. Złoty Róg Kraków, os. Piastów Kraków, ul. Dietla	miasto Kraków
Obszar 2 – Małopolska północno-wschodnia	Tarnów, ul. Bitwy pod Studziankami	miasto Tarnów, powiat bocheński, brzeski, dąbrowski i tarnowski
Obszar 3 – Małopolska południowo-wschodnia	Nowy Sącz, ul. Nadbrzeżna	miasto Nowy Sącz, powiat gorlicki, limanowski i nowosądecki
Obszar 4 – Małopolska północna	Skawina, os. Ogrody	powiat krakowski, miechowski, proszowicki i wielicki
Obszar 5 – Małopolska południowo-zachodnia	Sucha Beskidzka, ul. Nieszczyńskiej	powiat myślenicki, suski i wadowicki
Obszar 6 – Małopolska zachodnia	Trzebinia, os. ZWM	powiat chrzanowski, olkuski i oświęcimski
Obszar 7 – Małopolska południowa 1	Zakopane, ul. Kościuszki	powiat tatrzański
Obszar 8 – Małopolska południowa 2	Nowy Targ, pl. Słowackiego	powiat nowotarski

Podejmowane działania informacyjne i operacyjne mają na celu przede wszystkim ochronę wrażliwych grup ludności, do których należą: dzieci i młodzież poniżej 25 roku życia, osoby starsze i w podeszłym wieku, osoby z zaburzeniami funkcjonowania układu oddechowego, osoby z zaburzeniami funkcjonowania układu krwionośnego, osoby zawodowo narażone na działanie pyłów i innych zanieczyszczeń oraz osoby palące papierosy i bierni palacze. Środkami ostrożności jakie powinny podejmować osoby z grupy wrażliwej są:

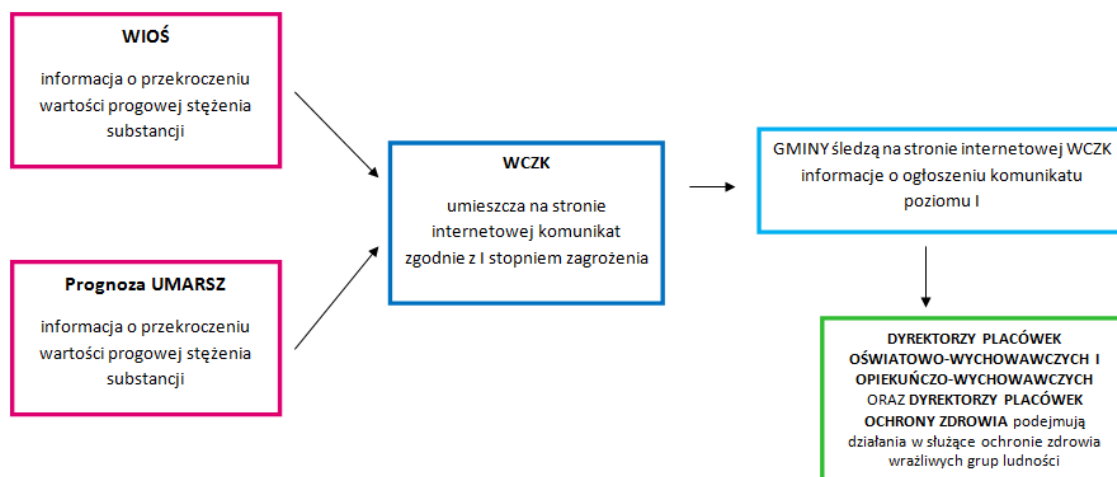
- śledzenie informacji na stronie internetowej <http://powietrze.malopolska.pl/prognozy/>, w mediach oraz aplikacjach przygotowanych na telefony komórkowe o występujących przekroczeniach wartości dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń w powietrzu oraz o ryzyku wystąpienia takich przekroczeń.
- w sytuacjach wysokich poziomów zanieczyszczeń unikanie długotrwałego przebywania na otwartej przestrzeni dla uniknięcia długotrwałego narażenia - pozostawanie w pomieszczeniach.
- ograniczenie dużego wysiłku fizycznego na otwartej przestrzeni w czasie występowania wysokich stężeń np. uprawiania sportu, czynności zawodowych zwiększających narażenie na działanie zanieczyszczeń.
- stosowanie się do zaleceń lekarzy i właściwe zaopatrzenie w potrzebne medykamenty.

Warunki wymagane do ogłoszenia I stopnia zagrożenia

I stopień zagrożenia wprowadzany jest w sytuacji, gdy:

- pomiar stężenia 24-godzinnego pyłu PM10 na stacji automatycznej w dniu poprzedzającym osiągnął wartość powyżej 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ lub
- pomiar stężenia maksymalnej średniej ośmiogodzinnej spośród średnich kroczących ozonu osiągnął wartość powyżej 120 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ lub
- prognoza stężenia pyłu PM10 na obszarze reprezentatywnym dla danej stacji pomiarowej wskazuje dla aktualnej doby ryzyko przekroczenia wartości stężenia 24-godzinnego na poziomie 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego wprowadza I stopień zagrożenia poprzez umieszczenie komunikatu na stronie internetowej. Automatycznie komunikat o wprowadzeniu I stopnia zagrożenia umieszczany jest na stronie internetowej <http://powietrze.malopolska.pl/prognozy/>. Gminy śledzą komunikat i przekazują dyrektorom placówek oświatowo-wychowawczych i opiekuńczo-wychowawczych oraz dyrektorom placówek ochrony zdrowia informację o ogłoszeniu komunikatu I stopnia.

Rysunek 113. Schemat wdrażania procedury PDK w ramach zagrożenia I stopnia.

Komunikat wydany przez WCZK zawiera informacje o:

- datę i obszar, na jakim istnieje ryzyko przekroczenia poziomów stężeń pyłu PM10 i ozonu,
- ostrzeżenie dla osób szczególnie wrażliwych dotyczące zagrożenia dla zdrowia i informację o środkach zaradczych, które mogą być podjęte ze względu na przekroczenia poziomów stężeń pyłu PM10 i ozonu.

Rodzaj podejmowanych działań

Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego (lub Wojewoda Małopolski) wprowadzając I stopień zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza, biorąc pod uwagę rodzaj zanieczyszczeń, obszar objęty zagrożeniem oraz występujące warunki meteorologiczne, podejmuje decyzję o wprowadzeniu wskazanych poniżej działań krótkoterminowych.

Tabela 78. Lista działań podejmowanych w ramach I stopnia zagrożenia.

DZIAŁANIA OCHRONNE	
Nazwa i kod działania	Ograniczenie przebywania dzieci na otwartej przestrzeni w czasie przebywania w placówce
Substancja, której dotyczy działanie	pył PM10 i ozon
Odpowiedzialny za wdrożenie działania	Dyrektorzy placówek oświatowo-wychowawczych i opiekuńczo-wychowawczych
Nazwa i kod działania	Unikanie długotrwałego przebywania na otwartej przestrzeni dla uniknięcia długotrwałego narażenia na podwyższone stężenia zanieczyszczeń
Substancja, której dotyczy działanie	pył PM10 i ozon
Odpowiedzialny za wdrożenie działania	Dyrektorzy placówek ochrony zdrowia

Nazwa i kod działania	Zalecenia stosowania się do zaleceń lekarskich i właściwe zaopatrzenie w potrzebne medykamenty
Substancja, której dotyczy działanie	pył PM10 i ozon
Odpowiedzialny za wdrożenie działania	Osoby z wrażliwych grup ludności
DZIAŁANIA OPERACYJNE	
Nazwa i kod działania	Kontrole palenisk domowych w zakresie przestrzegania zakazu spalania odpadów
Substancja, której dotyczy działanie	pył PM10
Typ źródeł objętych działaniem	Indywidualne źródła spalania paliw stałych
Szczegółowy opis działania	Kontrole indywidualnych kotłów i pieców przez upoważnionych pracowników gmin i straży miejskiej (art. 379 ustawy Prawo ochrony środowiska), Kontrole powinny obejmować interwencje zgłaszane telefonicznie oraz patrole w rejonach o wysokim ryzyku spalania odpadów, Nakładane kary za naruszenie przepisów zakazujących spalanie odpadów powinny uwzględniać szczególną szkodliwość tych działań w sytuacjach wysokich stężeń zanieczyszczeń.
Warunki wdrożenia działania	Działanie może być wdrożone niezależnie od warunków meteorologicznych.
Jednostka odpowiedzialna za realizację	Wójt, burmistrz, prezydent
Nazwa i kod działania	Kontrole w zakresie zakazu spalania pozostałości roślinnych na powierzchni ziemi
Substancja, której dotyczy działanie	pył PM10
Typ źródeł objętych działaniem	Źródła emisji niezorganizowanej
Szczegółowy opis działania	Całkowity zakaz palenia na powierzchni ziemi pozostałości roślinnych z ogrodów. Zakaz nie dotyczy działań i czynności związanych z gospodarką leśną.
Warunki wdrożenia działania	Działanie powinno być wdrożone w sytuacji braku opadów (deszczu lub śniegu).
Jednostka odpowiedzialna za realizację	Straż miejska, gminna, delegowani pracownicy gmin przez prezydenta, wójta, burmistrza.
DZIAŁANIA ORGANIZACYJNE	
Nazwa i kod działania	Promocja stosowania lepszej jakości paliw
Substancja, której dotyczy działanie	pył PM10
Typ źródeł objętych działaniem	Indywidualne źródła spalania paliw stałych
Szczegółowy opis działania	Apele do mieszkańców o możliwe wykorzystanie innego rodzaju źródła ciepła np.: elektrycznego lub gazowego, a nawet używanie w tych dniach lepszego jakościowo węgla (należy stosować paliwa o parametrach: wilgotność poniżej 15%, zawartość popiołu poniżej 15% oraz kaloryczność przynajmniej 21 MJ/kg), jeśli nie ma możliwości całkowitego zaprzestania używania tego rodzaju paliwa.
Warunki	Działanie może być wdrażane niezależnie od warunków meteorologicznych.

wdrożenia działania	
Jednostka odpowiedzialna za realizację	Wójt, burmistrz, prezydent
Nazwa i kod działania	Ograniczenie stosowania kominków
Substancja, której dotyczy działanie	pył PM10
Typ źródeł objętych działaniem	Indywidualne źródła spalania paliw stałych
Szczegółowy opis działania	Apele do mieszkańców o zaprzestanie palenia w kominkach, jeżeli nie stanowią one jedyne źródła ogrzewania mieszkań w okresie grzewczym.
Warunki wdrożenia działania	Działanie może być wdrażane niezależnie od warunków meteorologicznych.
Jednostka odpowiedzialna za realizację	Wójt, burmistrz, prezydent
Nazwa i kod działania	Promocja carpoolingu
Substancja, której dotyczy działanie	pył PM10
Typ źródeł objętych działaniem	Źródła emisji komunikacyjnej
Szczegółowy opis działania	Działanie promocyjno-edukacyjne mające na celu zachęcenie ludności do korzystania z systemu wspólnych dojazdów samochodem osobowym przez większą liczbę osób na trasach często uczęszczanych (np. do szkoły, pracy)
Warunki wdrożenia działania	Działanie może być wdrażane niezależnie od warunków meteorologicznych.
Jednostka odpowiedzialna za realizację	Wójt, burmistrz, prezydent
Nazwa i kod działania	Zalecenia korzystania z komunikacji miejskiej zamiast indywidualnej
Substancja, której dotyczy działanie	pył PM10
Typ źródeł objętych działaniem	Źródła emisji komunikacyjnej
Szczegółowy opis działania	Działanie promocyjno-edukacyjne mające na celu zachęcenie ludności do zastąpienia komunikacji indywidualnej komunikacją zbiorową.
Warunki wdrożenia działania	Działanie może być wdrażane niezależnie od warunków meteorologicznych.
Jednostka odpowiedzialna za realizację	Wójt, burmistrz, prezydent
Nazwa i kod działania	Zalecenia przemieszczania się pieszo lub rowerem na krótkich odcinkach dróg
Substancja, której dotyczy działanie	pył PM10
Typ źródeł objętych	Źródła emisji komunikacyjnej

działaniem	
Szczegółowy opis działania	Działanie promocyjno-edukacyjne mające na celu zachęcenie ludności do przemieszczania się na krótkich odcinkach dróg pieszo lub rowerem.
Warunki wdrożenia działania	Działanie może być wdrażane niezależnie od warunków meteorologicznych.
Jednostka odpowiedzialna za realizację	Wójt, burmistrz, prezydent

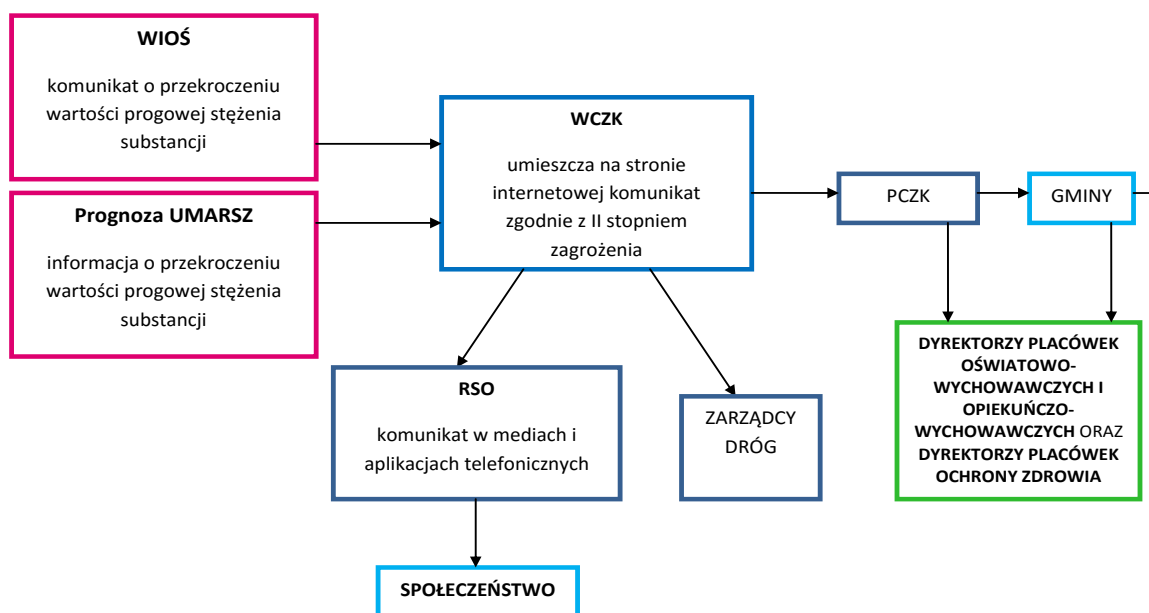
Warunki wymagane do ogłoszenia II stopnia zagrożenia

- II stopień zagrożenia wprowadzany jest w sytuacji, gdy:
- pomiar stężenia 24-godz. pyłu PM10 na stacji automatycznej WIOŚ w dniu poprzedzającym osiągnął wartość $> 150 \mu\text{g}/\text{m}^3$ lub
- pomiar stężenia godzinowego ozonu na stacji automatycznej WIOŚ osiągnął wartość powyżej $180 \mu\text{g}/\text{m}^3$,
- prognoza stężenia pyłu PM10 wskazuje dla aktualnej doby ryzyko przekroczenia wartości stężenia 24-godz. powyżej $100 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Wprowadzenie II stopnia zagrożenia następuje poprzez automatyczny komunikat na stronie internetowej <http://powietrze.malopolska.pl/prognozy/>. oraz w Regionalnym Systemie Ostrzegania, za pomocą którego komunikat umieszczany jest w mediach oraz poprzez aplikacje na telefony komórkowe. Komunikat przekazywany jest również do Powiatowych Centrów Zarządzania Kryzysowego i właściwych gmin na danym obszarze, którego dotyczy stopień zagrożenia oraz do dyrektorów placówek oświatowo-wychowawczych i opiekuńczo-wychowawczych oraz dyrektorów placówek ochrony zdrowia.

W przypadku wprowadzenia II stopnia zagrożenia:

- Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego poprzez Regionalny System Ostrzegania przekazuje społeczeństwu przez media publiczne i darmowe aplikacje na telefony komórkowe informację o wprowadzeniu II stopnia zagrożenia;
- Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego przekazuje komunikat o wprowadzeniu II stopnia zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza do powiatowych centrów zarządzania kryzysowego, a powiatowe centra zarządzania kryzysowego do gmin na swoim obszarze;
- powiatowe centra zarządzania kryzysowego oraz gminy zamieszczają na swojej stronie internetowej oraz ogłaszają w inny, zwyczajowo przyjęty na terenie gminy sposób, komunikat o wprowadzeniu II stopnia zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza;
- powiatowe centra zarządzania kryzysowego (w porozumieniu z gminami) przekazują do dyrektorów placówek oświatowo-wychowawczych i opiekuńczo-wychowawczych (szkół, przedszkoli, żłobków, domów dziecka itp.) oraz placówek ochrony zdrowia (np. domy dziennego pobytu) informację o konieczności ograniczenia długotrwałego przebywania podopiecznych na otwartej przestrzeni dla uniknięcia narażenia na wysokie stężenia zanieczyszczeń;
- powiatowe centra zarządzania kryzysowego (w porozumieniu z gminami) przekazują do dyrektorów szpitali i przychodni podstawowej opieki zdrowotnej informację o możliwości wystąpienia większej liczby przypadków nagłych (np. wzrost dolegliwości astmatycznych lub niewydolności krążenia) z powodu wystąpienia wysokich stężeń zanieczyszczeń.

Rysunek 114. Tryb ogłaszania II stopnia zagrożenia.

Ogłoszenie II stopnia zagrożenia nie musi być poprzedzone ogłoszeniem I stopnia zagrożenia.

Komunikat wydany przez WCZK zawiera informacje o:

- datę i obszar, na jakim istnieje ryzyko przekroczenia poziomów stężeń pyłu PM10 lub ozonu,
- ostrzeżenie dla społeczeństwa dotyczące zagrożenia dla zdrowia i informację o środkach zaradczych, które powinny być podjęte w celu redukcji stężeń zanieczyszczeń w powietrzu.

Rodzaj podejmowanych działań

Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego (lub Wojewoda Małopolski) wprowadzając II stopień zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza, biorąc pod uwagę rodzaj zanieczyszczeń, obszar objęty zagrożeniem oraz występujące warunki meteorologiczne, podejmuje decyzję o wprowadzeniu wskazanych poniżej działań krótkoterminowych.

Tabela 79. Lista działań podejmowanych w ramach II stopnia zagrożenia.

DZIAŁANIA OCHRONNE	
Nazwa i kod działania	Ograniczenie przebywania dzieci na otwartej przestrzeni w czasie przebywania w placówce (PDK01)
Substancja, której dotyczy działanie	pył PM10 i ozon
Odpowiedzialny za wdrożenie działania	Dyrektorzy placówek oświatowo-wychowawczych i opiekuńczo-wychowawczych
Nazwa i kod działania	Unikanie długotrwałego przebywania na otwartej przestrzeni dla uniknięcia długotrwałego narażenia na podwyższone stężenia zanieczyszczeń (PDK02)
Substancja, której dotyczy działanie	pył PM10 i ozon
Odpowiedzialny za wdrożenie działania	Dyrektorzy placówek ochrony zdrowia
Nazwa i kod działania	Unikanie wietrzenia pomieszczeń w czasie trwania zagrożenia

Substancja, której dotyczy działanie	pył PM10 i ozon
Odpowiedzialny za wdrożenie działania	Mieszkańcy z terenu, na którym ogłoszono II stopień zagrożenia
Nazwa i kod działania	Zalecenia stosowania się do zaleceń lekarskich i właściwe zaopatrzenie w potrzebne leki (PDK03)
Substancja, której dotyczy działanie	pył PM10 i ozon
Odpowiedzialny za wdrożenie działania	Mieszkańcy z terenu, na którym ogłoszono II stopień zagrożenia
DZIAŁANIA OPERACYJNE	
Nazwa i kod działania	Intensywne kontrole palenisk domowych w zakresie przestrzegania zakazu spalania odpadów (PDK04)
Substancja, której dotyczy działanie	pył PM10
Typ źródeł objętych działaniem	Indywidualne źródła spalania paliw stałych
Szczegółowy opis działania	Kontrole indywidualnych kotłów i pieców przez upoważnionych pracowników gmin i straży miejskiej (art. 379 ustawy Prawo ochrony środowiska), Kontrole powinny obejmować interwencje zgłaszane telefonicznie oraz patrole w rejonach o wysokim ryzyku spalania odpadów, Nakładane kary za naruszenie przepisów zakazujących spalanie odpadów powinny uwzględniać szczególną szkodliwość tych działań w sytuacjach wysokich stężeń zanieczyszczeń.
Warunki wdrożenia działania	Działanie może być wdrożone niezależnie od warunków meteorologicznych.
Jednostka odpowiedzialna za realizację	Wójt, burmistrz, prezydent
Nazwa i kod działania	Kontrole w zakresie zakazu spalania pozostałości roślinnych na powierzchni ziemi (PDK05)
Substancja, której dotyczy działanie	pył PM10
Typ źródeł objętych działaniem	Źródła emisji niezorganizowanej
Szczegółowy opis działania	Całkowity zakaz palenia na powierzchni ziemi pozostałości roślinnych z ogrodów. Zakaz nie dotyczy działań i czynności związanych z gospodarką leśną.
Warunki wdrożenia działania	Działanie powinno być wdrożone w sytuacji braku opadów (deszczu lub śniegu).
Jednostka odpowiedzialna za realizację	Straż miejska, gminna, delegowani pracownicy gmin przez prezydenta, wójta, burmistrza.
Nazwa i kod działania	Czyszczenie ulic na mokro
Substancja, której dotyczy działanie	pył PM10
Typ źródeł objętych działaniem	Źródła komunikacyjne
Szczegółowy opis działania	Czyszczenie na mokro ulic, w szczególności zanieczyszczeń pochodzących z zimowego utrzymania dróg
Warunki wdrożenia działania	Działanie powinno być wdrożone przy temperaturze powyżej 0°C w sytuacji braku opadów deszczu przez minimum 1 tydzień.

Jednostka odpowiedzialna za realizację	Zarządca drogi na obszarze wskazanym przez Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego. Kontrola przestrzegania obowiązku należy do Małopolskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska.
Nazwa i kod działania	Nakaz zraszania pyzłm materiałów sypkich
Substancja, której dotyczy działanie	pył PM10
Typ źródeł objętych działaniem	Źródła emisji niezorganizowanej
Szczegółowy opis działania	Nakaz zraszania pyzłm materiałów sypkich w celu wyeliminowania pylenia
Warunki wdrożenia działania	Działanie powinno być wdrażane w sytuacji temperatury powyżej 0°C i braku opadów przez minimum 1 tydzień.
Jednostka odpowiedzialna za realizację	Wszystkie podmioty gospodarcze na obszarze wskazanym przez Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego. Kontrola realizacji obowiązków należy do Małopolskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska oraz właściwego wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, Inspektor Nadzoru Budowlanego.
DZIAŁANIA ORGANIZACYJNE	
Nazwa i kod działania	Promocja stosowania lepszej jakości paliw
Substancja, której dotyczy działanie	pył PM10
Typ źródeł objętych działaniem	Indywidualne źródła spalania paliw stałych
Szczegółowy opis działania	Apele do mieszkańców o możliwe wykorzystanie innego rodzaju źródła ciepła np.: elektrycznego lub gazowego, a nawet używanie w tych dniach lepszego jakościowo węgla (należy stosować paliwa o parametrach: wilgotność poniżej 15%, zawartość popiołu poniżej 15% oraz kaloryczność przynajmniej 21 MJ/kg), jeśli nie ma możliwości całkowitego zaprzestania używania tego rodzaju paliwa.
Warunki wdrożenia działania	Działanie może być wdrażanie niezależnie od warunków meteorologicznych.
Jednostka odpowiedzialna za realizację	Wójt, burmistrz, prezydent
Nazwa i kod działania	Ograniczenie stosowania kominków
Substancja, której dotyczy działanie	pył PM10
Typ źródeł objętych działaniem	Indywidualne źródła spalania paliw stałych
Szczegółowy opis działania	Apele do mieszkańców o zaprzestanie palenia w kominkach, jeżeli nie stanowią one jedyne go źródła ogrzewania mieszkań w okresie grzewczym.
Warunki wdrożenia działania	Działanie może być wdrażanie niezależnie od warunków meteorologicznych.
Jednostka odpowiedzialna za realizację	Wójt, burmistrz, prezydent
Nazwa i kod działania	Promocja carpoolingu
Substancja, której dotyczy działanie	pył PM10
Typ źródeł objętych działaniem	Źródła emisji komunikacyjnej

Szczegółowy opis działania	Działanie promocyjno-edukacyjne mające na celu zachęcenie ludności do korzystania z systemu wspólnych dojazdów samochodem osobowym przez większą liczbę osób na trasach często uczęszczanych (np. do szkoły, pracy)
Warunki wdrożenia działania	Działanie może być wdrażanie niezależnie od warunków meteorologicznych.
Jednostka odpowiedzialna za realizację	Wójt, burmistrz, prezydent.
Nazwa i kod działania	Zalecenia korzystania z komunikacji miejskiej zamiast indywidualnej
Substancja, której dotyczy działanie	pył PM10
Typ źródeł objętych działaniem	Źródła emisji komunikacyjnej
Szczegółowy opis działania	Działanie promocyjno-edukacyjne mające na celu zachęcenie ludności do zastąpienia komunikacji indywidualnej komunikacją zbiorową. W czasie trwania II stopnia zagrożenia zaleca się wprowadzenie przez rady miast czasowej możliwości bezpłatnego korzystania na podstawie dowodu rejestracyjnego samochodu z komunikacji miejskiej.
Warunki wdrożenia działania	Działanie może być wdrażanie niezależnie od warunków meteorologicznych.
Jednostka odpowiedzialna za realizację	Wójt, burmistrz, prezydent
Nazwa i kod działania	Zalecenia przemieszczania się pieszo lub rowerem na krótkich odcinkach dróg
Substancja, której dotyczy działanie	pył PM10
Typ źródeł objętych działaniem	Źródła emisji komunikacyjnej
Szczegółowy opis działania	Działanie promocyjno-edukacyjne mające na celu zachęcenie ludności do przemieszczania się na krótkich odcinkach dróg pieszo lub rowerem.
Warunki wdrożenia działania	Działanie może być wdrażanie niezależnie od warunków meteorologicznych.
Jednostka odpowiedzialna za realizację	Wójt, burmistrz, prezydent
Nazwa i kod działania	Wzmoczone kontrole pojazdów pod kątem jakości spalin
Substancja, której dotyczy działanie	pył PM10
Typ źródeł objętych działaniem	Źródła emisji komunikacyjnej
Szczegółowy opis działania	Prowadzenie rutynowych kontroli jakości spalin w samochodach za pomocą analizatorów spalin.
Warunki wdrożenia działania	Działanie może być wdrażanie niezależnie od warunków meteorologicznych.
Jednostka odpowiedzialna za realizację	Policja, ITD
Nazwa i kod działania	Czasowe zawieszenie uciążliwych prac budowlanych
Substancja, której dotyczy działanie	pył PM10
Typ źródeł	Źródła emisji niezorganizowanej

objętych działaniem	
Szczegółowy opis działania	Czasowe zawieszenie uciążliwych robót budowlanych m.in.: prac ziemnych, budowy dróg, remontów elewacji budynków.
Warunki wdrożenia działania	Działanie powinno być wdrożone w sytuacji braku opadów (deszczu lub śniegu).
Jednostka odpowiedzialna za realizację	Wszystkie podmioty gospodarcze na obszarze wskazanym przez Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego. Kontrola realizacji obowiązku należy do Małopolskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska.
Nazwa i kod działania	Kontrole czystości dróg wyjazdowych z budowy
Substancja, której dotyczy działanie	pył PM10
Typ źródeł objętych działaniem	Źródła emisji niezorganizowanej
Szczegółowy opis działania	Nasilenie kontroli pojazdów opuszczających place budów pod kątem ograniczenia zanieczyszczenia dróg, prowadzącego do niezorganizowanej emisji pyłu.
Warunki wdrożenia działania	Działanie powinno być wdrożone w sytuacji braku opadów (deszczu lub śniegu).
Jednostka odpowiedzialna za realizację	Policja, Zarządcy dróg, kontrola realizacji obowiązków kontrolnych należy do Małopolskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska oraz właściwego wójta, burmistrza lub prezydenta.
Nazwa i kod działania	Ograniczenie stosowania dmuchaw do liści i rozpalania ognisk
Substancja, której dotyczy działanie	pył PM10
Typ źródeł objętych działaniem	Źródła emisji niezorganizowanej
Szczegółowy opis działania	Zalecanie przez służby gminne ograniczania używania dmuchaw do liści oraz rozpalania ognisk
Warunki wdrożenia działania	Działanie powinno być wdrożone w sytuacji braku opadów (deszczu lub śniegu).
Jednostka odpowiedzialna za realizację	Wszystkie osoby na obszarze wskazanym przez Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego. Kontrola realizacji obowiązku należy do właściwego wójta, burmistrza lub prezydenta miasta.

Warunki wymagane do ogłoszenia III stopnia zagrożenia

Decyzja o wprowadzeniu III stopnia zagrożenia podejmowana jest przez Wojewódzki Zespół Zarządzania Kryzysowego, w przypadku zaistnienia sytuacji gdy:

- pomiar stężenia 24-godz. pyłu PM10 na stacji automatycznej WIOŚ w dniu poprzedzającym osiągnął wartość $> 300 \mu\text{g}/\text{m}^3$ lub
- pomiar stężenia godzinowego ozonu na stacji automatycznej WIOŚ osiągnął wartość powyżej $240 \mu\text{g}/\text{m}^3$ przez kolejne 3 godziny lub
- pomiar stężenia godzinowego dwutlenku azotu na stacji automatycznej WIOŚ osiągnął wartość $> 400 \mu\text{g}/\text{m}^3$ przez kolejne 3 godziny lub
- pomiar stężenia godzinowego dwutlenku siarki na stacji automatycznej WIOŚ osiągnął wartość $> 500 \mu\text{g}/\text{m}^3$ przez 3 kolejne godziny lub
- prognoza stężenia pyłu PM10 wskazuje dla kolejnej doby ryzyko przekroczenia wartości stężenia 24-godz. powyżej $150 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

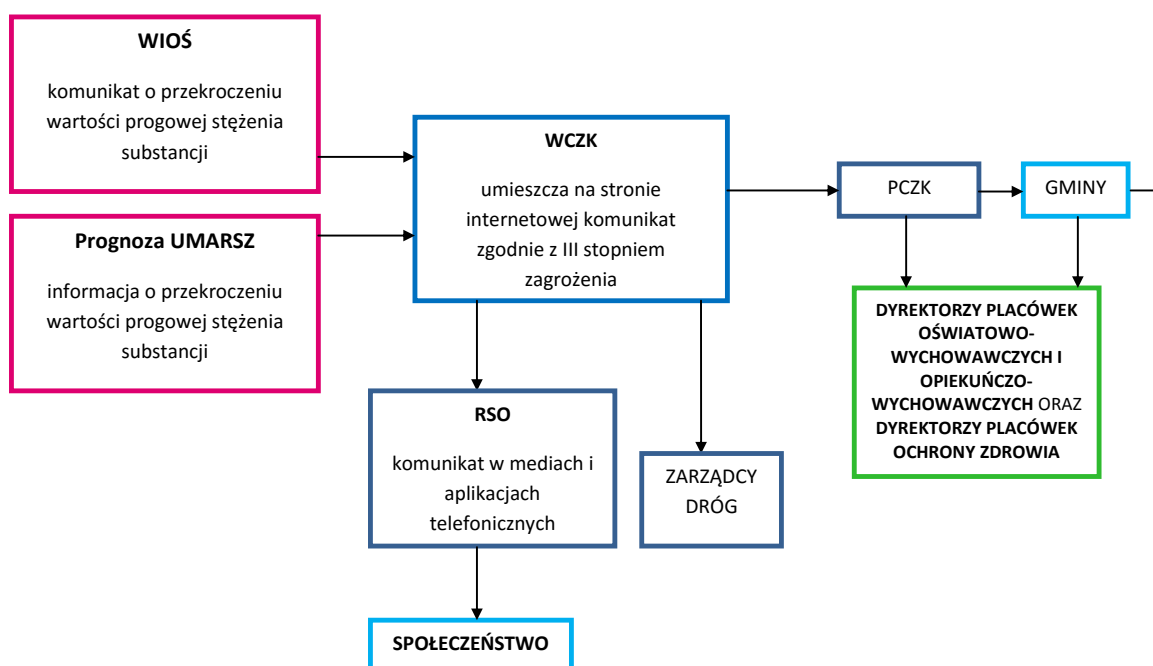
Wprowadzenie III stopnia zagrożenia następuje poprzez automatyczny komunikat na stronie internetowej <http://powietrze.malopolska.pl/prognozy/>. oraz w Regionalnym Systemie Ostrzegania, za

pomocą którego komunikat umieszczany jest w mediach oraz poprzez aplikacje na telefony komórkowe. Komunikat przekazywany jest również do Powiatowych Centrów Zarządzania Kryzysowego i właściwych gmin na danym obszarze, którego dotyczy stopień zagrożenia oraz do dyrektorów placówek oświatowo-wychowawczych i opiekuńczo-wychowawczych oraz dyrektorów placówek ochrony zdrowia.

W przypadku wprowadzenia III stopnia zagrożenia:

- Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego wraz z powołanym Wojewódzkim Zespołem Zarządzania Kryzysowego poprzez Regionalny System Ostrzegania przekazuje społeczeństwu poprzez media publiczne i darmowe aplikacje na telefony komórkowe informację o wprowadzeniu III stopnia zagrożenia;
- Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego przekazuje komunikat o wprowadzeniu III stopnia zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza do powiatowych centrów zarządzania kryzysowego, a powiatowe centra zarządzania kryzysowego do gmin na swoim obszarze;
- Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego przekazuje informację do podmiotów zobligowanych do podjęcia działań krótkoterminowych oraz monitoruje wprowadzanie działań poprzez informacje zwrotne od odpowiedzialnych organów i podmiotów;
- powiatowe centra zarządzania kryzysowego oraz gminy zamieszczają na swojej stronie internetowej oraz ogłaszają w inny, zwyczajowo przyjęty na terenie gminy sposób, komunikat o wprowadzeniu III stopnia zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza;
- powiatowe centra zarządzania kryzysowego (w porozumieniu z gminami) przekazują do dyrektorów placówek oświatowo-wychowawczych i opiekuńczo-wychowawczych (szkół, przedszkoli, żłobków, domów dziecka itp.) oraz dyrektorów placówek ochrony zdrowia (np. domy dziennego pobytu) informację o konieczności ograniczenia długotrwałego przebywania podopiecznych na otwartej przestrzeni dla uniknięcia narażenia na wysokie stężenia zanieczyszczeń;
- powiatowe centra zarządzania kryzysowego (w porozumieniu z gminami) przekazują do dyrektorów szpitali i przychodni podstawowej opieki zdrowotnej informację o możliwości wystąpienia większej liczby przypadków nagłych (np. wzrost dolegliwości astmatycznych lub niewydolności krążenia) z powodu wystąpienia wysokich stężeń zanieczyszczeń.

Rysunek 115. Schemat wdrażania procedury PDK w ramach zagrożenia III stopnia.

Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego wraz z powołanym Wojewódzkim Zespołem Zarządzania Kryzysowego przygotowuje komunikat o wprowadzeniu III stopnia zagrożenia zanieczyszczenia powietrza, który zawiera informację o:

- obszarze objętym zagrożeniem, datę jego wystąpienia i przewidywany czas trwania oraz substancję jakiej dotyczy zagrożenie;
- prawdopodobne przyczyny wystąpienia zagrożenia;
- wskazanie grup ludności wrażliwych na przekroczenie oraz środki ostrożności, które mają być przez nie podjęte;
- obowiązujących ograniczeniach, działaniach krótkoterminowych koniecznych do podjęcia i innych środkach zaradczych ze względu na przekroczenia stężeń danej substancji;
- numer telefonu kontaktowego do informowania o innych zdarzeniach mających istotne znaczenie dla bezpieczeństwa ludzi.

Rodzaj podejmowanych działań

Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego (lub Wojewoda Małopolski) wprowadzając III stopień zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza, biorąc pod uwagę obszar objęty zagrożeniem oraz występujące warunki meteorologiczne, podejmuje decyzję o wprowadzeniu wskazanych poniżej działań krótkoterminowych. Działania krótkoterminowe dla III stopnia zagrożenia są ujednolicone dla każdej z substancji objętych tym poziomem z uwagi na oddziaływanie tlenków azotu i siarki na wielkość stężeń ozonu w atmosferze jak i ich powstawanie w procesach, którym towarzyszy powstawanie pyłu PM10.

Tabela 80. Lista działań podejmowanych w ramach III stopnia zagrożenia.

DZIAŁANIA OCHRONNE	
Nazwa i kod działania	Ograniczenie przebywania dzieci na otwartej przestrzeni w czasie przebywania w placówce (PDK01)
Odpowiedzialny za wdrożenie działania	Dyrektorzy placówek oświatowo-wychowawczych i opiekuńczo-wychowawczych
Nazwa i kod działania	Unikanie długotrwałego przebywania na otwartej przestrzeni dla uniknięcia długotrwałego narażenia na podwyższone stężenia zanieczyszczeń (PDK02)
Odpowiedzialny za wdrożenie działania	Dyrektorzy placówek ochrony zdrowia
Nazwa i kod działania	Unikanie wietrzenia pomieszczeń w czasie trwania zagrożenia
Odpowiedzialny za wdrożenie działania	Mieszkańcy z terenu, na którym ogłoszono III stopień zagrożenia
Nazwa i kod działania	Zalecenia stosowania się do zaleceń lekarskich i właściwe zaopatrzenie w potrzebne medykamenty (PDK03)
Odpowiedzialny za wdrożenie działania	Mieszkańcy z terenu, na którym ogłoszono III stopień zagrożenia
DZIAŁANIA OPERACYJNE	
Nazwa i kod działania	Intensywne kontrole palenisk domowych w zakresie przestrzegania zakazu spalania odpadów (PDK04)
Typ źródeł objętych działaniem	Indywidualne źródła spalania paliw stałych

Szczegółowy opis działania	Kontrole indywidualnych kotłów i pieców przez upoważnionych pracowników gmin i straży miejskiej (art. 379 ustawy Prawo ochrony środowiska), Kontrole powinny obejmować interwencje zgłaszane telefonicznie oraz patrole w rejonach o wysokim ryzyku spalania odpadów, Nakładane kary za naruszenie przepisów zakazujących spalanie odpadów powinny uwzględniać szczególną szkodliwość tych działań w sytuacjach wysokich stężeń zanieczyszczeń.
Warunki wdrożenia działania	Działanie może być wdrożone niezależnie od warunków meteorologicznych.
Jednostka odpowiedzialna za realizację	Wójt, burmistrz, prezydent
Nazwa i kod działania	Wzmoczone kontrole w zakresie zakazu spalania pozostałości roślinnych na powierzchni ziemi (PDK05)
Typ źródeł objętych działaniem	Źródła emisji niezorganizowanej
Szczegółowy opis działania	Całkowity zakaz palenia na powierzchni ziemi pozostałości roślinnych z ogrodów. Zakaz nie dotyczy działań i czynności związanych z gospodarką leśną.
Warunki wdrożenia działania	Działanie powinno być wdrożone w sytuacji braku opadów (deszczu lub śniegu).
Jednostka odpowiedzialna za realizację	Straż miejska, gminna, delegowani pracownicy gmin przez prezydenta, wójta, burmistrza.
Nazwa i kod działania	Czyszczenie ulic na mokro
Typ źródeł objętych działaniem	Źródła komunikacyjne
Szczegółowy opis działania	Czyszczenie na mokro ulic, w szczególności zanieczyszczeń pochodzących z zimowego utrzymania dróg
Warunki wdrożenia działania	Działanie powinno być wdrożone przy temperaturze powyżej 0°C w sytuacji braku opadów deszczu przez minimum 1 tydzień.
Jednostka odpowiedzialna za realizację	Zarządca drogi na obszarze wskazanym przez Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego. Kontrola przestrzegania obowiązku należy do Małopolskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska.
Nazwa i kod działania	Przeniesienie uciążliwego natężenia ruchu pojazdów na odcinki alternatywne
Typ źródeł objętych działaniem	Źródła komunikacyjne
Szczegółowy opis działania	Wyznaczanie tras alternatywnych dla tych o największym natężeniu ruchu samochodowego znajdujących się w pobliżu najwyższych stężeń zanieczyszczeń i źródeł emisji zanieczyszczeń.
Warunki wdrożenia działania	Działanie może być wdrożone niezależnie od warunków meteorologicznych. Działanie nie dotyczy wjazdu pojazdami specjalnymi (pogotowie, policja, służby miejskie, straż pożarna
Jednostka odpowiedzialna za realizację	Policja, Zarządcy Dróg, Inspekcja Transportu Drogowego
Nazwa i kod działania	Zakaz wjazdu samochodów ciężarowych do centrów miast
Typ źródeł objętych działaniem	Źródła komunikacyjne
Szczegółowy opis	Wyznaczanie tras alternatywnych dla samochodów o masie przekraczającej 3,5 tony tak

działania	aby pojazdy te nie przemieszczały się w pobliżu centrów miast.
Warunki wdrożenia działania	Działanie może być wdrożone niezależnie od warunków meteorologicznych. Działanie nie dotyczy wjazdu pojazdami specjalnymi (pogotowie, policja, służby miejskie, straż pożarna
Jednostka odpowiedzialna za realizację	Policja, Zarządcy Dróg, Inspekcja Transportu Drogowego
Nazwa i kod działania	Nakaz zraszania pyzłm materiałów sypkich
Typ źródeł objętych działaniem	Źródła emisji niezorganizowanej
Szczegółowy opis działania	Nakaz zraszania pyzłm materiałów sypkich w celu wyeliminowania pylenia
Warunki wdrożenia działania	Działanie powinno być wdrażane w sytuacji temperatury powyżej 0°C i braku opadów przez minimum 1 tydzień.
Jednostka odpowiedzialna za realizację	Wszystkie podmioty gospodarcze na obszarze wskazanym przez Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego. Kontrola realizacji obowiązków należy do Małopolskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska oraz właściwego wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, Inspektor Nadzoru Budowlanego.
Nazwa i kod działania	Czasowe wstrzymanie procesów technologicznych
Typ źródeł objętych działaniem	Źródła emisji punktowej
Szczegółowy opis działania	Czasowe wstrzymanie procesów technologicznych, które powodują emisję do powietrza, a ich wstrzymanie nie spowoduje nieproporcjonalnie wysokich kosztów dla przedsiębiorcy.
Warunki wdrożenia działania	Działanie może być wdrożone niezależnie od warunków meteorologicznych.
Jednostka odpowiedzialna za realizację	Zakłady produkcyjne z terenu objętego stopniem zagrożenia.
DZIAŁANIA ORGANIZACYJNE	
Nazwa i kod działania	Promocja stosowania lepszej jakości paliw
Typ źródeł objętych działaniem	Indywidualne źródła spalania paliw stałych
Szczegółowy opis działania	Apele do mieszkańców o możliwe wykorzystanie innego rodzaju źródła ciepła np.: elektrycznego lub gazowego, a nawet używanie w tych dniach lepszego jakościowo węgla (należy stosować paliwa o parametrach: wilgotność poniżej 15%, zawartość popiołu poniżej 15% oraz kaloryczność przynajmniej 21 MJ/kg), jeśli nie ma możliwości całkowitego zaprzestania używania tego rodzaju paliwa.
Warunki wdrożenia działania	Działanie może być wdrażanie niezależnie od warunków meteorologicznych.
Jednostka odpowiedzialna za realizację	Wójt, burmistrz, prezydent
Nazwa i kod działania	Ograniczenie stosowania kominków
Typ źródeł objętych działaniem	Indywidualne źródła spalania paliw stałych
Szczegółowy opis działania	Apele do mieszkańców o zaprzestanie palenia w kominkach, jeżeli nie stanowią one jedyne go źródła ogrzewania mieszkań w okresie grzewczym.

Warunki wdrożenia działania	Działanie może być wdrażanie niezależnie od warunków meteorologicznych.
Jednostka odpowiedzialna za realizację	Wójt, burmistrz, prezydent
Nazwa i kod działania	Promocja carpoolingu
Substancja, której dotyczy działanie	pył PM10
Typ źródeł objętych działaniem	Źródła emisji komunikacyjnej
Szczegółowy opis działania	Działanie promocyjno-edukacyjne mające na celu zachęcenie ludności do korzystania z systemu wspólnych dojazdów samochodem osobowym przez większą liczbę osób na trasach często uczęszczanych (np. do szkoły, pracy)
Warunki wdrożenia działania	Działanie może być wdrażanie niezależnie od warunków meteorologicznych.
Jednostka odpowiedzialna za realizację	Wójt, burmistrz, prezydent
Nazwa i kod działania	Zalecenia korzystania z komunikacji miejskiej zamiast indywidualnej
Typ źródeł objętych działaniem	Źródła emisji komunikacyjnej
Szczegółowy opis działania	Działanie promocyjno-edukacyjne mające na celu zachęcenie ludności do zastąpienia komunikacji indywidualnej komunikacją zbiorową. W czasie trwania II stopnia zagrożenia zaleca się wprowadzenie przez rady miast czasowej możliwości bezpłatnego korzystania na podstawie dowodu rejestracyjnego samochodu z komunikacji miejskiej.
Warunki wdrożenia działania	Działanie może być wdrażanie niezależnie od warunków meteorologicznych.
Jednostka odpowiedzialna za realizację	Wójt, burmistrz, prezydent
Nazwa i kod działania	Zalecenia przemieszczania się pieszo lub rowerem na krótkich odcinkach dróg
Typ źródeł objętych działaniem	Źródła emisji komunikacyjnej
Szczegółowy opis działania	Działanie promocyjno-edukacyjne mające na celu zachęcenie ludności do przemieszczania się na krótkich odcinkach dróg pieszo lub rowerem.
Warunki wdrożenia działania	Działanie może być wdrażanie niezależnie od warunków meteorologicznych.
Jednostka odpowiedzialna za realizację	Wójt, burmistrz, prezydent
Nazwa i kod działania	Wzmoczone kontrole pojazdów pod kątem jakości spalin
Typ źródeł objętych działaniem	Źródła emisji komunikacyjnej
Szczegółowy opis działania	Prowadzenie rutynowych kontroli jakości spalin w samochodach za pomocą analizatorów spalin.
Warunki wdrożenia działania	Działanie może być wdrażanie niezależnie od warunków meteorologicznych.
Jednostka odpowiedzialna za	Policja, ITD

realizację	
Nazwa i kod działania	Czasowe zawieszenie uciążliwych prac budowlanych
Typ źródeł objętych działaniem	Źródła emisji niezorganizowanej
Szczegółowy opis działania	Czasowe zawieszenie uciążliwych robót budowlanych m.in.: prac ziemnych, budowy dróg, remontów elewacji budynków.
Warunki wdrożenia działania	Działanie powinno być wdrożone w sytuacji braku opadów (deszczu lub śniegu).
Jednostka odpowiedzialna za realizację	Wszystkie podmioty gospodarcze na obszarze wskazanym przez Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego. Kontrola realizacji obowiązku należy do Małopolskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska.
Nazwa i kod działania	Kontrole czystości dróg wyjazdowych z budowy
Typ źródeł objętych działaniem	Źródła emisji niezorganizowanej
Szczegółowy opis działania	Nasilenie kontroli pojazdów opuszczających place budów pod kątem ograniczenia zanieczyszczenia dróg, prowadzącego do niezorganizowanej emisji pyłu.
Warunki wdrożenia działania	Działanie powinno być wdrożone w sytuacji braku opadów (deszczu lub śniegu).
Jednostka odpowiedzialna za realizację	Policja, Zarządcy dróg, kontrola realizacji obowiązków kontrolnych należy do Małopolskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska oraz właściwego wójta, burmistrza lub prezydenta.
Nazwa i kod działania	Ograniczenie stosowania dmuchaw do liści i rozpalania ognisk
Typ źródeł objętych działaniem	Źródła emisji niezorganizowanej
Szczegółowy opis działania	Zalecanie przez służby gminne ograniczania używania dmuchaw do liści oraz rozpalania ognisk
Warunki wdrożenia działania	Działanie powinno być wdrożone w sytuacji braku opadów (deszczu lub śniegu).
Jednostka odpowiedzialna za realizację	Wszystkie osoby na obszarze wskazanym przez Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego. Kontrola realizacji obowiązku należy do właściwego wójta, burmistrza lub prezydenta miasta.
Nazwa i kod działania	Nasilenie kontroli budów pod kątem przestrzegania zapisów prawa budowlanego
Typ źródeł objętych działaniem	Źródła emisji niezorganizowanej
Szczegółowy opis działania	Zintensyfikowanie prowadzenia działań kontrolnych pod kątem przestrzegania zapisów prawa budowlanego.
Warunki wdrożenia działania	Działanie powinno być wdrożone w sytuacji braku opadów (deszczu lub śniegu).
Jednostka odpowiedzialna za realizację	Inspekcja Nadzory Budowlanego, Policja, Straż Miejska. Kontrola realizacji obowiązku należy do Małopolskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska.
Nazwa i kod działania	Wysłanie do ZDR informacji o czasowym ograniczeniu procesów powodujących nadmierną emisję
Typ źródeł objętych działaniem	Źródła emisji punktowej
Szczegółowy opis działania	Wysłanie do Zakładów Dużego Ryzyka (według wykazu jednostek należących do zakładów ryzyka o nadmiernej emisji) informacji o czasowym ograniczeniu procesów powodujących nadmierną emisję o ile nie spowodują nieproporcjonalnie wysokich

	kosztów dla przedsiębiorcy lub wprowadzenie działań organizacyjnych ograniczających emisję z zakładu.
Warunki wdrożenia działania	Działanie może być wdrożone niezależnie od warunków meteorologicznych.
Jednostka odpowiedzialna za realizację	Zakłady Dużego Ryzyka
Nazwa i kod działania	Bieżące monitorowanie znaczących emisji z innych zakładów przemysłowych i reagowania służb kontrolnych WIOŚ
Typ źródeł objętych działaniem	Źródła emisji punktowej
Szczegółowy opis działania	Wdrożenie procedur szczególnego monitoringu
Warunki wdrożenia działania	Działanie może być wdrożone niezależnie od warunków meteorologicznych.
Jednostka odpowiedzialna za realizację	Małopolski Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, zakłady przemysłowe z terenu ogłoszonego stopnia zagrożenia.

Wprowadzenie zagrożenia III stopnia nie musi być poprzedzone wprowadzeniem zagrożenia niższych stopni.

Odwołanie III stopnia zagrożenia następuje, gdy istotnej zmianie ulegną warunki meteorologiczne wskazując na poprawę jakości powietrza w zagrożonych obszarach województwa. Informacja o odwołaniu III stopnia zagrożenia powinna zostać przekazana do tych samych podmiotów, co informacja o jego wprowadzeniu.

9.3. LISTA PODMIOTÓW KORZYSTAJĄCYCH ZE ŚRODOWISKA, OBOWIĄZANYCH DO OGRANICZENIA LUB ZAPRZESTANIA WPROWADZANIA GAZÓW LUB PYŁÓW DO POWIETRZA, KTÓRE EKSPLOATUJĄ INSTALACJĘ OBJĘTĄ POSTĘPOWANIEM KOMPENSACYJNYM

Postępowanie kompensacyjne według art. 226 ustawy POŚ musi być przeprowadzone dla instalacji wymagających uzyskania pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza. W przypadku, kiedy na obszarze zostały przekroczone standardy jakości powietrza wydanie pozwolenia dla nowo budowanej instalacji lub zmienianej w sposób istotny jest możliwe, jeżeli zostanie zapewniona odpowiednia redukcja ilości wprowadzanych do powietrza gazów lub pyłów powodujących naruszenia tych standardów, wprowadzanych z innych instalacji usytuowanych na tym obszarze.

Na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 11 września 2012 r. w sprawie programów ochrony powietrza i planów działań krótkoterminowych⁷⁷ jednostkami, które powinny podjąć działania krótkoterminowe są podmioty korzystające ze środowiska z obszaru stref województwa małopolskiego takie jak:

- ArcelorMittal Poland Sp. z o.o.;
- Arcelor Mittal Refractories S.A.;
- Cementownia Nowa Huta;
- Zakłady Azotowe w Tarnowie (w zakresie emisji niezorganizowanej i z niskich emitorów);
- ZGH Bolesław S.A. w Bukownie.

⁷⁷ Dz. U. z 2012 r. poz. 1028

Wskazane podmioty powinny ograniczyć wprowadzanie substancji do powietrza w trakcie trwania zagrożenia III stopnia.

9.4. SPOSÓB ORGANIZACJI I OGRANICZEŃ LUB ZAKAZU RUCHU POJAZDÓW I INNYCH URZĄDZEŃ NAPĘDZANYCH SILNIKAMI SPALINOWYMI

W ramach PDK zostały określone działania mające na celu ograniczenie negatywnego wpływu na jakość powietrza ze źródeł zaliczanych do źródeł komunikacyjnych. W momencie ogłoszenia każdego ze stopni zagrożenia wprowadza się zalecenia korzystania z komunikacji miejskiej, przemieszczania na pieszo lub rowerem czy promocję carpoolingu. W momencie wprowadzania II stopnia zagrożenia dodatkowo policja i Inspekcja Transportu Drogowego powinny prowadzić wzmożone kontrole jakości spalin w pojazdach. Podczas obowiązywania II i III stopnia zagrożenia wprowadza się możliwość korzystania na podstawie dowodu rejestracyjnego z darmowej komunikacji miejskiej. W ramach wprowadzenia zagrożenia III stopnia w ograniczonym zakresie określa się sposób ograniczenia lub zakazu ruchu pojazdów i innych urządzeń napędzanych silnikami spalinowymi o masie powyżej 3,5 Mg na wyznaczonych trasach miast. Działanie nie dotyczy pojazdów specjalnych (pogotowie, policja, przewóz osób chorych, służby miejskie czy straż pożarna), samochodów bezpośredniego zaopatrzenia oraz służb porządkowych. W ramach działania wyznaczane są trasy alternatywne i organizowany jest system powiadamiania o ograniczeniu w ruchu (np. tablice informacyjne, informacja w lokalnych mediach). W ramach wprowadzenia III stopnia zagrożenia wprowadza się zakaz ruchu samochodowego (z wyłączeniem pojazdów specjalnych i bezpośredniego zaopatrzenia) na wyznaczonych odcinakach dróg. Wówczas ruch przenoszony jest również na odcinki alternatywne.

Obowiązek organizacji wprowadzenia zakazu leży na Wojewódzkim Centrum Zarządzania Kryzysowego, które przekazuje informacje jednostkom odpowiedzialnym za ich realizację tj. zarządzającym drogami. Jednostkami kontrolującymi wprowadzenie działania jest Policja oraz straż miejska/gminna w czasie trwania zagrożenia.

Dodatkowo w ramach II i III stopnia zagrożenia w związku z dużym udziałem emisji pozaspalinowej zaleca się czyszczenie ulic na mokro (w przypadku braku opadów i temperaturze powyżej 3°C).

9.5. SPOSÓB POSTĘPOWANIA ORGANÓW, INSTYTUCJI I PODMIOTÓW KORZYSTAJĄCYCH ZE ŚRODOWISKA ORAZ ZACHOWANIA SIĘ OBYWATELI W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA PRZEKROCZEŃ

Sposób postępowania organów, instytucji i podmiotów korzystających ze środowiska w zakresie działań krótkoterminowych określa Ustawa POŚ.

Zarząd Województwa Małopolskiego - odpowiada za przygotowanie i przeprowadzenie konsultacji z prezydentami, burmistrzami, wójtami i starostami Planu działań krótkoterminowych.

Sejmik Województwa – odpowiada za uchwalenie PDK.

Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska odpowiada za:

- monitoring jakości powietrza zgodnie z wymogami stawianymi przez Państwowy Monitoring Środowiska;
- powiadamianie organów (szczególnie WCZK) o stanie jakości powietrza i wystąpieniu przekroczenia poziomów zobowiązujących do podjęcia działań określonych w PDK;
- sprawuje nadzór w zakresie terminowego uchwalania programów ochrony powietrza i PDK oraz realizacji programów ochrony powietrza i PDK przez starostę, prezydenta miasta, burmistrza, wójta i inne podmioty.

Wojewódzki Zespół Zarządzania Kryzysowego oraz Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego odpowiada za:

- ogłoszenie określonego poziomu zagrożenia;
- niezwłocznie powiadamianie społeczeństwa oraz podmiotów określonych w PDK o konieczności podjęcia określonych działań wskazanych dla każdego stopnia ogłoszonego zagrożenia;
- współdziałanie i przekazywanie informacji z centrami zarządzania kryzysowego organów administracji publicznej niższego szczebla;
- współdziałanie z centrami zarządzania kryzysowego organów administracji publicznej niższego szczebla;
- współpracę z podmiotami realizującymi monitoring środowiska;
- nadzór nad funkcjonowaniem systemu wykrywania zagrożenia oraz ostrzegania ludności;
- dokumentowanie działań podejmowanych przez centrum zarządzania;
- zamieszczanie powiadomień o ogłoszeniu bądź odwołaniu stopnia zagrożenia, jego obszarze, czasie trwania, powodach wystąpienia oraz o zaleceniach dla ludności na stronie internetowej.

Dodatkowo określa się sposób postępowania jednostek wskazanych do realizacji zapisów PDK takich jak:

Dyrektorzy szpitali, oddziałów ratunkowych, pogotowia oraz przychodni:

- śledzą komunikaty przekazywane przez WCZK w zakresie działań wskazanych do realizacji w ramach PDK;
- powiadamiają personel o ogłoszeniu stopnia zagrożenia i sposobie postępowania w trakcie zagrożenia;
- zapewniają warunki do przyjęcia zwiększonej liczby pacjentów.

Dyrektorzy placówek szkolno-opiekuńczych:

- śledzą komunikaty przekazywane przez WCZK w zakresie działań wskazanych do realizacji w ramach PDK;
- powiadamiają personel o ogłoszeniu zagrożenia i sposobie postępowania w trakcie danego stopnia zagrożenia;
- wydają zalecenia dotyczące sposobu postępowania w trakcie trwania zagrożenia poprzez ograniczenie przebywania na otwartej przestrzeni.

Zarządcy dróg odpowiadają za:

- organizację zakazu wjazdu samochodów na wyznaczone ulice miast;
- czyszczenie dróg na mokro;
- przygotowanie objazdów i znaków informacyjnych.

Straż miejska/gminna:

- prowadzi kontrole dotyczące zakazu spalania odpadów w piecach domowych;
- prowadzi kontrole przestrzegania zakazu spalania pozostałości roślinnych.

Policja oraz inspekcja transportu drogowego prowadzi również kontrole w zakresie pojazdów opuszczających teren budowy.

Podmioty korzystające ze środowiska wyznaczone do realizacji działań w PDK:

- wdrażają działania krótkoterminowe ograniczające wpływ na jakość powietrza źródeł emisji niezorganizowanej;
- śledzą komunikaty przekazywane przez WCZK dotyczące działań wskazanych do realizacji w ramach PDK.

Ludność znajdująca się na obszarach realizacji PDK i ogłoszenia zagrożeń powinna stosować się do zaleceń w zakresie:

- ograniczenia przebywania na otwartej przestrzeni lub w obszarach o znacznym zagęszczeniu źródeł spalania paliw w dniach występowania zagrożenia poziomu II i III (poziom I dotyczy przestrzegania zalecenia przez wrażliwe grupy ludności);
- unikanie wietrzenia pomieszczeń w dniach występowania zagrożenia II i III stopnia,
- ograniczenia aktywności fizycznej na otwartej przestrzeni w dniach występowania zagrożenia II i III stopnia;
- ograniczenia działań mogących wpływać na zwiększenie wielkości emisji w dniach ogłoszenia zagrożenia II i III stopnia poprzez ograniczenie spalania węgla niskiej jakości w piecach i ograniczenie wykorzystania kominków;
- ograniczenie korzystania z samochodów osobowych, a korzystania z komunikacji publicznej oraz przemieszczanie się pieszo lub rowerem;
- przestrzeganie zakazu używania dmuchaw do liści i rozpalania ognisk podczas ogłoszenia II i III stopnia zagrożenia;
- stosowanie się do zaleceń lekarskich i właściwe zaopatrzenie w leki.

9.6. SKUTKI REALIZACJI PLANU DZIAŁAŃ KRÓTKOTERMINOWYCH, ZAGROŻENIA I BARIERY REALIZACJI.

Dla stref województwa małopolskiego opracowano Plan działań krótkoterminowych ze względu na przekroczenia poziomów dopuszczalnych pyłu PM10, pyłu PM2,5, dwutlenku siarki i azotu oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu.

Według wieloletniej diagnozy dokonywanej przy okazji opracowania kolejnych Programów ochrony powietrza, przyczyną występowania przekroczeń dla analizowanych substancji jest działalność źródeł powierzchniowych związanych z sektorem komunalno-bytowym i w znacznie mniejszym stopniu źródeł komunikacyjnych oraz zakładów przemysłowych. Realizacja działań krótkoterminowych podejmowanych w ramach PDK wiąże się ze zmianami organizacyjnymi jak i skutkami finansowymi.

W odniesieniu do ludności na obszarach gdzie wystąpią przekroczenia progów stężeń substancji determinujących ogłoszenie kolejnych stopni zagrożenia zastosowanie się do działań wskazanych w PDK może przynieść pozytywne skutki w postaci ograniczenia negatywnego wpływu wysokich stężeń substancji na zdrowie i życie ludności. Zastosowanie działań organizacyjnych i nakazów wymaga głównie zwiększenia świadomości społeczeństwa w zakresie negatywnego wpływu zanieczyszczeń powietrza na zdrowie ludzi. Bez budowania świadomości ekologicznej nie jest możliwa realizacja wszystkich działań w wystarczającym stopniu na przykład straż miejska i policja może tylko wyrywkowo kontrolować gospodarstwa domowe pod kątem stosowania się do zaleceń i nakazów zapisanych w PDK. Znaczącymi barierami w realizacji działań są ograniczenia finansowe dotyczące stosowania przez mieszkańców, paliw o określonych parametrach czy ograniczenia swobód obywatelskich dotyczące zakazów wjazdu na poszczególne trasy miast czy nakazu korzystania z komunikacji miejskiej zamiast indywidualnej. Kolejnym utrudnieniem w realizacji

zapropnowanych działań są bariery prawne. Dotyczą one braku podstaw prawnych do realizacji działań kontrolnych wykorzystania kominów czy zaprzestania prowadzenia prac budowlanych.

Każdorazowe wdrożenie działań krótkoterminowych niesie za sobą konsekwencje finansowe, prawne i społeczne. Im większy obszar obejmują działania i im dłużej one trwają, tym skutki są większe.

9.7. UZASADNIENIE ZAKRESU OKREŚLONYCH I OCENIONYCH ZAGADNIEŃ PLANU DZIAŁAŃ KRÓTKOTERMINOWYCH

Zakres określonych i ocenionych w planie działań krótkoterminowych zagadnień wynika z zapisów znowelizowanej ustawy Prawo ochrony środowiska oraz rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie programów ochrony powietrza i planów działań krótkoterminowych z dnia 11 września 2012 r.⁷⁸

Poziomy alarmowe stanowią bardzo wysokie stężenia krótkoterminowe, bardzo negatywnie wpływające na zdrowie ludzkie, stąd działania krótkoterminowe muszą maksymalnie ograniczać emisję danego zanieczyszczenia do powietrza w ramach możliwości technologicznych, organizacyjnych i finansowych na danym obszarze.

Poziom informowania jest wartością określoną ze względu na negatywne, krótkoterminowe oddziaływanie na zdrowie ludzkie i stanowi ryzyko osiągnięcia poziomu alarmowego. W celu możliwości szybkiego reagowania i ochrony mieszkańców przed narażeniem na występowanie wysokich stężeń ustalono próg wprowadzania II stopnia zagrożenia na poziomie niższym niż poziom informowania. Na przestrzeni lat 2013-2015 w województwie odnotowano 30 dni z przekroczeniem wartości progu informowania ($200 \mu\text{g}/\text{m}^3$ pyłu PM10), obniżając wartość stężenia do poziomu $150 \mu\text{g}/\text{m}^3$ pyłu PM10, działania w ramach II stopnia zagrożenia wprowadzone byłyby aż w 155 dniach.

Działania podejmowane w ramach II poziomu zagrożenia nie muszą być tak rygorystyczne i nie powinny mieć charakteru nakazowego, jak w przypadku zagrożenia III stopnia.

Istnieje konieczność wprowadzania działań operacyjnych od I poziomu zagrożenia z uwagi na szczególną ochronę wrażliwych grup ludności przez występującym zagrożeniem.

---

⁷⁸Dz. U. z 2012, poz. 1028

CZĘŚĆ II – OBOWIĄZKI I OGRANICZENIA

---

10. OBOWIĄZKI

Program ochrony powietrza stanowiąc akt prawa miejscowego, nakłada szereg obowiązków na organy administracji, instytucji i podmiotów korzystających ze środowiska. Usystematyzowanie obowiązków każdej ze stron umożliwia realizację Programu ochrony powietrza i pomagają osiągnąć zamierzony efekt.

10.1. OBOWIĄZKI ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA, WIOŚ I INNYCH JEDNOSTEK

Zadania Zarządu Województwa Małopolskiego

- opracowanie i przedstawienie do konsultacji i opiniowania Programu ochrony powietrza i Planu działań krótkoterminowych;
- aktualizacja Programu ochrony powietrza co trzy lata, w przypadku występowania przekroczeń stanowiących o konieczności opracowania Programu;
- przekazywanie Ministrowi Środowiska informacji o działaniach podejmowanych w celu zmniejszenia emisji substancji powodujących przekroczenia;
- opracowywanie i przedkładanie, co 3 lata Ministrowi Środowiska sprawozdań z realizacji Programu;
- koordynacja i monitoring realizacji Programu poprzez analizę i monitorowanie składanych przez samorządy lokalne oraz inne jednostki sprawozdań z realizacji działań ujętych w POP;
- współpraca z organizacjami ekologicznymi oraz prowadzenie działań w zakresie edukacji ekologicznej i promocji działań mających na celu poprawę jakości powietrza;
- prowadzenie działań mających na celu doprowadzenie do zmian prawnych likwidujących bariery (uczestniczenie w spotkaniach grup wspierających zmiany);
- uwzględnianie w aktualizowanych lub zmienianych dokumentach strategicznych województwa zagadnień związanych z ochroną powietrza,;
- uwzględnianie zagadnień związanych z ochroną powietrza w zamówieniach publicznych,
- utrzymanie systemu prognoz jakości powietrza;
- prowadzenie termomodernizacji w budynkach użyteczności publicznej należących do mienia wojewódzkiego.

Zadania WIOŚ:

- bieżące monitorowanie jakości powietrza w województwie i przekazywanie rocznej oceny jakości powietrza do Zarządu Województwa;
- kontrola podmiotów gospodarczych w zakresie dotrzymywania przepisów prawa (np. standardów emisyjnych) i warunków decyzji administracyjnych w zakresie wprowadzania gazów i pyłów do powietrza oraz pozwoleń zintegrowanych;
- współpraca z Marszałkiem Województwa w zakresie informowania społeczeństwa o aktualnym stanie jakości powietrza;
- nadzór nad terminowym uchwalaniem POP;
- prowadzenie kontroli realizacji zadań określonych w POP;
- w wyniku przeprowadzonej kontroli możliwość wydawania zaleceń pokontrolnych oraz wymierzanie administracyjnych kar pieniężnych;
- przekazywanie sprawozdania z wykonanych działań do Zarządu Województwa.

Obowiązki zarządzających drogami na terenie województwa:

- utrzymanie działań ograniczających emisję wtórną pyłu poprzez regularne utrzymanie czystości nawierzchni dróg;
- wprowadzanie ograniczeń wjazdu pojazdów ciężarowych (powyżej 18 ton) do centrum miast – wyznaczenie tras alternatywnych;
- organizacja ruchu ograniczająca zanieczyszczenie powietrza poprzez wprowadzenie stref ograniczonego ruchu pojazdów, płatne strefy parkowania, zwiększanie liczby wyeliminowanie dróg z ruchu samochodowego, zaniechanie tworzenia nowych miejsc parkingowych w centach miast, wykorzystanie inteligentnych systemów sterowania ruchem;
- przekazywanie sprawozdań z realizacji działań wskazanych w POP do Zarządu Województwa.

Zadania Policji, Straży Miejskiej i Gminnej:

- kontrole w zakresie zakazu spalania odpadów komunalnych w indywidualnych systemach grzewczych zgodnie z art. 379 ustawy POŚ;
- kontrola realizacji uchwał Sejmiku Województwa Małopolskiego,
- kontrole jakości pojazdów pod kątem jakości spalin (policja);
- kontrole w zakresie zakazu spalania odpadów biogenych na powierzchni ziemi;
- kontrole w zakresie czystości kół samochodów wyjeżdżających z terenu budowy.

Zadania Inspekcji Transportu Drogowego:

- kontrole czystości nawierzchni szczególnie w miejscu wjazdu samochodów w terenów budów;
- kontrole jakości pojazdów pod kątem jakości spalin.

Zadania Inspekcji Nadzory Budowlanego:

- kontrole budów pod kątem przestrzegania zapisów prawa budowlanego

Zadania dla zarządzających siecią ciepłowniczą:

- rozbudowa sieci ciepłowniczej i podłączenie nowych obiektów;
- modernizacja sieci ciepłowniczych;
- przekazywanie sprawozdań z realizacji działań wskazanych w POP do Zarządu Województwa.

Zadania dla zarządzających siecią gazową:

- rozbudowa sieci gazowej i podłączenie nowych obiektów;
- przekazywanie sprawozdań z realizacji działań wskazanych w POP do Zarządu Województwa.

10.2. OBOWIĄZKI SAMORZĄDÓW LOKALNYCH

Zadania jednostek samorządu lokalnego:

- wymiana niskosprawnych źródeł spalania paliw w budynkach użyteczności publicznej,
- termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej oraz budownictwo energooszczędne i pasywne;
- produkcja energii prosumenckiej z odnawialnych źródeł energii w sektorze publicznym i mieszkaniowym;

- wsparcie finansowe działań zapisanych w Programach ograniczania niskiej emisji lub Planach Gospodarki Niskoemisyjnej we wszystkich gminach;
- uwzględnienie korytarzy przewietrzania miast w pracach planistycznych
- uwzględnienie w planach zagospodarowania przestrzennego ograniczeń budowy w centrach miast obiektów mogących powodować wzmożone natężenie ruchu jak np. centra logistyczne, czy zakłady przemysłowe;
- rozbudowa infrastruktury zielonej;
- rozwój komunikacji publicznej przyjaznej pasażerowi;
- utrzymanie stref płatnego parkowania;
- rozwój komunikacji rowerowej w miastach;
- wzmocnienie kontroli na stacjach diagnostycznych (starostowie i prezydenci miast na prawach powiatów);
- prowadzenie akcji edukacyjnych w zakresie ochrony powietrza;
- przekazywanie Zarządowi Województwa informacji o wydawanych decyzjach mających wpływ na realizację programu zgodnie z art. 84 ust. 2 pkt. 7 ustawy POŚ;
- przedkładanie corocznego sprawozdania z realizacji POP do Zarządu województwa.

10.3. ZADANIA PODMIOTÓW KORZYSTAJĄCYCH ZE ŚRODOWISKA

- wymiana niskosprawnych źródeł spalania o małej mocy do 1 MW;
- modernizacje instalacji technologicznych oraz instalacji spalania paliw do celów technologicznych;
- modernizacje instalacji spalania paliw w ramach sektora energetyki i ciepłownictwa;
- monitorowanie znaczących emisji z dużych zakładów przemysłowych;
- przekazywanie sprawozdań z realizacji działań wskazanych w POP do Zarządu Województwa.

11. OGRANICZENIA

Realizacja działań naprawczych wskazanych w ramach POP związana jest z licznymi ograniczeniami. Najwięcej ograniczeń związanych jest z brakiem uregulowań prawnych, trudnościami w egzekwowaniu wprowadzonych ograniczeń oraz brakiem wystarczających środków finansowych na realizację działań. Do najważniejszych ograniczeń należą:

- brak uregulowań prawnych w zakresie wytwarzania energii cieplnej z paliw w indywidualnych źródłach spalania. Istniejące normy dotyczące monitorowania emisji spalin ze źródeł o mocy powyżej 50 MW należy wprowadzić w szerszym zakresie w programach i planach bądź wprowadzić rozwiązania na poziomie krajowym. Konieczne jest wprowadzenie uchwały Sejmiku Województwa regulującej parametry wykorzystywanych urządzeń grzewczych;
- brak uregulowań prawnych w zakresie wymagań minimalnych parametrów jakościowych stosowanych paliw stałych w sektorze indywidualnego ogrzewnictwa, usług, handlu i przemysłu. Wprowadzenie tego rodzaju wymagań mogłoby wyeliminować z rynku węgle pozasortymentowe o najniższych parametrach jakościowych. Sprzedaż detaliczna tego typu paliw przyczynia się do ich spalania w indywidualnych urządzeniach grzewczych do tego nieprzystosowanych;

- brak wystarczającego wsparcia i ciągłości w narodowych programach wspierających walkę z niską emisją;
- brak uregulowań nakazujących wykonywanie przeglądów instalacji grzewczych w szczególności kotłów, pieców i trzonów kuchennych. Coroczne przeglądy instalacji i urządzeń przed sezonem grzewczym mogłyby znacznie wspomóc jakość procesów spalania w indywidualnych systemach grzewczych, eliminując urządzenia nieprzystosowane do spalania paliw;
- zastosowanie przepisów art.96 POŚ jako podstawy do ograniczenia możliwości stosowania rodzajów paliw ze względu na trudność prowadzenia kontroli;
- skomplikowane procedury kompensacji emisji przemysłowej, które powodują wiele niejasności i nie są w rezultacie stosowane w takim zakresie jak powinny być i przynosić skutek zwłaszcza na obszarach występowania przekroczeń stężeń zanieczyszczeń;
- brak uregulowań w zakresie zagospodarowania przestrzennego wskazujących na większe priorytety ochrony powietrza zwłaszcza działań i kierunków proponowanych w POP,
- brak integracji baz danych zawierających informacje o źródłach emisji, o wielkości emisji na różnych szczeblach decyzyjnych począwszy od bazy KOBIZE czy baz związanych z opłatami za korzystanie ze środowiska. Dodatkowo tworzone są bazy danych przy okazji różnych projektów, w tym programów ochrony powietrza, czy projektów badawczych, które nie są wykorzystywane i nie są integrowane. Brak jest jednej bazy danych krajowych, z których można byłoby korzystać przy okazji realizacji wszystkich projektów, dla których wymagane są informacje o wielkości emisji, źródłach emisji oraz parametrach wprowadzania emisji do powietrza. W kontekście tej bariery należałoby wprowadzić jednolity system zbierania danych i ich wykorzystania na potrzeby różnych projektów i programów w skali kraju. Zarządzanie bazą danych pozwalać musi na dostęp do informacji w każdym momencie.

Do barier, o których najczęściej dyskutowano i podkreślano je w ramach spotkań w strefach należą:

- wysokie ceny paliw i ciągły wzrost cen paliw ekologicznych uniemożliwiają prawidłową i efektywną realizację programu;
- mała skuteczność narzędzi prawnych w zakresie możliwości ograniczania „niskiej emisji”, w tym brak instrumentów umożliwiających nakładanie obowiązków na osoby fizyczne (np. wymiany kotła) w przypadku braku środków na dofinansowanie działań naprawczych,
- niewystarczające środki finansowe na realizację POP;
- niekorzystna struktura cen paliw i małe dochody społeczeństwa, co skutkuje spalaniem odpadów w piecach;
- brak systemowego, globalnego podejścia do działań w ochronie środowiska (mieszkańcy nie podpisują umów na odbiór odpadów i je spalają);
- niedostateczna świadomość społeczeństwa w zakresie zanieczyszczenia powietrza i skutków zdrowotnych z tym związanych;
- przyzwolenie społeczne na spalanie odpadów w piecach domowych oraz brak odpowiedniego egzekwowania tego procederu karami finansowymi;
- obowiązujące przepisy prawne dają niewielkie możliwości organom ochrony środowiska nałożenia obowiązków, ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza i ich egzekucji, w szczególności dla źródeł małych (w tym indywidualnych systemów grzewczych w budynkach mieszkalnych);
- problemy własnościowe w starych budynkach, które utrudniają podjęcie decyzji o inwestycji.

CZĘŚĆ III – UZASADNIENIE

---

12. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STUDIÓW I PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO ORAZ OBSZARÓW OGRANICZONEGO UŻYTKOWANIA LUB STREF PRZEMYSŁOWYCH

Założenia wynikające ze studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin strefy małopolskiej:

Dokumenty studiów i planów zagospodarowania przestrzennego zanalizowano w celu określenia kierunków wynikających z uwarunkowań i mających wpływ na aspekty ochrony powietrza. Wskazanie obowiązujących zapisów w zakresie uwarunkowań dla wybranych miast strefy małopolskiej, zobrazuje możliwości i wytyczne stawiane przez gospodarkę przestrzenną, mające jednocześnie wpływ na proponowane działania naprawcze.

Głównymi założeniami w ramach poprawy jakości powietrza są m.in.:

- rozbudowa lokalnych sieci gazowniczych;
- modernizacja sieci ciepłowniczych;
- poprowadzenie tras szybkiego ruchu transportowego o znaczeniu krajowym i regionalnym poza granicami miasta;
- termomodernizacje budynków zbiorowego mieszkania;
- zamiana tradycyjnego ogrzewania węglowego na bardziej ekologiczne (gaz, sieć ciepłownicza);
- wprowadzenie zieleni izolacyjnej wysokiej i niskiej.

Tabela 81. Zestawienie założeń wynikających z uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miast województwa małopolskiego.

Obszar	Uchwała	Uwarunkowania, założenia
Bochnia	„Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Miasta Bochnia”, uchwalone Uchwałą Rady Miasta Bochnia Nr XXXVI/349/09 z dnia 27 sierpnia 2009 r., zmienione Uchwałą Nr XXV/274/12 Rady Miasta Bochnia z dnia 28 grudnia 2012 r.	<ul style="list-style-type: none"> - zmiana modelu produkcji i konsumpcji w kierunku poprawy efektywności energetycznej i surowcowej, szerszego wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz minimalizacji emisji zanieczyszczeń do powietrza przez wszystkie podstawowe rodzaje źródeł; - montaż urządzeń i instalacji skutecznie neutralizujących zagrożenie dla środowiska w obiektach istniejących; - wycofanie z użytkowania benzyny ołowiowej oraz dostosowanie wymagań dotyczących benzyn i oleju napędowego do norm europejskich; - stwarzanie warunków płynnej jazdy z optymalną prędkością dla zużycia paliwa i emisji, usprawnienie przejazdów tranzytowych oraz połączeń wewnątrz miasta, stosowanie uprzywilejowania ruchu dla transportu zbiorowego, propagowanie i ułatwianie ruchu rowerowego i pieszego, stosowanie obudowy tras komunikacyjnych wałami ziemnymi i zielenią, uwzględnienie na etapie projektowania dróg prowadzenia ruchu w sposób ciągły i bezkolizyjny, unikanie stromych wzniesień niwelety (ograniczenie

Obszar	Uchwała	Uwarunkowania, założenia
		<p>emisji spalin);</p> <ul style="list-style-type: none"> - sukcesywna termomodernizacja budynków (zmniejszenie zapotrzebowania na ciepło); - wykorzystywanie w źródłach ciepła paliw czystych ekologicznie, z zastosowaniem technologii zapewniających minimalne wskaźniki emisji gazów i pyłów do powietrza lub alternatywne źródła energii; - ograniczenie emisji zanieczyszczeń z procesów spalania paliw w sektorze przemysłowym i komunalno – bytowym (stosowanie paliw dobrej jakości, spalanie paliw dostosowanych do rodzajów palenisk urządzeń grzewczych, modernizacja palenisk, układów technologicznych, wprowadzanie nowych technologii spalania, oczyszczanie spalin, wykorzystywanie odnawialnych źródeł ciepła, prowadzenie racjonalnej gospodarki odpadami eliminującej dzikie spalanie).
Brzesko	<p>„Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brzesko”, uchwalone Uchwałą Nr XL/286/98 z dnia 15 czerwca 1998 r., zmienione Uchwałą Rady Miejskiej w Brzesku Nr XV/99/2015 z dnia 30 września 2015</p>	<ul style="list-style-type: none"> - kontynuacja budowy obwodnicy, w celu odciążenia miasta od narastającego ruchu samochodowego; - modernizacja oraz rozbudowa istniejącej sieci gazowej - rozwój ogrzewnictwa w oparciu o gaz ziemny (umożliwienie objęciem dostawą gazu większej ilości terenów); - rozwój ogrzewnictwa w oparciu o energię elektryczną i odnawialne źródła energii; - podjęcie rozbudowy układu sieci magistralnych oraz rozdzielczych i zasilania nowych odbiorców z systemu ciepłowniczego miasta; - wdrażanie nowych technologii w zakresie spalania paliw oraz stosowania paliw ekologicznych (redukcja emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego).
Chrzanów	<p>„Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Chrzanów”, uchwalone Uchwałą Nr L/407/98 Rady Miejskiej w Chrzanowie z dnia 21 kwietnia 1998 r.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wykluczenie terenów jako niezdatnych do zabudowy, na których nie należy planować budownictwa a użytkować je jako tereny zielone; - stosowanie wysokosprawnych technologii w procesach produkcyjnych (ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza); - podłączenie do istniejącego scentralizowanego systemu grzewczego lub stosowanie źródeł indywidualnych z wykorzystaniem gazu i innych paliw ekologicznych mało uciążliwych dla środowiska.
Dąbrowa Tarnowska	<p>„Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Dąbrowa Tarnowska” uchwalone Uchwałą Nr XVI/139/96 Rady Miejskiej w Dąbrowie Tarnowskiej z dnia</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zastosowania w rejonach zbliżenia dróg do istniejącej zabudowy mieszkalnej ekranów lub pasów zieleni izolacyjnej (ochrony czynnej przed zanieczyszczeniami powietrza); - lokalizowanie emitorów w sektorach od północnego wschodu do południa w stosunku

Obszar	Uchwała	Uwarunkowania, założenia
	28 lutego 1996 r., zmienione Uchwałą Nr V/31/11 Rady Miejskiej w Dąbrowie Tarnowskiej z dnia 15 marca a2011 r.	do terenów zabudowy (ze względu na kierunki wiatrów); - nielokalizowanie źródeł emisji w dnach dolin i obniżeniach terenowych.
Kraków	„Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Krakowa” uchwalone Uchwałą Nr XII/87/03 Rady Miasta Krakowa z dnia 16 kwietnia 2003 r., zmienione uchwałą Nr XCIII/1256/10 Rady Miasta Krakowa z dnia 3 marca 2010 r., zmienione Uchwałą Nr CXII/1700/14 Rady Miasta Krakowa z dnia 9 lipca 2014 r. (najnowsza zmiana)	<ul style="list-style-type: none"> - ograniczanie emisji zanieczyszczeń powietrza wszystkich emitatorów; - podniesienie stopnia lesistości obszaru; - ograniczenie niskiej emisji ze spalania węgla w piecach domowych i lokalnych kotłowniach, (z wykorzystaniem różnych źródeł finansowania - np. Gminny lub Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej); - przy ogrzewaniu budynków stosowanie przede wszystkim podłączenia do miejskiej sieci ciepłowniczej; - stosowanie ogrzewania elektrycznego lub wykorzystywanie paliw sprzyjających środowisku; - podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia zanieczyszczeń pochodzenia komunikacyjnego; - przerzucanie ruchu tranzytowego na arterie położone z dala od zabudowy; - zwiększenie płynności ruchu przez budowę obszarowego systemu sterowania ruchem; <ul style="list-style-type: none"> - rozbudowa ścieżek rowerowych (ekologicznych form transportu); - tworzenie priorytetów dla komunikacji publicznej (zwiększenie udziału podróży odbywanych komunikacją publiczną).
Miechów	„Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Miechów”, przyjęte Uchwałą nr XVII/178/2000 Rady Miejskiej w Miechowie z dnia 21.06.2000 r. oraz „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Miechów”, przyjęte Uchwałą nr XVII/178/2000 Rady Miejskiej w Miechowie z dnia 21.06.2000 r., zmienione Uchwałą Nr XXXVII/559/ 2014 Rady Miejskiej w Miechowie z dnia 28 maja 2014 r. („Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy i Miasta Miechów”)	<ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii - zainstalowanie na terenie miasta i gminy między innymi pomp ciepła (Gimnazjum nr 1 i blok mieszkalny na Osiedlu XXX-lecia w Miechowie); Gmina i miasto Miechów należy do nielicznych gmin w Polsce, które od kilku lat prowadzą prace nad propagowaniem i wdrażaniem rozwiązań opartych na odnawialnych źródłach energii; - zwiększenie ilości indywidualnych odbiorców korzystających z gazu do celów grzewczych; <ul style="list-style-type: none"> - dalsza rozbudowa sieci gazowych i elektroenergetycznych z preferowaniem gazu ziemnego i energii elektrycznej dla celów grzewczych; - ograniczenie lokalizacji w gminie i mieście obiektów i urządzeń powodujących przekroczenie dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń powietrza.
Myślenice	„Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania	- wykorzystywanie w źródłach ciepła paliw czystych ekologicznie, z zastosowaniem

Obszar	Uchwała	Uwarunkowania, założenia
	<p>przestrzennego miasta i gminy Myślenice”, zmienione: Uchwałą Nr 85/XIV/2007 Rady Miejskiej w Myślenicach z dnia 17.09.2007r., Uchwałą Nr 102/A/XVII/2007 Rady Miejskiej w Myślenicach z dnia 15.10.2007r. Uchwałą Nr 194/XXVII/2008 Rady Miejskiej w Myślenicach z dnia 22 września 2008r., Uchwałą nr 220/XXX/2008 z dnia 28.11.2008r. oraz (ostatnia zmiana) Uchwałą Nr 407/LVIII/2010 Rady Miejskiej w Myślenicach z dnia 31 maja 2010 roku</p>	<p>technologii zapewniających minimalne wskaźniki emisji gazów i pyłów do powietrza lub alternatywne źródła energii;</p> <ul style="list-style-type: none"> - współpraca z zakładami przemysłowymi idąca w kierunku minimalizacji emisji zanieczyszczeń do powietrza; - gazyfikacja wsi Trzemeśnia; - termomodernizacja obiektów; - rozwój systemu wykorzystania energii odnawialnej; - stała kontrola zakładów w zakresie przestrzegania zapisów wydanych w pozwoleniach; - montaż urządzeń i instalacji skutecznie neutralizujących i likwidujących uciążliwości w obiektach istniejących, stanowiących zagrożenie dla środowiska (doprowadzenie do powszechnie obowiązujących norm); - utwardzenie lub wymiana nawierzchni dróg powiatowych i gminnych; - rozwój sieci tras rowerowych.
<p>Nowy Sącz</p>	<p>„Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Nowego Sącza”, uchwalone Uchwałą Nr XIV/152/2003 Rady Miasta Nowego Sącza z dnia 2 lipca 2003 r., zmienione: Uchwałą Nr XLII/497/2005 Rady Miasta Nowego Sącza z dnia 15 marca 2005 r., Uchwałą Nr XI/156/2007 Rady Miasta Nowego Sącza z dnia 12 czerwca 2007 r., Uchwałą Nr XXX/ 385/2008 Rady Miasta Nowego Sącza z dnia 9 września 2008 r. oraz Uchwałą Nr XIV/ 133/2011 Rady Miasta Nowego Sącza z dnia 6 września 2011 r. (ostatnia zmiana)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - dolesienia, głównie terenów nieprzydatnych do celów inwestycyjnych; - scentralizowany system ciepłowniczy obejmujący głównie osiedla wielorodzinne; - wyklucza się realizację przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko za wyjątkiem infrastruktury technicznej, komunikacji oraz urządzeń przeciwpowodziowych.
<p>Nowy Targ</p>	<p>"Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Nowy Targ", uchwalone Uchwałą Nr 60/LI/97 Rady Miejskiej w Nowym Targu z dnia 3 października 1997 r., zmienione Uchwałą Nr 41/ XLVII/2002 Rady Miasta w Nowym Targu z dnia 4 października 2002 r., zmienione Uchwałą Nr XIV/503/2010 Rady Miasta Nowy Targ z dnia 28 Czerwca 2010 r., ostatnio zmienione Uchwałą Nr XVI/</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zakłada się realizację ścieżek i szlaków rowerowych; - ochrona przed zabudową terenów cennych przyrodniczo oraz kanałów wentylacyjnych; - przebudowa układu drogowego pod kątem ograniczenia uciążliwości wywołanych ruchem tranzytowym w centrum miasta.

Obszar	Uchwała	Uwarunkowania, założenia
	137/2015 Rady Miasta Nowy Targ z dnia 7 grudnia 2015 r.	
Olkusz	„Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Olkusz”, uchwalone Uchwałą Nr XXXIV/279/97 Rady Miejskiej w Olkuszu z dnia 27 lutego 1997r., zmienione Uchwałą Nr XXVIII/404/2013 Rady Miejskiej w Olkuszu z dnia 26.11.2013r.	<ul style="list-style-type: none"> - rozbudowa sieci gazowej rozdzielczej (rozszerzenie zaopatrzenia miasta w gaz); - rozbudowa ciepłowni miejskiej (pokrycie potrzeb grzewczych całego śródmieścia Olkusza); - stopniowe likwidowanie ogrzewania na węgiel bądź koks, z wprowadzeniem paliw proekologicznych; - ograniczanie przez ZGH „Bolesław” S.A. uciążliwości urządzeń emitujących zanieczyszczenia powietrza.
Oświęcim	„Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Oświęcim”, uchwalone Uchwałą nr XXVI/191/00 Rady Gminy Oświęcim z dnia 18 października 2000 r., zmienione ostatnio Uchwałą nr XLVI/356/10 Rady Gminy Oświęcim z dnia 16 czerwca 2010 r.	<ul style="list-style-type: none"> - ochrona istniejących lasów i zadrzewień; - utrzymanie wysokiego udziału ruchu niezmotoryzowanego; - utrzymanie wysokiego udziału komunikacji zbiorowej w podróżach; - modernizacja linii kolejowej; - budowa sieci dróg rowerowych; - stopniowe likwidowanie ogrzewania na węgiel bądź koks, z wprowadzeniem paliw proekologicznych.
Pcim	„Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Pcim”, uchwalone Uchwałą Nr XX/118/2000 Rady Gminy Pcim z dnia 31 lipca 2000 r., zmienione Uchwałą Nr XLIX/312/2014 Rady Gminy Pcim z dnia 24 września 2014 r.	<ul style="list-style-type: none"> - promowanie odnawialnych źródeł energii - zwiększenie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych, tj.: promieniowania słonecznego oraz produkcji biomasy; - promowanie gazyfikacji oraz budowa gazociągów przesyłowych i sieci gazowych w gminie; - 100 % zgazyfikowanie gminy; - kontynuacja termomodernizacji; - tworzenie dogodnych warunków dla udziału podróży transportem zbiorowym, rowerowym i pieszym pomiędzy miejscami zamieszkania, pracy oraz wypoczynku i zakupów; - bieżąca modernizacja dróg; - wdrażanie nowoczesnych technologii, przyjaznych środowisku.
Proszowice	Zmiana „Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy i Miasta Proszowice”, uchwalona Uchwałą Nr XII/92/2007 Rady Miejskiej w Proszowicach z dnia 12 grudnia 2007 r.	<ul style="list-style-type: none"> - wykorzystanie alternatywnych źródeł energii - promowanie wykorzystania odnawialnych źródeł energii - ograniczenia emisji komunikacyjnej; - modernizacja sieci ciepłowniczej obsługiwanej przez kotłownię miejską; - sukcesywne zastępowanie pieców i kotłowni na paliwo stałe paleniskami wykorzystującymi gaz ziemny, olej opałowy lub biomasę w obiektach użyteczności publicznej; - gazyfikacja gminy – przyłączenie kolejnych odbiorców do sieci; - dalsza termomodernizacja budynków

Obszar	Uchwała	Uwarunkowania, założenia
		<p>użyteczności publicznej oraz pomoc w przeprowadzaniu termomodernizacji budynków prywatnych.</p>
Skawina	<p>„Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Skawina”, uchwalone Uchwałą Nr XXV/ 149/2000 Rady Miejskiej w Skawinie z dnia 26 kwietnia 2000 r. Najnowsza zmiana: Uchwała Nr XXXIX/387/09 Rady Miejskiej w Skawinie z dnia 30 grudnia 2009 r.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa systemu transportowego w gminie poprzez modernizację lub przebudowę tras, budowę obwodnic, modernizację systemów transportu zbiorowego; - współpraca z zakładami przemysłowymi idąca w kierunku minimalizacji emisji do powietrza; - budowa i modernizacja instalacji do ochrony powietrza atmosferycznego; - promowanie zakładów, które posiadają certyfikat systemu zarządzania środowiskiem; - modernizacja taboru autobusowego pod kątem zasilania w gaz ziemny; - rozeznanie rzeczywistych potrzeb i możliwości lokalizacji tras rowerowych; - termomodernizacja budynków.
Tarnów	<p>„Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Miasta Tarnowa”, przyjęte uchwałą Nr XI/214/99 Rady Miejskiej w Tarnowie z dnia 15 lipca 1999 r., zmienione Uchwałą Nr LVII/705/2014 Rady Miejskiej w Tarnowie z dnia 25 września 2014 r.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ograniczenie do niezbędnego minimum przeznaczania terenów leśnych na cele nieleśne; - sukcesywne podłączanie budynków do sieci ciepłowniczej przy jednoczesnej likwidacji źródeł indywidualnego ogrzewania oraz umożliwienie zaopatrzenia w ciepło z sieci ciepłowniczej nowoprojektowanych terenów budowlanych; - modernizacja ciepłowni i sieci ciepłowniczej na terenie miasta; - modernizacja układów technologicznych ciepłowni oraz stosowanie wysokosprawnych urządzeń odpylających (zmniejszenie emisji ze źródeł przemysłowych); - wprowadzanie zieleni izolacyjnej od terenów przemysłowych; <ul style="list-style-type: none"> - wyprowadzenie ruchu tranzytowego z obszaru zabudowy miejskiej (m.in. poprzez realizację połączeń z autostradą A4); - budowa ścieżek rowerowych; - zachowanie istniejących i wprowadzanie nowych zalesień oraz zadrzewień.
Trzebinia	<p>„Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Trzebinia” zmienione ostatnio Uchwałą Nr LV/597/VI/2014 Rady Miasta Trzebini z dnia 20 października 2014 r.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - kontynuacja budowy ścieżek rowerowych; - poprawa stanu technicznego dróg; - wprowadzenie zasady używania do ogrzewania pomieszczeń urządzeń o wysokiej sprawności cieplnej; - wprowadzenie zasady używania do ogrzewania paliw proekologicznych.

13. INWENTARYZACJA ORAZ CHARAKTERYSTYKA TECHNICZNA I EKOLOGICZNA INSTALACJI I URZĄDZEŃ

13.1. ŹRÓDŁA POZYSKIWANIA DANYCH WEJŚCIOWYCH

Dane wejściowe przewidziane do zastosowania w procesie opracowania inwentaryzacji emisji zanieczyszczeń dla województwa małopolskiego obejmują wiele źródeł o zróżnicowanej dokładności, które mają istotny wpływ na ostateczną dokładność wytworzonej informacji wyjściowej. Krótka charakterystyka oraz ocena dokładności każdego ze źródeł zostanie przedstawiona poniżej.

Informacje przestrzenne i procesy geolokalizacyjne

Niezbędnym elementem przeprowadzenia inwentaryzacji emisji są informacje przestrzenne, zawierające się w warstwach systemu GIS. W celu wykonania geolokalizacji emisji, czyli umiejscowienia źródeł i emitorów w przestrzeni geograficznej, konieczne będzie wykorzystanie następujących warstw wektorowych:

Tabela 82. Informacje przestrzenne do wykorzystania w modelu emisyjnym.

Lp.	Informacje przestrzenne	Źródło
1.	Warstwa granic administracyjnych	Zbiór danych państwowego rejestru granic dostępny na stronie http://www.codgik.gov.pl/index.php/darmowe-dane/prg.html
2.	Warstwa dróg krajowych i wojewódzkich oraz gminnych i powiatowych	opracowanie własne (selekcja obiektów, korekta i uzupełnienie) na podstawie danych © autorzy OpenStreetMap dostępnych do pobrania na stronie http://download.geofabrik.de/europe.html
3.	Warstwa zabudowy	Warstwa Urzędu Marszałkowskiego regionalnego systemu Małopolskiej Infrastruktury Informacji Przestrzennej (MIIP)
4.	Warstwa lasów	opracowanie własne (kontrola i porównanie z innymi dostępnymi danymi, obliczenie powierzchni, przypisanie do jednostek administracyjnych) na podstawie bazy danych wektorowych Corine Land Cover 2012 zamieszczonej na stronie European Environmental Agency http://land.copernicus.eu/pan-european/high-resolution-layers
5.	Obszary wykorzystywane rolniczo	opracowanie własne (kontrola i porównanie z innymi dostępnymi danymi, obliczenie powierzchni, przypisanie do jednostek administracyjnych) na podstawie bazy danych wektorowych Corine Land Cover 2012 zamieszczonej na stronie European Environmental Agency http://land.copernicus.eu/pan-european/high-resolution-layers
6.	Warstwa odkrywek, hałd i składowisk materiałów sypkich	opracowanie własne (identyfikacja i digitalizacja ręczna z oceną stopnia rekultywacji) z wykorzystaniem warstwy obszarów występowania złóż i obszarów górniczych zamieszczonych na stronie serwisu MIDAS prowadzonego przez Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy (http://geoportal.pgi.gov.pl/portal/page/portal/MIDASGIS/start) oraz zdjęć lotniczych i satelitarnych serwisu BING oraz geoportal.gov.pl
7.	Mapa spadków	opracowanie własne (przetwarzanie w zakresie układu odniesienia i wytworzenie morfometrycznej warstwy pochodnej do wykorzystania w modelu COPERT) na podstawie rastra numerycznego modelu wysokości o rozdzielczości ok. 30m dostępnego na stronie http://www.eea.europa.eu/data-and-maps/data/eu-dem
9.	Granice emisyjnych obszarów bilansowych dla miast i aglomeracji oraz obszary pozostałej zabudowy mieszkaniowej	opracowanie własne na podstawie inwentaryzacji obszarów metodą wywiadu bezpośredniego, na podstawie planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, map sieci ciepłowniczej, map sieci gazowej, na podstawie uchwał w sprawie podziału administracyjnego miast oraz z wykorzystaniem warstw granic administracyjnych a także zdjęć lotniczych i satelitarnych serwisu BING oraz geoportal.gov.pl

Lp.	Informacje przestrzenne	Źródło
10.	Warstwy siatek emisyjnych	opracowanie własne na potrzeby niniejszego projektu
11.	Warstwy emisji punktowej (zakłady, emitory)	opracowanie własne (weryfikacja i uzupełnienie) na podstawie danych o współrzędnych emitatorów punktowych z bazy KOBIZE oraz danych zawartych w bazie opłatowej Urzędu Marszałkowskiego

Na podstawie wyszczególnionych wyżej warstw wektorowych w systemie GIS przygotowany został rozkład przestrzenny emisji dla wszystkich źródeł i emitatorów. W ramach procesu geolokalizacyjnego zostały utworzone warstwy, w których emisja została przypisana do obiektów wektorowych, z przeznaczeniem do raportowania i modelowania rozprzestrzeniania zanieczyszczeń.

13.2. INWENTARYZACJA ORAZ CHARAKTERYSTYKA TECHNICZNO-EKOLOGICZNA PUNKTOWYCH ŹRÓDEŁ EMISJI

Instalacje energetycznego spalania paliw oraz przemysłowych procesów technologicznych są źródłem powstawania znacznych ilości spalin, które po częściowym oczyszczeniu odprowadzane są do powietrza atmosferycznego. Substancje zanieczyszczające zawarte w tych spalinach powodują pogorszenie jakości powietrza w rejonie oddziaływania tego typu obiektów w stopniu zależnym od wielkości emisji, parametrów gazów odlotowych, położenia i wymiarów geometrycznych emitatorów oraz szeregu czynników topograficznych i meteorologicznych.

W ramach inwentaryzacji zebrane zostały dostępne dane na temat jednostek organizacyjnych wprowadzających substancje do powietrza, które zlokalizowane są na terenie każdej ze stref województwa małopolskiego.

W celu zebrania informacji o jednostkach organizacyjnych posłużono się bazą danych Krajowego Ośrodka Bilansowania i Zarządzania Emisjami, z którego uzyskano informacje o instalacjach wprowadzających zanieczyszczenia do powietrza oraz informacje o emitatorach i ich parametrach. Uzupełniono te informacje o dane z bazy tworzonej przez Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego w ramach systemu opłat za korzystanie ze środowiska oraz o dane z Europejskiego Rejestru Uwalniania i Transferu Zanieczyszczeń.

Województwo Małopolskie jest jednym z najbardziej zróżnicowanych pod względem poziomu rozwoju gospodarczego regionów w Polsce. Podstawę gospodarki stanowią tradycyjne gałęzie przemysłu, w tym: hutnictwo, ciężka chemia, górnictwo, przemysł metalowy, tytoniowy i spożywczy. Rozmieszczenie produkcji przemysłowej na terenie Małopolski nawiązuje do przebiegu głównych szlaków komunikacyjnych oraz obszarów wydobywania surowców naturalnych. Znacząca koncentracja przemysłu występuje w Krakowie i jego strefie podmiejskiej, Ponad ¼ przemysłu regionu przypada na cztery zachodnie powiaty województwa: olkuski, chrzanowski, oświęcimski i wadowicki. Ponadto południowo-zachodnie, górskie i pogórskie części województwa – od Wadowic i Kalwarii Zebrzydowskiej przez okolice Makowa Podhalańskiego do terenów Podhala (powiaty wadowicki, suski, myślenicki, nowatorski i tatrzański) – wyróżniają się rozwojem średnich i małych firm produkcyjnych. Najslabiej uprzemysłowionymi terenami województwa są jego części północna i wschodnia, gdzie występują pojedyncze większe ośrodki przemysłowe, tj. Tarnów, Gorlice i Nowy Sącz.

Największymi zakładami przemysłowymi Województwa Małopolskiego są:

- Azoty Tarnów S.A., Tarnów;
- BP Polska Sp. z o.o., Kraków;
- Can-Pack S.A., Kraków;
- Coca-Cola, Niepołomice;
- Comarch S.A., Kraków;
- Delphi Poland S.A., Kraków;

- Fakro Sp. z o.o., Nowy Sącz;
- Foodcare Sp. z o.o., Zabierzów;
- Grupa Kęty S.A., Kęty;
- Maspex GMW Sp. z o.o. s.k.a., Wadowice;
- Newag S.A., Nowy Sącz;
- Oknoplast Sp. z o.o., Podłęże;
- Rafineria Trzebinia S.A., Trzebinia;
- Stalprodukt S.A., Bochnia;
- Synthos S.A., Oświęcim;
- TELE-FONIKA Kable S.A., Kraków i Myślenice;
- Valeo Autosystemy Sp. z o.o., Skawina;
- Vistula Group S.A., Kraków;
- Wawel S.A., Kraków;
- Wojas S.A., Nowy Targ.

Zebrane w wyniku wykonanej inwentaryzacji dane wskazują, że na terenie województwa małopolskiego zlokalizowanych jest 12 247 emitorów punktowych należących do 1 639 zakładów przemysłowych. W poniższej tabeli zestawiono wielkość emisji w poszczególnych powiatach.

Tabela 83. Zestawienie emisji zanieczyszczeń ze źródeł emisji punktowej na terenie stref województwa małopolskiego w roku bazowym 2015.⁷⁹

Lp.	Powiat	Emisja pyłu PM10 [Mg/rok]	Emisja pyłu PM2,5 [Mg/rok]	Emisja B(a)P [Mg/rok]
1.	bocheński	49,17	39,38	0,0380
2.	brzeski	9,78	7,82	0,0093
3.	chrzanowski	400,25	271,02	0,0201
4.	dąbrowski	2,78	2,22	0,0021
5.	gorlicki	99,81	79,85	0,0091
6.	krakowski	427,12	374,35	0,0223
7.	limanowski	13,21	10,54	0,0157
8.	miechowski	11,11	8,88	0,0186
9.	myślenicki	9,20	7,36	0,0116
10.	nowosądecki	16,40	13,90	0,0081
11.	nowotarski	25,28	20,23	0,0241
12.	olkuski	126,57	100,76	0,0402
13.	oświęcimski	95,21	75,05	0,0483
14.	proszowicki	7,72	6,17	0,0045
15.	suski	10,38	8,32	0,0087
16.	tarnowski	41,81	35,11	0,0020
17.	tatrzański	1,26	1,06	0,0029
18.	wadowicki	92,38	73,91	0,0389

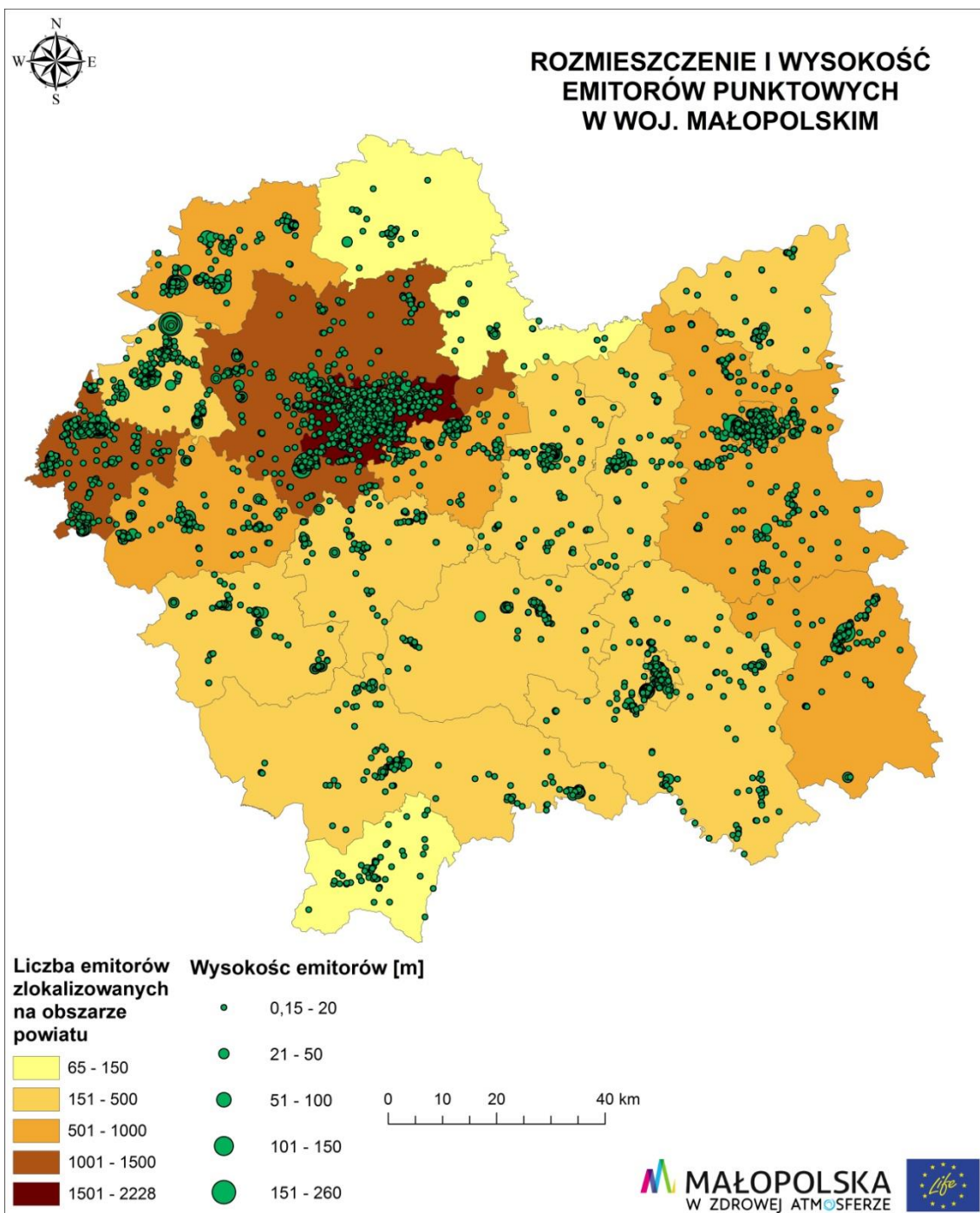
⁷⁹ źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

Lp.	Powiat	Emisja pyłu PM10 [Mg/rok]	Emisja pyłu PM2,5 [Mg/rok]	Emisja B(a)P [Mg/rok]
19.	wielicki	12,21	9,76	0,0056
20.	m. Kraków	1 094,66	876,24	0,0144
21.	m. Nowy Sącz	92,31	73,93	0,0467
22.	m. Tarnów	319,29	258,85	0,0552
SUMA		2 957,90	2 354,71	0,4461

Spśród analizowanych obszarów największe wartości emisji pyłu zawieszonego PM10, PM2,5 i benzo(a)pirenu wystąpiły w Krakowie, powiecie krakowskim oraz chrzanowskim. Wartości emisji analizowanych zanieczyszczeń są bardzo zróżnicowane w analizowanych obszarach. Wpływ na wartości emisji ma liczba i wielkość instalacji energetycznego spalania paliw oraz przemysłowych procesów technologicznych mieszkań, sposób ogrzewania, jak i struktura stosowanych paliw.

Największa liczba emitorów przypada na Miasto Kraków – 2 172 źródeł. Od 700 do 1 200 emitorów zarejestrowano w mieście Tarnów oraz w powiatach tarnowskim, krakowskim i oświęcimskim. Nowy Sącz oraz w powiaty: olkuski, gorlicki, wadowicki, wielicki, chrzanowski, bocheński i myślenicki jest od 400 do 700 emitorów. Powyżej 150 emitorów mają powiaty: dąbrowski, nowosądecki, brzeski, nowotarski, limanowski i suski.

Najmniej emitorów mają powiaty z północnego i południowego obrzeża województwa. W powiecie tatrzańskim – 112 emitorów, a poniżej 100 źródeł emisji punktowej ma powiat miechowski (74) i proszowicki (62).

Rysunek 116. Rozmieszczenie i wysokość emitorów punktowych na obszarze województwa małopolskiego w 2015 r.⁸⁰

Najwyższe emitory należą głównie do obiektów energetyki zawodowej i zakładów hutniczych, a także dużych zakładów chemicznych. Emitory o wysokości 200 m i wyższe znajdują się w Trzebini w powiecie chrzanowskim (emitory należące do Elektrowni Siersza) i w Krakowie (emitory elektrociepłowni EDF Polska S.A., emitory elektrociepłowni TAMEH Polska Sp. z o. o. i emitor huty ArcelorMittal). Pozostałe wysokie emitory (osiągające 100 i więcej metrów) zlokalizowane są głównie w Skawinie (Elektrownia Skawina S.A., Przedsiębiorstwo Przerobu Żelaza Nicromet), Krakowie

⁸⁰ źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

(elektrociepłownia EDF Polska S.A. i ArcelorMittal) i Trzebini (Elektrowni Siersza), Tarnowie (Grupa Azoty S.A. i MPEC S.A.), Bukownie (zakłady górnico-hutnicze BOLTECH Sp. z o. o), Olkuszu (Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej), Oświęcimiu (zakładów Chemicznych Synthos Dwory Sp. z o.o.), Chrzanowie (ciepłowni Veolia Południe Sp. z o.o.), Gorlicach (Elektrociepłownia Gorlice Sp. z o. o.), Brzesku (MPEC Sp. z o. o.) i Kluczach (Fenice Poland Sp. z o.o.). Większość emitorów, których wysokość przekracza 50 m rozlokowanych jest wzdłuż zachodniej granicy województwa oraz w obrębie lub pobliżu największych miast (Kraków, Tarnów, Nowy Sącz).

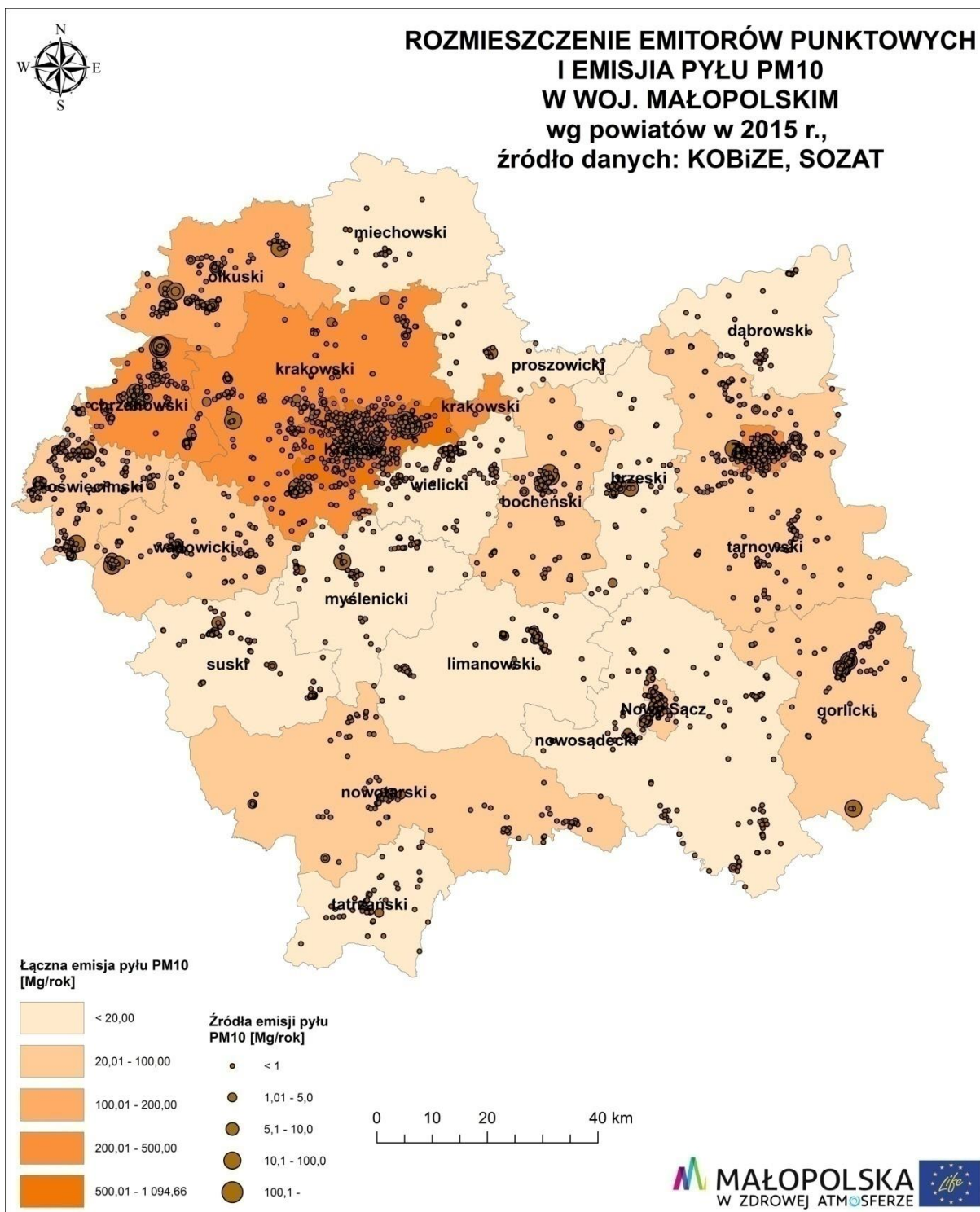
Na 92 emitorów przynależnych do 33 zakładów i uwalniających do powietrza powyżej 5 Mg/rok pyłu zawieszonego PM10 - 34 znajduje się w Krakowie, 11 w powiecie chrzanowski, 8 w Tarnowie, 7 w powiecie olkuskim, po 6 w powiatach gorlickim i krakowskim, po 5 w Nowym Sączu i powiecie oświęcimskim, 4 w powiecie wadowickim, po 2 w powiatach bocheńskim i tarnowskim oraz po 1 w powiatach miechowskim i proszowickim.

Rysunek 117. Struktura branżowa zakładów przemysłowych posiadających źródła emisji pyłu zawieszonego PM10 powyżej 5 Mg/rok. ⁸¹

Wśród zakładów przemysłowych posiadających źródła emitujące powyżej 5 Mg/rok pyłu PM10 dominuje przemysł energetyczny (13) oraz producenci materiałów budowlanych (4). Mniejszy udział ma przemysł hutniczy (3), przemysł spożywczy (2), przemysł chemiczny (2), przemysł budowlany (1), przemysł drzewny (1), przemysł wydobywczy (1), przemysł środków transportu (1), przemysł metalowy (1), przemysł gumowy (1), przemysł pozostały (3).

⁸¹ źródło: : opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

Rysunek 118. Rozmieszczenie emitorów punktowych i wielkość emisji pyłu PM10 na obszarze województwa małopolskiego w 2015 r.⁸²

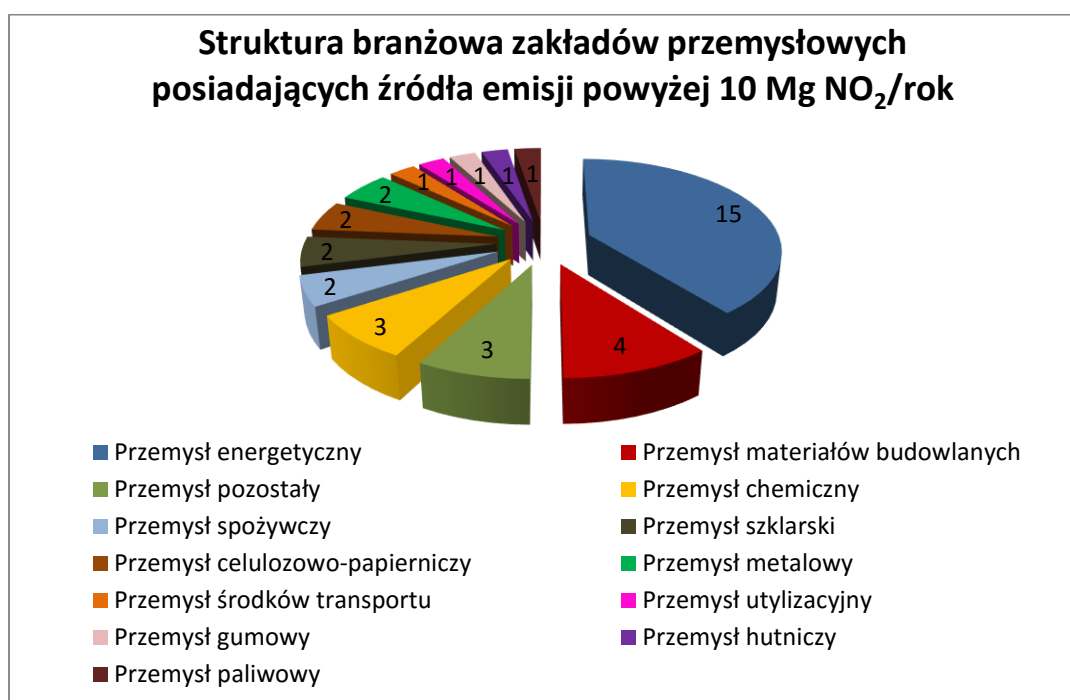
Najwięcej pyłu PM10 emituje huta ArcelorMittal Poland S.A. (ponad 405,05 Mg/rok). Drugim największym źródłem pyłów w województwie małopolskim jest Elektrociepłownia EDF Polska S.A. (355,66 Mg/rok), trzecim – elektrociepłownia CEZ Skawina S.A. (320,58 Mg/rok). Kolejne miejsca zajmują: TAURON S.A., TAMEH Polska Sp. z o. o., Grupa Azoty S.A.. Emisje pyłu PM10 w granicach

⁸² źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

od 30 do 100 Mg/rok odnotowano w zakładach tj.: MPEC S.A., Elektrociepłownia Andrychów Sp. z o.o., ArcelorMittal Refractories Sp. z o.o., "FOREST" Gorlickie Przedsiębiorstwo Przemysłu Drzewnego, Kopalnie Porfiru i Diabazu Sp. z o.o. Powyżej 20 Mg pyłu PM10/rok emitują: Synthos Dwory Sp. z o.o., BOLTECH S.A., Saint-Gobain HPM Polska Sp. z o.o., SGL CARBON POLSKA S.A., Spółka restrukturyzacji kopalń S.A., NEWAG S.A., Elektrociepłownia Sp. z o.o., Stalprodukt S.A. oraz Górka Cement Sp. z o.o..

Emisja dwutlenku azotu skupia się głównie w Tarnowie (7 002,00 Mg/rok) oraz Krakowie (5 393,26 Mg/rok). Powyżej 1 tys. Mg NO₂/rok emitowane jest w powiecie krakowskim (3 136,47 Mg/rok), powiecie chrzanowskim (2 624,05 Mg/rok) oraz powiecie oświęcimskim (1 046,56 Mg/rok). Całkowita emisja NO₂ w powiecie olkuskim wynosi 364,65 Mg/rok, w Nowym Sączu – 182,27 Mg/rok, powiecie tarnowskim – 156,02 Mg/rok oraz w powiecie wadowickim 115,94 Mg/rok. W pozostałych powiatach emisja NO₂ jest mniejsza niż 100 Mg/rok, najniższa emisja występuje w powiecie dąbrowskim – 4,45 Mg/rok.

Na terenie Małopolski znajduje się 85 źródeł emitujących powyżej 10 Mg dwutlenku azotu w ciągu roku. Najwięcej emitorów zlokalizowanych jest w Krakowie (21), Tarnowie (15) oraz powiecie chrzanowskim (12), następnie w powiecie oświęcimskim (8), powiecie olkuskim (7), powiecie tarnowskim i Nowym Sączu (5), w powiecie krakowskim (3), po 2 zakłady występują w powiecie gorlickim i wadowickim, natomiast po 1 zakładzie w powiatach: bocheńskim, brzeskim, limanowskim, miechowskim i myślenickim.

Rysunek 119. Struktura branżowa zakładów przemysłowych posiadających źródła emisji NO₂ powyżej 10 Mg/rok.⁸³

Wśród zakładów przemysłowych posiadających źródła emitujące dwutlenek azotu powyżej 10 Mg/rok dominuje przemysł energetyczny (15) oraz producenci materiałów budowlanych (4). Mniejszy udział ma przemysł chemiczny (3), przemysł spożywczy (2), przemysł szklarski (2), przemysł celulozowo-papierniczy (2), przemysł metalowy (2), przemysł środków transportu (1), przemysł utylizacyjny (1), przemysł gumowy (1), przemysł hutniczy (1) oraz przemysł paliwowy (1).

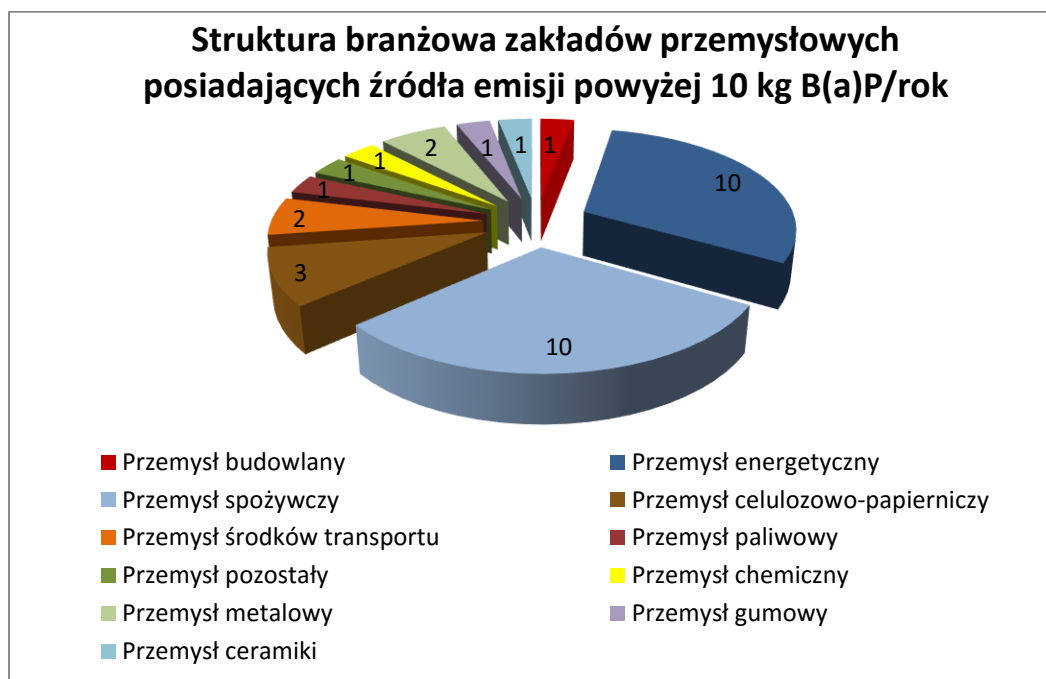
⁸³ źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

B(a)P ze źródeł punktowych wystąpiła w Tarnowie. Już o ponad połowę mniej B(a)P emitują źródła na terenie powiatu oświęcimskiego – 48,29 kg/rok, na kolejnym miejscu jest Nowy Sącz – 46,74 Mg/rok, powiat olkuski – 40,18kg/rok. Emisję powyżej 20 kg/rok osiągają źródła z powiatu wadowickiego, bocheńskiego, nowotarskiego, krakowskiego oraz chrzanowskiego. Natomiast powiat tarnowski, tatrzański emitują poniżej 3 kg benzo(a)pirenu w ciągu roku ze względu na najmniejszą liczbę źródeł emisji.

Najwięcej źródeł emitujących ponad 10 kg benzo(a)pirenu w ciągu roku położonych jest w Tarnowie (4), powiecie olkuskim (2) oraz po 1 emitorze w Nowym Sączu i powiatach: chrzanowskim, miechowskim, bocheńskim.

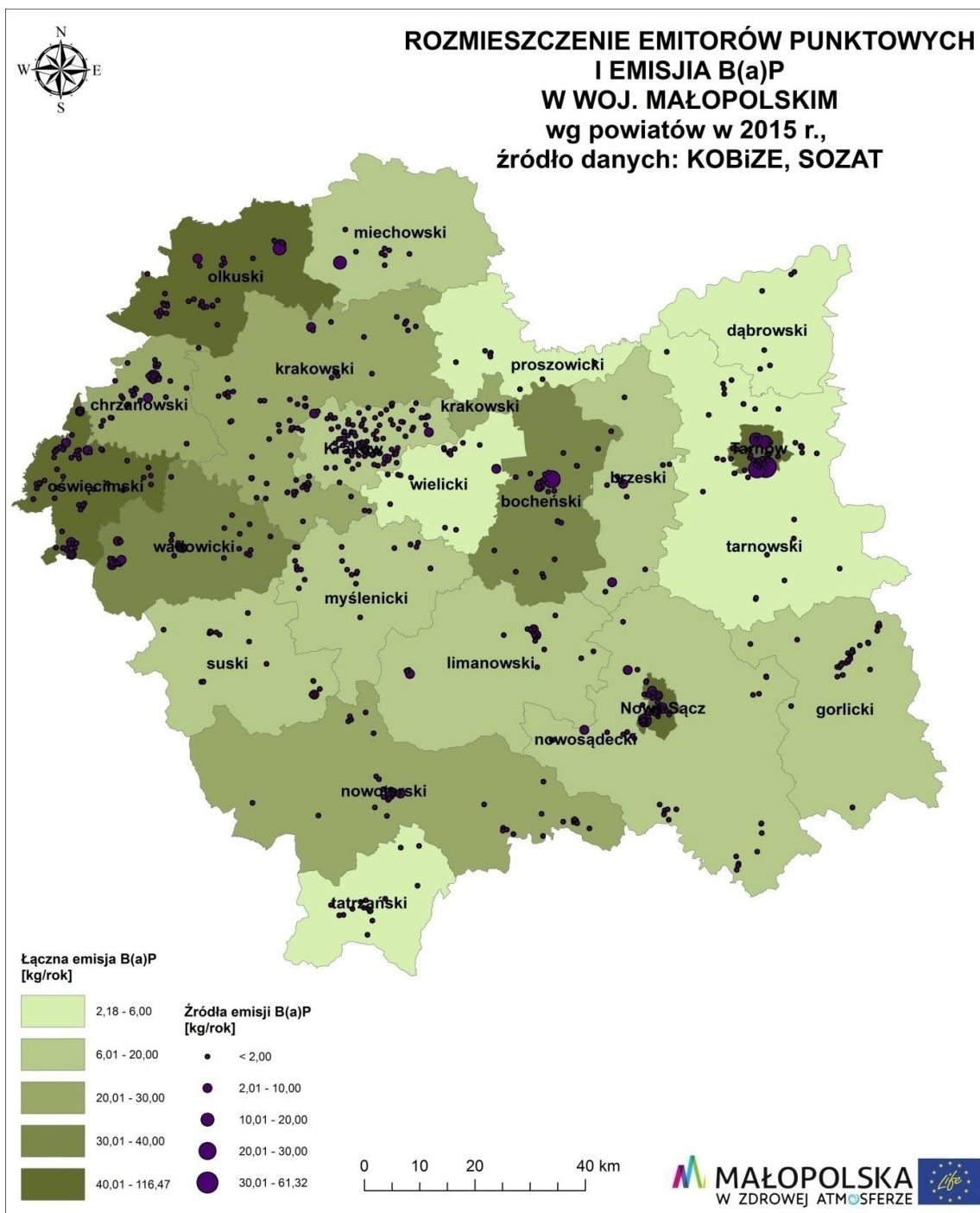

Rysunek 121. Struktura branżowa zakładów przemysłowych posiadających źródła emisji NO₂ powyżej 10 Mg/rok.⁸⁵

Wśród zakładów przemysłowych posiadających łącznie 52 źródła emitujące benzo(a)piren powyżej 2 kg/rok dominuje przemysł energetyczny i spożywczy (po 10 zakładów), 3 zakłady produkują opakowania (przemysł celulozowo-papierniczy), po 2 zakłady należą do branży przemysłu metalowego i środków transportu oraz pojedyncze zakłady reprezentują przemysł: budowlany, paliwowy, chemiczny, gumowy oraz ceramiczny.

Największym źródłem emisji benzo(a)pirenu Stalprodukt S.A. z Bochni (27,17 kg/rok), drugie miejsce zajmuje PKP Cargo S.A. w Tarnowie z emisją na poziomie 20,24 kg/rok. Inne duże źródła emisji benzo(a)pirenu stanowią: MPEC S.A. w Tarnowie, Elektrociepłownia w Wolbromiu, Saria Polska Sp. z o. o., ORLEN Południe S.A., SGL Carbon Polska S.A.

⁸⁵ źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

Rysunek 122. Rozmieszczenie emitorów punktowych i wielkość emisji benzo(a)pirenu B(a)P na obszarze województwa małopolskiego w 2015 r. ⁸⁶

AGLOMERACJA KRAKOWSKA

Na terenie aglomeracji krakowskiej, w ramach inwentaryzacji źródeł punktowych, uwzględniono 2 172 emitorów punktowych należących do 308 jednostek organizacyjnych posiadających źródła spalania energetycznego (kotły i piece) lub inne źródła powodujące emisje do powietrza pyłu zawieszonego PM10, PM2,5 i B(a)P.

⁸⁶ źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

Sumaryczne wielkości emisji zanieczyszczeń w aglomeracji krakowskiej dla roku bazowego 2015 wynoszą:

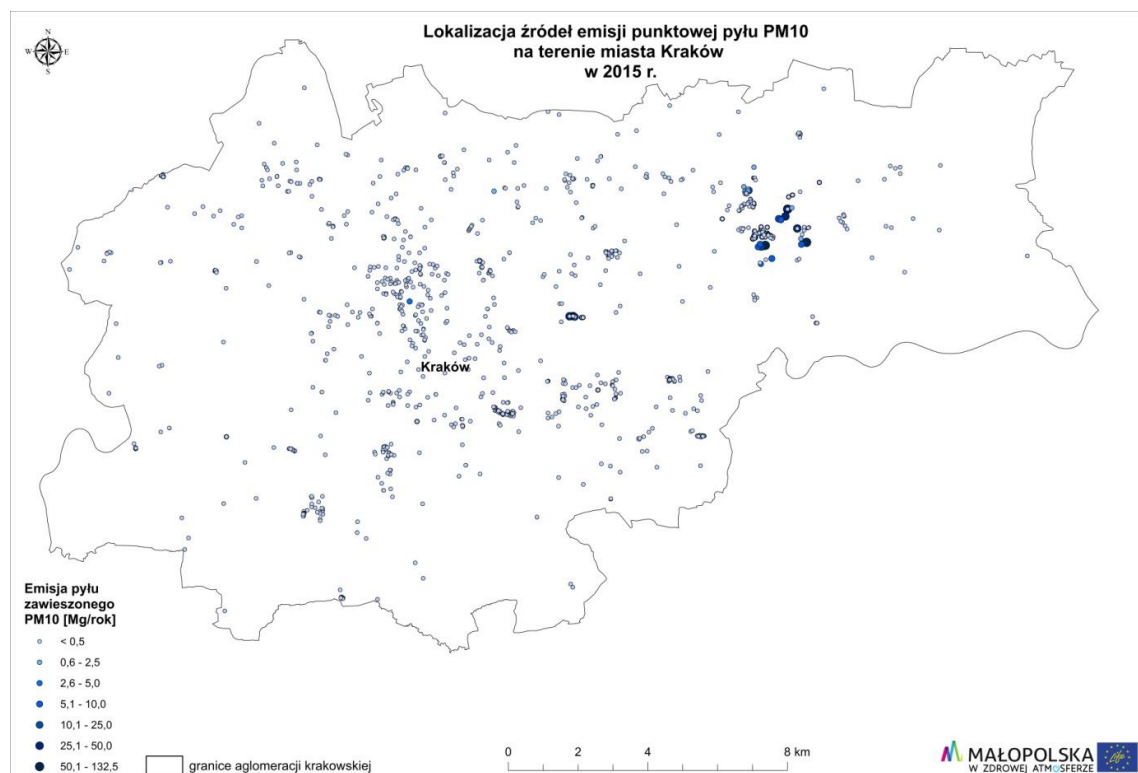
- dla pyłu PM10 – 1 094,66 Mg/rok;
- dla pyłu PM2,5 – 876,24 Mg/rok;
- dla benzo(a)pirenu – 14,42 kg/rok.

Inwentaryzacja wykazała, że na terenie strefy występują duże źródła emisji, do których należy m.in.: ArcelorMittal Poland S.A., TAMEH Polska Sp. z o. o. oraz EDF Polska S.A. Wielkości emisji analizowanych zanieczyszczeń z wybranych źródeł punktowych przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 84. Zestawienie jednostek organizowanych o największej wielkości emisji na obszarze aglomeracji krakowskiej.

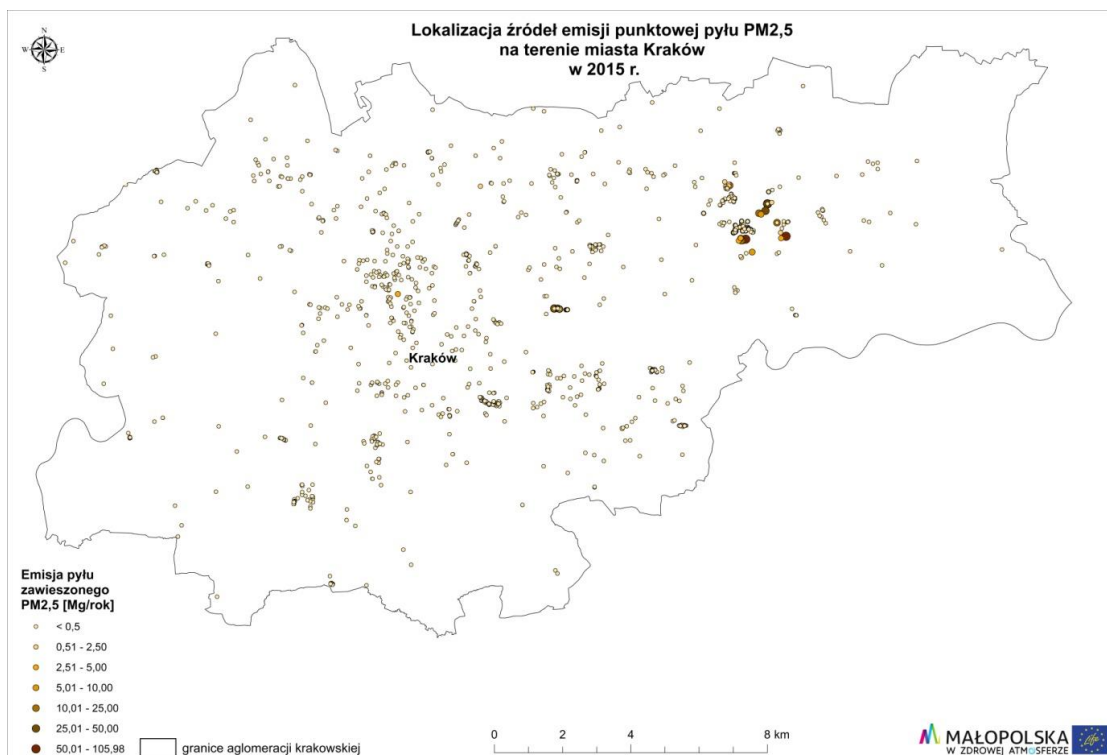
Nazwa zakładu	PM10 [Mg/rok]	PM2,5 [Mg/rok]	B(a)P [kg/rok]
ArcelorMittal Poland S.A.,	405,05	324,04	16,00
EDF Polska S.A	355,67	295,05	19,11
TAMEH Polska Sp. z o. o.	244,91	185,47	0,00
ArcelorMittal Refractories Sp. z o. o.	49,78	39,82	0,00

Rozkład przestrzenny źródeł emisji punktowej pyłu PM10, PM2,5 i B(a)P zlokalizowanych na terenie aglomeracji krakowskiej przedstawiony został na poniższych rysunkach.

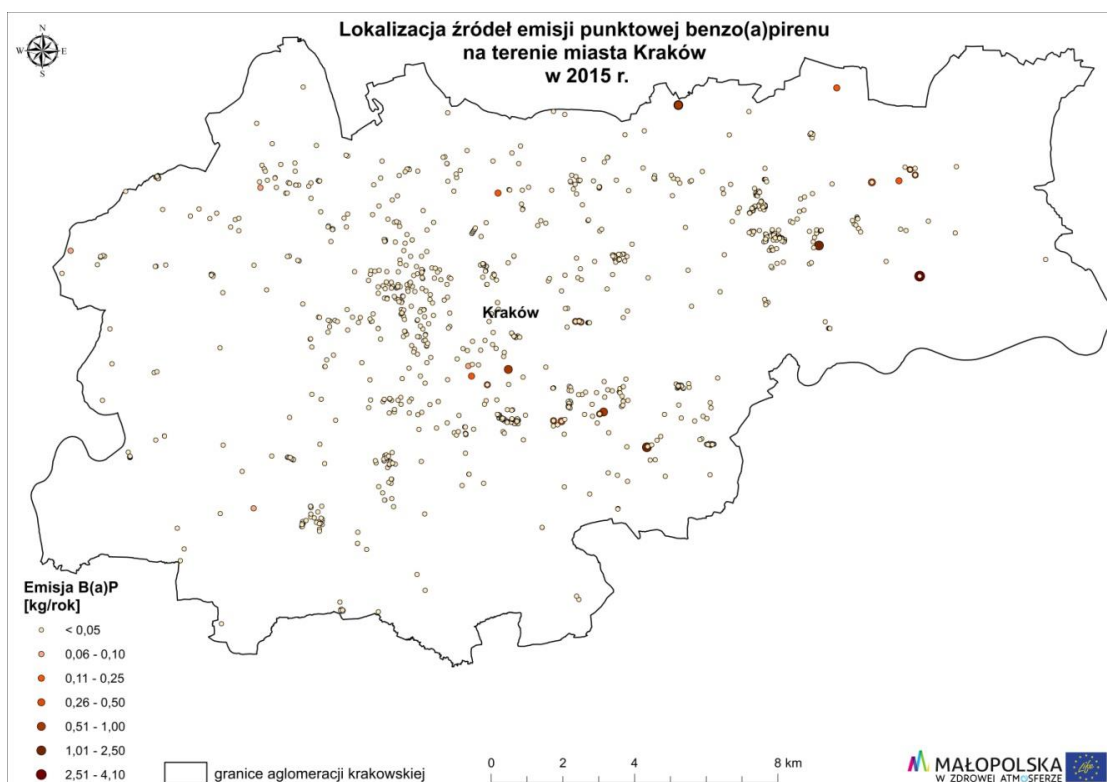

Rysunek 123. Lokalizacja emisji pyłu PM10 ze źródeł punktowych na terenie aglomeracji krakowskiej w roku bazowym 2015⁸⁷

⁸⁷ Źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

Rysunek 124. Lokalizacja emisji pyłu PM_{2,5} ze źródeł punktowych na terenie aglomeracji krakowskiej w roku bazowym 2015⁸⁸

Rysunek 125. Lokalizacja emisji B(a)P ze źródeł punktowych na terenie aglomeracji krakowskiej w roku bazowym 2015⁸⁹

⁸⁸ Źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

STREFA MIASTO TARNÓW

Na terenie strefy miasto Tarnów, w ramach inwentaryzacji źródeł punktowych, uwzględniono 867 emitorów punktowych należących do 114 jednostek organizacyjnych posiadających źródła spalania energetycznego (kotły i piece) lub inne źródła powodujące emisje do powietrza pyłu zawieszonego PM10, PM2,5 i B(a)P.

Sumaryczne wielkości emisji zanieczyszczeń w mieście Tarnowie dla roku bazowego 2015 wynoszą:

- dla pyłu PM10 – 319,29 Mg/rok;
- dla pyłu PM2,5 – 258,85 Mg/rok;
- dla benzo(a)pirenu – 55,22 kg/rok.

Inwentaryzacja wykazała, że na terenie strefy występują duże zakłady emitujące zanieczyszczenia do powietrza, do których należy m.in. Grupa Azoty S.A., MPEC S.A.. Wielkości emisji analizowanych zanieczyszczeń ze źródeł punktowych przedstawiono w poniższej tabeli.

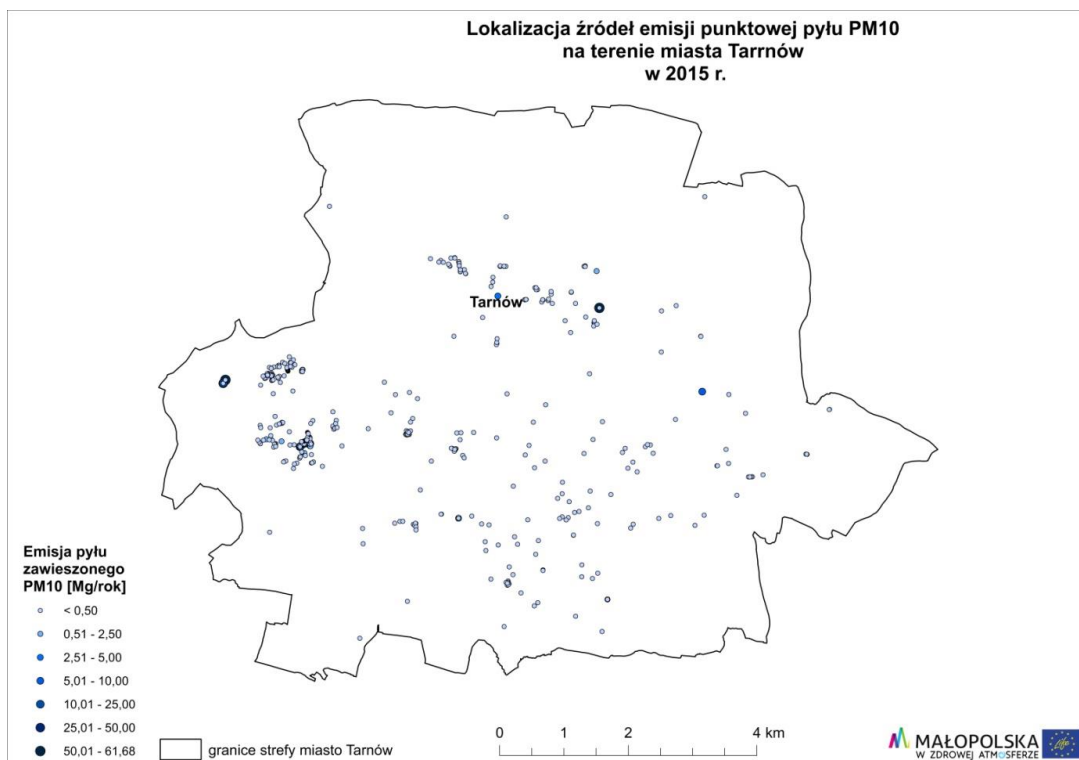
Tabela 85. Zestawienie jednostek organizowanych o największej wielkości emisji na obszarze strefy miasto Tarnów.

Nazwa zakładu	PM10 [Mg/rok]	PM2,5 [Mg/rok]	B(a)P [kg/rok]
Grupa Azoty S.A.	239,32	193,89	3,48
MPEC S.A.	61,68	49,34	17,90
Odlewnia "Tarnów" Sp. z o.o.	4,97	4,95	0,00
Przedsiębiorstwo Przemysłu Chłodniczego "Fritar" S.A.	4,85	3,88	10,99

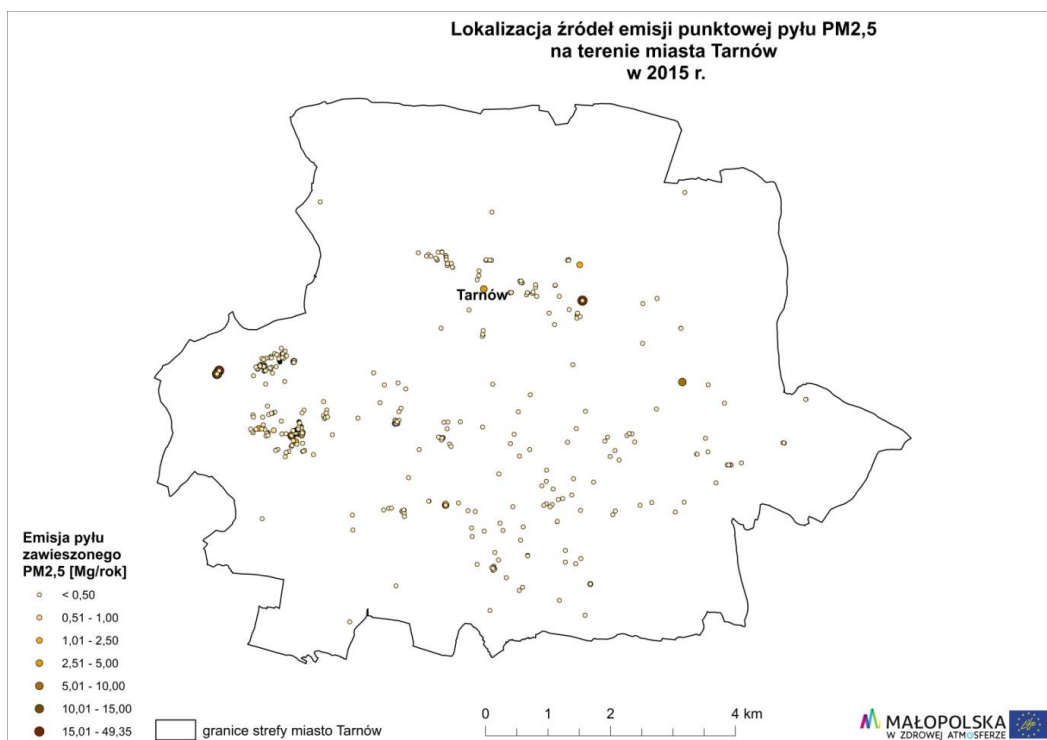
Rozkład przestrzenny źródeł emisji punktowej pyłu PM10, PM2,5 i B(a)P zlokalizowanych na terenie strefy miasto Tarnów przedstawiony został na poniższych rysunkach.

---

⁸⁹ Źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

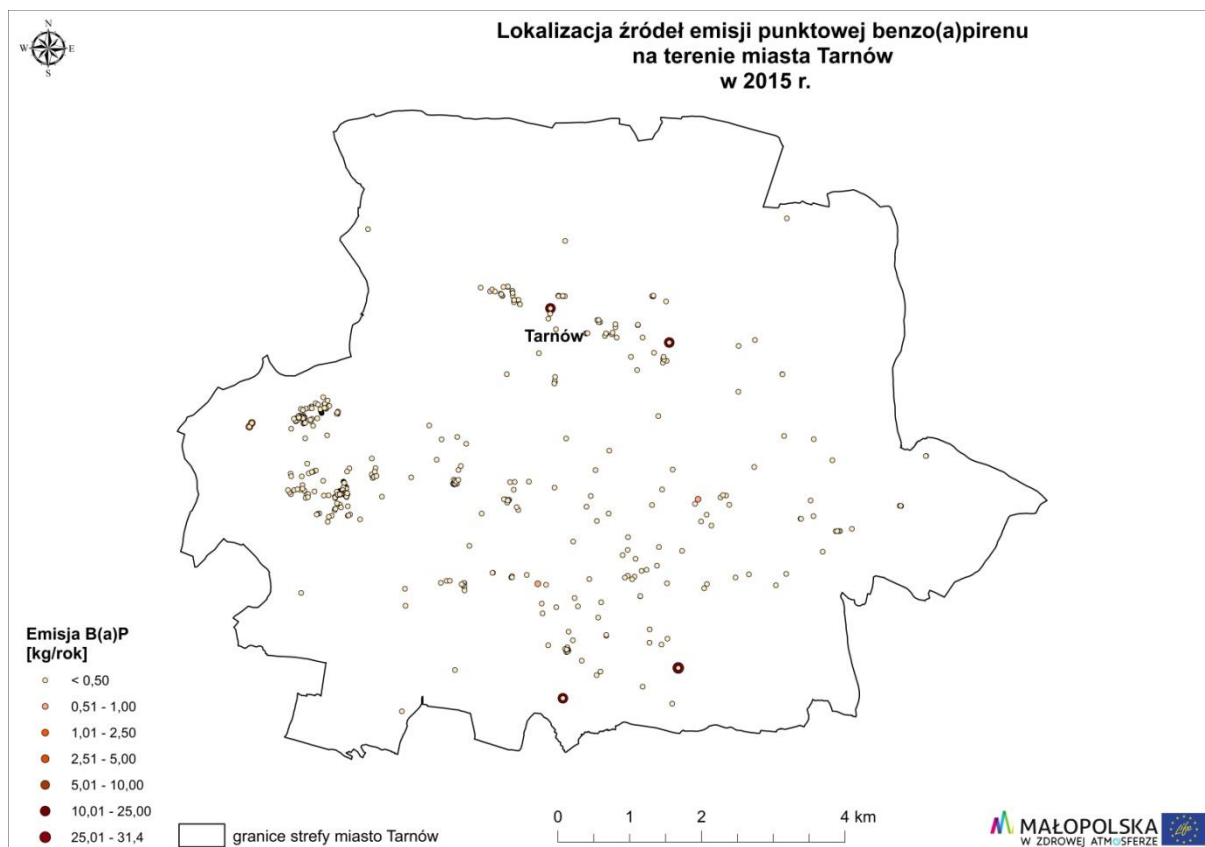
Rysunek 126. Lokalizacja emisji pyłu PM10 ze źródeł punktowych na terenie strefy miasto Tarnów w roku bazowym 2015⁹⁰

Rysunek 127. Lokalizacja emisji pyłu PM2,5 ze źródeł punktowych na terenie strefy miasto Tarnów w roku bazowym 2015⁹¹

⁹⁰ Źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

⁹¹ Źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

Rysunek 128. Lokalizacja emisji B(a)P ze źródeł punktowych na terenie strefy miasto Tarnów w roku bazowym 2015⁹²

STREFA MAŁOPOLSKA

Na terenie strefy małopolskiej, w ramach inwentaryzacji źródeł punktowych, uwzględniono 9 208 emitorów punktowych należących do 1 319 jednostek organizacyjnych posiadających źródła spalania energetycznego (kotły i piece) lub inne źródła powodujące emisje do powietrza pyłu zawieszonego PM₁₀, PM_{2,5} i B(a)P.

Sumaryczne wielkości emisji zanieczyszczeń w strefie małopolskiej dla roku bazowego 2015 wynoszą:

- dla pyłu PM₁₀ – 1 543,94 Mg/rok;
- dla pyłu PM_{2,5} – 1 219,61 Mg/rok;
- dla benzo(a)pirenu – 376,5 kg/rok.

Inwentaryzacja wykazała, że na terenie strefy występują duże źródła emisji, do których należy m.in. Elektrownia w Skawinie, TAURON Wytwarzanie S.A. oraz Elektrociepłownia Andrychów Sp. z o. o. Wielkości emisji analizowanych zanieczyszczeń ze źródeł punktowych przedstawiono w poniższej tabeli.

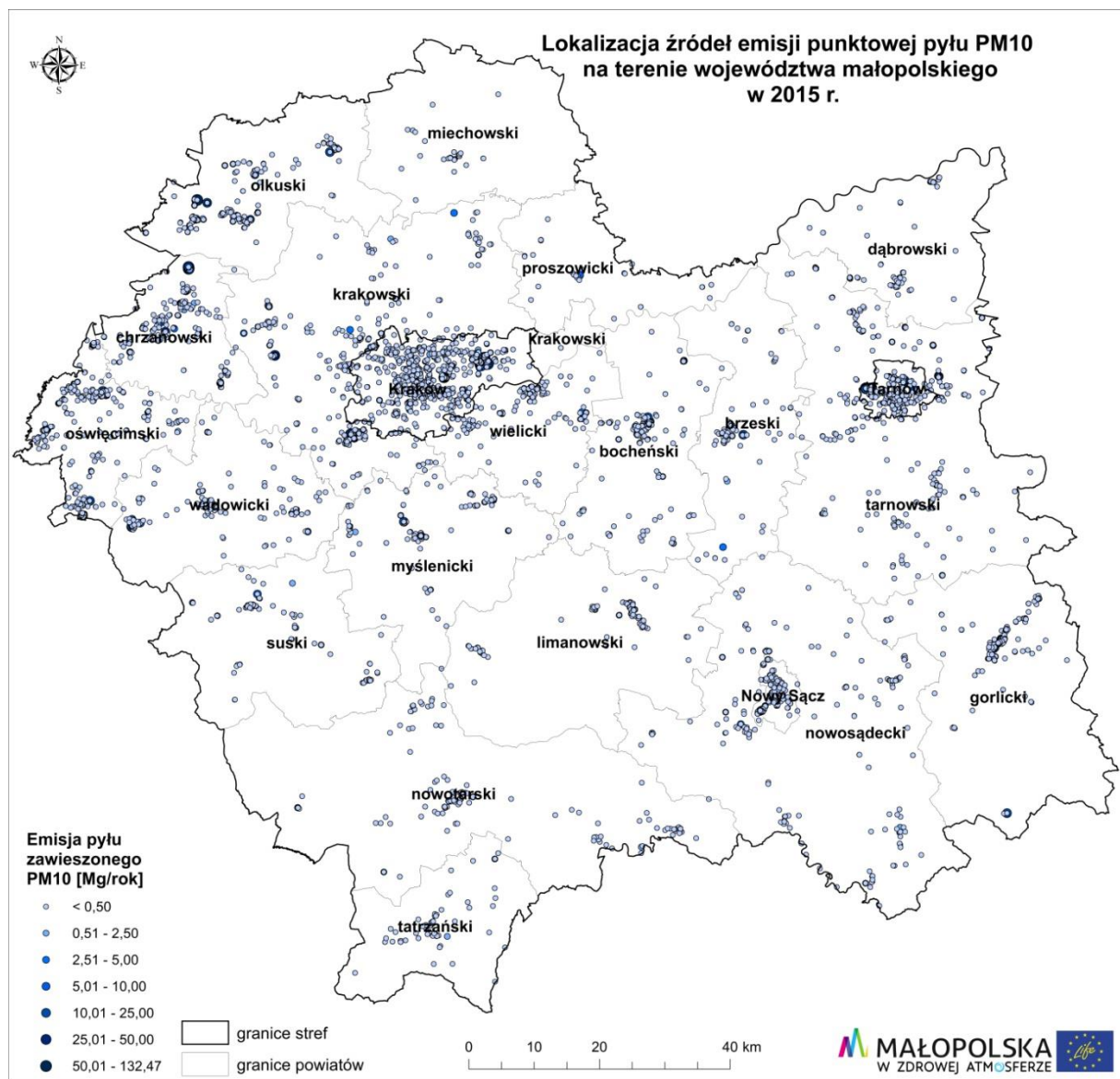
Tabela 86. Zestawienie jednostek organizowanych o największej wielkości emisji na obszarze aglomeracji krakowskiej.

Nazwa zakładu	PM ₁₀ [Mg/rok]	PM _{2,5} [Mg/rok]	B(a)P [kg/rok]
CEZ Skawina S.A.	320,589	288,60	0,00

⁹² Źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

Nazwa zakładu	PM10 [Mg/rok]	PM2,5 [Mg/rok]	B(a)P [kg/rok]
TAURON Wytwarzanie S.A.	308,959	203,22	0,00
Elektrociepłownia Andrychów Sp. z o.o.	55,56	44,45	7,57
Gorlickie Przedsiębiorstwo Przemysłu Drzewnego FOREST Sp. z o.o.	39,31	31,45	0,00
Kopalnie Porfiru i Diabazu Sp. z o.o.	38,78	31,03	0,01

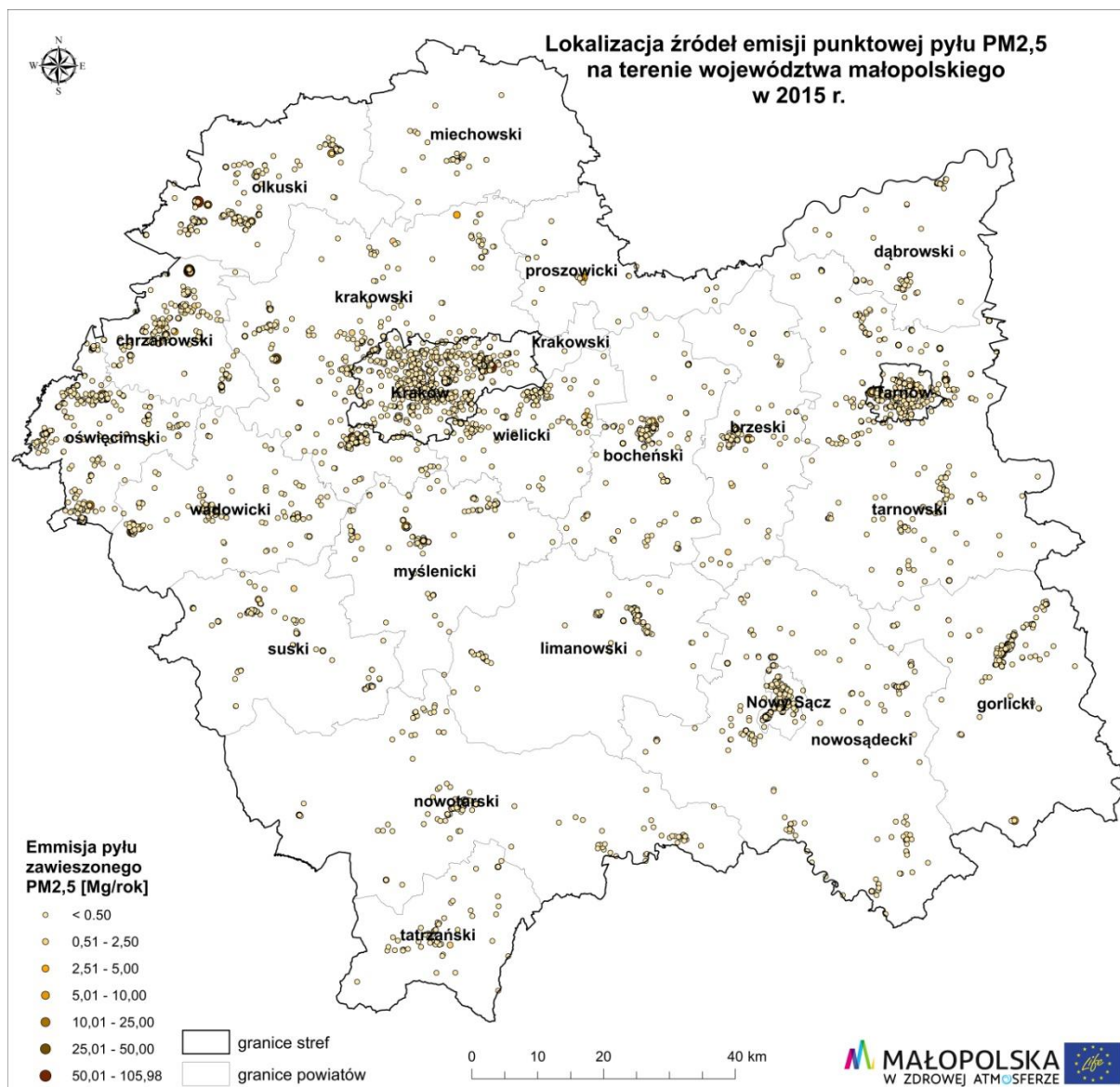
Rozkład przestrzenny źródeł emisji punktowej pyłu PM10, PM2,5 i B(a)P zlokalizowanych na terenie strefy małopolskiej przedstawiony został na poniższych rysunkach.

Rysunek 129. Lokalizacja emisji pyłu PM10 ze źródeł punktowych na terenie strefy małopolskiej w roku bazowym 2015⁹³

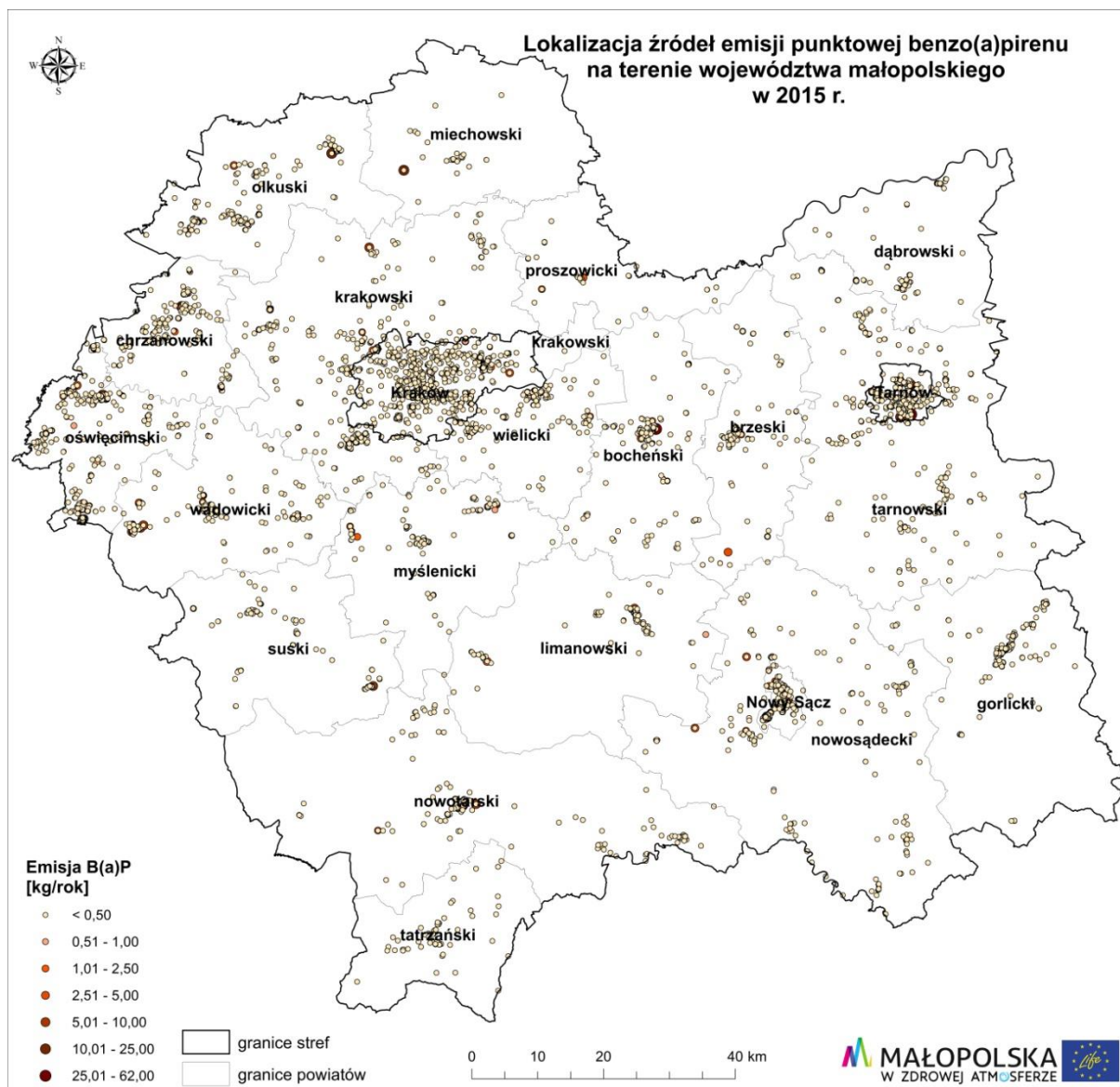
⁹³ Źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

Rysunek 130. Lokalizacja emisji pyłu PM_{2,5} ze źródeł punktowych na terenie strefy małopolskiej w roku bazowym 2015⁹⁴

⁹⁴ Źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

Rysunek 131. Lokalizacja emisji B(a)P ze źródeł punktowych na terenie strefy małopolskiej w roku bazowym 2015⁹⁵

⁹⁵ Źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

13.3. INWENTARYZACJA ORAZ CHARAKTERYSTYKA TECHNICZNO–EKOLOGICZNA POWIERZCHNIOWYCH ŹRÓDEŁ EMISJI

Do powierzchniowych źródeł emisji wprowadzających pyły i gazy do powietrza na niewielkiej wysokości (poniżej 40 m) zalicza się małe kotłownie przydomowe, paleniska domowe oraz niewielkie kotłownie dostarczające ciepło do lokali usługowych lub warsztatów.

W celu scharakteryzowania źródeł powierzchniowych emisji na terenie województwa małopolskiego, przeanalizowano zasięg systemów ciepłowniczych oraz systemu zasilania i wykorzystania gazu do celów grzewczych, wykorzystując do tego plany zaopatrzenia w ciepło energią elektryczną i paliwa gazowe dla powiatów i miast województwa małopolskiego oraz dane statystyczne.

Powierzchniowe źródła emisji obejmują liczne źródła pochodzące z indywidualnych systemów grzewczych małej mocy. W celu scharakteryzowania tych źródeł na terenie każdej gminy województwa małopolskiego, analizie podlegały obszary zabudowy każdej gminy i miasta pod kątem:

- liczby ludności według faktycznego miejsca zamieszkania w każdej gminie lub mieście w podziale na dzielnice lub obszary bilansowe wyznaczone przez osiedla czy umowy podział miasta;
- powierzchni budynków w danym obszarze w podziale na budynki jednorodzinne, wielorodzinne, letniskowe i inne (handlowo-usługowe, użyteczności publicznej), obliczonej na podstawie warstwy systemu GIS (MIIP);
- zużycia ciepła do celów grzewczych wyznaczonego na podstawie dostępnych informacji o strukturze wiekowej budynków;
- zużycia ciepła do przygotowania c.w.u dla budynków mieszkalnych;
- systemów ciepłowniczych oraz systemów zasilania i wykorzystania gazu do celów grzewczych, w celu określenia dostępności tych mediów w danych obszarach zabudowy;
- sposobu pokrycia zapotrzebowania na ciepło w danej gminie z różnych nośników energii;
- wielkości zapotrzebowania na ciepło w danej gminie niezbędne do wygenerowania z różnych nośników energii takich jak: węgiel, olej, gaz, drewno, inne np.: elektryczne;
- wyników inwentaryzacji źródeł emisji powstałych w gminach w ramach projektu KAWKA oraz w ramach realizacji Planów Gospodarki Niskoemisyjnej;
- wyników inwentaryzacji źródeł emisji na obszarze wybranych gmin uzyskanych metodą wywiadu bezpośredniego.

Dodatkowo w ramach inwentaryzacji metodą wywiadu bezpośredniego uzyskano dodatkowe informacje dla wybranych obszarów: miasta Tarnów oraz gmin: Bolesław, Kalwaria Zebrzydowska, Limanowa, Liszki, Łapsze Niżne, Piwniczna-Zdrój, Rabka-Zdrój, Słomniki, Wieprz. Inwentaryzacji poddano ponad 9 tysięcy punktów adresowych, które zostały wyznaczone na wytypowanych do inwentaryzacji obszarach we wskazanych powyżej miastach i gminach województwa małopolskiego.

Do przeprowadzenia inwentaryzacji w terenie zastosowano najlepszą dostępną technikę, tj. wywiad kwestionariuszowy, który jest jedną z technik badań ilościowych. Na potrzeby wywiadu kwestionariuszowego opracowano zestaw pytań, które zadaje ankieter i uzupełnia ankietę w oparciu o udzielone przez respondenta odpowiedzi.

W celu określenia niepewności pomiaru liczby urządzeń na paliwa stałe posłużono się teorią niepewności zliczania zaprezentowaną w pracy Bicha i Pennechi⁹⁶. Według tej teorii niepewność zliczania obiektów zależna jest od następujących wielkości:

- wartość oczekiwana procesu zliczania (m)
- częstość pomyłki „na minus”, polegającej na nieuwzględnieniu obiektu w procesie zliczania (p -)
- częstość pomyłki „na plus”, polegającej na podwójnym uwzględnieniu obiektu w procesie zliczania (p +).

Na podstawie analizy procesu wywiadu kwestionariuszowego przyjęto zróżnicowane wartości błędu granicznego Δg_i dla ankieterów, w zależności od liczby punktów adresowych, w których dany ankieter prowadził badania. Założono, że dla ankieterów, którzy prowadzili prace w większej ilości punktów adresowych prawdopodobieństwo popełnienia błędu jest wyższe. Niepewność rozszerzona całej inwentaryzacji (U_y) została obliczona, zgodnie z zaleceniami wytycznych JCGM 100:2008, jako niepewność złożona - przy zastosowaniu prawa propagacji niepewności.

Uzyskany wynik bezwzględny to przykładowo 523 urządzenia na paliwa stałe w inwentaryzacji, co stanowi 7,1 % w wartościach względnych.

Analogiczne obliczenia można przeprowadzić dla procesu inwentaryzacji budynków wykorzystujących paliwa stałe oraz dla procesu inwentaryzacji budynków wykorzystujących inne rodzaje ogrzewania (nie oparte na paliwach stałych).

Zestawienie wyników obliczeń niepewności złożonej przedstawiono w tabeli poniżej:

Tabela 87. Zestawienie wyników niepewności złożonej

Parametr inwentaryzacji	Wartość zmierzona	Niepewność bezwzględna	Niepewność względna
Ilość urządzeń na paliwa stałe	7354	523	7,1 %
Ilość budynków (lokali) wykorzystujących paliwa stałe	6378	486	7,6 %
Ilość budynków wykorzystujących inne rodzaje ogrzewania	4527	345	7,6 %

Sumaryczna liczba zinwentaryzowanych budynków i lokali wyniosła 10112 szt. Liczba ta wynika z faktu, że na inwentaryzowanych obszarach występowała również zabudowa wielorodzinna, gdzie w określonych wypadkach ankieterzy byli zobowiązani do przeprowadzenia ankietyzacji co do lokalu. Kategoryczną odmowę udzielenia jakichkolwiek informacji ankieterzy otrzymali w 112 budynkach/lokalach.

Podstawowym założeniem inwentaryzacji było przeprowadzenie inwentaryzacji w minimum 10% punktów adresowych na terenie każdej ze wskazanych gmin, jednak ich sumaryczna ilość nie mogła być mniejsza niż 9 tys.

⁹⁶ W. Bich i F. Pennechi; Uncertainty in measurements by counting; Metrologia 49 (2012) 15-19

Tabela 88. Założenia inwentarycyjne

L.P.	Nazwa j. s. t.	Liczba PA ogółem (szt.)	Liczba PA szacowanych do inwentaryzacji (szt.)	Założony % zabudowy do poddania inwentaryzacji	Liczba PA poddanych inwentaryzacji met. bezpośrednią (szt.)	Rzeczywisty % zabudowy zinwentaryzowanej
1	Tarnów	18006	4 000	22,21	3787	21,03
2	Limanowa	3186	650	20,40	750	23,54
3	Rabka Zdrój	2835	650	22,93	699	24,66
4	Słomniki	3706	800	21,59	832	22,45
5	Piwniczna Zdrój	2773	600	21,64	626	22,57
6	Kalwaria Zebrzydowska	5258	900	17,12	972	18,49
7	Liszki	5410	600	11,09	620	11,46
8	Wieprz	3192	400	12,53	424	13,28
9	Łapsze Niżne	2337	300	12,84	316	13,52
10	Bolesław	2276	300	13,18	308	13,53
	suma	48979	9200	-	9334	-

Na podstawie ankietyzacji określono liczbę urządzeń na paliwa stałe oraz inne rodzaje ogrzewania obiektów mieszkalnych. Obszary były wytypowane ze względu na zabudowę mieszkaniową, gdzie ograniczona została ilość obiektów podpiętych do sieci ciepłowniczych (jak dla miasta Tarnowa).

Tabela 89. Ilości i rodzaje ogrzewania stosowanych w budynkach/lokalach

Miejscowość	Ogrzewanie na paliwo stałe	Ogrzewanie olejowe	Ogrzewanie gazowy	Ogrzewanie elektryczne	Inne
Bolesław	272	1	55	2	0
Brody (gmina Kalwaria Zebrzydowska)	307	1	35	5	2
Kalwaria Zebrzydowska	428	0	232	15	
Limanowa	414	0	401	20	3
Liszki	430	0	231	13	2
Łapsze Niżne	292	9		4	25
Łomnica-Zdrój (gmina Piwniczna-Zdrój)	307	0	1	9	5
Piwniczna-Zdrój	246	27	10	12	8
Rabka-Zdrój	382	2	390	60	
Słomniki	686	9	84	40	8
Tarnów	2226	6	2559	153	34
Ujków Nowy (gmina Bolesław)	26	0	0	0	0
Wieprz	360	1	44	7	4
Zebrzydowice (gmina Kalwaria Zebrzydowska)	2	0	1	1	0

Suma końcowa	6378	56	4039	341	91
---------------------	-------------	-----------	-------------	------------	-----------

W ankietach uzyskano również informacje o wieku urządzeń na paliwa stałe, dzięki czemu można stwierdzić że na ankietowanych obszarach stosowane są głównie urządzenia z ręcznym załadunkiem, nie spełniające norm i standardów emisyjnych.

Tabela 90. Wiek urządzeń na paliwa stałe

Miejscowości	Automatyczne kotły C.O.				Ręczne kotły C.O.			
	Do 5 lat	Od 5 do 10 lat	Powyżej 10 lat	Suma	Do 5 lat	Od 5 do 10 lat	Powyżej 10 lat	Suma
Bolesław	22	9	1	32	85	71	21	177
Brody	35	7	0	42	80	111	44	235
Kalwaria Zembrzydowska	54	29	0	83	137	132	17	286
Limanowa	9	1	0	10	100	213	58	371
Liszki	32	5	1	38	79	150	99	328
Łapsze Niżne	20	1	0	21	66	95	79	240
Łomnica-Zdrój	15	1	0	16	31	194	19	244
Piwniczna-Zdrój	23	34	5	62	30	78	38	146
Rabka-Zdrój	30	10	5	45	89	50	114	253
Słomniki	39	17	3	59	143	219	154	516
Tarnów	102	65	5	172	444	694	290	1428
Wieprz	58	38	4	100	57	97	79	233
Zembrzydowice	1	0	0	1	0	0	0	0
Suma końcowa	440	217	24	681	1341	2104	1012	4466

Wnioski z przeprowadzonej inwentaryzacji:

- Najpowszechniejszym źródłem ogrzewania na terenie zinwentaryzowanych gmin okazało się ogrzewanie na paliwo stałe. Na drugim miejscu znalazło się ogrzewanie gazowe. Można zaobserwować, że w mniejszych miejscowościach zdecydowanie dominują ogrzewania na paliwa stałe, natomiast w większych miejscowościach, np. Tarnów ilości tych systemów są do siebie zbliżone.
- Spośród źródeł ogrzewania na paliwa stałe zdecydowanie najwięcej jest indywidualnych kotłów C.O. Następne w kolejności są piece kaflowe i kominki, których sumaryczna ilość w zinwentaryzowanych pkt. adresowych jest do siebie zbliżona
- Kotłów o załadunku ręcznym jest ponad 6 razy więcej niż nowoczesnych kotłów automatycznych. Wśród kotłów automatycznych zdecydowanie najwięcej jest tych w wieku poniżej 5 lat, natomiast wśród kotłów z załadunkiem ręcznym dominują urządzenia w wieku od 5 do 10 lat.
- Na obszarach poddanych inwentaryzacji dominuje zabudowa jednorodzinna. Zdecydowanie mniej jest zabudowy wielorodzinnej oraz innej niemieszkalnej (np. zabudowa handlowa, usługowa). Wynika to przede wszystkim z faktu, iż za

wyjątkiem Tarnowa zinwentaryzowane zostały małe gminy (miejscowości) często charakterze wiejskim.

Wielkość zapotrzebowania na ciepło jest wynikiem obliczeń dla dwóch składowych zapotrzebowania na ciepło do ogrzewania wyznaczonego w oparciu o strukturę wiekową zabudowy, a także długość sezonu grzewczego oraz zapotrzebowania na ciepło do przygotowania ciepłej wody użytkowej dla budynków mieszkalnych.

Tabela 91. Zmiany w przepisach i normach budowlanych w odniesieniu do poziomu zużycia energii na ogrzewanie.

Budynki budowane w latach	Przepis i data wprowadzenia	Wymagany współczynnik przenikania U dla ściany zewnętrznej [W/m ² ×K]	Przeciętne roczne zużycie na ogrzanie 1m ²			
			Energii bezpośredniej	Średnia	Energii pierwotnej	Średnia
			[kWh]	[kWh]	[GJ]	[GJ]
Do 1966	W środkowej i wschodniej części Polski mur 2 cegły	1,16	240 ÷ 280	260	1,31 ÷ 1,61	1,46
	W zachodniej części Polski mur 1½ cegły	1,4	300 ÷ 350	325	1,76 ÷ 2,05	1,905
1967 - 1985	PN-64/B-03404 od 1966	1,16	240 ÷ 280	260	1,31 ÷ 1,61	1,46
	PN-74/B02020 od 1976					
1986 - 1992	PN-82/B02020 od 1983	0,75	160 ÷ 200	180	0,88 ÷ 1,17	1,025
1993 - 1997	PN-91/B02020 od 1992	0,55	120 ÷ 160	140	0,73 ÷ 0,88	0,805
1998 - 2007	PN-91/B02020	0,3	90 ÷ 120	105	0,56 ÷ 0,88	0,72
po 2008	WT wg kategorii: Średnio energooszczędny	0,3-0,05	100	60	0,36	0,216
	Energooszczędny		80		0,288	
	Niskoenergetyczny		45		0,162	
	Pasywny		15		0,054	

Wielkość emisji substancji do powietrza z wyznaczonego obszaru obliczona została w oparciu o dane dotyczące zapotrzebowania na ciepło dla tego obszaru [GJ/rok] pokrywane przez zastosowanie odpowiedniego rodzaju paliw (węgiel kamienny, gaz ziemny, olej opałowy oraz drewno) z uwzględnieniem również, jaka część pokrywana jest przez sieć ciepłowniczą lub ogrzewanie elektryczne.

Na podstawie dokonanej analizy do obliczeń emisji ze źródeł powierzchniowych ze względu na cel inwentaryzacji przyjęto wskaźniki emisji pochodzące z EMEP/EEA Raport techniczny 12/2013.

Tabela 92. Wartości wskaźników emisji dla różnych rodzajów paliw.⁹⁷

Wskaźniki emisji	Jednostka	Rodzaj paliwa
------------------	-----------	---------------

⁹⁷ źródło: EMEP/EEA Raport techniczny 12/2013

		Gaz ziemny	Węgiel kamienny - ręczne zasilanie	Węgiel kamienny - automatyczne zasilanie	Drewno	Olej opałowy
SO ₂	[g/GJ]	0,3	400	282,8	11	70
NO _x	[g/GJ]	51	110	150	80	51
NO ₂	[g/GJ]	5,1	11	15	8	5,1
Pył ogółem TSP	[g/GJ]	1,2	444	250	800	1,9
PM10	[g/GJ]	1,2	404	240	760	1,9
PM2,5	[g/GJ]	1,2	398	220	740	1,9
B(a)P	[g/GJ]	5,6×10 ⁻⁷	0,23	0,15	0,121	8×10 ⁻⁵
CO ₂	[g/GJ]	52	91	95	88	76
CO	[g/GJ]	26	4 600	2 000	4 000	57
NMLZO	[g/GJ]	1,9	484	300	600	0,69
NH ₃	[g/GJ]	0	0,3	0	70	0
As	[mg/GJ]	0,12	2,5	1,5	0,19	0,002
Hg	[mg/GJ]	0,68	5,1	5	0,56	0,12
Cd	[mg/GJ]	0,00025	1,5	1	13	0,001

Emisja powierzchniowa

Powierzchniowe źródła emisji na terenie strefy stanowią głównie źródła związane z ogrzewaniem budynków. Na wielkość emisji ze źródeł ogrzewania ma wpływ przede wszystkim rodzaj stosowanego paliwa oraz stan techniczny urządzeń, w których następuje spalanie paliw.

Inwentaryzacja powierzchniowych źródeł emisji została przeprowadzona przy wykorzystaniu materiałów pomocniczych Ministerstwa Środowiska i Głównego Inspektora Ochrony Środowiska zawartych w opracowaniu pt. „Wskazówki dla wojewódzkich inwentaryzacji emisji na potrzeby ocen bieżących i programów ochrony powietrza”, Warszawa 2003. Analizie poddano emisję powierzchniową w katastrze, w polach 0,1 km × 0,1 km – obszary miast o liczbie mieszkańców co najmniej 50 tys. oraz 0,25 km × 0,25 km pozostałe obszary zabudowy. W celu zobrazowania emisji w przedziale czasowym, opracowano i zastosowano profile zmienności czasowej: profil miesięczny, profil dobowy i profil godzinowy. Strefę małopolską podzielono na obszary bilansowe, dla których na podstawie zebranych danych wyznaczono wielkości emisji.

Tabela 93. Zestawienie emisji zanieczyszczeń ze źródeł emisji powierzchniowej na terenie stref województwa małopolskiego w roku bazowym 2014⁹⁸

Lp.	Powiat	Emisja pyłu PM10 [Mg/rok]	Emisja pyłu PM2,5 [Mg/rok]	Emisja B(a)P [Mg/rok]
1.	Powiat bocheński	393,134	382,682	0,219
2.	Powiat brzeski	262,923	255,505	0,149
3.	Powiat chrzanowski	674,821	663,247	0,372
4.	Powiat dąbrowski	195,972	190,215	0,112
5.	Powiat gorlicki	473,531	461,739	0,268
6.	Powiat krakowski	1 011,766	991,111	0,561
7.	Powiat limanowski	618,945	603,198	0,352

⁹⁸ źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

Lp.	Powiat	Emisja pyłu PM10 [Mg/rok]	Emisja pyłu PM2,5 [Mg/rok]	Emisja B(a)P [Mg/rok]
8.	Powiat miechowski	231,486	225,162	0,132
9.	Powiat myślenicki	836,556	819,438	0,469
10.	Powiat nowosądecki	992,342	967,133	0,541
11.	Powiat nowotarski	1 306,047	1 277,318	0,707
12.	Powiat olkuski *	528,151	518,604	0,295
13.	Powiat oświęcimski	709,954	698,195	0,397
14.	Powiat proszowicki	189,129	184,207	0,106
15.	Powiat suski	505,008	493,459	0,286
16.	Powiat tarnowski *	662,445	644,656	0,375
17.	Powiat tatrzański	959,603	942,811	0,501
18.	Powiat wadowicki	859,544	841,954	0,477
19.	Powiat wielicki	268,779	263,064	0,149
20.	m. Kraków	1 213,087	1 191,956	0,569
21.	m. Tarnów	455,551	447,648	0,236
SUMA		13 691,072	13 399,108	7,427

Spśród analizowanych obszarów największe wartości emisji pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 oraz benzo(a)pirenu wystąpiły odpowiednio w powiecie nowotarskim, krakowskim, m. Kraków, oraz w powiecie nowosądeckim. Wartości emisji analizowanych zanieczyszczeń są bardzo zróżnicowane w analizowanych obszarach. Wpływ na wartości emisji ma sposób ogrzewania budynku. Głównymi źródłami emisji są kotłownie i paleniska opalane paliwami stałymi – głównie węglem, wartość emisji uzależniona jest od stanu technicznego oraz wieku kotłowni i pieców węglowych oraz od jakości spalanej paliwa. Bardzo często urządzenia grzewcze na paliwo stałe charakteryzują się niską sprawnością, co negatywnie wpływa na proces spalania. Głównym kryterium wyboru rodzaju ogrzewania jest cena paliwa, która sprawia iż węgiel jest najpowszechniej stosowanym paliwem. Ponadto w niewielkich miastach i obszarach wiejskich nie ma możliwości podłączenia do sieci gazowej lub ciepłowniczej. Mieszkańcy tych obszarów zmuszeni są do stosowania paliw stałych, co sprawia, że mimo mniejszej ilości gospodarstw domowych, emisja pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu jest stosunkowo wysoka.

W celu osiągnięcia jak najwyższego efektu ekologicznego budynki posiadające indywidualne źródła ciepła oparte na paliwie węglowym powinny być podłączane do sieci ciepłowniczej lub gazowej ewentualnie paleniska te powinny być zastąpione ogrzewaniem elektrycznym. Zaleca się również wykorzystanie lokalnych, odnawialnych źródeł energii oraz przeprowadzenie termomodernizacji budynków prowadzącej do zmniejszenia zapotrzebowania budynku na energię cieplną co wiąże się z mniejszym zużyciem paliwa.

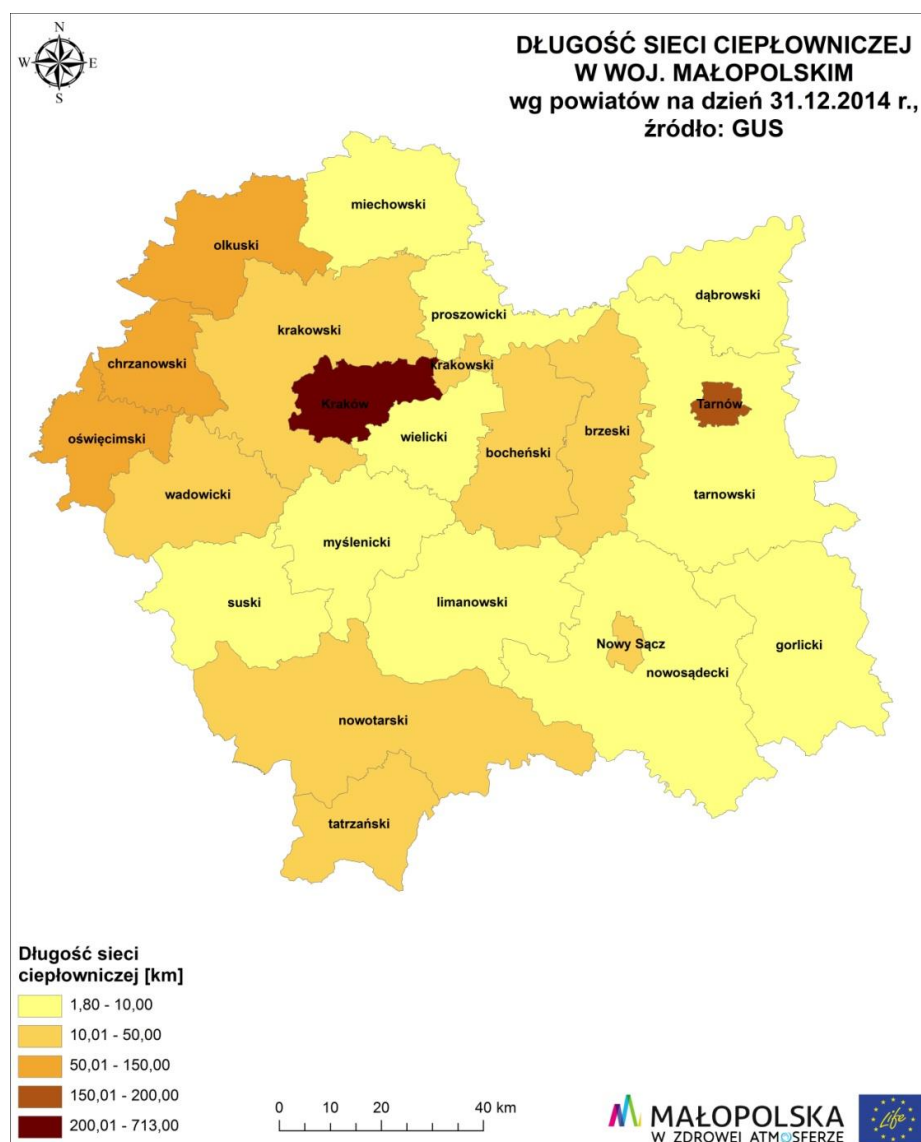
W dalszej części została przedstawiona charakterystyka sieci ciepłowniczych i gazowych oraz struktura paliw wykorzystywanych na potrzeby cieplne. Analizy zostały oparte o dane GUS za 2014 r. (bardziej aktualne dane nie są dotychczas dostępne). Dodatkowo przeanalizowano także lokalne plany zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe

[Sieć ciepła w województwie małopolskim](#)

Długość sieci ciepłej na terenie województwa małopolskiego w 2014 r. wynosiła łącznie 1 909,9 km, w tym 1 372,5 km sieci ciepłej przesyłowej oraz 537,4 sieci ciepłej przyłączy do budynków i innych

obiektów. Ponad połowa długości sieci ciepłej przesyłowej znajduje się w Krakowie (713,0 km), na drugim miejscu znajduje się Tarnów z 12,0% udziałem (164,9 km), następnie powiat oświęcimski (10,1% - 138,3 km), powiat chrzanowski (4,3% - 58,8 km), powiat olkuski (3,7% - 50,8 km), Nowy Sącz (3,5% - 47,7 km) oraz powiat tatrzański (3,1% - 42,8 km). Długość sieci ciepłowniczej mieszcząca się w przedziale od 10 do 40 km występuje w powiatach: krakowskim, nowatorskim, wadowickim, bocheńskim i brzeskim. Pozostałe powiaty posiadają sieć ciepłowniczą o długości poniżej 10 km.

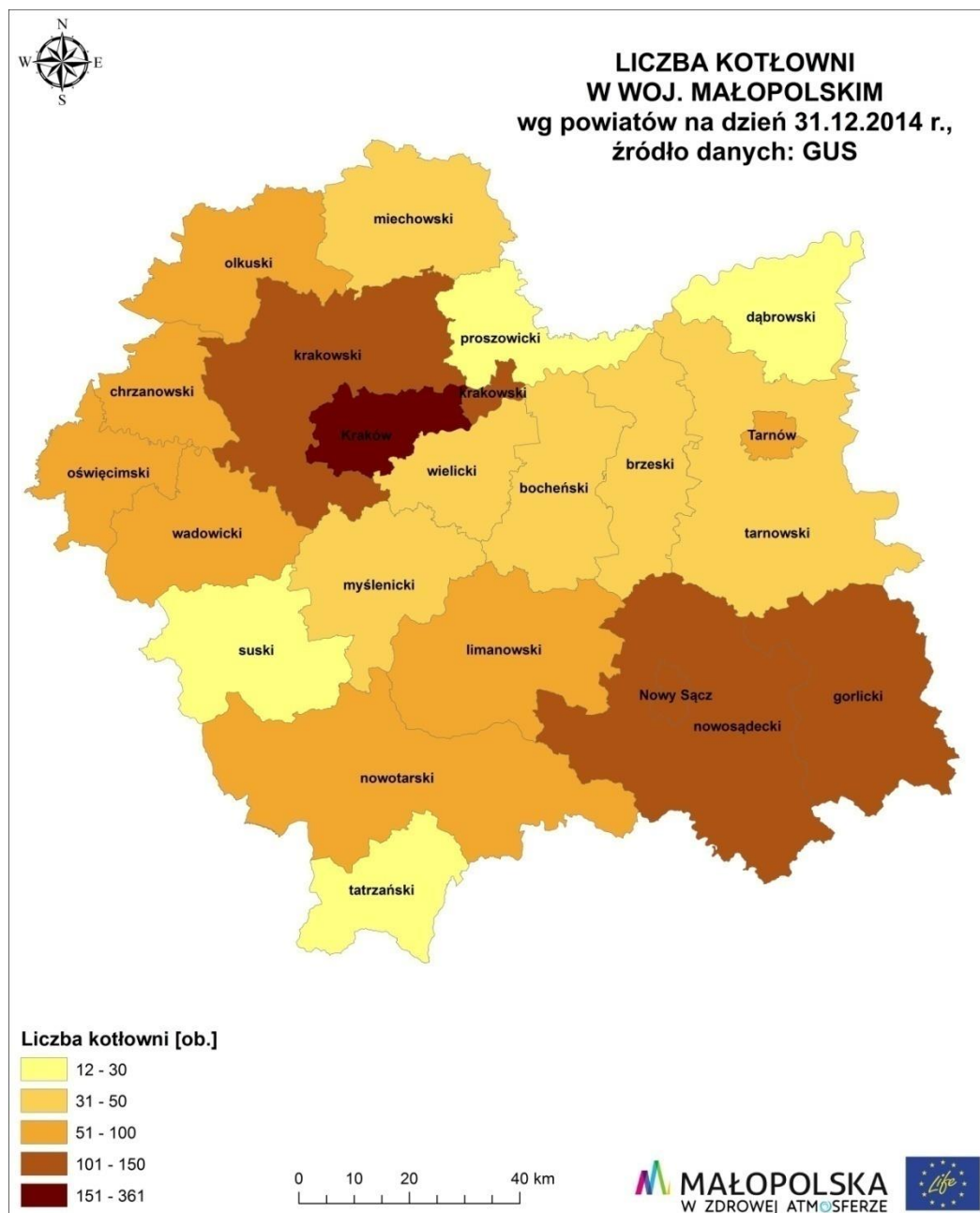
W przypadku sieci ciepłej przyłączy do budynków i innych obiektów struktura udziałowa jest nieco inna w porównaniu do rozkładu sieci ciepłej przesyłowej, największy udział sieci ciepłej przyłączy nadal ma Kraków (45,7% - 254,8 km), na drugim miejscu jest Tarnów – 14,0% (75,5 km),. kolejne miejsca zajmują powiaty: tatrzański (8,2% - 44,3 km), olkuski (5,6% - 29,9 km), chrzanowski (5,3% - 28,3 km) oraz Nowy Sącz – 4,0% (21,7 km). W powiatach nowatorskim, oświęcimskim, wadowickim i krakowskim długość sieci przyłączy mieści się w granica od 10 do 20 km. W pozostałych powiatach długość sieci przyłączy jest rzędu kilku kilometrów.

Rysunek 132. Długość sieci ciepłowniczej przesyłowej na obszarze województwa małopolskiego w 2014 r. ⁹⁹

⁹⁹ źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2014 r.

Liczba kotłowni w województwie małopolskim wynosi 1 592 obiektów. Najwięcej kotłowni jest w Krakowie – 361, kolejno jest Nowy Sącz i powiat nowosądecki (111, 110), następnie powiat krakowski i powiat gorlicki – po 107 kotłowni. Najmniej kotłowni jest zlokalizowanych w powiecie proszowickim (12) i powiecie dąbrowskim (14). Na każdy z pozostałych powiatów przypada od 20 do 90 kotłowni.

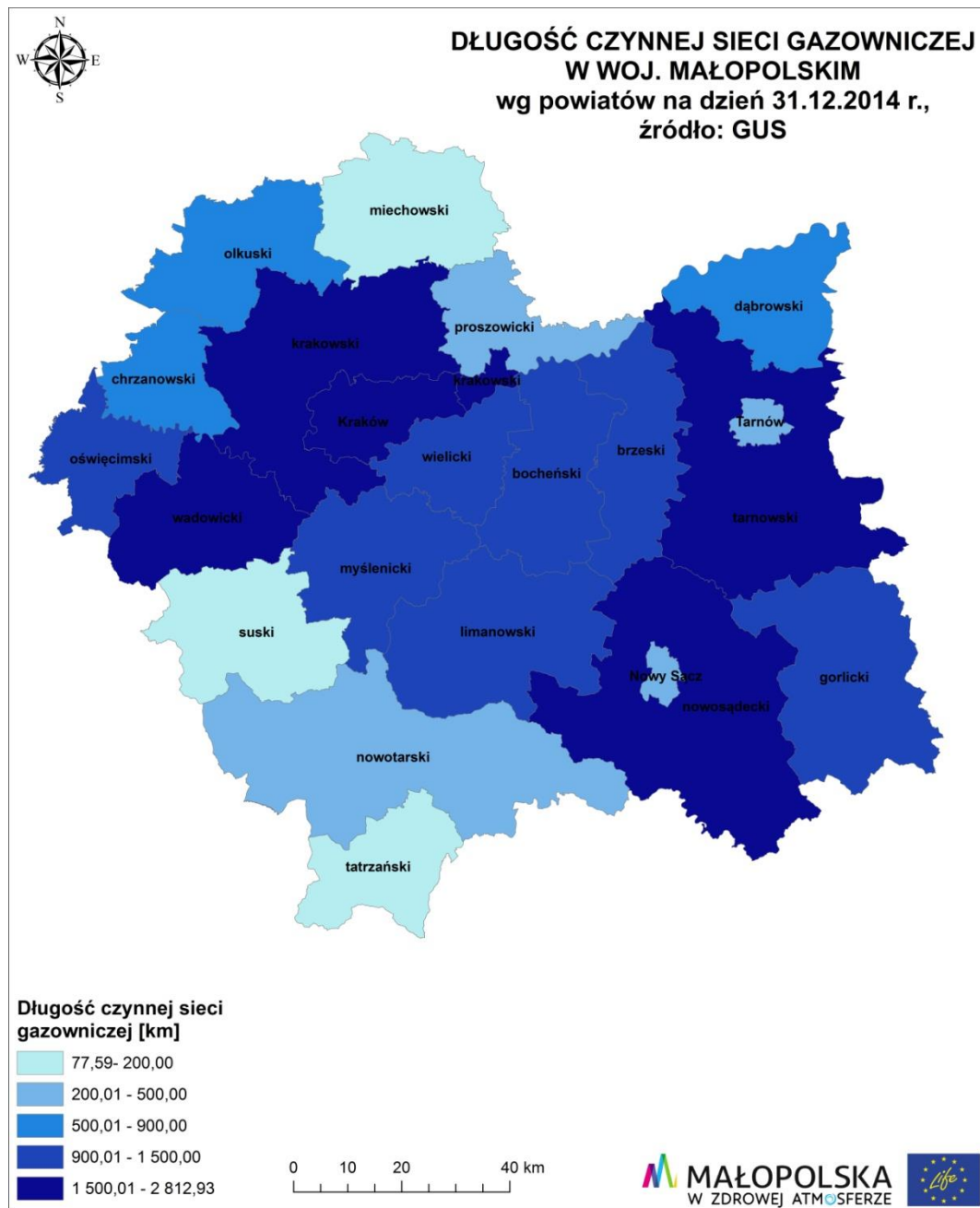
Rysunek 133. Liczba kotłowni na obszarze województwa małopolskiego w 2014 r. ¹⁰⁰

Sieć gazowa w województwie małopolskim

Długość sieci gazowej na obszarze województwa małopolskiego wyniosła w 2014 r. 22 749,34 km, przy czym najdłuższe odcinki przypadają na powiaty: tarnowski (2 812,93 km), krakowski (2 784,62 km), miasto Kraków (1 634,17 km), wadowicki (1 628,09 km) oraz nowosądecki (1 557,62 km). Najślabszy rozwój sieci gazowej jest w powiatach tatrzańskim i suskim, w których długość sieci nie

¹⁰⁰ źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2014 r.

przekracza 100 km. Także w Nowym Sączu oraz w powiatach proszowickim i miechowskim sieć gazowa jest krótka, poniżej 300 km długości. W centralnych powiatach województwa (wielicki, limanowski, bocheński oraz brzeski) oraz w powiecie gorlickim i oświęcimskim długość sieci gazowniczej mieści się od 1 600 do 1 100 km. W mieście Tanów długość sieci gazowniczej wynosi 412,57 km, podobną długość posiada powiat nowotarski (463,83 km). Pozostałe powiaty charakteryzują się długością sieci ciepłowniczej w granicy 500-1 000 km.

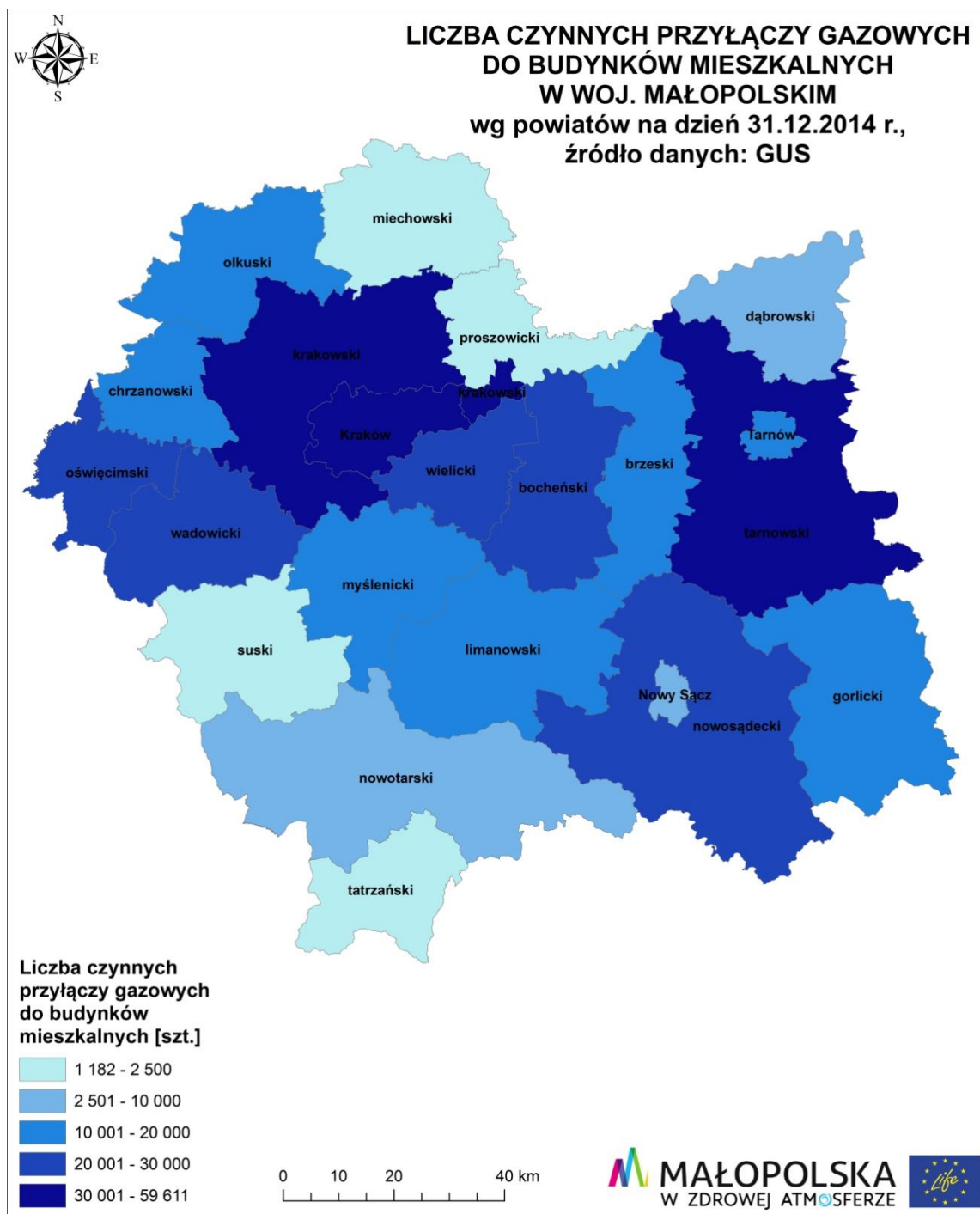

Rysunek 134. Długość sieci gazowej na obszarze województwa małopolskiego w 2014 r. ¹⁰¹

W 2014 roku w województwie małopolskim funkcjonowało 414 630 szt. przyłączy gazowych. Najwięcej przyłączy było w powiecie krakowskim (59 611), powiecie tarnowskim (40 978) i Krakowie (38 384). Zbliżoną liczbę przyłączy posiada powiat wadowicki (26 298) i powiat wielicki (26 478), stosunkowo dużo przyłączy gazowych (ponad 20 000) posiadają powiaty: nowosądecki, oświęcimski

¹⁰¹ źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2014 r.

i bocheński. Porównywalna liczba przyłączy gazowych wystąpiła w powiatach olkuskim, chrzanowskim i myślenickim (odpowiednio: 18 550, 18 417 i 18 184 sztuk) oraz powiecie dąbrowskim i Nowym Sączu (9 337 i 9 235). Najmniej przyłączy zostało wykonanych w powiatach suskim, tatrzańskim, miechowskim i proszowickim (poniżej 3 000 sztuk).

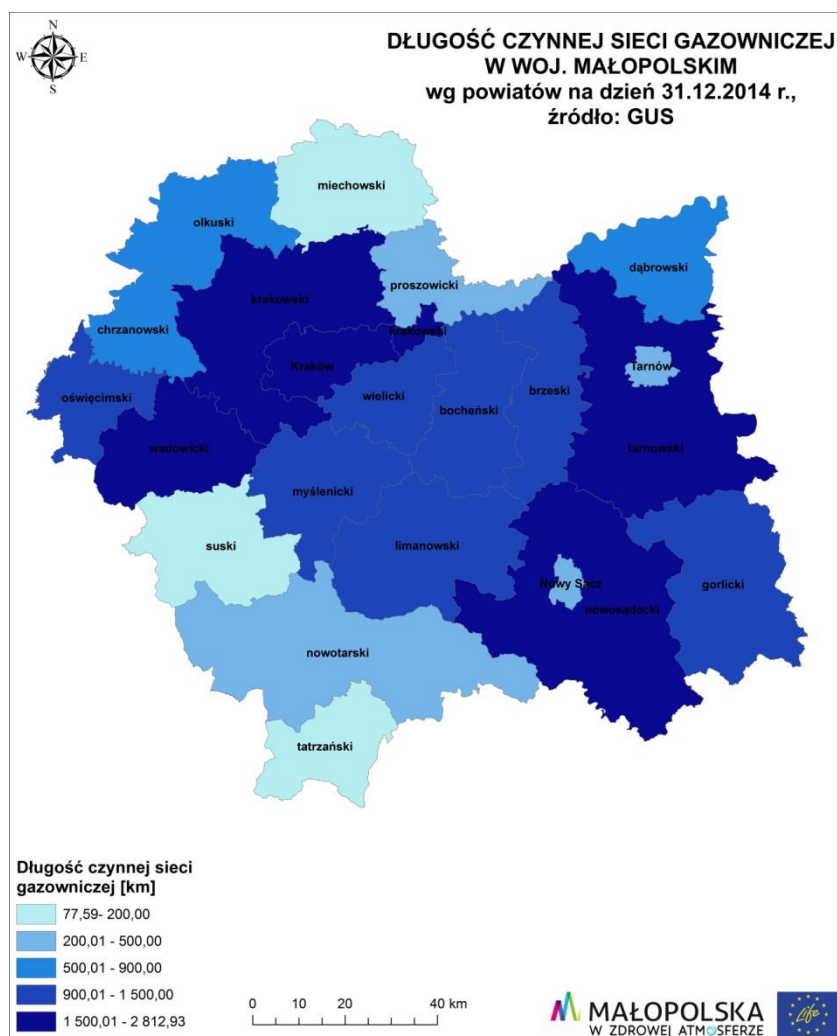
Rysunek 135. Liczba czynnych przyłączy gazowych na obszarze województwa małopolskiego w 2014 r. ¹⁰²

Liczba osób korzystających z gazu jest w dużym stopniu zależna od ogólnej liczby mieszkańców danego powiatu. Najwięcej osób korzystających z gazu zamieszkuje Kraków (567 063), powiat krakowski (193 496), powiat tarnowski (200 085) i powiat oświęcimski (124 872). W następnej

¹⁰² źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2014 r.

kolejności są miasto Tarnów (105 045), powiat wadowicki (102 520), powiat wielicki (100 833). Najmniej osób korzysta z gazu w powiatach tatrzańskim, miechowskim i suskim (poniżej 4 tys. osób).

Odsetek ludności korzystającej z gazu jest dość zróżnicowany przestrzennie i uzależniony od dostępności do sieci. Największy stopień gazyfikacji występuje w Tarnowie (94,3%) i Nowym Sączu (88,1%). W powiecie wielickim, bocheńskim i oświęcimskim udział ludności posiadającej dostęp do sieci gazowej jest na poziomie powyżej 80%. Wyjątkowo mało osób, mimo znaczącej liczny ludności, korzysta z gazu sieciowego w powiecie nowotarskim. Najniższy stopień gazyfikacji posiadają obrzeżne powiaty: suski, tatrzański i miechowski (poniżej 6,0%). Niewiele większy poziom gazyfikacji występuje w powiecie nowotarskim – 9,6%. W pozostałych powiatach stopień gazyfikacji gospodarstw domowych jest relatywnie wysoki, utrzymuje się na poziomie od 46,9% do 74,4%.

Rysunek 136. Liczba osób korzystająca z gazu na obszarze województwa małopolskiego w 2014 r. ¹⁰³

Zapotrzebowanie na ciepło

Na terenie województwa małopolskiego występują budynki o łącznej powierzchni ogrzewanej około 188 314,44 tys. m²¹⁰⁴ (budynki jednorodzinne, wielorodzinne, użyteczności publicznej, usługi itp.). Największa łączna powierzchnia ogrzewana jest w Krakowie – 39 779,92 tys. m², kolejne miejsce zajmuje powiat krakowski z prawie o połowę mniejszą powierzchnią (16 564,40 tys. m²).

¹⁰³ źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2014 r.

¹⁰⁴ źródło: opracowanie własne, baza emisji powierzchniowej 2015 r

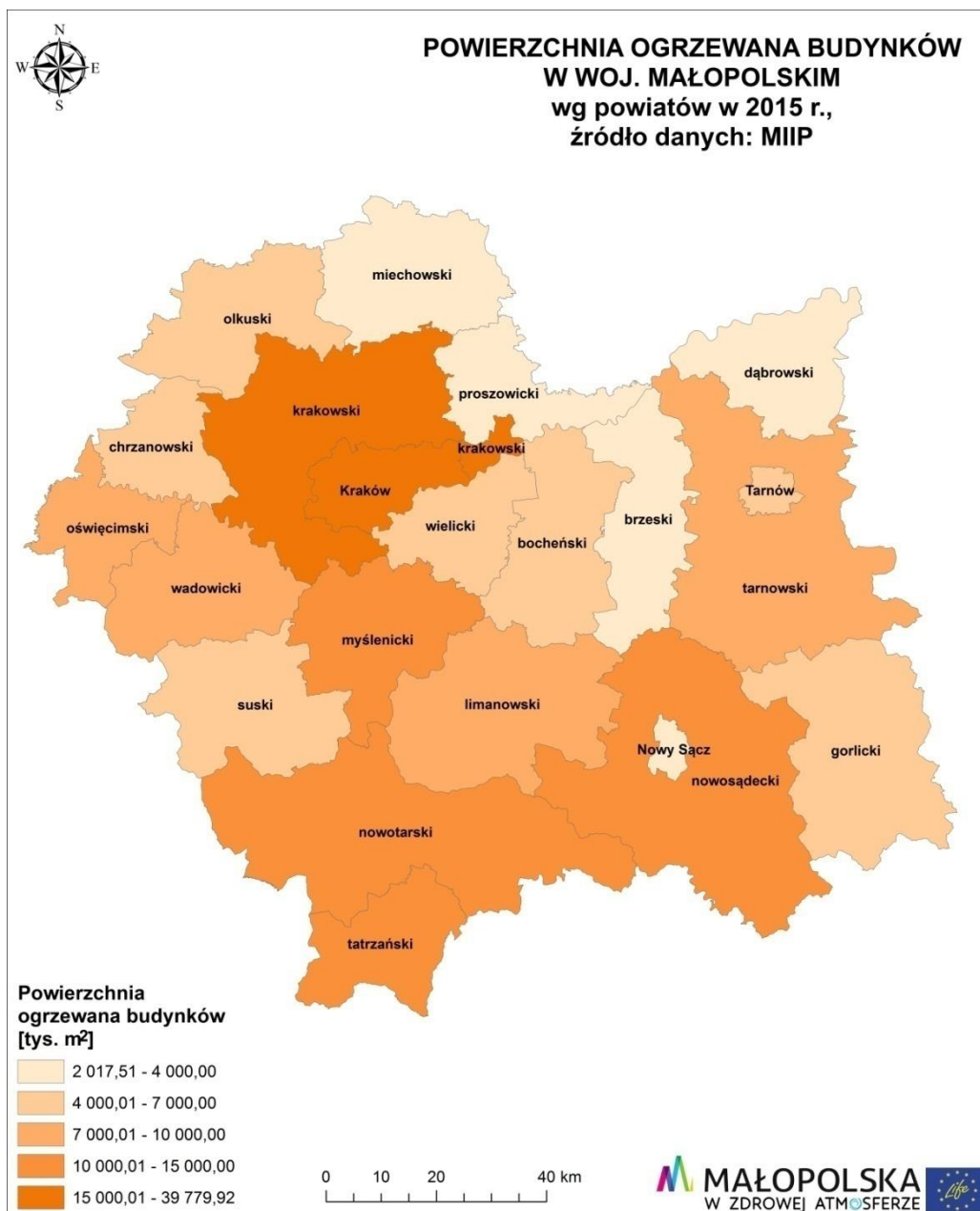
Natomiast Nowy Sącz oraz powiaty północne położone peryferyjnie (powiat proszowski, miechowski, dąbrowski i brzeski) posiadają najmniejszą powierzchnie ogrzewaną budynków (poniżej 4 000 tys. m²). Relatywnie dużą powierzchnię ogrzewaną posiadają powiaty nowosądecki, nowotarski, tatrzański i myślenicki (od 10 527,62 do 11 328,44 tys. m²). Miasto Tarnów oraz powiaty gorlicki, suski, bocheński i olkuski posiadają zbliżoną powierzchnie ogrzewaną budynków – od 5 199,58 do 5 588,79 tys. m². W pozostałych powiatach powierzchnia ogrzewana mieści się w granicy od 6 000,00 do 10 000,00 tys. m².

Wielkość zapotrzebowania na ciepło wynika z potrzeb budownictwa mieszkaniowego jedno- i wielorodzinnego, budownictwa użyteczności publicznej, obiektów usługowych itp. Potrzeby cieplne województwa zostały określone na poziomie 65 790,12 TJ¹⁰⁵. Największe zapotrzebowanie ciepła w tej grupie obiektów wynika z potrzeb budynków jednorodzinnych – 23 240,34 TJ. Zdecydowanie największym zapotrzebowaniem mocy cieplnej charakteryzuje się miasto Kraków, które wynosi 24,3% potrzeb całego województwa (16 019,14 TJ). Drugim najbardziej energochłonnym obszarem jest powiat krakowski (7,6% - 4 967,21 TJ), a kolejnym powiat nowotarski (6,2% - 4 058,47 TJ).

Dość wysokim zapotrzebowaniem na energię cieplną (od 2 264,26 do 3 552,18 TJ) charakteryzują się powiaty nowosądecki, wadowicki, oświęcimski, tatrzański, tarnowski, chrzanowski, olkuski, limanowski oraz miasto Tarnów. Najmniejsze zapotrzebowanie na moc cieplną (poniżej 2,0%) występuje w powiatach proszowskim (685,77 TJ), miechowskim (807,08 TJ) oraz dąbrowskim (885,37 TJ). W pozostałych powiatach moc cieplna kształtuje się na poziomie poniżej 2 000,00 TJ.

---

¹⁰⁵ źródło: opracowanie własne, baza emisji powierzchniowej 2015 r.

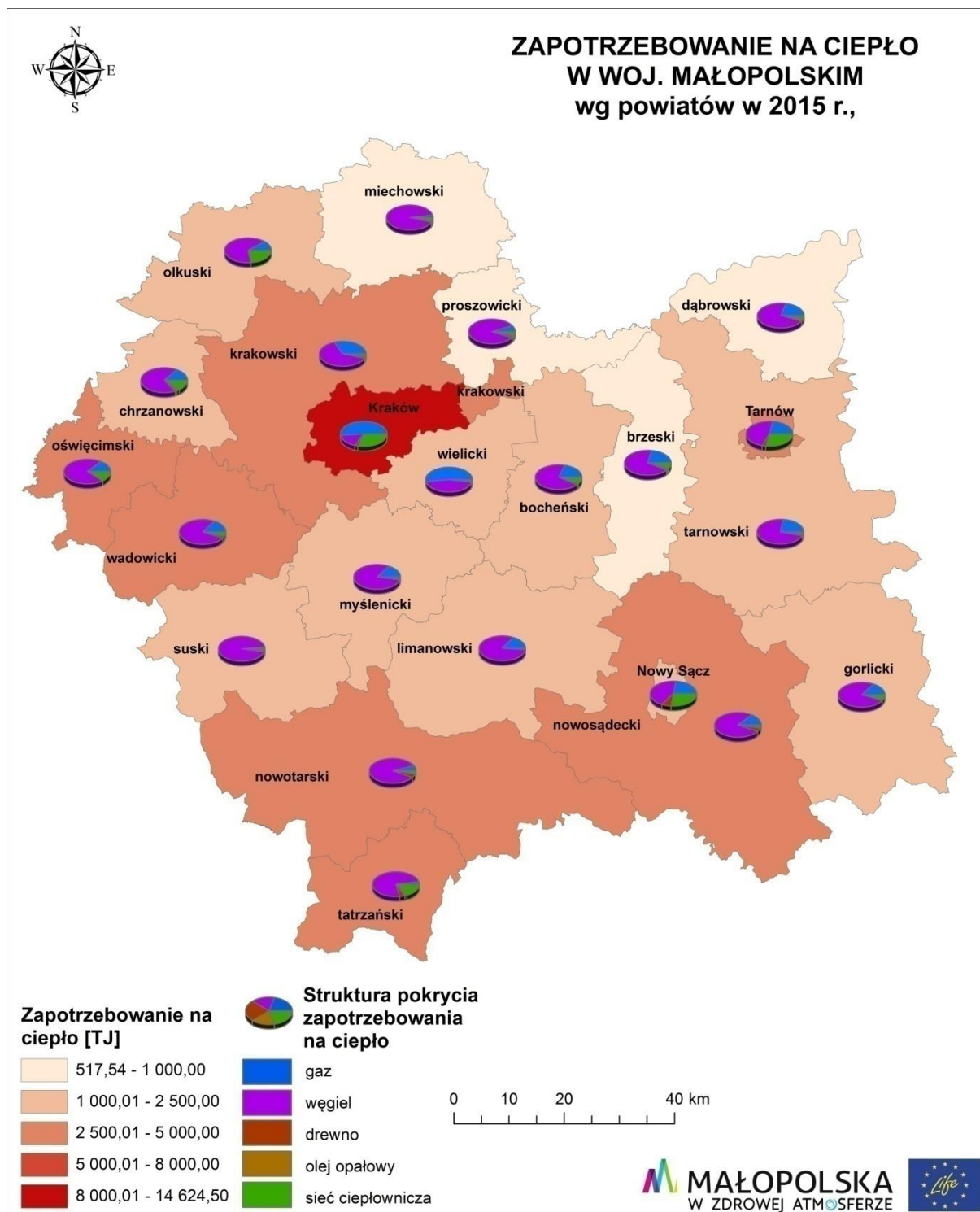

Rysunek 137. Powierzchnia ogrzewana budynków na obszarze województwa małopolskiego w 2015 r. ¹⁰⁶

Potrzeby ciepłe województwa pokrywane są ze źródeł pracujących na: paliwie węglowym, paliwie gazowym, oleju opałowym, drewnie oraz w oparciu o energię elektryczną i system ciepłowniczy. Około 65% potrzeb ciepłych województwa pokrywanych jest za pomocą źródeł węglowych, kolejnym źródłem ciepła jest gaz (ok. 23%) i sieć ciepłownicza (8%). W pokryciu potrzeb ciepłych poprzez poszczególne nośniki ciepła najslabiej wypadł olej opałowy (1%) oraz drewno (2%).

¹⁰⁶ źródło: opracowanie własne, baza emisji powierzchniowej 2015 r

Rysunek 138. Wielkość zapotrzebowania na ciepło i struktura paliwowa pokrycia potrzeb cieplnych na obszarze województwa małopolskiego w 2015 r.¹⁰⁷

We wszystkich powiatach z wyjątkiem powiatu miasta Kraków i powiatu wielickiego przeważa udział paliwa węglowego w pokryciu potrzeb cieplnych. Wynika to głównie z braku dostępu do scentralizowanych systemów ciepłowniczych. Ponad 90% udział pokrycia zapotrzebowania na ciepło poprzez węgiel charakteryzuje powiaty: suski, miechowski. Kolejne miejsca z ponad 80% udziałem

¹⁰⁷ źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

węgla w strukturze zapotrzebowania na ciepło zajmują powiaty: proszowicki, nowotarski, myślenicki, limanowski i nowosądecki. W pozostałych powiatach udział węgla mieści się w granicach od 61,5% do 78,5% pokrycia zapotrzebowania na ciepło. Kraków charakteryzuje się wykorzystaniem gazu na poziomie 51,0% oraz sieci ciepłowniczej 30,5%. Udział paliw gazowych i sieci ciepłowniczej w strukturze paliw na pokrycie zapotrzebowania mocy cieplnej na relatywnie wysokim i zbliżonym poziomie mają Nowy Sącz (sieć ciepłownicza – 27,0%, gaz -22,4%) oraz Tarnów (28,4% i 21,9%). Najwyższym udziałem pokrycia zapotrzebowania na ciepło poprzez gaz charakteryzuje się oprócz Krakowa (51,0%) - powiat wielicki (51,4%), natomiast w powiatach nowotarskim, proszowickim, tatrzańskim, suskim i miechowskim zużycie gazu pokryło poniżej 6% zapotrzebowania. W pozostałych powiatach udział źródeł gazowych kształtuje się na poziomie od 10,3% do 33,3%. Nieco słabiej wypadł system ciepłowniczy, który największy udział w pokryciu zapotrzebowania na ciepło ma w miastach tj. Kraków, Nowy Sącz i Tarnów. Wynika to głównie z charakteru zabudowy, przewaga budownictwa wielorodzinnego zdeteterminowała sposób zaopatrzenia w ciepło.

AGLOMERACJA KRAKOWSKA

System ciepłowniczy

Dostawcami ciepła do miejskiego systemu ciepłowniczego aglomeracji krakowskiej są trzy przedsiębiorstwa energetyczne:

- EDF Polska S.A. (72,62% udziału w rynku ciepła sieciowego);
- CEZ Skawina S.A. (24,09% udziału w rynku ciepła sieciowego);
- ArcelorMittal Poland S.A. (3,29% udziału w rynku ciepła sieciowego).

Wszystkie trzy podmioty dostarczają ciepło, którego nośnikiem jest gorąca woda.

Tabela 94. Charakterystyka lokalnych i indywidualnych źródeł ciepła w aglomeracji krakowskiej w 2014 roku¹⁰⁸

Lp.	Powiat	Kotłownie podłączone do sieci ciepłowniczej	Długość sieci ciepłowniczej przesyłowej	Długość sieci ciepłowniczej przyłączy do budynków i innych obiektów
		[szt.]	[km]	[km]
1	m. Kraków	107	37,3	12,2

Długość sieci ciepłowniczej przesyłowej na terenie aglomeracji krakowskiej w 2014 roku, wg banku danych lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, wynosiła łącznie 37,3 km, w tym około 12,2 km sieci ciepłowniczej przyłączy do budynków i innych obiektów. W mieście Kraków występuje 107 kotłowni podłączony do miejskiej sieci ciepłowniczej.

System gazowniczy

Dystrybucją gazu ziemnego na terenie województwa małopolskiego zajmuje się Karpacka Spółka Gazownictwa sp. z o.o. w Tarnowie a na terenie Krakowa – Oddział Zakład Gazowniczy w Krakowie.¹⁰⁹

W poniższej tabeli przedstawiono zestawienie dotyczące stanu gazyfikacji w aglomeracji krakowskiej na koniec 2014 roku.

¹⁰⁸ źródło: dane GUS za 2014 r.

¹⁰⁹ Źródło: Założenia do planu zaopatrzenia Gminy Miejskiej Kraków w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe

Tabela 95. Dane dotyczące zaopatrzenia i wykorzystania gazu do celów grzewczych na terenie aglomeracji krakowskiej w 2014 roku¹¹⁰

Lp.	Powiat	czynne przyłącza do budynków	odbiorcy gazu	odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	zużycie gazu	zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań	ludność korzystająca z sieci gazowej
		[szt.]	[gosp. dom]	[gosp. dom.]	[tys.m ³]	[tys.m ³]	[osoba]
1	m. Kraków	38 591	250 937	55 276	125 212,3	76 669,0	567 063

Dane dotyczące charakterystyki sieci gazowej wskazują, że blisko 74,4% wśród wszystkich osób zamieszkujących teren aglomeracji krakowskiej objęte jest dostępem do sieci gazowniczej.

Indywidualne źródła ciepła

Indywidualne systemy grzewcze oparte o spalanie węgla, gazu, oleju i biomasy stanowią dominujący sposób ogrzewania zabudowy występującej na obszarze aglomeracji krakowskiej – blisko 75% budynków pozostaje poza zasięgiem zcentralizowanych systemów ciepłowniczych. Wynika to głównie z braku możliwości technicznych oraz uwarunkowań ekonomicznych na terenie strefy. Analiza danych wykazała, że najpopularniejszym źródłem pokrycia zapotrzebowania na ciepło wśród indywidualnych systemów w 2015 r. okazał się gaz – 54%. Natomiast udział wykorzystujący paliwa węglowe ukształtował się na poziomie 18%, zużycie drewna pokryło 3% zapotrzebowania na ciepło, a oleju opałowego wyniosło 1% całkowitego zużycia paliw zasilających indywidualne instalacje grzewcze.

Tabela 96. Procentowy udział pokrycia zapotrzebowania na ciepło w aglomeracji krakowskiej¹¹¹

Lp.	Obszar bilansowy	Procentowy udział pokrycia zapotrzebowania ciepła przez:				
		Inne (sieć ciepłownicza, energia elektryczna)	Gaz	Olej opałowy	Drewno	Węgiel
1.	Dzielnica I Stare Miasto	44,5%	36,0%	0,0%	2,0%	17,4%
2.	Dzielnica II Grzegórzki	44,0%	49,0%	0,2%	1,0%	5,8%
3.	Dzielnica III Prądnik Czerwony	36,6%	51,7%	0,7%	2,5%	8,5%
4.	Dzielnica IV Prądnik Biały	21,2%	55,9%	1,3%	3,0%	18,6%
5.	Dzielnica V Łobzów	44,0%	49,0%	0,2%	1,0%	5,8%
6.	Dzielnica VI Bronowice	28,0%	61,7%	0,6%	3,5%	6,3%
7.	Dzielnica VII Zwierzyniec	6,0%	67,9%	0,5%	3,2%	22,4%
8.	Dzielnica VIII Dębniki	15,9%	59,5%	0,3%	3,0%	21,3%
9.	Dzielnica IX Łagiewniki-Borek Fałęcki	14,2%	65,3%	0,4%	3,0%	17,1%
10.	Dzielnica X Swoszowice	7,5%	63,2%	0,2%	4,0%	25,1%
11.	Dzielnica XI Podgórze Duchackie	23,8%	52,0%	0,4%	3,5%	20,3%
12.	Dzielnica XII Bieżanów-Prokocim	21,6%	56,8%	1,0%	4,7%	15,9%
13.	Dzielnica XIII Podgórze	30,8%	50,9%	1,1%	0,9%	16,3%
14.	Dzielnica XIV Czyżyny	35,4%	51,7%	0,5%	3,0%	9,4%
15.	Dzielnica XV Mistrzejowice	69,3%	21,6%	1,6%	1,6%	5,9%

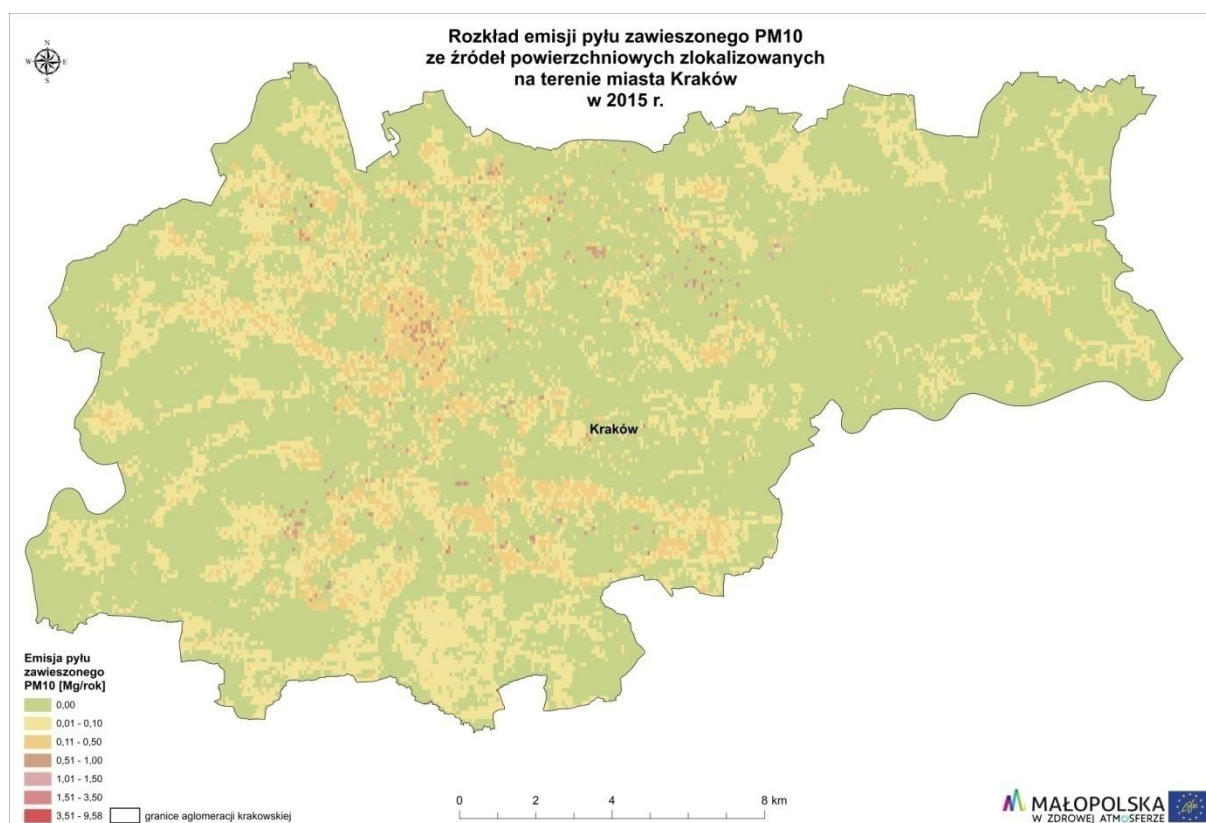
¹¹⁰ źródło: dane GUS za 2014 r.

¹¹¹ Źródło: opracowanie własne

Lp.	Obszar bilansowy	Procentowy udział pokrycia zapotrzebowania ciepła przez:				
		Inne (sieć ciepłownicza, energia elektryczna)	Gaz	Olej opałowy	Drewno	Węgiel
16.	Dzielnica XVI Bieńczyce	51,9%	36,9%	1,1%	1,0%	9,1%
17.	Dzielnica XVII Wzgórza Krzestawickie	18,8%	58,8%	0,6%	3,0%	18,8%
18.	Dzielnica XVIII Nowa Huta	35,6%	30,1%	0,9%	3,2%	30,2%

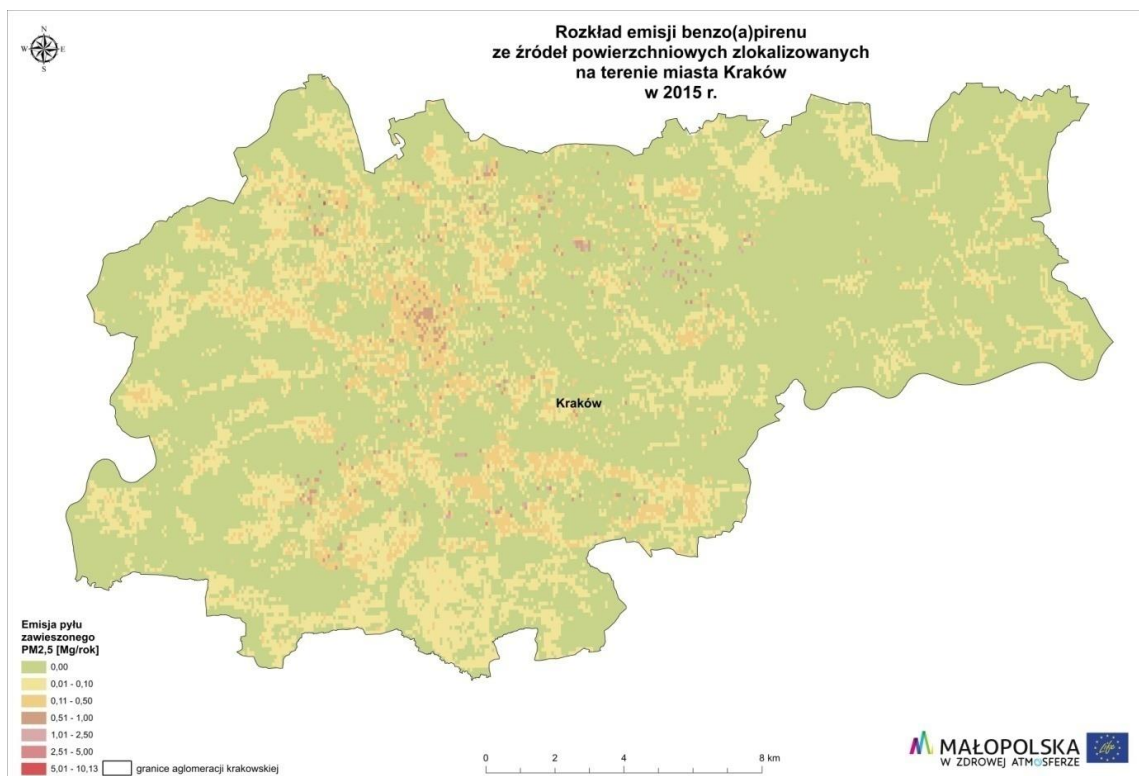
Najwyższym udziałem pokrycia zapotrzebowania na ciepło poprzez węgiel charakteryzują się skrajne dzielnice miasta Kraków, np. 30,2% - dzielnica XVIII Nowa Huta, 25,1% - dzielnica X Swoszowice. Natomiast najniższy udział paliw węglowych występuje w dzielnicach II Grzegórzki oraz dzielnicy V Krowodrza – 5,84%, jednocześnie w obu tych dzielnicach na zbliżonym poziomie kształtuje się pokrycie zapotrzebowania na ciepło poprzez paliwa gazowe (49,0%) oraz system ciepłowniczych (44,0%).

Wielkość emisji wynikającej z eksploatacji urządzeń zasilanych paliwem stałym uzależniona jest m.in. od struktury wiekowej, typu, rodzaju i sprawności używanych urządzeń, stanu technicznego instalacji odprowadzania spalin, intensywności i zakresu temperaturowego procesu spalania oraz rodzaju i jakości stosowanych paliw. Rozkład przestrzenny oraz oszacowane wielkości emisji ze źródeł niezorganizowanych zlokalizowanych na terenie aglomeracji krakowskiej prezentują poniższe rysunki

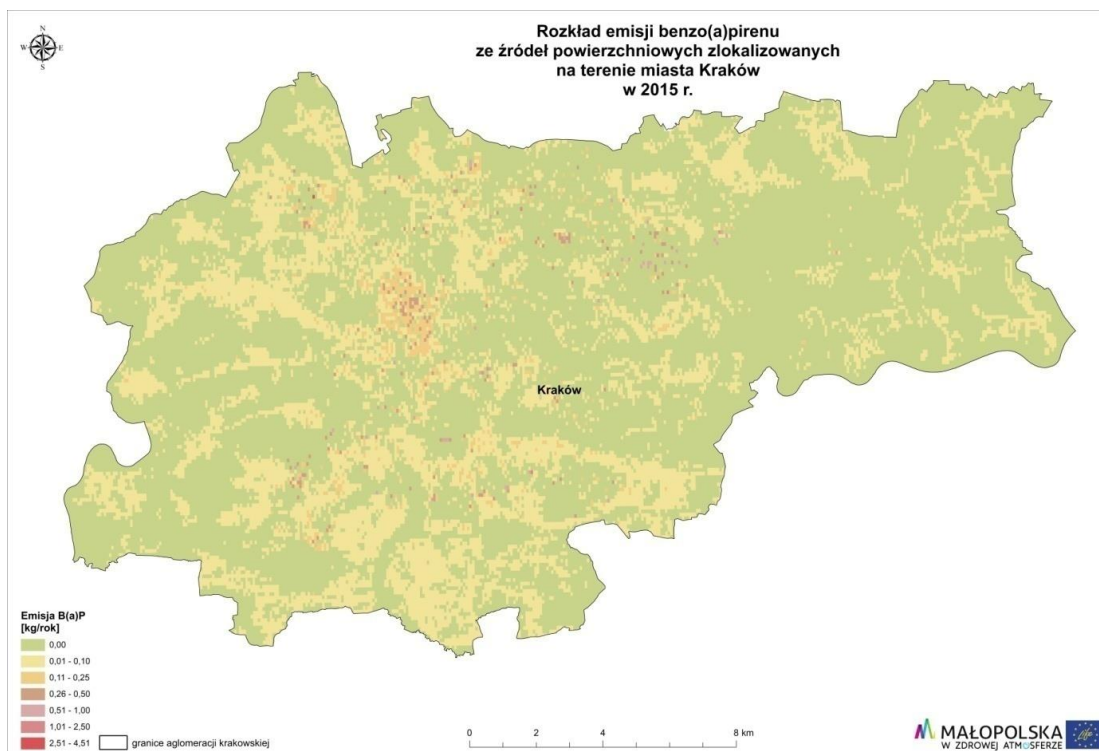

Rysunek 139. Lokalizacja i wielkość emisji pyłu PM10 ze źródeł powierzchniowych na terenie aglomeracji krakowskiej w roku bazowym 2015r.¹¹²

¹¹² źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

Rysunek 140. Lokalizacja i wielkość emisji pyłu PM_{2,5} ze źródeł powierzchniowych na terenie aglomeracji krakowskiej w roku bazowym 2015r.¹¹³

Rysunek 141. Lokalizacja i wielkość emisji B(a)P ze źródeł powierzchniowych na terenie aglomeracji krakowskiej roku bazowym 2015 r.¹¹⁴

¹¹³ źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

STREFA MIASTO TARNÓW

System ciepłowniczy

Za gospodarkę ciepłą w Tarnowie odpowiada Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej S.A., a także elektrociepłownia należąca do Grupy Azoty S.A.

Tabela 97. Charakterystyka lokalnych i indywidualnych źródeł ciepła w strefie miasto Tarnów w 2014 roku.¹¹⁵

Kotłownie podłączone do sieci ciepłowniczej	Długość sieci ciepłowniczej przesyłowej	Długość sieci ciepłowniczej przyłączy do budynków i innych obiektów
[szt.]	[km]	[km]
82	164,9	75,5

Długość sieci ciepłowniczej przesyłowej na terenie strefy miasto Tarnów w 2014 roku, wg banku danych lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, wynosiła łącznie 164,9 km, w tym około 75,5 km sieci ciepłowniczej przyłączy do budynków i innych obiektów. W mieście Kraków występują 82 kotłownie podłączone do miejskiej sieci ciepłowniczej.

System gazowniczy

Gmina Miasta Tarnowa jest zaopatrzona w gaz ziemny sieciowy. Operatorem systemu dystrybucyjnego, który zajmuje się głównie budową i eksploatacją sieci gazowej na terenie gminy jest Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie¹¹⁶

W poniższej tabeli przedstawiono zestawienie dotyczące stanu gazyfikacji w strefie miasto Tarnów na koniec 2014 roku.

Tabela 98. Dane dotyczące zaopatrzenia i wykorzystania gazu do celów grzewczych na terenie strefy miasto Tarnów w 2014 roku.¹¹⁷

czynne przyłącza do budynków	odbiorcy gazu	odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	zużycie gazu	zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań	ludność korzystająca z sieci gazowej
[szt.]	[gosp. dom]	[gosp. dom.]	[tys.m ³]	[tys.m ³]	[osoba]
14 947	34 999	9 961	16 148,1	10 244,9	105 045

Indywidualne źródła ciepła

Na obszarze strefy miasta Tarnów podstawowym sposobem pokrycia zapotrzebowania na ciepło jest wykorzystanie urządzeń do spalania paliw stałych w szczególności węgla – 39,7% budynków. Kolejnym popularnym źródłem ciepła okazał się gaz – 21,6% udział pokrycia zapotrzebowania na ciepło wśród indywidualnych systemów grzewczych. Zużycie drewna pokryło 3,2% zapotrzebowania na ciepło, a oleju opałowego wyniosło zaledwie 0,1% całkowitego zużycia paliw zasilających indywidualne instalacje grzewcze.

¹¹⁴ źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

¹¹⁵ źródło: dane GUS za 2014 r.

¹¹⁶ źródło: Aktualizacji założeń do planu zaopatrzenia Gminy Miasta Tarnowa w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na lata 2012 – 2030

¹¹⁷ źródło: dane GUS za 2014 r.

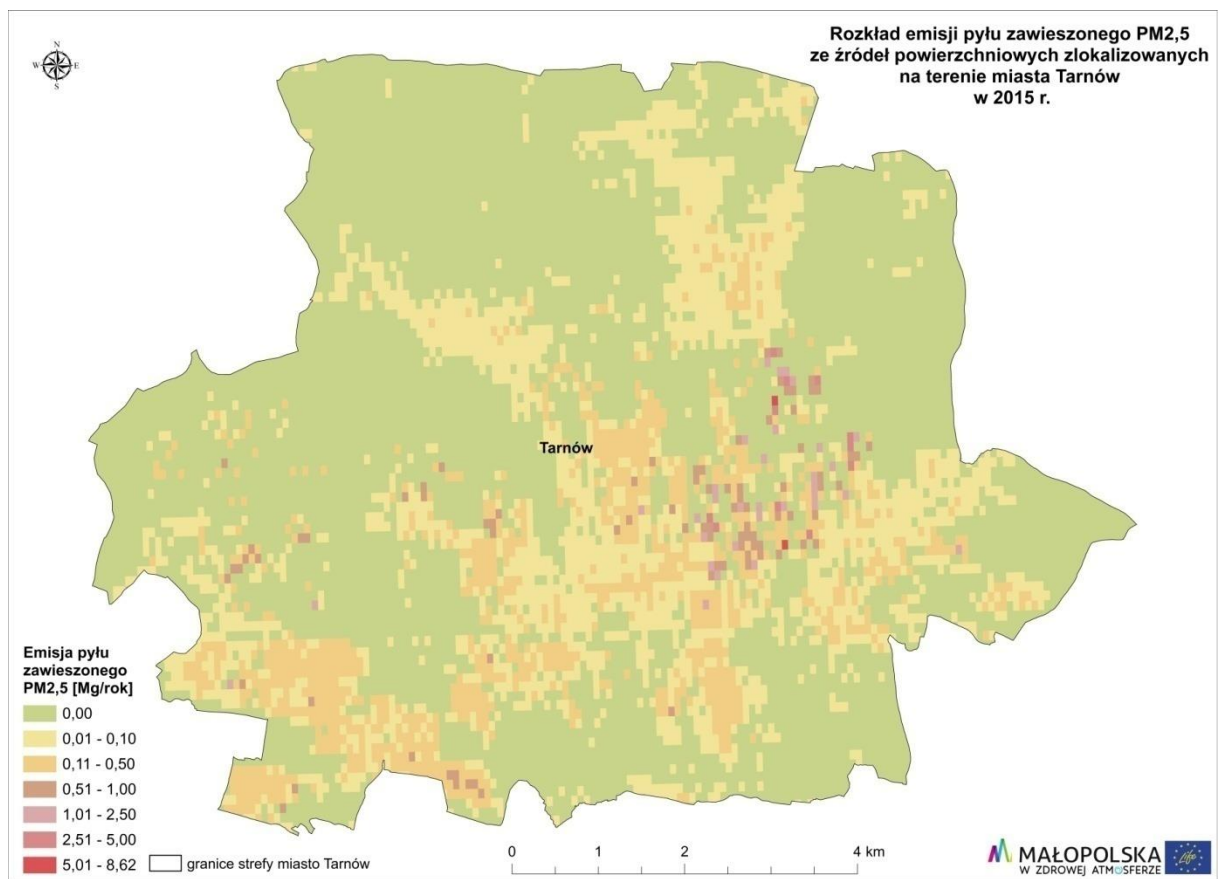
Tabela 99. Procentowy udział pokrycia zapotrzebowania na ciepło w strefie miasto Tarnów.¹¹⁸

Lp.	Obszar bilansowy	Procentowy udział pokrycia zapotrzebowania ciepła przez:				
		inne (sieć ciepłownicza, energia elektryczna)	Gaz	Olej opałowy	Drewno	Węgiel
1.	Starówka	72,0%	20,0%	0,0%	0,0%	8,0%
2.	Strusina	71,0%	20,0%	0,0%	0,7%	8,3%
3.	Piaskówka	40,0%	20,0%	0,0%	4,0%	36,0%
4.	Grabówka	15,0%	25,0%	0,0%	4,0%	56,0%
5.	Rzędzin	30,0%	25,0%	0,0%	4,0%	41,0%
6.	Gumniska-Zabłocie	30,0%	27,0%	0,0%	5,0%	38,0%
7.	Krakowska	20,0%	28,0%	0,0%	4,0%	48,0%
8.	Mościce	20,0%	19,0%	0,0%	2,0%	59,0%
9.	Chyszów	10,0%	19,0%	0,0%	4,0%	67,0%
10.	Klikowa	40,0%	21,0%	0,0%	4,0%	35,0%
11.	Krzyż	52,0%	19,0%	0,0%	4,0%	25,0%
12.	Jasna	20,0%	22,0%	0,0%	4,0%	54,0%
13.	Westerplatte	20,0%	19,0%	0,0%	4,0%	57,0%
14.	Legionów Henryka Dąbrowskiego	5,0%	19,0%	1,0%	4,0%	71,0%
15.	Koszyce	5,0%	24,0%	1,0%	4,0%	66,0%
16.	Zielone	5,0%	24,0%	1,0%	4,0%	66,0%

Najwyższy – ponad 60% udział pokrycia zapotrzebowania na ciepło poprzez węgiel charakteryzują się osiedla tj. Legionów Henryka Dąbrowskiego, Chyszów, Koszyce i Zielone. Najmniejszy udział węgla kamiennego w strukturze pokrycia zapotrzebowania na ciepło występuje na osiedlu Starówka (8,0%) oraz Strusina (8,3%).

Najbardziej popularnym paliwem stosowanym w systemach indywidualnego ogrzewania budynków zlokalizowanych na terenie miasta Tarnów okazał się węgiel. Wielkość emisji pyłów oraz benzo(a)pirenu uzależniona jest w głównej mierze od stanu technicznego instalacji oraz parametrów wykorzystywanych urządzeń grzewczych. Rozkład przestrzenny oraz oszacowane wielkości emisji ze źródeł niezorganizowanych zlokalizowanych na terenie strefy miasto Tarnów prezentują poniższe rysunki

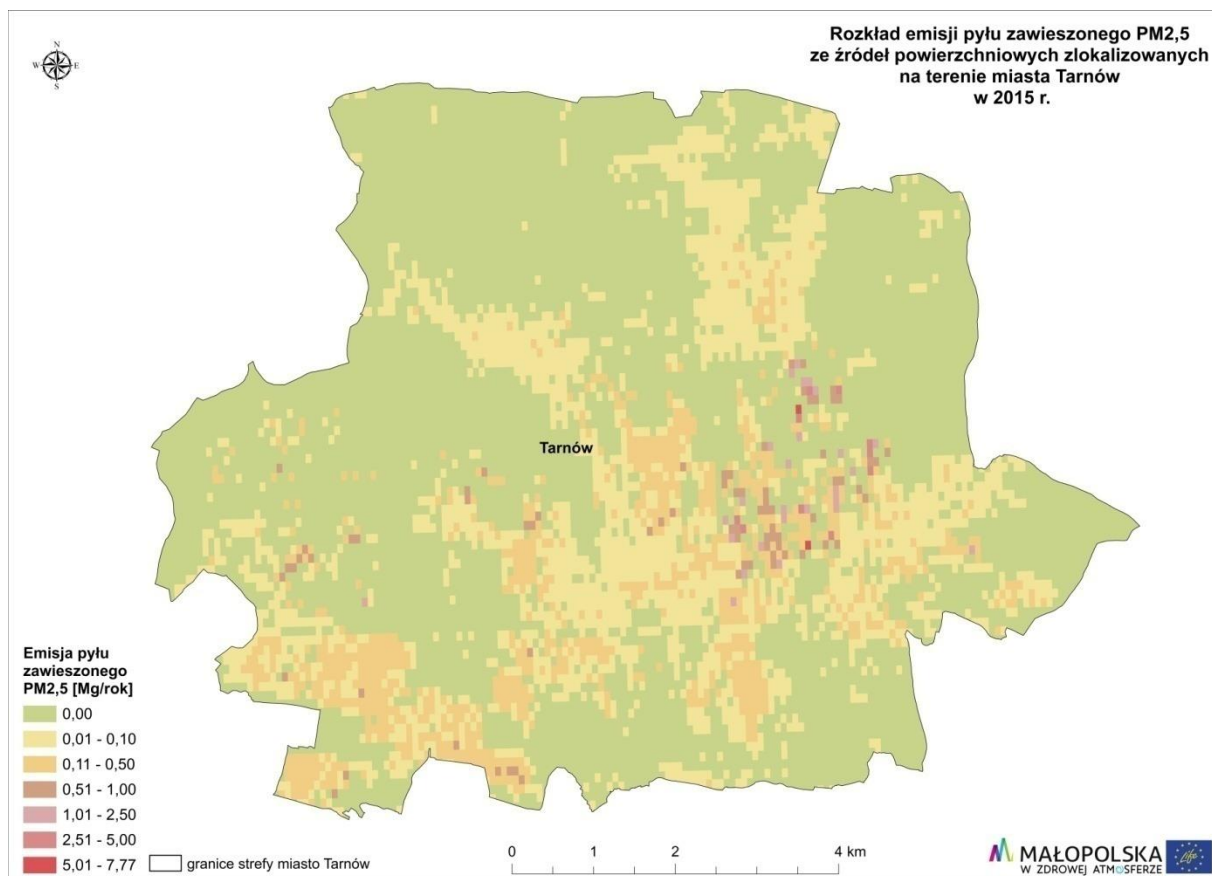
¹¹⁸ Źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

Rysunek 142. Lokalizacja i wielkość emisji pyłu PM10 ze źródeł powierzchniowych w strefie miasto Tarnów w roku bazowym 2015r.¹¹⁹

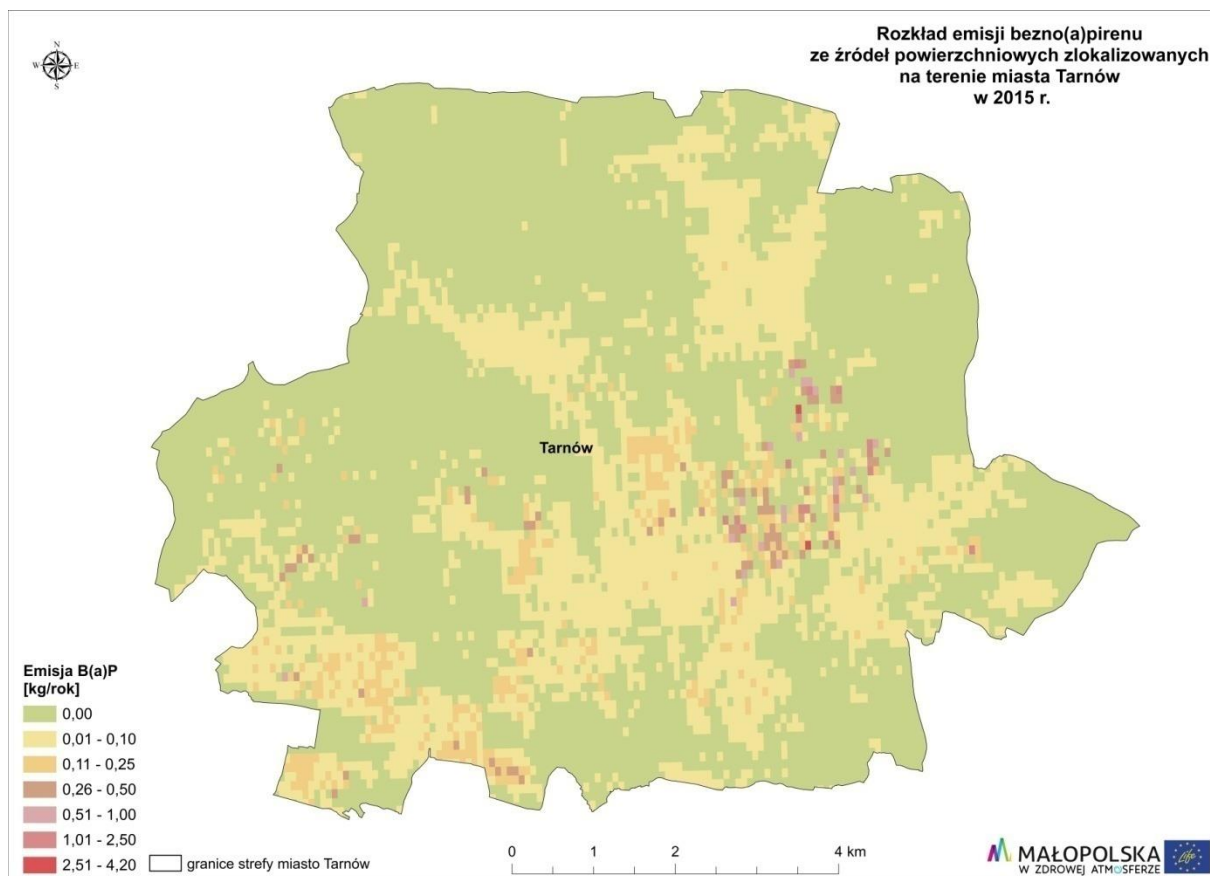
¹¹⁹ źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

Rysunek 143. Lokalizacja i wielkość emisji pyłu PM2,5 ze źródeł powierzchniowych w strefie miasto Tarnów w roku bazowym 2015r.¹²⁰

¹²⁰ źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

Rysunek 144. Lokalizacja i wielkość emisji B(a)P ze źródeł powierzchniowych w strefie miasto Tarnów w roku bazowym 2015 r.¹²¹

STREFA MAŁOPOLSKA

System ciepłowniczy

Łączna długość przesyłowej sieci ciepłowniczej na terenie strefy małopolskiej w 2014 r. wyniosła 494,6 km, przy czym 450,1 km sieci położone było w obrębie miast, a 44,5 km na obszarach wiejskich. W tym samym roku ilość scentralizowanych kotłowni grzewczych znajdujących się na terenie miast strefy małopolskiej wynosiła 825, a na obszarach wiejskich 324 dając łącznie 1 149 obiektów w skali całej strefy.

Tabela 100. Charakterystyka lokalnych i indywidualnych źródeł ciepła w strefie małopolskiej w 2014 roku.¹²²

Lp.	Powiat	Kotłownie podłączone do sieci ciepłowniczej	Długość sieci ciepłowniczej przesyłowej	Długość sieci ciepłowniczej przyłączy do budynków i innych obiektów
		[szt.]	[km]	[km]
1.	bocheński	47	14,7	4,7
2.	brzeski	45	12,2	3,3
3.	chrzanowski	51	58,8	28,3
4.	dąbrowski	14	1,8	0,8
5.	gorlicki	107	9,2	8,4

¹²¹ źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

¹²² źródło: dane GUS za 2014 r.

Lp.	Powiat	Kotłownie podłączone do sieci ciepłowniczej	Długość sieci ciepłowniczej przesyłowej	Długość sieci ciepłowniczej przyłączy do budynków i innych obiektów
		[szt.]	[km]	[km]
6.	krakowski	107	37,3	12,2
7.	limanowski	56	3,1	3,8
8.	m. Nowy Sącz	111	47,7	21,7
9.	miechowski	32	2,1	1,3
10.	myślenicki	46	3,0	0,7
11.	nowosądecki	110	8,3	3,6
12.	nowotarski	90	25,4	18,4
13.	olkuski	71	50,8	29,9
14.	oświęcimski	61	138,3	14,3
15.	proszowicki	12	3,9	2,1
16.	suski	27	3,6	1,7
17.	tarnowski	34	3,1	1,2
18.	tatrzański	23	42,8	44,3
19.	wadowicki	60	23,9	13,5
20.	wielicki	45	4,6	1,9
Suma:		1 149	494,6	216,1

Dane charakteryzujące długość przesyłowej sieci ciepłowniczej w odniesieniu do powiatów strefy wskazują, że powiaty dąbrowski i miechowski w 2014r. cechowały się najmniejszą długością instalacji służącej do przesyłania energii cieplnej, podczas gdy powiat oświęcimski posiada najdłuższy układ sieci przesyłowej.

Sieć gazowa

Najwięcej czynnych przyłączy gazowych w 2014 r. było w powiatach krakowskim (59 611) i tarnowskim (40 978). Relatywnie dużo (powyżej 20 tys.) przyłączy zarejestrowani także w powiatach wadowickim, wielickim, nowosądeckim, oświęcimskim i bocheńskim. Najmniejsza liczba przyłączy była w powiatach suskim (1 182), tatrzańskim (1 492), miechowskim (1 734) i proszowickim (2 356).

Tabela 101. Dane dotyczące zaopatrzenia i wykorzystania gazu do celów grzewczych na terenie strefy małopolskiej w 2014 roku.¹²³

Lp.	Powiat	czynne przyłącza do budynków	odbiorcy gazu	odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	zużycie gazu	zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań	ludność korzystająca z sieci gazowej
		[szt.]	[gosp. dom]	[gosp. dom.]	[tys.m ³]	[tys.m ³]	[osoba]
1.	bocheński	21 998	24 874	10 576	12 466,4	8 125,6	85 354
2.	brzeski	19 218	19 563	7 600	9 377,8	5 713,5	69 028
3.	chrzanowski	18 664	31 142	9 409	11 063,4	7 319,8	91 124
4.	dąbrowski	9 562	9 777	5 144	4 953,5	3 611,5	36 466
5.	gorlicki	17 926	21 929	9 016	9 734,0	6 129,4	75 484

¹²³ źródło: dane GUS za 2014 r.

Lp.	Powiat	czynne przyłącza do budynków	odbiorcy gazu	odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	zużycie gazu	zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań	ludność korzystająca z sieci gazowej
		[szt.]	[gosp. dom]	[gosp. dom.]	[tys.m ³]	[tys.m ³]	[osoba]
6.	krakowski	59 728	58 649	33 468	45 768,3	37 263,9	193 496
7.	limanowski	19 263	16 762	8 360	9 139,2	6 789,1	64 575
8.	m. Nowy Sącz	9 596	25 264	7 125	12 302,0	7 415,1	73 849
9.	miechowski	1 756	899	440	727,7	559,6	2 706
10.	myślenicki	18 201	18 925	9 439	11 524,6	8 714,4	70 012
11.	nowosądecki	24 182	25 677	8 908	14 464,8	9 066,8	99 245
12.	nowotarski	8 671	5 189	4 021	5 650,2	5 369,7	18 216
13.	olkuski	18 681	26 354	5 798	10 802,6	5 326,6	79 260
14.	oświęcimski	21 833	39 902	11 553	15 085,6	7 965,5	124 872
15.	proszowicki	2 361	1 662	862	1 305,2	961,5	5 955
16.	suski	1 259	883	429	921,7	425,2	3 102
17.	tarnowski	42 269	35 247	18 345	18 243,5	12 783,3	135 050
18.	tatrzański	1 502	1 167	1 139	2 400,8	2 392,5	2 665
19.	wadowicki	27 031	29 423	14 558	13 452,5	9 852,8	102 520
20.	wielicki	26 278	30 297	19 024	23 554,7	20 182,9	100 833
Suma:		369 979	423 585	185 214	232 938,5	165 968,7	1 433 812

Dane dotyczące charakterystyki sieci gazowej wskazują, że blisko 57,5% wśród wszystkich osób zamieszkujących teren strefy małopolskiej objęte jest dostępem do sieci gazowniczej.

Odsetek ludności korzystającej z gazu jest zróżnicowana przestrzennie i zależy w dużym stopniu od dostępności sieci. Najwyższy jest w Nowym Sączu (88,1%) oraz Małopolsce centralnej - powiat wielicki (84,0%) i bocheński (81,2%). Gazyfikacja położonych peryferycznie powiatów nie przekracza 5,5% (powiat tatrzański, suski i miechowski). Niewiele wyższy stopień gazyfikacji występuje w powiecie nowatorskim (9,6%) oraz proszowickim (13,6%). W pozostałych powiatach stopień gazyfikacji mieści się w przedziale 46,9-74,3%.

Indywidualne źródła ciepła

Na obszarze strefy małopolskiej podstawowym sposobem pokrycia zapotrzebowania na ciepło w indywidualnych systemach grzewczych jest wykorzystanie urządzeń do spalania paliw stałych (węgla). W przypadku emisyjności urządzeń zasilanych paliwem stałym decydujący wpływ na wielkość emisji mają m.in. struktura wiekowa, typ, rodzaj, stan i sprawność kotła, stan techniczny instalacji odprowadzania spalin, intensywność i zakres temperaturowy procesu spalania oraz rodzaj i jakość stosowanego paliwa. Aby utrzymać optymalne parametry kotłów należy prowadzić przeglądy kominiarskie oraz okresową kontrolę stanu technicznego urządzenia grzewczego. W skali każdej gminy na obszarze strefy określono procentowy udział każdego rodzaju sposobu pokrycia zapotrzebowania na ciepło w celu określenia wielkości emisji z danego obszaru zabudowy. Przyjęte procentowe udziały zostały podane w poniższej tabeli w podziale na powiaty.

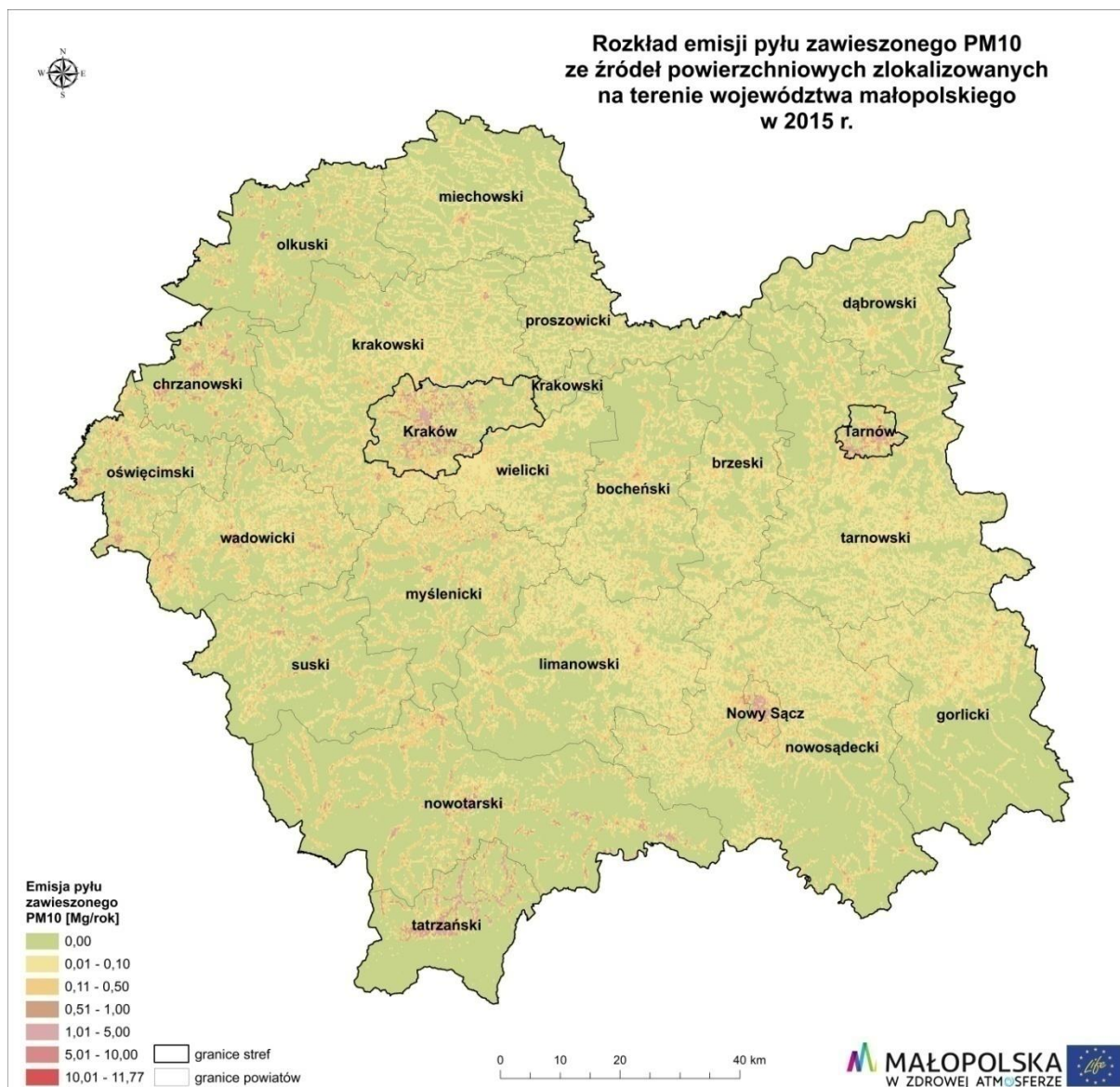
Tabela 102. Procentowy udział pokrycia zapotrzebowania na ciepło w strefie małopolskiej.¹²⁴

Lp.	Obszar bilansowy	Procentowy udział pokrycia zapotrzebowania ciepła przez:				
		inne (sieć ciepłownicza, energia elektryczna)	Gaz	Olej opałowy	Drewno	Węgiel
1.	bocheński	6,6%	19,5%	0,8%	1,4%	71,8%
2.	brzeski	5,6%	22,0%	1,1%	1,0%	70,4%
3.	chrzanowski	11,1%	14,5%	2,2%	1,6%	70,6%
4.	dąbrowski	2,6%	20,0%	2,8%	1,0%	73,6%
5.	gorlicki	5,5%	14,1%	0,9%	1,0%	78,5%
6.	krakowski	2,9%	33,4%	0,9%	1,3%	61,5%
7.	limanowski	0,7%	14,7%	1,1%	1,0%	82,4%
8.	m. Nowy Sącz	3,3%	2,4%	1,2%	1,0%	92,2%
9.	miechowski	1,3%	14,0%	0,8%	1,3%	82,6%
10.	myślenicki	2,0%	12,4%	1,3%	3,5%	80,8%
11.	nowosądecki	2,9%	5,1%	0,9%	3,9%	87,2%
12.	nowotarski	27,0%	22,4%	0,6%	8,6%	41,4%
13.	olkuski	21,9%	10,3%	0,3%	1,0%	66,5%
14.	oświęcimski	10,8%	13,0%	0,7%	1,0%	74,5%
15.	proszowicki	3,4%	5,8%	1,3%	1,8%	87,8%
16.	suski	1,3%	1,6%	0,8%	1,4%	94,9%
17.	tarnowski	1,4%	22,4%	1,2%	1,3%	73,7%
18.	tatrzański	14,8%	2,5%	1,8%	4,9%	76,0%
19.	wadowicki	4,4%	14,7%	0,7%	1,9%	78,2%
20.	wielicki	1,3%	51,5%	1,4%	1,0%	44,9%

Najwyższy – ponad 90% udział pokrycia zapotrzebowania na ciepło poprzez węgiel charakteryzuje powiaty: suski i miechowski. Najmniejszy udział węgla w strukturze pokrycia zapotrzebowania na ciepło występuje w Nowym Sączu oraz powiecie wielickim. Węgiel kamienny stanowi dominujące źródło pokrycia zapotrzebowania na ciepło we wszystkich powiatach należących do strefy małopolskiej. Dokonana analiza wskazuje, że poziom zużycia drewna i oleju opałowego na cele pokrycia zapotrzebowania na ciepło dla wszystkich powiatów kształtuje się na zbliżonym poziomie. Najwyższy udział pokrycia zapotrzebowania na ciepło poprzez sieć ciepłowniczą czy energię elektryczną charakteryzuje miasto Nowy Sącz oraz powiat olkuski. Najmniejszy udział bezemisyjnych źródeł pokrywających zapotrzebowanie na ciepło odnotowano w limanowskim, myślenickim, suskim, tarnowskim i nowosądeckim (poniżej 2%).

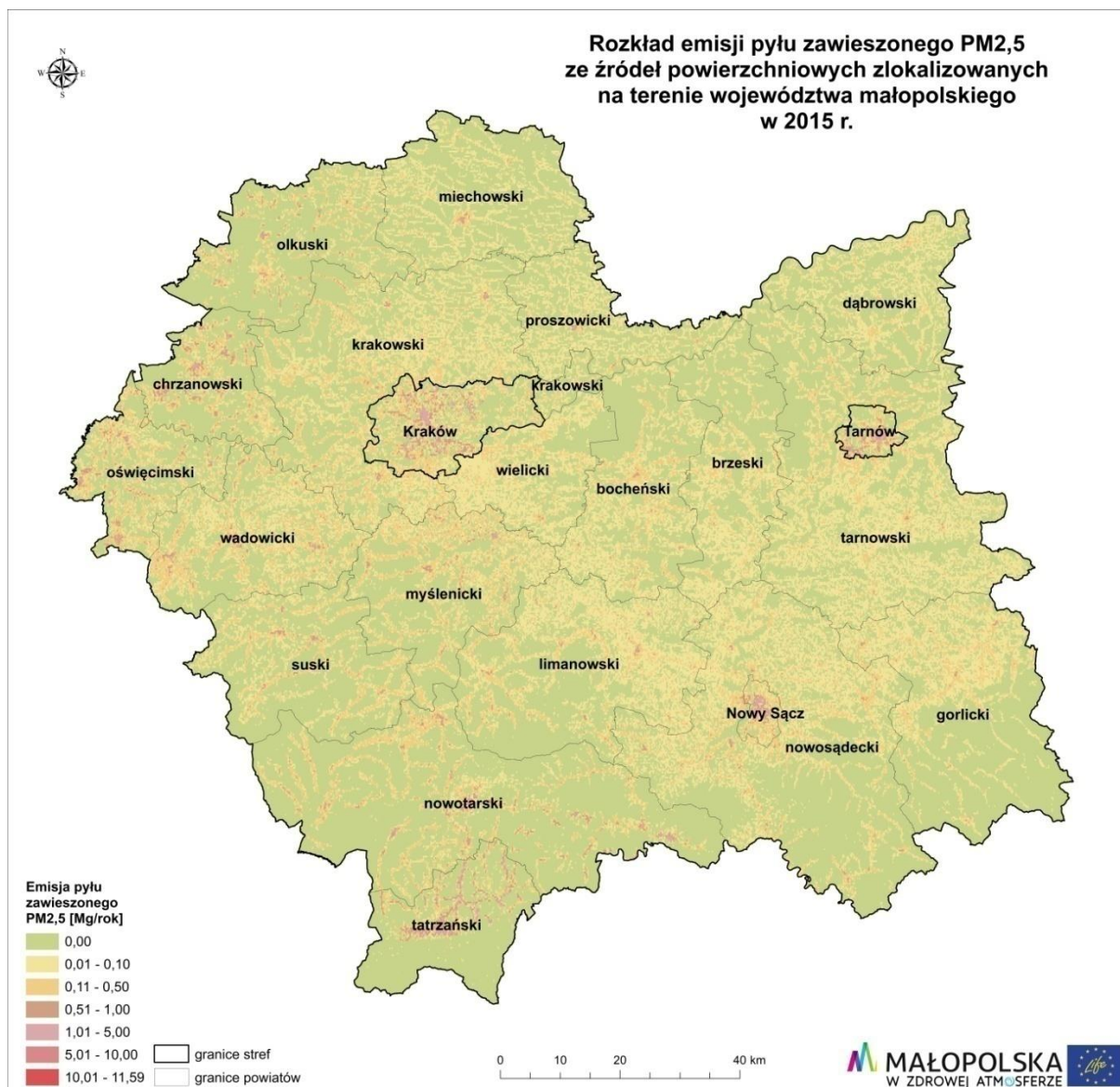
Rozkład przestrzenny oraz oszacowane wielkości emisji ze źródeł niezorganizowanych zlokalizowanych na terenie strefy małopolskiej prezentują poniższe rysunki.

¹²⁴ Źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

Rysunek 145. Lokalizacja i wielkość emisji pyłu PM10 ze źródeł powierzchniowych w strefie małopolskiej w roku bazowym 2015 r.¹²⁵

¹²⁵ źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

Rysunek 146. Lokalizacja i wielkość emisji pyłu PM_{2,5} ze źródeł powierzchniowych w strefie małopolskiej w roku bazowym 2015 r.¹²⁶

¹²⁶ źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

Rysunek 147. Lokalizacja i wielkość emisji B(a)P ze źródeł powierzchniowych w strefie małopolskiej w roku bazowym 2015 r.¹²⁷

13.4. INWENTARYZACJA ORAZ CHARAKTERYSTYKA TECHNICZNO-EKOLOGICZNA LINIOWYCH ŹRÓDEŁ EMISJI

Spory wpływ na wielkość emisji zanieczyszczeń w powietrzu ma komunikacja. Poziom zanieczyszczenia w głównej mierze uzależniona jest od wielkości natężenia ruchu pojazdów, której wpływ na środowisko dodatkowo różnicowany jest ze względu na:

- rodzaj;
- rozłożenie ruchu pojazdów w czasie;
- typ stosowanego paliwa;
- prędkość;
- obciążenie i stan techniczny;
- normy emisji spalin spełniane przez pojazdy.

¹²⁷ źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

Nie bez znaczenia pozostaje również wpływ emisji pozaspalinowej wynikającej ze zużycia opon, hamulców, nawierzchni dróg oraz emisji wtórnej powstającej w trakcie unoszenia pyłu, która bezpośrednio wynika ze stanu nawierzchni, rodzaju pobocza czy częstotliwości sprzątania jezdni. Dodatkowy wpływ na wielkość emisji mają takie czynniki jak zwarta zabudowa wokół drogi, posilkowe elementy infrastruktury drogowej (np. ekrany akustyczne), rodzaj szaty roślinnej otaczającej drogi czy ukształtowanie terenu. Masy powietrza przy odcinkach dróg, które ze względu na elementy otoczenia nie są w wystarczający sposób przewietrzane cechują się bowiem lokalnie wyższymi wartościami zanieczyszczeń, niż te które odnotowuje się w pobliżu dróg przebiegających przez otwarte przestrzenie, gdzie cyrkulacja powietrza nie jest zaburzona.

W ramach inwentaryzacji źródeł emisji liniowych uwzględnione zostanie emisja spalinowa, pozaspalinowa oraz resuspensja pyłów z dróg:

- krajowych;
- wojewódzkich;
- powiatowych;
- gminnych.

Do obliczenia emisji komunikacyjnej zostanie wykorzystany model COPERT IV.

Województwo małopolskie położone jest na skrzyżowaniu ważnych szlaków komunikacyjnych. Przez obszar Małopolski prowadzą szlaki tranzytowe:

- wschód – zachód, który stanowi międzynarodowa droga E40 obejmująca w Województwie Małopolskim autostradę A4 i drogę krajową nr 4;
- północ – południe, który stanowi międzynarodowa droga E77 obejmująca w Województwie Małopolskim drogę krajową nr 7.

Układ ten rozbudowany jest o sieć dróg krajowych i wojewódzkich, a lokalnie o sieć dróg powiatowych i gminnych. Łączna długość dróg w województwie wynosi 49 334,61 km. ¹²⁸

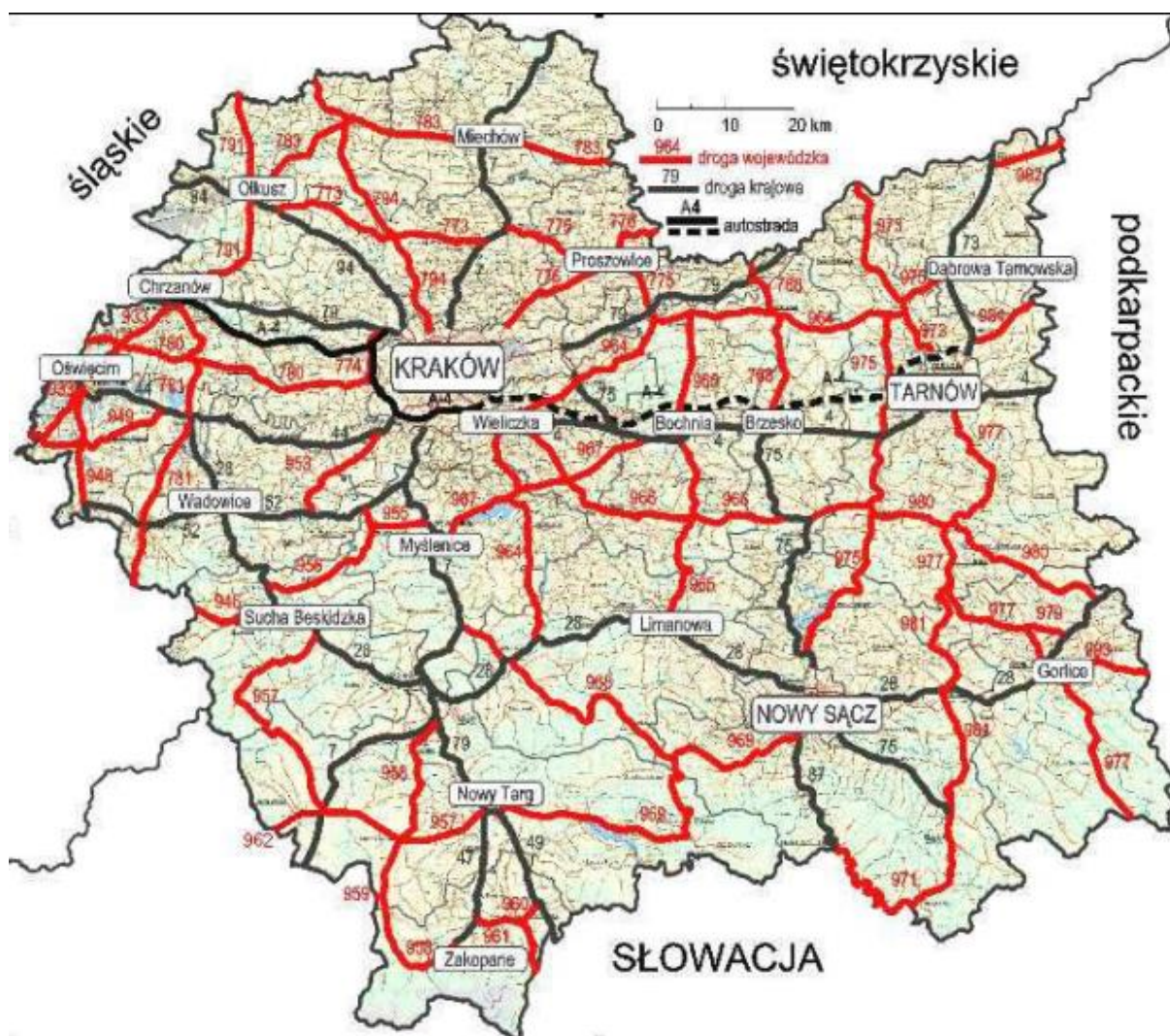
*Tabela 103. Sieć drogowa w Małopolsce.*¹²⁹

Lp.	Kategoria drogi	Długość [km]
1.	Drogi krajowe	1 092,53
2.	Drogi wojewódzkie	1 414,73
3.	Drogi powiatowe i gminne	46 827,35

Przez województwo małopolskie przebiega 12 dróg krajowych i 39 ciągów dróg wojewódzkich. Największe zagęszczenie sieci drogowej występuje w centralnej i zachodniej części województwa. Przebieg dróg krajowych i wojewódzkich został przedstawiony na poniższym rysunku.

¹²⁸ źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

¹²⁹ źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

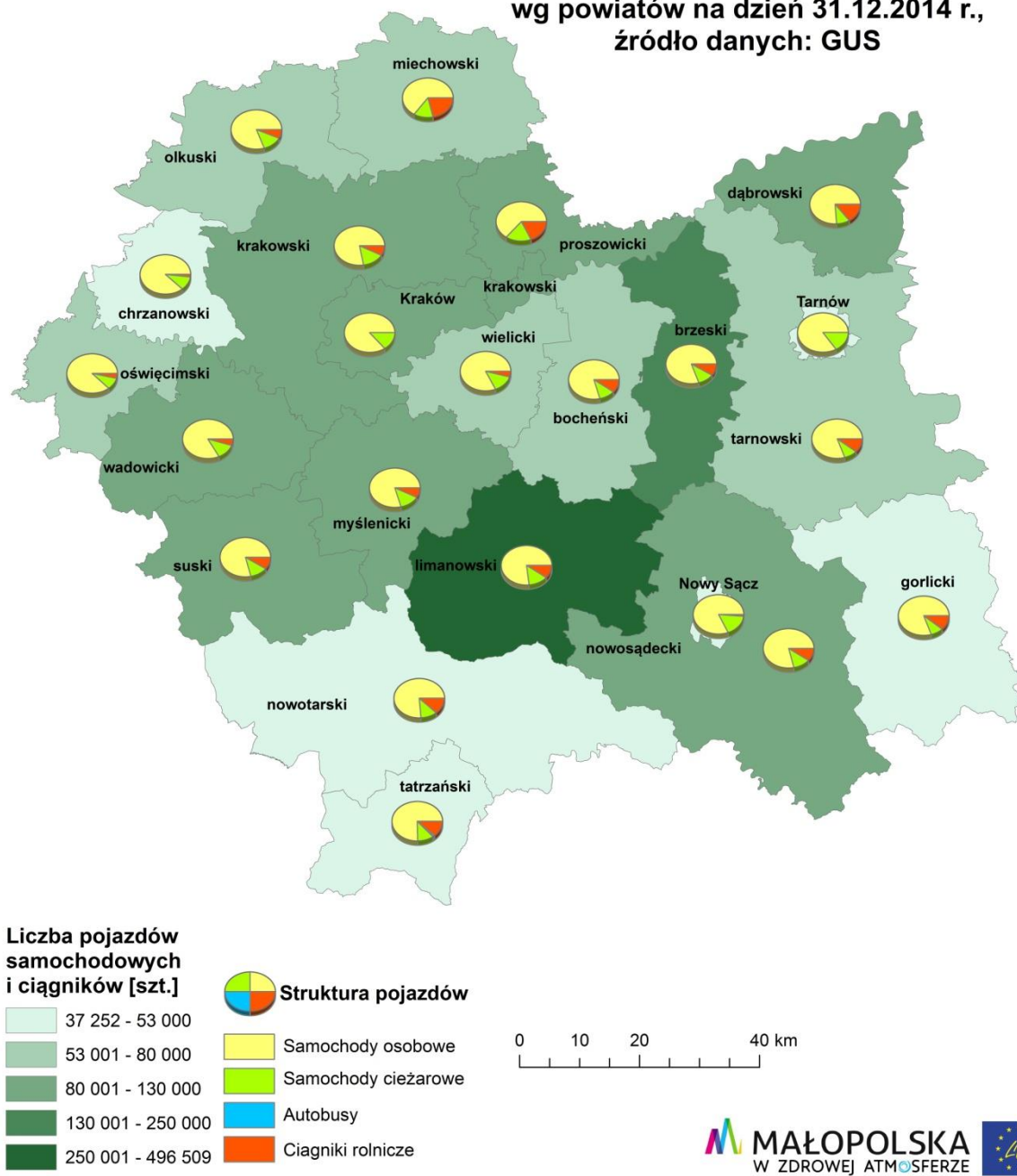
Rysunek 148. Podstawowe sieci dróg w Małopolsce. ¹³⁰

W województwie małopolskim w 2014 r. zostało zarejestrowanych łącznie 2 185 975 szt. pojazdów samochodowych i ciągników rolniczych. Największy udział w tej grupie pojazdów mają samochody osobowe – 1 663 398 szt., natomiast liczba samochodów ciężarowych jest około 6-krotnie mniejsza. Najmniejszy udział mają autobusy – 11 289 szt. Struktura pojazdów zarejestrowanych w poszczególnych powiatach jest dość zróżnicowana.

¹³⁰ źródło: www.e-drogi.pl

LICZBA ZAREJSTROWANYCH POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH I CIĄGNIKÓW W WOJ. MAŁOPOLSKIM wg powiatów na dzień 31.12.2014 r., źródło danych: GUS

Rysunek 149. Liczba i struktura zarejestrowanych pojazdów samochodowych i ciągników w województwie małopolskim w podziale na powiaty.¹³¹

Najwięcej pojazdów samochodowych (powyżej 472 tys.) zarejestrowanych jest w Krakowie, w następnej kolejności w powiatach: krakowskim (powyżej 185 tys.), tarnowskim (powyżej 108 tys.) nowosądeckim i wadowickim (powyżej 90 tys.). Stosunkowo niewiele pojazdów zarejestrowanych zostało w powiatach tatrzańskim, miechowskim, dąbrowskim oraz proszowickim (powyżej 30 tys.). Najliczniejszą grupę stanowią samochody osobowe. Najwięcej samochodów osobowych (powyżej

¹³¹ źródło: GUS, 31.12.2014 r.

406 tys.) zarejestrowanych jest w Krakowie, w następnej kolejności w powiatach: krakowskim (ponad 154 tys.), tarnowskim (ponad 96 tys.), nowosądeckim i wadowickim (po około 80 tys.). Najmniej natomiast (poniżej 30 tys.) w powiatach dąbrowskim, miechowskim, tatrzańskim i proszowickim. Samochody ciężarowe stanowią kolejną grupę w strukturze pojazdów. Najwięcej samochodów ciężarowych poza Krakowem (62 tys.) oraz powiatem krakowskim (29 tys.) jest w powiecie nowosądeckim (12 tys.), następnie w powiatach wadowickim, limanowskim i myślenickim (po 11 tys.) oraz powiatach tarnowskim i nowatorskim (po 10 tys.). Najmniejsza liczba ciężarówek poniżej 5 tys., występuje w powiecie dąbrowskim i tatrzańskim. W odmienny sposób rozkłada się liczba zarejestrowanych ciągników rolniczych. Największy udział ciągników wstępuje w powiatach krakowskim (13,6 tys.), tarnowskim (12 tys.) i nowotarskim (10,8 tys.), natomiast najmniej ciągników rolniczych zarejestrowano w Tarnowie – 487 szt. i Nowym Sączu – 518 szt.

AGLOMERACJA KRAKOWSKA

W wyniku przeprowadzonej inwentaryzacji źródeł emisji liniowej zgromadzono informacje na temat wielkości emisji zanieczyszczeń z odcinków dróg o łącznej długości kształtującej się dla poszczególnych typów szlaków na poziomie:

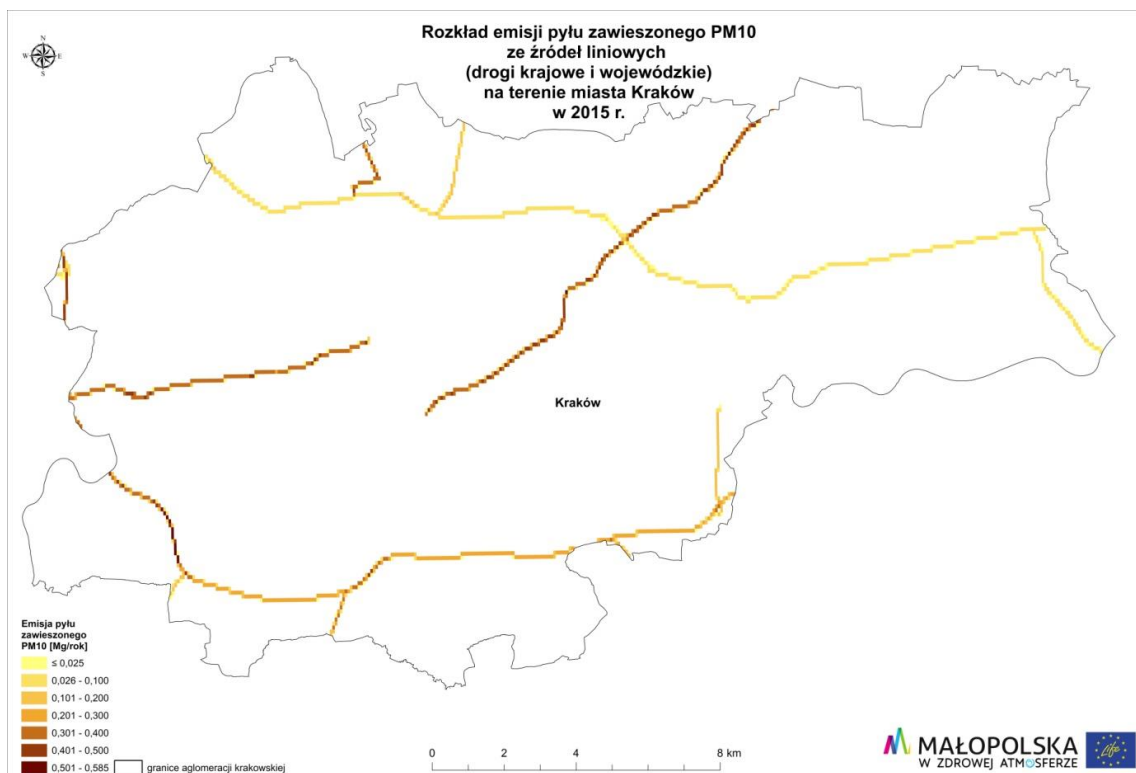
- drogi krajowe – 63,07 km;
- drogi wojewódzkie – 24,33 km;
- drogi powiatowe i gminne i miejskie – 2 246,98 km.

Tabela 104. Zestawienie emisji pyłu PM10 i PM2,5, B(a)P oraz NO₂ ze źródeł zlokalizowanych na terenie aglomeracji krakowskiej w roku bazowym 2015¹³²

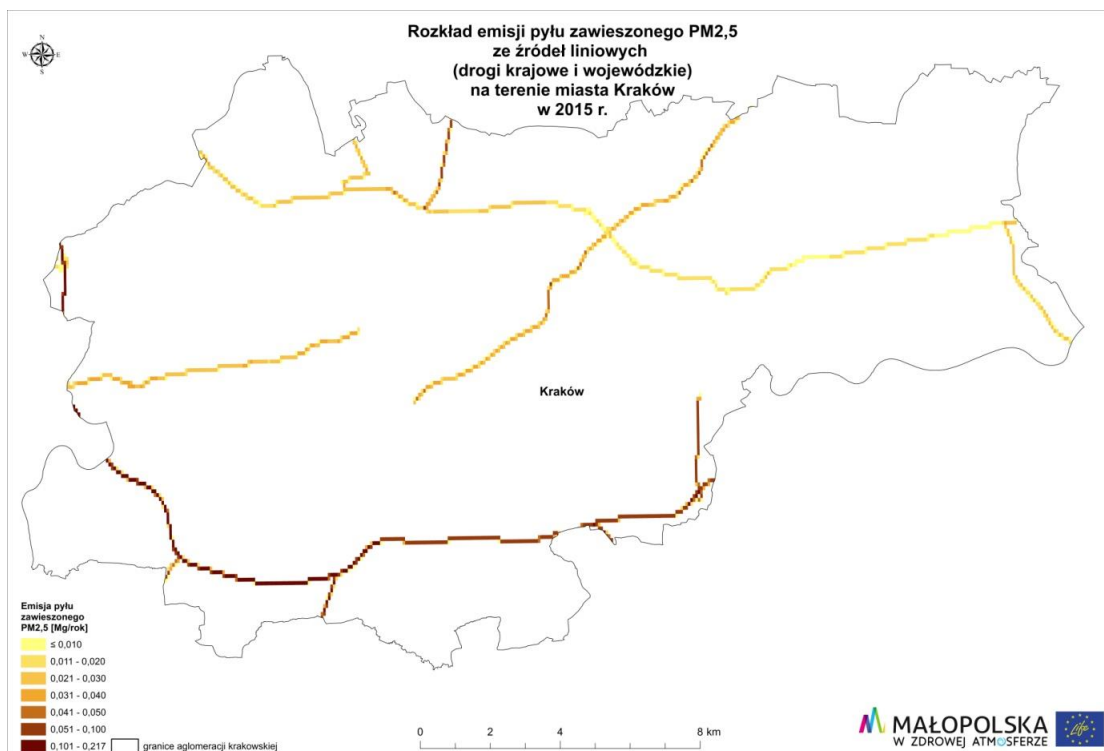
Rodzaj emisji	Wielkość emisji [Mg/rok]			
	PM10	PM2,5	B(a)P	NO2
Emisja liniowa	481,73	158,35	0,001299	431,75

Rozkład przestrzenny oraz oszacowane wielkości emisji ze źródeł niezorganizowanych zlokalizowanych na terenie aglomeracji krakowskiej prezentują poniższe rysunki.

¹³² źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

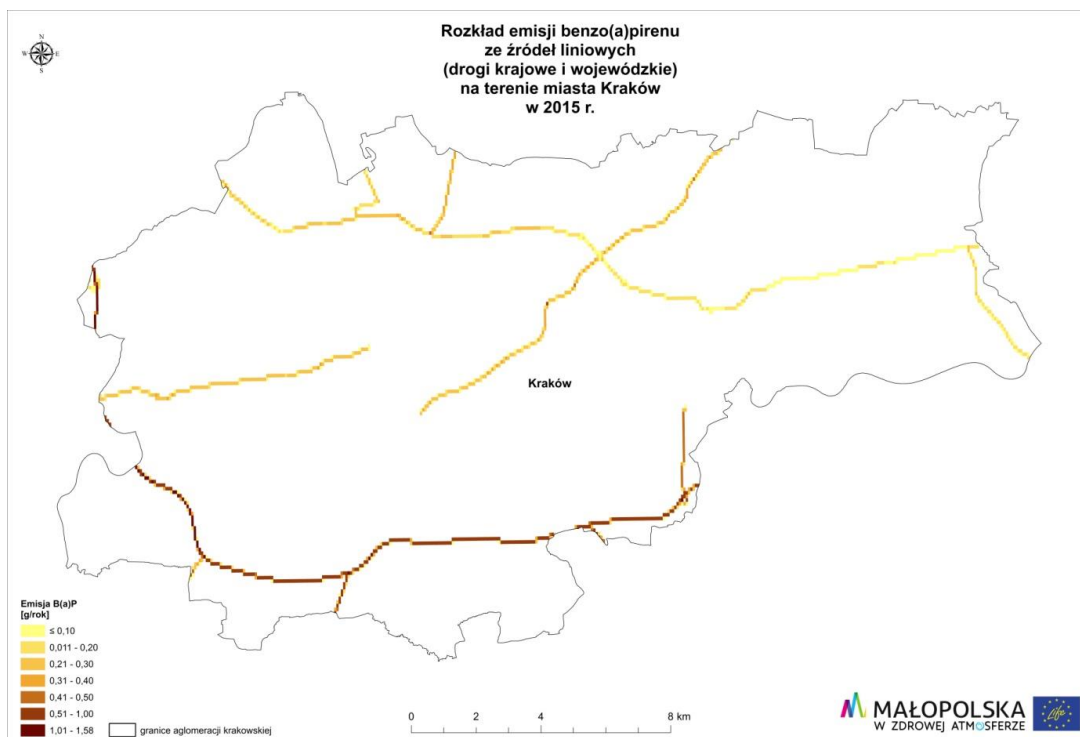

Rysunek 150. Lokalizacja źródeł emisji liniowej z dróg krajowych i wojewódzkich na terenie aglomeracji krakowskiej oraz wielkość emisji pyłu PM10.¹³³

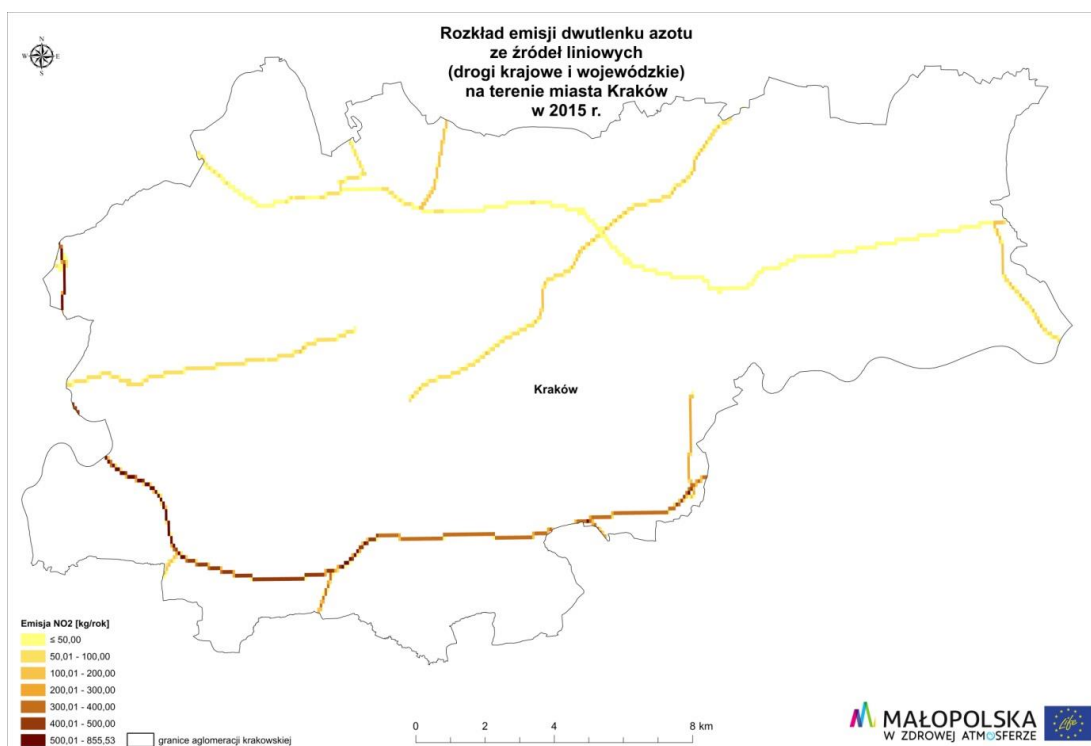

Rysunek 151. Lokalizacja źródeł emisji liniowej z dróg krajowych i wojewódzkich na terenie aglomeracji krakowskiej oraz wielkość emisji pyłu PM2,5.¹³⁴

¹³³ źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

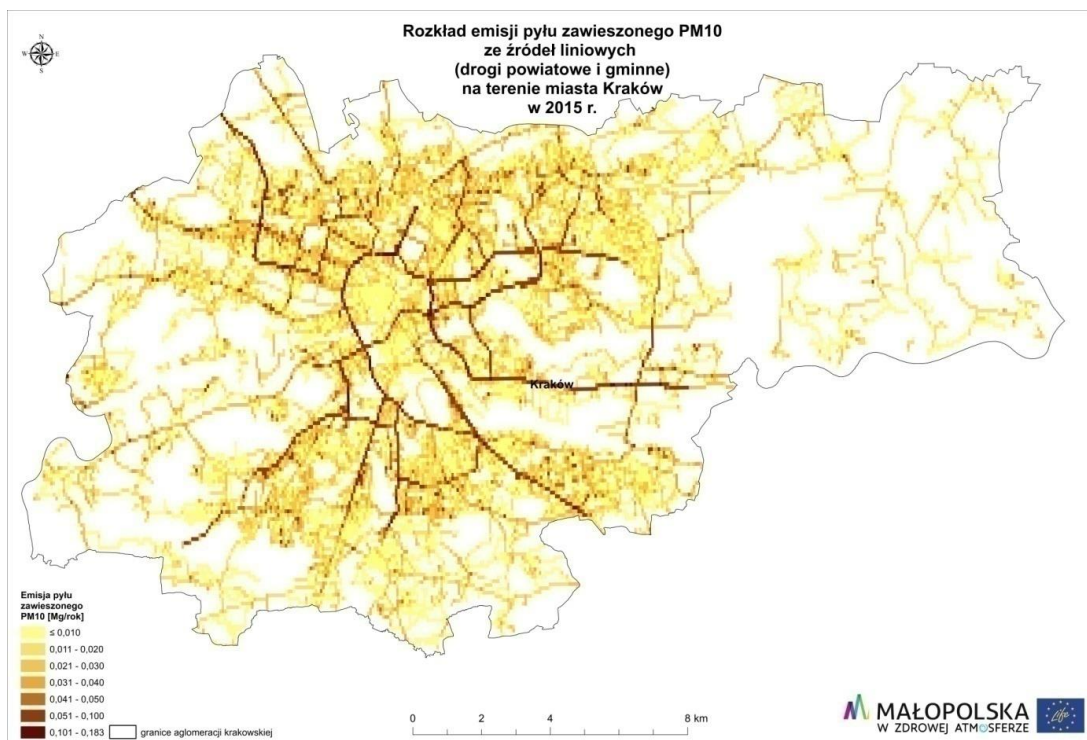
Rysunek 152. Lokalizacja źródeł emisji liniowej z dróg krajowych i wojewódzkich na terenie aglomeracji krakowskiej oraz wielkość emisji B(a)P.¹³⁵

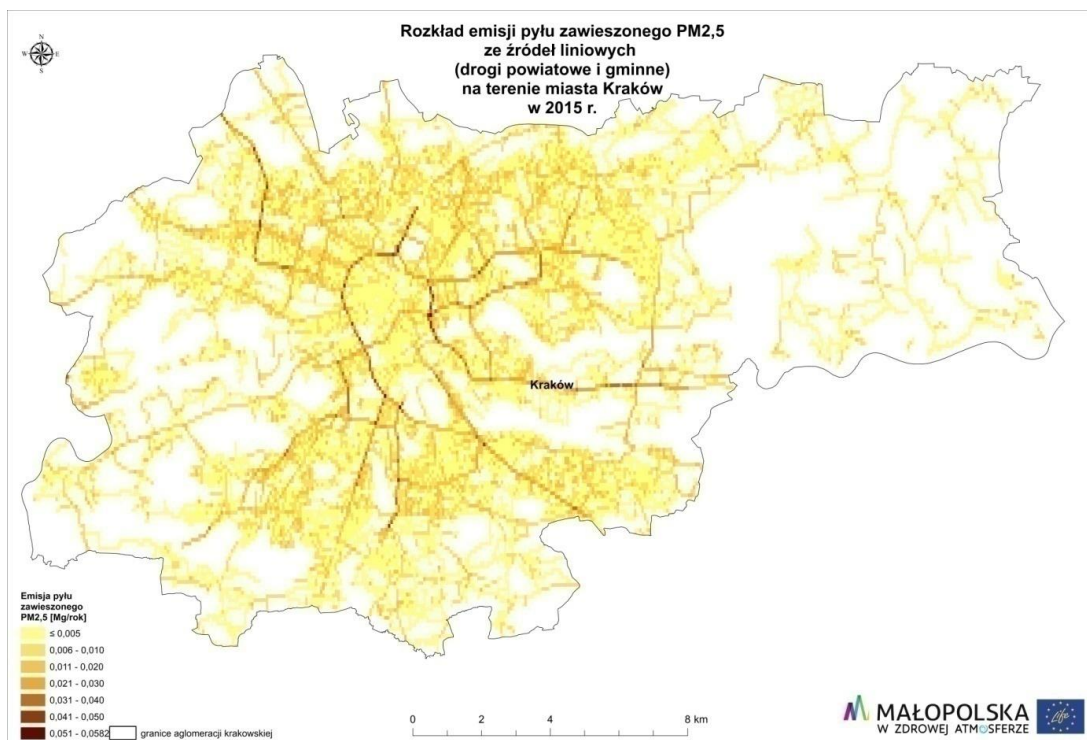
Rysunek 153. Lokalizacja źródeł emisji liniowej z dróg powiatowych i gminnych na terenie aglomeracji krakowskiej oraz wielkość emisji NO₂.¹³⁶

¹³⁴ źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

¹³⁵ źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

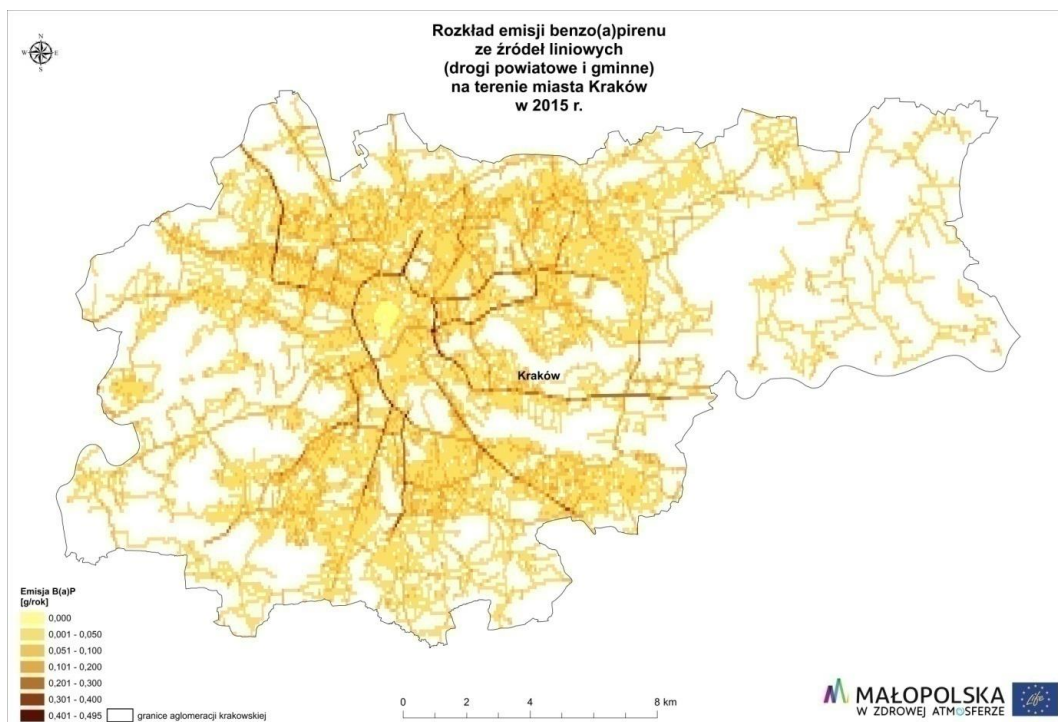
Rysunek 154. Lokalizacja źródeł emisji liniowej z dróg powiatowych i gminnych na terenie aglomeracji krakowskiej oraz wielkość emisji pyłu PM10.¹³⁷

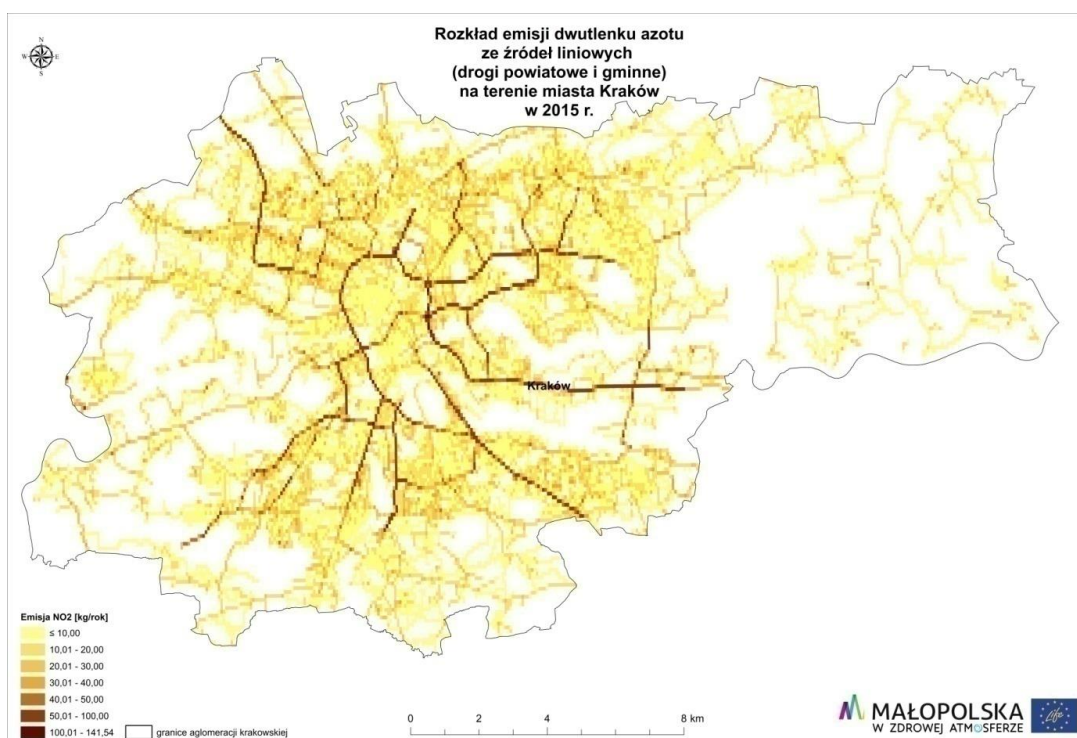
Rysunek 155. Lokalizacja źródeł emisji liniowej z dróg powiatowych i gminnych na terenie aglomeracji krakowskiej oraz wielkość emisji pyłu PM2,5.¹³⁸

¹³⁶ źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

¹³⁷ źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

Rysunek 156. Lokalizacja źródeł emisji liniowej z dróg powiatowych i gminnych na terenie aglomeracji krakowskiej oraz wielkość emisji B(a)P.¹³⁹

Rysunek 157. Lokalizacja źródeł emisji liniowej z dróg powiatowych i gminnych na terenie aglomeracji krakowskiej oraz wielkość emisji NO₂.¹⁴⁰

¹³⁸ źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

¹³⁹ źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

STREFA MIASTO TARNÓW

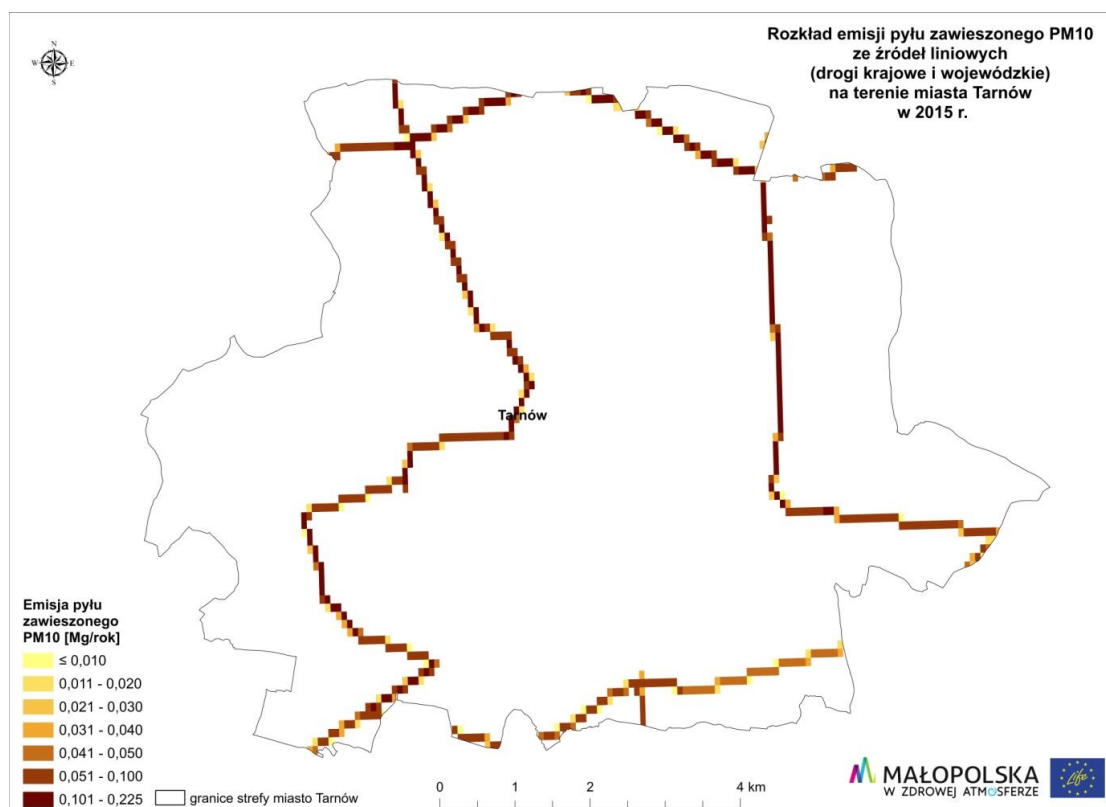
W wyniku przeprowadzonej inwentaryzacji źródeł emisji liniowej zgromadzono informacje na temat wielkości emisji zanieczyszczeń z odcinków dróg o łącznej długości kształtującej się dla poszczególnych typów szlaków na poziomie:

- drogi krajowe – 20,08 km;
- drogi wojewódzkie – 13,53 km;
- drogi powiatowe i gminne i miejskie – 420,72 km.

Tabela 105. Zestawienie emisji pyłu PM10 i PM2,5, B(a)P oraz NO₂ ze źródeł zlokalizowanych na terenie strefy miasto Tarnów w roku bazowym 2015.¹⁴¹

Rodzaj emisji	Wielkość emisji [Mg/rok]			
	PM10	PM2,5	B(a)P	NO ₂
Emisja liniowa	126,74	41,97	0,000341	116,71

Rozkład przestrzenny oraz oszacowane wielkości emisji ze źródeł niezorganizowanych zlokalizowanych na terenie aglomeracji krakowskiej prezentują poniższe rysunki.

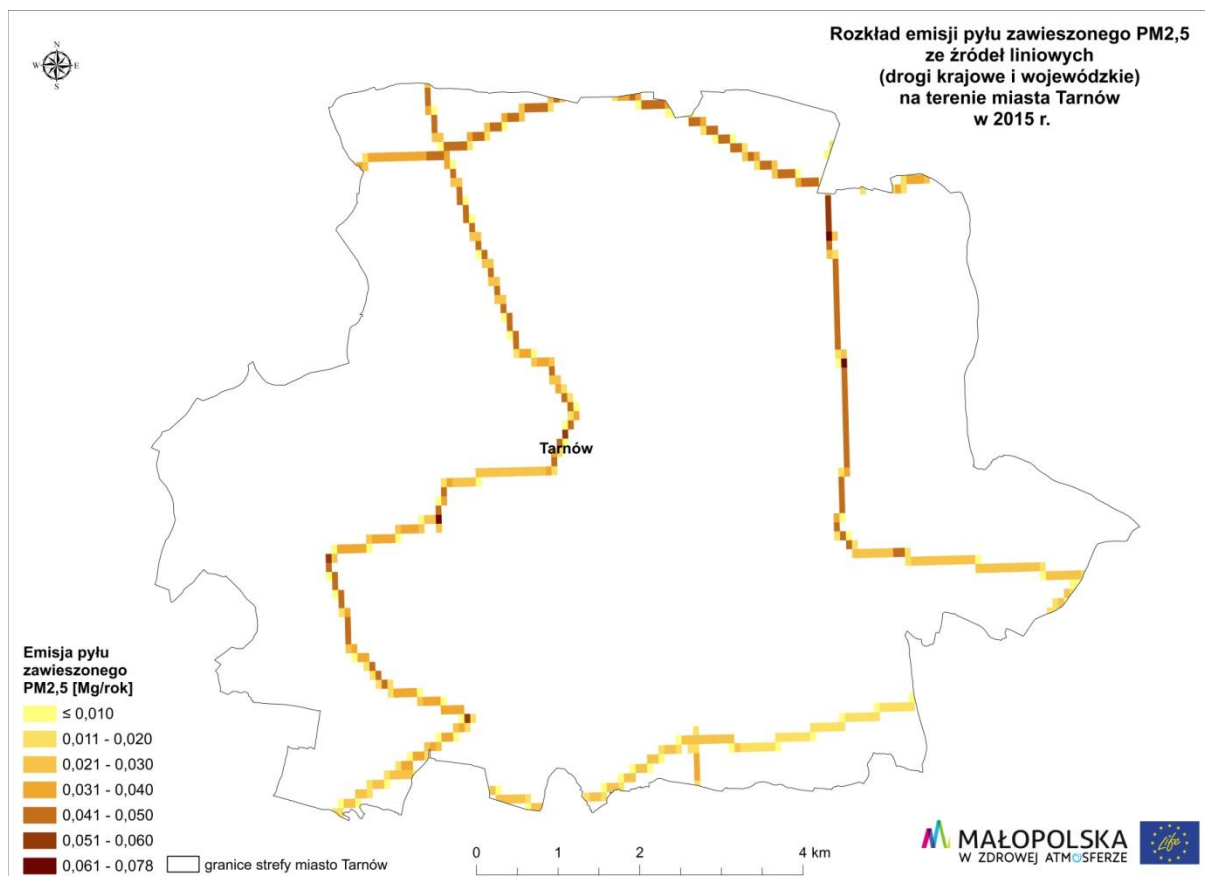

Rysunek 158. Lokalizacja źródeł emisji liniowej z dróg krajowych i wojewódzkich na terenie strefy miasto Tarnów oraz wielkość emisji pyłu PM10.¹⁴²

¹⁴⁰ źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

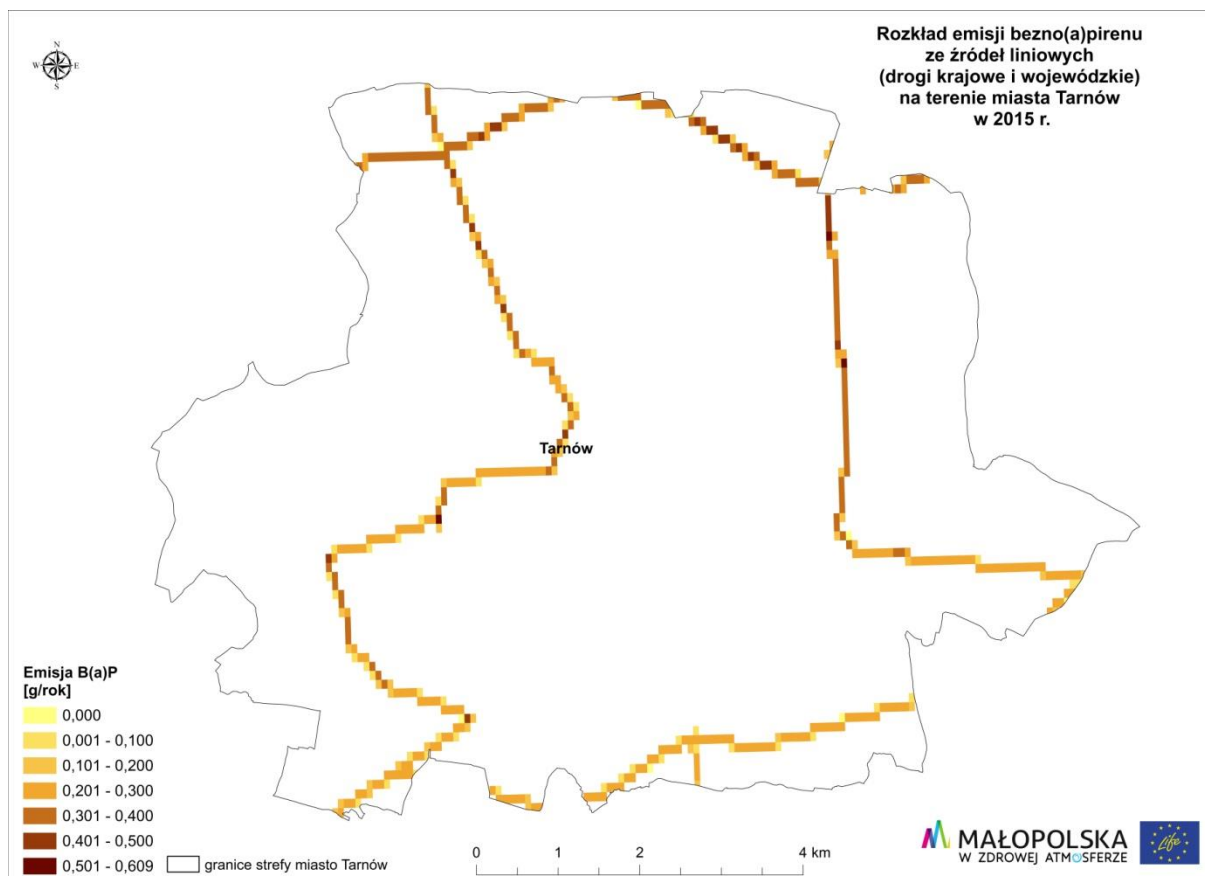
¹⁴¹ źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

¹⁴² źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

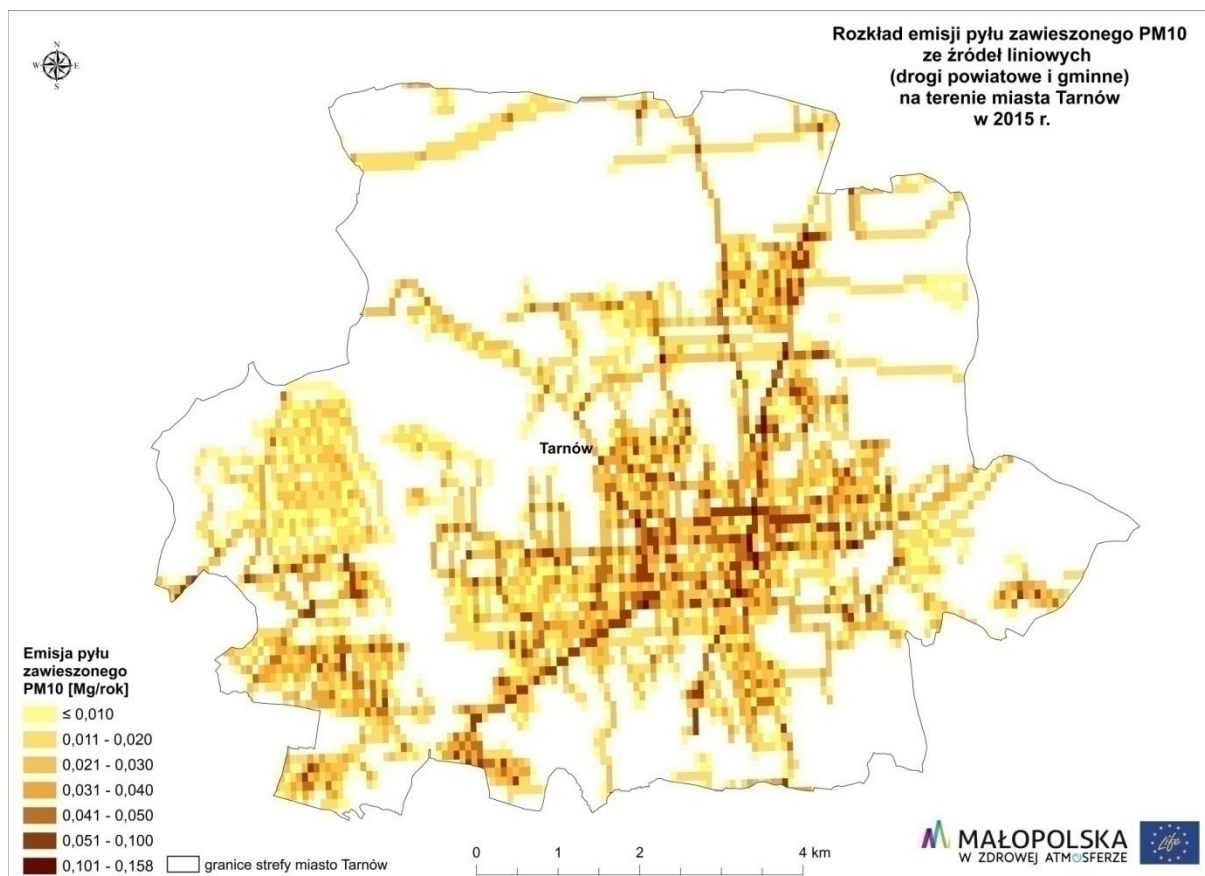
Rysunek 159. Lokalizacja źródeł emisji liniowej z dróg krajowych i wojewódzkich na terenie strefy miasto Tarnów oraz wielkość emisji pyłu PM_{2,5}.¹⁴³

¹⁴³ źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

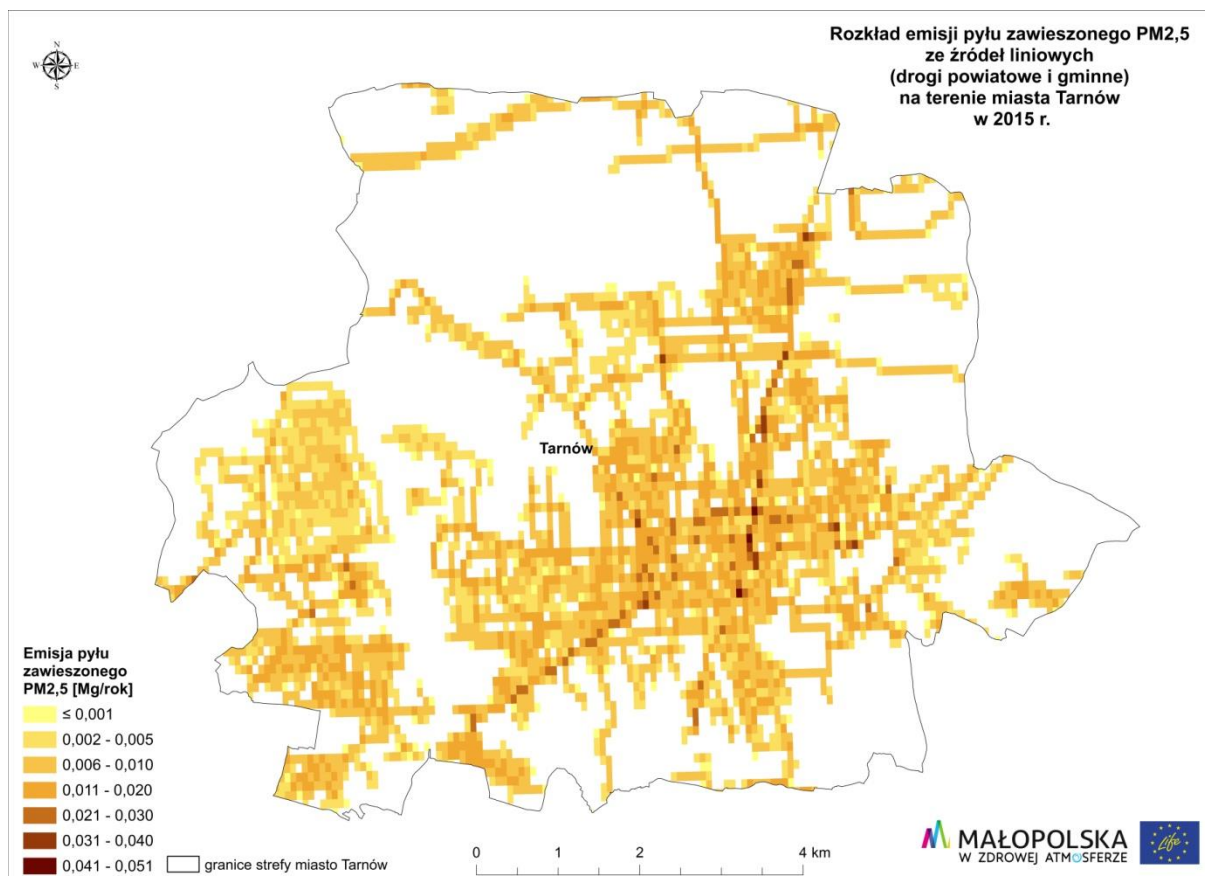
Rysunek 160. Lokalizacja źródeł emisji liniowej z dróg krajowych i wojewódzkich na terenie strefy miasto Tarnów oraz wielkość emisji B(a)P.¹⁴⁴

¹⁴⁴ źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

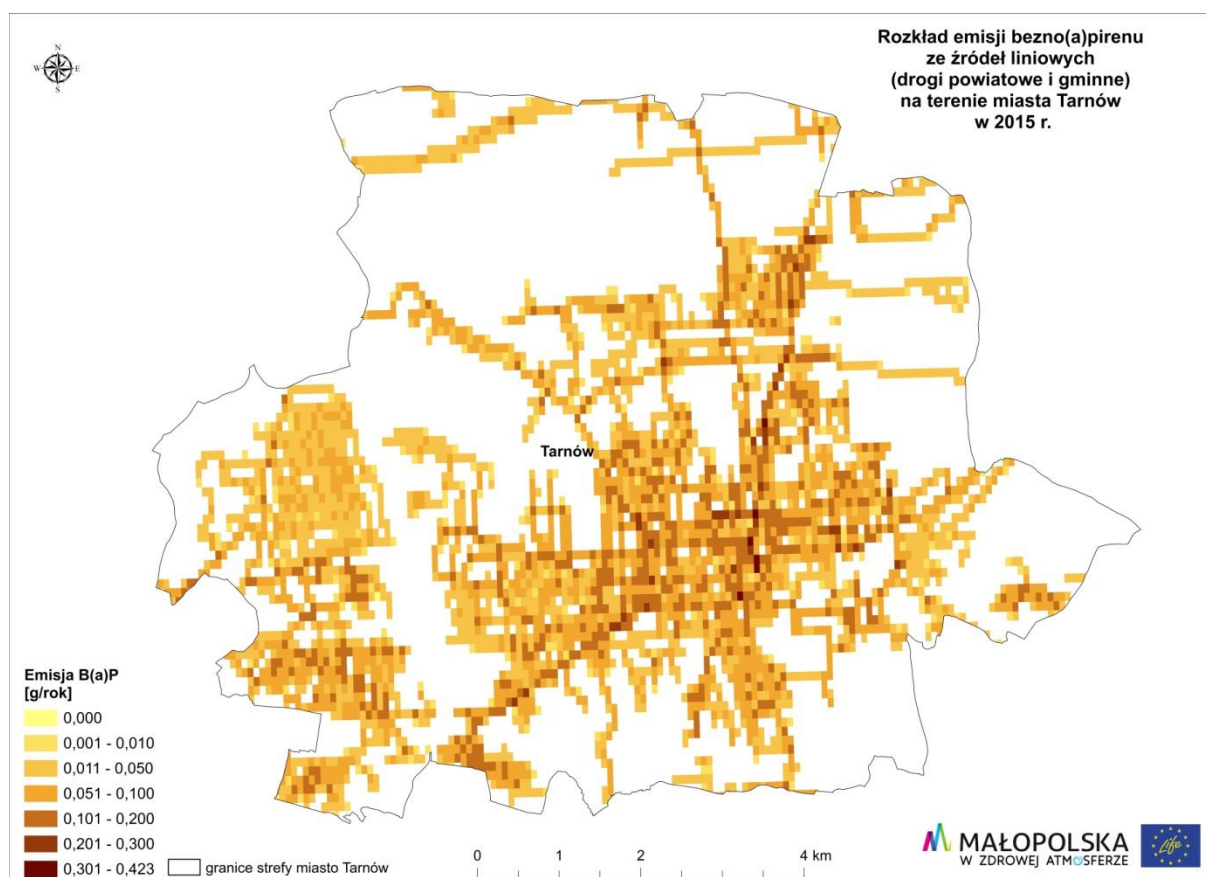
Rysunek 161. Lokalizacja źródeł emisji liniowej z dróg powiatowych i gminnych na terenie strefy miasto Tarnów oraz wielkość emisji pyłu PM10.¹⁴⁵

¹⁴⁵ źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

Rysunek 162. Lokalizacja źródeł emisji liniowej z dróg powiatowych i gminnych na terenie strefy miasto Tarnów oraz wielkość emisji pyłu PM_{2,5}.¹⁴⁶

¹⁴⁶ źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

Rysunek 163. Lokalizacja źródeł emisji liniowej z dróg powiatowych i gminnych na terenie strefy miasto Tarnów oraz wielkość emisji B(a)P.¹⁴⁷

STREFA MAŁOPOLSKA

W wyniku przeprowadzonej inwentaryzacji źródeł emisji liniowej zgromadzono informacje na temat wielkości emisji zanieczyszczeń z odcinków dróg o łącznej długości kształtującej się dla poszczególnych typów szlaków na poziomie:

- drogi krajowe – 1 009,38 km;
- drogi wojewódzkie – 1 376,88 km;
- drogi powiatowe i gminne i miejskie – 44 159,65 km.

Tabela 106. Zestawienie emisji pyłu PM10 i PM2,5, B(a)P oraz NO₂ ze źródeł zlokalizowanych na terenie strefy miasto Tarnów w roku bazowym 2015.¹⁴⁸

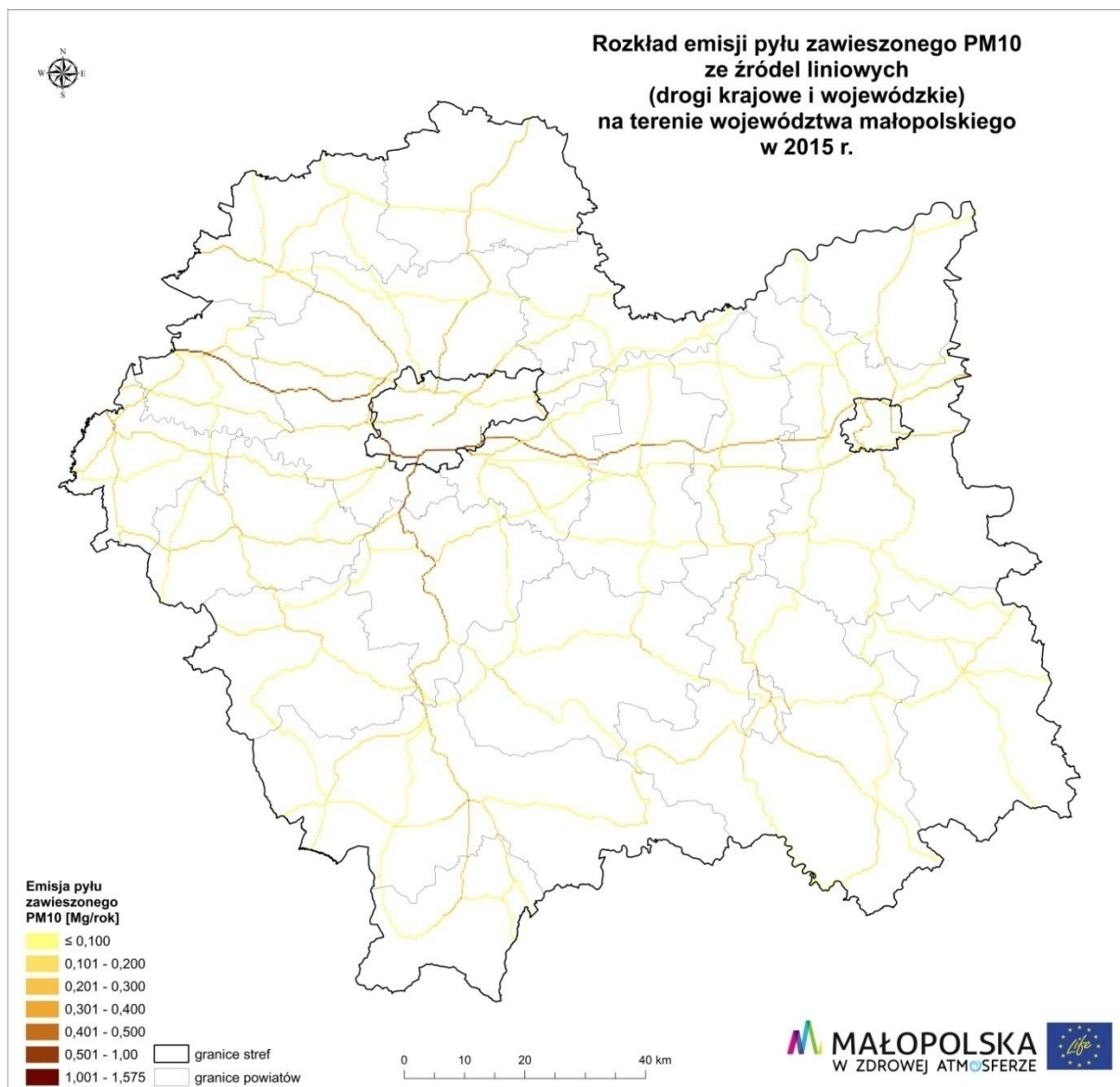
Powiat	Wielkość emisji [Mg/rok]			
	PM10	PM2,5	B(a)P	NO ₂
bocheński	187,73	63,44	0,00051	186,36
brzeski	158,89	56,60	0,00043	196,58
chrzanowski	281,08	94,81	0,00076	278,61
dąbrowski	114,49	39,79	0,00031	125,46
gorlicki	116,91	38,10	0,00031	96,87
krakowski	710,21	235,88	0,00191	658,11
limanowski	186,22	61,10	0,00050	156,79

¹⁴⁷ źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

¹⁴⁸ źródło: opracowanie własne na podstawie inwentaryzacji źródeł emisji

Powiat	Wielkość emisji [Mg/rok]			
	PM10	PM2,5	B(a)P	NO ₂
miechowski	139,48	46,72	0,00037	131,50
myślenicki	243,04	80,25	0,00065	217,00
nowosądecki	278,98	91,45	0,00075	239,94
nowotarski	322,31	105,45	0,00087	274,57
m. Nowy Sącz	105,00	34,12	0,00028	86,55
olkuski *	186,07	62,61	0,00050	180,84
oświęcimski	317,31	104,66	0,00085	280,08
proszowicki	105,43	34,64	0,00028	90,82
suski	171,77	56,02	0,00046	141,94
tarnowski *	457,03	155,71	0,00123	466,95
tatrzański	86,19	27,22	0,00023	61,37
wadowicki	192,45	63,45	0,00052	168,49
wielicki	272,14	91,29	0,00073	263,49
Suma emisji liniowej	4 632,73	1 543,31	0,012462	4 302,32

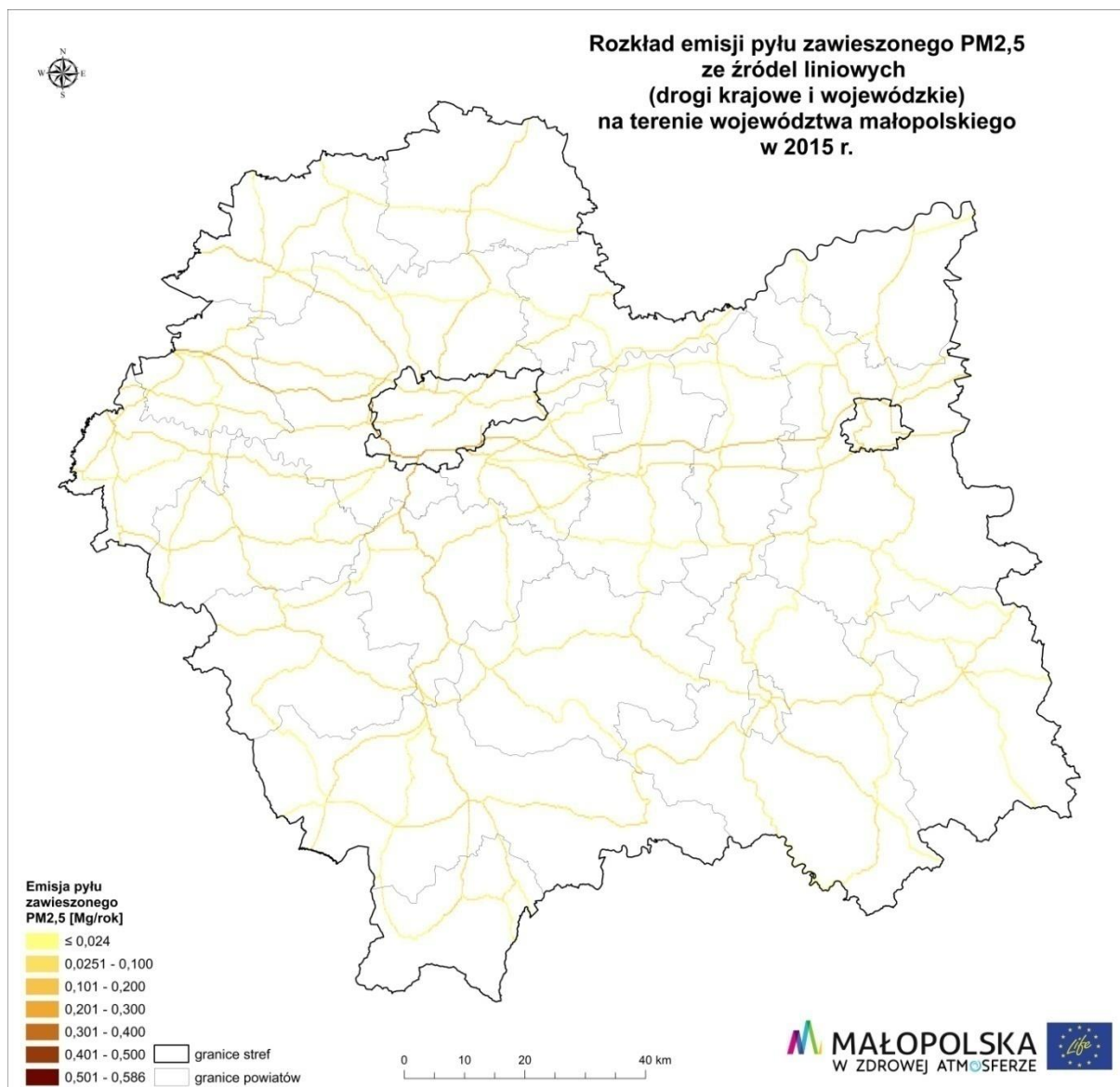
Rozkład przestrzenny oraz oszacowane wielkości emisji ze źródeł niezorganizowanych zlokalizowanych na terenie aglomeracji krakowskiej prezentują poniższe rysunki.

Rysunek 164. Lokalizacja źródeł emisji liniowej z dróg krajowych i wojewódzkich na terenie strefy małopolskiej oraz wielkość emisji pyłu PM10.¹⁴⁹

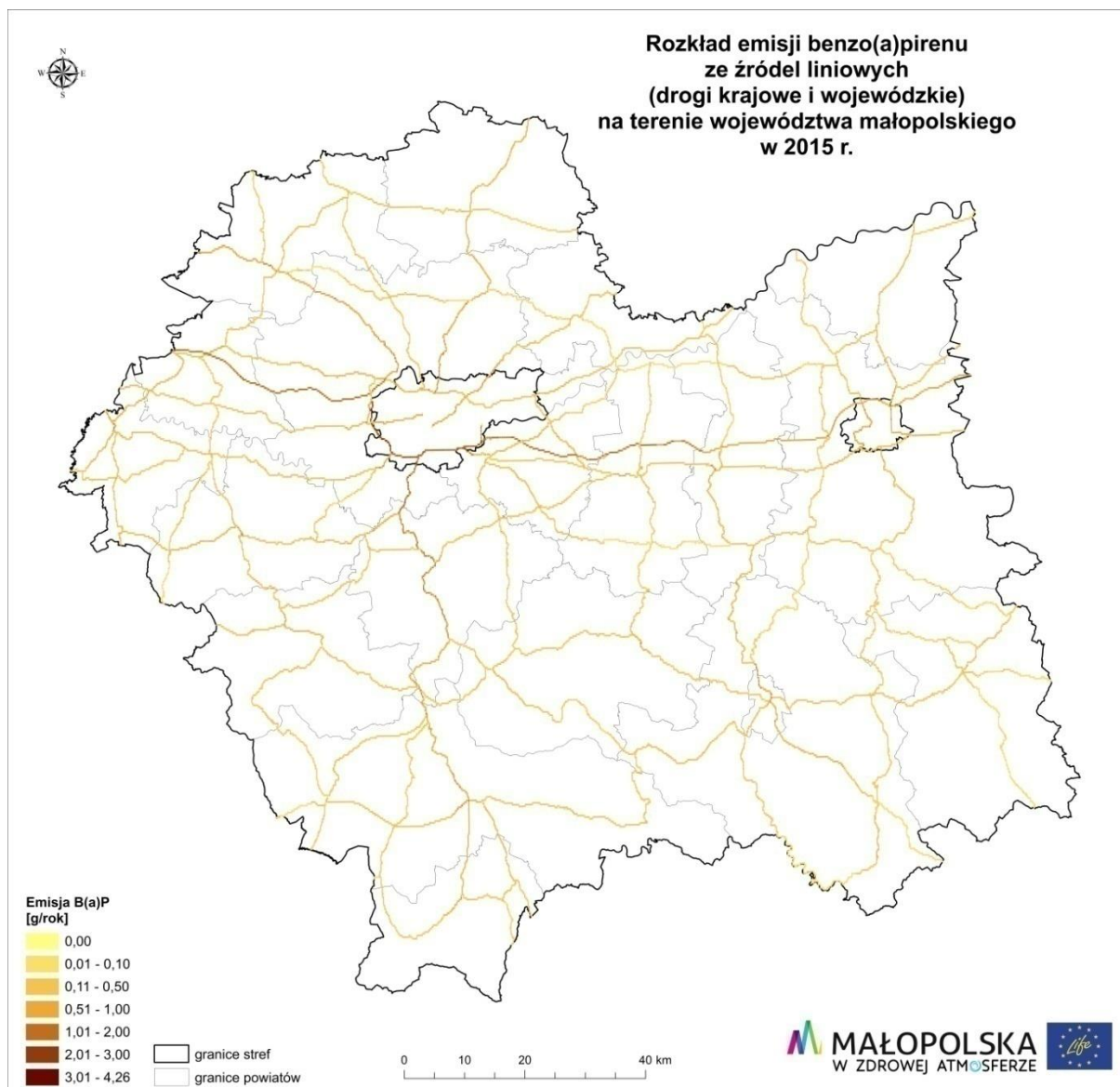
¹⁴⁹ źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

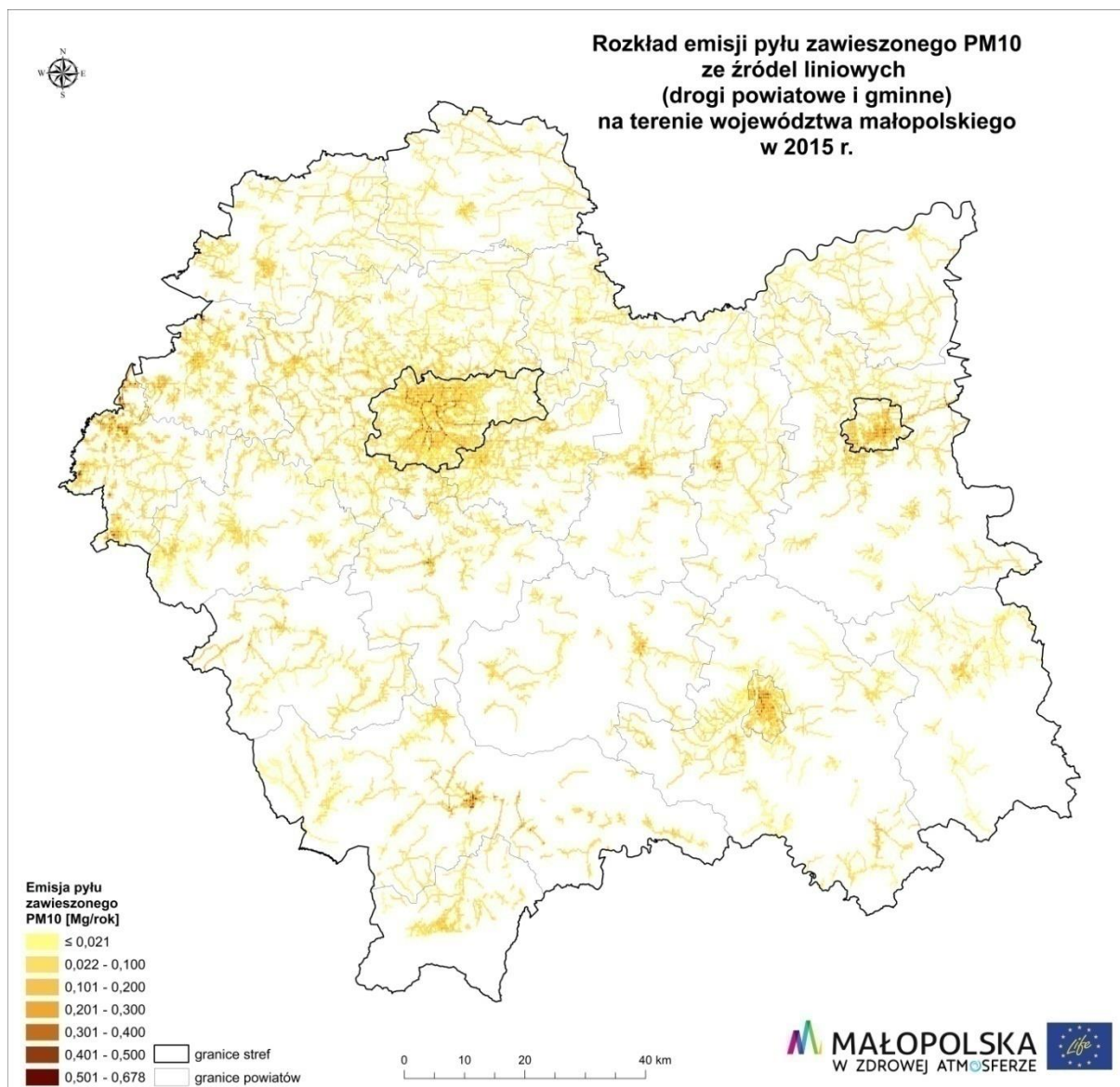
Rysunek 165. Lokalizacja źródeł emisji liniowej z dróg krajowych i wojewódzkich na terenie strefy małopolskiej oraz wielkość emisji pyłu PM_{2,5}.¹⁵⁰

¹⁵⁰ źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

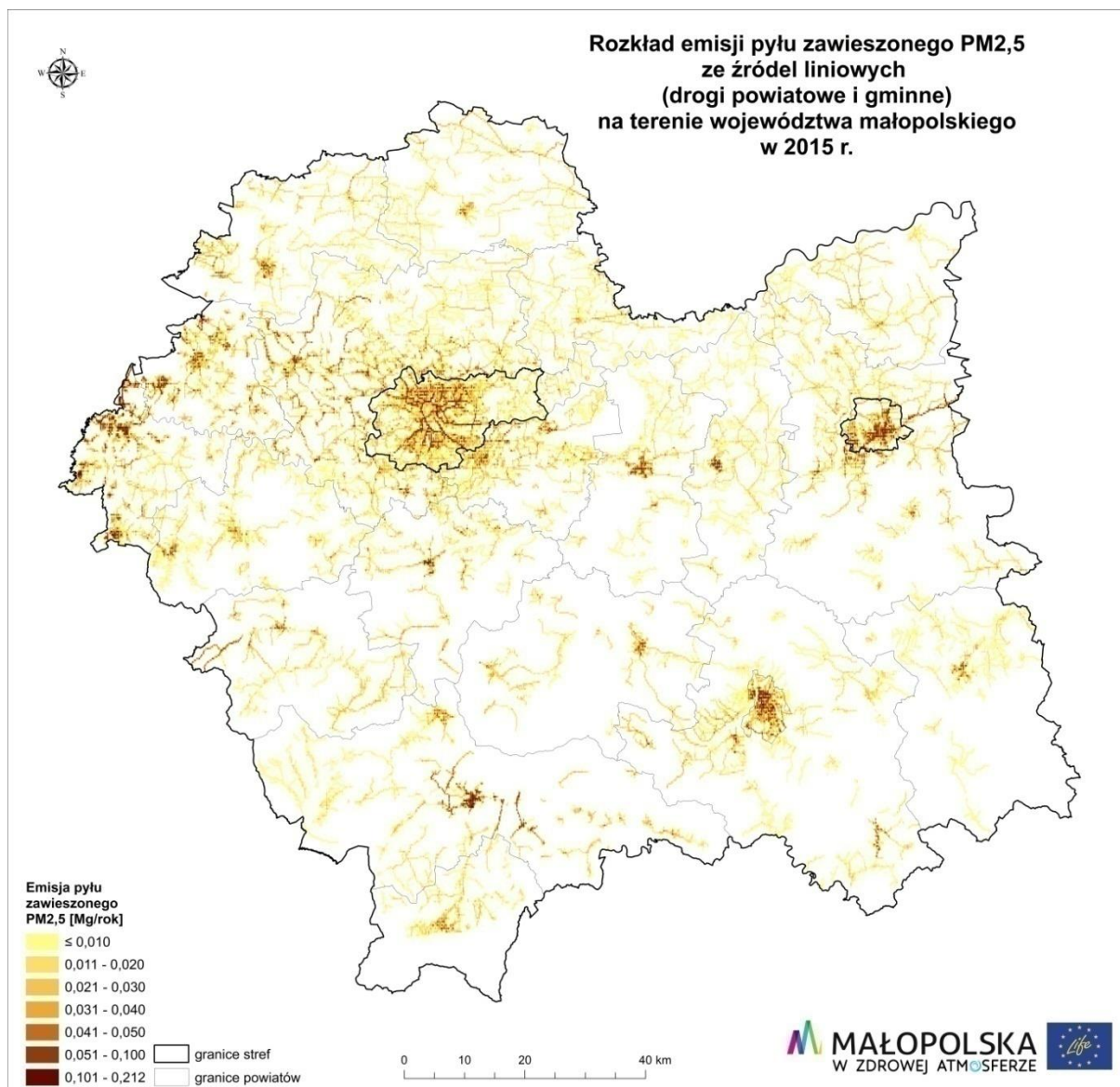
Rysunek 166. Lokalizacja źródeł emisji liniowej z dróg krajowych i wojewódzkich na terenie strefy małopolskiej oraz wielkość emisji B(a)P.¹⁵¹

¹⁵¹ źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

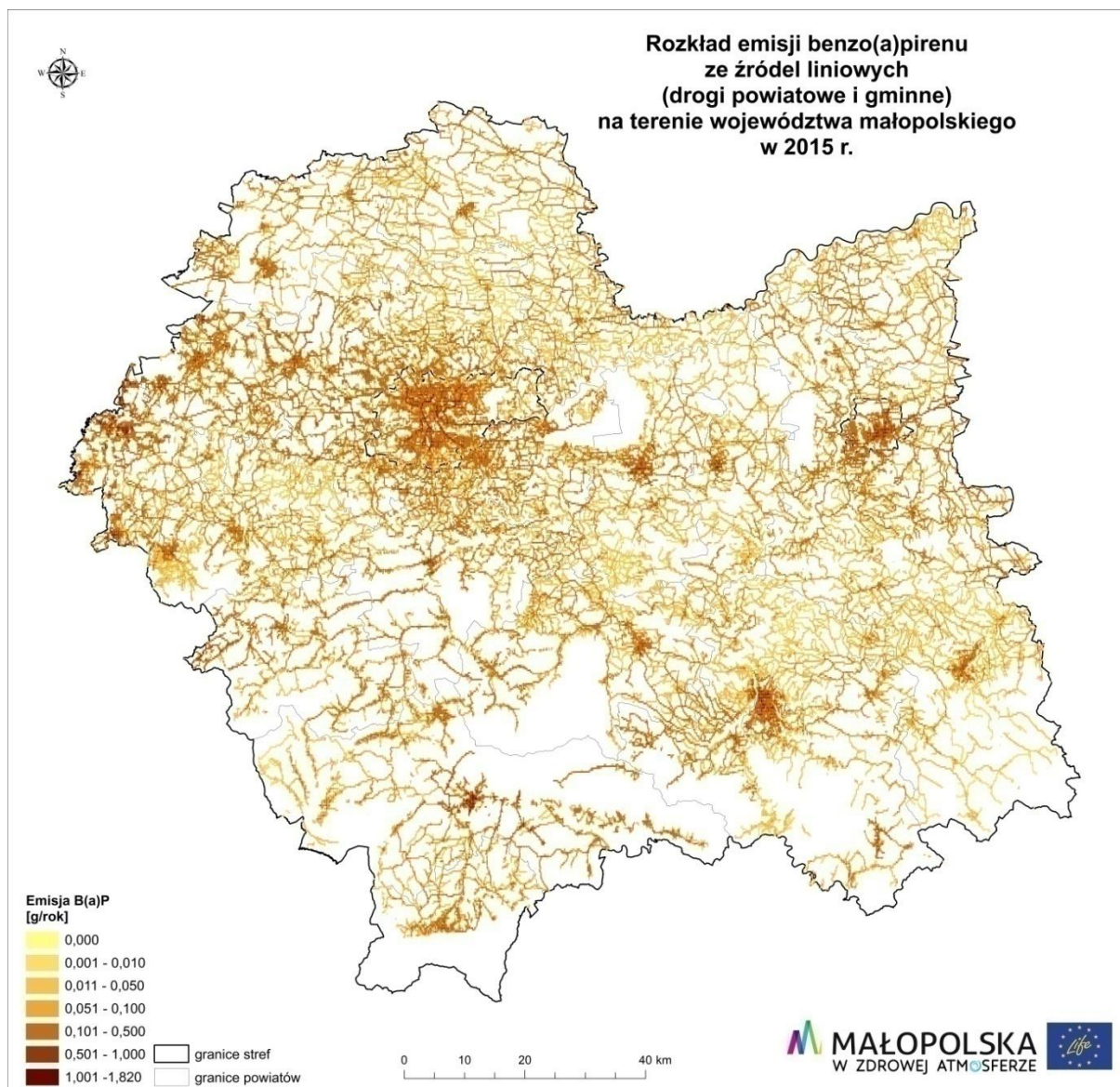
Rysunek 167. Lokalizacja źródeł emisji liniowej z dróg powiatowych i gminnych na terenie strefy małopolskiej oraz wielkość emisji pyłu PM10.¹⁵²

¹⁵² źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

Rysunek 168. Lokalizacja źródeł emisji liniowej z dróg powiatowych i gminnych na terenie strefy małopolskiej oraz wielkość emisji pyłu PM_{2,5}.¹⁵³

¹⁵³ źródło: opracowanie własne na podstawie inwentaryzacji źródeł emisji

Rysunek 169. Lokalizacja źródeł emisji liniowej z dróg powiatowych i gminnych na terenie strefy małopolskiej oraz wielkość emisji B(a)P.¹⁵⁴

13.5. INWENTARYZACJA ORAZ CHARAKTERYSTYKA ŹRÓDEŁ EMISJI Z ROLNICTWA I EMISJI NIEZORGANIZOWANEJ

Źródła emisji niezorganizowanej

Wydobywanie kopalin jest przedsięwzięciem realizowanym na dużej powierzchni, które wiąże się ze znacznym przekształceniem terenu, w tym zmian rzeźby terenu oraz formy pokrycia, czy stosunków wodnych. Oddziaływanie ma charakter długotrwały i ciągły. Emisja niezorganizowana zanieczyszczeń pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5} do powietrza w szczególności związana jest z procesem wydobywania, transportu oraz przeróbką (kruszenie, sortowanie) i magazynowaniem kopalin. Wielkość emisji zanieczyszczeń z zakładów wydobywczo-przeróbczych jest uzależniona m.in. od: powierzchni zakładu, rodzaju i ilości pozyskiwanego surowca, zastosowanej technologii wydobywania, przeróbki oraz składowania surowca i powstałych odpadów, czasu oddziaływania przedsięwzięcia, a także istniejącej infrastruktury zakładu.

¹⁵⁴ źródło: opracowanie własne na podstawie inwentaryzacji źródeł emisji

W ramach inwentaryzacji źródeł emisji niezorganizowanej uwzględnione zostaną następujące źródła: kopalnie odkrywkowe oraz hałdy (z uwzględnieniem aktualnego stopnia rekultywacji) oraz otwarte składowiska materiałów sypkich, a także inne tereny, na których antropogenicznie usunięta została pokrywa roślinna, w wyniku, czego skała macierzysta może podlegać deflacji. W bazie emisji nie zostaną ujęte place budowy, jako powierzchnie egzystujące relatywnie krótko i trudne do identyfikacji.

W pierwszym etapie określono przybliżoną lokalizację przestrzenną wskazanych źródeł emisji w oparciu o informacje zamieszczone na stronie serwisu MIDAS prowadzonego przez Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy. Następnie na podstawie warstw GIS wskazujących obszary złóż, terenów i obszarów górniczych i dostępnych zdjęć satelitarnych oraz lotniczych zweryfikowano aktualny stan zasięgu odkrywek oraz innych powierzchni stanowiących potencjalne źródło pyłów drobnych emitowanych do powietrza.

Tabela 107. Wskaźniki emisji ze źródeł niezorganizowanych.¹⁵⁵

Źródło emisji	PM10	PM2,5	Jednostka
Kopalnie odkrywkowe kruszyw	706	169,4	[kg/ha×rok]

AGLOMERACJA KRAKOWSKA

Inwentaryzacja źródeł emisji zanieczyszczeń niezorganizowanych na obszarze aglomeracji krakowskiej pozwoliła na ustalenie wielkości ładunku zanieczyszczeń analizowanych substancji w 2015 r.

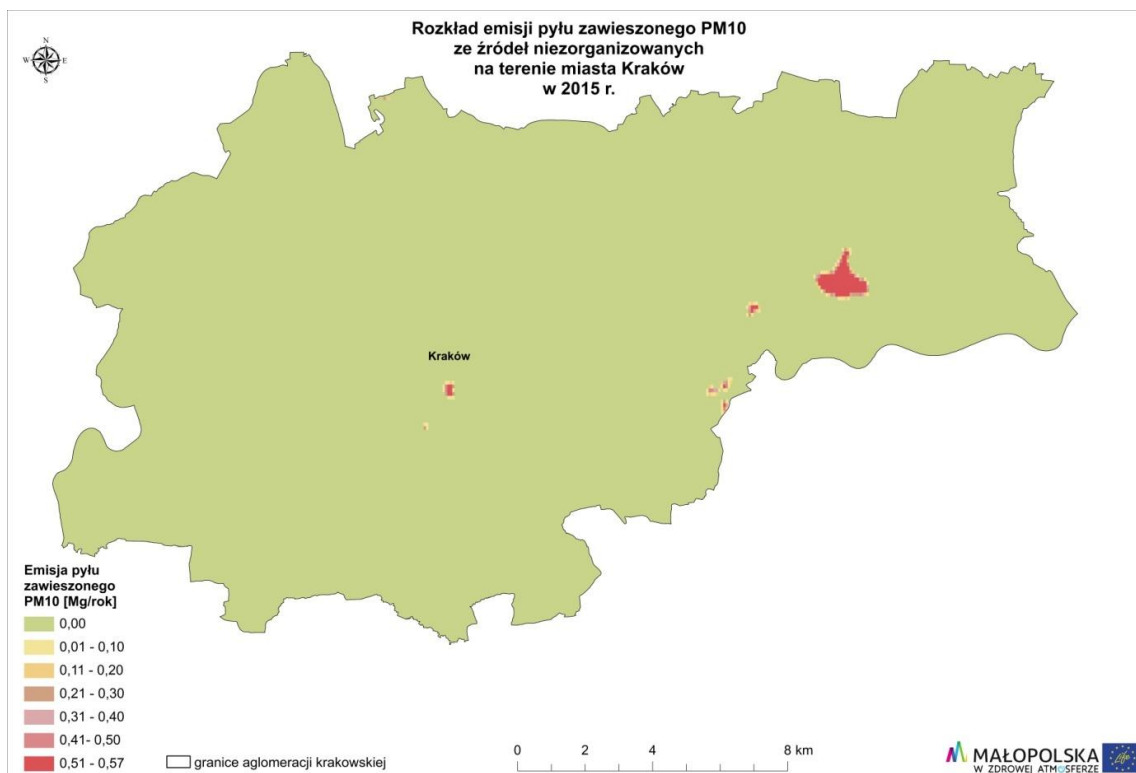
Tabela 108. Zestawienie emisji pyłu PM10 i PM2,5 ze źródeł zlokalizowanych na terenie aglomeracji krakowskiej w roku bazowym 2015.¹⁵⁶

Rodzaj emisji	Wielkość emisji [Mg/rok]	
	PM10	PM2,5
Emisja niezorganizowana	90,73	21,77

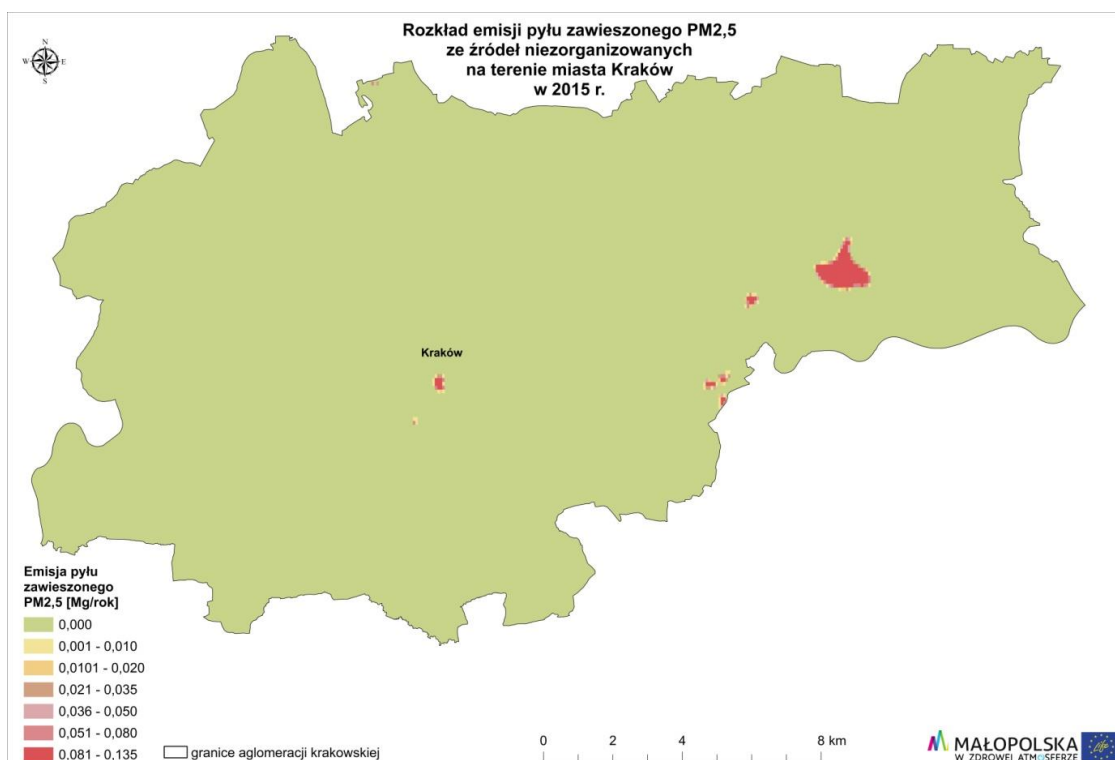
Rozkład przestrzenny oraz oszacowane wielkości emisji ze źródeł niezorganizowanych zlokalizowanych na terenie strefy miasto Tarnów prezentują poniższe rysunki.

¹⁵⁵ źródło: Maricopa Air Quality Department – Emissions Inventory Help Sheet 2012

¹⁵⁶ źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

Rysunek 170. Lokalizacja i wielkość emisji pyłu PM10 ze źródeł niezorganizowanych w aglomeracji krakowskiej w roku bazowym 2015 r.¹⁵⁷

Rysunek 171. Lokalizacja i wielkość emisji pyłu PM2,5 ze źródeł niezorganizowanych w aglomeracji krakowskiej w roku bazowym 2015 r.¹⁵⁸

¹⁵⁷ źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

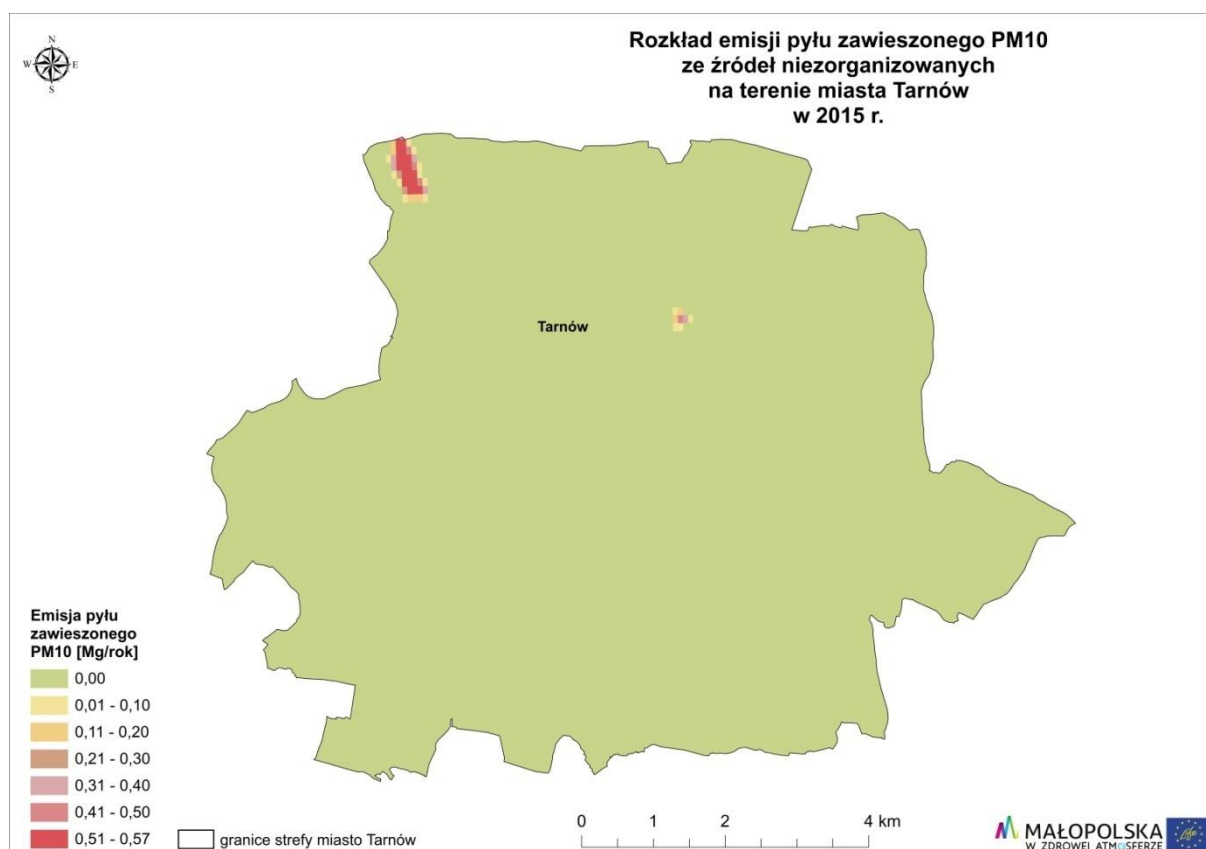
STREFA MIASTO TARNÓW

Inwentaryzacja źródeł emisji zanieczyszczeń niezorganizowanych na obszarze strefy miasto Tarnów pozwoliła na ustalenie wielkości ładunku zanieczyszczeń analizowanych substancji w 2015 r.

Tabela 109. Zestawienie emisji pyłu PM10 i PM2,5 ze źródeł zlokalizowanych na terenie strefy miasto Tarnów w roku bazowym 2015.¹⁵⁹

Rodzaj emisji	Wielkość emisji [Mg/rok]	
	PM10	PM2,5
Emisja niezorganizowana	16,40	3,94

Rozkład przestrzenny oraz oszacowane wielkości emisji ze źródeł niezorganizowanych zlokalizowanych na terenie strefy miasto Tarnów prezentują poniższe rysunki.

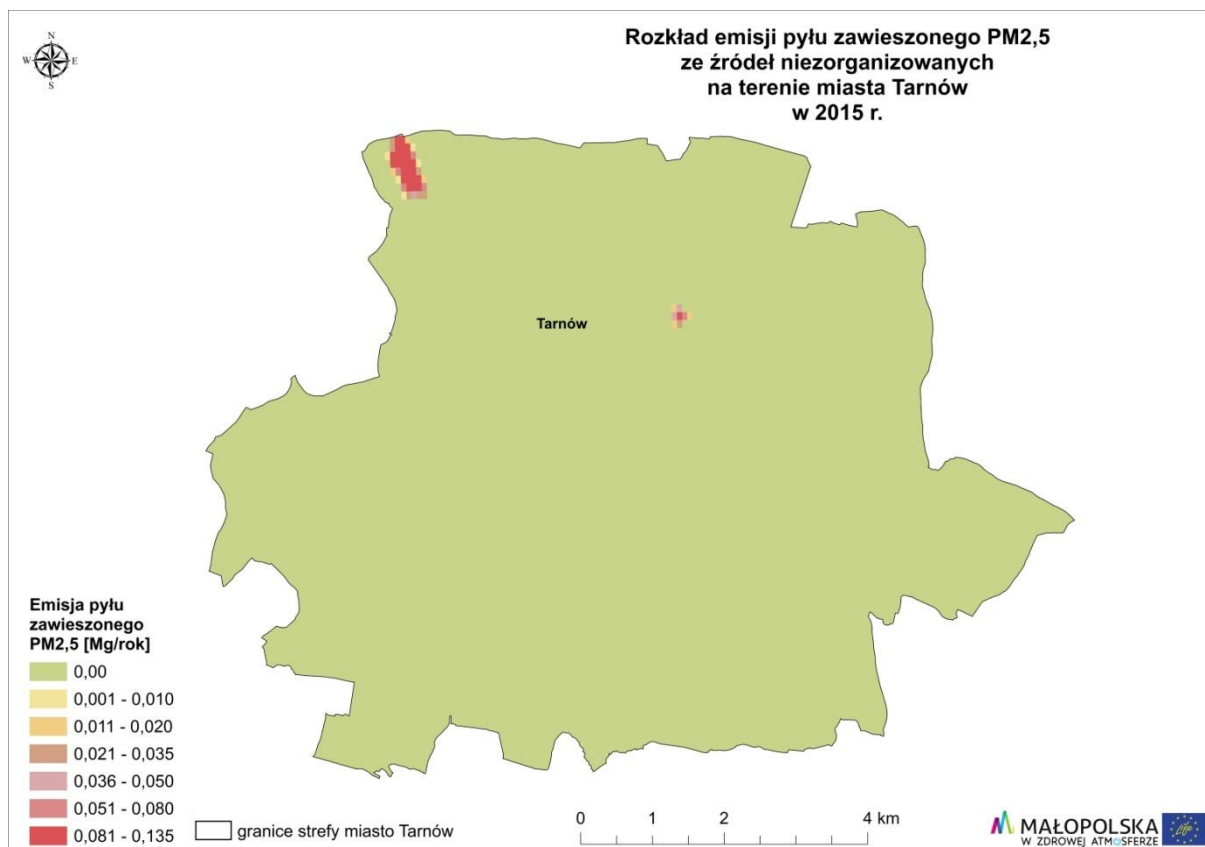
Rysunek 172. Lokalizacja i wielkość emisji pyłu PM10 ze źródeł niezorganizowanych w strefie miasto Tarnów w roku bazowym 2015 r.¹⁶⁰

¹⁵⁸ źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

¹⁵⁹ źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

¹⁶⁰ źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

Rysunek 173. Lokalizacja i wielkość emisji pyłu PM_{2,5} ze źródeł niezorganizowanych w strefie miasto Tarnów w roku bazowym 2015 r.¹⁶¹

STREFA MAŁOPOLSKA

Inwentaryzacja źródeł emisji zanieczyszczeń niezorganizowanych na obszarze strefy małopolskiej pozwoliła na ustalenie wielkości ładunku zanieczyszczeń analizowanych substancji w 2015 r.

Tabela 110. Zestawienie emisji pyłu PM₁₀ i PM_{2,5} ze źródeł zlokalizowanych na terenie strefy małopolskiej w roku bazowym 2015.¹⁶²

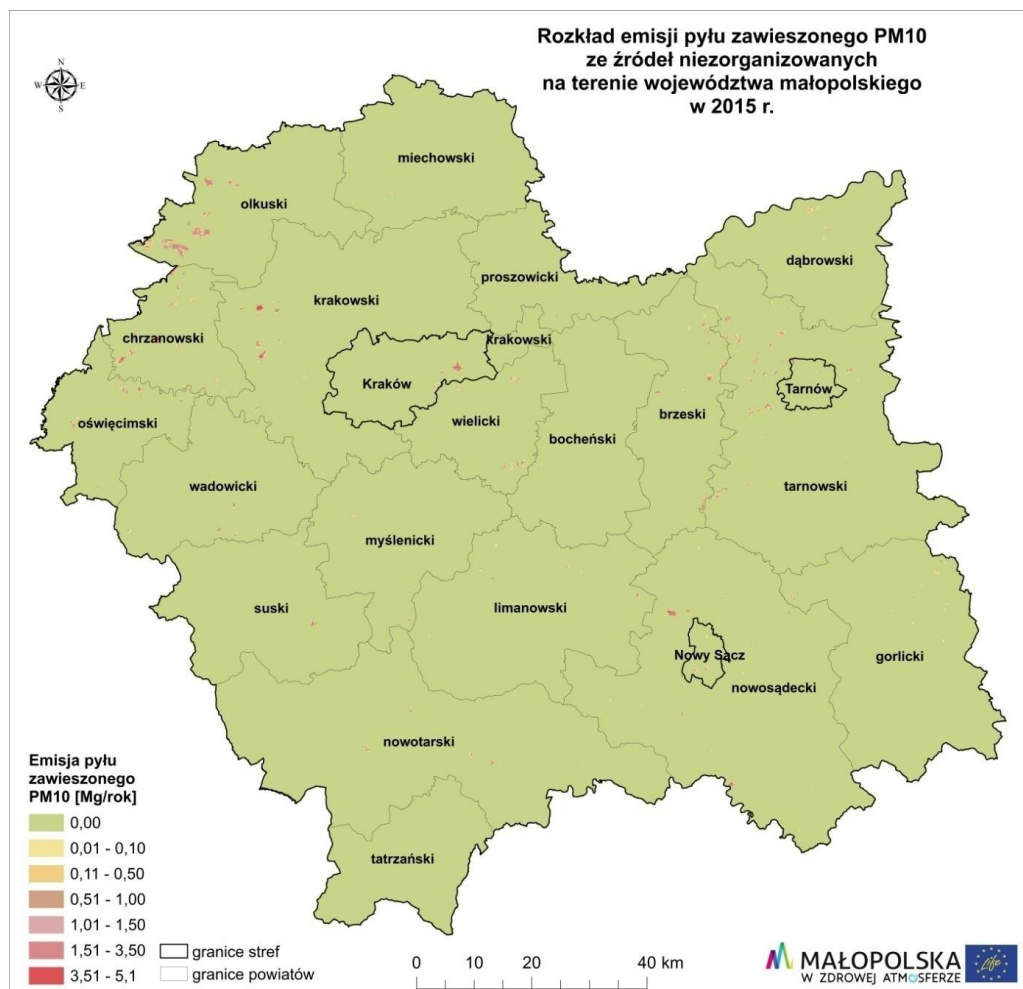
Powiat	Wielkość emisji [Mg/rok]	
	PM ₁₀	PM _{2,5}
bocheński	2,93	0,702
brzeski	78,48	18,832
chrzanowski	212,74	51,046
dąbrowski	7,90	1,896
gorlicki	9,50	2,279
krakowski	154,81	37,145
limanowski	12,98	3,114
miechowski	1,93	0,463
myślenicki	7,52	1,804
nowosądecki	101,59	24,377

¹⁶¹ źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

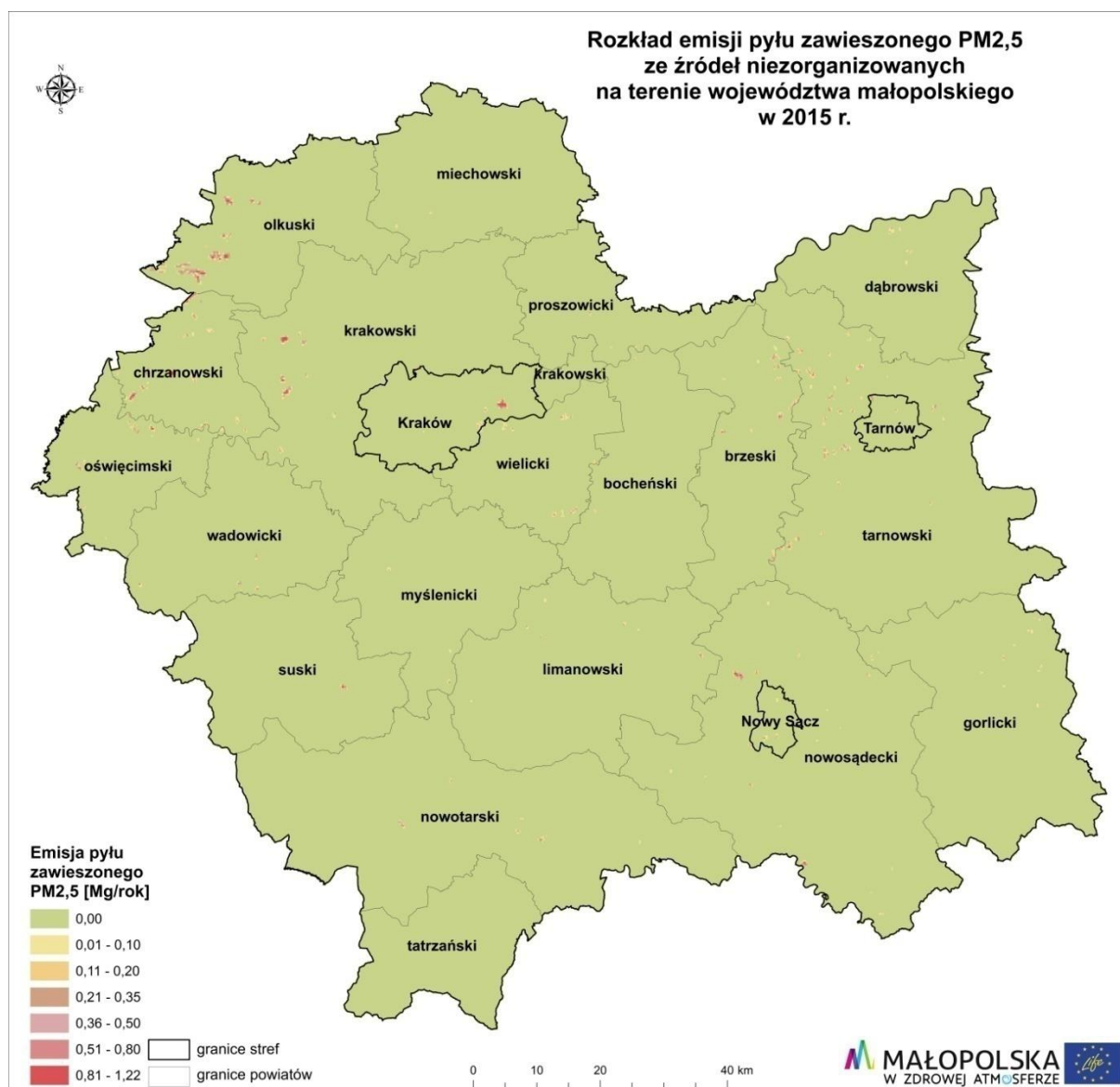
¹⁶² źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

Powiat	Wielkość emisji [Mg/rok]	
	PM10	PM2,5
nowotarski	30,76	7,381
m. Nowy Sącz	8,48	2,04
olkuski *	397,32	95,335
oświęcimski	64,20	15,403
proszowicki	4,49	1,078
suski	20,35	4,882
tarnowski *	168,39	40,404
tatrzański	0,00	0,000
wadowicki	27,40	6,574
wielicki	35,39	8,492
Suma emisji niezorganizowanej	1 347,16	323,24

Rozkład przestrzenny oraz oszacowane wielkości emisji ze źródeł niezorganizowanych zlokalizowanych na terenie strefy małopolskiej prezentują poniższe rysunki.

Rysunek 174. Lokalizacja i wielkość emisji pyłu PM10 ze źródeł niezorganizowanych w strefie małopolskiej w roku bazowym 2015 r.¹⁶³

Rysunek 175. Lokalizacja i wielkość emisji pyłu PM2,5 ze źródeł niezorganizowanych w strefie małopolskiej w roku bazowym 2015 r.¹⁶⁴

Źródła emisji rolniczej

Emisja rolnicza jest emisją sumaryczną uwzględniającą:

- uprawy zbóż, pastwiska, łąki;
- maszyny rolnicze;
- zużycie nawozów azotowych w ciągu roku;
- hodowlę zwierząt w podziale na bydło, trzodę chlewną i drób.

W oparciu o warstwy przestrzenne oraz na podstawie informacji o sposobie użytkowania terenu z danych statystycznych GUS, wyznaczone zostały obszary aktywne rolniczo (np. tereny upraw czy

¹⁶³ źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

¹⁶⁴ źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

stosowania maszyn rolniczych) na obszarze każdej strefy. Szczegółowe dane wejściowe ze statystyk GUS pochodzą z Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 roku. Zostały opracowane wskaźniki oparte o dane dla powierzchni całego kraju, które pozwoliły na określenie wielkości hodowli zwierząt oraz powierzchni upraw w podziale na gminy dla 2015 r.

Emisja pochodząca z maszyn rolniczych wyznaczona zostanie na podstawie ilości ciągników i innych maszyn rolniczych w gminach, natomiast emisja z upraw polowych, wyznaczona zostanie w oparciu o powierzchnię użytków rolnych. Obszary upraw uwzględniać będą następujące kategorie użytkowania terenu:

- grunty orne poza zasięgiem urządzeń nawadniających;
- sady i plantacje;
- łąki;
- tereny głównie zajęte przez rolnictwo z dużym udziałem roślinności naturalnej;
- murawiska i pastwiska naturalne;

Oszacowana emisja została przypisana do obszarów użytkowania terenów aktywnych rolniczo, w podziale na siatkę emisyjną:

- 0,1 km x 0,1 km dla obszaru miast o liczbie mieszkańców co najmniej 50 tys.,
- 0,25 km x 0,25 km dla pozostałych obszarów zabudowanych.

W przypadku hodowli emisja przypisana zostanie do obszarów zabudowy jednorodzinnej obszarów wiejskich, natomiast dla obszarów miejskich - do wyznaczonego obszar zabudowy jednorodzinnej znajdującej się na obrzeżach obszaru miejskiego. Emisja amoniaku i metanu związana z nawozami naturalnymi pochodzącymi z dużych zakładów hodowlanych, dla których według pozwoleń zadeklarowano sposób zagospodarowania odpadów produkcyjnych w kierunku obornika zostanie także przypisana do powierzchni upraw w jednostkach administracyjnych w których są zlokalizowane te zakłady.

Do obliczeń emisji ze źródeł rolniczych przyjęte zostaną poniższe wskaźniki.

Tabela 111. Wskaźniki emisji ze źródeł rolniczych – uprawy rolne.¹⁶⁵

Źródło emisji	PM10	PM2,5	Jednostka
pola uprawne - uprawa gruntów	0,25	0,015	[kg/ha×rok]
pola uprawne - żniwa:	0,4725	0,019	[kg/ha×rok]
pszenica	0,49	0,020	[kg/ha×rok]
jęczmień	0,41	0,025	[kg/ha×rok]
owies	0,62	0,016	[kg/ha×rok]
żyto	0,37	0,015	[kg/ha×rok]
trawa	0,25	0,010	[kg/ha×rok]
suszenie zbóż:	0,505	0,1515	[kg/ha×rok]
pszenica	0,56	0,168	[kg/ha×rok]
jęczmień	0,43	0,129	[kg/ha×rok]
owies	0,66	0,198	[kg/ha×rok]
żyto	0,37	0,111	[kg/ha×rok]

Tabela 112. Wskaźniki emisji ze źródeł rolniczych – hodowla zwierząt.¹⁶⁶

Hodowla:	Pył ogółem	PM10	PM2,5	NO	NMLZO	NH ₃	CH ₄	Jednostka
----------	------------	------	-------	----	-------	-----------------	-----------------	-----------

¹⁶⁵ źródło: EMEP/EEA Raport techniczny 12/2013

¹⁶⁶ źródło: EMEP/EEA Raport techniczny 12/2013

Hodowla:	Pył ogółem	PM10	PM2,5	NO	NMLZO	NH ₃	CH ₄	Jednostka
hodowla bydła	0,8880	0,4000	0,00888	0,078	10,7695	21,05	93,0	[kg/zwierzę×rok]
hodowla owiec	0,08618	0,0556	0,0167	0,005	0,224	1,46	10,3	[kg/zwierzę×rok]
hodowla kóz	-	0,0556	0,0167	0,005	0,583	1,46	-	[kg/zwierzę×rok]
hodowla koni	0,8670	0,3900	0,00867	0,131	6,028	9,73	19,3	[kg/zwierzę×rok]
hodowla trzody chlewnej	0,8670	0,3900	0,00867	0,0665	1,1275	6,33	2,61	[kg/zwierzę×rok]
hodowla kur	0,00831	0,00374	0,000831	0,00155	0,165	0,29	-	[kg/zwierzę×rok]
hodowla brojlerów	0,00831	0,00374	0,000831	0,001	0,108	0,02	-	[kg/zwierzę×rok]
hodowla gęsi	0,55400	0,2500	0,00554	0,001	0,489	0,15	-	[kg/zwierzę×rok]
hodowla kaczek	0,55400	0,2500	0,00554	0,004	0,489	0,15	-	[kg/zwierzę×rok]
hodowla indyków	0,55400	0,2500	0,00554	0,005	0,489	0,15	-	[kg/zwierzę×rok]
hodowla drobiu średnio	0,00831	0,15149	0,00366	0,0025	0,348	0,15	0,078	[kg/zwierzę×rok]

Tabela 113. Wskaźniki emisji ze źródeł rolniczych – rolne zastosowanie nawozów sztucznych.¹⁶⁷

Nawożenie:	PM10	PM2,5	NO _x	NO	NMLZO	NH ₃	Jednostka
emisja z nawożenia upraw	1,56	0,06	-	-	0,86	-	[kg/ha×rok]
	-	-	0,009857	0,026	-	0,074	[kg/kg(nawozu)×rok]

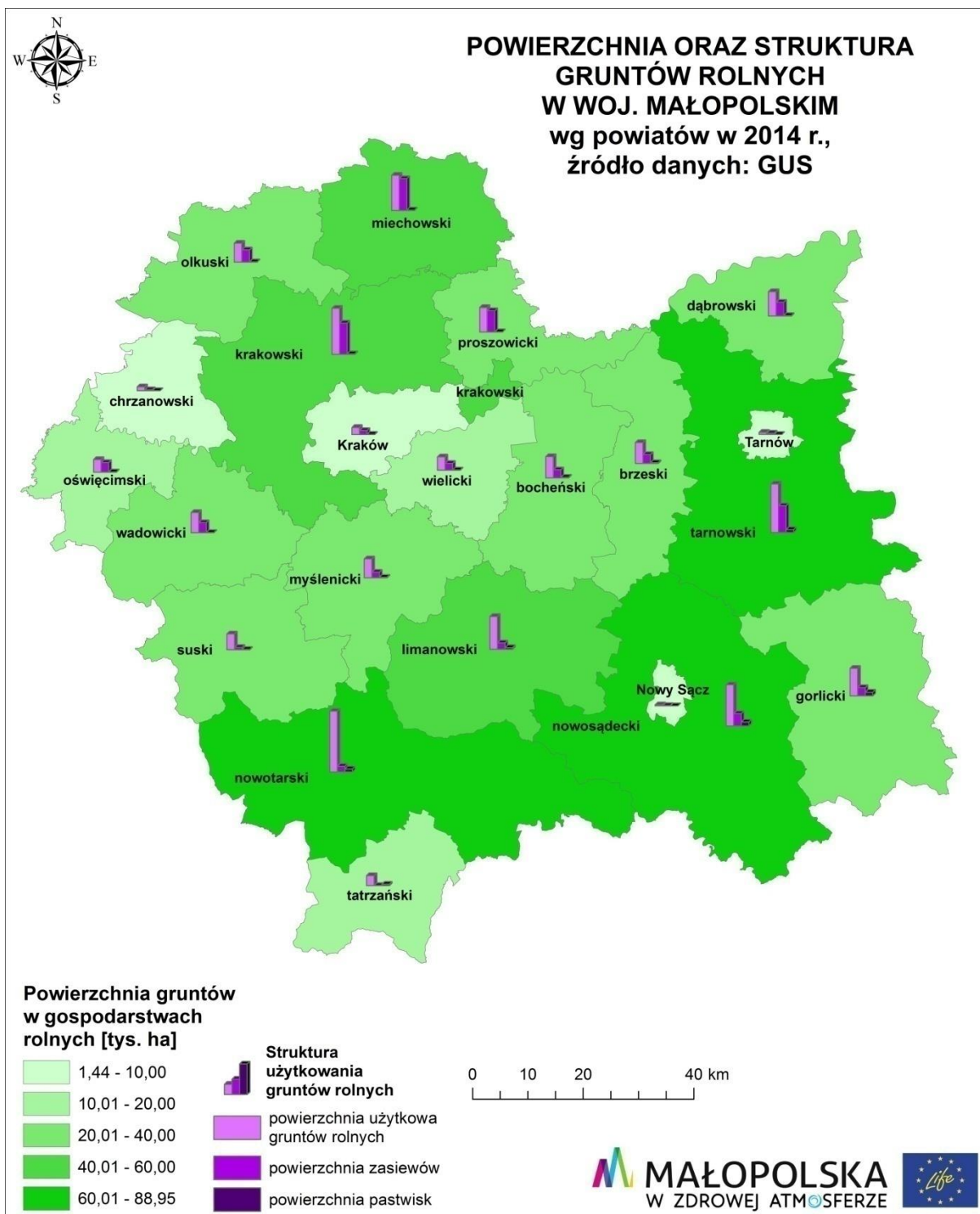
* Wskaźniki dla pyłów dotyczą wszystkich nawozów, pozostałe - nawozów azotowych

Tabela 114. Wskaźniki emisji ze źródeł rolniczych – maszyny rolne.¹⁶⁸

	pył ogółem	PM10	PM2,5	NO _x	NMLZO	NH ₃	SO ₂	CO	jednostka
maszyny rolnicze	5,2	5,2	5,2	52	10	0,008	0,1	46	[g/kg paliwa]
	0,432	0,432	0,432	4,316	0,664	0,001	0,008	3,818	[kg/ha×rok]

¹⁶⁷ źródło: EMEP/EEA Raport techniczny 12/2013

¹⁶⁸ źródło: Wskazówki dla wojewódzkich inwentaryzacji źródeł emisji na potrzeby ocen bieżących i programów ochrony powietrza

Rysunek 176. Powierzchnia i struktura użytkowania gruntów rolnych na obszarze województwa małopolskiego w 2014 r.¹⁶⁹

Powierzchnia gruntów w gospodarstwach rolnych w Małopolsce w 2014 roku wynosiła 710,1 tys. ha, z czego 552,4 tys. ha (77,8%) stanowiły użytki rolne. Najwięcej gruntów rolnych (powyżej 44,8 tys. ha) wypada w powiatach południowo-wschodnich – nowotarskim, nowosądeckim i tarnowskim oraz w powiecie krakowskim. Najmniej gruntów rolnych posiadają powiaty miejskie oraz powiat

¹⁶⁹ źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2014 r.

chrzanowski (poniżej 10,0 tys. ha). Największa powierzchnia zasiewów przypada na powiaty miechowski (34,67 tys. ha), krakowski (33,93 tys. ha) i tarnowski (29,16 tys. ha). Natomiast najmniejsza powierzchnia występuje w powiecie tatrzańskim, chrzanowskim oraz w mieście Nowy Sącz i Tarnów (w żadnym z tych powiatów powierzchnia zasiewów nie przekracza 1,4 tys. ha). Główny udział w powierzchni zasiewów mają zboża. Na drugim miejscu znajduje się powierzchnia obsadzona ziemniakami (24,7 tys. ha), w następnej kolejności był rzepak i rzepik (8,3 tys. ha) oraz buraki cukrowe (0,9 tys. ha). Ponad połowa powierzchni zasiewów zbóż (78,8%) została obsiana podstawowym zbożem. Największy udział pod względem powierzchni zasiewów miała pszenica – 41,4%, kolejno jęczmień – 16,0%, mieszanki zbożowe – 10,6%, pszenżyto – 9,7%, owies – 8,4% oraz żyto – 3,4%.

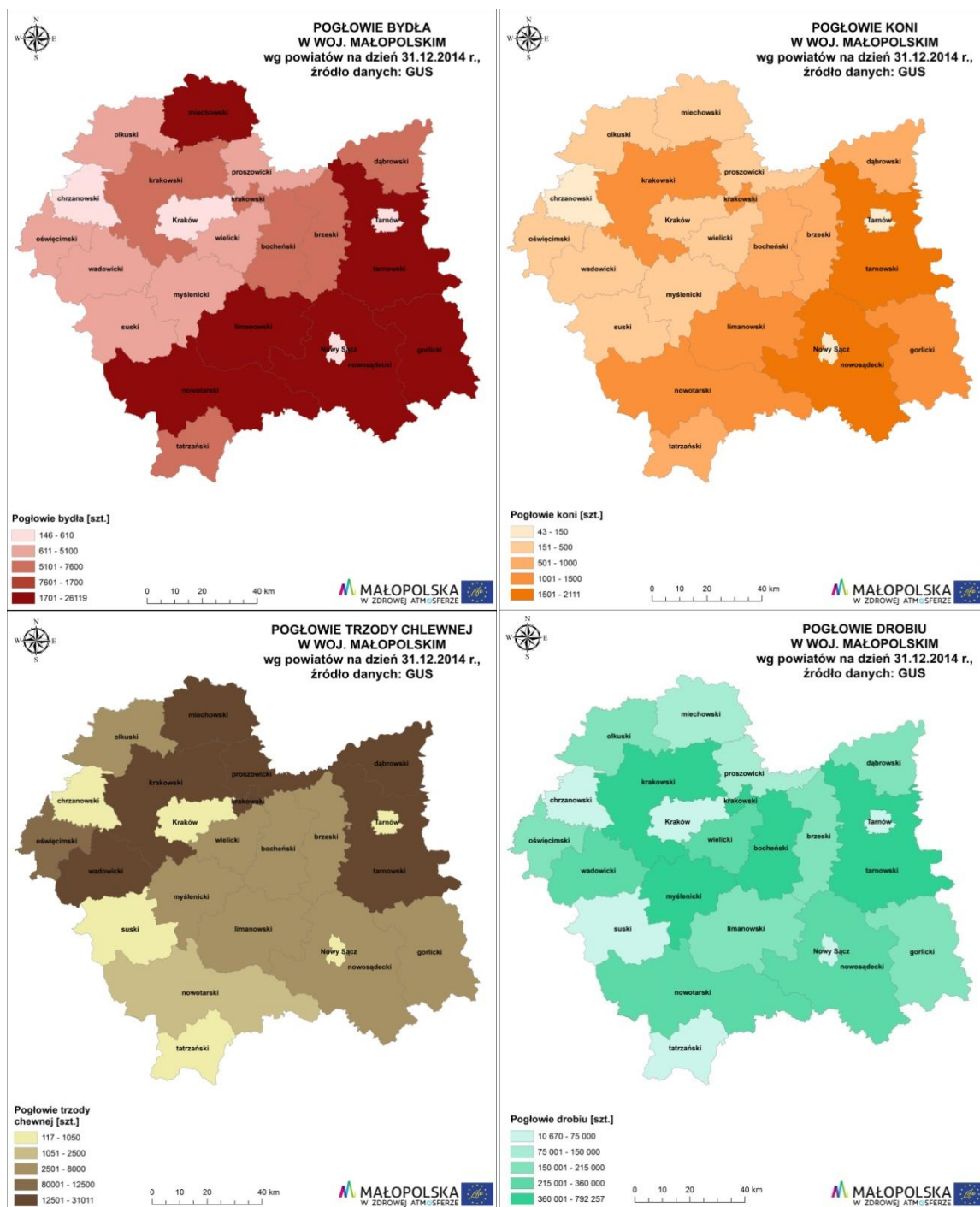
Pod względem ilości ciągników przypadających na 100 ha użytków rolnych Małopolska zajmuje pierwsze miejsce w Polsce. Na każde 100 ha użytków rolnych przypada tu 18 ciągników, przy średniej krajowej 9,8¹⁷⁰. Najwięcej ciągników w rolnictwie odnotowano w powiatach krakowskim, tarnowskim, nowotarskim i nowosądeckim (ponad 10 tys. szt.). Najmniej zaś (mniej niż 1 200 sztuk) w miastach Tarnów, Nowy Sącz i Kraków oraz w powiecie chrzanowskim.

Ponad 32,4% powierzchni gruntów rolnych województwa małopolskiego zajmują pastwiska i łąki. Największa powierzchnie łąk i pastwisk posiadają powiaty północne: nowotarski (57,1 tys. ha – 64,2% udział) i tatrzański (54,0% - 9,1 tys. ha) oraz powiat gorlicki (52,3% - 19,4 tys. ha). Relatywnie wysoki udział pastwisk i łąk na obszarze terenów rolniczych posiada powiat limanowski -48,1% (25,2 tys. ha). Poniżej 10% udziałem pastwisk i łąk w powierzchni gruntów rolnych charakteryzują się powiaty miechowski i proszowicki (odpowiednio: 4,8% - 2,0 tys. ha, 9,3% - 2,7 tys. ha). Nieznaczne pokrycie terenów rolnych łąkami i pastwiskami występuje zarówno w powiatach olkuskim (11,2%), oświęcimskim (13,6%), krakowskim (14,0%), dąbrowskim (15,2%), oraz w powiatach miejskich – Krakowie (17,4%) oraz Tarnowie (19,0%). W pozostałej części województwa udział łąk i pastwisk mieści się w przedziale od 20% do 40%.

Hodowla zwierząt gospodarskich na terenie województwa małopolskiego jest dość zróżnicowana przestrzennie. Najmniej zwierząt gospodarskich hoduje się w miastach oraz w powiecie chrzanowskim. Najliczniej pogłowie drobiu (ponad 200 tys. szt.) występuje w środkowej Małopolsce, natomiast w powiatach ościennych oraz miastach: Kraków, Tarnów i Nowy Sącz liczba drobiu nie przekracza 150 tys. szt. Zdecydowanie hodowla bydła przeważa w południowo-wschodniej części województwa. Najwięcej znajduje się w powiecie nowosądeckim i nowotarskim (ponad 20 tys. szt.), znaczną ilość hoduje się również w powiatach limanowskim, tarnowskim, gorlickim i miechowskim (ponad 12 tys. szt.). Hodowla koni jest zbliżona do rozkładu przestrzennego pogłowia bydła. Najwięcej koni hodowlanych występuje w powiecie nowosądeckim (2 035 szt.) i tarnowskim (2 111 szt.), relatywnie dużo koni znajduje się w powiatach krakowskim, gorlickim, nowotarskim i limanowskim – ponad 1 000 szt.. Z kolei północna część Małopolski charakteryzuje się znaczną ilością pogłowia trzody chlewnej. Najwięcej trzody chlewnej hoduje się w powiecie miechowskim (31 011 szt.), kolejnymi powiatami są powiat dąbrowski, powiat krakowski i powiat proszowicki z ponad 20 tys. szt. trzody chlewnej, znaczne ilości trzody chlewnej występują również w powiatach tarnowskim i wadowickim.

---

¹⁷⁰ źródło: Charakterystyka gospodarstw rolnych w 2013 r. GUS 2014 r.

Rysunek 177. Liczba pogłowia zwierząt gospodarskich na terenie województwa małopolskiego w 2014 r.¹⁷¹

AGLOMERACJA KRAKOWSKA

W aglomeracji krakowskiej obszary powierzchni upraw pod zasiewami zajmują 4 687,62 ha. Ilość ciągników rolniczych wykorzystywanych w regionie to 1 304 szt.. Hodowla zwierząt w 2015 r. kształtowała się na poziomie 608 szt. w przypadku bydła, 823 szt. trzody chlewnej, 268 szt. koni oraz 55 661 szt. drobiu. Zużycie nawozów azotowych w tym okresie wyniosło 645,1 Mg.

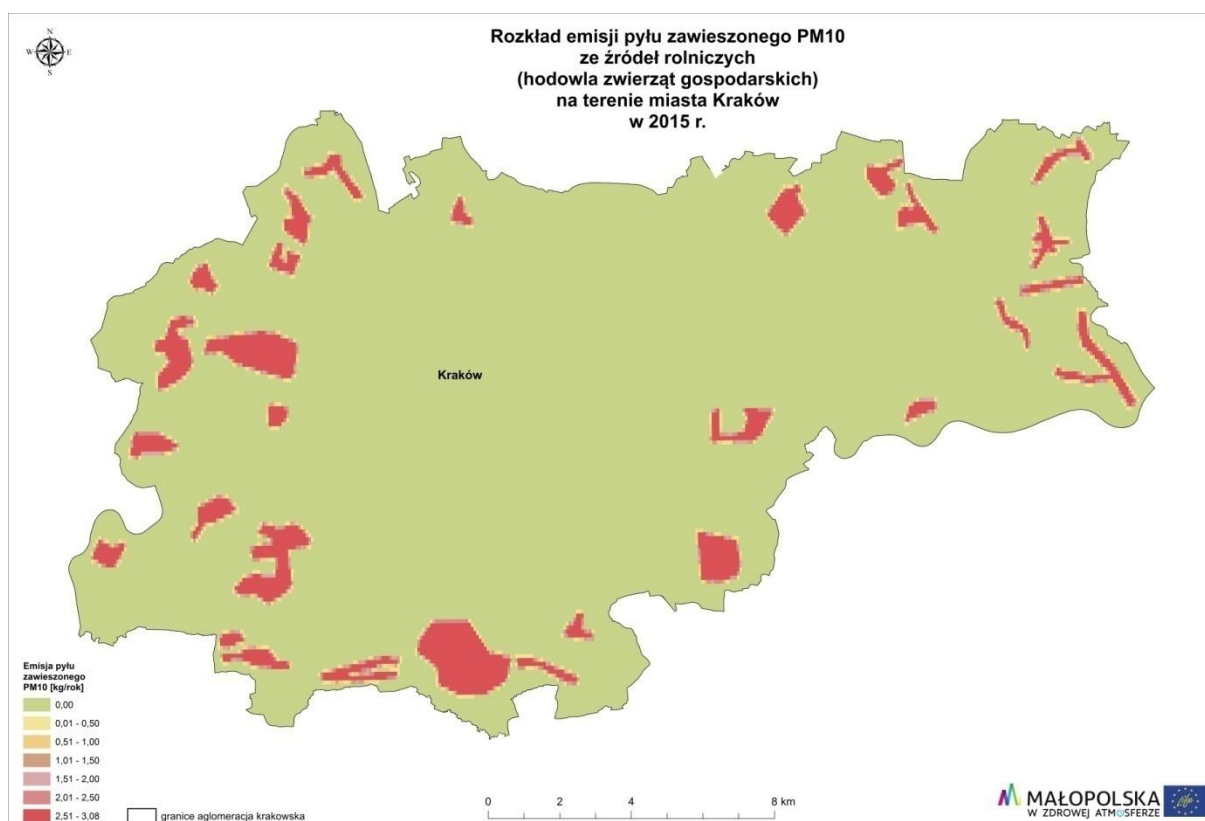
¹⁷¹ źródło: opracowanie własne na podstawie danych zawartych w GUS z 2014 r.

Tabela 115. Zestawienie emisji pyłu PM10 i PM2,5 ze źródeł zlokalizowanych na terenie aglomeracji krakowskiej w roku bazowym 2015.¹⁷²

Rodzaj emisji	Wielkość emisji [Mg/rok]	
	PM10	PM2,5
Emisja z hodowli zwierząt gospodarskich	9 101,1	218,4
Emisja z obszaru pól i maszyn rolniczych	4 549,8	2 148,0
Emisja z obszaru łąk i pastwisk	395,8	15,8
Emisja z nawożenia upraw	7 312,7	281,3
Suma emisji rolniczej	12 258,3	2 663,5

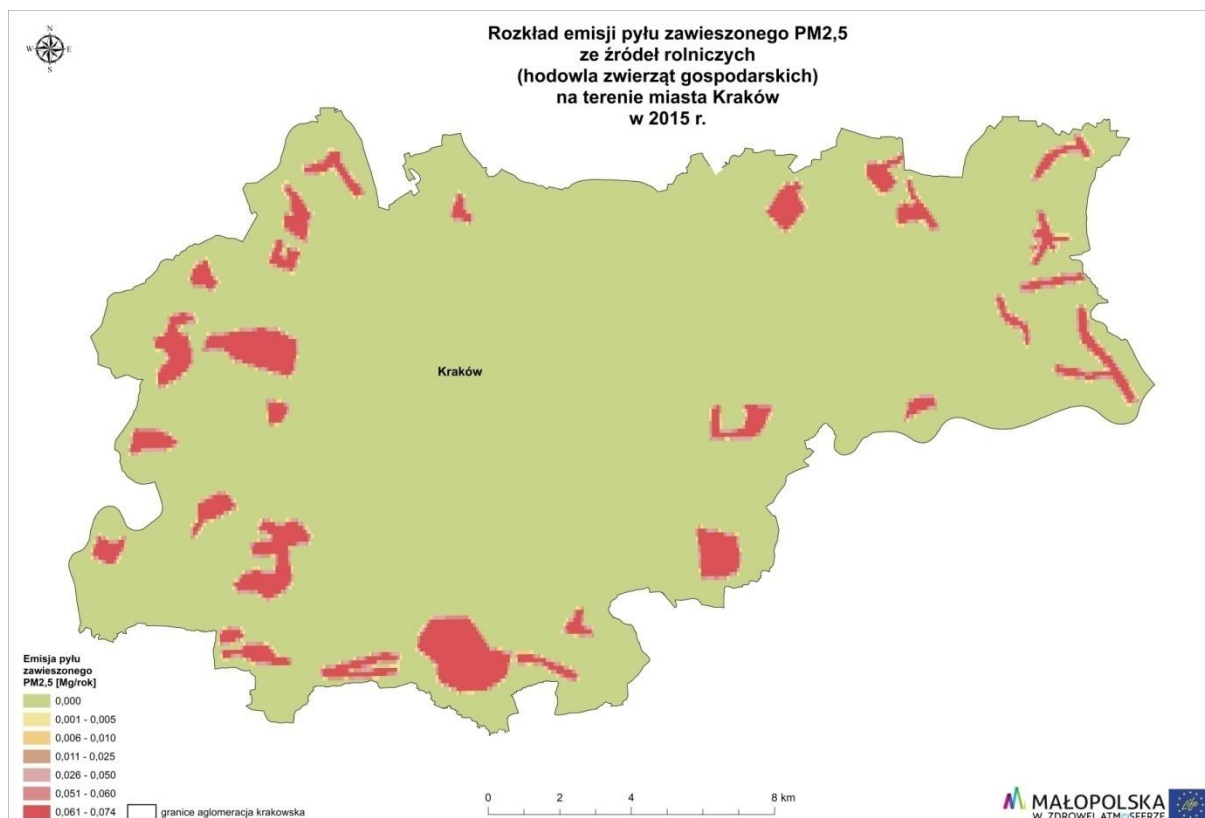
Rozkład przestrzenny oraz oszacowane wielkości emisji ze źródeł rolniczych zlokalizowanych na terenie aglomeracji krakowskiej prezentują poniższe rysunki.

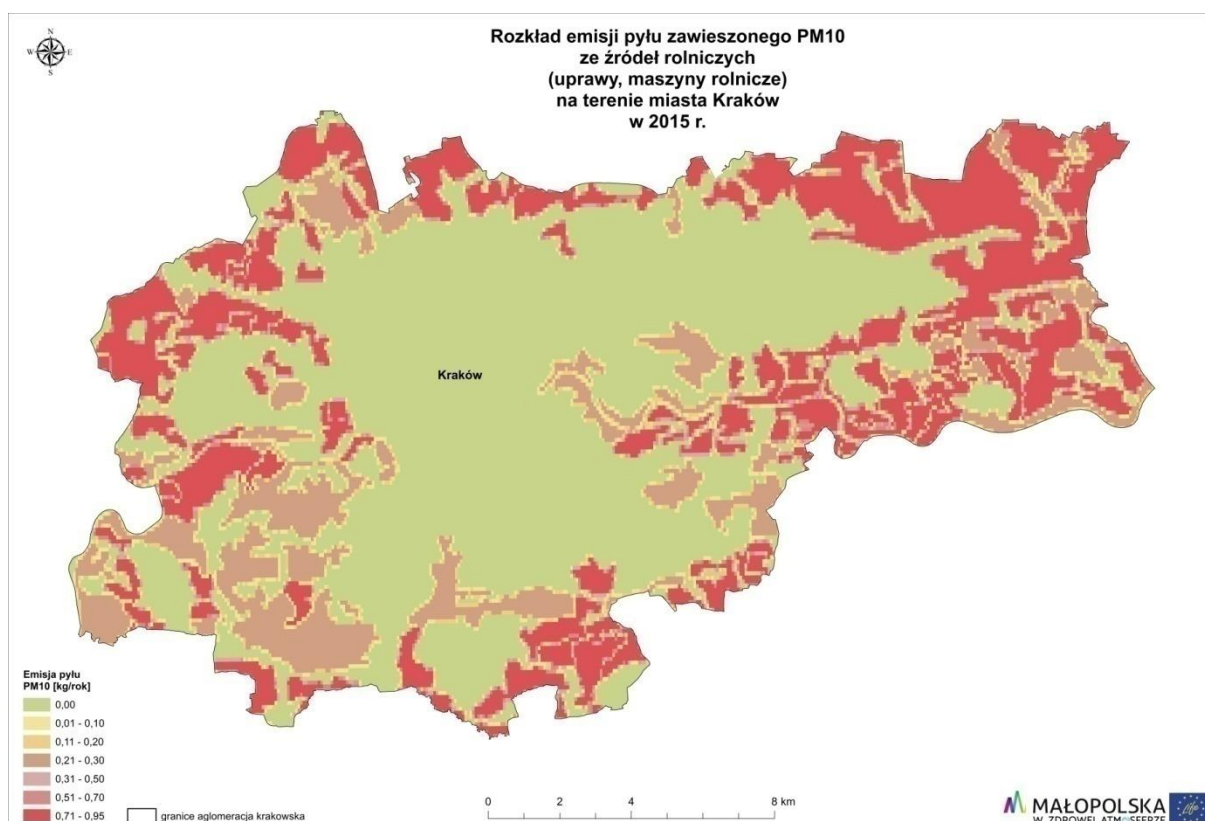
Rysunek 178. Lokalizacja i wielkość emisji pyłu PM10 ze źródeł rolniczych w aglomeracji krakowskiej – hodowla.¹⁷³

¹⁷² źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

¹⁷³ źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

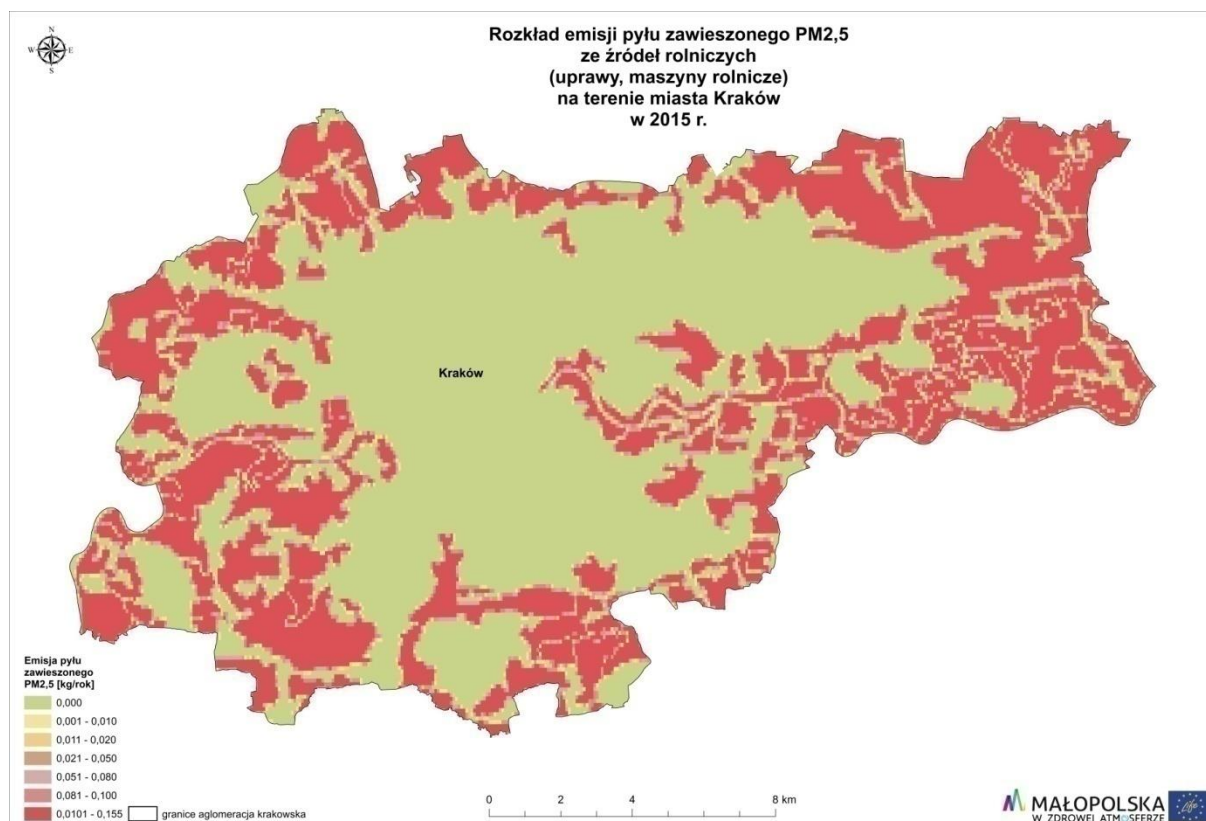

Rysunek 179. Lokalizacja i wielkość emisji pyłu PM2,5 ze źródeł rolniczych w aglomeracji krakowskiej – hodowla.¹⁷⁴

¹⁷⁴ źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

Rysunek 180. Lokalizacja i wielkość emisji pyłu PM10 ze źródeł rolniczych w aglomeracji krakowskiej – uprawy.¹⁷⁵

Rysunek 181. Lokalizacja i wielkość emisji pyłu PM25 ze źródeł rolniczych w aglomeracji krakowskiej – uprawy.¹⁷⁶

STREFA MIASTO TARNÓW

W strefie miasto Tarnów obszary powierzchni upraw pod zasiewami zajmują 1 456,24 ha. Ilość ciągników rolniczych wykorzystywanych w regionie to 236 szt.. Hodowla zwierząt w 2015 r. kształtowała się na poziomie 157 szt. w przypadku bydła, 215 szt. trzody chlewnej, 55 szt. koni oraz 42 111 szt. drobiu. Zużycie nawozów azotowych w tym okresie wyniosło 148,1 Mg.

Tabela 116. Zestawienie emisji pyłu PM10 i PM2,5 ze źródeł zlokalizowanych na terenie strefy miasto Tarnów w roku bazowym 2015.¹⁷⁷

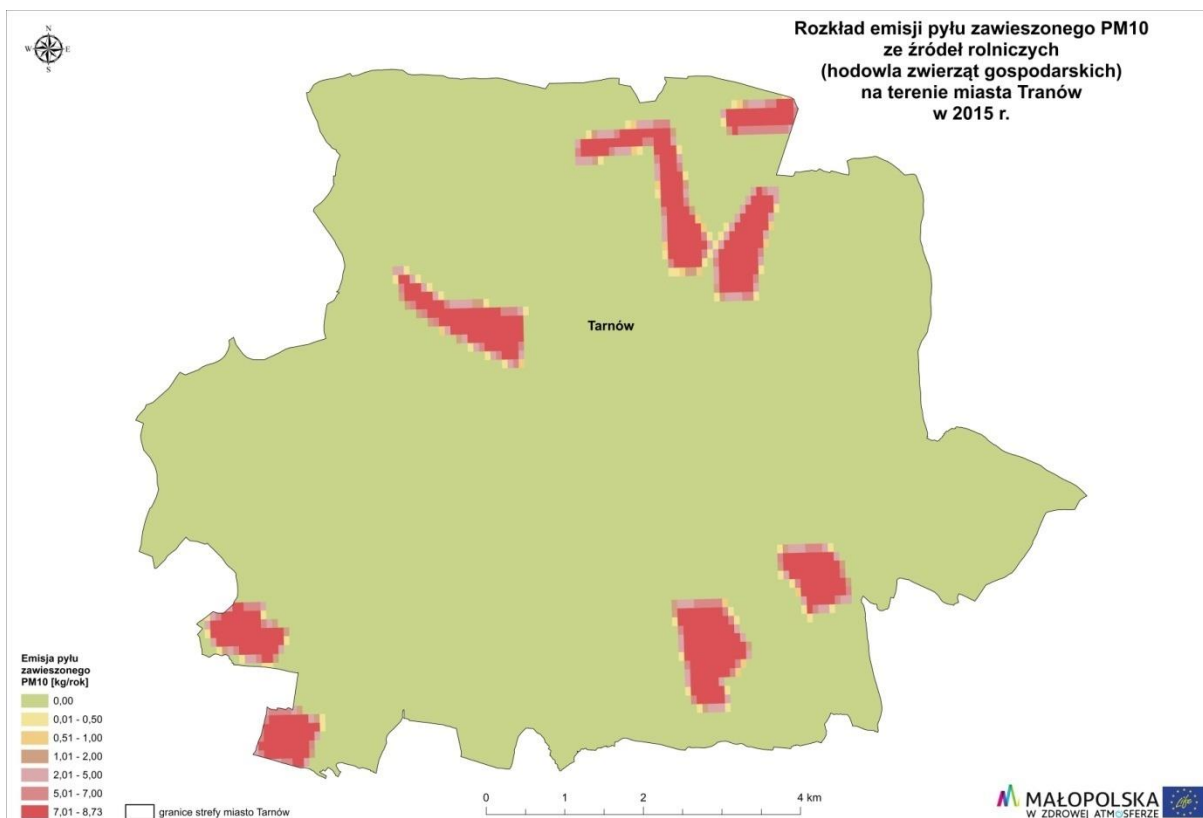
Rodzaj emisji	Wielkość emisji [Mg/rok]	
	PM10	PM2,5
Emisja z hodowli zwierząt gospodarskich	5 251,6	126,4
Emisja z obszaru pól i maszyn rolniczych	1 490,6	670,4
Emisja z obszaru łąk i pastwisk	115,5	4,6
Emisja z nawożenia upraw	2 271,7	87,4
Suma emisji rolniczej	9 129,4	888,8

Rozkład przestrzenny oraz oszacowane wielkości emisji ze źródeł rolniczych zlokalizowanych na terenie aglomeracji krakowskiej prezentują poniższe rysunki.

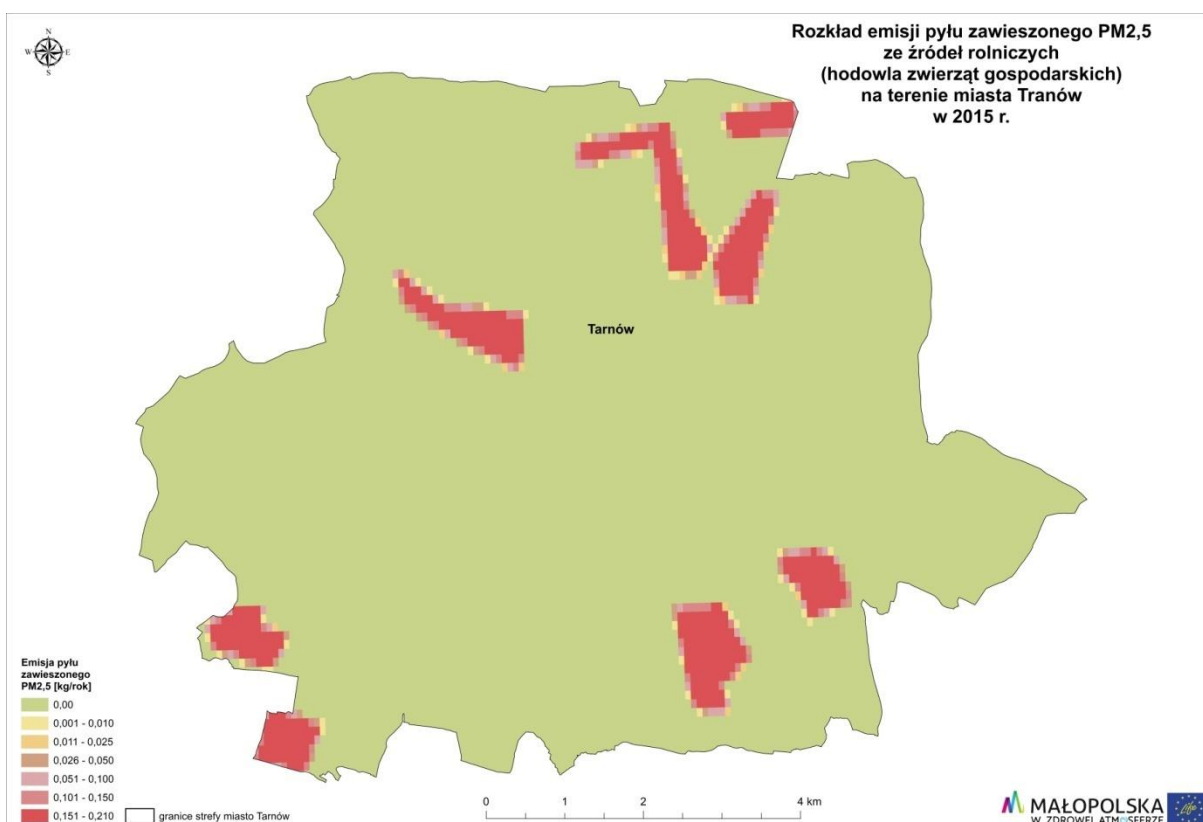
¹⁷⁵ źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

¹⁷⁶ źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

¹⁷⁷ źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

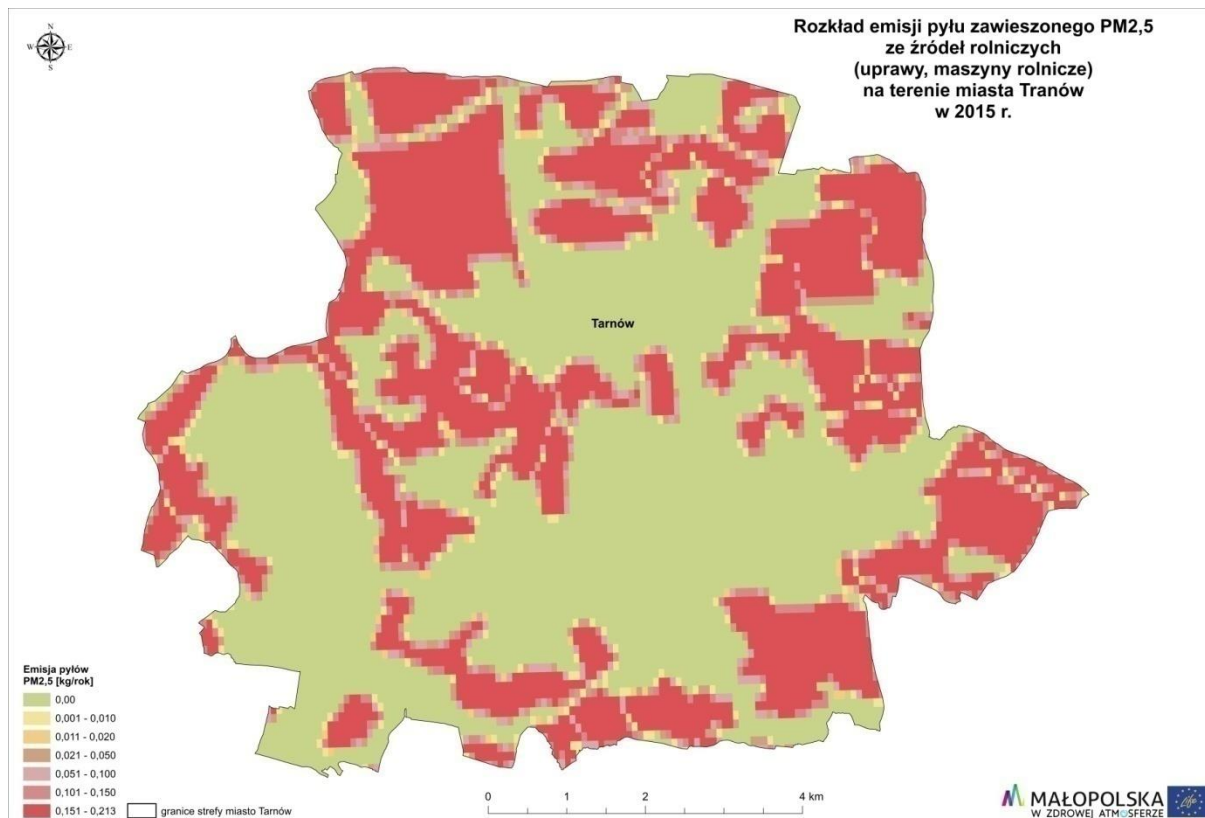

Rysunek 182. Lokalizacja i wielkość emisji pyłu PM10 ze źródeł rolniczych w strefie miasto Tarnów – hodowla.¹⁷⁸

¹⁷⁸ źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

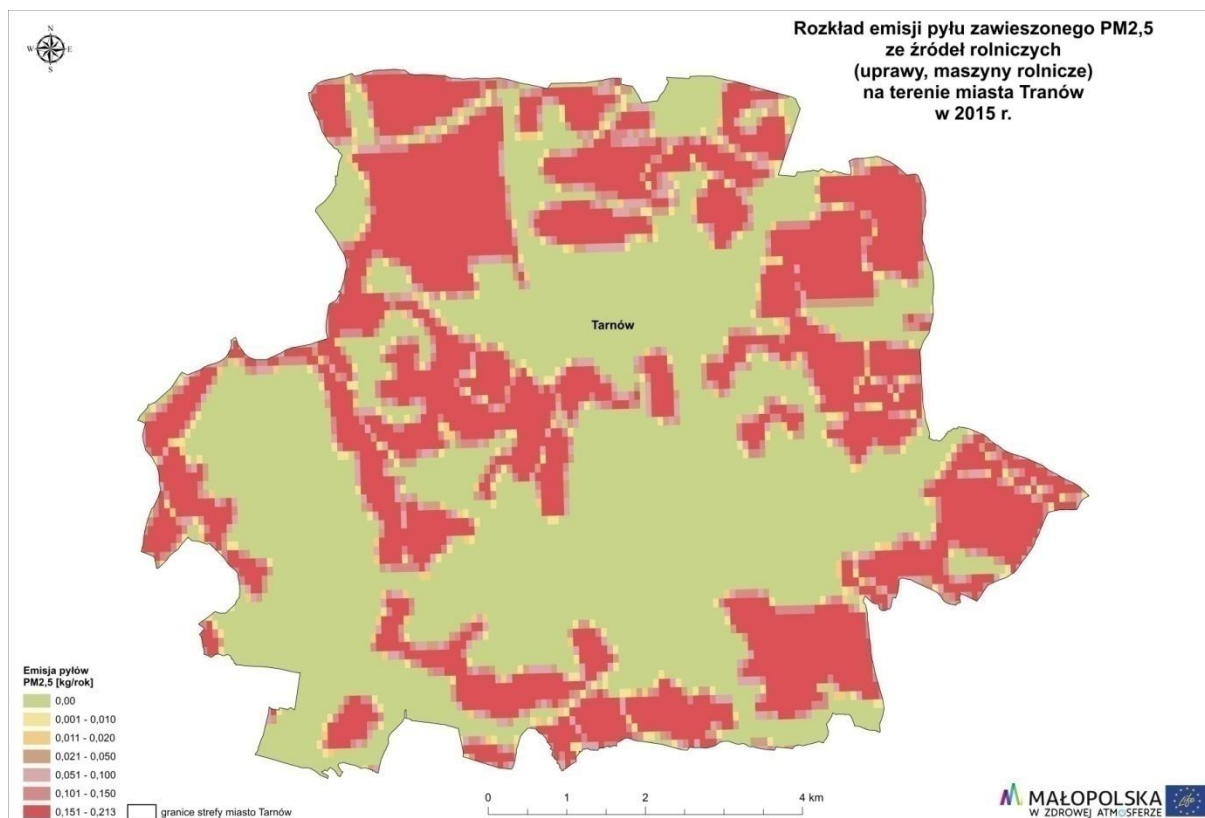
Rysunek 183. Lokalizacja i wielkość emisji pyłu PM_{2,5} ze źródeł rolniczych w strefie miasto Tarnów – hodowla.¹⁷⁹

Rysunek 184. Lokalizacja i wielkość emisji pyłu PM₁₀ ze źródeł rolniczych w strefie miasto Tarnów – uprawy.¹⁸⁰

¹⁷⁹ źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

¹⁸⁰ źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

Rysunek 185. Lokalizacja i wielkość emisji pyłu PM_{2,5} ze źródeł rolniczych w strefie miasto Tarnów – uprawy.

STREFA MAŁOPOLSKA

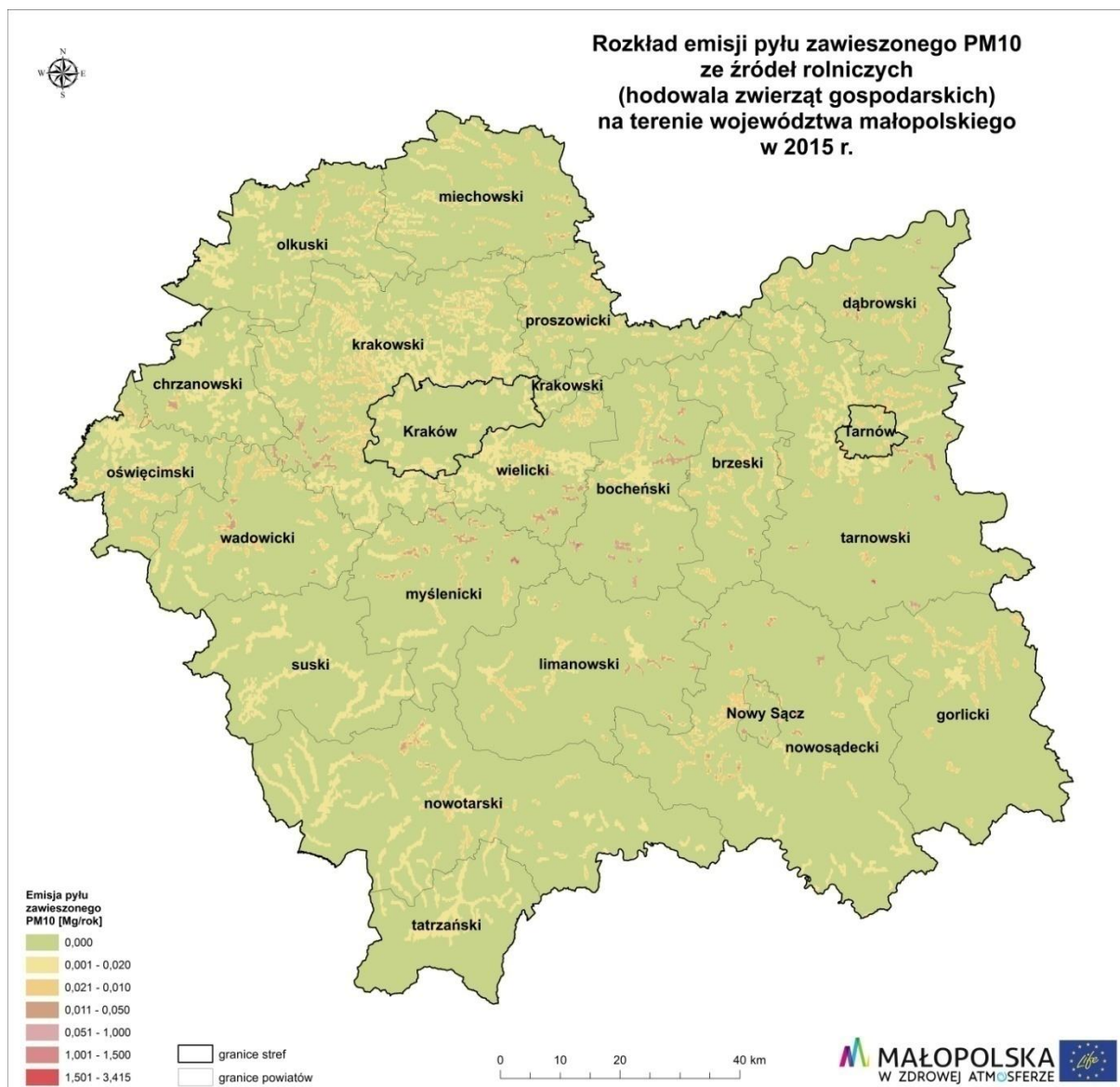
W strefie małopolskiej obszary powierzchni upraw pod zasiewami zajmują 243 306,51 ha. Ilość ciągników rolniczych wykorzystywanych w regionie to 124 370 szt.. Hodowla zwierząt w 2015r. kształtowała się na poziomie 165 647 szt. w przypadku bydła, 189 632 szt. trzody chlewnej, 15 345 szt. koni oraz 5 313 857 szt. drobiu. Zużycie nawozów azotowych w tym okresie wyniosło 22 748,69 Mg.

Tabela 117. Zestawienie emisji pyłu PM₁₀ i PM_{2,5} ze źródeł zlokalizowanych na terenie strefy małopolskiej w roku bazowym 2015.¹⁸¹

Rodzaj emisji	Wielkość emisji [Mg/rok]	
	PM ₁₀	PM _{2,5}
Emisja z hodowli zwierząt gospodarskich	948 482,9	22 613,7
Emisja z obszaru pól i maszyn rolniczych	269 000,6	115 611,4
Emisja z obszaru łąk i pastwisk	49 050,9	1 962,2
Emisja z nawożenia upraw	389 986,7	14 999,5
Suma emisji rolniczej	1 656 521,1	155 186,8

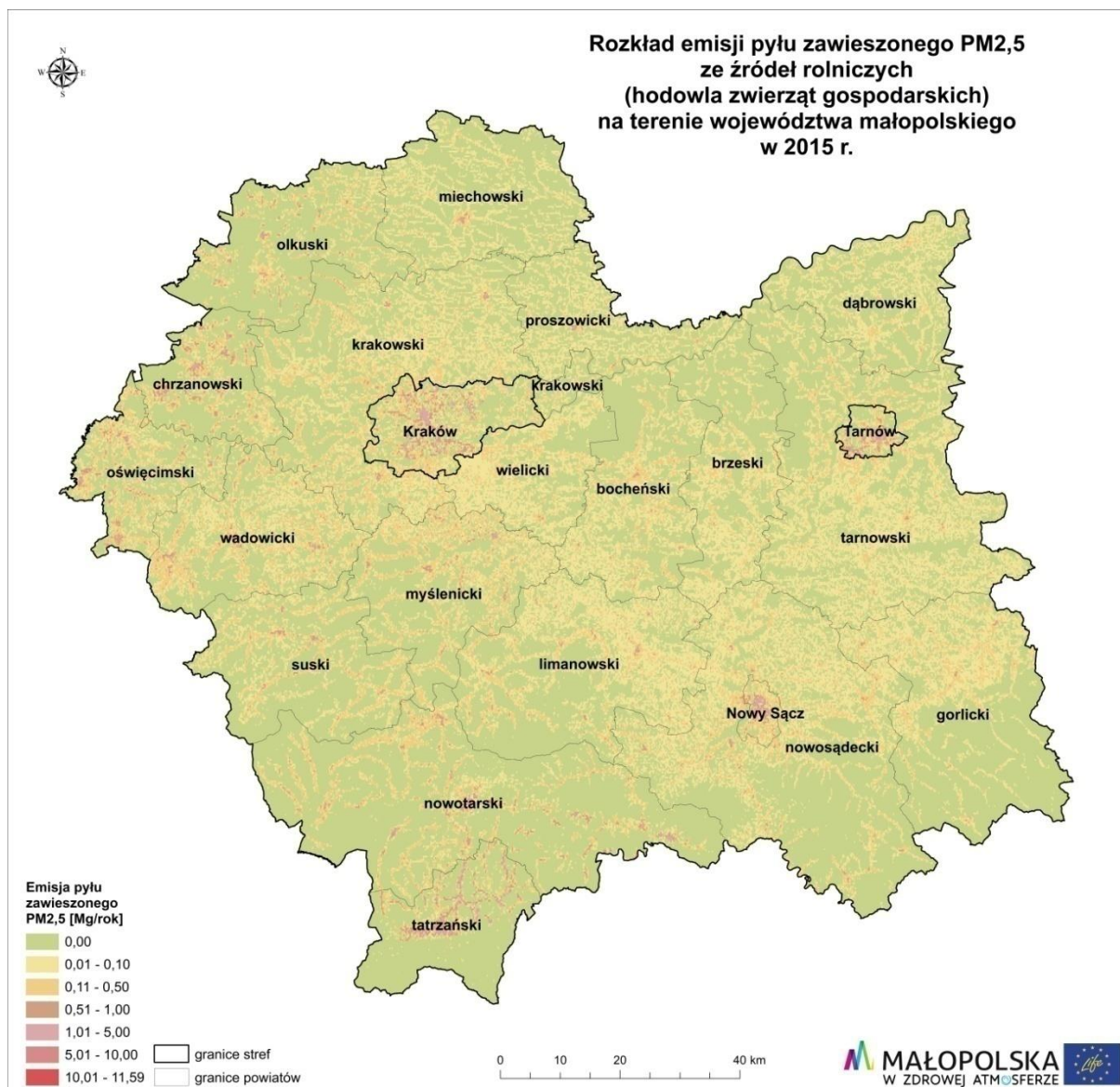
Rozkład przestrzenny oraz oszacowane wielkości emisji ze źródeł rolniczych zlokalizowanych na terenie strefy małopolskiej prezentują poniższe rysunki.

¹⁸¹ źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

Rysunek 186. Lokalizacja i wielkość emisji pyłu PM10 ze źródeł rolniczych w strefie małopolskiej – hodowla.¹⁸²

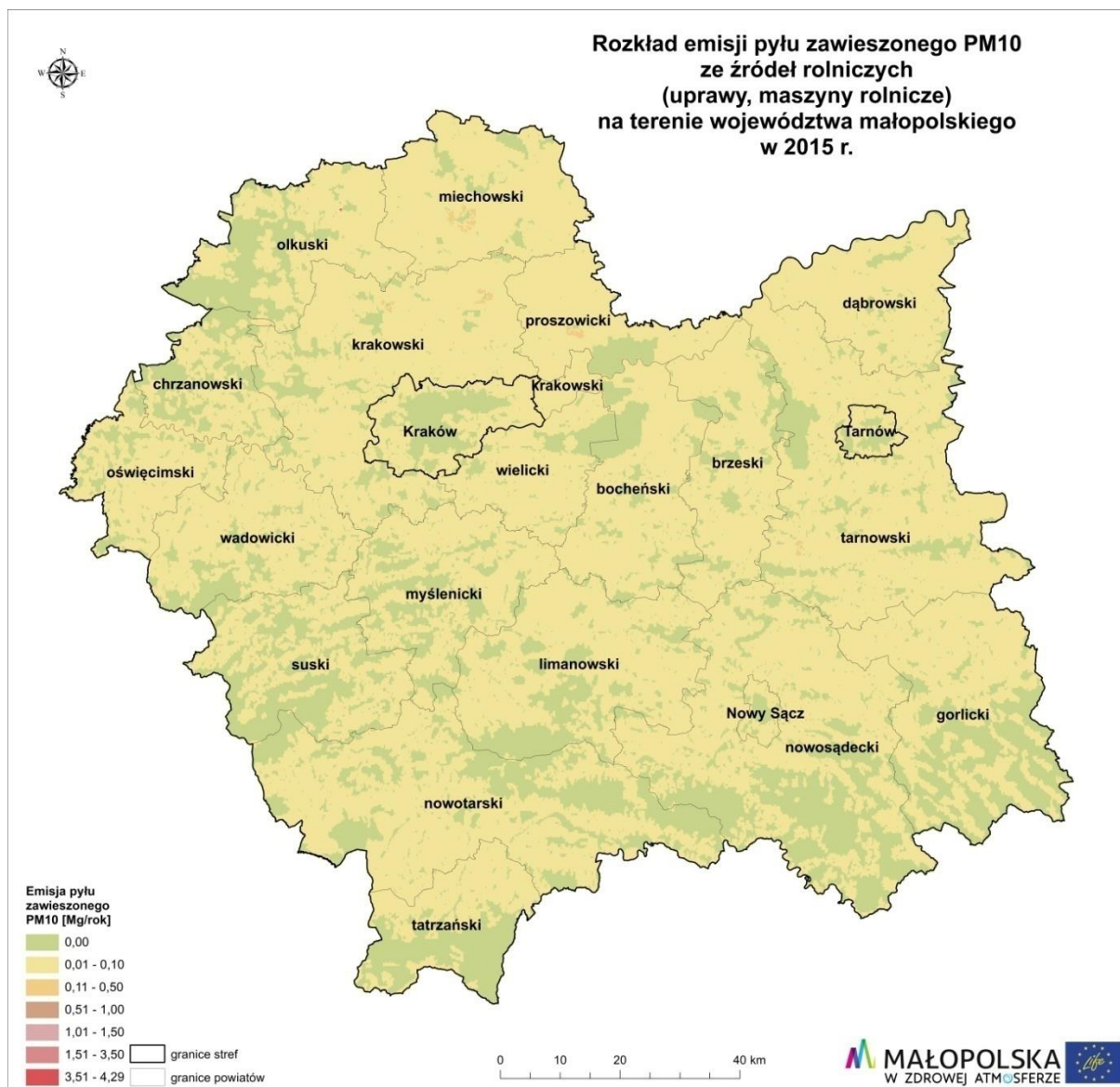
¹⁸² źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

Rysunek 187. Lokalizacja i wielkość emisji pyłu PM_{2,5} ze źródeł rolniczych w strefie małopolskiej – hodowla.¹⁸³

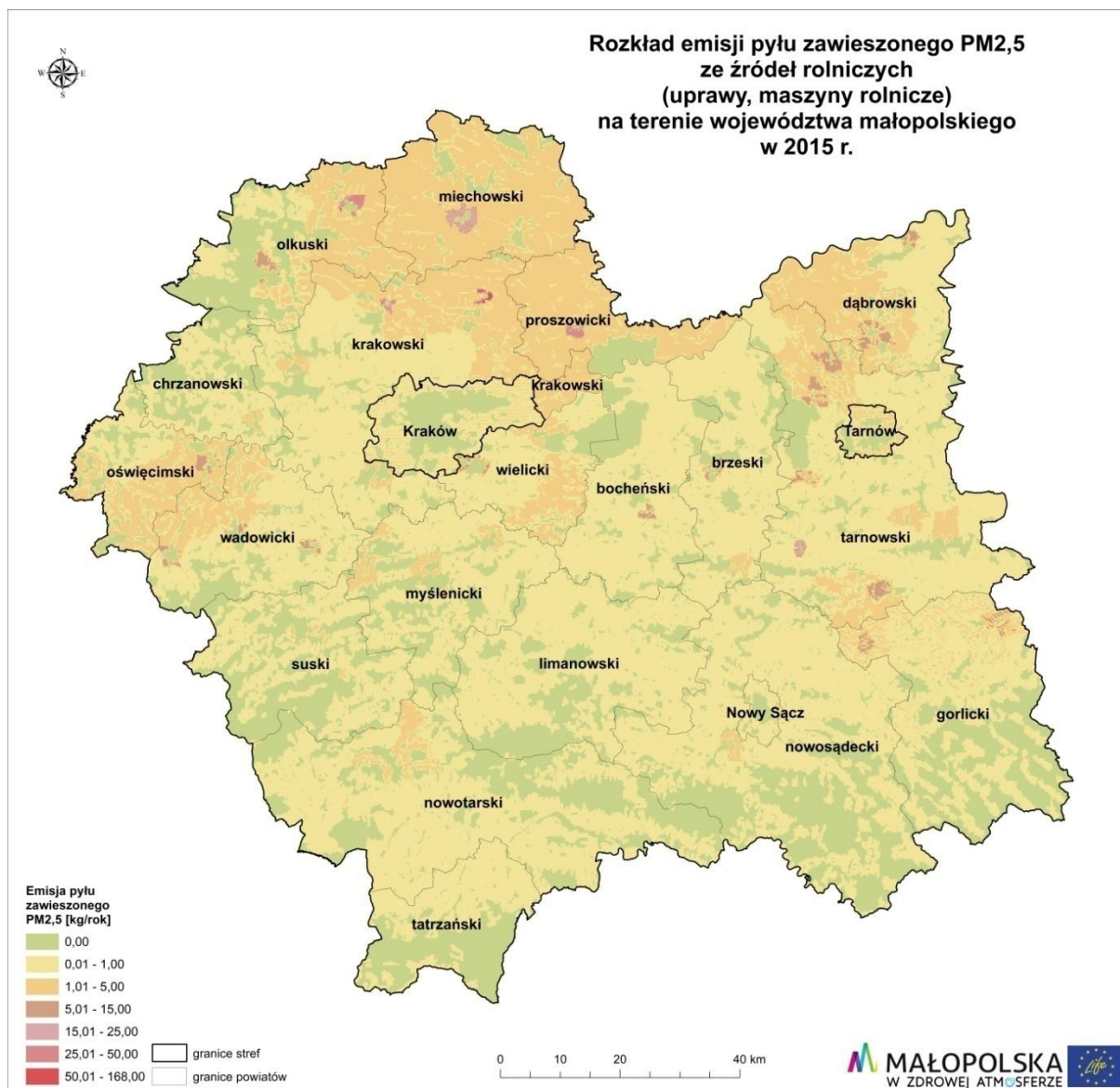
¹⁸³ źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

Rysunek 188. Lokalizacja i wielkość emisji pyłu PM10 ze źródeł rolniczych w strefie małopolskiej – uprawy.¹⁸⁴

¹⁸⁴ źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

Rysunek 189. Lokalizacja i wielkość emisji pyłu PM_{2,5} ze źródeł rolniczych w strefie małopolskiej – uprawy.¹⁸⁵

Źródła emisji naturalnej

W ramach inwentaryzacji emisji naturalnej określono rodzaj lasu oraz jego powierzchnię. Wielkość emisji naturalnej uwzględnia emisję prekursorów pyłu zawieszonego pochodzącego z lasów. Do obliczeń emisji z lasów uwzględniono wskaźniki ujęte w opracowaniu „Wskaźniki dla wojewódzkich inwentaryzacji emisji na potrzeby ocen bieżących i programów ochrony powietrza – Ministerstwo Środowiska 2003 r. dla lasów liściastych, iglastych i mieszanych.

Tabela 118. Wskaźniki emisji ze źródeł naturalnych.¹⁸⁶

Rodzaj lasu	NMLZO	NH ₃	Jednostka
Lasy liściaste	10	3,6	[kg/(ha×rok)]

¹⁸⁵ źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

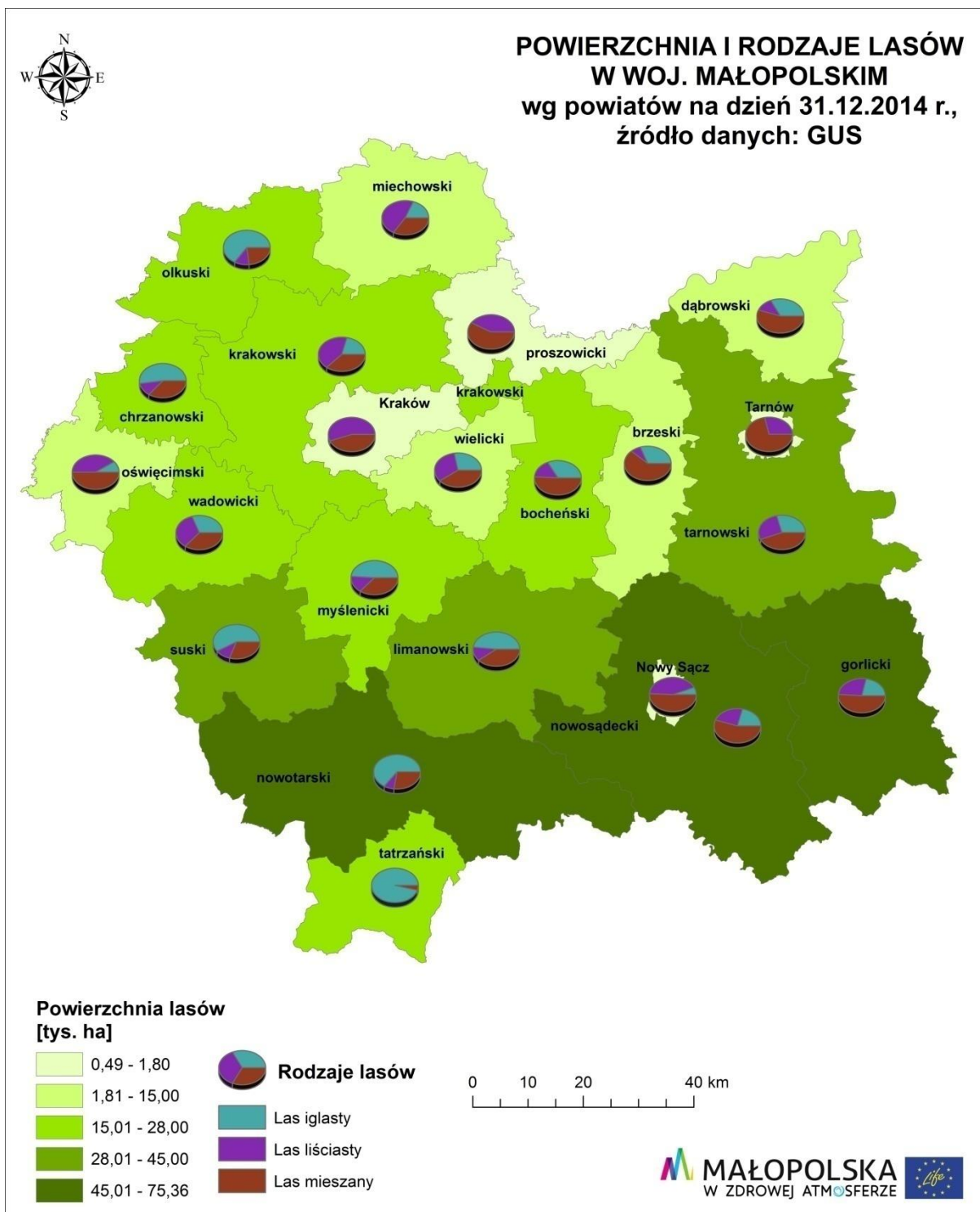
¹⁸⁶ źródło: Wskaźniki dla wojewódzkich inwentaryzacji emisji na potrzeby ocen bieżących i program ochrony powietrza – Ministerstwo Środowiska 2003

Rodzaj lasu	NMLZO	NH ₃	Jednostka
Lasy iglaste	40	3,6	[kg/(ha×rok)]
Lasy mieszane	25	3,6	[kg/(ha×rok)]

Oszacowana emisja została przypisana do obszarów leśnych, w podziale na siatkę emisyjną 0,5 km x 0,5 km.

W województwie małopolskim ok. 478,98 tys. ha stanowią lasy (32% powierzchni województwa). Największą lesistością (powyżej 45 tys. ha) charakteryzują się powiaty położone w północnej części województwa: nowotarski, nowosądecki i gorlicki.

Znacząca część powierzchni powiatu pokryta przez lasy (powyżej 28 tys. ha) występuje również w powiatach suskim, limanowskim i tarnowskim. Najmniejszym stopniem pokrycia terenu przez lasy charakteryzują się powiaty miejskie (Kraków, Nowy Sącz i Tarnów) oraz powiat proszowicki – poniżej 1,8 tys. ha. Udział poszczególnych rodzajów lasów w strukturze lesistości powiatów jest zmienny. Zarówno lasy liściaste, iglaste jak i mieszane występują we wszystkich powiatach poza powiatem proszowickim oraz powiatami miejskim – Kraków i Tarnów. W tych 3 powiatach występują lasy liściaste i mieszane. W powiecie proszowickim i Tarnowie dominują lasy mieszane zaś w Krakowie lasy liściaste. W powiatach zachodnich – tatrzański, nowotarski, suski, chrzanowski i olkuski oraz w powiatach centralnych – limanowskim i myślenickim dominują lasy iglaste, natomiast w powiatach wschodnich – Nowy Sącz, nowosądecki, gorlicki, tarnowski, dąbrowski oraz powiatach północnych – brzeskim, bocheńskim i wielickim przeważają lasy mieszane. Przewaga lasów liściastych występuje w powiecie krakowskim i miechowskim. W miarę równy udział wszystkich typów lasów posiadają powiaty wielicki i wadowicki.

Rysunek 190. Powierzchnia i struktura lasów na obszarze województwa małopolskiego w 2014 r.¹⁸⁷

AGLOMERACJA KRAKOWSKA

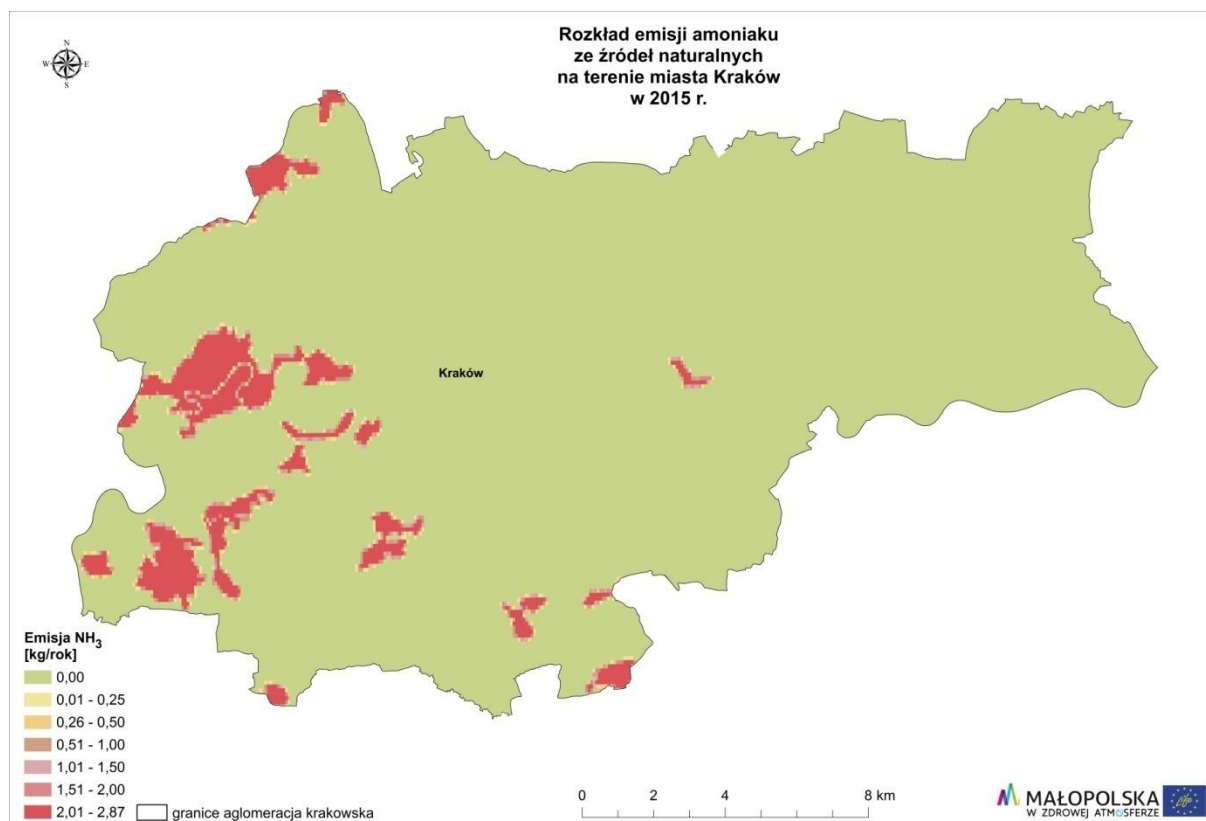
Na obszarze aglomeracji krakowskiej występują lasy liściaste i lasy mieszane, całkowita powierzchnia obszarów leśnych wynosi 1 719,53 ha, z czego największą część stanowią lasy liściaste – 944, 35 ha (ok. 55%).

¹⁸⁷ Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS z 2014 r.

Tabela 119. Zestawienie emisji prekursorów pyłu ze źródeł zlokalizowanych na terenie aglomeracji krakowskiej w roku bazowym 2015.¹⁸⁸

Rodzaj emisji	Wielkość emisji prekursorów pyłu [kg/rok]	
	NH ₃	NMLZO
Emisja z lasów liściastych	3 399,64	9 443,45
Emisja z lasów iglastych	-	-
Emisja z lasów mieszanych	2 790,66	19 379,61
Suma emisji naturalnej	6 190,30	28 823,06

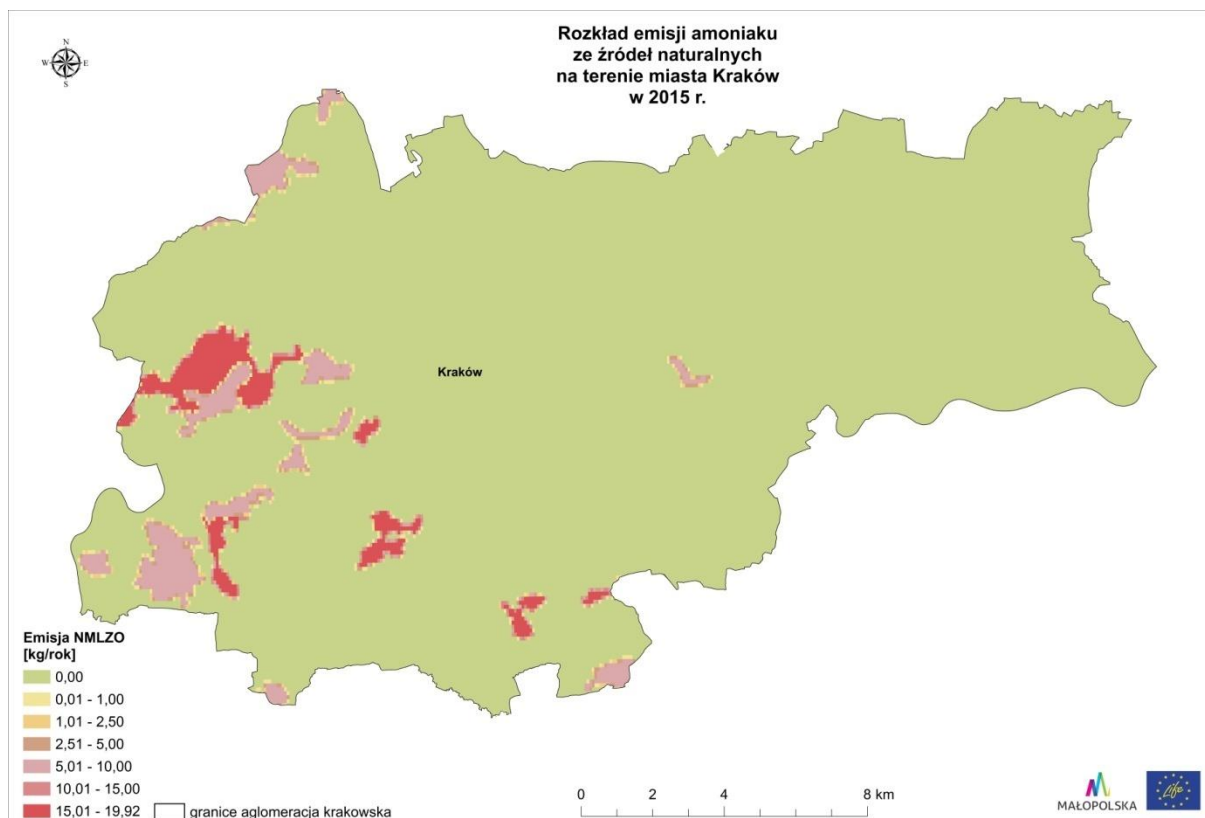
Rozkład przestrzenny oraz oszacowane wielkości emisji ze źródeł naturalnych zlokalizowanych na terenie aglomeracji prezentują poniższe rysunki.

Rysunek 191. Lokalizacja i wielkość emisji pyłu NH₃ ze źródeł naturalnych w aglomeracji krakowskiej.¹⁸⁹

¹⁸⁸ źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

¹⁸⁹ źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

Rysunek 192. Lokalizacja i wielkość emisji NMLZO ze źródeł naturalnych w aglomeracji krakowskiej.¹⁹⁰

MIASTO TARNÓW

Na obszarze strefy miasto Tarnów występują lasy liściaste i lasy mieszane, całkowita powierzchnia obszarów leśnych wynosi 569,28 ha, z czego największą część stanowią lasy mieszane – 405,32 ha.

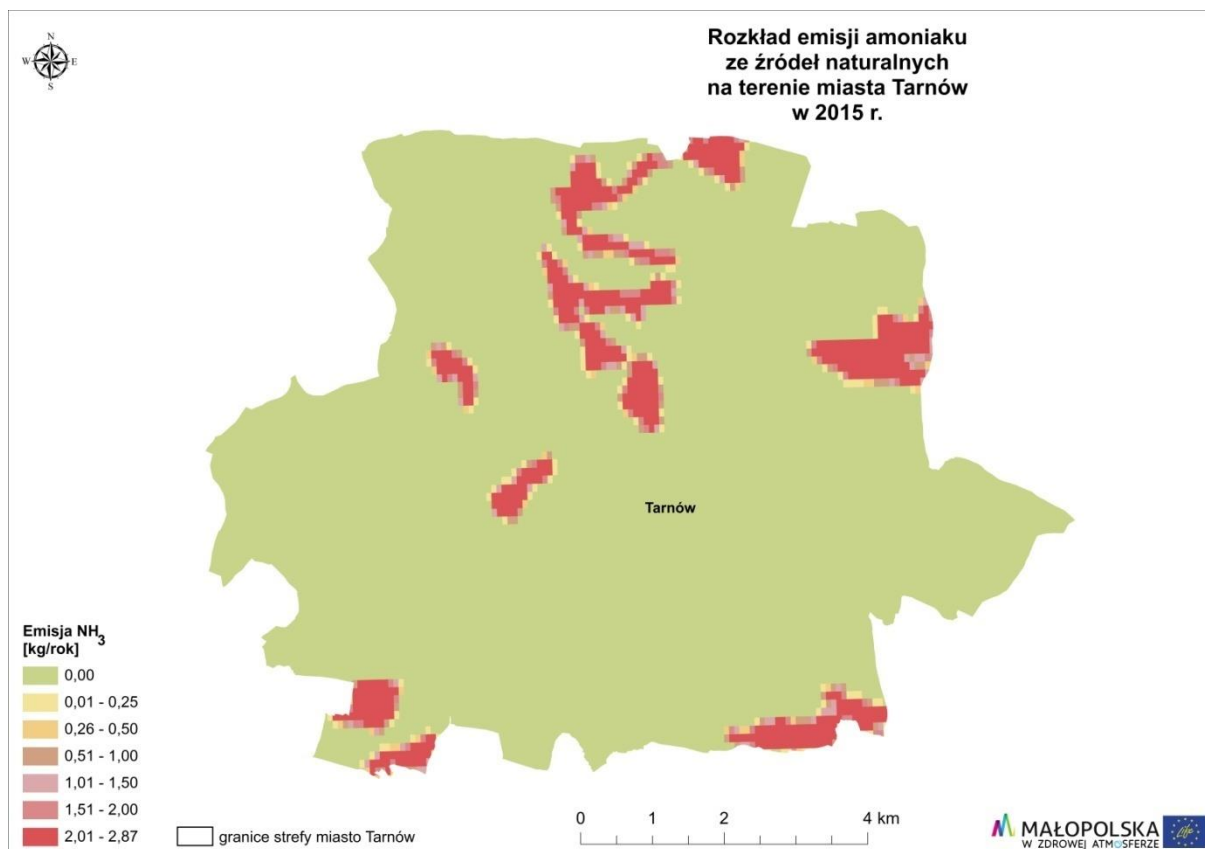
Tabela 120. Zestawienie emisji prekursorów pyłu ze źródeł zlokalizowanych na terenie strefy miasto Tarnów w roku bazowym 2015.¹⁹¹

Rodzaj emisji	Wielkość emisji prekursorów pyłu [kg/rok]	
	NH ₃	NMLZO
Emisja z lasów liściastych	590,28	1 639,68
Emisja z lasów iglastych	-	-
Emisja z lasów mieszanych	1 459,14	10 132,92
Suma emisji naturalnej	2 049,42	11 772,6

Rozkład przestrzenny oraz oszacowane wielkości emisji ze źródeł naturalnych zlokalizowanych na terenie strefy miasto Tarnów prezentują poniższe rysunki.

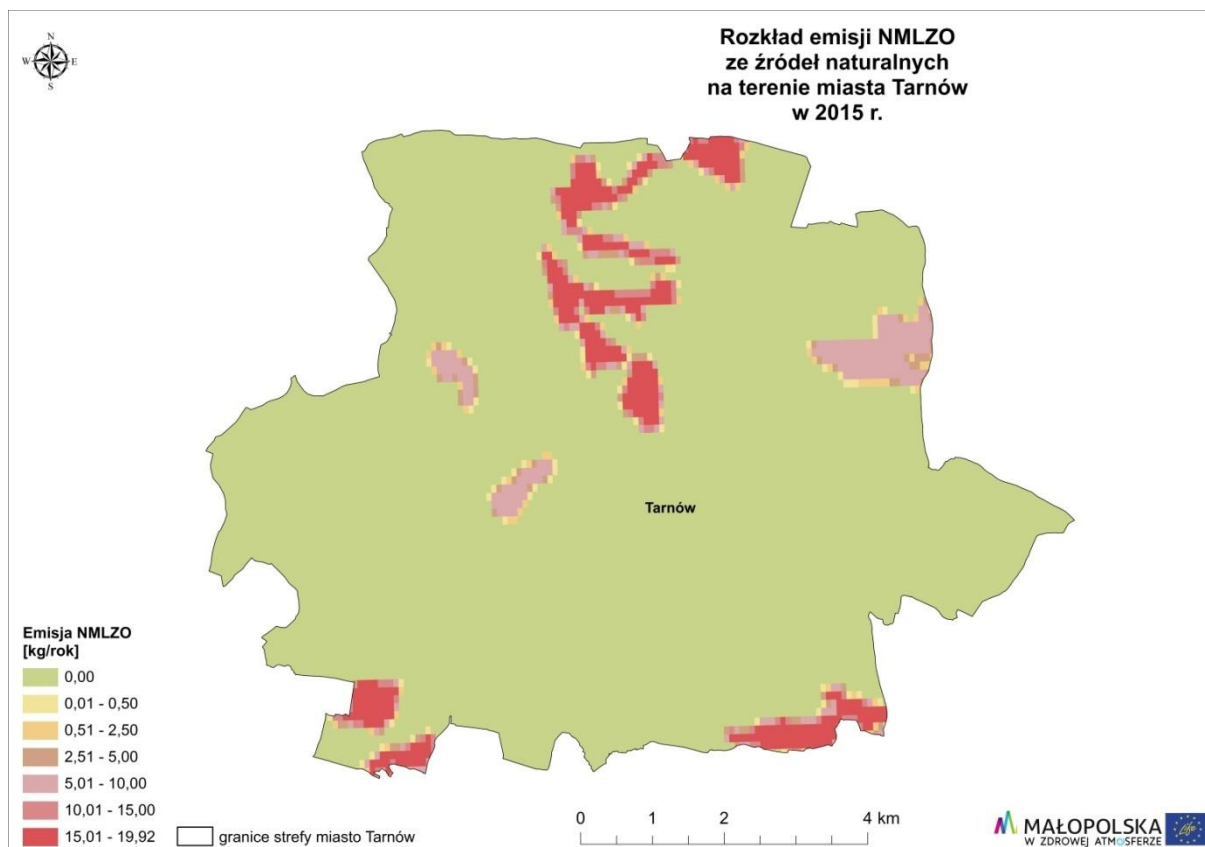
¹⁹⁰ źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

¹⁹¹ źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

Rysunek 193. Lokalizacja i wielkość emisji pyłu NH₃ ze źródeł naturalnych w strefie miasto Tarnów.¹⁹²

¹⁹² źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

Rysunek 194. Lokalizacja i wielkość emisji NMLZO ze źródeł naturalnych w strefie miasto Tarnów.¹⁹³

STREFA MAŁOPOLSKA

Na obszarze strefy małopolskiej występują wszystkie rodzaje lasów (liściaste, iglaste i mieszane), całkowita powierzchnia obszarów leśnych wynosi 476 693,75 ha, z czego największą część stanowią lasy liściaste – 892 436,79 ha.

Tabela 121. Zestawienie emisji prekursorów pyłu ze źródeł zlokalizowanych na terenie strefy małopolskiej w roku bazowym 2015¹⁹⁴

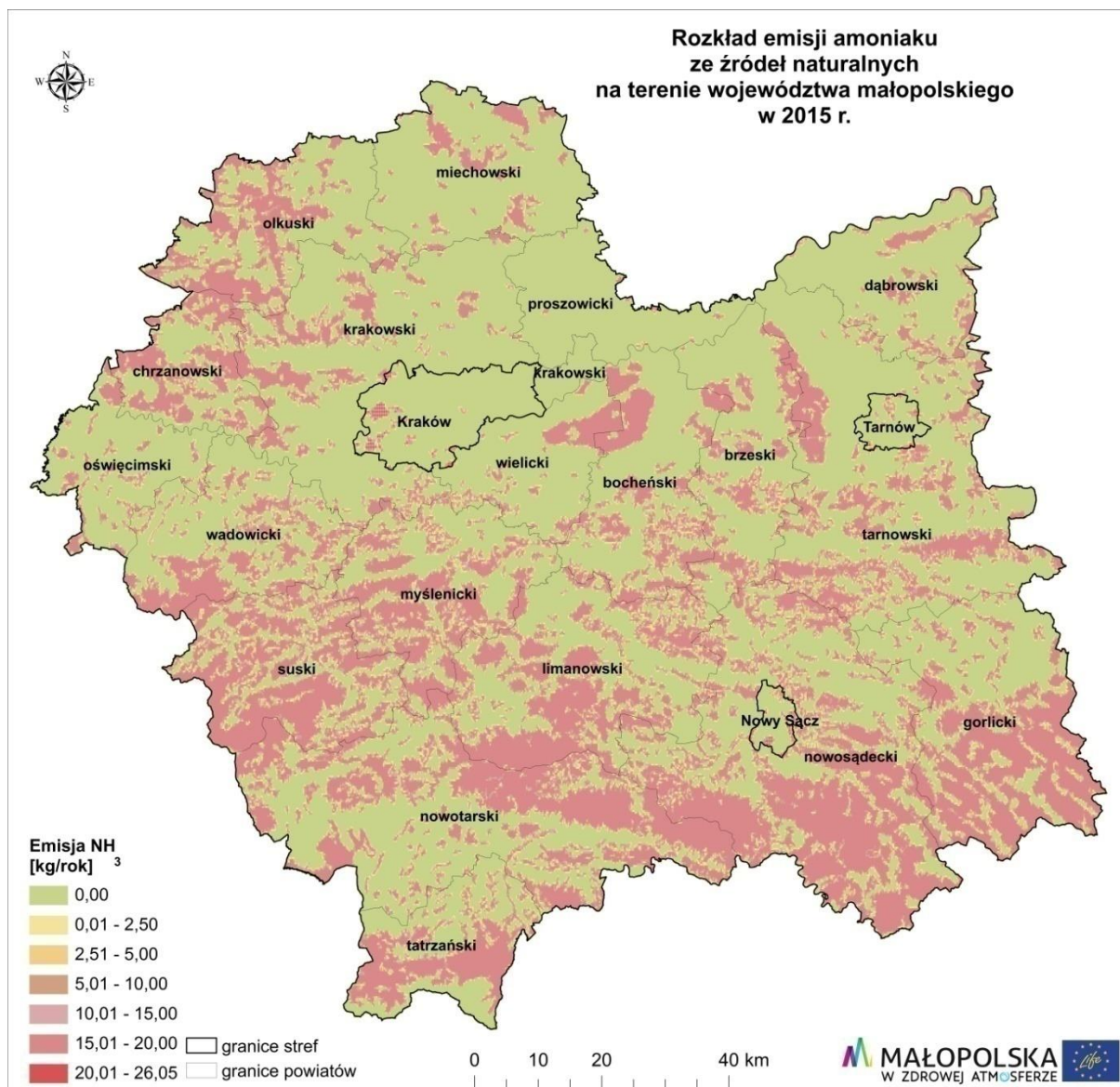
Rodzaj emisji	Wielkość emisji prekursorów pyłu [kg/rok]	
	NH ₃	NMLZO
Emisja z lasów liściastych	321 277,24	892 436,76
Emisja z lasów iglastych	707 709,23	7 863 435,98
Emisja z lasów mieszanych	687 111,05	4 771 604,53
Suma emisji naturalnej	1 716 097,52	13 527 477,27

Rozkład przestrzenny oraz oszacowane wielkości emisji ze źródeł naturalnych zlokalizowanych na terenie strefy małopolskiej prezentują poniższe rysunki.

¹⁹³ źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

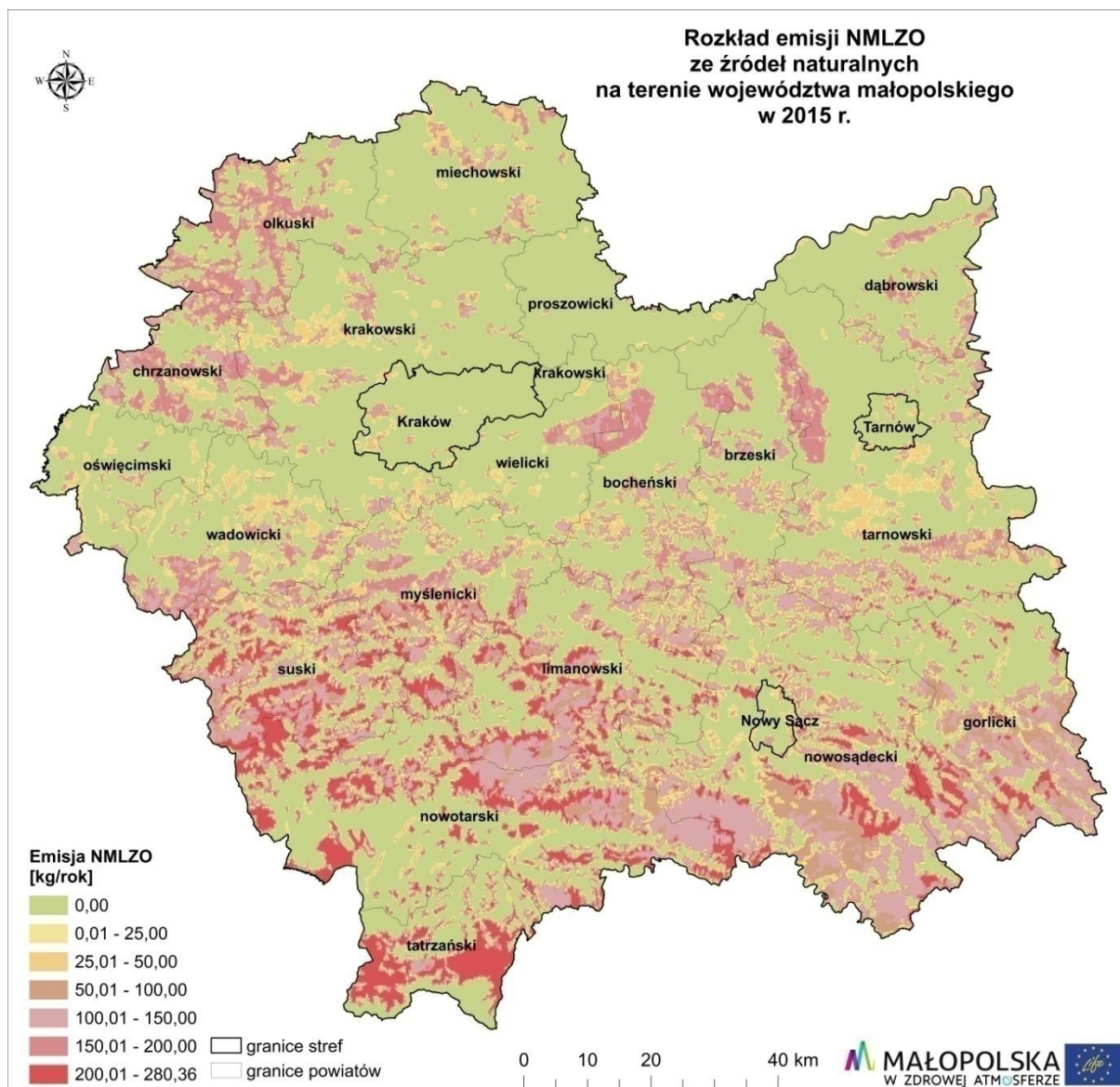
¹⁹⁴ źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

Rysunek 195. Lokalizacja i wielkość emisji pyłu NH₃ ze źródeł naturalnych w strefie małopolskiej.¹⁹⁵

¹⁹⁵ źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

Rysunek 196. Lokalizacja i wielkość emisji NMLZO ze źródeł naturalnych w strefie małopolskiej.¹⁹⁶

¹⁹⁶ źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej bazy emisji

14. BILANSE ZANIECZYSZCZEŃ

W rozdziale przedstawiono bilans emisji pyłów PM10 i PM2,5 oraz B(a)P ze źródeł zlokalizowanych na obszarze stref województwa małopolskiego, dodatkowo zestawiono wielkość emisji gazów cieplarnianych - CO₂ i NO₂ pochodzących ze źródeł powierzchniowych zlokalizowanych na terenie województwa małopolskiego. Przedstawiono również bilans emisji napływowej z pasa 50 km wokół każdej ze stref.

14.1. BILANS ZANIECZYSZCZEŃ POCHODZĄCYCH Z TERENU STREF

AGLOMERACJA KRAKOWSKA

Inwentaryzacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza z terenu aglomeracji krakowskiej pozwoliła na ustalenie wielkości ładunku analizowanych substancji w 2015 roku. Całkowita wielkość emisji poszczególnych zanieczyszczeń jest sumą emisji: punktowej, liniowej (drogi krajowe, wojewódzkie i inne), powierzchniowej, rolniczej (z rolnictwa i hodowli) oraz niezorganizowanej (kopalnie odkrywkowe) z obszaru strefy.

Tabela 122. Zestawienie wielkości emisji substancji ze źródeł zlokalizowanych na terenie aglomeracji krakowskiej w roku bazowym 2015.¹⁹⁷

Rodzaj źródeł	Wielkość emisji [Mg/rok]				
	PM10	PM2,5	BaP	NO ₂	CO ₂
punktowa	1 094,66	876,24	0,0144	6 619,38	4 863 029,06
krajowe	115,7	42,33	0,0003	160,40	-
wojewódzkie	29,45	9,57	0,00008	25,52	-
powiatowe i gminne	336,57	106,45	0,0009	245,83	-
uprawy	12,26	2,45	-	2,02	-
hodowla	9,1	0,22	-	-	-
powierzchniowa	1 213,09	1 191,96	0,56920	65,98	629 108,67
niezorganizowana	90,73	21,77	-	-	-
SUMA	2901,57	2250,99	0,58488	7119,13	5 492 137,73

Lokalizacja poszczególnych rodzajów źródeł na obszarze aglomeracji krakowskiej została przedstawiona w załącznikach graficznych do Programu.

STREFA MIASTO TARNÓW

Inwentaryzacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza z terenu strefy miasto Tarnów pozwoliła na ustalenie wielkości ładunku analizowanych substancji w 2015 roku. Całkowita wielkość emisji poszczególnych zanieczyszczeń jest sumą emisji: punktowej, liniowej (drogi krajowe, wojewódzkie i inne), powierzchniowej, rolniczej (z rolnictwa i hodowli) oraz niezorganizowanej (kopalnie odkrywkowe) z obszaru strefy.

Tabela 123. Zestawienie wielkości emisji substancji ze źródeł zlokalizowanych na strefy miasto Tarnów w roku bazowym 2015.¹⁹⁸

Rodzaj źródeł	Wielkość emisji [Mg/rok]				
	PM10	PM2,5	BaP	NO ₂	CO ₂

¹⁹⁷ źródło: opracowanie własne na podstawie metodyki inwentaryzacji źródeł emisji.

¹⁹⁸ źródło: opracowanie własne na podstawie metodyki inwentaryzacji źródeł emisji.

Rodzaj źródeł	Wielkość emisji [Mg/rok]				
	PM10	PM2,5	BaP	NO ₂	CO ₂
punktowa	319,29	258,85	0,05522	7 002,00	1 249 437,16
krajowe	20,09	7,97	0,000054	36,48	
wojewódzkie	16,62	5,41	0,000045	14,55	
powiatowe i gminne	90,03	28,58	0,000242	65,68	
uprawy	3,878	0,76		0,63	
hodowla	5,25	0,13			
powierzchniowa	455,55	447,65	0,23589	14,49	126 111,22
niezorganizowana	16,40	3,94			
SUMA	927,11	753,28	0,29146	7 133,83	1 375 548,38

Lokalizacja poszczególnych rodzajów źródeł na obszarze strefy miasto Tarnów została przedstawiona w załącznikach graficznych do Programu.

STREFA MAŁOPOLSKA

Inwentaryzacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza z terenu strefy małopolskiej pozwoliła na ustalenie wielkości ładunku analizowanych substancji w 2015 roku. Całkowita wielkość emisji poszczególnych zanieczyszczeń jest sumą emisji: punktowej, liniowej (drogi krajowe, wojewódzkie i inne), powierzchniowej, rolniczej (z rolnictwa i hodowli) oraz niezorganizowanej (kopalnie odkrywkowe) z obszaru strefy.

Tabela 124. Zestawienie wielkości emisji substancji ze źródeł zlokalizowanych na strefy małopolskiej w roku bazowym 2015.¹⁹⁹

Rodzaj źródeł	Wielkość emisji [Mg/rok]				
	PM10	PM2,5	BaP	NO ₂	CO ₂
punktowa	1 543,94	1 219,61	0,37649	8 047,87	5 195 787,20
krajowe	987,63	360,95	0,00267	1 384,02	
wojewódzkie	516,11	173,85	0,00139	517,56	
powiatowe i gminne	3 128,99	1 008,51	0,00839	2 400,75	
uprawy	708,04	132,57		107,90	
hodowla	948,48	22,61			
powierzchniowa	12 022,43	11 759,50	6,62185	354,91	3 015 824,23
niezorganizowana	1 347,16	323,24			
SUMA	21 202,78	15 000,86	7,01080	12 813,00	8 211 611,44

Lokalizacja poszczególnych rodzajów źródeł na obszarze strefy małopolskiej została przedstawiona w załącznikach graficznych do Programu.

¹⁹⁹ Źródło: opracowanie własne na podstawie metodyki inwentaryzacji źródeł emisji.

14.2. EMISJA NAPŁYWOWA

Analiza jakości powietrza dla stref województwa małopolskiego wymagała również zebrania informacji o źródłach emisji zlokalizowanych poza województwem. W ramach inwentaryzacji źródeł emisji objęto również źródła emisji z województw: śląskiego, mazowieckiego, podkarpackiego, małopolskiego oraz łódzkiego.

Tabela 125 Zestawienie wielkości emisji ze źródeł zlokalizowanych poza województwem małopolskim.

Rodzaj emisji	Wielkość emisji [Mg/rok]		
	PM10	PM2,5	B(a)P
Województwo podkarpackie			
Emisja powierzchniowa	3 922,17	3 859,96	1,82035
Emisja liniowa	731,04	660,35	0,00197
Emisja punktowa	1 430,63	1 127,01	0,23474
Emisja z rolnictwa	225,17	19,84	-
Emisja niezorganizowana	160,07	38,41	-
Województwo śląskie			
Emisja powierzchniowa	14 372,07	14 150,33	6,85800
Emisja liniowa	3 274,23	2 965,20	0,00885
Emisja punktowa	5 463,97	4 096,15	2,41518
Emisja z rolnictwa	240,93	21,94	-
Emisja niezorganizowana	1 029,51	247,02	-
Województwo świętokrzyskie			
Emisja powierzchniowa	3 949,08	3 889,48	1,92630
Emisja liniowa	515,14	463,41	0,72777
Emisja punktowa	914,21	731,36	0,14208
Emisja z rolnictwa	346,64	48,80	-
Emisja niezorganizowana	68,40	16,41	-

15. CZAS POTRZEBNY NA REALIZACJĘ CELÓW PROGRAMU I PROGNOZY EMISJI ZANIECZYSZCZEŃ DO POWIETRZA

Analizę jakości powietrza w Programie ochrony powietrza wykonano dla roku prognozy 2023. Wszystkie działania naprawcze mieszczą się w przedziałach czasowych:

- krótkookresowe – w ciągu roku na zastosowanie regulacji;
- średniookresowe – 4 lata czyli do 2020 r.;
- długookresowe – realizowane do 2023 r.

Analiza jakości powietrza dla roku prognozy wskazuje, iż aby dotrzymać wartość docelową B(a)P nie jest wystarczające realizowanie nawet restrykcyjnych działań tylko w strefach województwa, a konieczne jest podejmowanie działań międzyregionalnych i na poziomie krajowym ze względu na silny napływ tego zanieczyszczenia na teren strefy małopolskiej.

Realizacja działań w celu uzyskania zgodności z normami dla pyłu PM10 i PM2,5 będzie przeprowadzona do 2023 r. Wówczas możliwe jest osiągnięcie wyznaczonych celów Programu w zakresie jakości powietrza.

16. OPIS MODELU EMISYJNEGO

Do wykonania modelowania dyspersji zanieczyszczeń został przyjęty model CALPUFF będący lagranżowskim zaawansowanym modelem obłoku. CALPUFF jest modelem zaprojektowanym przez Sigma Research Corporation (SRC) dystrybuowanym obecnie przez Atmospheric Studies Group at TRC Solutions, zapewniającym modelowanie rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń w szerokim zakresie skal przestrzennych: od dziesiątek metrów do setek kilometrów. Model współpracuje z dwoma modułami pomocniczymi: CALMET (preprocesor meteorologiczny) i CALPOST (obróbka i prezentacja wyników), tworząc system modelowania o dużej dokładności.

Model opisuje w sposób parametryczny przemiany chemiczne SO_x (SO_2 , SO_4), NO_x (NO , NO_2), HNO_3 oraz aerozoli organicznych. Model uwzględnia również następujące efekty związane z jakością powietrza:

- wpływ budynków na rozprzestrzeniającą się smugę zanieczyszczeń;
- wpływ ukształtowania terenu i bryzy morskiej na transport zanieczyszczeń;
- suchą depozycję gazów i cząstek pyłu.

Ponadto model CALPUFF pozwala na obliczenie depozycji mokrej związanej z sorpcją zanieczyszczeń podczas opadów atmosferycznych. Do modelowania warunków pogodowych został wykorzystany preprocesor meteorologiczny CALMET, którego zadaniem jest wyznaczenie, i to w każdym punkcie siatki obliczeniowej, parametrów meteorologicznych niezbędnych do modelowania dyspersji zanieczyszczeń przy pomocy modelu CALPUFF. Największą rolę w modelowaniu rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń odgrywa zmienne w czasie i przestrzeni pole wiatru. Oprócz tego wyznaczone zostały parametry mikrometeorologiczne, takie jak wysokość warstwy mieszania czy pole temperatury.

Model CALPUFF pozwala na uwzględnienie wszystkich emitorów znajdujących się w ramach siatki obliczeniowej dla każdego obszaru, wyznaczając stężenia substancji dla wybranej skorelowanej siatki obliczeniowej lub siatki receptorów. W skali województwa małopolskiego wykorzystano siatkę obliczeniową o rozdzielczości 0,5 km x 0,5 km dla obszarów zabudowanych województwa, a dla niezabudowanych 1 x 1 km. W wyniku procesu modelowania otrzymano wyniki w postaci wartości stężeń w każdym punkcie siatki pokrywającej cały obszar województwa małopolskiego. W celu zobrazowania tych wyników i wykonania map, została wykonana interpolacja metodą odwrotnej odległości. Pozwoliło to na uzyskanie rozkładu izolinii z wartościami stężeń substancji na obszarze stref.

W ramach wymagań do projektu przygotowano dane emisyjne do wykorzystania w modelu CAMx. Model CAMx (the Comprehensive Air quality Model with extensions) jest modelem najnowszej generacji (tzw. model trzeciej generacji) opracowanym przez ENVIRON International Corporation (USA). Model CAMx jest modelem trójwymiarowym, wielkoskalowym o szerokim zakresie stosowalności (od obszarów podmiejskich do skali kontynentalnej). Obliczenia w modelu CAMx mogą być prowadzone w odwzorowaniu UTM, Lambert Conic Conformal lub geograficznym, przy czym na potrzeby realizacji projektu wybrane zostało odwzorowanie LCC.

16.1. WERYFIKACJA MODELU

Weryfikacji modelu obliczeniowego dokonuje się w oparciu o wyniki pomiarów ze stanowisk pomiarowych funkcjonujących w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska zlokalizowanych na obszarze stref województwa małopolskiego. W celu weryfikacji wyników modelowania modelem

CALPUFF pod kątem zgodności z wynikami pomiarów, przy przygotowywaniu danych wejściowych do modelowania na poziomie województwa, uzyskano wyniki modelowania dokładnie w punktach stacji w celu dokonania weryfikacji poprawności modelowania dla roku 2015.

Otrzymane wyniki pozwoliły na porównanie modelowania z wynikami pomiarów stężeń badanych substancji. Dla każdej analizowanej substancji przedstawione zostały odpowiednie średnie stężenia modelowane i średnie stężenia zmierzone. Przy czym przedstawione wartości pomiarowe odzwierciedlają faktyczny stan jakości powietrza w punktach stacji pomiarowych, a przedstawione wyniki obliczeniowe są połączeniem danych pomiarowych z danymi pochodzącymi z modelowania matematycznego za pomocą analiz przestrzennych w środowisku geograficznych systemów informacyjnych. Celem takiego działania jest najlepsze, możliwe przybliżenie wyników modelowania do rzeczywistych danych pomiarowych. Okresy uśredniania użyte do określenia niepewności modelowania wynikają z Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 13 września 2012 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu²⁰⁰.

Zgodnie z dyrektywą CAFE niepewność modelowania jest definiowana jako maksymalne odchylenie między zmierzonym, a obliczonym poziomem stężenia dla 90% punktów monitoringu w danym okresie, dla wartości dopuszczalnej.

Tabela 126. Weryfikacja wartości stężeń z modelowania matematycznego na podstawie wartości zmierzonych na stacjach pomiarowych w województwie.

Stacja pomiarowa	Lokalizacja stacji pomiarowej	Parametr	Wynik pomiarowy	Wynik obliczeniowy
pył PM10 36 dzień z przekroczeniem 24 godzinnego stężenia dopuszczalnego				
MpBochKonfed	Bochnia, ul. Konfederatów Barskich	stężenie 24 godzinne [µg/m ³]	70	69,12
		błąd względny	1,26%	
MpGorlKrasin	Gorlice, ul. Krasieńskiego	stężenie 24 godzinne [µg/m ³]	53	53,63
		błąd względny	1,19%	
MpKrakAlKras	Kraków, Aleja Krasieńskiego	stężenie 24 godzinne [µg/m ³]	131,4	132,42
		błąd względny	0,78%	
MpKrakBujaka	Kraków, ul. Bujaka	stężenie 24 godzinne [µg/m ³]	90	88,58
		błąd względny	1,58%	
MpKrakBulwar	Kraków, ul. Bulwarowa	stężenie 24 godzinne [µg/m ³]	99	99,27
		błąd względny	0,27%	
MpNiepo3Maja	Niepołomice, ul. 3 Maja	stężenie 24 godzinne [µg/m ³]	84	82,91
		błąd względny	1,29%	

²⁰⁰ Dz. U. z 2012 r., poz. 1032

Stacja pomiarowa	Lokalizacja stacji pomiarowej	Parametr	Wynik pomiarowy	Wynik obliczeniowy
MpNoSacznadb	Nowy Sącz, ul. Nadbrzeżna	stężenie 24 godzinne [µg/m ³]	93	93,05
		błąd względny	0,05%	
MpOlkuFrNull	Olkusz, ul. Francesco Nullo	stężenie 24 godzinne [µg/m ³]	55,97	56,78
		błąd względny	1,44%	
MpTarBitStud	Tarnów, ul. Bitwy pod Studziankami	stężenie 24 godzinne [µg/m ³]	52	53,57
		błąd względny	3,02%	
MpTrzebOsZWM	Trzebinia, os. Związku Walki Młodych	stężenie 24 godzinne [µg/m ³]	58	57,46
		błąd względny	0,92%	
MpTuchChopin	Tuchów, ul. Chopina	stężenie średnioroczne [µg/m ³]	90	88,37
		błąd względny	1,81%	
MpZakopaSien	Zakopane, ul. Sienkiewicza	stężenie 24 godzinne [µg/m ³]	64	64,40
		błąd względny	0,62%	
pył PM10 stężenie średnioroczne				
MpBochKonfed	Bochnia, ul. Konfederatów Barskich	stężenie średnioroczne [µg/m ³]	36,23	35,51
		błąd względny	1,99%	
MpGorlKrasin	Gorlice, ul. Krasieńskiego	stężenie średnioroczne [µg/m ³]	29,46	27,46
		błąd względny	6,77%	
MpKrakAlKras	Kraków, Aleja Krasieńskiego	stężenie średnioroczne [µg/m ³]	68	62,86
		błąd względny	7,56%	
MpKrakBujaka	Kraków, ul. Bujaka	stężenie średnioroczne [µg/m ³]	45	43,09
		błąd względny	4,25%	
MpKrakBulwar	Kraków, ul. Bulwarowa	stężenie średnioroczne [µg/m ³]	52	48,16
		błąd względny	7,39%	
MpNiepo3Maja	Niepołomice, ul. 3 Maja	stężenie średnioroczne [µg/m ³]	43	40,58
		błąd względny	5,62%	
MpNoSacznadb	Nowy Sącz, ul. Nadbrzeżna	stężenie średnioroczne [µg/m ³]	46	49,49
		błąd względny	7,58%	
MpOlkuFrNull	Olkusz, ul. Francesco Nullo	stężenie średnioroczne [µg/m ³]	30,89	32,53
		błąd względny	5,32%	
MpSkawOsOgro	Skawina, os. Ogrody	stężenie średnioroczne [µg/m ³]	44	42,55
		błąd względny	3,29%	
MpTarBitStud	Tarnów, ul. Bitwy pod Studziankami	stężenie średnioroczne [µg/m ³]	31,33	33,49
		błąd względny	6,88%	

Stacja pomiarowa	Lokalizacja stacji pomiarowej	Parametr	Wynik pomiarowy	Wynik obliczeniowy
MpTrzebOsZWM	Trzebinia, os. Związku Walki Młodych	stężenie średnioroczne [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	33,36	31,25
		błąd względny	6,33%	
MpTuchChopin	Tuchów, ul. Chopina	stężenie średnioroczne [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	44,03	42,41
		błąd względny	3,68%	
MpZakopaSien	Zakopane, ul. Sienkiewicza	stężenie średnioroczne [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	33,25	35,07
		błąd względny	5,48%	
Pył PM_{2,5} stężenie średnioroczne				
MpBochKonfed	Bochnia, ul. Konfederatów Barskich	stężenie średnioroczne [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	29,21	27,95
		błąd względny	4,32%	
MpKrakAlKras	Kraków, Aleja Krasińskiego	stężenie średnioroczne [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	44	40,45
		błąd względny	8,07%	
MpKrakBujaka	Kraków, ul. Bujaka	stężenie średnioroczne [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	34	32,05
		błąd względny	5,74%	
MpKrakBulwar	Kraków, ul. Bulwarowa	stężenie średnioroczne [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	32,57	32,25
		błąd względny	0,98%	
MpNoSacznadb	Nowy Sącz, ul. Nadbrzeżna	stężenie średnioroczne [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	36,01	36,70
		błąd względny	1,91%	
MpTarBitStud	Tarnów, ul. Bitwy pod Studziankami	stężenie średnioroczne [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	25,16	26,34
		błąd względny	4,71%	
MpTrzebOsZWM	Trzebinia, os. Związku Walki Młodych	stężenie średnioroczne [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	26	26,98
		błąd względny	3,78%	
MpZakopaSien	Zakopane, ul. Sienkiewicza	stężenie średnioroczne [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	28,22	28,89
		błąd względny	2,36%	
B(a)P stężenie średnioroczne				
MpBochKonfed	Bochnia, ul. Konfederatów Barskich	stężenie średnioroczne [ng/m^3]	8,10	7,84
		błąd względny	3,22%	
MpGorlKrasin	Gorlice, ul. Krasińskiego	stężenie średnioroczne [ng/m^3]	3,10	3,13

Stacja pomiarowa	Lokalizacja stacji pomiarowej	Parametr	Wynik pomiarowy	Wynik obliczeniowy
		błąd względny	0,92%	
MpKraKBujaka	Kraków, ul. Bujaka	stężenie średnioroczne [ng/m ³]	7,00	6,75
		błąd względny	3,53%	
MpKraKBulwar	Kraków, ul. Bulwarowa	stężenie średnioroczne [ng/m ³]	8,30	7,76
		błąd względny	6,46%	
MpNiepo3Maja	Niepołomice, ul. 3 Maja	stężenie średnioroczne [ng/m ³]	7,90	7,23
		błąd względny	8,54%	
MpNoSacznadb	Nowy Sącz, ul. Nadbrzeżna	stężenie średnioroczne [ng/m ³]	12,00	11,50
		błąd względny	4,14%	
MpTarBitStud	Tarnów, ul. Bitwy pod Studziankami	stężenie średnioroczne [ng/m ³]	4,20	4,08
		błąd względny	2,84%	
MpTrzebOsZWM	Trzebinia, os. Związku Walki Młodych	stężenie średnioroczne [ng/m ³]	5,40	5,49
		błąd względny	1,66%	
MpTuchChopin	Tuchów, ul. Chopina	stężenie średnioroczne [ng/m ³]	9,00	8,51
		błąd względny	5,40%	
MpZakopaSien	Zakopane, ul. Sienkiewicza	stężenie średnioroczne [ng/m ³]	7,50	7,46
		błąd względny	0,57%	
NO2 stężenie średnioroczne				
MpKraKAIKras	Kraków, Aleja Krasińskiego	stężenie średnioroczne [µg/m ³]	63,13	59,94
		błąd względny	5,05%	
MpKraKBujaka	Kraków, ul. Bujaka	stężenie średnioroczne [µg/m ³]	31,91	32,97
		błąd względny	3,34%	
MpKraKBulwar	Kraków, ul. Bulwarowa	stężenie średnioroczne [µg/m ³]	27,91	27,21
		błąd względny	2,49%	
MpNoSacznadb	Nowy Sącz, ul. Nadbrzeżna	stężenie średnioroczne [µg/m ³]	30,98	29,46
		błąd względny	4,90%	
MpSkawOsOgro	Skawina, os. Ogrody	stężenie średnioroczne [µg/m ³]	22,70	23,08

Stacja pomiarowa	Lokalizacja stacji pomiarowej	Parametr	Wynik pomiarowy	Wynik obliczeniowy
		błąd względny	1,66%	
MpSzymbaGorl	Szymbark	stężenie średnioroczne [µg/m ³]	6,22	6,53
		błąd względny	4,98%	
MpTarBitStud	Tarnów, ul. Bitwy pod Studziankami	stężenie średnioroczne [µg/m ³]	21,82	22,59
		błąd względny	3,55%	
MpTrzebOsZWM	Trzebinia, os. Związku Walki Młodych	stężenie średnioroczne [µg/m ³]	14,63	15,22
		błąd względny	4,06%	
MpZakopaSien	Zakopane, ul. Sienkiewicza	stężenie średnioroczne [µg/m ³]	18,47	17,89
		błąd względny	3,18%	

Wyniki obliczeniowe z modelu CALPUFF dla wszystkich punktów pomiarowych spełniają wymagania progu niepewności i nie przekraczają 50% odchylenia względem wyników pomiaru dla pyłu PM10, PM2,5 i dwutlenku azotu oraz 60% dla benzo(a)pirenu.

16.2. DZIAŁANIA NAPRAWCZE, KTÓRE NIE ZOSTAŁY WYTYPOWANE DO WDROŻENIA

Działania naprawcze, które nie zostały wytypowane do wdrożenia obejmują warianty działań zgodnie z analizą scenariuszy. Nie wytypowano wariantów 0, 2 i 4 ze względu na nieskuteczność działań. W roku prognozy nadal występowałyby przekroczenia stężeń substancji w powietrzu. Wariantu 3 nie wybrano z powodu zbyt restrykcyjnego założenia (całkowity zakaz stosowania paliw stałych na terenie całego województwa). Wariant byłby niemożliwy do realizacji ze względów społecznych.

17. OPINIOWANIE PROJEKTU DOKUMENTU I KONSULTACJE SPOŁECZNE

Zgodnie z ustawą – Prawo ochrony środowiska art. 91 ust. 1 i 5, Zarząd Województwa ma obowiązek przedstawienia do zaopiniowania właściwym starostom powiatów oraz wójtom, burmistrzom i prezydentom miast projektu uchwały sejmiku województwa w sprawie Programu ochrony powietrza mającego na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych i docelowych substancji w powietrzu w poszczególnych strefach województwa.

Starostowie, wójtowie, burmistrzowie i prezydenci miast są zobowiązani do wydania opinii w terminie miesiąca od dnia otrzymania projektu uchwały. W celu wypracowania dokumentu wskazującego kierunki dojścia do stanu właściwego oraz akceptowalnego przez poszczególne strony bardzo istotnym elementem jest podjęcie współpracy ze wszystkimi organami administracji samorządowej, różnych szczebli, na etapie opracowywania projektu Programu.

Zgodnie z art. 91 ust. 9 ustawy – Prawo ochrony środowiska konieczne jest również zapewnienie udziału społeczeństwa w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie programu ochrony powietrza.

Uwagi i wnioski do projektu Programu mogą być wnoszone w formie pisemnej, ustnie lub za pomocą środków elektronicznych w terminie do 21 dni od daty podania do wiadomości o rozpoczęciu konsultacji społecznych (art. 34, art., 35 ww. ustawy). Informacje o Programie są udostępniane za pośrednictwem systemów teleinformatycznych, w szczególności przy wykorzystaniu elektronicznych baz danych oraz Zarząd Województwa udostępnia informacje w Biuletynie Informacji Publicznej

(art. 24 ww. ustawy). Program poddany jest konsultacjom społecznym poprzez wyłożenie do wglądu w postaci projektu wraz z załącznikami oraz ze stanowiskami innych organów, jeżeli są dostępne w terminie składania uwag i wniosków (art. 39 ww. ustawy).

Przed przystąpieniem do opracowania dokumentu zebrane zostały uwagi i opinie mieszkańców, organizacji pozarządowych i władz gmin na temat zagadnień, które powinny zostać uwzględnione w dokumencie. Wpłynęły wnioski od łącznie 52 instytucji, w tym 35 od władz gmin, 13 od organizacji oraz 4 od osób prywatnych. W większości dotyczyły one konieczności wyznaczenia w Programie ochrony powietrza potrzeby przygotowania i przyjęcia uchwały antysmogowej określającej parametry emisyjne dla kotłów małej mocy na terenie całego województwa małopolskiego. Pojawiły się komentarze dotyczące braku skutecznych instrumentów prawnych, które pozwoliłyby wymóc na mieszkańcach wymianę niskosprawnych instalacji grzewczych, a także wskazujące na problem braku środków finansowych na podjęcie tego przedsięwzięcia. Uwagi odnosiły się również do zjawiska nielegalnego spalania odpadów w domowych instalacjach grzewczych, które nadal powszechnie obserwowane jest na terenie całego województwa. Związane jest to z niedostateczną kontrolą lub jej brakiem w niektórych gminach, co wynika z nieznajomości przepisów lub trudności kadrowych. Część gmin, dla których w poprzednim Programie z 2013 roku nie wyznaczono obowiązku wymiany starych kotłów, zwróciły się z prośbą o ich uwzględnienie w zaktualizowanym dokumencie i zadeklarowały podjęcie działań w zakresie likwidacji niskiej emisji. Natomiast niektóre z gmin, dla których obecny Program wyznaczał zadania w zakresie zmniejszenia emisji do powietrza, wnioskowo o ograniczenie skali wyznaczonych obowiązków. Zebrane wnioski zgłoszone w ramach wstępnych konsultacji dostępne są na stronie internetowej pod adresem: <http://powietrze.malopolska.pl/aktualizacja-pop/>.

Następnie, na terenie województwa małopolskiego zorganizowano 6 wstępnych spotkań konsultacyjnych podczas, których zaprezentowano analizy obecnej jakości powietrza w Małopolsce, planowane główne działania naprawcze oraz sposób ich wdrażania.

SPIS TABEL

Tabela 1. Strefy województwa małopolskiego.....	11
Tabela 2. Stacje pomiarowe na terenie aglomeracji krakowskiej, na których prowadzono pomiary stężeń zanieczyszczeń ze względu na ochronę zdrowia.....	16
Tabela 3. Stacje pomiarowe na terenie strefy miasto Tarnów, na których prowadzono pomiary stężeń zanieczyszczeń ze względu na ochronę zdrowia.....	17
Tabela 4. Stacje pomiarowe na terenie strefy małopolskiej, na których prowadzono pomiary stężeń zanieczyszczeń ze względu na ochronę zdrowia.....	17
Tabela 5. Charakterystyka aglomeracji krakowskiej.....	19
Tabela 6. Wynikowe klasy strefy dla poszczególnych zanieczyszczeń, z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia.....	19
Tabela 7. Charakterystyka strefy miasto Tarnów.....	20
Tabela 8. Wynikowe klasy strefy dla poszczególnych zanieczyszczeń, z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia.....	20
Tabela 9. Charakterystyka strefy małopolskiej.....	21
Tabela 10. Wynikowe klasy strefy dla poszczególnych zanieczyszczeń, z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia.....	22
Tabela 11. Wynikowe klasy strefy dla poszczególnych zanieczyszczeń, z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin.....	22
Tabela 12. Charakterystyka stanowisk pomiarowych i stężenia NO ₂ w strefie aglomeracja krakowska w 2015 r.	30
Tabela 13. Charakterystyka stanowisk pomiarowych i stężenia pyłu zawieszonego PM ₁₀ w Krakowie w 2015 r.	31
Tabela 14. Charakterystyka stanowisk pomiarowych i stężenia pyłu zawieszonego PM _{2.5} w strefie aglomeracja krakowska w 2015 r.....	34
Tabela 15. Charakterystyka stanowisk pomiarowych i stężenia benzo(a)pirenu w strefie aglomeracja krakowska w 2015 r.....	35
Tabela 16. Charakterystyka stanowisk pomiarowych i stężenia O ₃ w strefie aglomeracja krakowska w 2015 r.....	37
Tabela 17. Charakterystyka stanowisk pomiarowych i stężenia pyłu zawieszonego PM ₁₀ w Tarnowie w 2015 r.	38
Tabela 18. Charakterystyka stanowisk pomiarowych i stężenia pyłu zawieszonego PM _{2.5} w strefie miasto Tarnów w 2015 r.....	40
Tabela 19. Charakterystyka stanowisk pomiarowych i stężenia benzo(a)pirenu w strefie miasto Tarnów w 2015 r.	41
Tabela 20. Charakterystyka stanowisk pomiarowych i stężenia O ₃ w strefie miasto Tarnów w 2015 r.....	42
Tabela 21. Charakterystyka stanowisk pomiarowych i stężenia pyłu zawieszonego PM ₁₀ w strefie małopolskiej w 2015 r.....	43
Tabela 22. Charakterystyka stanowisk pomiarowych i stężenia pyłu zawieszonego PM _{2.5} w strefie małopolskiej w 2015 r.....	47
Tabela 23. Charakterystyka stanowisk pomiarowych i stężenia benzo(a)pirenu w strefie małopolskiej w 2015 r.	48
Tabela 24. Charakterystyka stanowisk pomiarowych i stężenia O ₃ w strefie małopolskiej w 2015 r.....	50
Tabela 25. Obszary przekroczeń dopuszczalnego stężenia średniorocznego pyłu zawieszonego PM ₁₀ w Aglomeracji Karków w roku 2015.....	52
Tabela 26. Obszary przekroczeń dopuszczalnego stężenia 24-godzinnego pyłu zawieszonego PM ₁₀ w Aglomeracji Kraków roku 2015.....	52
Tabela 27. Obszary przekroczeń dopuszczalnego stężenia średniorocznego pyłu zawieszonego PM _{2,5} w Aglomeracji Krakowskiej w roku 2015.....	52
Tabela 28. Obszary przekroczeń docelowego stężenia średniorocznego benzo(a)pirenu w Aglomeracji Kraków w roku 2015.....	53
Tabela 29. Obszary przekroczeń dopuszczalnego stężenia średniorocznego dwutlenku azotu w Aglomeracji Kraków w roku 2015.....	53

Tabela 30. Obszary przekroczeń dopuszczalnego stężenia średniorocznego pyłu PM10 w Tarnowie w roku 2015.	53
Tabela 31. Obszary przekroczeń dopuszczalnego stężenia dobowego pyłu PM10 w Tarnowie w roku 2015.	53
Tabela 32. Obszary przekroczeń dopuszczalnego stężenia średniorocznego pyłu PM2,5 w Tarnowie w roku 2015.	53
Tabela 33. Obszary przekroczeń docelowego stężenia średniorocznego benzo(a)pirenu w Tarnowie w roku 2015.	54
Tabela 34. Obszary przekroczeń dopuszczalnego stężenia średniorocznego pyłu PM10 w strefie małopolskiej w roku 2015.	54
Tabela 35. Obszary przekroczeń dopuszczalnego stężenia średniodobowego pyłu PM10 w strefie małopolskiej w roku 2015.	55
Tabela 35. Obszary przekroczeń dopuszczalnego stężenia średniorocznego pyłu PM2,5 w strefie małopolskiej w roku 2015.	58
Tabela 36. Obszary przekroczeń docelowego stężenia średniorocznego benzo(a)pirenu w strefie małopolskiej w roku 2015.	60
Tabela 37. Obszary przekroczeń docelowego maksymalnego stężenia 8 godzinowego ozonu w strefie małopolskiej w roku 2015.	65
Tabela 39. Klasy narażenia ludności na stężenia substancji w powietrzu.	73
Tabela 40. Zestawienie parametrów tła dla województwa małopolskiego.	75
Tabela 41. Zestawienie wielkości emisji substancji ze źródeł zlokalizowanych na terenie aglomeracji krakowskiej w roku bazowym 2015.	123
Tabela 42. Zestawienie wielkości emisji substancji ze źródeł zlokalizowanych na strefy miasto Tarnów w roku bazowym 2015.	124
Tabela 43. Zestawienie wielkości emisji substancji ze źródeł zlokalizowanych na strefy małopolskiej w roku bazowym 2015.	125
Tabela 44. Zestawienie różnicy wielkości oszacowanej emisji dla roku 2011 i 2015 w podziale na strefy województwa małopolskiego.	126
Tabela 45. Zestawienie emisji ze źródeł powierzchniowych w roku bazowym oraz w roku prognozy dla wariantu W1.	132
Tabela 46. Wskaźnik przepływu zapotrzebowania na ciepło.	153
Tabela 47. Wskaźnik przyrostu liczby nowych kotłów.	153
Tabela 48. Wskaźnik wzrostu emisji dla poszczególnych rodzajów paliw.	153
Tabela 49. Wskaźnik wzrostu emisji dla poszczególnych rodzajów paliw ze względu na ich jakość.	154
Tabela 50. Wskaźnik zmiany spalania odpadów.	154
Tabela 51. Stopień redukcji emisji pyłu ze spalania drewna.	154
Tabela 52. Przewidywana zmiana stosowanych kotłów.	155
Tabela 53. Wskaźnik redukcji zużycia paliw wg poszczególnych wariantów.	155
Tabela 54. Wskaźniki emisji dla nowych kotłów węglowych wg normy PN EN 303-5:2012.	156
Tabela 54. Wskaźniki emisji dla nowych kotłów na biomasę wg normy PN EN 303-5:2012.	156
Tabela 56. Charakterystyka wariantu 1.	159
Tabela 57. Charakterystyka wariantu 2.	159
Tabela 58. Charakterystyka wariantu 3.	160
Tabela 59. Charakterystyka wariantu 4.	161
Tabela 60. Wysokość stężeń średniorocznych pyłu zwieszonego PM10 w punktach stacji pomiarowych w roku bazowym 2015 oraz w wariantach wprowadzenia działań naprawczych dla roku prognozy 2023 (źródło: wynik modelowania modelem Calpuff).	163
Tabela 61. Wysokość stężeń średniorocznych pyłu zwieszonego PM2,5 w punktach stacji pomiarowych w roku bazowym 2015 oraz w wariantach wprowadzenia działań naprawczych dla roku prognozy 2023 (źródło: wynik modelowania modelem Calpuff).	164

Tabela 62. Wysokość stężeń średniorocznych benzo(a)pirenu w punktach stacji pomiarowych w roku bazowym 2015 oraz w wariantach wprowadzenia działań naprawczych dla roku prognozy 2023 (źródło: wynik modelowania modelem Calpuff).....	166
Tabela 63. Analiza SWOT dla wariantu 0 prognozy.	177
Tabela 64. Analiza SWOT dla wariantu 1 prognozy.	178
Tabela 65. Analiza SWOT dla wariantu 2 prognozy.	179
Tabela 66. Analiza SWOT dla wariantu 3 prognozy.	180
Tabela 67. Analiza SWOT dla wariantu 4 prognozy.	181
Tabela 68. Liczba urzędzeń na paliwo stałe w Małopolsce w wariantcie bazowym.....	183
Tabela 69. Liczba urzędzeń na paliwo stałe w Małopolsce w wariantach prognozy 0 i 1.	183
Tabela 70. Liczba urzędzeń na paliwo stałe w Małopolsce w wariantach prognozy 2 i 4.	184
Tabela 71. Koszty inwestycyjne dla zakupu nowego kotła zgodnie z poszczególnymi wariantami.	184
Tabela 72. Koszty wdrożenia działań zgodnie z wariantami działań naprawczych.....	184
Tabela 73. Wskaźniki efektu ekologicznego dla województwa małopolskiego.	188
Tabela 74. Efekt ekologiczny termomodernizacji.....	188
Tabela 75. Skuteczność poszczególnych metod czyszczenia jezdni w odniesieniu do emisji PM10.	189
Tabela 76. Miesięczne obniżenie emisji pyłu PM10 w zależności od częstości mycia jezdni.....	190
Tabela 77. Reprezentatywność stacji automatycznego monitoringu powietrza dla celów wprowadzania stopni zagrożenia.....	192
Tabela 78. Lista działań podejmowanych w ramach I stopnia zagrożenia.....	194
Tabela 79. Lista działań podejmowanych w ramach II stopnia zagrożenia.....	198
Tabela 80. Lista działań podejmowanych w ramach III stopnia zagrożenia.	204
Tabela 81. Zestawienie założeń wynikających z uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miast województwa małopolskiego.	220
Tabela 82. Informacje przestrzenne do wykorzystania w modelu emisyjnym.	226
Tabela 83. Zestawienie emisji zanieczyszczeń ze źródeł emisji punktowej na terenie stref województwa małopolskiego w roku bazowym 2015.	228
Tabela 84. Zestawienie jednostek organizowanych o największej wielkości emisji na obszarze aglomeracji krakowskiej.....	237
Tabela 85. Zestawienie jednostek organizowanych o największej wielkości emisji na obszarze strefy miasto Tarnów.....	239
Tabela 86. Zestawienie jednostek organizowanych o największej wielkości emisji na obszarze aglomeracji krakowskiej.....	241
Tabela 87. Zestawienie wyników niepewności złożonej.....	246
Tabela 88. Założenia inwentaryzacyjne.....	247
Tabela 89. Ilości i rodzaje ogrzewania stosowanych w budynkach/lokalach.....	247
Tabela 90. Wiek urzędzeń na paliwa stałe	248
Tabela 91. Zmiany w przepisach i normach budowlanych w odniesieniu do poziomu zużycia energii na ogrzewanie.....	249
Tabela 92. Wartości wskaźników emisji dla różnych rodzajów paliw.	249
Tabela 93. Zestawienie emisji zanieczyszczeń ze źródeł emisji powierzchniowej na terenie stref województwa małopolskiego w roku bazowym 2014.....	250
Tabela 94. Charakterystyka lokalnych i indywidualnych źródeł ciepła w aglomeracji krakowskiej w 2014 roku	260
Tabela 95. Dane dotyczące zaopatrzenia i wykorzystania gazu do celów grzewczych na terenie aglomeracji krakowskiej w 2014 roku.....	261
Tabela 96. Procentowy udział pokrycia zapotrzebowania na ciepło w aglomeracji krakowskiej.....	261

Tabela 97. Charakterystyka lokalnych i indywidualnych źródeł ciepła w strefie miasto Tarnów w 2014 roku.....	264
Tabela 98. Dane dotyczące zaopatrzenia i wykorzystania gazu do celów grzewczych na terenie strefy miasto Tarnów w 2014 roku.....	264
Tabela 99. Procentowy udział pokrycia zapotrzebowania na ciepło w strefie miasto Tarnów.....	265
Tabela 100. Charakterystyka lokalnych i indywidualnych źródeł ciepła w strefie małopolskiej w 2014 roku.....	268
Tabela 101. Dane dotyczące zaopatrzenia i wykorzystania gazu do celów grzewczych na terenie strefy małopolskiej w 2014 roku.....	269
Tabela 102. Procentowy udział pokrycia zapotrzebowania na ciepło w strefie małopolskiej.....	271
Tabela 103. Sieć drogowa w Małopolsce.....	275
Tabela 104. Zestawienie emisji pyłu PM10 i PM2,5, B(a)P oraz NO ₂ ze źródeł zlokalizowanych na terenie aglomeracji krakowskiej w roku bazowym 2015.....	278
Tabela 105. Zestawienie emisji pyłu PM10 i PM2,5, B(a)P oraz NO ₂ ze źródeł zlokalizowanych na terenie strefy miasto Tarnów w roku bazowym 2015.....	283
Tabela 106. Zestawienie emisji pyłu PM10 i PM2,5, B(a)P oraz NO ₂ ze źródeł zlokalizowanych na terenie strefy miasto Tarnów w roku bazowym 2015.....	288
Tabela 107. Wskaźniki emisji ze źródeł niezorganizowanych.....	296
Tabela 108. Zestawienie emisji pyłu PM10 i PM2,5 ze źródeł zlokalizowanych na terenie aglomeracji krakowskiej w roku bazowym 2015.....	296
Tabela 109. Zestawienie emisji pyłu PM10 i PM2,5 ze źródeł zlokalizowanych na terenie strefy miasto Tarnów w roku bazowym 2015.....	298
Tabela 110. Zestawienie emisji pyłu PM10 i PM2,5 ze źródeł zlokalizowanych na terenie strefy małopolskiej w roku bazowym 2015.....	299
Tabela 111. Wskaźniki emisji ze źródeł rolniczych – uprawy rolne.....	302
Tabela 112. Wskaźniki emisji ze źródeł rolniczych – hodowla zwierząt.....	302
Tabela 113. Wskaźniki emisji ze źródeł rolniczych – rolne zastosowanie nawozów sztucznych.....	303
Tabela 114. Wskaźniki emisji ze źródeł rolniczych – maszyny rolne.....	303
Tabela 115. Zestawienie emisji pyłu PM10 i PM2,5 ze źródeł zlokalizowanych na terenie aglomeracji krakowskiej w roku bazowym 2015.....	307
Tabela 116. Zestawienie emisji pyłu PM10 i PM2,5 ze źródeł zlokalizowanych na terenie strefy miasto Tarnów w roku bazowym 2015.....	309
Tabela 117. Zestawienie emisji pyłu PM10 i PM2,5 ze źródeł zlokalizowanych na terenie strefy małopolskiej w roku bazowym 2015.....	312
Tabela 118. Wskaźniki emisji ze źródeł naturalnych.....	316
Tabela 119. Zestawienie emisji prekursorów pyłu ze źródeł zlokalizowanych na terenie aglomeracji krakowskiej w roku bazowym 2015.....	319
Tabela 120. Zestawienie emisji prekursorów pyłu ze źródeł zlokalizowanych na terenie strefy miasto Tarnów w roku bazowym 2015.....	320
Tabela 121. Zestawienie emisji prekursorów pyłu ze źródeł zlokalizowanych na terenie strefy małopolskiej w roku bazowym 2015.....	322
Tabela 122. Zestawienie wielkości emisji substancji ze źródeł zlokalizowanych na terenie aglomeracji krakowskiej w roku bazowym 2015.....	325
Tabela 123. Zestawienie wielkości emisji substancji ze źródeł zlokalizowanych na strefy miasto Tarnów w roku bazowym 2015.....	325
Tabela 124. Zestawienie wielkości emisji substancji ze źródeł zlokalizowanych na strefy małopolskiej w roku bazowym 2015.....	326
Tabela 125. Zestawienie wielkości emisji ze źródeł zlokalizowanych poza województwem małopolskim.....	327
Tabela 126. Weryfikacja wartości stężeń z modelowania matematycznego na podstawie wartości zmierzonych na stacjach pomiarowych w województwie.....	329

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Lokalizacja stref województwa małopolskiego.....	12
Rysunek 2. Podział województwa małopolskiego na powiaty i gminy.	13
Rysunek 3. Podział miasta Krakowa na dzielnice.....	14
Rysunek 4. Podział miasta Tarnów na dzielnice.	15
Rysunek 5. Lokalizacja punktów pomiarowych.....	16
Rysunek 6. Rozkład stężeń 24-godz. NO ₂ w 2015 r. na stacji pomiarowej na Al. Krasińskiego w Krakowie.....	31
Rysunek 7. Poziom stężeń NO ₂ w sezonie grzewczym i pozagrzewczym w 2015 r. w Krakowie.....	31
Rysunek 8. Wartości stężeń średniorocznych NO ₂ w Krakowie dla lat 2010-2015.....	31
Rysunek 9. Rozkład stężeń pyłu PM10 w roku 2015 na stacjach pomiarowych w Krakowie.	32
Rysunek 10. Liczba dni z przekroczeniami 24-godzinnego poziomu dopuszczalnego pyłu PM10 w roku 2015 na stacjach pomiarowych w Krakowie.	33
Rysunek 11. Wartości stężeń średniorocznych pyłu PM10 w Krakowie dla lat 2010-2015.....	33
Rysunek 12. Rozkład stężeń pyłu PM2.5 w roku 2015 na stacjach pomiarowych w Krakowie.....	34
Rysunek 13. Wartości wskaźników średniego narażenia na pył PM _{2,5} dla lat 2012-2014 w aglomeracji krakowskiej.....	35
Rysunek 14. Wartości stężeń średniorocznych pyłu PM _{2,5} dla Krakowa dla lat 2010-2015.....	35
Rysunek 15. Średni poziom stężeń benzo(a)pirenu w 2015 r. oraz w sezonie grzewczym i pozagrzewczym w Krakowie.....	36
Rysunek 16. Rozkład czasowy stężeń benzo(a)pirenu w 2015 r. w Krakowie.	36
Rysunek 17. Stężenia benzo(a)pirenu w latach 2010 - 2015 r. w Krakowie.....	36
Rysunek 18. Maksymalne 8-godzinne średnie kroczące stężenia ozonu w latach 2010-2015.....	37
Rysunek 19. Liczba dni z przekroczeniami 24-godzinnego poziomu dopuszczalnego pyłu PM10 w Tarnowie w roku 2015.....	38
Rysunek 20. Liczba dni z przekroczeniami 24-godzinnego poziomu dopuszczalnego pyłu PM10 w Tarnowie w roku 2015.....	39
Rysunek 21. Stężenia średnioroczne pyłu PM10 w Tarnowie w latach 2010-2015.....	39
Rysunek 22. Liczba dni z przekroczeniami 24-godzinnego poziomu dopuszczalnego pyłu PM10 w Tarnowie w latach 2010-2015.	39
Rysunek 23. Rozkład stężeń pyłu PM2.5 w roku 2015 na stacji pomiarowej w Tarnowie.	40
Rysunek 24. Wartości wskaźników średniego narażenia na pył PM _{2,5} dla lat 2012-2014 w Tarnowie.....	40
Rysunek 25. Wartości stężeń średniorocznych pyłu PM _{2,5} dla Tarnowa dla lat 2010-2015.....	41
Rysunek 26. Średni poziom stężeń benzo(a)pirenu w 2015 r. oraz w sezonie grzewczym i pozagrzewczym w mieście Tarnów.....	41
Rysunek 27. Stężenia benzo(a)pirenu w 2015 r. w mieście Tarnów.....	42
Rysunek 28. Stężenia średnioroczne B(a)P w Tarnowie w latach 2010-2015.....	42
Rysunek 29. Maksymalne 8-godzinne wartości średniej kroczącej stężenia ozonu w Tarnowie.....	43
Rysunek 30. Stężenia średnioroczne pyłu zawieszonego PM10 w strefie małopolskiej w latach 2010-2015 zarejestrowane na stacjach stałych.....	45
Rysunek 31. Stężenia średnioroczne pyłu zawieszonego PM10 w strefie małopolskiej w latach 2010-2015 zarejestrowane na stacjach mobilnych.....	45
Rysunek 32. Stężenia 24-godzinne pyłu PM10 w 2015 r. w strefie małopolskiej (bez pomiarów okresowych).	46
Rysunek 33. Liczba dni z przekroczeniami 24-godzinnego poziomu dopuszczalnego pyłu PM10 w 2015 r. w strefie małopolskiej na stacjach stałych.....	46
Rysunek 34. Rozkład stężeń pyłu PM2.5 w roku 2015 na stacjach pomiarowych w strefie małopolskiej.	47

Rysunek 35. Wartości stężeń średniorocznych pyłu PM _{2,5} w strefie małopolskiej w latach 2010-2015.....	48
Rysunek 36. Średni poziom stężeń benzo(a)pirenu w 2015 r. oraz w sezonie grzewczym i pozagrzewczym w strefie małopolskiej.....	49
Rysunek 37. Stężenia benzo(a)pirenu w 2015 r. w strefie małopolskiej – bez pomiarów wskaźnikowych.....	49
Rysunek 38. Stężenia benzo(a)pirenu w latach 2010 - 2015 r. w strefie małopolskiej.....	50
Rysunek 39. Maksymalne 8-godzinne średnie kroczące stężenia ozonu w strefie małopolskiej w latach 2010-2015.....	51
Rysunek 40. Średnie roczne stężenie pyłu PM ₁₀ w 2015 roku w Małopolsce (źródło: opracowanie na podstawie wyników modelowania modelem CALPUFF dla roku 2015).....	67
Rysunek 41. Maksymalne 36-te stężenie dobowe pyłu PM ₁₀ w 2015 roku w Małopolsce (źródło: opracowanie na podstawie wyników modelowania modelem CALPUFF dla roku 2015).....	68
Rysunek 42. Średnie roczne stężenie pyłu PM _{2,5} w 2015 roku w Małopolsce (źródło: opracowanie na podstawie wyników modelowania modelem CALPUFF dla roku 2015).....	69
Rysunek 43. Średnie roczne stężenie benzo(a)pirenu w 2015 roku w Małopolsce (źródło: opracowanie na podstawie wyników modelowania modelem CALPUFF dla roku 2015).....	70
Rysunek 44. Rozkład średnioroczny dwutlenku azotu dla sieci dróg w Krakowie w 2015 roku (źródło: opracowanie na podstawie wyników modelowania modelem CALPUFF dla roku 2015).....	71
Rysunek 45. Liczba dni z przekroczeniami 8 godzinnej średniej kroczącej ozonu w Małopolsce w 2015 roku (źródło: opracowanie na podstawie wyników modelowania modelem CAMx dla roku 2015).....	72
Rysunek 46. Mapa narażenia ludności województwa małopolskiego na złą jakość powietrza (źródło: opracowanie na podstawie wyników modelowania modelem CALPUFF dla roku 2015).....	74
Rysunek 47. Średnie roczne stężenie pyłu PM ₁₀ ze źródeł powierzchniowych zlokalizowanych w aglomeracji krakowskiej.....	76
Rysunek 48. Średnie roczne stężenie pyłu PM ₁₀ ze źródeł liniowych zlokalizowanych w aglomeracji krakowskiej.....	77
Rysunek 49. Średnie roczne stężenie pyłu PM ₁₀ ze źródeł punktowych zlokalizowanych w aglomeracji krakowskiej.....	78
Rysunek 50. Średnie roczne stężenie pyłu PM ₁₀ ze źródeł zlokalizowanych poza aglomeracją krakowską.....	79
Rysunek 51. Średnie roczne stężenie pyłu PM _{2,5} ze źródeł powierzchniowych zlokalizowanych w aglomeracji krakowskiej.....	80
Rysunek 52. Średnie roczne stężenie pyłu PM _{2,5} ze źródeł liniowych zlokalizowanych w aglomeracji krakowskiej.....	81
Rysunek 53. Średnie roczne stężenie pyłu PM _{2,5} ze źródeł punktowych zlokalizowanych w aglomeracji krakowskiej.....	82
Rysunek 54. Średnie roczne stężenie pyłu PM _{2,5} ze źródeł zlokalizowanych poza Aglomeracją krakowską.....	83
Rysunek 55. Średnie roczne stężenie benzo(a)pirenu ze źródeł powierzchniowych zlokalizowanych w aglomeracji krakowskiej.....	84
Rysunek 56. Średnie roczne stężenie benzo(a)pirenu ze źródeł liniowych zlokalizowanych w aglomeracji krakowskiej.....	85
Rysunek 57. Średnie roczne stężenie benzo(a)pirenu ze źródeł punktowych zlokalizowanych w aglomeracji krakowskiej.....	86
Rysunek 58. Średnie roczne stężenie benzo(a)pirenu ze źródeł zlokalizowanych poza aglomeracją krakowską.....	87
Rysunek 59. Średnie roczne stężenie dwutlenku azotu ze źródeł powierzchniowych zlokalizowanych w aglomeracji krakowskiej.....	88
Rysunek 60. Średnie roczne stężenie dwutlenku azotu ze źródeł liniowych zlokalizowanych w Aglomeracji krakowskiej.....	89
Rysunek 61. Średnie roczne stężenie dwutlenku azotu ze źródeł punktowych zlokalizowanych w aglomeracji krakowskiej.....	90
Rysunek 62. Średnie roczne stężenie dwutlenku azotu ze źródeł zlokalizowanych poza aglomeracją krakowską.....	91
Rysunek 63. Średnie roczne stężenie dwutlenku azotu ze źródeł liniowych zlokalizowanych poza województwem małopolskim.....	92

Rysunek 64. Średnie roczne stężenie dwutlenku azotu ze źródeł rolniczych zlokalizowanych w aglomeracji krakowskiej.....	93
Rysunek 65. Średnie roczne stężenie pyłu PM10 ze źródeł powierzchniowych zlokalizowanych w województwie małopolskim.....	94
Rysunek 66. Średnie roczne stężenie pyłu PM10 ze źródeł liniowych zlokalizowanych w województwie małopolskim.....	95
Rysunek 67. Średnie roczne stężenie pyłu PM10 ze źródeł punktowych zlokalizowanych w województwie małopolskim.....	96
Rysunek 68. Średnie roczne stężenie pyłu PM10 ze źródeł zlokalizowanych poza województwem małopolskim..	97
Rysunek 69. Średnie roczne stężenie pyłu PM2,5 ze źródeł powierzchniowych zlokalizowanych w województwie małopolskim.....	98
Rysunek 70. Średnie roczne stężenie pyłu PM2,5 ze źródeł liniowych zlokalizowanych w województwie małopolskim.....	99
Rysunek 71. Średnie roczne stężenie pyłu PM2,5 ze źródeł punktowych zlokalizowanych w województwie małopolskim.....	100
Rysunek 72. Średnie roczne stężenie pyłu PM2,5 ze źródeł zlokalizowanych poza województwem małopolskim.....	101
Rysunek 73. Średnie roczne stężenie benzo(a)pirenu ze źródeł powierzchniowych zlokalizowanych w województwie małopolskim.....	102
Rysunek 74. Średnie roczne stężenie benzo(a)pirenu ze źródeł liniowych zlokalizowanych w województwie małopolskim.....	103
Rysunek 75. Średnie roczne stężenie benzo(a)pirenu ze źródeł punktowych zlokalizowanych w województwie małopolskim.....	104
Rysunek 76. Średnie roczne stężenie benzo(a)pirenu ze źródeł zlokalizowanych poza województwem małopolskim.....	105
Rysunek 77. Średnie miesięczne temperatury w 2015 roku w Krakowie.....	113
Rysunek 78. Procentowe udziały kierunków wiatru w Krakowie w 2015 roku.....	113
Rysunek 79. Średnie prędkości wiatru w poszczególnych miesiącach 2015 roku w Krakowie.....	114
Rysunek 80. Przebieg zmienności temperatury i prędkości wiatru w Krakowie w 2015 roku.....	114
Rysunek 81. Średnie miesięczne temperatury w 2015 roku w Tarnowie.....	115
Rysunek 82. Procentowe udziały kierunków wiatru w Tarnowie w 2015 roku.....	115
Rysunek 83. Średnie prędkości wiatru w poszczególnych miesiącach 2015 roku w Tarnowie.....	116
Rysunek 84. Przebieg zmienności temperatury i prędkości wiatru w Tarnowie w 2015 roku.....	116
Rysunek 85. Średnie miesięczne temperatury w 2015 roku w Nowym Sączu.....	117
Rysunek 86. Procentowe udziały kierunków wiatru w Nowym Sączu w 2015 roku.....	118
Rysunek 87. Średnie prędkości wiatru w poszczególnych miesiącach 2015 roku w Nowym Sączu.....	118
Rysunek 88. Przebieg zmienności temperatury i prędkości wiatru w Nowym Sączu w 2015 roku.....	119
Rysunek 89. Średnie miesięczne temperatury w 2015 roku w Olkuszu.....	119
Rysunek 90. Procentowe udziały kierunków wiatru w Olkuszu w 2015 roku.....	120
Rysunek 91. Średnie prędkości wiatru w poszczególnych miesiącach 2015 roku w Olkuszu.....	120
Rysunek 92. Przebieg zmienności temperatury i prędkości wiatru w Olkuszu w 2015 roku.....	121
Rysunek 93. Średnie miesięczne temperatury w 2015 roku w Zakopanem.....	121
Rysunek 94. Procentowe udziały kierunków wiatru w Zakopanem w 2015 roku.....	122
Rysunek 95. Średnie prędkości wiatru w poszczególnych miesiącach 2015 roku w Zakopanem.....	122
Rysunek 96. Przebieg zmienności temperatury i prędkości wiatru w Zakopanem w 2015 roku.....	123
Rysunek 97. Liczba inwestycji ograniczających emisję powierzchniową w Małopolsce w latach 2013-2015.....	146
Rysunek 98. Udział rodzajów źródeł ogrzewania, które zastąpiły kotły węglowe w latach 2013-2015.....	147

Rysunek 99. Koszty inwestycji na ograniczenie emisji powierzchniowej w latach 2013-2015.	148
Rysunek 100. Wysokość kosztów inwestycji w gminach w latach 2013-2015.	149
Rysunek 101. Stopień realizacji zadań w latach 2013-2015 wyznaczonych w POP do roku 2015 i 2013.	150
Rysunek 102. Wielkość emisji pyłu PM10 w poszczególnych wariantach dla Krakowa, Tarnowa i Nowego Sącza.	162
Rysunek 103. Wielkość emisji pyłu PM10 w poszczególnych wariantach dla województwa małopolskiego.	162
Rysunek 104. Rozkład stężeń średniorocznych pyłu PM10 w wariancie bazowym i wariancie 0 dla roku 2023. ...	168
Rysunek 105. Rozkład stężeń średniorocznych pyłu PM10 w wariancie 1 i wariancie 2 dla roku 2023.	169
Rysunek 106. Rozkład stężeń średniorocznych pyłu PM10 w wariancie 3 i wariancie 4 dla roku 2023.	170
Rysunek 107. Rozkład stężeń średniorocznych pyłu PM2,5 w wariancie bazowym i wariancie 0 dla roku 2023. .	171
Rysunek 108. Rozkład stężeń średniorocznych pyłu PM2,5 w wariancie 1 i wariancie 2 dla roku 2023.	172
Rysunek 109. Rozkład stężeń średniorocznych pyłu PM2,5 w wariancie 3 i wariancie 4 dla roku 2023.	173
Rysunek 110. Rozkład stężeń średniorocznych benzo(a)pirenu w wariancie bazowym i wariancie 0 dla roku 2023.	174
Rysunek 111. Rozkład stężeń średniorocznych benzo(a)pirenu w wariancie 1 wariancie 2.	175
Rysunek 112. Rozkład stężeń średniorocznych benzo(a)pirenu w wariancie 3 wariancie 4.	176
Rysunek 113. Schemat wdrażania procedury PDK w ramach zagrożenia I stopnia.	194
Rysunek 114. Tryb ogłaszania II stopnia zagrożenia.	198
Rysunek 115. Schemat wdrażania procedury PDK w ramach zagrożenia III stopnia.	204
Rysunek 116. Rozmieszczenie i wysokość emitorów punktowych na obszarze województwa małopolskiego w 2015 r.	230
Rysunek 117. Struktura branżowa zakładów przemysłowych posiadających źródła emisji pyłu zawieszonego PM10 powyżej 5 Mg/rok.	231
Rysunek 118. Rozmieszczenie emitorów punktowych i wielkość emisji pyłu PM10 na obszarze województwa małopolskiego w 2015 r.	232
Rysunek 119. Struktura branżowa zakładów przemysłowych posiadających źródła emisji NO ₂ powyżej 10 Mg/rok.	233
Rysunek 120. Rozmieszczenie emitorów punktowych i wielkość emisji dwutlenku azotu NO ₂ na obszarze województwa małopolskiego w 2015 r.	234
Rysunek 121. Struktura branżowa zakładów przemysłowych posiadających źródła emisji NO ₂ powyżej 10 Mg/rok.	235
Rysunek 122. Rozmieszczenie emitorów punktowych i wielkość emisji benzo(a)pirenu B(a)P na obszarze województwa małopolskiego w 2015 r.	236
Rysunek 123. Lokalizacja emisji pyłu PM10 ze źródeł punktowych na terenie aglomeracji krakowskiej w roku bazowym 2015.	237
Rysunek 124. Lokalizacja emisji pyłu PM2,5 ze źródeł punktowych na terenie aglomeracji krakowskiej w roku bazowym 2015.	238
Rysunek 125. Lokalizacja emisji B(a)P ze źródeł punktowych na terenie aglomeracji krakowskiej w roku bazowym 2015.	238
Rysunek 126. Lokalizacja emisji pyłu PM10 ze źródeł punktowych na terenie strefy miasto Tarnów w roku bazowym 2015.	240
Rysunek 127. Lokalizacja emisji pyłu PM2,5 ze źródeł punktowych na terenie strefy miasto Tarnów w roku bazowym 2015.	240
Rysunek 128. Lokalizacja emisji B(a)P ze źródeł punktowych na terenie strefy miasto Tarnów w roku bazowym 2015.	241
Rysunek 129. Lokalizacja emisji pyłu PM10 ze źródeł punktowych na terenie strefy małopolskiej w roku bazowym 2015.	242
Rysunek 130. Lokalizacja emisji pyłu PM2,5 ze źródeł punktowych na terenie strefy małopolskiej w roku bazowym 2015.	243

Rysunek 131. Lokalizacja emisji B(a)P ze źródeł punktowych na terenie strefy małopolskiej w roku bazowym 2015	244
Rysunek 132. Długość cieci ciepłowniczej przesyłowej na obszarze województwa małopolskiego w 2014 r.	252
Rysunek 133. Liczba kotłowni na obszarze województwa małopolskiego w 2014 r.	253
Rysunek 134. Długość sieci gazowej na obszarze województwa małopolskiego w 2014 r.	254
Rysunek 135. Liczba czynnych przyłączy gazowych na obszarze województwa małopolskiego w 2014 r.	255
Rysunek 136. Liczba osób korzystająca z gazu na obszarze województwa małopolskiego w 2014 r.	256
Rysunek 137. Powierzchnia ogrzewana budynków na obszarze województwa małopolskiego w 2015 r.	258
Rysunek 138. Wielkość zapotrzebowania na ciepło i struktura paliwowa pokrycia potrzeb cieplnych na obszarze województwa małopolskiego w 2015 r.	259
Rysunek 139. Lokalizacja i wielkość emisji pyłu PM10 ze źródeł powierzchniowych na terenie aglomeracji krakowskiej w roku bazowym 2015r.	262
Rysunek 140. Lokalizacja i wielkość emisji pyłu PM2,5 ze źródeł powierzchniowych na terenie aglomeracji krakowskiej w roku bazowym 2015r.	263
Rysunek 141. Lokalizacja i wielkość emisji B(a)P ze źródeł powierzchniowych na terenie aglomeracji krakowskiej roku bazowym 2015 r.	263
Rysunek 142. Lokalizacja i wielkość emisji pyłu PM10 ze źródeł powierzchniowych w strefie miasto Tarnów w roku bazowym 2015r.	266
Rysunek 143. Lokalizacja i wielkość emisji pyłu PM2,5 ze źródeł powierzchniowych w strefie miasto Tarnów w roku bazowym 2015r.	267
Rysunek 144. Lokalizacja i wielkość emisji B(a)P ze źródeł powierzchniowych w strefie miasto Tarnów w roku bazowym 2015 r.	268
Rysunek 145. Lokalizacja i wielkość emisji pyłu PM10 ze źródeł powierzchniowych w strefie małopolskiej w roku bazowym 2015 r.	272
Rysunek 146. Lokalizacja i wielkość emisji pyłu PM2,5 ze źródeł powierzchniowych w strefie małopolskiej w roku bazowym 2015 r.	273
Rysunek 147. Lokalizacja i wielkość emisji B(a)P ze źródeł powierzchniowych w strefie małopolskiej w roku bazowym 2015 r.	274
Rysunek 148. Podstawowe sieci dróg w Małopolsce.	276
Rysunek 149. Liczba i struktura zarejestrowanych pojazdów samochodowych i ciągników w województwie małopolskim w podziale na powiaty.	277
Rysunek 150. Lokalizacja źródeł emisji liniowej z dróg krajowych i wojewódzkich na terenie aglomeracji krakowskiej oraz wielkość emisji pyłu PM10.	279
Rysunek 151. Lokalizacja źródeł emisji liniowej z dróg krajowych i wojewódzkich na terenie aglomeracji krakowskiej oraz wielkość emisji pyłu PM2,5.	279
Rysunek 152. Lokalizacja źródeł emisji liniowej z dróg krajowych i wojewódzkich na terenie aglomeracji krakowskiej oraz wielkość emisji B(a)P.	280
Rysunek 153. Lokalizacja źródeł emisji liniowej z dróg powiatowych i gminnych na terenie aglomeracji krakowskiej oraz wielkość emisji NO ₂ .	280
Rysunek 154. Lokalizacja źródeł emisji liniowej z dróg powiatowych i gminnych na terenie aglomeracji krakowskiej oraz wielkość emisji pyłu PM10.	281
Rysunek 155. Lokalizacja źródeł emisji liniowej z dróg powiatowych i gminnych na terenie aglomeracji krakowskiej oraz wielkość emisji pyłu PM2,5.	281
Rysunek 156. Lokalizacja źródeł emisji liniowej z dróg powiatowych i gminnych na terenie aglomeracji krakowskiej oraz wielkość emisji B(a)P.	282
Rysunek 157. Lokalizacja źródeł emisji liniowej z dróg powiatowych i gminnych na terenie aglomeracji krakowskiej oraz wielkość emisji NO ₂ .	282
Rysunek 158. Lokalizacja źródeł emisji liniowej z dróg krajowych i wojewódzkich na terenie strefy miasto Tarnów oraz wielkość emisji pyłu PM10.	283
Rysunek 159. Lokalizacja źródeł emisji liniowej z dróg krajowych i wojewódzkich na terenie strefy miasto Tarnów oraz wielkość emisji pyłu PM2,5.	284

Rysunek 160. Lokalizacja źródeł emisji liniowej z dróg krajowych i wojewódzkich na terenie strefy miasto Tarnów oraz wielkość emisji B(a)P.....	285
Rysunek 161. Lokalizacja źródeł emisji liniowej z dróg powiatowych i gminnych na terenie strefy miasto Tarnów oraz wielkość emisji pyłu PM10.....	286
Rysunek 162. Lokalizacja źródeł emisji liniowej z dróg powiatowych i gminnych na terenie strefy miasto Tarnów oraz wielkość emisji pyłu PM2,5.....	287
Rysunek 163. Lokalizacja źródeł emisji liniowej z dróg powiatowych i gminnych na terenie strefy miasto Tarnów oraz wielkość emisji B(a)P.....	288
Rysunek 164. Lokalizacja źródeł emisji liniowej z dróg krajowych i wojewódzkich na terenie strefy małopolskiej oraz wielkość emisji pyłu PM10.....	290
Rysunek 165. Lokalizacja źródeł emisji liniowej z dróg krajowych i wojewódzkich na terenie strefy małopolskiej oraz wielkość emisji pyłu PM2,5.....	291
Rysunek 166. Lokalizacja źródeł emisji liniowej z dróg krajowych i wojewódzkich na terenie strefy małopolskiej oraz wielkość emisji B(a)P.....	292
Rysunek 167. Lokalizacja źródeł emisji liniowej z dróg powiatowych i gminnych na terenie strefy małopolskiej oraz wielkość emisji pyłu PM10.....	293
Rysunek 168. Lokalizacja źródeł emisji liniowej z dróg powiatowych i gminnych na terenie strefy małopolskiej oraz wielkość emisji pyłu PM2,5.....	294
Rysunek 169. Lokalizacja źródeł emisji liniowej z dróg powiatowych i gminnych na terenie strefy małopolskiej oraz wielkość emisji B(a)P.....	295
Rysunek 170. Lokalizacja i wielkość emisji pyłu PM10 ze źródeł niezorganizowanych w aglomeracji krakowskiej w roku bazowym 2015 r.....	297
Rysunek 171. Lokalizacja i wielkość emisji pyłu PM2,5 ze źródeł niezorganizowanych w aglomeracji krakowskiej w roku bazowym 2015 r.....	297
Rysunek 172. Lokalizacja i wielkość emisji pyłu PM10 ze źródeł niezorganizowanych w strefie miasto Tarnów w roku bazowym 2015 r.....	298
Rysunek 173. Lokalizacja i wielkość emisji pyłu PM2,5 ze źródeł niezorganizowanych w strefie miasto Tarnów w roku bazowym 2015 r.....	299
Rysunek 174. Lokalizacja i wielkość emisji pyłu PM10 ze źródeł niezorganizowanych w strefie małopolskiej w roku bazowym 2015 r.....	301
Rysunek 175. Lokalizacja i wielkość emisji pyłu PM2,5 ze źródeł niezorganizowanych w strefie małopolskiej w roku bazowym 2015 r.....	301
Rysunek 176. Powierzchnia i struktura użytkowania gruntów rolnych na obszarze województwa małopolskiego w 2014 r.....	304
Rysunek 177. Liczba pogłowia zwierząt gospodarskich na terenie województwa małopolskiego w 2014 r.....	306
Rysunek 178. Lokalizacja i wielkość emisji pyłu PM10 ze źródeł rolniczych w aglomeracji krakowskiej – hodowla.....	307
Rysunek 179. Lokalizacja i wielkość emisji pyłu PM2,5 ze źródeł rolniczych w aglomeracji krakowskiej – hodowla.....	308
Rysunek 180. Lokalizacja i wielkość emisji pyłu PM10 ze źródeł rolniczych w aglomeracji krakowskiej – uprawy.....	309
Rysunek 181. Lokalizacja i wielkość emisji pyłu PM25 ze źródeł rolniczych w aglomeracji krakowskiej – uprawy.....	309
Rysunek 182. Lokalizacja i wielkość emisji pyłu PM10 ze źródeł rolniczych w strefie miasto Tarnów – hodowla.....	310
Rysunek 183. Lokalizacja i wielkość emisji pyłu PM2,5 ze źródeł rolniczych w strefie miasto Tarnów – hodowla.....	311
Rysunek 184. Lokalizacja i wielkość emisji pyłu PM10 ze źródeł rolniczych w strefie miasto Tarnów – uprawy.....	311
Rysunek 185. Lokalizacja i wielkość emisji pyłu PM25 ze źródeł rolniczych w strefie miasto Tarnów – uprawy.....	312
Rysunek 186. Lokalizacja i wielkość emisji pyłu PM10 ze źródeł rolniczych w strefie małopolskiej – hodowla.....	313
Rysunek 187. Lokalizacja i wielkość emisji pyłu PM2,5 ze źródeł rolniczych w strefie małopolskiej – hodowla.....	314
Rysunek 188. Lokalizacja i wielkość emisji pyłu PM10 ze źródeł rolniczych w strefie małopolskiej – uprawy.....	315

Rysunek 189. Lokalizacja i wielkość emisji pyłu PM ₅ ze źródeł rolniczych w strefie małopolskiej – uprawy.....	316
Rysunek 190. Powierzchnia i struktura lasów na obszarze województwa małopolskiego w 2014 r.....	318
Rysunek 191. Lokalizacja i wielkość emisji pyłu NH ₃ ze źródeł naturalnych w aglomeracji krakowskiej.....	319
Rysunek 192. Lokalizacja i wielkość emisji NMLZO ze źródeł naturalnych w aglomeracji krakowskiej.....	320
Rysunek 193. Lokalizacja i wielkość emisji pyłu NH ₃ ze źródeł naturalnych w strefie miasto Tarnów.	321
Rysunek 194. Lokalizacja i wielkość emisji NMLZO ze źródeł naturalnych w strefie miasto Tarnów.	322
Rysunek 195. Lokalizacja i wielkość emisji pyłu NH ₃ ze źródeł naturalnych w strefie małopolskiej.....	323
Rysunek 196. Lokalizacja i wielkość emisji NMLZO ze źródeł naturalnych w strefie małopolskiej.....	324